

A photograph of a man and a woman smiling at each other outdoors. The woman has blonde hair and is wearing a grey scarf. The man has dark hair and a beard. Overlaid on the image is a blue bar chart with seven bars of varying heights. The background is a soft-focus outdoor scene.

Nordea

Årsredovisning
2019

Årsredovisningen innehåller förutsägelser som avspeglar ledningens aktuella syn på vissa framtida händelser och på potentiellt finansiellt resultat. Även om Nordea bedömer att förutsägelseerna grundar sig på rimliga förväntningar kan inga garantier ges för att förväntningarna visar sig korrekta. Utfallet kan alltså avvika markant från förutsägelseerna, till följd av en rad faktorer såsom: **(i)** den makroekonomiska utvecklingen, **(ii)** förändringar i konkurrensförutsättningarna,

(iii) förändringar i regelverk och andra statliga åtgärder, och **(iv)** förändringar i räntenivån och valutakurser. Denna rapport ska inte tolkas som att Nordea åtagit sig att revidera dessa förutsägelser utöver vad som krävs av gällande lag eller börsbestämmelser, om och när omständigheter uppstår som medför förändringar jämfört med tidpunkten när förutsägelseerna gjordes.

Innehåll

4	Vd-ord
6	Vilka vi är
8	Verksamhetsmodell
9	Nordea 2019 i korthet
10	Nordea som investeringsalternativ
15	Affärsområden
24	Koncernfunktioner
25	Våra medarbetare

Förvaltningsberättelse

27	Nordeaaktien och kreditbetyg
30	Finansiell översikt 2019
35	Kapitalhantering
39	Femårsöversikt
40	Nyckeltal
41	Affärsområdesresultat
42	Nya regelverk
43	Bolagsstyrningsrapport 2019
53	Icke-finansiell rapport
55	Riktlinjer för intressekonflikter
56	Ersättningar
60	Förslag till vinstdisposition
61	Ordlista

Redovisning

62	Finansiella rapporter, koncernen
73	Noter till redovisningen, koncernen
182	Finansiella rapporter, moderföretaget
189	Noter till redovisningen, moderföretaget
281	Undertecknande
282	Revisionsberättelse

Organisation

288	Styrelse
290	Koncernledning
292	Huvudsaklig koncernstruktur
293	Nordeas organisation
294	Ordinarie bolagsstämma och finansiell kalender

"Jag är övertygad om att vi kommer att frigöra Nordeas fulla potential och skapa mer värde för kunder och aktieägare."

Bästa aktieägare,

De senaste åren har varit utmanande för Nordea och de finansiella resultaten har inte nått upp till förväntningarna. Jag är fullt medveten om att aktiekursens utveckling, i absoluta och relativa tal, har varit en besvikelse för våra aktieägare. Därför råder det ingen tvekan om att vi måste förbättra vårt finansiella resultat.

Under hösten 2019 gick vi in i en ny fas med tydliga prioriteringar och mål. Som vd för Nordea känner jag ödmjukhet, samtidigt som jag är stolt och fast besluten att leda banken genom kommande utmaningar. Jag är övertygad om att vi kommer att frigöra Nordeas fulla potential och skapa mer värde för kunder och aktieägare genom att avsevärt förbättra både våra tjänster och vårt finansiella resultat.

På vår kapitalmarknadsdag i oktober 2019 presenterade vi Nordeas nya inriktning, med en uppdaterad affärsplan och nya finansiella mål. Nordea har idag en stabil grund att bygga vidare på, med skickliga medarbetare, en stark balansräkning och en fantastisk kundbas. Vi har strategi och affärsplaner på plats. Nu handlar det om att verkställa och rätta till bristerna.

Vår uppdaterade affärsplan går ut på att återta marknadsandelar och bli verkligt konkurrenskraftiga igen. Men den innefattar också ökade befogenheter och ett större ansvarstagande i affärsområdena, så att de kan vidta de åtgärder som krävs för att uppnå våra tre prioriteringar:

- Att optimera den operativa effektiviteten
- Att genomföra initiativ för ökade intäkter
- Att skapa positiva kundupplevelser.

Vår första prioritering är fokuserad på att förenkla och effektivisera vår organisation, minska antalet produkter och IT-system och sänka vår kostnadsbas. Vi måste skapa en starkare kostnadskultur i Nordea, där alla ledare och medarbetare strävar efter att arbeta effektivare och lägger sig vinn om att åstadkomma en bättre balans mellan kostnader och intäkter.

Vi måste även förhålla oss till den föränderliga affärsmiljö vi lever i, med prispress på tjänster, digital omvandling och nya arbetssätt. Det medför att vi behöver färre medarbetare, nya kompetenser och en förändrad personalstruktur. Det här är en allmän trend i banksektorn och Nordea är inget undantag. Vi kommer att bli färre i framtiden, men vi ska genomföra dessa förändringar på ett sätt som inte skadar verksamheten. Idag är vi bättre rustade med lösningar och verktyg som är

anpassade till den nya affärsmiljön. Samtidigt gör vi allt vi kan för att stötta våra medarbetare och bistå de som berörs av förändringarna.

Eftersom vi är den största banken i Norden har vi bättre förutsättningar att dra nytta av nordiska skalfördelar än våra lokala konkurrenter. Samtidigt är vår lokala närvaro en stor konkurrensfördel i förhållande till internationella banker. Det måste vi bli bättre på att dra nytta av, och jag är fast besluten att skapa en bra balans, som gynnar både kunder och aktieägare.

Vår andra prioritering är att genomföra initiativ för ökade intäkter. Det gör vi genom att sätta kunden i fokus i allt vi gör, och genom att frigöra tid för vår kundmötande personal så att de får mer tid över för kunderna.

Jag är glad över att vi under 2019 såg uppmuntrande signaler på ökad affärsaktivitet. Vi har exempelvis trappat upp aktiviteten inom den viktiga bolåneverksamheten, och ökat vår marknadsandel av ny utlåning på alla våra fyra nordiska marknader. Inom Asset Management har vi börjat se förbättrade inflöden.

Vi har fokus på organisk tillväxt, och vi kommer att göra investeringar för att stärka vår kärnverksamhet. Skulle tillfälle uppstå, så utvärderar vi även att göra förvärv som kompletterar vår strategi och nordiska kärnverksamhet, såsom de nyligen kommunicerade förvärven av SG Finans nordiska verksamhet och Gjensidige Bank i Norge. Ser vi en möjlighet att stärka vår affär så kommer vi att ta tillfället i akt.

Vår tredje prioritering är att skapa positiva kundupplevelser för alla våra kunder. I slutänden är det enda sättet att uppnå hållbar framgång.

Jag träffar kunder varje dag, eftersom jag är uppriktigt intresserad av att veta hur vi kan hjälpa dem, hur de upplever kontakten med oss och vad vi kan göra för att förbättra vår service. Även om vi har mycket nöjda kunder i flera av våra segment, såsom storföretag och Private Banking, så har vi lärt vår läxa: vi måste lägga i en högre växel eftersom vår kundnöjdhet inte är tillräckligt bra. Men vi gör framsteg och har kommit en bit på väg. Vi har lyckats korta väntetiderna till vår kundtjänst avsevärt, antalet kundklagomål har minskat och vi har förbättrat stabiliteten i våra system.

Tack vare betydande IT- och teknikinvesteringar, utökar vi

hela tiden vårt digitala erbjudande. Efter lyckade lanseringar i Sverige och Finland utökades plattformen för mobilbanken även till Danmark under 2019. Den nya mobilbanken har tagits mycket väl emot av kunderna och vi närmar oss en miljard kundinteraktioner i våra digitala kanaler. Nyligen lanserade vi även en enkel digital lösning som gör det möjligt för våra kunder att följa upp sitt koldioxidavtryck i mobilen.

Vårt mål är att arbeta proaktivt för att uppfylla och överträffa våra kunders förväntningar. Vi förväntas också vara tillgängliga var och när som helst, i alla kanaler. Därför fortsätter vi att investera i vår modell med både digitala och fysiska kanaler, så att våra kunder kan välja när, var och hur de vill träffa oss. Vi ska fortsätta att erbjuda relevanta tjänster och ha en personlig relation med varje kund – oavsett i vilken kanal vi möter dem. Vår tydliga vision är att bli en stark och personlig finansiell partner för alla våra kunder.

Under hösten har vi fastställt nya finansiella mål för 2022:

- Ett K/I-tal på 50 procent.
- En avkastning på eget kapital som överstiger 10 procent.

Enligt vår nya kapitalpolicy ska vi dessutom, från och med 2020, ha ett kärnprimärkapital som motsvarar en kapitalbuffert på 150–200 punkter över kärnprimärkapitalkravet och en utdelningskvot på 60–70 procent av nettovinsten. Vi kommer löpande att utvärdera möjligheten att använda aktieåterköp för att dela ut överskottskapital till våra aktieägare. Resultatet för fjärde kvartalet 2019 visar att vi fortsätter att stärka vår kapitalposition och styrelsen föreslår en utdelning på 0,40 euro per aktie för 2019.

Under flera år har Nordea gjort betydande investeringar för att stärka vår grund för riskhantering och regel- efterlevnad. Liksom många andra finansiella institutioner, men också myndigheter, har vi tidigare underskattat hur svårt det är att bekämpa ekonomisk brottslighet. Vi har fortsatt vår dialog med myndigheterna när det gäller tidigare penningtvättsärenden, bland annat de i Danmark, och vår ambition är mycket tydlig: vi ska fortsätta att bekämpa ekonomisk brottslighet och klara upp alla frågetecken kring tidigare penningtvättsärenden.

Idag står vi mycket bättre rustade än för bara några år sedan. Trots det måste vi hela tiden arbeta för att stärka vår riskhantering och regelefterlevnad, liksom vår förmåga att bekämpa penningtvätt, för att leva upp till de förväntningar som våra kunder, intressenter och samhället som helhet med rätta har på oss.

Att förhindra penningtvätt är en bredare samhällsfråga. Det är min fasta övertygelse att ett bättre informationsutbyte och närmare samarbete mellan banker och myndigheter krävs för att vi ska lyckas med detta.

Under 2019 har Nordea vid flera tillfällen utvärderats av den gemensamma tillsynsmekanismen (SSM), bland annat genom en omfattande granskning av tillgångarnas kvalitet och stresstestet av de europeiska bankernas likviditet. Europeiska centralbanken har nu meddelat resultatet av sin årliga översyns- och utvärderingsprocess (SREP). Det här är en viktig milstolpe för vår flytt till bankunionen och att stå under tillsyn av SSM.

Om vi blickar framåt så ser vi att skillnader ifråga om tillsynsstandarder och lagstiftning inom EU fortfarande innebär en utmaning för banker med verksamhet i flera länder. Jag välkomnar ytterligare samordning och harmonisering av regelverken för att säkerställa lika konkurrensvillkor. Kommande förändringar av regelverken genom det så kallade bankpaketet tar oss ett steg på vägen i den processen, men när det gäller skillnaderna i bruket av systemriskförebyggande buffertar finns det behov av ytterligare harmonisering.

Hållbarhet i banksektorn är något jag känner starkt för. I Nordea omsätter vi hållbarhet till praktisk handling – vi gör den konkret och verklig för våra kunder.

“Hållbarhet i banksektorn är något jag känner starkt för. I Nordea omsätter vi hållbarhet till praktisk handling – vi gör den konkret och verklig för våra kunder.”

Under 2019 utökade vi våra gröna företagslån som nu är tillgängliga för kunder på alla våra fyra nordiska hemmarknader. Vi erbjuder nu även gröna bolån till våra privatkunder i Finland och Norge, efter att detta slagit väl ut i Sverige. Vi utökade även vårt hållbara urval med 11 nya hållbara fonder. Jag är också mycket glad att kunna rapportera en ökning av det förvaldade kapitalet i vårt hållbara urval med nära 87 procent. Jag räknar med att den här gröna trenden håller i sig och tar ytterligare fart under 2020.

Hållbara banktjänster handlar inte bara om nya produkter och tjänster. Hållbarheten är också en integrerad del av bolagsstyrningen och vårt arbetssätt. I våra styrdokument för riskhantering tar vi hänsyn till hållbarhetsrisk. Vi identifierar, utvärderar och begränsar hållbarhetsrisker genom att hållbarhet är en integrerad del i våra viktigaste processer, såsom kreditprocessen och processen för produktgodkännande.

Jag är stolt över att Nordea, som enda nordiska bank, är bland de 30 banker som står bakom principerna för ansvarsfulla banker, vilka tagits fram i samarbete med FN:s miljöprogram för finanssektorn (UNEP FI). Principerna lades fram och undertecknades i september 2019. De utgör ett omfattande ramverk som ska bidra till samarbete mellan bankerna för att tackla de globala hållbarhetsutmaningarna och arbeta för att uppnå målen i Parisavtalet och FN:s hållbarhetsmål.

Vår förmåga att växa hållbart är beroende av våra medarbetare. Liksom när det gäller våra kunder, tror vi att mångfald bland personalen är avgörande för att skapa positiva kundupplevelser, stimulera innovation och förbättra det finansiella resultatet.

Om vi ser till könsfördelningen i Nordea, är jag nöjd med att vi totalt sett har en fördelning på 49 procent kvinnor och 51 procent män. Vi vill uppnå en bättre balans på alla ledarskapsnivåer och under 2020 kommer vi att öka ansträngningarna att uppnå en jämn könsfördelning bland våra ledare genom att förbättra våra HR-processer, till exempel planering för efterträdare, karriärutveckling och befordran.

Till sist – jag har varit i Nordea sedan 2017 men under min korta tid som vd har jag hunnit träffa ett stort antal kollegor från olika delar av banken. Jag imponeras av våra medarbetares kompetens och starka engagemang för våra kunder, liksom den beslutsamhet att förbättra de finansiella resultaten som vi alla delar. Jag är övertygad om att vi, genom ett starkt kundfokus i kombination med förbättrad operativ effektivitet, kan uppnå våra mål, genomföra vår nya affärsplan och kraftigt förbättra Nordeas finansiella resultat.

Vänliga hälsningar,

Frank Vang-Jensen
Vd och koncernchef

Vilka vi är

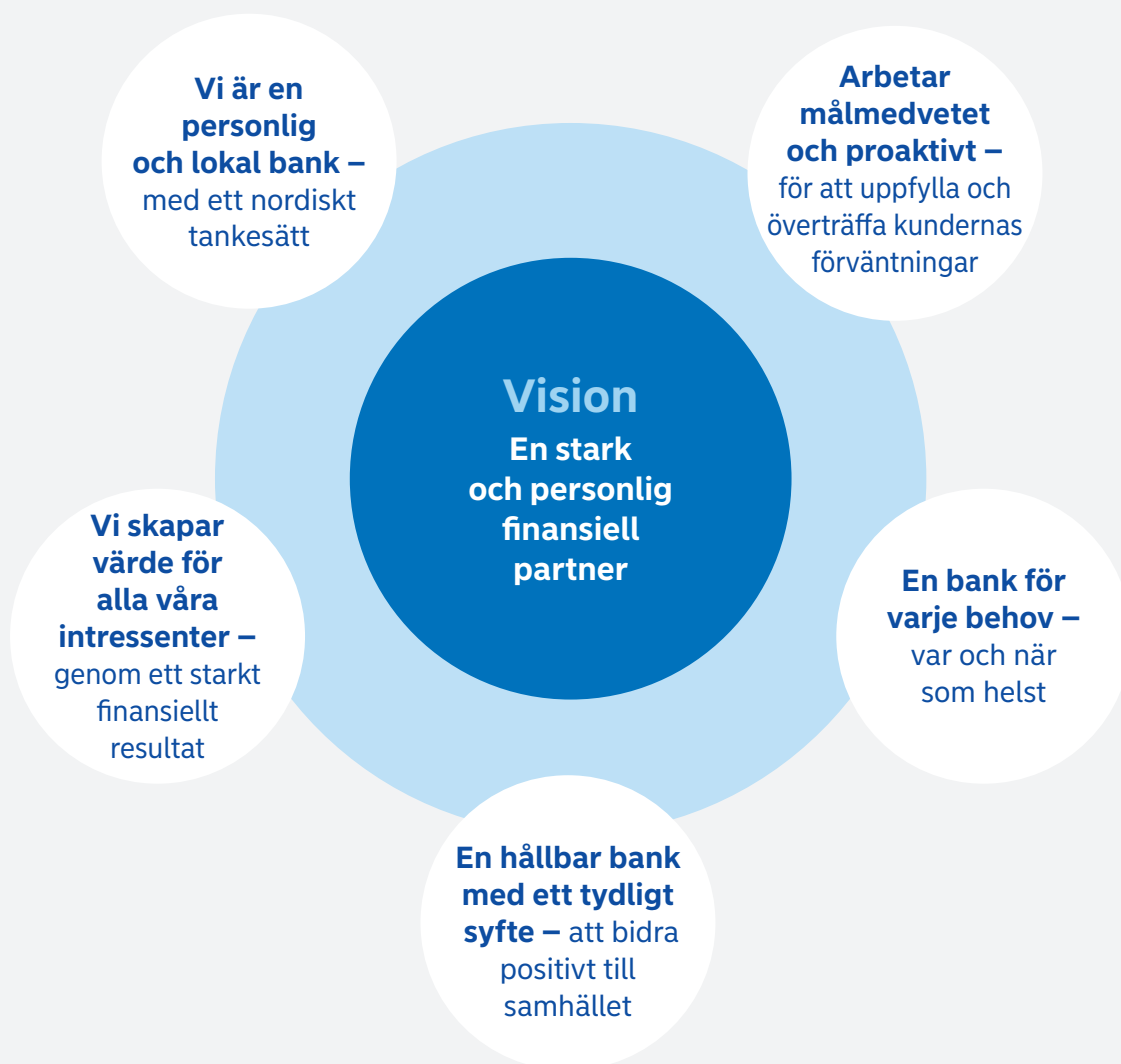
Nordea är en nordisk fullservicebank med ett tydligt syfte: vi hjälper våra kunder att förverkliga sina drömmar och vardagliga önskningar – och det har vi gjort i snart 200 år. Vi vill göra verklig skillnad för våra kunder och de samhällen där vi har verksamhet. Det är vi stolta över, för när våra kunder lyckas så lyckas även vi. Vi har en stark marknadsställning i alla våra fyra affärsområden – Personal Banking, Business Banking, Large Corporates & Institutions och Asset & Wealth Management. I Nordea skapar vi positiva kundupplevelser genom kombinationen av samarbete över gränserna, kompetenta medarbetare och vår kapacitet att investera i våra huvudsakliga tjänster. Vi är en lokal bank med ett nordiskt tankesätt.

Vårt syfte

Vi vägleds av vårt syfte: "Tillsammans visar vi vägen och förverkligar drömmar och vardagliga önskningar. För ett gemensamt bästa."

Vår vision

Vår vision är att bli en stark och personlig finansiell partner.

Våra medarbetare och värderingar

Vår framgång är beroende av kunniga medarbetare och skickliga expertteam som brinner för våra kunder och att skapa positiva kundupplevelser. Vi ger medarbetarna chans att utvecklas och bli bäst på vad de gör, på en arbetsplats som präglas av mångfald och inkludering. Vi har ett antal grundläggande värderingar, som genomsyrar vår kultur och vägleder våra handlingar.

Ownership

Allt börjar med mig

Passion

För att hjälpa våra kunder

Courage

Modet att göra det rätta

Collaboration

För det gemensamma bästa

Vårt löfte till kunderna

Vi betjänar både privat- och företagskunder på alla våra marknader, med en vision om att bli en stark och personlig finansiell partner. Allt vi gör börjar och slutar med kunderna. Det här vill vi att våra kunder ska uppleva i kontakten med Nordea:

Enkel att ha att göra med

Relevant och kompetent

Var och när som helst (dygnet runt)

Personlig och digital

Trygg och tillförlitlig

Hållbara banktjänster och samhällsengagemang

I Nordea gör vi hållbarhet till något konkret och verkligt för våra kunder. Tack vare vår storlek och vårt engagemang kan vi göra verklig skillnad. Vi bidrar positivt i näringslivet och i de nordiska samhällena i stort. Vi vill visa vägen och verka för det gemensamma bästa genom att stegvis införliva hållbarhet i hela verksamheten. Genom våra huvudsakliga affärsområden – Personal Banking, Business Banking, Large Corporates & Institutions och Asset & Wealth Management – utvecklar vi kontinuerligt våra produkter och tjänster för att möjliggöra för våra kunder att göra medvetna och hållbara val. Det görs konsekvent i våra viktigaste verksamheter såsom utlåning, sparande och rådgivning. Några exempel är gröna bolån till kunder som köper en energieffektiv bostad, gröna obligationer, gröna företagslån, gröna billån vid köp av bilar som drivs uteslutande med el, flera nya hållbara fonder och att vi alltid inkluderar hållbarhet i vår rådgivning. Vi identifierar, utvärderar och begränsar hållbarhetsrisk genom att integrera

hållbarhet i våra viktigaste processer, till exempel våra processer för kreditgodkännande, produktgodkännande och inköp, samt vår interna kapitalutvärderingsprocess (IKU).

Vi gör positiv skillnad genom att engagera oss i samhället och dela med oss av expertkunskaper inom ekonomi och företagande. Vi utbildar unga i hela Norden i ekonomi, och hjälper äldre att hantera digitala banktjänster. En stor del av samhällsengagemanget bygger på frivilliginsatser, och i våra riktlinjer om frivilligarbete uppmuntrar vi alla medarbetare att ägna två dagar om året åt frivilligt arbete. Vi har också etablerat flera viktiga lokala och nordiska partnerskap för att stödja nystartade företag och sociala entreprenörer.

Mer information om vår ståndpunkt och våra satsningar på hållbara banktjänster finns i avsnittet Icke-finansiell rapport, på sidorna 53–54 och i Nordeas hållbarhetsrapport för 2019 som finns på vår hemsida (www.nordea.com/en/sustainability/).

Våra prioriteringar

Nordea har valt att fokusera på tre viktiga prioriteringar för att bli verkligt konkurrenskraftiga och förbättra de finansiella resultaten. För att uppnå de finansiella målen fokuserar vi på genomförande med ökade befogenheter för affärsområdena. Våra prioriteringar och vår verksamhetsmodell vägleder oss i vår verksamhet, idag och i framtiden – för att bli en stark och personlig finansiell partner.

**Optimera vår
operativa effektivitet**

**Genomföra initiativ
för ökade intäkter**

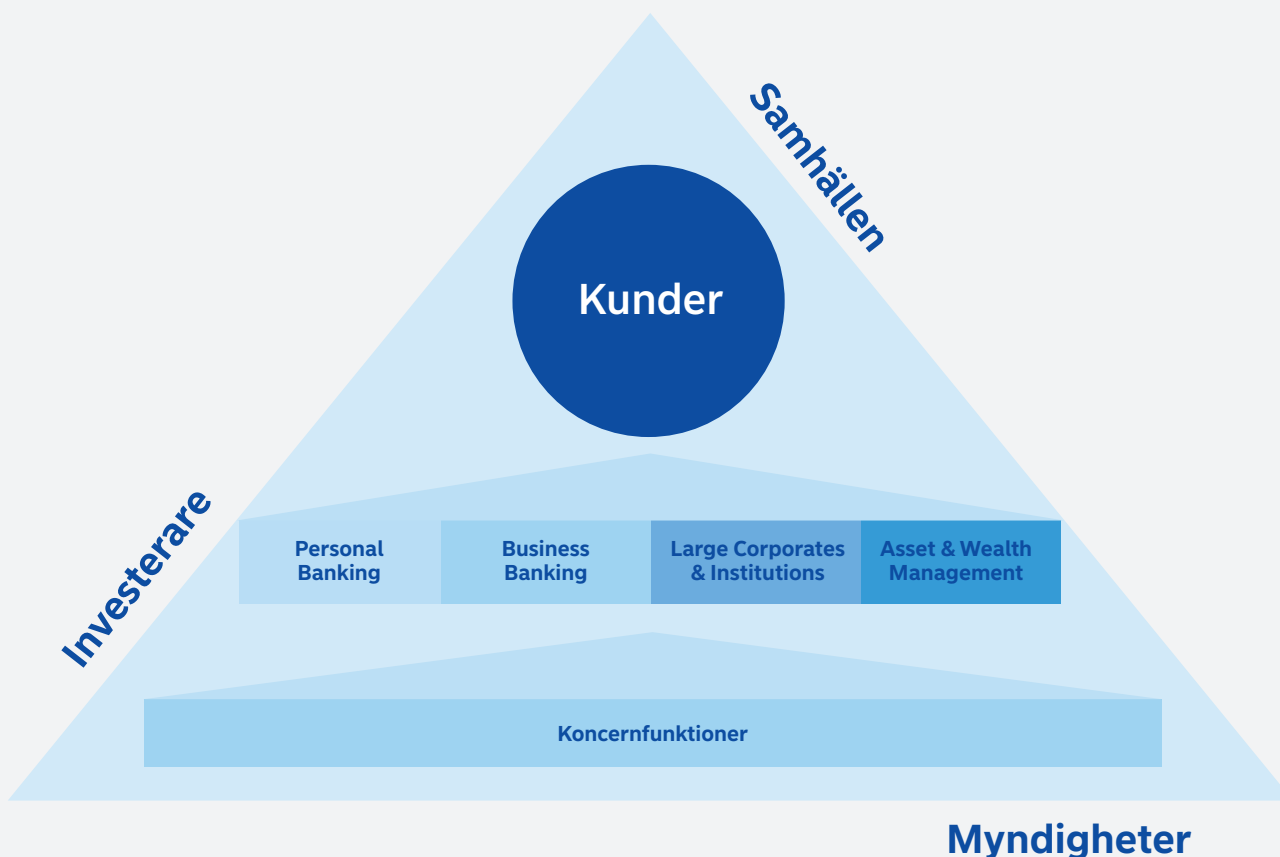
**Skapa positiva
kundupplevelser**

Genomförande och ansvar

En stark och personlig finansiell partner

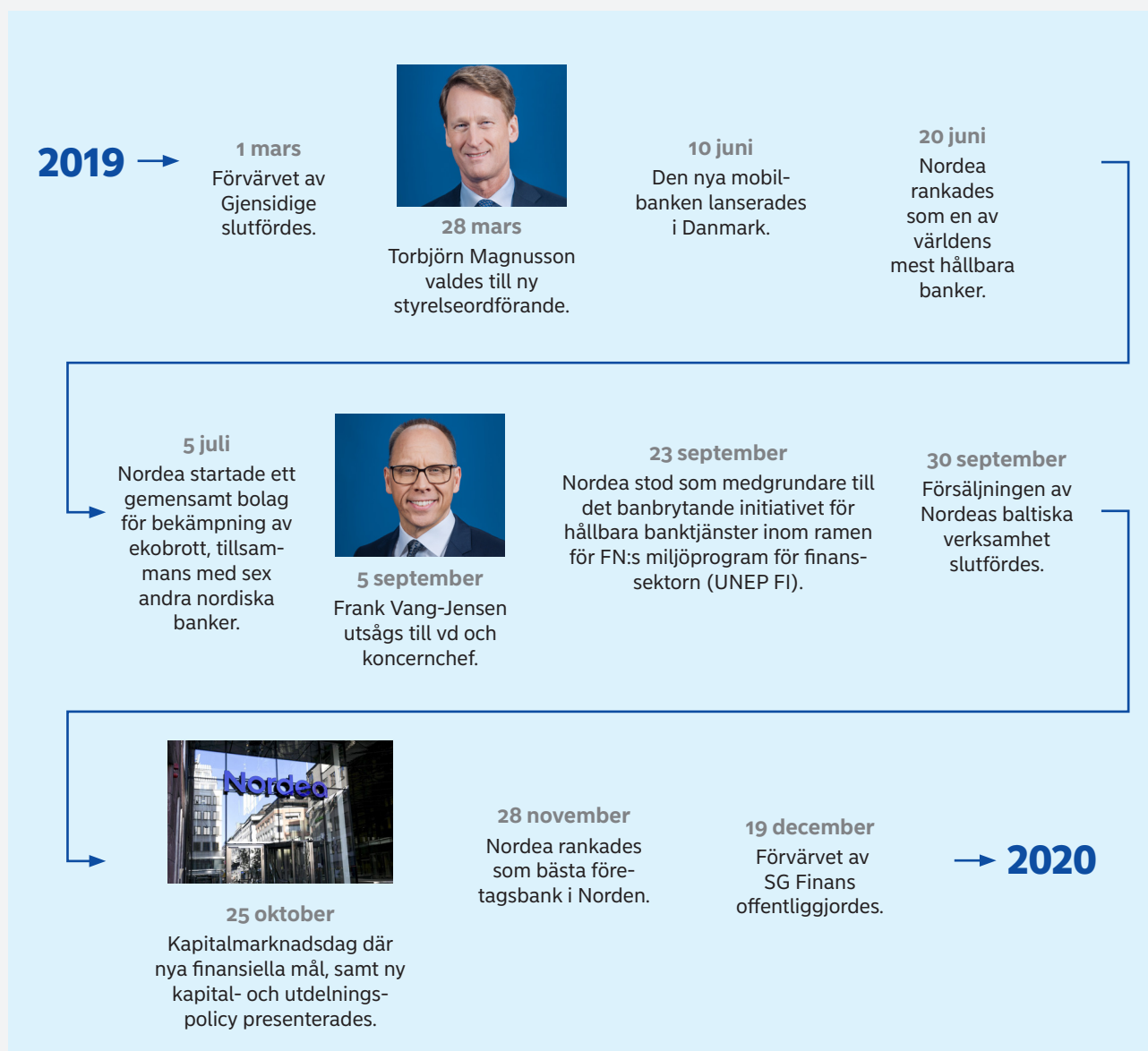
Så arbetar vi

Vår verksamhetsmodell i förhållande till kunderna är tydlig. Varje dag gör våra rådgivare, kundtjänst och all annan personal sitt yttersta för att skapa positiva kundupplevelser, oavsett om vi träffar kunderna i personliga möten, chatsamtal eller andra digitala kanaler. Det sker främst genom våra fyra affärsområden. De har det fulla ansvaret för sina respektive kunderbjudanden, distributionsmodeller och resultaträkningar. Varje affärsområde avgör i hur stor utsträckning de behöver hjälp av våra interna stödfunktioner. Risk- och regelefterlevnadsfunktionen fungerar som en oberoende andra försvarslinje, som övervakar att vi följer alla regelkrav. Banken verkar i samspel med lokala och regionala samhällen, leverantörer, myndigheter, lagstiftare och aktieägare för att skapa värde för alla våra intressenter.

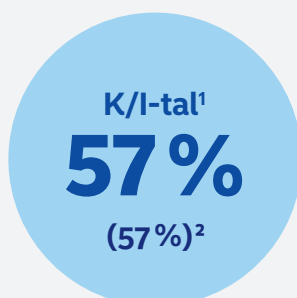

Nordea 2019 i korthet

Året 2019 var ett händelserikt år i Nordea och vi fick både en ny styrelseordförande och en ny vd och koncernchef som tog över ledningen av banken. Nordea gick också in i en ny fas, med nya finansiella mål och ny inriktning.

Nyckeltal

1) Exklusive jämförelsestörande poster.

2) Resultat för 2018.

Nordea som investeringsalternativ

En av få verkligt diversifierade banker i Europa

Den ledande banken i Norden med stark marknadsställning i alla våra nordiska länder, och alla affärsområden.

Privatkunder

~9,3 miljoner

Små och medelstora företag

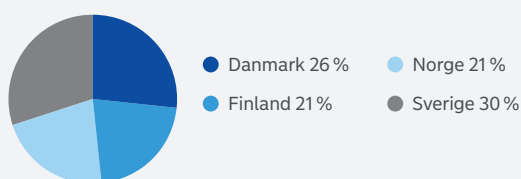
~530 000

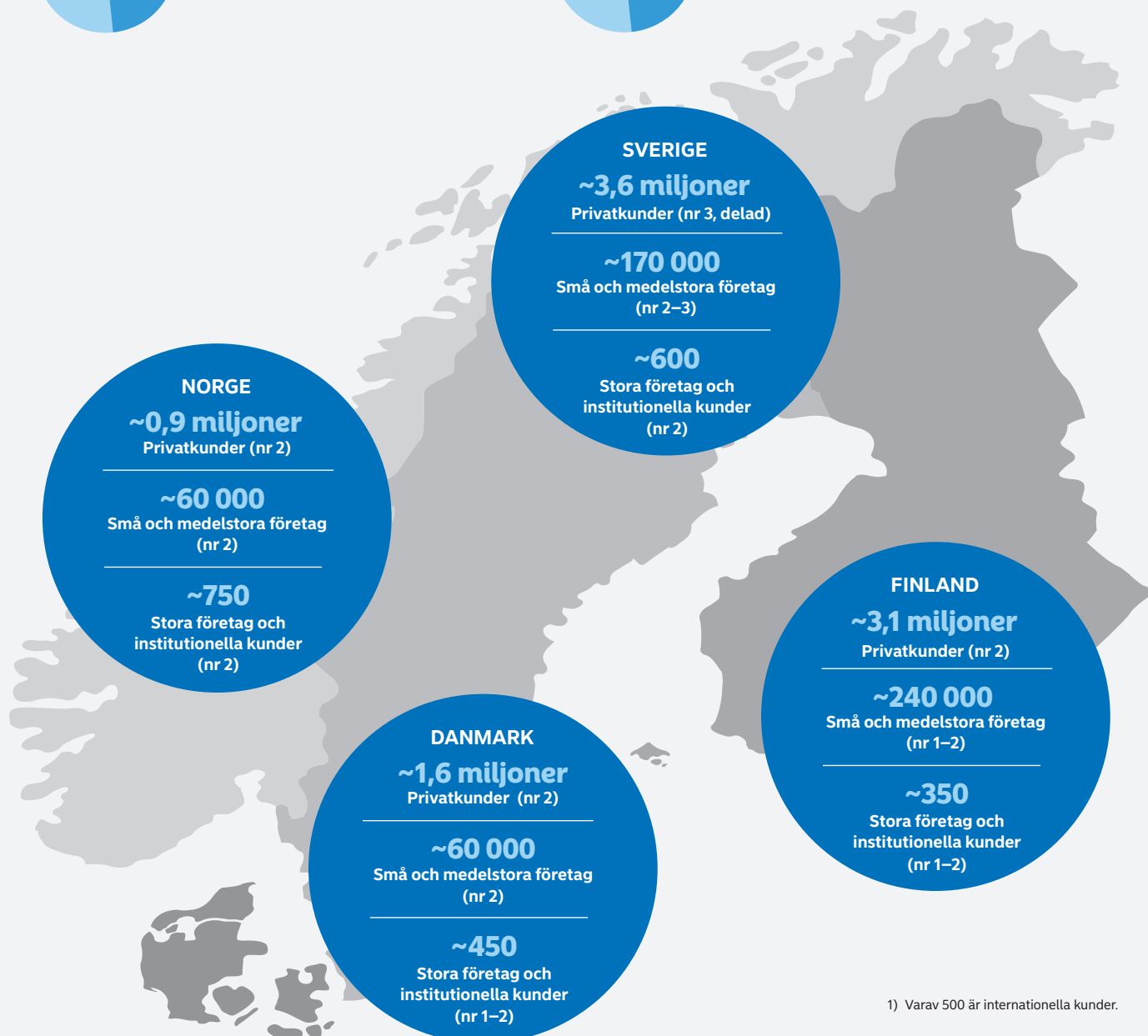
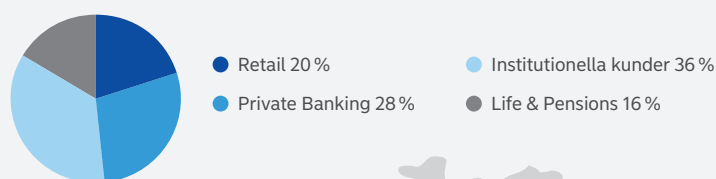
Stora företag och institutionella kunder

~2 650¹

Kreditportfölj, per land, december 2019

Fördelning av förvaltad kapital, 324 md euro, december 2019

1) Varav 500 är internationella kunder.

Förbättrade nyckeltal genom våra viktigaste prioriteringar

Våra mål är tydliga och förankrade i våra affärsområden och koncernfunktioner genom stabila affärsplaner att fullfölja.

Våra nya finansiella mål

50 %

K/I-tal till 2022

>10 %

Avkastning på eget
kapital till 2022

Stark balansräkning och starkt kassaflöde möjliggör tillväxt och avkastning till aktieägarna

Vårt mål är en stabil och konkurrenskraftig utdelning till våra aktieägare, samt en stark balansräkning som ger flexibilitet i verksamheten och framtida avkastning till aktieägarna.

Kapitalpolicy från 2020

**150–200
punkter**

Antal punkter som kapitalbufferten ska överstiga
regelkravet för kärnprimärkapitalrelationen.

Utdelningspolicy från 2020

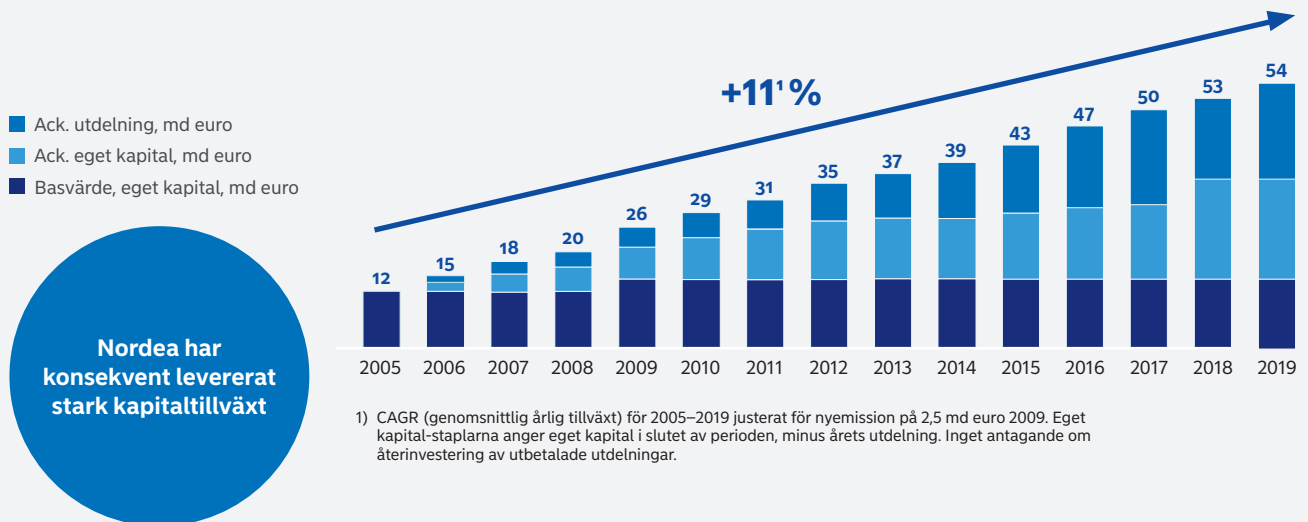
60–70 %

Andel av den utdelningsbara vinsten
som betalas ut till aktieägarna¹.
Överskottskapital avses
återföras till aktieägarna
genom återköp av aktier.

1) För 2019 siktar Nordea på en utdelning på 0,40 euro per aktie.

Nordea har konsekvent genererat nytt kapital, även under finansiella kriser

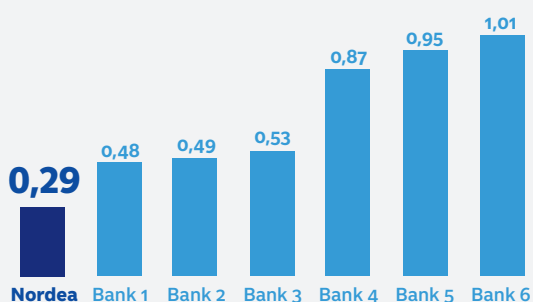
Stark kapitaltillväxt över tid.

Vi har haft lägre volatilitet över tid än andra nordiska och europeiska banker

Nordea har sedan 2006 redovisat den stabilaste resultatgenereringen och kapitaltäckningen i Norden.

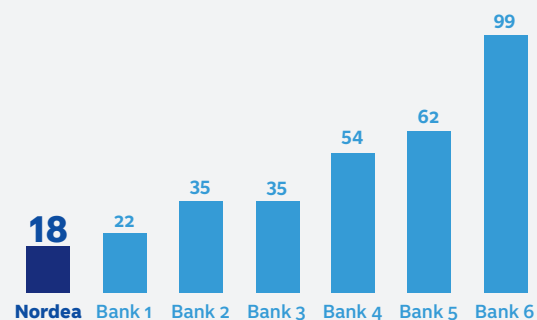
Stabil kapitalbas

Nedsidesvolatilitet i kärnprimärkapitalrelationen, per kvartal¹, %

1) 2006–2019 beräknat som volatilitet i kärnprimärkapitalrelationen mellan kvartalen, justerat så att volatilitetseffekten exkluderats för de tillfällen när kärnprimärkapitalrelationen ökar mellan kvartalen. Exklusive fjärde kvartalet 2018 för samtliga banker (till följd av Nordeas övergång till gemensamma tillsynsmekanismen (SSM) och för svenska konkurrenter flytten av pelare 2-påslag för riskvikter gällande bostadslån till pelare 1).

Lägre volatilitet i nettoresultaten

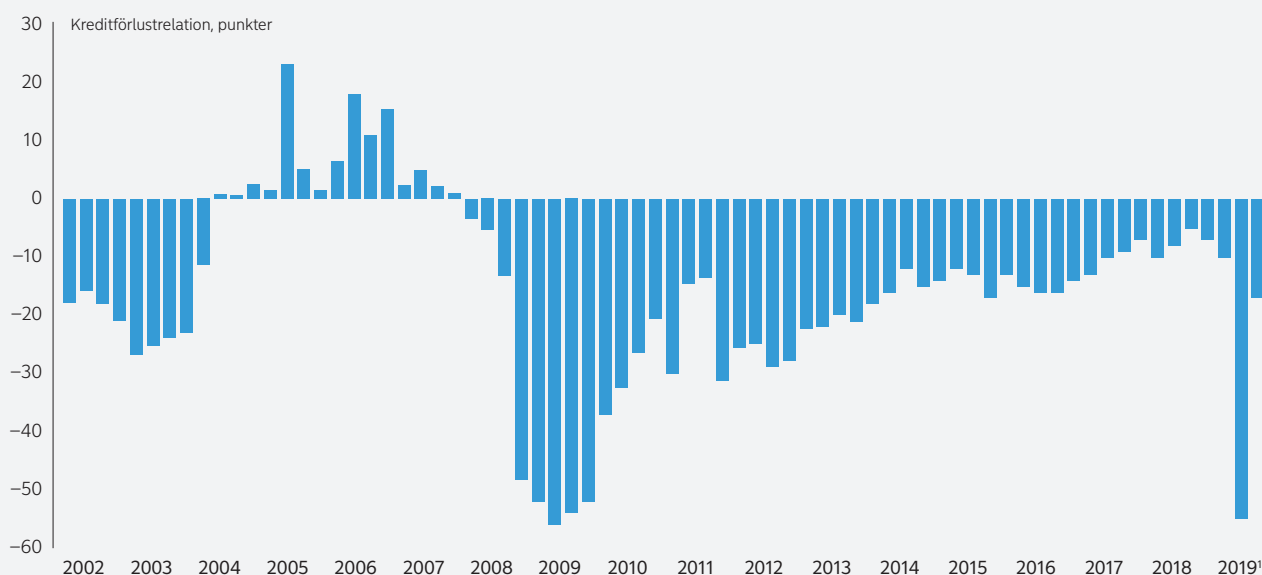

Volatilitet i kvartalsresultat¹, %

1) 2006–2019 Nordeas nettointäkter exklusive jämförelsestörande poster. 2018 och 2019 enligt bolagets definition.

Låga kreditförluster under konjunkturcykeln

Vi har under flera år bevisat att vi har en stark kreditkvalitet – även under finanskrisen – tack vare effektiv riskhantering och stor spridning i kreditportföljen.

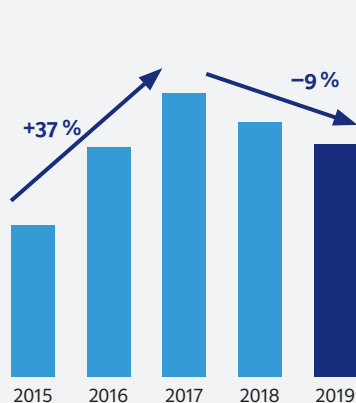

1) Efter dialog med ECB inkluderar tredje kvartalet ökade avsättningar (229 mn euro), för att reflektera mer dämpade utsikter i vissa sektorer, samt en översyn av våra modeller för gruppvisa avsättningar (59 mn euro).

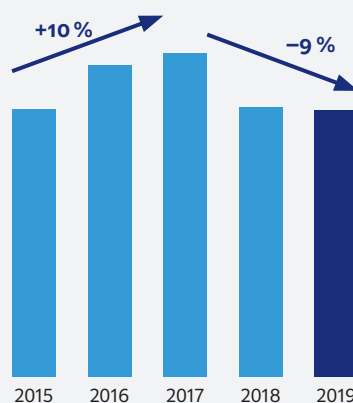
Skalfördelar genom investeringar i regelefterlevnad och teknikplattform

Tack vare vår storlek har vi kunnat investera i regelefterlevnad och vår teknikplattform. Nu börjar vi kunna dra fördel av dessa investeringar.

Investeringar i regelefterlevnad och riskhantering

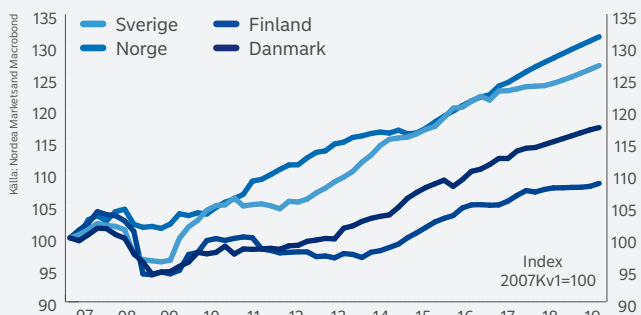
IT och teknik, kassamässiga kostnader

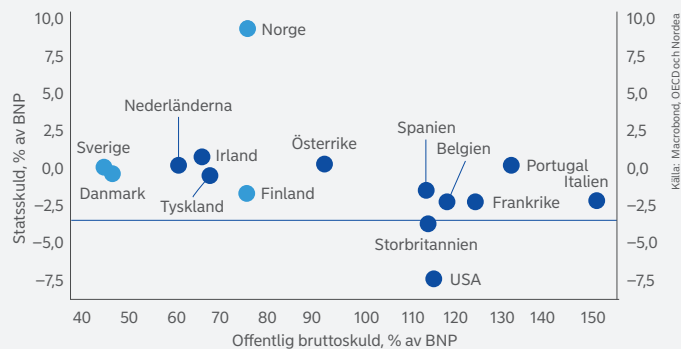
Vi verkar i Norden, där ekonomin är stabil

Stadig BNP-tillväxt och stabila statsfinanser i alla de nordiska länderna

Bruttonationalprodukt, tillväxt (%)

Statsskuld, % av BNP 2020E

Ny inriktning med tydliga mål och en stark ekonomisk grund att bygga på

Solid kapitalposition

Solid kreditkvalitet

Bevisat stabil
kapitaltillväxt

AA

Kreditbetyg AA

Stark likviditetsposition

Diversifierad verksamhet
och finansieringsbas

Affärsområden

De fyra affärsområdena ska vart och ett stödja relationsstrategin för respektive kundsegment. Genom en gemensam verksamhetsmodell och en komplett värdekedja säkerställer vi optimala leveranser, samtidigt som vi frigör tid för kundkontakter och snabbare får ut nya produkter och tjänster.

Personal Banking

- Framstående relationsbank med positiva kundupplevelser.
- Smidiga och enkla banktjänster genom fysiska och digitala kanaler.
- Trygg och tillförlitlig, som erbjuder relevant och kompetent rådgivning.

Business Banking

- Marknadsledande i Norden.
- Erbjuder relevant och kompetent rådgivning, och ett stort antal specialister på olika områden i banken.
- Erbjuder finansiella lösningar, digitala tjänster och rådgivning till företagskunder i hela Norden.

Large Corporates & Institutions

- Ledande banken för företag och institutionella kunder i Norden.
- Högsta kundnöjdheten inom segmentet stora företag.
- Erbjuder ett fokuserat utbud av finansieringslösningar, betalningstjänster, investment banking och kapitalmarknadstjänster.

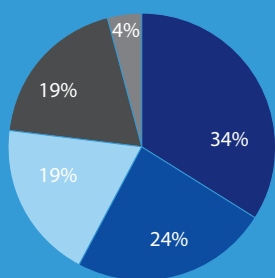

Asset & Wealth Management

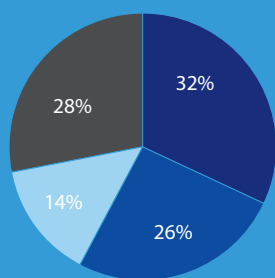
- Störst i Norden inom private banking, kapitalförvaltning och liv- och pensionsprodukter.
- Stark utveckling i placeringarna, integrerad förmögenhetsförvaltning med tydlig tillväxtstrategi.
- Ledande leverantör av ESG-produkter, drar nytta av den starka plattformen för fortsatt tillväxt.

Affärsområdenas och koncernfunktionernas bidrag, 2019

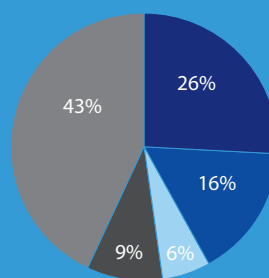
Rörelseintäkter¹

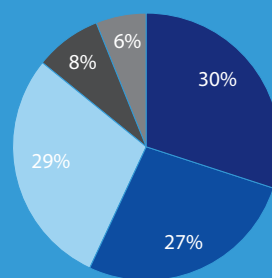
Rörelseresultat

Antal anställda (heltidstjänster)

Ekonomiskt kapital

● Personal Banking ● Business Banking ● Large Corporates & Institutions ● Asset & Wealth Management ● Koncernfunktioner

1) Exklusive distributionsavtal med Assets & Wealth Management. Koncernfunktionernas intäkter avser främst Group Treasury.

Personal Banking

Sara Mella
Chef för Personal Banking

Personal Banking har cirka 7 500 engagerade medarbetare som varje dag strävar för att skapa positiva kundupplevelser för våra cirka 9 miljoner privatkunder. Det gör vi genom att erbjuda både fysiska och digitala kanaler med ett komplett utbud av finansiella tjänster och lösningar. Vi

drar nytta av skalfördelar i verksamheten och våra plattformar för att skapa nordiska effektivitetsvinster samtidigt som vi anpassar oss till våra lokala marknader för att erbjuda smidiga banktjänster.

Genom starkt engagemang och värdeskapande rådgivning vill vi få våra

kunder att anförtra Nordea alla sina bankaffärer. För att spegla kundernas föränderliga behov är Personal Bankings relationskoncept nu även integrerat i våra digitala kanaler och vi utökar löpande vårt utbud av produkter och tjänster i mobilbanken.

Nyckeltal

Intäkter¹: **3 475 mn euro**

Kostnader¹: **1 976 mn euro**

K/I-tal^{1,2}: **57 %**

Rörelseresultat¹: **1 366 mn euro**

Avkastning på ekonomiskt kapital (ROCAR)^{1,2}: **12 %**

Mål för 2022

K/I-tal¹

~50 %

Framgångar under 2019

Den nya mobilbanken i Danmark, Sverige och Finland fick högst betyg bland alla bankappar – både i Apples App Store och i Google Play.

¹) Exklusive distributionsavtal.

²) Exklusive jämförelsestörande poster.

Affärsutveckling

Under 2019 lanserade vi nya tjänster, lösningar och funktioner till våra kunder och förbättrade dessutom tillgängligheten. Ett exempel är att vi förbättrade den digitala upplevelsen genom lanseringen av den nya mobilbanken i Danmark. I Finland och Sverige, där den nya mobilbanken lanserades 2018, drog vi nytta av skalfördelar för att skapa en gemensam plattform med möjlighet till anpassning för de lokala marknaderna. Tack vare den nya appen är banken tillgänglig var som helst och när som helst, och kunderna kan anpassa den efter sina preferenser.

Under året fokuserade vi även på att förbättra rådgivarnas tillgänglighet genom utökade öppettider, minskad administration och genom att skapa en pool av rådgivare för att möta kundernas behov oavsett var de finns i våra respektive verksamhetsländer.

Vår kundtjänstrobot Nova gör det möjligt för våra kunder att få direkt kon-

takt med oss via chatten, och Nova är i de flesta fall den första som kunderna möter på alla våra marknader. Hon hanterade ungefär 200 000 chattsamtal per månad i hela Norden.

Personal Bankings tydliga fokus på att attrahera fler bolånekunder har gett resultat och vår marknadsandel av nya bolån ökar. Våra viktigaste nordiska satsningar var bland annat att öka vår tillgänglighet, snabba upp svarstiderna, skapa en stark lokal närvaro genom kundträffar och partnersamarbeten, till exempel med fastighetsmäklare, och öka vår exponering genom marknadsföring.

Under året utökade vi vårt utbud av hållbara produkter genom lanseringen av gröna bolån i Finland, Norge och Sverige. I oktober lanserade vi även gröna billån i Danmark som innebär att våra privatkunder kan få lägre ränta vid finansiering av nya elbilar. Lånehanteringen är nu helt pappersfri, vilket

bidrar till vårt hållbarhetsarbete, och ansökan går på bara ett par minuter.

Vi genomförde fler rådgivningsmöten om sparande, både på kontoren och online, jämfört med föregående år. En av våra viktigaste förbättringar var den fortsatta utvecklingen av vår sparrobot Nora på alla marknader. Detta innebär att kunderna kan få placeringsrådgivning när det passar dem, och betydligt snabbare och effektivare rådgivning på vissa områden, till exempel månadssparande.

Inom konsumtionskrediter fortsätter vi satsningen på att utöka våra digitala lösningar och höja den digitala försäljningen i alla våra länder. Ett viktigt steg framåt var att dra nytta av Gjensidige Banks konsumtionskreditplattform för att ge alla Nordeakunder i Norge snabbare och enklare tillgång till konsumtionskrediter.

Resultat

Intäkterna ökade med 2 procent i lokala valutor jämfört med 2018, till följd av ökad affärsaktivitet.

Räntenettot ökade med 2 procent i lokala valutor, till följd av ökad utlåning och högre inlåningsmarginaler, vilket dock delvis motverkades av lägre utlåningsmarginaler på alla våra marknader. Övriga intäkter i lokala valutor var oförändrade jämfört med föregående år, eftersom de ökade intäkterna för poster till verkligt värde motverkades av minskade intäkter från betalningar.

Kostnaderna ökade med 1 procent i lokala valutor jämfört med föregående år, till följd av högre avskrivningar och kostnader för integrationen av Gjensidige Bank.

Avsättningarna för kreditförluster var större under 2019, på grund av extraordinära avsättningar för konsumtionskrediter utan säkerhet i Sverige. Våra modeller för gruppvisa avsättningar sågs också över under tredje kvartalet 2019, vilket påverkade kreditförlusterna i Danmark, Norge och Sverige.

Danmark

Räntenettot minskade med 1 procent till följd av lägre utlåningsmarginaler och inlåningsmarginaler som sjönk mot slutet av året.

Avgifts- och provisionsnettot ökade med 14 procent jämfört med föregående år, främst till följd av högre avgifts- och provisionsintäkter från omfinansiering och omläggning av bolån.

Finland

Räntenettot minskade med 4 procent, främst till följd av lägre inlåningsmarginaler, vilket dock motverkades något av ökade bolånevolymer.

Avgifts- och provisionsnettot minskade med 6 procent, främst drivet av intäkter från betalningar och sparande.

Avsättningarna för kreditförluster var lägre under 2019 jämfört med föregående år, på grund av försäljningen av en kreditportfölj under året.

Norge

Räntenettot ökade med 25 procent i lokal valuta jämfört med föregående år,

dels till följd av konsolideringen av Gjensidige Bank från och med 1 mars 2019, och dels på grund av ökade utlåningsvolymer. Utlåningsmarginalerna var pressade under hela året.

Avgifts- och provisionsnettot minskade med 23 procent i lokal valuta jämfört med föregående år, till följd av minskade intäkter från betalningar.

Avsättningarna för kreditförluster under 2019 påverkades även av konsolideringen av Gjensidige Bank.

Sverige

Räntenettot minskade med 3 procent i lokal valuta jämfört med föregående år, i och med att den fortsatt positiva utvecklingen av bolånevolymer inte helt vägde upp för pressen på utlåningsmarginalerna.

Avgifts- och provisionsnettot minskade med 4 procent i lokal valuta jämfört med 2018, till följd av minskade intäkter från betalningar och minskade avgifter från utlåning.

Strategiska fokusområden och värdedrivande faktorer

I Personal Banking har vi som mål att vara den ledande relationsbanken i Norden och att våra kunder, partners och samhället som helhet ska se oss som en trygg, tillförlitlig och kompetent bank. Vi vill skapa positiva kundupplevelser genom att erbjuda både fysiska och digitala kanaler. Med starkt engagemang och värdeskapande rådgivning vill vi få våra kunder att anförtra Nordea alla sina bankaffärer. Vi erbjuder ett komplett utbud av finansiella tjänster och lösningar som utgår ifrån våra kunders behov och hjälper dem förverkliga drömmar och vardagliga önskemål.

Vår relationsdrivna affärsmodell genererar högre intäkter genom kors- och merförsäljning och dessutom reduceras risken tack vare bättre kunskap om varje enskild kund. Vi fokuserar särskilt på områden som bolån och sparande, och vårt mål är att skapa positiva kundupplevelser. Här utnyttjar vi nordiska skalfördelar i verksamheten och

våra plattformar för att skapa effektivitetsvinster samtidigt som vi anpassar våra lokala marknader för att erbjuda våra kunder smidiga banktjänster.

Mobilbanken spelar en allt viktigare roll i relationen med kunderna och ger enkel åtkomst till alla Nordeas digitala lösningar, såväl som lättillgänglig personlig rådgivning och anpassade tjänster. Vi fortsätter att utveckla kunddrivna tjänster och funktioner både på egen hand och i samarbete med partners.

Vårt viktigaste fokus är att det ska vara enkelt för kunderna att göra sina bankärenden i alla våra kanaler. De kan välja den kanal som passar dem bäst, något som gör banken tillgänglig var som helst och när som helst. Vi träffar våra kunder ansikte mot ansikte, genom vårt kontorsnät eller våra kundcenter, och digitalt, antingen i mobil- och internetbanken eller genom andra digitala lösningar, såsom kundtjänstroboten Nova, och sparroboten Nora.

Prioriteringar för 2020

Optimera vår operativa effektivitet

- Ökad kostnadseffektivitet, t.ex. genom effektivare kontorsnät och utökade möjligheter till självbetjäning.

Genomföra initiativ för ökade intäkter

- Attrahera bolånekunder
- Öka intäkterna från sparande genom kompetent rådgivning i personliga möten och digitala kanaler
- Vända trenden med sjunkande volymer inom konsumtionskreditområdet genom enkel och smidig tillgång till lån
- Öka den digitala försäljningen.

Skapa positiva kundupplevelser

- Ökad proaktivitet och tillgänglighet
- Vara enkla att ha att göra med och visa att vi bryr oss om kunderna
- Engagera våra medarbetare och ge dem rätt befogenheter.

Business Banking

Erik Ekman
Chef för Business Banking

Business Banking betjänar över 500 000 företagskunder i alla våra nordiska länder med hjälp av cirka 4 500 medarbetare. Business Banking består även av Transaction Banking, som tillhandahåller betalnings- och transaktionstjänster till våra kunder, och Nordea Finance som erbjuder företagshypo-

tek, handelsfinansiering och fakturafinansiering till företags- och privatkunder.

Vi skapar positiva kundupplevelser i våra digitala kanaler eller genom personlig kontakt och lokal närvaro, beroende på komplexiteten i kundernas behov. Vårt erbjudande bygger på en kombination av två service-

modeller: hög tillgänglighet i en personalintensiv modell som kompletteras av digitala lösningar, eller flexibilitet och snabb respons i en övervägande digital modell som vid behov kompletteras med personlig service.

Nyckeltal

Intäkter¹: **2 169 mn euro**

Kostnader¹: **1 135 mn euro**

K/I-tal^{1,2}: **52 %**

Rörelseresultat¹: **896 mn euro**

Avkastning på ekonomiskt kapital (ROCAR)^{1,2}: **10 %**

Mål för 2022

K/I-tal¹

~45 %

Framgångar under 2019

K/I-talet¹ förbättrades med 2 procentenheter till 52 procent och fortsatt positiv utveckling av kundnöjdheten.

¹⁾ Exklusive distributionsavtal.

²⁾ Exklusive jämförelsestörande poster.

Affärsutveckling

Business Banking har fokuserat på ständiga förbättringar, för att stegvis lyfta vår service och våra resultat. Under 2019 lanserade och trappade vi upp flera initiativ för att dels frigöra tid så att våra medarbetare kan träffa fler kunder, och dels förbättra vår operativa effektivitet och vässa vårt digitala erbjudande.

Vår egen kundnöjdhetsundersökning för 2019 visade på en positiv utveckling i både Danmark, Norge och Sverige. I Finland, där vi redan ligger på ett högre betyg, var kundnöjdheten oförändrad.

En viktig framgång under 2019 var förvärvet av SG Finans som vi planerar att slå samman med Nordea Finance. Genom förvärvet står vi ännu bättre rustade att tillgodose våra företagskunders finansieringsbehov på tre av våra hem-

mamarknader, vilket samtidigt är i linje med Nordeas prioritering att fokusera på vår nordiska kärnverksamhet.

Under andra halvåret 2019 lanserade vi även Nordeas nya snabböversikt till våra företagskunder för en smidig ekonomisk överblick. Här samlas företagets viktigaste siffror i realtid i en bekväm och användarvänlig översikt. Lösningen erbjuds i vår e-Markets-plattform och har hittills lanserats till 1 600 Nordeakunder, och fler väntas tillkomma löpande under 2020.

De digitala lösningarna är avgörande för att kunna erbjuda kunderna självbetjäning och smidig tillgång till våra produkter. Därför fortsätter lanseringen av den nya och förbättrade internetbanken för företag, Nordea Business. I Sverige har nära 100 000 kunder bjudits in, och i

Danmark och Finland pågår pilotprojekt. Nordea Business är vår nya digitala kanal där vi fortsättningsvis betjänar de flesta av våra företagskunder.

Vi fortsätter att stärka vårt utbud av hållbara produkter för att kunna erbjuda våra kunder gröna alternativ. Under fjärde kvartalet lanserades gröna bolån i Danmark och företagskunder i alla våra nordiska länder kan nu välja finansiering genom gröna lån. I Danmark lanserades även billån och leasing med lägre ränta vid finansiering av bilar som drivs uteslutande med el.

Vi såg en fortsatt god affärsaktivitet i Cash Management-verksamheten, med många nya avtal på gång, och kundnöjdheten ökade (Prospera rankar oss nu som nr 2 i Norden).

Resultat

Intäkterna minskade med 2 procent, på grund av negativ inverkan av modellrelaterade justeringar till verkligt värde. De underliggande intäkterna ökade.

Räntenettot ökade med 2 procent i lokala valutor jämfört med 2018. Vi såg positiva effekter från ökad utlåning och inlåning (båda ökade med 3 procent i lokala valutor), drivna av stigande inlåningsmarginaler och delvis motverkade av sjunkande marginaler på utlåningen.

Avgifts- och provisionsnettot ökade

med 8 procent, till följd av ökade provisionsintäkter från utlåningen och ökade kapitalmarknadstransaktioner. Nettoresultatet av poster till verkligt värde minskade med 31 procent, till följd av negativa effekter av modellrelaterade justeringar till verkligt värde. Det underliggande nettoresultatet av poster till verkligt värde ökade till följd av ökad kundaktivitet.

Kostnaderna minskade med 6 procent. Kreditförlusterna återgick till en

mer normal nivå jämfört med 2018 där vi hade en del stora återföringar. Rörelseresultatet uppgick till 816 mn euro, en minskning med 11 procent.

Avkastningen på ekonomiskt kapital (ROCAR) minskade från 11 procent till 10 procent för helåret, till följd av en normalisering av kreditförlusterna från de låga nivåerna under 2018, ökade kapitalkrav och modellrelaterade justeringar till verkligt värde.

Strategiska fokusområden och värde drivande faktorer

Business Bankings ambition är att befästa och kontinuerligt förbättra vår ledande ställning i Norden samtidigt som vi levererar ett K/I-tal¹ på ~45 procent till 2022. Vår strategiska inriktning, som presenterades på Nordeas kapitalmarknadsdag i oktober, fokuserar på tre områden:

- Bevara och vidareutveckla vår affärsmodell för kunder med mer komplexa behov
- Fortsätta att utveckla en digital skalbar modell för våra företagskunders basbehov
- Öka vår operativa effektivitet
- Förenkla och förbättra våra viktigaste processer

Positiva kundupplevelser i Business Banking skapas i kontakten med våra kunder. Kunderna värdesätter och uppskattar våra rådgivare, som kan deras bransch och även kan förmedla kontakt med ett stort antal specialister på olika områden i banken. Därför är nyckeln till ännu bättre kundupplevelser framöver

att frigöra mer tid för våra rådgivare och specialister för kontakt med kunderna. Det gör vi genom att förenkla och förbättra våra viktigaste processer såsom processen för kundkännedom och kreditprocessen.

Genom att frigöra mer tid kan vi också förbättra det finansiella resultatet, genom att medarbetarna kan prioritera korsförsäljning, värvning av nya kunder, prissättning och affärsurval. Jämfört med perioden 2016–2018 har intäkterna per medarbetare med kundkontakt ökat med 20 procent, ett tydligt resultat av vårt arbete med ständig förbättring och en trend som förväntas fortsätta.

Ett annat viktigt fokusområde är fortsatt utveckling av våra digitala lösningar som innebär att vi aktivt kan välja hur vi ska betjäna våra kunder – antingen i våra digitala kanaler eller genom att finnas nära våra kunder. Det innebär att vi dels stärker vårt digitala utbud, och dels sänker kostnaderna för att betjäna våra kunder.

Prioriteringar för 2020

Optimera vår operativa effektivitet

- Förbättra processen för kundkännedom
- Förenkla kreditprocessen.

Genomföra initiativ för ökade intäkter

- Frigöra tid för ökad korsförsäljning, värvning av nya kunder och affärsurval.

Skapa positiva kundupplevelser.

- Frigöra tid för medarbetare med kundkontakt genom att förenkla processer
- Fortsätta att lansera nya digitala lösningar för företagens basbehov
- Dra nytta av specialister på olika områden i banken.

1) Exklusive distributionsavtal.

Large Corporates & Institutions

Martin Persson
Chef för Large Corporates
& Institutions

Large Corporates & Institutions (LC&I) tillhandahåller finansiella lösningar till stora nordiska företag och institutionella kunder. På våra nordiska marknader och genom våra internationella filialer erbjuder vi ett skräddarsytt urval tjänster inom finansiering, cash management, betalningar och investment banking, samt kapitalmarknads- och värdepapperstjänster.

LC&I är marknadsledande inom hållbar finansiering i Norden och är även ledande i kundsegmentet stora företag och finansiella institutioner på den nordiska marknaden. Via Nordea Markets betjänar vi också ett brett spektrum av Nordeakunder. Omkring 3 000 kundgrupper betjänas av cirka 1 800 medarbetare i LC&I.

Vårt mål är att bli den bästa banken för stora företag och finansiella institutioner i Norden, för att avsevärt förbättra vår lönsamhet. Därigenom kan vi vara en stark och personlig finansiell partner och förstahandsvalet för våra kunder samtidigt som vi bidrar positivt i de samhällen där vi har verksamhet.

Nyckeltal

Intäkter: **1 607 mn euro**

Kostnader: **927 mn euro**

K/I-tal: **58 %**

Rörelseresultat: **430 mn euro**

Avkastning på ekonomiskt kapital (ROCAR): **4 %**

Mål för 2022

Avkastning på ekonomiskt kapital (ROCAR)

~10 %

Framgångar under 2019

Kundnöjdheten var fortsatt hög och vi blev nummer 1 i Prosperas undersökning av kundnöjdheten bland storföretagen – ett tecken på att vår treårsplan börjar ge resultat. Vi bekräftade vår fleråriga ställning som ledare på den nordiska företagsobligationsmarknaden, med 18 procents marknadsandel under fjärde kvartalet 2019 och med stadigt ökande intäkter.

Affärsutveckling

I linje med vår nya strategiska inriktning, fortsatte Large Corporates & Institutions att fokusera på kundorienterade, värdeskapande tjänster och kapitaleffektivitet samtidigt som vi drog nytta av vår ställning som nummer ett i Norden med den största kundstocken. Vi stärkte vår ledande position inom hållbar finansiering och lanserade LC&I, en ny enhet som ska fungera som inkubator för affärsidéer som ska driva ökade intäkter.

Corporates, Institutions & Investment Banking

Företagsobligationer gick mycket bra under året och redovisade en intäktsökning för helåret på 28 procent jämfört med föregående år. Alla produkter och kundsegment presterade väl, till stor del tack vare höga aktivitetsnivåer och vår dominerande ställning på marknaden, främst i de mer lönsamma segmenten. Under 2019 satsade vi ytterligare för att

etablera oss som ledande inom hållbara obligationer, genom att arrangera fler gröna och hållbara obligationer än någon annan bank i Norden.

Vi stärkte våra kundrelationer ytterligare, vilket återspeglades genom ökad kundnöjdhet i Prosperas mätning. Vi fick rekordhöga betyg av storföretagen och är nu nummer 1 i Norden, Danmark, Finland och Norge. Leveraged Finance-teamet utsågs återigen till den ledande aktören inom förvärvsfinansiering i Norden.

Den underliggande affärsaktiviteten ökar, vilket också framgår av att utlåningen steg med 4 procent jämfört med föregående år.

Nordea är marknadsledande i Norden inom fusioner och förvärv samt aktiekapitalaffärer tack vare vår kompetenta rådgivning i CI&IB. Under 2019 fortsatte den stabila trenden med refinansieringstransaktioner för viktiga kunder

som Bakkafrösts förvärv av The Scottish Salmon Company, EQT:s börsintroduktion och fusionen mellan Metso och Outotec, för vilken bland andra Mergermarket Europe utsåg Nordea till "M&A Financial Advisor of the Year 2019" i Finland.

Marknaden

Under 2019 var läget på finansmarknaderna fortsatt besvärligt, med dämpad kundaktivitet och fortsatt negativ inverkan från nya regleringar, negativa räntenivåer och hård konkurrens i kombination med en allmänt låg volatilitet.

Kundernas efterfrågan på kapitalmarknadsprodukter ökade igen efter sommaren och i slutet av året noterades en ökning av intäkterna, jämfört med föregående år. Resultatet för helåret tyngs dock av utvecklingen för värdepappershandeln och värdejusteringar. Ränteprodukterna bidrog mest till upp-

gången och de ökade intäkterna, främst på emissionssidan.

Efterfrågan på risksäkring och derivat ökade i takt med en ökad volatilitet. I januari registrerades Nordea för handel med swappar i USA, vilket innebär att handeln med derivat nu även kunde

utökas till att omfatta amerikanska kunder.

Vi genomförde många nyemissioner och befäste vår ledande position på obligationsmarknaden med avsevärt ökade intäkter jämfört med 2018.

Nordea Research prisades på bred front av StarMine med 13 utmärkelser,

bland annat som nummer ett i kategorierna Top Earnings Estimators och Top Stock Pickers för både den nordiska och europeiska marknaden.

Nordea Markets får konsekvent höga betyg av kunderna vilket speglades i Prosperas mätningar under 2019.

Resultat

Intäkterna uppgick till 1 607 mn euro, en minskning med 11 procent jämfört med 2018, främst till följd av lägre nettore-sultat av poster till verkligt värde.

Räntenettot var 851 mn euro, en minskning med 8 procent från föregående år. Ränte- och provisionsnettot var 444 mn euro, en minskning med 6 procent jämfört med 2018. Nettoresultatet av poster till verkligt värde uppgick till 311 mn euro, en minskning med 24 procent jämfört med 2018, främst till följd

av lägre intäkter från riskhantering, inklusive negativa värdejusteringar.

Utlåningen, exklusive repor, ökade med 2 procent jämfört med 2018 och CI&IB ökade med 4 procent, vilket motverkades av minskade volymer i Ryssland och för finansiella institutioner.

Kostnaderna uppgick till 927 mn euro, en minskning med 2 procent jämfört med föregående år, till följd av en strikt kostnadskontroll samt minskat antal anställda (omräknat till heltidstjänster).

Rörelseresultatet uppgick till 430 mn euro, en minskning med 44 procent jämfört med 2018, till följd av minskade intäkter och justerade avsättningar för kreditförluster för att reflektera mer dämpade utsikter i vissa sektorer, efter dialog med ECB. Avkastningen på ekonomiskt kapital (ROCAR) uppgick till 4 procent (6 procent exklusive justeringar för kreditförluster efter dialogen med ECB) och det ekonomiska kapitalet vid årets slut uppgick till 7 418 mn euro.

Strategiska fokusområden och värde drivande faktorer

För att möta det tuffa marknadsläget, den svåra kapitalsituationen och våra kunders föränderliga behov och önskemål presenterade vi en ny strategisk inriktning på Nordeas kapitalmarknadsdag i oktober. Strategin omfattar målet att uppnå en avkastning på ekonomiskt kapital (ROCAR) på omkring 10 procent till 2022, och bygger på fyra grundstenar: att minska lågavkastande tillgångar, effektivisera Markets affärsmodell, investera i miljö, samhällsansvar och bolagsstyrning (ESG) samt LC&I, och slutligen att optimera den internationella verksamheten.

Den nya strategiska inriktningen ska göra Large Corporates & Institutions mer lönsamt, förbättra avkastningen till aktieägarna och skapa långsiktig tillväxt inom prioriterade områden. Därigenom kan vi fokusera på våra styrkor, minska vårt kapitalbehov, vår komplexitet och våra kostnader, och samtidigt skapa en

mer agil affärsmodell för att möta en marknad i ständig utveckling.

Detta kommer att leda till en bruttominskning av det ekonomiska kapitalet med 1,5 md euro, motsvarande ett risk-exponeringsbelopp på 8 md euro till 2022. En betydande reducering av komplexiteten kommer att leda till i kostnadsminskningar på cirka 200 mn euro och avsevärt förbättra avkastningen, från dagens ohållbara nivå, till 10 procent.

Utifrån vår nordiska styrkeposition kommer vi också att investera ytterligare i rådgivningen inom våra kärnområden. Ett exempel är ESG, där vi satsar på att vara marknadsledande och utöka vårt erbjudande både inom rådgivning och distribution av gröna obligationer och gröna företagslån. En ny enhet, LC&I har dessutom lanserats för att fungera som inkubator för affärsidéer som ska driva ökade intäkter.

Prioriteringar för 2020

Optimera vår operativa effektivitet

- Minska lågavkastande tillgångar
- Effektivisera Markets affärsmodell
- Optimera den internationella verksamheten.

Genomföra initiativ för ökade intäkter

- Investera i rådgivning om ESG-produkter och stärka vår ledande ställning inom hållbar finansiering
- Investera i inkubatorn för affärsidéer, LC&I, och utnyttja data och digitalisering för att växa.

Skapa positiva kundupplevelser

- Fortsätta att utveckla och dra nytta av vår rekordhöga kundnöjdhet och ledande marknadsposition i Norden
- Fortsätta att utveckla vår medarbetarnöjdhet och vara första handsvalet där de bästa talangerna kan utvecklas.

Asset & Wealth Management

Snorre Storset
Chef för Asset & Wealth Management

Asset & Wealth Management är störst i Norden på produkter och tjänster inom institutionell kapitalförvaltning, private banking, samt liv- och pensionsförsäkringar. Vi säljer Nordeas sparprodukter genom vårt eget distributionsnät och genom våra samarbetspartners.

Asset & Wealth Management har cirka 2 700 anställda varav cirka 200 arbetar

utanför Norden. Affärsområdet innefattar:

Asset Management – ansvarar för aktivt förvalta- de fonder och diskretionära mandat för institutionella kunder.

Private Banking – betjä- nar 94 000 kunder från 69 kontor i Norden.

Life & Pensions – förser kunderna med ett heltäck- ande urval pensions-,

kapitalförsäkrings- och riskprodukter.

Asset & Wealth Manage- ments ambition är att bli erkänd som den ledande europeiska kapitalförvalta- ren och ledande förmögen- hetsförvaltare på alla nord- iska marknader, med global räckvidd och kapacitet.

Nyckeltal

Intäkter¹⁾: **1 626 mn euro**

Kostnader: **726 mn euro**

Förvaltad kapital: **324,1 md euro**

Nettoflöden: **9 md euro**

K/I-tal¹⁾: **45 %**

Rörelseresultat¹⁾: **898 mn euro**

Avkastning på ekonomiskt kapital (ROCAR)¹⁾: **32 %**

Mål för 2022

K/I-tal¹⁾

<40 %

Framgångar under 2019

Vi vände nettoflödena, som var posi- tiva för varje kvartal och uppgick till totalt 9 md euro för 2019. Vi såg även en betydande ökning av det förvalta- de kapitalet till 324,1 md euro, en ökning med 16 procent.

1) Inklusive distributionsavtal.

Affärsutveckling

Asset & Wealth Management fortsatte att locka till sig kapital, med ett erbjuda- nde som visade sig konkurrenskraf- tigt i det ekonomiska klimat som rådde under 2019. Det förvaltrade kapitalet ökade till 324,1 md euro, till följd av nettoflöden på 9 md euro och en mark- nadsuppgång motsvarande 35 md euro. Alla verksamheter bidrog positivt till nettoflödet.

Asset Management fortsatte att diversifiera verksamheten genom att utöka produktutbudet och attrahera nya kunder. Utflödet från Stable Return- fonden planade ut medan intresset ökade för våra Alfa-fonder och Nordea Klimatfonden. European Covered Bond Fund hade fortsatt mycket höga inflö- den. Vi tog fram nya produkter främst inom illikvida alternativ, blandfonder och ESG-fonder. Den internationella tredjepartsdistributionen av fonder hade ett starkt inflöde på 4,4 md euro och Institutional Distribution hade ett inflöde på 0,8 md euro och ett högt värde för det förvaltrade kapitalet. Under året vann vi flera strategiska

mandat i Nord-, Syd- och Mellanameri- ka. Nettoflödena i Nordea Banks nordis- ka försäljningskanaler, exklusive Life & Pensions återhämtade sig jämfört med 2018, och slutade på ett nettoflöde om 2,2 md euro.

Asset Management fick för sjätte året i rad pris för bästa ESG-investeringspro- cess i Europa av den europeiska tidskrif- ten Capital Finance International. Asset Management fick också betyget A+ i kategorin ansvarsfulla investeringar och ägarstyrning i FN:s utvärderingsrapport för 2019, enligt principerna för ansvars- fulla investeringar (UNPRI).

Placeringarna utvecklades starkt under 2019 och 85 procent av fonderna överträffade sina jämförelseindex på 3-årsbasis. ESG-produkterna Global Stars Equity, Emerging Stars Equity och North American Stars Equity utvecklades mycket starkt. Tillsammans med vårt övriga utbud av ESG-fonder står Asset Management väl positionerat för en fortsatt diversifiering och ökade inflöden under kommande år.

Private Banking hade ett framgångs-

rikt år. Nettoflödena uppgick till 2,6 md euro under 2019 och det förvaltrade kapitalet ökade till 90,8 md euro tack vare vårt fokus på att värva nya kunder och utveckla relationen med befintliga kunder. Kundnöjdheten har ökat stadigt sedan 2017 och visar tydligt att vårt upp- daterade erbjudande är framgångsrikt. Tidskriften Global Finance utsåg Nordea till Best Private Bank 2020 på våra till- växtmarknader Norge och Sverige.

Life & Pensions starka solvenskapital- position möjliggjorde en utdelning på 375 mn euro som överfördes till Nordea Bank Abp under 2019. Sista december 2019 var solvenskvoten 160 procent, med stöd från självfinansierad tillväxt för marknadsräntebaserade produkter och kapital som frigjorts genom avveck- lade traditionella försäkringsportföljer. Under 2019 ökade bruttopremierna med 20 procent jämfört med 2018, främst till följd av ett ökat fokus på tjänstepensioner i Sverige och Norge. Vi räknar med tillväxt genom upptrapp- ningen av vårt utökade erbjudande och nya partnerskap.

Resultat

Intäkterna för 2019 uppgick till 1 626 mn euro, en minskning med 3 procent från föregående år.

Kostnaderna minskade med 8 procent jämfört med 2018 tack vare en välavvägd resurshandling. Rörelseresultatet för 2019 ökade med 1 procent. Avkastningen på ekonomiskt kapital (ROCAR) ökade från 30 procent till 32 procent. K/I-talet var 45 procent.

Asset Management

Intäkterna för 2019 uppgick till 918 mn euro, en ökning med 4 mn euro jämfört med 2018. Kostnaderna ökade med 1 procent jämfört med 2018. Rörelseresultatet uppgick till 618 mn euro, vilket

är i nivå med 2018. K/I-talet var 33 procent.

Private Banking

Intäkterna för 2019 uppgick till 279 mn euro, en ökning med 9 procent jämfört med 2018. Kostnaderna ökade med 5 procent under året. Rörelseresultatet uppgick till 29 mn euro, vilket är en ökning med 93 procent jämfört med 2018. K/I-talet var 89 procent.

Life & Pensions

Intäkterna för 2019 uppgick till 418 mn euro, en minskning med 11 procent jämfört med 2018. Kostnaderna uppgick till 110 mn euro, en minskning med 27 pro-

cent jämfört med 2018. K/I-talet var 26 procent. Rörelseresultatet uppgick till 308 mn euro, en minskning med 3 procent jämfört med 2018. Vårt fortsatta fokus på kapitaleffektivitet resulterade i att avkastningen på eget kapital uppgick till 20 procent för 2019.

Asset & Wealth Management övrigt

Detta område består av verksamheter som är relaterade till affärsområdet Asset & Wealth Management men som inte är direkt kopplade till någon av de andra affärsenheterna. Hit hör en extra likviditetspremie för långfristig ut- och inlåning inom Wealth Management samt räntenettet relaterat till detta.

Strategiska fokusområden och värde drivande faktorer

Det är Asset & Wealth Managements ambition att bli en ledande europeisk kapitalförvaltare, som skapar avkastning på ett ansvarsfullt sätt och den ledande förmögenhetsförvaltaren på alla nordiska marknader, med global räckvidd och global kapacitet. Vi är en lönsam och globalt konkurrenskraftig kapitalförvaltare och en integrerad förmögenhetsförvaltare med en tydlig tillväxtstrategi och plan för ökad försäljning. Vi ska fortsätta att dra nytta av vårt starka produktutbud och distributionsnät för att skapa tillväxt och fortsatt positiva nettoflöden under 2020.

Vi vill också vara en ledande leverantör av ESG-produkter. På senare tid har Life & Pensions tagit flera steg mot

ökad hållbarhet och anslutit sig till FN-initiativet Net-Zero Asset Owner Alliance, vilket innebär att våra placeringsportföljer ska ha noll i nettoutsläpp senast 2050. Åtagandet innebär en möjlighet för oss och våra kunder att göra skillnad i arbetet mot den globala uppvärmningen.

Asset & Wealth Management fortsätter också att fokusera på en välavvägd resurshandling och -prioritering genom att väga nya investeringar mot effektivitetsvinster och utnyttja våra resurser där de skapar mest värde. För realisera den fulla potentialen i våra starka spar- och placeringserbjudanden i alla kundsegment krävs att vi samarbetar i hela Nordea.

Prioriteringar för 2020

Optimera vår operativa effektivitet

- Öka det digitala sparandet: mobilbanken och rådgivning genom vår sparrobot
- Förenkla produkterbjudandet
- Förbättra effektiviteten i rådgivningen.

Genomföra initiativ för ökade intäkter

- Öka och fördjupa räckvidden i distributionsnätet: utökad närvaro och utveckling av nya marknader
- Vitalisera Nordeas distributionsnät och stärka distributionen av sparandeprodukter genom Nordeas kontorsnät
- Vinna marknadsandelar för Private Banking och tjänstepension.

Skapa positiva kundupplevelser

- Bli den ledande leverantören av ESG produkter
- Leverera stark utveckling i placeringarna.

Koncernfunktioner

Erik Ekman
Chef för GBS

Group Business Support (GBS)

Roll och ansvar

- GBS tillhandahåller tjänster, data och teknikinfrastruktur till affärsområdena, samt svarar för de tre viktigaste processerna (utlånings- och kreditprocessen, samt bekämpning av penningtvätt) som krävs för att vi ska kunna bli en stark och personlig finansiell partner.
- GBS ansvarar för att optimera effektiviteten i Nordeas verksamhet, så att affärsområdena kan fokusera på det som de gör bäst: att ta hand om våra kunder och genomföra initiativ för ökade intäkter.
- Tillsammans skapar vi positiva kundupplevelser.

Johan Ekwall
Chief of Staff

Chief of Staff Office (CoSO)

Roll och ansvar

- CoSO består av flera enheter som är experter inom olika områden som är gemensamma för hela koncernen. Alla enheter betjänar hela Nordea med rådgivning och tjänster.
- CoSO erbjuder tjänster som rör kommunikation, varumärke, marknadsföring, hållbarhet, fusioner och förvärv och intern styrning.

Matthew Elderfield
Chief Risk Officer

Group Risk & Compliance (GRC)

Roll och ansvar

- GRC utgör Nordeas oberoende andra försvarslinje.
- GRC övervakar införandet av styrande principer för finansiell och icke-finansiell riskhantering. Utifrån ett riskbaserat arbetssätt, har GRC till uppgift att övervaka och kontrollera styrdokumentet för riskhantering, däribland styrdokumentet för regelefterlevnadsrisk. Det innebär att GRC ska säkerställa att alla risker som Nordea är eller kan vara exponerad för identifieras, bedöms, övervakas, hanteras och rapporteras.

Christina Gadeberg
Chef för Group People

Group People (GP)

Roll och ansvar

- GP hanterar hela medarbetarprocessen genom specialiserade tjänster såsom att attrahera/rekrytera nya medarbetare, introducera nyanställda, främja och belöna prestationer, främja personalens utveckling, samt hantera när en anställning avslutas.
- Tillsammans med affärsområdena och övriga koncernfunktioner driver Group People strategiska frågor som rör medarbetare, till exempel planering av personalstyrkan, organisationsstruktur och utveckling av nödvändiga kompetenser.

James Graham
Chief Audit Executive

Group Internal Audit (GIA)

Roll och ansvar

- GIA är en oberoende enhet som rapporterar direkt till Nordeas styrelse. Koncernrevisionschefen, (CAE) rapporterar funktionellt till styrelsen och revisionskommittén, och administrativt till bolagets vd och koncernchef.
- GIA:s uppdrag är att hjälpa styrelsen och koncernledningen (GLT) att skydda Nordeakoncernens tillgångar, anseende och hållbarhet.
- GIA bidrar till att uppnå Nordeas mål genom att systematiskt och disciplinerat utvärdera och förbättra effektiviteten i styrning, riskhantering och kontrollprocesser.

Jussi Koskinen
Chief Legal Officer

Group Legal (GL)

Roll och ansvar

- GL tillhandahåller effektiv och högkvalitativ juridisk rådgivning inom Nordeakoncernen – rådgivningen omfattar bland annat områden som banktjänster, affärsverksamhet, avtal, bolagsfrågor, fusioner och förvärv, tvister och många andra juridiska områden av betydelse för Nordea.
- GL agerar som strategisk rådgivare och affärspartner med hög professionalism och integritet inom alla områden där Nordea har verksamhet.
- GL ansvarar även för bolagsstyrning, hantering av förändringar i regelverk samt rapportering till och kontakter med myndigheter.

Christopher Rees
Group CFO

Group Finance (GF)

Roll och ansvar

- GF har ansvar för den finansiella resultatstyrningen, och för att tillhandahålla kvalitativ och effektiv finansiell rapportering och planering för hela koncernen, inklusive finansiell kontroll och affärsstyrning, inköpstjänster och analyser som hjälper oss att uppfylla både affärsbehov och regelkrav.
- Ansvarar för att hantera Nordeas kapital-, likviditets-, finansierings- och marknadsrisk för att säkerställa regelefterlevnaden och samtidigt hjälpa affärsområdena att ta hand om kunderna på bästa sätt.
- Säkerställer en korrekt bild av Nordeas finansiella och operativa utveckling, genom att förse investerare med transparent och relevant information.

Våra medarbetare

Christina Gadeberg
Chef för Group People

Nordeas kultur utgår ifrån vårt syfte och våra värderingar. Vi har förenklat organisationsstruktur och styrning, minskat antalet organisationsnivåer och infört ett agilt arbetssätt

i vår dagliga verksamhet. Det har förbättrat vår kommunikation och vårt samarbete, och gjort att vi snabbare kan fatta beslut. Men, för att komma vidare till nästa nivå måste vi fokusera mer på resultat, genomförande och ansvar.

Engagerade medarbetare ger positiva kundupplevelser

I Nordea uppmuntras medarbetarna att ta fullt ansvar för sitt eget arbete och alla erbjuds möjligheter att växa och utvecklas. Vi vill bygga team med hög kompetens, som brinner för att skapa positiva kundupplevelser – team som förstår de lokala behoven och samtidigt kan ta till sig kunskap och lärdomar från andra länder. I Nordea vet vi att engagerade medarbetare ger nöjdare kunder.

Vårt mål är och förblir att vi ska vara en syftes- och värderingsstyrd organisation.

Enligt en mätning 2019 ansåg 86 procent av medarbetarna att vi lever efter våra värderingar. Vårt syfte och våra värderingar är vår inre kompass, som hjälper oss att bli en stark och personlig finansiell partner med fokus på befogenheter och utförande.

Vi vet att samspelet mellan ledare och medarbetare är avgörande för att skapa engagemang, och hjälpa oss att prestera och må bättre på jobbet. Vi har infört ledarskapsprogram för att säkerställa att medarbetarna ges tillfälle till kompetensutveckling och att de har de verktyg de behöver för att lyckas. Programmen erbjuds till såväl befintliga som nya ledare i alla nordiska länder och i Polen. Vi uppmuntrar ledare att vara tillgängliga och närvarande i sina team. Ledare i Nordea leder sina team utifrån varje persons individuella förutsättningar. Därmed säkerställer vi att högpresterande medarbetare ges möjlighet att avancera.

Utvecklar kompetenser

Vi gör vårt bästa för att säkerställa att våra medarbetare förblir anställningsbara även på längre sikt. För att möta framtida behov har Nordea infört en digital utbildningsportal där medarbetarna har tillgång till över 3 000 kvalitativa digitala utbildningar. Utbudet spänner över en lång rad områden, från agil projektledning till data-modellering och artificiell intelligens. Det här är en av beståndsdelarna i vår modell

som går ut på att ge våra medarbetare möjlighet att utveckla sina kunskaper och förmågor, och därmed skapa värde för våra kunder. Vi strävar efter att bli en kontinuerligt lärande organisation.

Främjar medarbetarnas anställningsbarhet

I Nordea har vi ett tydligt mål att bli mer effektiva. Det innebär bland annat att förenkla och bli snabbare, prioritera aktiviteter för att nå våra affärskrav och flytta viss verksamhet till Polen eller Estland.

Det kan leda till att vissa befattningar förändras, flyttas eller blir överflödiga. Genom konstruktiva diskussioner och samarbete med fackliga organisationer säkerställer vi att alla arbetsrättsliga aspekter respekteras samtidigt som vi bibehåller medarbetarnas engagemang under dessa förändringar. Vi gör allt för att behandla våra medarbetare med respekt och vår ambition är att hjälpa dem som berörs att utveckla sin kompetens för nya karriärmöjligheter, inom eller utanför Nordea.

Arbetar för mångfald och inkludering

Vi inser vikten av mångfald ifråga om bakgrund och personliga egenskaper. Genom att arbeta för en inkluderande kultur vill vi säkerställa att alla tillåts vara sig själva på arbetet.

Vi vill vara en attraktiv arbetsplats för alla, oavsett kön, ålder, etnisk tillhörighet, sexuell läggning, trosuppfattning eller andra egenskaper som saknar betydelse för befattningen.

Nordea deltar i Pride-festivaler i alla nordiska länder och i Polen. Vi försöker också alltid att bli bättre på tillgänglighet för alla funktionsvariationer. Dessa är några exempel som visar på vårt engagemang för jämlikhet, mänskliga rättigheter och inkludering, och är resultatet av samarbete mellan olika funktioner inom Nordea. Diversity & Inclusion Committee, som upprättades 2018, övervakar och arbetar för att påverka Nordeas övergripande strategiska inriktning för att främja mångfald och inkludering. Kommittén fokuserar på att presentera tydliga argument och underlag, samt säkerställa att vi prioriterar dessa mål i praktiken genom att se till att mångfald och inkludering är något som genomsyrar hela vår organisation.

”Vi inser vikten av mångfald ifråga om bakgrund och personliga egenskaper.”

Vi vill att Nordea ska vara en arbetsplats som är fri från diskriminering. Därför har vi nolltolerans för alla former av trakasserier, mobbning och liknande överträdelser på arbetsplatsen. Inom sina respektive team uppmannas medarbetarna ha löpande dialoger, om hur vi behandlar varandra. Under 2019 angav 2 procent av de svarande i personalenkäten, People Pulse, att de hade utsatts för någon form av trakasserier eller på annat sätt behandlats dåligt.

**Antal anställda
(omräknat till heltidstjänster)**

29 000

Kvinnor

Män

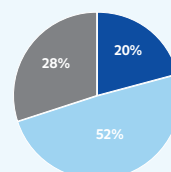
49 % 51 %

**Våra värderingar
Ownership, Passion,
Courage, Collaboration**

Antal nationaliteter

Åldersfördelning

- Andel som är under 30 år
- Andel som är mellan 30 och 50 år
- Andel som är över 50 år

Förvaltningsberättelse

27	Nordeaaktien och kreditbetyg
30	Finansiell översikt 2019
35	Kapitalhantering
39	Femårsöversikt
40	Nyckeltal
41	Affärsområdesresultat
42	Nya regelverk
43	Bolagsstyrningsrapport 2019
53	Icke-finansiell rapport
55	Riktlinjer för intressekonflikter
56	Ersättningar
60	Förslag till vinstdisposition
61	Ordlista

Nordeaaktien och kreditbetyg

Nordeas mål för avkastningen på eget kapital är att för helåret 2022 nå över 10 procent.

Nordeas börsvärde uppgick vid utgången av 2019 till 29,3 md euro (29,4 md euro vid utgången av 2018). Mätt efter börsvärde var Nordea det sjunde största företaget i Norden och bland de tio största av europeiska finanskoncerner.

Nordeaaktien är noterad på Nasdaqbörserna i Helsingfors (EUR), Stockholm (SEK) och Köpenhamn (DKK). Dessutom är Nordeas ADR noterad i USA (USD).

Aktiekursens utveckling

Nordeas aktiekurs höll sig i det närmaste oförändrad på Nasdaq Helsingforsbörsen under 2019 och slutade på 7,24 euro, att jämföra med 7,27 euro året före. Stängningskursen för Nordeas aktie varierade under 2019 mellan 5,37 euro och 8,22 euro. Nasdaq OMXH-indexet steg under 2019 med cirka 13 procent, medan STOXX Europe 600 Banks-indexet steg med cirka 8 procent. Sedan den 6 mars 2000, då Merita-Nordbanken och Unidanmark gick samman, har Nordeaaktien stigit med 79 procent och vida överträffat STOXX Europe 600 Banks-indexet och Nasdaq OMXH-indexet, vars utveckling under samma period har varit –57,4 procent respektive –46,0 procent.

Nordeaaktiens utveckling kan följas på nordea.com, och där kan man även jämföra aktiens utveckling med den för konkurrenterna och med olika index, samt hitta kurshistorik.

Totalavkastning 2019

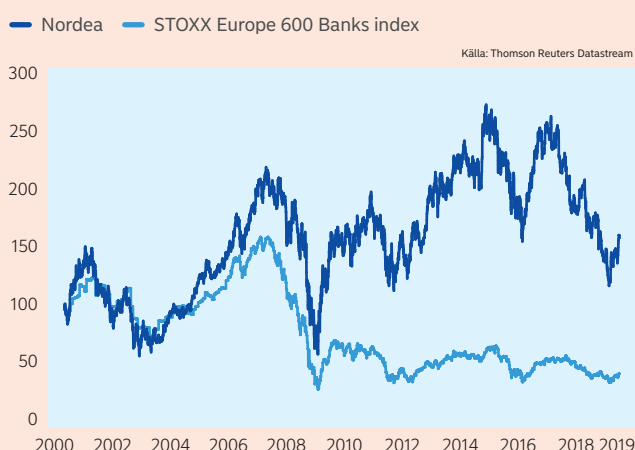
Totalavkastning (TSR) mäts som aktiens kursutveckling inklusive återinvesterad utdelning. Totalavkastningen under 2019 uppgick till 10,5 procent (–19,5 procent 2018).

Omsättning – den mest likvida finansaktien i Norden

Nordeaaktien var den mest likvida finansaktien i Norden under 2019, med en genomsnittlig daglig handelsvolym på cirka 138 mn euro, vilket motsvarar cirka 20 miljoner aktier. Den samlade omsättningen på samtliga börser uppgick 2019 till 35 md euro, vilket motsvarar 5 miljarder aktier.

31 procent av handeln med Nordeaaktier sker på andra börser, till exempel Cboe Europe Equities, Turquoise och Aquis. Av det totala antalet Nordeaaktier som handlades på Nasdaq 2019 var cirka 49 procent i SEK-denominerade aktier, 45 procent i EUR-denominerade aktier och 5 procent i DKK-denominerade aktier.

Nordeaaktiens utveckling jämfört med europeiska banker, 2000–2019, %

Aktiekapital

Aktiekapitalet uppgår till 4 049 951 919 euro, vilket också motsvarar det totala antalet aktier i bolaget.

Samtliga stamaktier i Nordea medför rösträtt. Varje aktie motsvarar en röst på bolagsstämman. Nordea får inte rösta för innehav av egna aktier vid bolagsstämmor.

Det primärkapitallån (AT1-lån) som Nordea emitterade 2019 konverteras automatiskt till aktier om kärnprimärkapitalrelationen (antingen enskilt för emittenten eller konso-liderat för Nordeakoncernen) sjunker under ett visst tröskel-värde. Det finns inga utestående konvertibla obligationer emitterade av Nordea som ger innehavarna optionsrätt att köpa aktier i Nordea.

För mer information om aktiebaserade incitaments-program, se not K8 "Personalkostnader" på sidan 135.

Kapitalpolicy

Nordeas kapitalpolicy anger att koncernen under normala affärsförhållanden ska ha miniminivåer för kärnprimärkapitalrelationen, primärkapitalrelationen och den totala kapitalrelationen som överstiger de kapitalkrav som stipuleras av behö-riga myndigheter. Nordea ska därutöver hålla en kapitalbuffert. Från den 1 januari 2020 är det Nordeas avsikt att ha en kärnprimärkapitalbuffert på 150–200 punkter över kapital-kravet (tillika högsta utdelningsbara belopp).

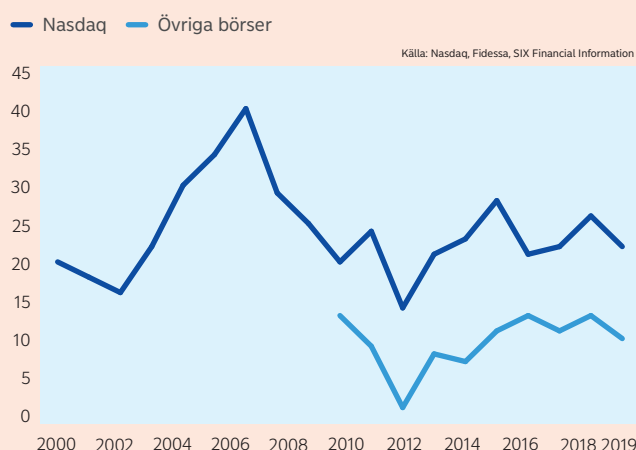
Föreslagen utdelning och utdelningspolicy

För 2019 föreslår styrelsen en utdelning på 0,40 euro per aktie. Den totala utdelningen för 2019 skulle då bli 1 616 mn¹ euro. Direktavkastningen, beräknad på aktiekursen den 31 december 2019, blir då 5,5 procent.

Nordea har uppdaterat sin utdelningspolicy. Den ska till-lämpas på resultat som genereras från 1 januari 2020. Nordea strävar efter att ha en stark kapitalposition i linje med kapital-policy. Från den 1 januari 2020 är ambitionen att dela ut 60–70 procent av årets utdelningsbara resultat till aktieägar-na. Överskottskapital över kapitalmålen ska användas till organisk tillväxt och strategiska förvärv samt eventuella åter-köp av egna aktier.

¹) Den totala utdelningen och beloppet som överförs i ny räkning som utdelningsbara balanserade vinstmedel efter utbetald utdelning, justeras enligt antalet egna aktier som innehas av Nordea Bank Abp på avstämningsdagen för utdelningen.

Nordeaaktiens omsättning på börsen, 2000–2019¹, md euro

¹) Nasdaq-börser från 2001. Övriga börser från 2010.

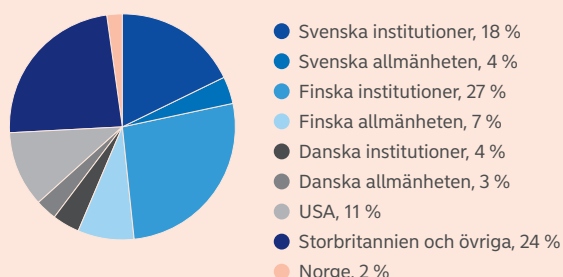
Utdelningen uttrycks i euro, som är Nordeas redovisningsvaluta. Utbetalningsvaluta för utdelningen beror dock på i vilket land aktierna är registrerade. Ägare av aktier som är registrerade i Sverige kan välja att få utdelningen utbetalad i svenska kronor eller euro. En officiell växlingskurs publiceras. I Danmark betalas utdelningen ut i euro. Om aktieägaren inte har något eurokonto räknas utdelningen om till lokal valuta. Varje kontoförande institut beslutar om sin egen växlingskurs. I Finland betalas utdelningen ut i euro.

Aktieägare

Med cirka 580 000 aktieägare registrerade vid utgången av 2019 är Nordeaaktien en av de mest spridda aktierna i Norden. I Sverige är antalet aktieägare cirka 141 000, i Finland cirka 311 000 och i Danmark cirka 128 000, vilket innebär en ökning i Sverige och Finland jämfört med föregående år.

Den största kategorin aktieägare är finska institutioner (inklusive Sampo Abp) som vid årsskiftet ägde 27 procent av aktierna i Nordea. Svenska institutionella ägares innehav uppgick till 18 procent, medan utomnordiska aktieägares innehav uppgick till 31 procent vid utgången av 2019. Största enskilda aktieägare är Sampo Abp med ett innehav på 19,9 procent.

Aktieägare, 31 dec 2019

Aktieägare, 31 dec 2019

De största registrerade¹ aktieägarna i Nordea, 31 dec 2019

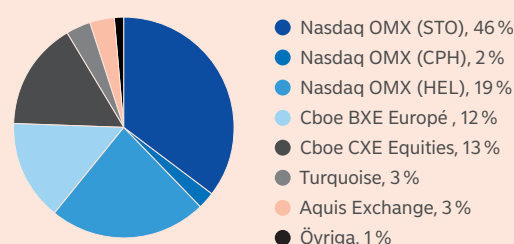
Aktieägare	Antal aktier, miljoner	Innehav, %
Sampo Abp	804,9	19,9
Nordea Fonden	158,2	3,9
BlackRock	116,2	2,9
Alecta	112,2	2,8
Vanguard Fonder	107,8	2,7
Cevian Capital ²	92,0	2,3
Swedbank Robur fonder	80,8	2,0
Ömsesidiga pensionsförsäkringsbolaget Varma	60,5	1,5
Nordea Fonder	43,2	1,1
Norska oljefonden	40,1	1,0
Ilmarinen	38,9	1,0
SEB Fonder	31,3	0,8
SHB Fonder	29,9	0,7
T. Rowe Price	26,1	0,6
Nordea Vinstandelsstiftelse	25,6	0,6
Japans statliga pensionsfond	25,0	0,6
BNP Paribas Asset Management	22,9	0,6
Första AP-fonden	22,4	0,6
State Street Global Advisors	21,9	0,5
SPP Fonder	20,4	0,5
Övriga	2 169,8	53,7
Totalt antal potentiella utestående aktier	4 050,0	100,0

Källa: Euroclear Sweden, Modular Finance and VP Online.

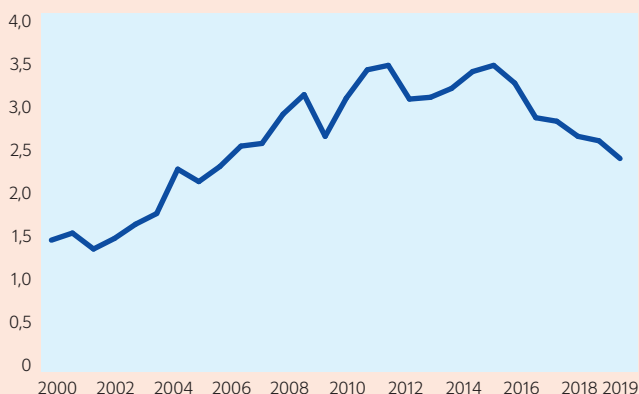
1) Exklusive aktier emitterade för det långsiktiga incitamentsprogrammet (LTIP).

2) I februari 2020 meddelade Cevian Capital att man utökat sitt aktieinnehav i Nordea till cirka 4,3 procent, vilket gör dem till den näst största aktieägaren efter Sampo Abp.

Nordeaaktien, årlig omsättning på olika börser 2019

Nordeaaktiens vikt i STOXX Europe 600 Banksindexet, 2000–2019, %

Fördelning av aktier, 31 dec 2019

Fördelning av aktier	Antal aktieägare	Aktieägare, %	Antal aktier	Aktier, %
1–1 000	441 509	76	116 903 892	3
1 001–10 000	127 257	22	338 621 383	8
10 001–100 000	10 257	2	239 309 135	6
100 001–1 000 000	755	0	218 359 069	5
1 000 001–	264	0	3 136 758 440	78
Summa	580 042		4 049 951 919	

Aktiedata för 5 år

	2019	2018	2017	2016	2015
Aktiekurs, euro	7,24	7,27	10,09	10,60	10,15
Högst/lägst, euro	8,22/5,37	10,54/7,25	11,75/9,74	10,93/6,94	12,56/9,47
Börsvärde, md euro	29,3	29,8	40,9	42,8	41,3
Utdelning, euro	0,40 ²	0,69	0,68	0,65	0,64
Direktavkastning ³ , %	5,5	9,5	6,7	6,2	7,6
Totalavkastning, %	10,5	-19,5	3,6	16,3	8,2
STOXX Europe 600 Banks-indexet, %	8,2	-28	7,5	-6,8	-3,3
P/E-tal (verkligt)	19,1	9,6	13,5	11,4	11,2
P/B	0,93	0,90	1,23	1,32	1,32
Eget kapital per aktie, euro	7,80	8,15	8,21	8,03	7,69
Resultat per aktie ⁴ , euro	0,38	0,76	0,75	0,93	0,91
Utestående aktier ¹	4 049 951 919	4 049 951 919	4 049 951 919	4 039 029 217	4 038 273 025

1) Exklusive aktier avseende de långsiktiga incitamentsprogrammen.

2) Föreslagen utdelning.

3) Direktavkastning för 2014–2018 beräknad utifrån betalningsdagens öppningskurs och för 2019 beräknad utifrån kursen den 31 december 2019.

4) Resultat per aktie, efter utspädning, total verksamhet.

Kreditbetyg

Nordeas kreditbetyg hör till de allra starkaste bland världens banker. Under 2019 bekräftades Nordeas kreditbetyg på oförändrade nivåer, med stabila utsikter från Moody's och Standard & Poor's (S&P) men med negativa utsikter för det långfristiga kreditbetyget från Fitch.

De långfristiga kreditbetygen för Nordea Bank Abp:s icke säkerställda prioriterade upplåning ligger alla på AA-nivå: S&P AA- (stabila utsikter), Moody's Aa3 (stabila utsikter) och Fitch AA- (negativa utsikter). De kortfristiga kreditbetygen ligger på högsta nivå: A-1+ från S&P, P-1 från Moody's och F1+ från Fitch.

De negativa utsikterna från Fitch speglar Nordeas lägre lönsamhet den senaste tiden, och Fitch anger att utsikterna skulle ändras till stabila om Nordea visar förmågan att kunna nå sina nya finansiella mål.

Kreditbetygen för de bolag som utfärdar säkerställda

obligationer är oförändrade, och samtliga sådana obligationer från Nordea Hypotek AB (publ) (Sverige), Nordea Kredit Realkreditaktieselskab (Danmark), Nordea Hypoteksbank Abp (Finland), Nordea Eiendomskreditt AS (Norge) och Gjensidige Bank Boligkreditt AS (Norge) har kreditbetyget AAA/Aaa.

Kreditvärderingsinstitutens analyser är i huvudsak inriktade på kreditrisker och andra risker, lönsamhet, kapitalisering, styrkan i affärsmodellen samt på upplåningsprofilen och likviditetssituationen. För alla dessa områden har synen på Nordea varit stabil under året, med undantag för lönsamheten enligt ovan.

De seniora icke-prioriterade obligationer (senior non-preferred bonds) som Nordea emitterat har fått följande kreditbetyg: A (från Standard & Poor), Baa1 (från Moody's) och AA- (från Fitch).

Kreditbetyg, 31 dec 2019

	Moody's Investors Service		Standard & Poor's		Fitch		DBRS	
	Kortfristig	Långfristig	Kortfristig	Långfristig	Kortfristig	Långfristig	Kortfristig	Långfristig
Nordea Bank Abp	P-1	Aa3	A-1+	AA-	F1+	AA ²	R-1 (mid)	AA (low)
Nordea Hypotek AB (publ)		Aaa ¹		AAA ¹				
Nordea Kredit Realkreditaktieselskab		Aaa ¹		AAA ¹				
Nordea Eiendomskreditt AS		Aaa ¹						
Nordea Hypoteksbank Abp		Aaa ¹						
Gjensidige Bank ASA			A-1	A+ ³				
Gjensidige Bank Boligkreditt AS				AAA ¹				
Nordea Bank Abp, seniora icke-prioriterade obligationer (SNP)		Baa1		A		AA-		
Kreditbetyg för AT1-lån i mars 2015				BBB		BBB		
Kreditbetyg för AT1-lån i november 2017				BBB		BBB		
Kreditbetyg för AT1-lån i mars 2019				BBB		BBB		

1) Kreditbetyg för säkerställda obligationer

2) Negativa utsikter

3) Positiva utsikter

Finansiell översikt 2019

Nyckeltal

- Rörelseintäkter¹ 8 497 mn euro (–1 %, 0 % i lokala valutor)
- Rörelsekostnader¹ 4 877 mn euro (–1 %, 1 % i lokala valutor)
- Justerat rörelseresultat¹ 3 366 mn euro (–4 %, –3 % i lokala valutor)
- Kreditförlustrelation, upplupet anskaffningsvärde, 22 punkter (förra året: 7 punkter)
- Avkastning på eget kapital¹ 8,1 % (förra året: 8,5 %)
- Kärnprimärkapitalrelation 16,3 % (förra året: 15,5 %)
- Den sammantagna kreditkvaliteten är god
- Förvaltad kapital upp 16 % till 324,1 md euro
- Föreslagen utdelning 0,40 euro per aktie (förra året: 0,69 euro per aktie).

Konjunkturutveckling

Världsekonomin var fortsatt svag under 2019. Tillväxten låg under 3 procent, vilket var den svagaste nivån sedan finans-krisen. Handelskriget, osäkerheten kring brexit och problemen i bilindustrin slog särskilt hårt mot tillverkningsindustrin. Avmattningen spreds dock även till tjänstesektorn, och detta har precis som avmattningen i världsekonomin påverkat de nordiska länderna, om än i olika stor utsträckning. Särskilt Sverige och Finland har dragits med i den globala konjunktur-aren. Norge och Danmark har klarat sig bättre tack vare en anna branschstruktur. 2019 hade Norge (fastlandsekonomin) den högsta tillväxten i Norden med en BNP-ökning på 2,5 procent, följt av Danmark (2,1 procent), Finland (1,5 procent) och Sverige (1,1 procent).

Avmattningen i världsekonomin tillsammans med fortsatt låg inflation fick de tunga centralbankerna runtom i världen att göra en penningpolitisk U-sväng när statsräntorna sjönk till nya bottenivåer under sommaren. Alla diskussioner om en normalisering sattes på hyllan och ersattes av nya ekonomiska stimulanser. I USA har Federal Reserve sänkt sin styrränta tre gånger med 25 punkter sedan juli 2019 för att förlänga den historiskt sett långa uppgången. I euroområdet fick svag ekonomisk statistik och frånvarande inflationstryck ECB att lägga fram ett nytt stimulanspaket med en räntesänkning på 10 punkter, nya stödköp av obligationer från november, förändring i formerna för TLTRO III och införande av en tvånivås modell för inlåningsräntan. Samtidigt höjde Norges Bank och Riksbanken sina styrräntor under året med 75 respektive 25 punkter, vilket motiverades av den starka tillväxten i den norska ekonomin och ett starkare fokus på de negativa konsekvenserna av minusräntor. Trots detta pressades bägge valutorna och kurserna var svaga i slutet av året. Danska centralbanken fortsätter att följa efter ECB och sänkte sin styrränta med 10 punkter i september till rekordlåga –75 punkter.

De stora penningpolitiska lättnaderna stärkte aktiemarknaden under hela året och bidrog till att motverka den dramatiska nedgången i världsekonomin i slutet av året.

Resultatet 2019 i korthet

I lokala valutor var rörelseintäkterna oförändrade (ned 1 procent i euro) jämfört med 2018, exklusive jämförelsestörande poster. Kostnaderna uppgick till 4 877 mn euro, en ökning med 1 procent i lokala valutor (ned 1 procent i euro), exklusive jämförelsestörande poster, och i linje med vår prognos. Kreditförlusterna ökade jämfört med föregående år till 22 punkter av utlåningen (7 punkter 2018). Rörelseresultatet minskade med 3 procent i lokala valutor (4 procent i euro), exklusive jämförelsestörande poster.

Intäkter

Räntenettot sjönk med 2 procent i lokala valutor jämfört med 2018, främst till följd av lägre marginaler. Våra initiativ för att öka intäkterna ledde till en starkare affärsutveckling under

den senare delen av 2019, vilket även avspeglas i intäkterna. Den genomsnittliga utlåningen i affärsområdena ökade med 5 procent i lokala valutor och den genomsnittliga inlåningen ökade med 5 procent jämfört med 2018. Marknadsläget var utmanande hela året, vilket pressade nettoresultatet av poster till verkligt värde. Avgifts- och provisionsnettot ökade med 2 procent i lokala valutor (1 procent i euro), medan nettoresultat av poster till verkligt värde ökade med 10 procent i lokala valutor (13 procent i euro) jämfört med föregående år, exklusive jämförelsestörande poster.

Kostnader

Rörelsekostnaderna ökade med 1 procent i lokala valutor (ned 1 procent i euro) jämfört med 2018, exklusive jämförelsestörande poster, vilket var i linje med vår prognos. Personal-kostnaderna minskade med 5 procent i lokala valutor (6 procent i euro), exklusive jämförelsestörande poster. Övriga kostnader minskade med 5 procent i lokala valutor (6 procent i euro), exklusive jämförelsestörande poster. Avskrivningarna ökade med 77 procent i lokala valutor (74 procent i euro), exklusive jämförelsestörande poster.

Kreditförluster

Avsättningarna för kreditförluster ökade till 536 mn euro (173 mn euro under 2018), vilket motsvarar en kreditförlustrelation på 22 punkter (7 punkter i fjol). Ökningen beror främst på kreditförluster på 282 mn euro som bokfördes under tredje kvartalet 2019 efter en dialog med ECB om resultatet av deras granskning av kvaliteten på Nordeas tillgångar (kallad AQR). Detta speglar mer dämpade utsikter för vissa sektorer och uppdateringar av IFRS 9-modellen.

Nordea fortsätter översynen av sina modeller för gruppvisa avsättningar under 2020 och det kan få viss inverkan på avsättningarna. Vi har pågående diskussioner med våra tillsynsmyndigheter kring deras förväntningar, bland annat införandet av nya reserveringskrav för oregrerade lån som kommer att utgöra riktlinjer för avsättningar för äldre oregrerade lån.

Skatter

Den effektiva skattesatsen 2019 var 27 procent, jämfört med 22 procent i fjol.

Årets resultat och avkastning på eget kapital

Resultatet minskade med 6 procent i lokala valutor (7 procent i euro) till 2 502 mn euro.

Avkastning på eget kapital uppgick till 8,1 procent, exklusive jämförelsestörande poster (förra året 8,5 procent, exklusive jämförelsestörande poster).

Finansiell struktur

Tillgångarna i balansräkningen ökade under året med 1 procent eller 3,4 md euro till 554,8 md euro. Skulderna ökade med 1 procent eller 4,8 md euro till 523,3 md euro. Alla balansräkningsposter i utländska valutor räknas om till euro till de kurser som gällde vid årsskiftet, när de konsolideras i Nordeakoncernen. Se not K1 för ytterligare information om redovisningsprinciper och avsnitt 30 om vilka valutakurser som använts.

Euron stärktes mot den svenska och norska kronan under 2019. Förändringar i valutakurser ledde till en minskning av koncernens tillgångar och skulder med 6 md euro respektive 4 md euro.

¹ Exkl. jämförelsestörande poster. För mer detaljerad information avseende nyckeltal som definierats som Alternativa nyckeltal, se <https://www.nordea.com/en/investor-relations/reports-and-presentations/group-interim-reports/>.

Utlåning

Utlåningen ökade med 13,2 md euro eller 4 procent.

Värdepapper

Placeringar i räntebärande värdepapper och aktier minskade med 9,6 md euro.

Inlåning

In- och upplåningen var oförändrad. Emitterade värdepapper uppgick vid årsskiftet till totalt 193,7 md euro.

Livförsäkringsrörelsen

Skulder till försäkringstagare ökade med 1 md euro eller 6 procent.

Derivatinstrument

Balansräkningsposten Derivatinstrument speglar nuvärdet av derivatkontrakt fördelat på positiva och negativa verkliga värden. Positiva marknadsvärden på derivat ökade från 37 md euro till 39 md euro, och negativa marknadsvärden ökade från 40 md euro till 42 md euro. För ytterligare information, se not K1 och K19.

Kapitalposition

Kärnprimärkapitalrelationen var 16,3 procent vid utgången av 2019 (förra året: 15,5 procent) och det nominella kärnprimärkapitalet var 24,4 md euro (24,1 md euro i fjol). Den totala kapitalrelationen var 20,8 procent och kapitalbasen uppgick till 31,2 md euro vid utgången av 2019.

Kapitalpositionen presenteras under Kapitalhantering på sidorna 35–38 och i Nordeas kapital- och riskhanteringsrapport på nordea.com.

Kreditportfölj

Utlåningen till allmänheten, exklusive omvända repor, ökade med 5 procent i lokala valutor (4 procent i euro) och uppgick till 303,9 md euro.

Företagskundernas andel av utlåningen till allmänheten uppgick till 47 procent. Portföljen har en god spridning mellan de nordiska länderna. Den övergripande kreditkvaliteten är fortsatt stabil, med hög kreditvärdighet bland kunderna.

Koncernens osäkra fordringar, brutto, värderade till upplupet anskaffningsvärde uppgick vid årets slut till 4 610 mn euro. 50 % av de osäkra fordringarna, brutto, utgörs av lån där kunderna fortfarande betalar (reglerade) och 50 % är lån där kunderna ej betalar (oreglerade).

Nordeas upplåning

Under året emitterade Nordea cirka 19,2 md euro i långfristiga skuldinstrument, exklusive danska säkerställda obligationer och efterställda lån. Likviditetshanteringen presenteras på sidorna 122–123. En löptidsanalys presenteras i not K44.

Marknadsrisk

En beskrivning av marknadsrisk återfinns på sidorna 118–120.

Säkringsredovisning

Nordea tillämpar säkringsredovisning för att uppnå en symmetrisk behandling av förändringar i verkligt värde för de säkrade riskerna i de säkrade posterna och för säkringsinstrumenten, samt för att säkra sig mot risken för variationer i kassaflöden och nettoinvesteringar i utlandsverksamheten. Ytterligare information om säkrade risker finns i not K1 och K19.

Nordeaaktien

Nordeas bolagsordning innehåller inte några bestämmelser om aktieslag eller rösträtter. Det innebär att Nordea bara har

ett aktieslag och att samtliga aktier i bolaget är stamaktier. Varje aktie motsvarar en röst vid bolagsstämmor i Nordea och ger samma rätt till eventuell utdelning. Den 31 december 2019 var det totala antalet aktier i Nordea 4 049 951 919. Se även Rapport över förändringar i eget kapital på sidorna 67–68.

Det finns inga begränsningar i aktiernas överlåtbarhet på grund av bestämmelser i bolagsordningen och Nordea känner inte till några avtal mellan aktieägare i detta avseende.

Eftersom Nordea är ett kreditinstitut får emellertid ett direkt eller indirekt förvärv av aktier i Nordea, som resulterar i att förvärvarens sammanlagda innehav utgör ett kvalificerat innehav eller en ökning av kvalificerat innehav (vilket motsvarar 10 % eller mer av aktiekapitalet eller rösträtterna, eller ett innehav som på annat sätt innebär att förvärvaren har möjlighet att utöva betydande inflytande över Nordeas ledning), endast ske efter godkännande av finska Finansinspektionen enligt den finska kreditinstitutlagen. Enligt den gemensamma banktillsynen är Europeiska centralbanken den myndighet som slutligt godkänner (i samarbete med finska Finansinspektionen) förvärv av ett kvalificerat innehav i Nordea, eftersom Nordea står under direkt tillsyn av Europeiska centralbanken.

Vid årsskiftet var Sampo Abp den största enskilda aktieägaren med ett innehav på 19,9 procent och den enda aktieägaren med ett innehav på över 10 procent. En tabell över de största registrerade aktieägarna i Nordea vid utgången av 2019 finns på sidan 28.

Den 31 december 2019 hade de anställda ett indirekt aktieinnehav om 0,6 procent i Nordea genom Nordeas vinstandelsstiftelse och ett mindre, indirekt aktieinnehav i Nordea genom pensionsstiftelserna. Rösträtten för aktierna kan i inget av dessa fall utövas direkt av de anställda.

Nordeaaktien är noterad på börserna Nasdaq Helsingfors, Nasdaq Köpenhamn och Nasdaq Stockholm. Dessutom är Nordeas ADR noterad i USA.

Styrelsens bemyndiganden

Vid den ordinarie bolagsstämman 2019 bemyndigades styrelsen att, för tiden fram till utgången av nästa ordinarie bolagsstämma, fatta beslut om emission av särskilda rättigheter som berättigar till att mot betalning få nya aktier eller egna aktier som innehas av bolaget (konvertibler). Det högsta antalet aktier som kan komma att emitteras enligt detta bemyndigande är 404 995 191 aktier. Emission av särskilda rättigheter med stöd av bemyndigandet får ske med eller utan företrädesrätt för befintliga aktieägare och ska ske på marknadsmässiga villkor.

Vid den ordinarie bolagsstämman 2019 bemyndigades styrelsen att besluta om återköp av högst 225 000 000 aktier. Aktierna kan förvärvas vid ett eller flera tillfällen, antingen genom ett erbjudande till samtliga aktieägare på lika villkor eller på annat sätt och i annan proportion än till aktieägarnas aktieinnehav (riktade förvärv). Vid återköp av egna aktier får endast fritt eget kapital användas. Egna aktier får endast återköpas till ett pris som inte överskrider marknadspriset på den berörda börsen vid tidpunkten för återköpet eller till ett pris som fastställs på marknaden. Bemyndigandet är giltigt till och med det tidigare av (i) utgången av nästa ordinarie bolagsstämma, eller (ii) 18 månader från den ordinarie bolagsstämmans beslut.

Vid den ordinarie bolagsstämman 2019 bemyndigades styrelsen att besluta om emission av nya aktier eller överlåtelse av egna aktier motsvarande högst 30 000 000 aktier totalt. Aktierna kan emitteras eller överlätas med avvikelser från aktieägarnas företrädesrätt (riktade emissioner). Bemyndigandet är giltigt till och med det tidigare av (i) utgången av nästa ordinarie bolagsstämma, eller (ii) 18 månader från den ordinarie bolagsstämmans beslut.

Beslut om aktieemissioner

Den ordinarie bolagsstämman 2019 beslutade att Nordea, före slutet av ordinarie bolagsstämma 2020, kan överlåta egna aktier inom ramen för värdepappersrörelsen med avvikelse från aktieägarnas företrädesrätt genom en riktad aktieemission. Främjandet av bolagets verksamhet i värdepappersrörelsen, som också förutsätter möjlighet till handel i egna aktier, utgör ett vägande ekonomiskt skäl till riktade förvärv. Antalet egna aktier som överlåts får inte överstiga 175 000 000 aktier, vilket motsvarar cirka 4,32 procent av bolagets aktier.

För mer information om aktiebaserade incitamentsprogram, se not K8 Personalkostnader på sidorna 135–136.

Beslut om emission av särskilda rättigheter som berättigar till aktier (konvertibler)

Den 20 mars 2019 meddelade Nordea prissättningen av ett primärkapitaltillskott (instrumenten) om 1 250 000 000 dollar som emitteras inom ramen för Nordeas GMTN-program (Global Medium Term Notes). Instrumenten med evig löptid har fast ränta med räntestuderingsdagar och innefattar en konverteringsklausul. Första inlösendag är i mars 2026. Instrumenten ingår i övrigt primärkapital (AT1) och emitteras i syfte att upprätthålla Nordeas starka kapitalposition och dra nytta av det gynnsamma marknadsläget. Om Nordeas kärnprimärkapitalrelation (antingen enskilt eller konsoliderat på koncernnivå) sjunker till under 5,125 procent konverteras instrumenten automatiskt till aktier i Nordea Bank Abp. Emissionen är en del i Nordeas normala kapitalhantering.

Innehav av egna aktier

Den 31 december 2019 uppgick Nordeas innehav av egna aktier till 10 809 810 aktier (0,3 procent av det totala antalet aktier), en minskning med 4 347 856 aktier jämfört med 31 december 2018. Anskaffningsvärdet uppgår till 21 mn euro.

Dessa aktier innehas delvis i handelssyfte och delvis som säkring av villkorade rättigheter i de långsiktiga incitamentsprogrammen.

Utdelning

Styrelsen föreslår den ordinarie bolagsstämman 2020 en utdelning på 0,40 euro per aktie (0,69 euro 2019). Avstämningsdag för utdelningen blir 27 mars 2020. Detta motsvarar en utdelningskvot på 105 procent av årets resultat och 77 procent av det utdelningsbara resultatet. Den föreslagna utdelningen uppgår till sammanlagt 1 616 mn euro².

Första datum för notering exklusive utdelning är 26 mars 2020. Utbetalning planeras ske tidigast den 3 april 2020.

Kreditbetyg

För information om kreditbetyg i Nordeakoncernen, se sidan 29.

Personal

Personalkostnader, betydande avtal med nyckelpersoner i ledande befattningar och fördelning efter antal anställda, länder och kön presenteras i not K8. Ytterligare information finns i avsnittet Våra medarbetare på sidan 25.

Vinstandelar och aktiebaserade incitamentsprogram

De tre kriterier som avgör storleken på utbetalningen från vinstandelsprogrammet 2019 är: avkastning på ekonomiskt kapital (ROCAR), avkastning på eget kapital (ROE) jämfört med konkurrenterna och ett mål för kundnöjdheten uttryckt i sannolikheten att rekommendera Nordea. Om prestationskriterierna uppfylls blir kostnaden för programmet cirka

68 mn euro (77 mn euro 2018). Avsättningen för Nordeas vinstandelsprogram och LTIP-program uppgick till 13 mn euro (57 mn euro 2018).

Vinstandelsprogrammet och det aktiebaserade incitamentsprogrammet såväl som övriga ersättningsprinciper presenteras i avsnittet Ersättningar på sidorna 56–59 och i not K8.

Pensionsförpliktelser

Det sammantagna åtagandet i Nordeas förmånsbestämda pensionsplaner ökade under 2019 från 3 494 mn euro till 3 790 mn euro.

Ökningen berodde i huvudsak på omvärderingar från förändringar i finansiella antaganden, framför allt till följd av lägre diskonteringsräntor. Ökningen i Sverige motverkades delvis av lägre inflations- och löneökningssantaganden.

Utbetalda pensioner minskade pensionsförpliktelserna, men minskningen uppvägdes av intjänade pensionsrätter och diskonterings effekter. Förvaltningstillgångarnas verkliga värde uppgick till 3 524 mn euro (3 342 mn euro). Avkastningen från samtliga tillgångsslag var stark, i synnerhet för aktier och bostads- och företagsobligationer. Pensionsskulden, netto, uppgick till 266 mn euro (152 mn euro). För ytterligare information, se not K34.

Krav i civilrättsliga processer samt eventuella bötesförelägganden

Inom ramen för den normala affärsverksamheten är Nordea föremål för ett antal krav i civilrättsliga stämningar och tvister, varav de flesta rör relativt begränsade belopp, samt eventuella bötesförelägganden till följd av exempelvis tidigare svaga processer och rutiner för bekämpning av penningtvätt. Ingen av de pågående tvisterna bedöms för närvarande komma att medföra någon väsentlig negativ effekt på Nordea eller dess finansiella ställning. Som tidigare meddelats räknar Nordea med böter i Danmark för tidigare svaga processer och rutiner för bekämpning av penningtvätt, och en avsättning har gjorts för pågående penningtvättsärenden. Nordea kan inte utesluta risken för böter som skulle kunna påverka bankens finansiella resultat. Vissa av dessa utredningar skulle också kunna leda till stämningar. Se även not K2 Risk- och likviditetshandling på sidorna 95–123 och not K33 Avsättningar på sidan 154.

Utländska filialer

Moderföretaget har utländska filialer i Danmark, Estland, Kina, Norge, Polen, Singapore, Storbritannien, Sverige, Tyskland och USA.

Förvärv av Gjensidige Bank

Nordea Bank Abp förvärvade Gjensidige Bank ASA den 1 mars 2019. Förvärvet har godkänts av den norska konkurrensmyndigheten och norska Finanstillsynet.

Överföringen av Gjensidige Bank ASA:s bilfinansieringsverksamhet till Nordea Finans Norge AS slutfördes den 1 november 2019.

Den 12 juni 2019 undertecknade styrelserna i Gjensidige Bank ASA och Nordea Bank Abp fusionsplanen och beslutade att inleda den gränsöverskridande fusionen mellan Nordea Bank Abp och Gjensidige Bank ASA. Fusionen godkändes formellt av styrelsen i Gjensidige Bank ASA den 24 oktober 2019 enligt meddelande från norska bolagsregistret.

Fusionen mellan Nordea Bank Abp och Gjensidige Bank ASA förväntas bli genomförd under första halvåret 2021. En justering av migreringsstrategin, bland annat för att göra migreringen av kunduppgifter mer kostnadseffektiv och minska riskerna, har förorsakat en justering av den ursprungliga fusionsdagen som beräknades bli den 1 mars 2020. Genom-

² Den totala utdelningen och beloppet som överförs i ny räkning som utdelningsbara balanserade vinstmedel efter utbetald utdelning, justeras enligt antalet egna aktier som innehas av Nordea Bank Abp på avstämningsdagen för utdelningen.

förändring av fusionen förutsätter godkännanden från norska Finanstillsynen och andra berörda myndigheter, däribland ECB.

Försäljning av den baltiska rörelsen

Den 13 september 2018 tecknade Nordea och DNB avtal om att gemensamt sälja 60 procent av Luminor till ett konsortium som leds av riskkapitalfonder förvaltade av Blackstone. Som meddelats förutsatte försäljningen sedvanligt godkännande från berörda myndigheter. Försäljningen genomfördes den 30 september 2019 när godkännande från samtliga berörda myndigheter hade erhållits.

Nordeas beslut att sälja aktieinnehavet i Luminor är ett led i bankens övergripande ambition att förenkla och fokusera sin verksamhet till de nordiska marknaderna och bli en ännu bättre bank för sina kunder.

Som meddelades i samband med offentliggörandet av affären den 13 september 2018, har Nordea och Blackstone dessutom tecknat avtal om framtida försäljning av Nordeas resterande ägarandel på 20 procent. Den framtida försäljningen är förenad med vissa villkor men förväntas kunna slutföras under de tre närmaste räkenskapsåren.

Försäljningen fick en positiv effekt på Nordeas kärnprimärkapitalrelation med cirka 10 punkter när affären slutfördes. Nordea hade redan erhållit ECB:s godkännande att behandla innehavet i Luminor, för tillsynsändamål, i enlighet med kapitalandelsmetoden under andra kvartalet 2019. Detta godkännande fick en positiv effekt på Nordeas kärnprimärkapitalrelation med cirka 10 punkter som redovisades i resultatet för andra kvartalet 2019. Affärens totala positiva effekt på kärnprimärkapitalrelationen är därför cirka 20 punkter. Efter försäljningen av Nordeas totala ägarandel i Luminor, och då Luminor har återbetalat finansieringen som tillhandahållits av Nordea, väntas den positiva effekten (pro forma) på Nordeas kärnprimärkapitalrelation bli cirka 40 punkter.

Försäljning av Nordeas aktieinnehav i LR Realkredit

Nordea meddelade den 11 april 2019 att banken hade tecknat avtal om att sälja samtliga aktier i det danska bolåneinstitutet LR Realkredit till Nykredit. Som tidigare meddelats förutsatte försäljningen sedvanligt godkännande från berörda myndigheter. Försäljningen genomfördes den 30 december 2019 när godkännande från samtliga berörda myndigheter hade erhållits.

Nordea sålde sina aktier i LR Realkredit för att fokusera på sin kärnverksamhet och hitta en bättre långsiktig lösning för LR Realkredit. Den överenskomna köpeskillingen för Nordeas 39 procent i LR Realkredit uppgick till cirka 1,1 md danska kronor. Affären gav en realisationsvinst på 138 mn euro för Nordea, efter skatt, när den hade slutförts.

Försäljning av Nordeas aktieinnehav i Velliv

Under andra kvartalet 2019 sålde Nordea 11 procent av aktierna i Velliv, tidigare Liv & Pension Danmark. Det kvarvarande aktieinnehavet, som uppgick till 19 procent, såldes under fjärde kvartalet till Velliv Foreningen, som nu är ensam ägare till Velliv. Försäljningen av det kvarvarande innehavet på 19 procent fick ingen inverkan på Nordeas resultaträkning. Försäljningen fick en positiv effekt på Life & Pensions solvenskvot med 5 procent. Koncernens kapitalrelationer påverkades inte.

Förvärv av SG Finans

Nordea har tecknat avtal med Société Générale om förvärv av samtliga aktier i SG Finans AS och avser att slå samman verksamheten med Nordeas nordiska finansbolag, Nordea Finance. SG Finans är ett dotterbolag till Société Générale med säte i Norge som erbjuder finansiering av utrustning och factoring-lösningar. SG Finans har 360 anställda och bedriver verksamhet i Norge, Danmark och Sverige.

Förvärvet av SG Finans gör Nordea ännu bättre rustat att

hjälpa små och medelstora företag med rådgivning och andra finansiella behov. Det stämmer väl överens med Nordeas prioritering att fokusera på sin kärnverksamhet i Norden. Med sin starka närvaro i Norge och sin direkta distributionsmodell är SG Finans ett utmärkt komplement till Nordea Finance. SG Finans har också en bred kundbas med cirka 50 000 företag i Norge, Sverige och Danmark.

Den överenskomna köpeskillingen för SG Finans uppgår till 575 mn euro, vilket värderar bolaget till ett P/B-tal (pris/bokfört värde) på 1,07. Köpeskillingen ska justeras för det egna kapital som genereras fram till dess att affären har stängts. Affären väntas öka Nordeakoncernens årsintäkter med cirka 140 mn euro och minskar kärnprimärkapitalrelationen med 35–40 punkter. Förvärvet väntas också leda till en något positiv inverkan på Nordeakoncernens vinst per aktie och avkastningen på eget kapital.

Parallellt med affären har Nordea Finance och Société Générale Equipment Finance ingått avtal om ett kommersiellt partnerskap för att erbjuda ett brett utbud finansieringslösningar för utrustning och tjänster till internationella återförsäljare.

Förvärvet av SG Finans förutsätter sedvanligt godkännande från myndigheterna och väntas slutföras under andra halvåret 2020.

Meddelade förändringar i Nordeas organisation och ledning

Den 1 januari 2020 anpassade Nordea sin organisation för att underlätta arbetet med de tre prioriteringarna som presenterades på vår kapitalmarknadsdag: 1) optimera vår operativa effektivitet, 2) genomföra initiativ för ökade intäkter och 3) skapa positiva kundupplevelser. Affärsområdena får stärkt befogenhet att, med stöd från koncernfunktionerna, vidta de åtgärder som krävs för att uppnå dessa tre prioriteringar.

Enheten Group Business Risk Management har avvecklats och dess arbetsuppgifter överförts till affärsområdena, Group Risk & Compliance och till andra koncernfunktioner. I den nya organisationen har roller och ansvar omfördelats mellan första och andra försvarslinjen. Enheten Group Corporate Centre har genomgått en översyn och bytt namn till Group Business Support. Funktionen är nu rustad för att stödja verksamhetens prioriteringar till fullo. Den nya organisationen kommer att ge en tydligare ansvarsfördelning, eliminera överlappningar och dra nytta av synergier.

I samband med organisationsförändringarna och i syfte att bättre reflektera den nya organisationen och dess förändrade roller och ansvarsfördelning, ändras även namnen på Nordeas affärsområden samt koncernledningen (Group Executive Management): 1) Commercial & Business Banking byter namn till Business Banking, 2) Wholesale Banking har döpts om till Large Corporates & Institutions och 3) Group Executive Management (GEM) kallas härnäst för Group Leadership Team (GLT).

Sara Mella har utsetts till chef för Personal Banking, Christina Gadeberg till chef för Group People och Erik Ekman till chef för Group Business Support. Samtliga ingår i koncernledningen. Nordea har vidare utsett Nina Arkilahti till chef för Business Banking, som ersättare för Erik Ekman, och Ian Smith till Group CFO, som ersättare för Christopher Rees som flyttar tillbaka till Storbritannien under 2020 och lämnar Nordea. De tar bägge plats i koncernledningen när de tillträder sina tjänster under 2020.

Förändrad redovisning och presentation av resolutionsavgifter

Nordeakoncernens policy har varit att att periodisera resolutionsavgifterna och avgifterna till insättningsgarantin linjärt över året. Enligt IFRS måste bankavgifter kostnadsföras i samband med att betalningsskyldighet uppstår. Eftersom den fin- och svenska resolutionsavgiften skiljer sig åt bokfördes hela

resolutionsavgiften under första kvartalet. Avgifter till insättningsgarantin periodiseras även fortsättningsvis över året.

För ytterligare information, se sidan 74 i årsredovisningen.

Nordea startar gemensamt bolag för kundkännedom med fem andra nordiska banker

Den 5 juli 2019 meddelade Danske Bank A/S, DNB Bank ASA, Nordea Bank Abp, Skandinaviska Enskilda Banken AB (publ), Svenska Handelsbanken AB (publ) och Swedbank AB (publ) att de bildat ett gemensamt bolag som ska utveckla en plattform för hantering av KDK-uppgifter (känn din kund). EU-kommissionen har givit sitt godkännande i enlighet med EU:s konkurrensregler.

Det gemensamma bolaget förbereder nu sin första kommersiella lansering under 2020. Bolaget är autonomt och ska inledningsvis erbjuda KDK-tjänster till marknaden avseende stora och medelstora företag i Norden.

Bankernas främsta prioritering för samarbetet har varit att ta fram en nordisk plattform med standardiserade processer för hantering av KDK-uppgifter. Syftet är att förbättra kundupplevelsen genom att förenkla KDK-processerna för företagskunder och samtidigt förstärka bekämpningen av ekonomisk brottslighet i Norden.

De sex bankerna ska investera lika mycket i bolaget.

Resultatet av ECB:s granskning

Den 18 juli 2019 publicerade ECB resultatet från sin heltäckande utvärdering av Nordea, med bland annat granskning av tillgångarnas kvalitet (asset quality review, AQR) och ett stresstest. Det övergripande resultatet från utvärderingen bekräftade Nordeas robusta kapitalposition, som låg över alla de gränsvärden som ECB fastställt.

Nordeas AQR-justerade kärnprimärkapitalrelation i grundscenariot uppgick till 14,21 procent, vilket var över gränsvärdet på 8 procent. I det negativa stresscenariot uppgick den AQR-justerade kärnprimärkapitalrelationen till 9,23 procent, vilket också var över ECB:s gränsvärde på 5,5 procent. Den metod som ECB använde i sitt stresstest var mer restriktiv än i Europeiska bankmyndighetens (EBA) stresstest 2018, vilket i kombination med AQR:s inverkan förklarar varför den beräknade effekten på Nordeas kapitalposition var större än i EBA:s stresstest.

Nordeas bedömning var att de redovisade kreditförlustavsättningarna på ett korrekt sätt speglade den faktiska kreditrisken i portföljen, med stabila utsikter för framtida krediter. Efter dialogen med ECB beslutade Nordea att öka avsättningarna med totalt 229 mn euro, detta för att reflektera en mer dämpad förväntan i vissa sektorer i tredje kvartalet. Därutöver gjorde Nordea en genomgång av beräkningsmodellerna för de kollektiva kreditreserveringarna. Detta ökade kreditreserveringarna med 53 mn euro.

Utsikter

Finansiella mål för 2022:

- en avkastning på eget kapital som överstiger 10 procent
- ett K/I-tal på 50 procent.

Kostnader

Under 2020 räknar Nordea med att nå en kostnadsbas på under 4,7 md euro med planerade fortsatta nettokostnadsminskningar efter 2020.

Kapitalpolicy

En kapitalbuffert på 150–200 punkter över regelkravet för kärnprimärkapitalrelationen, som gäller från 1 januari 2020.

Utdelningspolicy

Enligt vår utdelningspolicy ska vi ha en utdelningskvot på 60–70 procent, vilken gäller för resultat som genereras från och med 1 januari 2020. Nordea kommer löpande att utvärdera möjligheten att använda aktieåterköp för att dela ut överskottskapital.

Kreditkvalitet

Utifrån dagens ekonomiska läge räknar Nordea med en i stort sett oförändrad kreditkvalitet under de kommande kvartalen.

Ordinarie bolagsstämma

Den ordinarie bolagsstämman 2020 hålls i Helsingfors onsdagen den 25 mars 2020.

För ytterligare information, se sidan 294.

Kapitalhantering

Nordea strävar efter en effektiv kapitalanvändning och är därför aktiv i förvaltningen av olika tillgångar, skulder och risker i balansräkningen. Målet är att öka avkastningen till aktieägarna och samtidigt upprätthålla en väl avvägd kapitalstruktur. Styrelsen är ytterst ansvarig för att fastställa Nordeas kapitaltäckningsmål, kapitalpolicy och övergripande styrdokument för kapitalhantering. Förmågan att nå målen och uppfylla minimikraven för kapitaltäckning granskas regelbundet inom Asset & Liability Committee (ALCO) och riskkommittén.

Kapitalpolicy

Nordeas kapitalpolicy anger att koncernen under normala affärsförhållanden ska ha miniminivåer för kärnprimärkapitalrelationen, primärkapitalrelationen och den totala kapitalrelationen som överstiger de kapitalkrav som stipuleras av behöriga myndigheter. Nordea ska därutöver hålla en kapitalbuffert. Från den 1 januari 2020 är det Nordeas avsikt att ha en kärnprimärkapitalbuffert på 150–200 punkter över kapitalkravet (tillika högsta utdelningsbara belopp).

Minimikrav för kapitaltäckning

Vilken metod som används för att beräkna riskexponeringsbeloppet (REA) beror på godkännanden från tillsynsmyndigheten. Vid utgången av 2019 beräknades 88 procent av Nordeas riskexponeringsbelopp för kreditrisk med metoden för intern riskklassificering (IRK). Nordea har tillstånd att använda Value-at-Risk-modeller (VaR) för att beräkna kapitalkravet för huvuddelen av marknadsrisken i handelslagret. Schablonmetoden används för operativ risk. Baserat på det samlade riskexponeringsbeloppet måste Nordea uppfylla det gällande minimikravet och det kombinerade buffertkravet. Därutöver kräver behöriga myndigheter att Nordea ska hålla kapital för andra typer av risker som identifierats och rapporterats i samband med den årliga översyns- och utvärderingsprocessen (ÖUP). I december 2019 meddelade ECB att pelare 2-kravet för Nordeakoncernen var 1,75 procent från och med 1 januari 2020. Detta ersätter det tidigare pelare 2-kravet på cirka 3,1 procent som gällde under övergångsperioden fram till utgången av 2019. Inklusive pelare 2-kravet uppgick kärnprimärkapitalkravet (högsta utdelningsbara belopp), proforma kv4 2019, till cirka 13,1 procent. Nordea Bank Abp ska också uppfylla ett pelare 2-krav på 1,75 procent på företagsnivå. Inklusive minimikravet och det kombinerade buffertkravet uppgår det samlade kärnprimärkapitalkravet till 10,0 procent för Nordea Bank Abp, eftersom systemriskbufferten endast tillämpas för koncernen som helhet. Utöver kraven ovan har Nordea identifierats som ett eget finansiellt konglomerat. Per den 31 december 2019 skulle Nordeas finansiella konglomerat ha en kapitalbas på minst 33,7 md euro, och det finansiella konglomeratets kapitaltäckning var 116 procent. I kapitalkravet ingår tillfälligt pelare 2-kapital och från första kvartalet 2020 ersätts detta med det pelare 2-kapital som utarbetats i enlighet med ÖUP.

Internt kapitalkrav (ICR)

Nordea använder det interna kapitalkravet för den interna risk- och kapitalutvärderingen. I enlighet med artikel 73 i CRD IV anger det interna kapitalkravet det interna kapital som till belopp, slag och fördelning anses vara tillräckligt för att täcka den typ av och nivån på de risker som koncernen

eller något av dess dotterföretag är eller kan bli exponerade för inom överskådlig tid, inklusive perioder av stress.

Det interna kapitalkravet är ett av de huvudsakliga ingångsvärdena för den interna kapitalutvärderingen (IKU), tillsammans med tillsynsmyndighetens syn på kapitalkravet ur ett regulatoriskt perspektiv.

Nordea definierar internt kapitalkrav som det interna kapital som, även under perioder av stress, ska täcka alla väsentliga risker från ett internt ekonomiskt perspektiv, under beaktande av det regulatoriska, normativa, konjunkturcykeljusterade perspektivet.

Detta säkerställer att Nordeas interna kapitalkrav ligger i linje med, men inte begränsas av, det regulatoriska perspektivet och ser också till att data och processer valideras och styrs på lämpligt sätt.

Ekonomiskt kapital (EC)

EC är ett sätt att allokera kostnaden för att hålla kapital i samband med risktagande och är en viktig del i Nordeas Value Creation Framework (VCF). VCF fungerar som stöd i samband med operativa beslut i Nordea och bidrar till att förbättra resultatstyrningen och säkerställa att Nordea skapar värde för aktieägarna.

EC har anpassats till koncernens mål för kärnprimärkapitalrelationen, som fastställts i kapitalpolicyn för att säkerställa en hållbar, långsiktig kapitalisering för Nordea-koncernen. EC-modellen omfattar även följande:

- Eget kapital i Nordea Life & Pensions (EC beräknas alltså för den juridiska koncernen medan minimikapitalkravet endast omfattar Nordea Bank Abp utifrån dess konsoliderade situation)
- Vissa kapitalavdrag, för vilka fördelningsnycklar har fastställts

Ekonomiskt kapital (EC inklusive Nordea Life & Pensions) uppgick vid utgången av 2019 till 25,7 md euro (26,6 md euro 2018).

Kapitalbas

Kapitalbas är summan av primärkapital och supplementärt kapital. Primärkapitalet utgörs av både kärnprimärkapital och övrigt primärkapital. Kärnprimärkapital är kapital av högsta kvalitet, med bästa förlustabsorberande förmåga, och utgörs huvudsakligen av inbetalt kapital och balanserade vinstmedel. Årets resultat får endast medräknas efter godkännande från tillsynsmyndighet och efter avdrag för föreslagen utdelning. Övrigt primärkapital och supplementärt kapital utgörs främst av eviga respektive daterade förlagslån. Innehav av andra finansiella företags förlagslån räknas av från motsvarande kapitaltyp.

Ytterligare information

Mer upplysningar om kapitalhantering och kapitaltäckning finns i Nordeas kapital- och riskhanteringsrapport på nordea.com.

Kapitalkrav och riskexponeringsbelopp (REA), Nordeakoncernen

Mn euro	31 dec 2019		31 dec 2018	
	Minimikapitalkrav	REA	Minimikapitalkrav	REA
Kreditrisk	9 389	117 367	9 678	120 969
- varav motpartskreditrisk	496	6 199	534	6 671
IRK-metoden	8 295	103 694	8 611	107 635
- stater	–	–	–	–
- företag	5 398	67 479	5 749	71 868
- avancerade	4 568	57 103	4 850	60 626
- grundläggande	830	10 376	899	11 242
- institut	491	6 135	477	5 953
- privatkunder	2 100	26 248	2 078	25 979
- med säkerhet i fast egendom	1 386	17 329	1 369	17 118
- övrigt privatkunder	714	8 919	709	8 861
- poster som utgör värdepapperiserade tillgångar	70	874	132	1 648
- övrigt	236	2 958	175	2 187
Schablonmetoden	1 094	13 673	1 067	13 334
- stater eller centralbanker	79	980	48	600
- kommuner eller lokala myndigheter	5	67	7	86
- offentlig sektor	–	–	0	2
- multilaterala utvecklingsbanker	–	–	–	–
- internationella organisationer	–	–	–	–
- institut	13	163	20	248
- företag	131	1 629	312	3 904
- privatkunder	296	3 704	259	3 243
- exponeringar med säkerhet i fast egendom	117	1 459	79	984
- fallerade	9	117	28	344
- förenade med särskilt hög risk	75	938	65	811
- säkerställda obligationer	3	38	–	–
- institut och företag, med kortfristig kreditbetyg	–	–	–	–
- fondföretag	25	312	–	–
- aktier	281	3 515	198	2 472
- övrigt	60	751	51	640
Risk hänförlig till kreditvärdighetsjusteringar	64	795	74	931
Marknadsrisk	395	4 934	485	6 064
- handelslager, intern modell	330	4 126	351	4 388
- handelslager, schablonmetoden	65	808	86	1 070
- övrig verksamhet, schablonmetoden	–	–	48	606
Avvecklingsrisk	0	4	–	–
Operativ risk	1 256	15 698	1 319	16 487
Schablonmetoden	1 256	15 698	1 319	16 487
Ytterligare riskexponeringsbelopp för finskt riskviktsgolv enligt artikel 458 CRR	60	750	53	657
Ytterligare riskexponeringsbelopp för svenskt riskviktsgolv enligt artikel 458 CRR	853	10 667	850	10 626
Ytterligare riskexponeringsbelopp, artikel 3 CRR	–	–	12	152
Summa	12 017	150 215	12 471	155 886

Kapitalkrav och riskexponeringsbelopp (REA), moderföretaget

Mn euro	31 dec 2019		31 dec 2018	
	Minimikapitalkrav	REA	Minimikapitalkrav	REA
Kreditrisk	9 428	117 849	9 899	123 740
- varav motpartskreditrisk	502	6 275	539	6 741
IRK-metoden	6 551	81 884	7 089	88 619
- stater	–	–	–	–
- företag	5 013	62 665	5 359	66 992
- avancerade	4 597	57 460	4 875	60 935
- grundläggande	416	5 205	484	6 057
- institut	495	6 190	493	6 164
- privatkunder	865	10 811	1 104	13 803
- med säkerhet i fast egendom	243	3 035	449	5 617
- övrigt privatkunder	622	7 776	655	8 186
- poster som utgör värdepapperiserade tillgångar	178	2 218	133	1 660
- övrigt	–	–	–	–
Schablonmetoden	2 877	35 965	2 810	35 121
- stater eller centralbanker	68	846	36	452
- kommuner eller lokala myndigheter	5	62	6	76
- offentlig sektor	–	–	–	–
- multilaterala utvecklingsbanker	–	–	–	–
- internationella organisationer	–	–	–	–
- institut	879	10 993	1 061	13 259
- företag	397	4 963	366	4 567
- privatkunder	11	135	4	45
- exponeringar med säkerhet i fast egendom	0	5	1	9
- fallerade	0	0	0	0
- förenade med särskilt hög risk	75	938	63	793
- säkerställda obligationer	37	462	49	617
- institut och företag, med kortfristigt kreditbetyg	–	–	–	–
- fondföretag	25	312	–	–
- aktier	1 372	17 147	1 223	15 285
- övrigt	8	102	1	18
Risk hänförlig till kreditvärdighetsjusteringar	64	790	73	922
Marknadsrisk	507	6 340	995	12 433
- handelslager, intern modell	330	4 126	351	4 387
- handelslager, schablonmetoden	73	913	87	1 084
- övrig verksamhet, schablonmetoden	104	1 301	557	6 962
Avvecklingsrisk	0	4	–	–
Operativ risk	937	11 717	1 039	12 986
Schablonmetoden	937	11 717	1 039	12 986
Ytterligare riskexponeringsbelopp för finskt riskviktsgolv enligt artikel 458 CRR	–	–	–	–
Ytterligare riskexponeringsbelopp för svenskt riskviktsgolv enligt artikel 458 CRR	9	108	10	123
Ytterligare riskexponeringsbelopp, artikel 3 CRR	–	–	5	62
Summa	10 945	136 808	12 021	150 266

Sammanfattning av poster som ingår i kapitalbasen

Mn euro	Nordeakoncernen ¹		Moderföretaget	
	31 dec 2019	31 dec 2018	31 dec 2019	31 dec 2018
Beräkning av kapitalbas				
Eget kapital i konsoliderad situation	30 057	31 305	25 841	26 869
Föreslagen/verkställd utdelning	-1 616	-2 788	-	-
Kärnprimärkapital före avdrag enligt CRR	28 441	28 517	25 841	26 869
Uppskjutna skattefordringar	-136	-	-136	-
Immateriella tillgångar	-3 451	-3 885	-1 749	-2 331
IRK-reserveringar underskott (-)	-	-76	-	-
Avdrag för investeringar i kreditinstitut (50 %)	-	-	-	-
Pensionstillgångar utöver relaterade förpliktelser ²	-130	-117	-134	-116
Övriga poster, netto	-303	-305	-266	-363
Summa avdrag från kärnprimärkapitalet enligt CRR	-4 020	-4 383	-2 285	-2 810
Kärnprimärkapital (netto efter avdrag)	24 421	24 134	23 556	24 059
Övrigt primärkapital före avdrag enligt CRR	3 117	2 860	3 118	2 860
Summa avdrag från övrigt primärkapital enligt CRR	-20	-10	-20	-11
Övrigt primärkapital	3 097	2 850	3 098	2 849
Primärkapital (netto efter avdrag)	27 518	26 984	26 654	26 908
Supplementärt kapital före avdrag enligt CRR	4 559	4 960	4 559	4 960
IRK-reserveringar överskott (+)	220	135	275	111
Avdrag för investeringar i kreditinstitut (50 %)	-	-	-	-
Avdrag för investeringar i försäkringsföretag	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
Pensionstillgångar utöver relaterade förpliktelser	-	-	-	-
Övriga poster, netto	-61	-51	-62	-51
Summa avdrag från supplementärt kapital enligt CRR	-841	-916	-787	-940
Supplementärt kapital	3 718	4 044	3 772	4 020
Kapitalbas (netto efter avdrag)²	31 236	31 028	30 426	30 928

1) Inklusive årets resultat.

2) Baserat på villkorat godkännande av Finansinspektionen.

Kapitaltäckning, nyckeltal, Nordeakoncernen

Procent	31 dec 2019	31 dec 2018
Kärnprimärkapitalrelation, %	16,3	15,5
Primärkapitalrelation, %	18,3	17,3
Total kapitalrelation, %	20,8	19,9
Kapitaltäckningskvot (kapitalbas/kapitalkrav)	2,6	2,5

Kapitalbas och nyckeltal (finansiella konglomeratet)¹

	31 dec 2019
Finansiella konglomeratet, kapitalbas, mn euro	33 687
Finansiella konglomeratet, kapitalbaskrav, mn euro	29 077
Finansiella konglomeratet, kapitaltäckning (kapitalbas, överskott/underskott), mn euro	4 610
Finansiella konglomeratet, kapitaltäckningsgrad, %	115,9 %

1) Det finansiella konglomeratet utgörs av bank- och försäkringsrörelse.

Kapitaltäckning, nyckeltal, moderföretaget

Procent	31 dec 2019	31 dec 2018
Kärnprimärkapitalrelation, inklusive årets resultat	17,1	16,0
Primärkapitalrelation, inklusive årets resultat	19,3	17,9
Total kapitalrelation, inklusive årets resultat	22,1	20,6
Kärnprimärkapitalrelation, exklusive årets resultat	17,2	16,0
Primärkapitalrelation, exklusive årets resultat	19,5	17,9
Total kapitalrelation, exkl årets resultat	22,2	20,6

Life & Pensions – Solvens II-position¹

Mn euro	31 dec 2019	31 dec 2018
Solvenskrav	1 673	1 833
Faktiskt solvenskapital	2 682	2 706
Solvensbuffert	1 010	873
Solvens som andel av krav	160 %	148 %

1) Solvenspositionen inkluderar årliga utdelningar.

Life & Pensions – Solvens II-känslighet¹

Mn euro	31 dec 2019	31 dec 2018
Solvens som andel av krav (%)	160 %	148 %
Börsnedgång 20 procent	165 %	149 %
Räntor ner 50 punkter	160 %	151 %
Räntor upp 50 punkter	168 %	149 %

1) Solvens II-känsligheten inkluderar årliga utdelningar.

Femårsöversikt

Resultaträkning

Mn euro	2019	2018	2017	2016	2015
Räntenetto	4 318	4 491	4 888	4 855	5 110
Avgifts- och provisionsnetto	3 011	2 993	3 369	3 238	3 230
Nettoreultat av poster till verkligt värde	1 024	1 088	1 328	1 715	1 645
Andelar i intresseföretags och joint ventures resultat	50	124	23	112	39
Övriga rörelseintäkter	232	476	83	135	263
Summa rörelseintäkter	8 635	9 172	9 691	10 055	10 287

Allmänna administrationskostnader:

Personalkostnader	–3 017	–2 998	–3 212	–2 926	–3 263
Övriga kostnader	–1 639	–1 566	–1 844	–1 774	–1 632
Av- och nedskrivningar av materiella och immateriella tillgångar	–1 330	–482	–268	–228	–209
Summa rörelsekostnader	–5 986	–5 046	–5 324	–4 928	–5 104
Resultat före kreditförluster	2 649	4 126	4 367	5 127	5 183
Kreditförluster, netto	–536	–173	–369	–502	–479
Rörelseresultat	2 113	3 953	3 998	4 625	4 704
Skatt	–571	–872	–950	–859	–1 042
Årets resultat	1 542	3 081	3 048	3 766	3 662

Balansräkning

Mn euro	31 dec 2019	31 dec 2018	31 dec 2017	31 dec 2016	31 dec 2015
Kassa och tillgodohavanden hos centralbanker	35 509	41 578	43 081	32 099	35 500
Utlåning till centralbanker och kreditinstitut	17 723	18 962	13 388	20 261	23 986
Utlåning till allmänheten	322 740	308 304	310 158	317 689	340 920
Räntebärande värdepapper	72 081	83 790	81 783	92 809	94 876
Tillgångar i placeringsportföljer och fondförsäkringsavtal	30 799	24 583	25 879	23 102	20 434
Derivatinstrument	39 111	37 025	46 111	69 959	80 741
Övriga tillgångar	36 885	37 166	39 026	50 843	50 411
Tillgångar som innehas för försäljning	–	–	22 186	8 897	–
Tillgångar	554 848	551 408	581 612	615 659	646 868
Skulder till kreditinstitut	32 304	42 419	39 983	38 136	44 209
In- och upplåning från allmänheten	168 725	164 958	172 434	174 028	189 049
Inlåning i placeringsportföljer och fondförsäkringsavtal	31 859	25 653	26 333	23 580	21 088
Skulder till försäkringstagare	19 246	18 230	19 412	41 210	38 707
Emitterade värdepapper	193 726	190 422	179 114	191 750	201 937
Derivatinstrument	42 047	39 547	42 713	68 636	79 505
Efterställda skulder	9 819	9 155	8 987	10 459	9 200
Övriga skulder	25 594	28 123	33 289	30 562	32 141
Skulder som innehas för försäljning	–	–	26 031	4 888	–
Eget kapital	31 528	32 901	33 316	32 410	31 032
Skulder och eget kapital	554 848	551 408	581 612	615 659	646 868

Nyckeltal¹

Nyckeltal, koncernen

	2019	2018	2017	2016	2015
Resultat per aktie före utspädning, euro	0,38	0,76	0,75	0,93	0,91
Resultat per aktie efter utspädning, euro	0,38	0,76	0,75	0,93	0,91
Aktiekurs ² , euro	7,24	7,30	10,09	10,60	10,15
Totalavkastning, %	10,5	-19,5	3,6	16,3	8,2
Föreslagen/verkställd utdelning per aktie, euro	0,40	0,69	0,68	0,65	0,64
Eget kapital per aktie ² , euro	7,80	8,15	8,21	8,03	7,69
Potentiellt antal utestående aktier ² , miljoner	4 050	4 050	4 050	4 050	4 050
Vägt genomsnittligt antal aktier efter utspädning, miljoner	4 035	4 037	4 039	4 037	4 031
Avkastning på eget kapital, %	5,0	9,7	9,5	12,3	12,2
Kapital under förvaltning ² , md euro	324,1	280,1	330,4	322,7	288,2
K/I-tal ³ , %	57	57	54	50	47
Kreditförlustrelation netto, upplupet anskaffningsvärde, punkter ⁴	22	7	12	15	14
Kärnprimärkapitalrelation, exklusive Basel I golv ^{2,5,7,8} , %	16,3	15,5	19,5	18,4	16,5
Primärkapitalrelation, exklusive Basel I golv ^{2,5,6,8} , %	18,3	17,3	22,3	20,7	18,5
Total kapitalrelation, exklusive Basel I golv ^{2,5,6,8} , %	20,8	19,9	25,2	24,7	21,6
Primärkapital ^{2,5,6,8} , md euro	27,5	27,0	28,0	27,6	26,5
Risnexponeringsbelopp, exkl Basel I golv ^{2,5,6} , md euro	150	156	126	133	143
Antal anställda (omräknat till heltidstjänster) ²	29 000	28 990	30 399	31 596	29 815
Ekonomiskt kapital ^{2,5} , md euro	25,7	26,6	26,7	26,3	25,0
ROCAR ³ , %	9,2	10,0	11,1	13,4	14,8

1) För mer detaljerad information avseende nyckeltal som definierats som Alternativa nyckeltal, se <https://www.nordea.com/en/investor-relations/reports-and-presentations/group-interim-reports/>. Alla nyckeltal speglar Nordeas kvarvarande verksamhet.

2) Vid årets slut.

3) Exklusive jämförelsestörande poster.

4) 2016 och 2017 inkluderar nyckeltalet även Lån till allmänheten som rapporterats under Innehav till försäljning.

5) Nya kapitaltäckningsregler (se avsnitt Kapitalhantering för mer information).

6) Inklusive årets resultat.

7) Inklusive årets resultat justerat för förutsebar utdelning.

8) Kapitaltäckningstalen för 2015 till 2018 har inte omräknats till följd av förändrad redovisning och presentation av resolutionsavgifter (se not K1 för mera information).

Nyckeltal, moderföretaget

	2019	2018 ¹
Avkastning på eget kapital, %	5,0	15,6
Avkastning på tillgångar, %	0,4	1,1
K/I-tal, %	72	45
Kreditförluster, punkter	38	4
Kärnprimärkapitalrelation ^{2,3} , %	17,1	16,0
Primärkapitalrelation ^{2,3} , %	19,3	17,9
Total kapitalrelation ^{2,3} , %	22,1	20,6
Kärnprimärkapital ^{2,3} , mn euro	23 556	24 059
Primärkapital ^{2,3} , mn euro	26 654	26 908
Risnexponeringsbelopp ^{2,3} , mn euro	136 808	150 266

1) Nordea Bank Abp:s räkenskapsperiod startade den 21 september 2017, dock utan affärsverksamhet fram till 1 oktober 2018. Siffrorna i resultaträkningen för år 2018 ändrats till årsbasis vid uträkning av avkastning på eget kapital, avkastning på tillgångar samt kreditförluster.

2) Inklusive årets resultat.

3) Vid årets slut.

Affärsområdesresultat

Totalt Nordeakoncernen och affärsområden

	Personal Banking		Business Banking		Large Corporates & Institutions		Asset & Wealth Management		Koncernfunktioner, övriga och eliminerings		Nordea-koncernen		Förändring	
	2019	2018	2019	2018	2019	2018	2019	2018	2019	2018	2019	2018	%	Lok. val. %
Mn euro														
Räntenetto	2 134	2 117	1 336	1 322	851	923	53	69	-56	60	4 318	4 491	-4	-2
Avgifts- och provisionsnetto	672	686	494	457	444	473	1 416	1 409	-15	-32	3 011	2 993	1	2
Nettoresultat av poster till verkligt värde	172	167	206	297	311	411	110	166	225	47	1 024	1 088	-6	-9
Resultatandelar i intresseföretag	0	0	2	9	0	0	33	13	15	102	50	124	-60	-60
Övriga rörelseintäkter	2	6	19	22	1	0	14	23	196	425	232	476	-51	-51
Summa rörelseintäkter	2 980	2 976	2 057	2 107	1 607	1 807	1 626	1 680	365	602	8 635	9 172	-6	-5
Summa rörelsekostnader	-1 845	-1 856	-1 103	-1 171	-927	-947	-726	-788	-1 385	-284	-5 986	-5 046	19	20
Kreditförluster	-133	-79	-138	-24	-250	-92	-2	-7	-13	29	-536	-173	210	213
Rörelseresultat	1 002	1 041	816	912	430	768	898	885	-1 033	347	2 113	3 953	-47	-46
K/I-tal, %	62	62	54	56	58	52	45	47	-	-	69	55	-	-
ROCAR, %	9	10	9	11	4	8	32	29	-	-	9 ¹	10 ¹	-	-
Volymer, md euro														
Utlåning till företag ²	1,1	1,0	75,7	73,0	72,7	69,2	-	-	2,6	4,0	152,1	147,2	3	-
Bolån till privatkunder ³	133,2	125,0	6,5	6,7	0,0	0,0	6,2	5,6	-	-	145,9	137,3	6	-
Konsumtionskrediter ³	21,4	20,5	1,5	1,7	-	-	1,8	1,6	-	-	24,7	23,8	4	-
Inlåning från företag ²	2,0	1,9	39,0	38,0	39,6	42,2	-	-	-3,2	-3,6	77,4	78,5	-1	-
Inlåning från privatkunder ³	78,3	74,3	2,8	2,8	0,0	0,0	10,2	9,4	-	-	91,3	86,5	6	-

1) Exklusive jämförelsestörande poster.

2) För PeB: Personal Banking erbjuder företagsutlåning och -inlåning för vissa privatkunder.

3) För BB: Business Banking erbjuder privat ut- och inlåning för vissa företagskunder.

Nya regelverk

Kapitalkravsdirektivet (CRD IV) och kapitalkravsförordningen (CRR) trädde ikraft den 1 januari 2014 och följdes av kris- hanteringsdirektivet (BRRD) den 15 maj 2014. CRR började tillämpas i samtliga EU-länder från 1 januari 2014, medan CRD IV och BRRD införlivades i respektive lands lagstiftning från 2014. Den 31 december 2019 infördes slutligen CRR och CRD IV även i Norge.

I juni 2019 antogs det så kallade bankpaketet som innehåller ändringar av vissa bestämmelser i BRRD, CRD och CRR. Ändringarna i CRR, som är en förordning, tillämpas direkt i alla EU-länder när de införs, medan ändringarna i CRD och BRRD, som är direktiv, måste införlivas i nationell lag innan de börjar gälla. Ändringarna omfattar bland annat reviderade minimikrav för kapitalbas och kvalificerade skulder (MREL), reviderade krav för hantering av marknadsrisk (fundamental review of the trading book, FRTB), införande av en bindande stabil nettofinansieringskvot (NSFR), införande av ett bruttosoliditetskrav på 3 procent av primärkapitalet och ändringar i pelare 2-reglerna och ramverket för makrotillsyn. De reviderade CRD (CRD V) och BRRD (BRRD II) ska tillämpas från 28 december 2020, medan de flesta ändringarna i CRR II börjar gälla från 28 juni 2021. Bankpaketet har ännu inte implementerats i Norge.

EU:s nya direktiv och förordning om säkerställda obligationer är nu klara. Direktivet började gälla den 8 januari 2020, perioden för införlivande i nationell lag sträcker sig fram till 8 juli 2021 och nationella bestämmelser ska börja tillämpas senast 8 juli 2022. Förordningen ska tillämpas från 8 juli 2022, samtidigt som de nationella bestämmelserna enligt direktivet.

Den 26 april 2019 trädde en ändring i CRR i kraft gällande minsta förlusttäckning för nödlidande exponeringar (NPE) (definierade som förfallna fordringar som inte betalats inom 90 dagar, kategori 3 eller ej sannolik för betalning). Den gäller för exponeringar som tillkommit efter detta datum och blir nödlidande. Ändringen innefattar minimikrav för obligatoriska avsättningar enligt förutbestämda tidsplaner. Täckningskravet för banker ökar successivt upp till 100 procent; efter tre år för NPE utan säkerhet, efter nio år för NPE med säkerhet i fastighet och efter sju år för NPE med annat godtagbart kreditriskskydd. Otillräcklig förlusttäckning ska dras av från kärnprimärkapitalet.

I juni 2019 beslutade finska Finansinspektionen att Nordea även fortsättningsvis ska hålla 3 procent kärnprimärkapital för systemriskbufferten.

Under 2019 höjdes den kontracykliska kapitalbufferten i Sverige, Danmark och Norge. Den höjdes från 2 till 2,5 procent i september i Sverige och i december i Norge. I Danmark höjdes den från 0 till 0,5 procent i mars och sedan till 1,0 procent i september. Beslut har också fattats om ytterligare höjning av den danska kapitalbufferten till 1,5 procent från 30 juni 2020 och till 2,0 procent från 30 december 2020.

Den 1 januari 2019 infördes BRRD, insättningsgarantin och nya MREL i norsk lag, i enlighet med EU:s regelverk. För insättningsgarantin behålls emellertid den nuvarande norska garantinivån på 2 miljoner norska kronor per insättare.

För att hantera effekten av införandet av CRR och CRD IV i Norge i december 2019 meddelade norska finansdepartementet att man tänker besluta om förändringar i bankernas

kapitalkrav genom att höja systemriskbufferten från 3 procent till 4,5 procent från 31 december 2020. Höjningen ska enligt förslaget tillämpas för samtliga bankers norska exponeringar som idag omfattas av den avancerade metoden för intern riskklassificering (IRK). För övriga banker är det tänkt att systemriskbufferten ska träda ikraft den 31 december 2022. Höjningen omfattas av anmälningsförfarandet till EU-organ. Dessutom föreslås också att en genomsnittlig riskvikt på minst 20 procent för exponeringar mot bostadsfastigheter och en genomsnittlig riskvikt på minst 35 procent för exponeringar mot kommersiella fastigheter ska införas för banker som omfattas av IRK-metoden, med tillämpning från 31 december 2020.

Den 28 januari 2020 beslutade svenska Finansinspektionen att införa genomsnittliga riskviktsgolv för kommersiella fastigheter i Sverige, som ska tillämpas av banker med tillstånd att använda IRK-modeller. Golven har satts till 35 procent för företagsexponeringar med säkerhet i kommersiella fastigheter och 25 procent för företagsexponeringar med säkerhet i kommersiella bostadsfastigheter. Golven ska ingå i pelare 2 där påslagen blir skillnaden mellan den faktiska genomsnittliga riskvikten och golven.

Slutförandet av Basel III-reglerna (Basel IV)

Basel III är det globala regelverket för kapitaltäckning, stresstester och likviditetsrisk i banksektorn. I december 2017 publicerades de slutliga Basel III-reglerna, som brukar kallas Basel IV-paketet. Basel IV-paketet införs 2022 och innehåller revideringar av kreditrisk, marknadsrisk, operativ risk, risk avseende kreditvärdighetsjusteringar (CVA-risk), bruttosoliditet, samt ett nytt kapitalgolv.

I fråga om kreditrisk innehåller paketet revideringar av både IRK-metoden, där användningen begränsas för vissa exponeringar, och schablonmetoden. Även för marknadsrisk har revideringar gjorts som påverkar IRK-metoden och schablonmetoden. För operativ risk ersätts de tre befintliga metoderna av en schablonmetod som ska användas av alla banker. För CVA-risk tas den interna metoden bort och schablonmetoden görs om. Paketet innebär också att ett bruttosoliditetskrav på 3 procent primärkapital införs, med ytterligare krav för globala systemviktiga banker (G-SIB) att hålla motsvarande hälften av G-SIB-kapitalbuffertkravet.

Kapitalgolvet fastställs till 72,5 procent av schablonmetoderna på aggregerad nivå, vilket innebär att kapitalkravet enligt golvet blir 72,5 procent av det samlade riskexponeringsbeloppet (REA) enligt pelare 1, beräknat med schablonmetoderna för kreditrisk, marknadsrisk och operativ risk. Golvet fasas in med start på 50 procent från 2022 och nivån 72,5 procent börjar gälla från 1 januari 2027.

Innan Basel IV-paketet blir tillämpligt för Nordea måste det införas i EU:s regelverk. Det innebär förhandlingar mellan EU-kommissionen, rådet och Europaparlamentet, vilket kan komma att förändra innehållet och eventuellt även tidplanen. I oktober 2019 publicerade EU-kommissionen en konsultation om införandet av de slutliga Basel III-reformerna i EU. Kommissionen väntas publicera sitt förslag i mitten av 2020, och därefter startar förhandlingar i rådet och Europaparlamentet.

Bolagsstyrningsrapport 2019

God bolagsstyrning handlar om att ha enkla och systematiska beslutsprocesser med tydliga ansvarsområden, utan intressekonflikter och med tillfredsställande intern kontroll, riskhantering och öppenhet. Åtagandet för Nordeas syfte och vision kräver att sunda rutiner för bolagsstyrning integreras i den löpande affärsverksamheten så att vi kan upprätthålla ett välstyrt och välskött bolag.

Nordea har under 2019 tillämpat och följt Finsk kod för bolagsstyrning 2015, publicerad av Värdepappersmarknadsföreningen i oktober 2015 ("koden"). Från 1 januari 2020 tillämpar och följer Nordea Finsk kod för bolagsstyrning 2020, godkänd av Värdepappersmarknadsföreningen den 19 september 2019 och giltig från 1 januari 2020 ("nya koden").

Denna bolagsstyrningsrapport har tagits fram i enlighet med kraven i den finska kreditinstitutslagen, finska bokföringslagen, finska värdepappersmarknadslagen, finska Finansministeriets förordning om regelbunden informationskyldighet för värdepappersemitter, samt den nya koden.

Koden och nya koden finns publicerade på <https://cgfinland.fi/en/>.

Huvudvikten ligger på att styrelsen beaktar sin roll i Nordeas bolagsstyrningsstruktur och samspelet med övriga organ för att säkerställa god bolagsstyrning. Nordeas system för intern kontroll och riskhantering avseende finansiell rapportering täcks också.

Denna bolagsstyrningsrapport finns publicerad på nordea.com.

Bolagsstyrning i Nordea

Nordea Bank Abp ("bolaget") är Nordeakoncernens moderföretag. Bolaget är ett finskt publikt aktiebolag, vars aktier är noterade på Nasdaq-börserna i Helsingfors, Stockholm och Köpenhamn. Dessutom är Nordeas ADR noterad i USA. Bolagsstyrningen i Nordea följer allmänt vedertagna principer och relevanta normgivande ramverk.

Det externa ramverket som reglerar arbetet med bolagsstyrning innefattar lagar på EU-nivå och nationell nivå, däri-

bland finska aktiebolagslagen, finska kreditinstitutslagen, finska bokföringslagen, EU:s lagstiftning för finanssektorn, föreskrifter och riktlinjer utfärdade av berörda tillsynsmyndigheter, Nasdaqs regler för de berörda börserna samt reglerna och principerna i den aktuella koden för bolagsstyrning. Nordea följer alla rekommendationer i koden och nya koden¹, med undantag för valförfarandet när styrelsens arbetstagarrepresentanter utses (Rekommendation 5), enligt beskrivningen nedan.

Fördelning av befogenheter och ansvar

Styrning och kontroll av bolaget fördelas mellan aktieägarna (på bolagsstämman), styrelsen och verkställande direktören tillika koncernchefen ("vd och koncernchef") i enlighet med reglerna i det externa ramverket, bolagsordningen och de interna regler som fastställts av styrelsen.

Bolagsstämma (1)

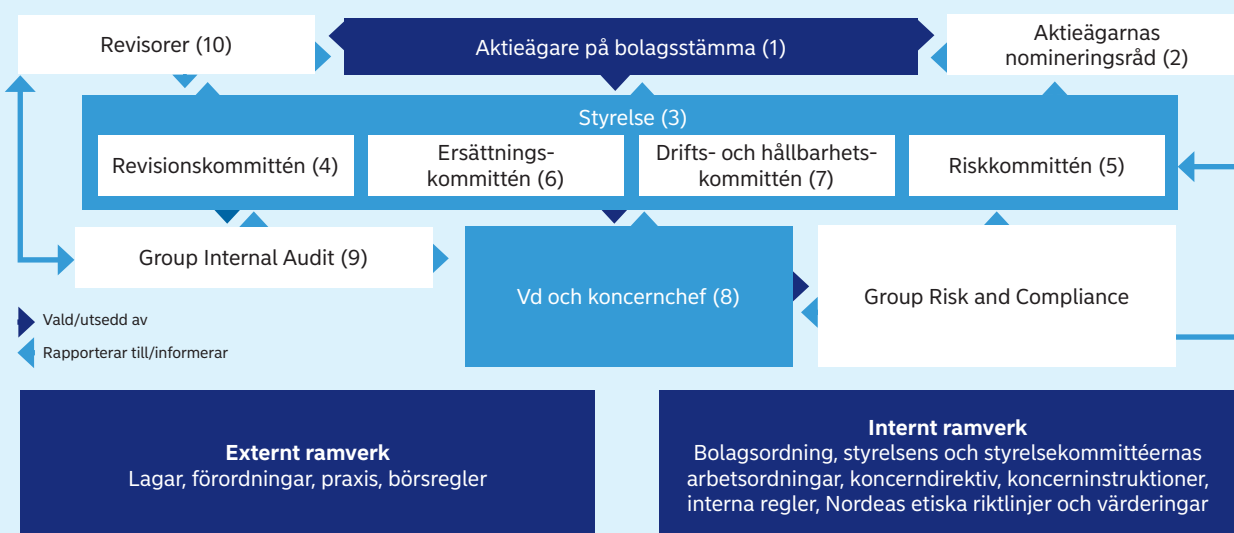
Bolagsstämman är bolagets högsta beslutande organ, och här deltar aktieägarna i tillsynen och kontrollen av bolaget genom sin rösträtt och yttranderätt. Gällande regelverk och bolagets bolagsordning fastställer vilka ärenden som ska tas upp på en bolagsstämma. På bolagsstämman fattas beslut i frågor som rör exempelvis årsredovisningen, utdelning, val av styrelseledamöter och revisorer samt ersättning till styrelseledamöter och revisorer. I enlighet med tillämplig finsk lagstiftning kommer ersättningspolicyn för styrande organ och, från 2021, ersättningsrapporten att presenteras på bolagsstämman.

Bolagsstämmor hålls i Helsingfors. Ordinarie bolagsstämma 2019 hölls i Finlandiahuset den 28 mars 2019. Information om beslut av den ordinarie bolagsstämman 2019 liksom stämmoprotokoll finns på nordea.com.

Ordinarie bolagsstämma 2020 kommer att hållas i Messukeskus i Helsingfors onsdagen den 25 mars 2020.

¹) Under 2019 tillämpade och följde Nordea koden. Från 1 januari 2020 tillämpar och följer Nordea den nya koden.

Struktur för bolagsstyrning

Rösträtt

Nordeas bolagsordning innehåller inte några bestämmelser om aktieslag eller rösträtter, vilket innebär att samtliga emitterade aktier är stamaktier och ger samma rösträtt. Varje aktie motsvarar en röst på bolagsstämman. Vid stämman får varje aktieägare rösta för det fulla antalet aktier som han eller hon innehar eller företräder. Nordea får inte rösta för innehav av egna aktier på bolagsstämmor. Ytterligare information om Nordeaaktien finns i avsnittet "Nordeaaktien och kreditbetyg" på sidan 27 och "Finansiell översikt 2019" på sidan 31.

Bolagsordning

Bolagsordningen återfinns på nordea.com. Ändringar av bolagsordningen beslutas av bolagsstämman i enlighet med finsk lag och ändringarna måste granskas av finska Finansinspektionen.

Aktieägarnas nomineringsråd (2)

Enligt finska kreditinstitutslagen ska ett kreditinstitut ha en nomineringskommitté som utgörs av styrelseledamöter eller ett aktieägarnas nomineringsråd som utgörs av ledamöter utsedda av aktieägarna. Den ordinarie bolagsstämman som hölls 28 mars 2019 beslutade att inrätta ett permanent aktieägarnas nomineringsråd ("nomineringsrådet") samt godkände arbetsordningen för nomineringsrådet. Nomineringsrådet har till uppgift att förbereda förslag till bolagsstämman om styrelsesammansättning, styrelseordförande och arvoden till styrelseledamöterna, samt att presentera förslagen vid bolagsstämman. Nomineringsrådet ska också bedöma styrelsens sammansättning och arbete, bedöma styrelsens kunskaper, erfarenhet och mångfald samt besluta om urvalskriterierna, inklusive begreppet tillräckligt med tid för styrelseuppdraget, för styrelsekandidater. Det ska också bistå styrelsen i bedömningen av urvalskriterierna och urvalsprocessen för högsta ledningen.

Nomineringsrådet ska bestå av styrelsens ordförande (Torbjörn Magnusson) samt fyra ledamöter utsedda av de fyra röstmässigt största aktieägarna per den 31 augusti 2019, som önskar delta i aktieägarnas nomineringsråd.

Nomineringsrådets sammansättning offentliggjordes den 20 september 2019. Sampo Abp hade utsett Kari Stadigh, Nordea-fonden hade utsett Lars Ingemann Nielsen, Alecia hade utsett Mikael Wiberg och Cevian Capital AB hade utsett Christer Gardell. Kari Stadigh hade utsetts till nomineringsrådets ordförande. Den 31 augusti, brytdatumet för att fastställa vilka fyra röstmässigt största aktieägare som hade rätt att delta i nomineringsrådet, representerade nomineringsrådets ledamöter 28,42 procent av de utestående aktierna i bolaget. Inför den ordinarie bolagsstämman 2020 har nomineringsrådet, som konstituerades hösten 2019, hållit tre möten. Varje ledamot deltog i samtliga beslut som fattades av nomineringsrådet. Torbjörn Magnusson deltog inte i beredning eller beslut gällande styrelsearvoden.

Kari Stadigh, nomineringsrådets ordförande

Diplomingenjör, civilekonom

Född 1955

Verkställande direktör och koncernchef för Sampokoncernen fram till 31 december 2019

Lars Ingemann Nielsen

Magisterexamen (finansiell matematik och nationalekonomi)

Född 1961

Vice vd och finansdirektör, Nordea-fonden

Mikael Wiberg

Finansanalytiker (CEFA)

Född 1963

Fondförvaltare, Alecia

Christer Gardell

Magisterexamen (nationalekonomi), MBA

Född 1960

Managing partner och medgrundare, Cevian Capital AB

Torbjörn Magnusson

Magisterexamen och teknologie licentiatexamen

Född 1963

Verkställande direktör och koncernchef för

Sampokoncernen sedan 1 januari 2020

För ytterligare information, se Styrelse på sidan 288–289.

Nomineringsrådets förslag presenteras i kallelsen till ordinarie bolagsstämman 2020 och på nordea.com.

Nordeas styrelse (3)

Styrelsens sammansättning

Enligt bolagsordningen ska styrelsen bestå av minst sex och högst femton ledamöter. Mandatperioden för styrelseledamöter är ett år och löper fram till och med nästkommande ordinarie bolagsstämman. Nordea har ingen fastställd pensionsålder för styrelseledamöter och inte heller någon tidsgräns för hur länge en styrelseledamot kan sitta i styrelsen. Enligt koden och nya koden ska det faktum att en ledamot suttit i styrelsen i mer än tio år utan avbrott vägas in i helhetsbedömningen av ledamotens oberoende. Även gällande europeiska regelverk beaktas i samband med bedömningen.

Bolaget strävar efter att främja mångfald bland styrelsens ledamöter, med målsättningen att styrelsen som helhet ska besitta för styrelsearbetet erforderlig kunskap om och erfarenhet av de samhälls-, affärs- och kulturförhållanden som råder i de regioner och på de marknadsområden där Nordea-koncernens huvudsakliga verksamhet bedrivs. Vidare ska styrelsen, enligt koden och nya koden, ha en sammansättning som tar hänsyn till bolagets verksamhet och utvecklingsfas. Styrelseledamöterna som utses av bolagsstämman ska som grupp uppvisa mångfald och bredd i fråga åsikter, kvalifikationer och erfarenhet. Enligt koden och nya koden ska båda könen vara representerade i styrelsen.

Styrelsen har också antagit en mångfaldspolicy som anger principerna för mångfald i styrelsen. Enligt mångfaldspolicyn ska alla nomineringar till bolagets styrelse grundas på förtjänst varvid det främsta syftet är att vidmakthålla och förbättra styrelsens effektivitet totalt sett. För att uppfylla detta eftersträvas en bred uppsättning egenskaper och kompetenser och det är uttalat att mångfald, avseende bl.a. ålder, kön, geografisk härkomst, utbildning och yrkesmässig bakgrund, är en viktig omständighet att beakta. Det är Nordeas mål att ha en rättvis, jämlik och balanserad representation av olika kön och andra diversifierande faktorer i styrelsen som ett kollektiv.

Under nomineringsrådets arbete inför ordinarie bolagsstämman 2019 informerade bolagets styrelseordförande nomineringsrådet om de krav på kompetens och färdigheter som ställs på styrelsen i sin helhet liksom på de enskilda styrelseledamöterna. Nomineringsrådet beaktade en bred uppsättning egenskaper och kunskaper för att säkerställa tillräcklig expertis och oberoende, samt eftersträvalse också att styrelsen skulle ha en jämn könsfördelning i enlighet med bolagets lämplighetspolicy och mångfaldspolicy.

2) Exklusive aktier emitterade för det långsiktiga incitamentsprogrammet (LTIP).

Bedömningen är att styrelsen som helhet besitter erforderlig kunskap om och erfarenhet av de samhälls-, affärs- och kulturförhållanden som råder i de regioner och på de marknader där bolagets och Nordeakoncernens huvudsakliga verksamhet bedrivs, och att den uppvisar tillräcklig mångfald och bredd i fråga egenskaper och kompetens samt att könsfördelningen är välbalanserad.

Styrelsen består av 13 ordinarie ledamöter och en suppleant. Av dessa ledamöter valdes tio (fem män och fem kvinnor) av den ordinarie bolagsstämman den 28 mars 2019, och fyra (tre ordinarie ledamöter och en suppleant) utsågs av arbetstagarna i Nordeakoncernen. De styrelseledamöter som valdes av den ordinarie bolagsstämman är Torbjörn Magnusson (ordförande), Kari Jordan (vice ordförande), Pernille Erenbjerg, Nigel Hinshelwood, Petra van Hoeken, Robin Lawther, John Maltby, Sarah Russell, Birger Steen och Maria Varsellona. Fram till och med utgången av ordinarie bolagsstämma 2019 var Björn Wahlroos ordförande, Lars G Nordström vice ordförande och Silvija Seres styrelseledamot.

Utöver de ledamöter som föreslagits av aktieägarnas nomineringsråd och valts av bolagsstämman har, som ovan nämnts, tre ordinarie ledamöter och en suppleant utsetts av arbetstagarna i Nordeakoncernen som arbetstagarrepresentanter i styrelsen. Mandatperioden för arbetstagarrepresentanter är ett år. Arbetstagarrepresentanter fram till och med utgången av ordinarie bolagsstämma 2020 är Dorrit Groth Brandt, Gerhard Olsson, Hans Christian Riise och Kari Ahola (suppleant). Valförfarandet när styrelsens arbetstagarrepresentanter utses avviker från Rekommendation 5 "Val av styrelse" i koden och nya koden. Skälet till denna avvikelse är att i Nordea grundas arbetstagarernas styrelserepresentation på ett avtal mellan Nordea och arbetstagarernas särskilda förhandlingsdelegation som ingicks, i enlighet med den finska lagen om arbetstagarinflytande i europabolag och europeiska kooperativa föreningar samt den finska lagen om personalrepresentation i företagens förvaltning, i samband med den gränsöverskridande fusionen som verkställde flytten till Finland 2018.

Nordeas vd och koncernchef är inte ledamot i styrelsen.

Styrelsens sammansättning framgår av tabellen på sidan 48 och ytterligare information om styrelseledamöterna valda av den ordinarie bolagsstämman och om arbetstagarrepresentanterna finns i avsnitten "Styrelse" och "Arbetstagarrepresentanter" på sidorna 288–289.

Styrelsens oberoende

Nordea följer tillämpliga krav avseende styrelsens oberoende enligt gällande europeiska regelverk och finska lagar och bestämmelser liksom krav enligt koden och nya koden. Styrelsen anser att samtliga ledamöter valda av aktieägarna vid den ordinarie bolagsstämman 2019 är oberoende i förhållande till bolaget enligt koden och nya koden.

Samtliga styrelseledamöter valda av aktieägarna vid den ordinarie bolagsstämman 2019, förutom Torbjörn Magnusson, är enligt koden och nya koden också oberoende i förhållande till bolagets betydande aktieägare. Torbjörn Magnusson satt under 2019 i högsta ledningen för Sampo Abp och från 1 januari 2020 är han verkställande direktör och koncernchef för Sampokoncernen. Eftersom Sampo Abp äger mer än 10 procent av alla aktier i bolaget, anses Torbjörn Magnusson inte vara oberoende i förhållande till bolagets betydande aktieägare.

Enligt koden och nya koden ska majoriteten av styrelseledamöterna vara oberoende i förhållande till bolaget, och minst två styrelseledamöter som är oberoende i förhållande till bolaget ska också vara oberoende i förhållande till de betydande aktieägarna i bolaget. Det innebär att antalet

styrelseledamöter som är oberoende i förhållande till bolaget och oberoende i förhållande till bolagets betydande aktieägare, överstiger minimikravet.

Ingen styrelseledamot vald av aktieägarna vid den ordinarie bolagsstämman 2019 är anställd av eller arbetar i en operativ funktion i bolaget. De ordinarie styrelseledamöter och den styrelsesuppleant som har utsetts av arbetstagarna är anställda i Nordeakoncernen och är enligt koden och nya koden därmed inte oberoende i förhållande till bolaget.

Även respektive styrelseledamots oberoende visas i tabellen på sidan 48.

Styrelsens arbete

Styrelsen väljer vice ordförande och utser kommittéledamöterna. Styrelsen har fastställt en skriftlig arbetsordning för styrelsen, som också anger lednings- och riskrapportering till styrelsen (arbetsordningen), och separata arbetsordningar för arbetet som utförs i vart och en av styrelsekommittéerna (kommittéarbetsordningarna). Arbetsordningen omfattar bland annat regler avseende styrelsens och ordförandens respektive ansvarsområden, dokumentation av möten, beslutsföret samt hur ofta styrelsen ska ha möten. Den innehåller också regler beträffande intressekonflikter och konfidentialitet. Styrelsen har vidare antagit en instruktion för vd och koncernchef, som anger dennes ansvarsområden, samt ytterligare policyer, och instruktioner för koncernens verksamhet. Dessa dokument, tillsammans med bolagsordningen, arbetsordningen, kommittéarbetsordningarna och Nordeas värderingar, utgör det interna ramverket som reglerar bolagsstyrning i Nordea.

Styrelsen ansvarar för organisationen och administrationen av bolagets angelägenheter samt den övergripande förvaltningen av Nordeakoncernens angelägenheter i enlighet med det externa och interna ramverket. Styrelsen ska vidare tillse att bolagets organisation är utformad så att bokföringen, medelsförvaltningen och bolagets ekonomiska förhållanden i övrigt kontrolleras på ett betryggande sätt. Styrelsen är ytterst ansvarig för att säkerställa att ett fullgott och effektivt system för intern kontroll upprättas och underhålls. Varje år förser Group Internal Audit (GIA) styrelsen med en övergripande bedömning av effektiviteten i Nordeas bolagsstyrning och styrdokumentet för risk och kontroll, tillsammans med en analys av teman och trender som framkommit under arbetet med internrevisionen och deras inverkan på organisationens riskprofil. Mer information om intern kontroll i Nordea finns på sidorna 48–49 under rubriken "Ramverk för intern kontroll".

Styrelsen träffar regelbundet bolagets externa revisor och bedömer också behovet av sådana möten där varken koncernchefen eller annan medlem i koncernledningen³ är närvarande. Därutöver närvarar huvudansvarig revisor regelbundet vid revisionskommitténs möten.

Under 2019 höll bolagets styrelse 16 möten, varav två hölls via telefon och fem per capsulam. För ytterligare information, se tabellen på sidan 48.

Styrelsen följer regelbundet upp Nordeas strategi, affärsutveckling och finansiella ställning liksom utveckling på finansmarknaden. Vidare uppdaterar styrelsen regelbundet sina policyer och interna regler för styrning och kontroll. Styrelsen granskar också risktoleransen samt följer regelbundet upp utvecklingen av risker, kapital och likviditet. Betydande organisationsförändringar, utnämning av vissa befattningar i högsta ledningen och olika transaktioner av väsentlig betydelse är andra ärenden som hanterats av styrelsen. Arbetet i styrelsekommittéerna rapporteras regelbundet till styrelsen.

³ Det engelska namnet för koncernledningen ändrades från Group Executive Management till Group Leadership Team, vilket började gälla den 17 december 2019.

Under 2019 hanterade styrelsen även bland annat digitalisering, frågor avseende internkontroll och regelefterlevnad, penningtvättsbekämpning och andra åtgärds- och implementeringsprogram.

Styrelsesekreterare är Jussi Koskinen, Chief Legal Officer.

Ordförande

Styrelseordföranden väljs av aktieägarna på bolagsstämman. Styrelsen sammanträder enligt ett årligt schema samt vid behov. Ordföranden ska tillse att styrelsearbetet utförs på ett effektivt sätt och att styrelsen fullgör sina uppgifter. Ordföranden ska organisera och leda styrelsearbetet, ha regelbunden kontakt med vd och koncernchef, tillse att styrelsen erhåller tillfredsställande informations- och beslutsunderlag och svara för att styrelsen årligen genomför en utvärdering av det egna arbetet samt att aktieägarnas nomineringsråd informeras om resultatet av utvärderingen.

Utvärdering av styrelsen

Styrelsen genomför årligen en utvärdering av det egna arbetet och uppnådda resultat, med syftet att löpande förbättra styrelsearbetet. Utvärderingen bygger på en metod som innefattar frågeformulär för utvärdering av styrelsen som helhet, ordföranden och de enskilda styrelseledamöterna. 2019 genomfördes utvärderingen av en extern konsult och omfattade intervjuer med alla styrelseledamöter. Resultatet diskuteras också av styrelsen och presenteras för nomineringsrådet av styrelseordföranden.

I enlighet med gällande europeiska regelverk görs en intern lämplighetsbedömning av de enskilda styrelseledamöterna och styrelsen i sin helhet varje år samt i samband med urvalsprocessen för nya styrelseledamöter.

Styrelsens kommittéer

I enlighet med det externa ramverket och i syfte att öka effektiviteten i styrelsearbetet har styrelsen inrättat särskilda kommittéer som ska bistå styrelsen genom att bereda frågor som hör till styrelsens befogenhet och besluta i frågor som delegerats av styrelsen. Styrelsekommittéernas arbetsuppgifter och arbetsordning fastställs i kommittéarbetsordningarna. Generellt saknar styrelsekommittéerna egen beslutanderätt och varje kommitté rapporterar regelbundet om sitt arbete till styrelsen.

Revisionskommittén (4)

Revisionskommittén biträder styrelsen i dess tillsynsarbete⁴ genom att bland annat övervaka Nordeakoncernens process och system för finansiell rapportering samt lämna rekommendationer eller förslag för att säkerställa rapporteringens tillförlitlighet (inklusive den interna kontrollens och riskhanteringssystemets effektivitet), övervaka GIA:s effektivitet, hålla sig informerad om revisionen av årsredovisningen och koncernredovisningen, granska och övervaka den externa revisorns opartiskhet och självständighet, inklusive dennes erbjudande om tjänster utöver revisionen, förbereda en rekommendation för val av bolagets revisor, samt genom att fullgöra revisionskommitténs skyldigheter enligt gällande lagkrav.

Dessutom bistår revisionskommittén styrelsen med uppföljning och bedömning av transaktioner med närstående parter. Ytterligare information finns i avsnittet "Principer för transaktioner med närstående parter".

Ledamöter i revisionskommittén är Sarah Russell (ordförande), Pernille Erenbjerg, Petra van Hoeken och Torbjörn Magnusson. Revisionschefen (Chief Audit Executive), och koncernfinanschefen (Group Chief Financial Officer) samt bolagets externa revisor är i regel närvarande vid revisions-

kommitténs möten, med rätt att delta i diskussioner men inte i beslut.

Styrelsen utser varje år revisionskommitténs ledamöter och ordförande. Revisionskommittén ska bestå av minst tre ledamöter som också är styrelseledamöter. Revisionskommitténs ordförande kan inte vara styrelsens eller någon av de övriga styrelsekommittéernas ordförande. Ingen av ledamöterna i revisionskommittén får vara anställd i Nordeakoncernen eller delta i den löpande förvaltningen av bolaget eller ett bolag i Nordeakoncernen. Majoriteten av kommitténs ledamöter ska vara oberoende i förhållande till bolaget. Minst en av de ledamöter i revisionskommittén som är oberoende i förhållande till bolaget ska även vara oberoende i förhållande till bolagets betydande aktieägare samt ha tillräcklig redovisnings- eller revisionskompetens. Kommittéledamöterna måste ha sådan kunskap och erfarenhet som krävs för att fullgöra revisionskommitténs ansvarsuppgifter. För ytterligare information, se tabellen på sidan 48.

Riskkommittén (5)

Riskkommittén biträder styrelsen i dess tillsyn över hanteringen och kontrollen av risker och risksystem liksom kontroller och processer avseende Nordeakoncernens verksamhet, bland annat gällande kredit-, marknads-, likviditets-, affärs- och livförsäkringsrisk, operativ risk, uppförandekodex och regelefterlevnad, liksom tillhörande styrdokument och processer.

Det är också riskkommitténs ansvar att granska, och om så behövs ge rekommendationer om, styrningen av Nordeakoncernens riskhantering och regelefterlevnad samt granska utvecklingen av koncernens ramverk för internkontroll, bland annat styrdokumentet för riskhantering, med hänsyn till förändringar i koncernens riskprofil och i regelverken. Därtill granskar kommittén och ger rekommendationer om koncernens risktolerans och marknads- och likviditetsrisk. Kommittén granskar vidare koncernföretagens beslut om krediter eller kreditlimiter över vissa belopp liksom strategiska kreditpolicyfrågor och utvecklingen av kreditportföljen.

Ledamöter i riskkommittén är Nigel Hinshelwood (ordförande), Petra van Hoeken, John Maltby, Birger Steen och Maria Varsellona. Chief Risk Officer, Chief Compliance Officer, Chief Audit Executive samt bolagets vd och koncernchef deltar regelbundet i dessa möten, med rätt att delta i diskussioner men inte i beslut. Ytterligare information om kreditbeslutsstrukturen för den huvudsakliga verksamheten och om riskhantering i Nordea finns i not K2 "Risk- och likviditets-hantering", på sidorna 95–123.

Styrelsen utser varje år riskkommitténs ledamöter och ordförande. Riskkommittén ska bestå av minst tre ledamöter som också är styrelseledamöter. Riskkommitténs ordförande kan inte vara styrelsens eller någon av de övriga styrelsekommittéernas ordförande. Riskkommittén ska bestå av styrelseledamöter som inte är anställda i Nordeakoncernen. Majoriteten av kommitténs ledamöter, inklusive ordföranden, ska vara oberoende. Riskkommitténs ledamöter ska, individuellt och kollektivt, ha lämpliga sakkunskaper och färdigheter i riskhantering och riskkontroll. Nordea följer gällande lag liksom koden och nya koden. För ytterligare information, se tabellen på sidan 48.

Ersättningskommittén (6)

Ersättningskommittén ansvarar för att bereda och presentera förslag om ersättningsfrågor för styrelsen. När förslagen bereds ska de långsiktiga intressena hos aktieägare, investerare och andra intressenter i Nordea vägas in.

⁴ Revisionskommittén har i sitt arbete under 2019 tillämpat och följt koden, och från 1 januari 2020 tillämpar och följer kommittén den nya koden.

Minst en gång per år följer ersättningskommittén upp hur Nordeas ersättningsdirektiv tillämpas, bland annat i vilken mån rörliga ersättningar justeras. Detta sker genom en oberoende översyn som görs av GIA. Vidare gör kommittén, tillsammans med berörda kontrollfunktioner, årligen en utvärdering av Nordeas ersättningsdirektiv och ersättningssystem. Kommittén har också i uppdrag att årligen övervaka, utvärdera och till styrelsen rapportera om programmen för rörlig ersättning till koncernledningen och cheferna för kontrollfunktioner. På begäran av styrelsen förbereder kommittén även principfrågor för behandling av styrelsen.

Ledamöter i ersättningskommittén är Robin Lawther (ordförande), Kari Jordan, Torbjörn Magnusson och Gerhard Olsson (arbetstagarrepresentant). Chief People Officer tillika chefen för Group People och, när det bedöms viktigt och i den utsträckning det är möjligt, vd och koncernchefen är i regel närvarande vid möten med rätt att delta i diskussioner, men inte i beslut. Varken Chief People Officer eller vd och koncernchef deltar vid överläggningar rörande sina egna anställningsvillkor.

Styrelsen utser varje år ersättningskommitténs ledamöter och ordförande. Ersättningskommittén ska ha minst tre ledamöter. Ordföranden och majoriteten av ledamöterna i ersättningskommittén ska också vara styrelseledamöter som är oberoende i förhållande till bolaget och som inte är anställda i Nordeakoncernen. Bolagets vd och koncernchef eller de övriga medlemmarna i koncernledningen får inte vara ledamöter i ersättningskommittén. Om det i styrelsen ingår arbetstagarrepresentanter ska emellertid minst en av dessa utses till ledamot i ersättningskommittén, i enlighet med den finska kreditinstitutslagen. Ersättningskommitténs ledamöter ska kollektivt ha tillräckligt med kunskaper om och erfarenhet av frågor som rör riskhantering och ersättningar. För ytterligare information, se tabellen på sidan 48.

Ytterligare information om ersättningar i Nordea finns i avsnittet "Ersättningar" på sidorna 56–59 och i not K8 på sidorna 131–136.

Drifts- och hållbarhetskommittén (7)

Med verkan från 1 januari 2019 bildades den nya Group Risk & Compliance-funktionen, som kombinerade de tidigare koncernfunktionerna Group Compliance och Group Risk Management & Control i den andra försvarslinjen till en organisatorisk enhet. För att anpassa styrelsekommittéerna efter verksamhetens riskstruktur, beslutade styrelsen den 28 mars 2019 att flytta uppgifter rörande regelefterlevnad, som tidigare låg inom drifts- och regelefterlevnadskommittén, till riskkommittén för att på så sätt ha en gemensam styrelsekommitté för ärenden som rör den andra försvarslinjen. För att spegla den här förändringen bytte drifts- och regelefterlevnadskommittén namn till driftskommittén. I december 2019 beslutade sedan styrelsen att byta namn på driftskommittén till drifts- och hållbarhetskommittén, i syfte att bättre spegla arbetsordningen.

Oberoende av de övriga styrelsekommittéernas uppgifter, bistår drifts- och hållbarhetskommittén styrelsen i dess tillsynsansvar avseende hållbarhet, drift/system och motståndskraft i verksamheten (även på cyberområdet), jämte tillhörande styrdokument och processer. Till kommitténs ansvarsområden hör också att bistå styrelsen med råd angående koncernens övergripande strategi för de nämnda områdena, samt att biträda styrelsen i övervakningen av ledningens implementering av denna strategi.

Ledamöter i drifts- och hållbarhetskommittén är Birger Steen (ordförande), Pernille Erenbjerg, John Maltby och Nigel Hinshelwood. Om möjligt närvarar chefen för Group Opera-

tional Risk när kommittén behandlar operativa risker på data- och IT-området. Även Chief Audit Executive kan närvara vid möten i den utsträckning det är möjligt och bedöms vara lämpligt. Samtliga har rätt att delta i diskussioner men inte i beslut. Dessutom deltar andra ledningspersoner i möten när det bedöms vara relevant.

Styrelsen utser varje år drifts- och hållbarhetskommitténs ledamöter och ordförande. Kommittén ska bestå av minst tre ledamöter som också är styrelseledamöter. Drifts- och hållbarhetskommittén ska bestå av styrelseledamöter som inte har någon verkställande funktion i Nordeakoncernen. Drifts- och hållbarhetskommitténs ledamöter ska gemensamt besitta tillräckliga kunskaper om, färdigheter i och erfarenhet av frågor som rör kommitténs arbete, bland annat hållbarhet och drift/system. Nordea följer gällande lag liksom koden och nya koden. För ytterligare information, se tabellen på sidan 48.

Möten, närvaro och oberoende

Tabellen på sidan 48 visar antalet sammanträden som hölls av styrelsen och dess kommittéer liksom de enskilda ledamöternas närvaro. Den visar också de enskilda styrelseledamöternas oberoende.

Vd och koncernchef, vice vd och koncernledning (8)

Nordeas verkställande direktör och koncernchef har att sköta den löpande förvaltningen av bolagets och Nordeakoncernens angelägenheter i enlighet med det externa och interna ramverket. Det interna ramverket reglerar ansvarsfördelningen och samspelet mellan vd tillika koncernchefen och styrelsen. Bolagets vd och koncernchef har ett nära samarbete med styrelsens ordförande avseende planering av styrelsemöten.

Styrelsen utsåg Frank Vang-Jensen till vd och koncernchef för Nordea den 5 september 2019.

Casper von Koskull var vd och koncernchef fram till 5 september 2019. Nordea tillkännagav den 30 juni 2019 att Casper von Koskull hade beslutat att gå i pension från Nordea i slutet av 2020.

Bolagets vd och koncernchef ansvarar inför styrelsen för ledningen av Nordeakoncernens verksamhet. Han ansvarar också för att utveckla och underhålla effektiva system för intern kontroll inom koncernen. Ytterligare information om kontrollmiljön för riskexponering finns i not K2 "Risk- och likviditetshantering", på sidorna 95–123. Bolagets vd och koncernchef arbetar i koncernledningen tillsammans med vissa ledande befattningshavare inom koncernen. Koncernledningen bestod vid utgången av 2019 av vd och koncernchef samt ytterligare åtta medlemmar. Koncernledningen träffas regelbundet och närhelst det behövs på begäran av bolagets vd och koncernchef. Dessa möten leds av vd tillika koncernchefen, som fattar beslut efter samråd med övriga medlemmar i koncernledningen. Det förs mötesprotokoll som justeras av vd tillika koncernchefen. Ytterligare information om vd och koncernchef samt koncernledning finns i avsnittet "Koncernledning" på sidorna 290–291.

Den 8 maj 2019 meddelade Nordea att Julie Galbo, chef för Group Business Risk Management, skulle lämna Nordea i slutet av maj 2019 och att hon hade lämnat koncernledningen.

I enlighet med gällande regelverk har bolaget en vice verkställande direktör, och sedan den 10 september 2019 har Chief Legal Officer Jussi Koskinen varit tillförordnad vice vd för Nordea. Den 10 september 2019 lämnade Torsten Hagen Jørgensen, ställföreträdande koncernchef och Group Chief Operating Officer, och Karen Tobiasen, Chief People Officer, koncernledningen.

Styrelseledamöternas närvaro och oberoende

	Styrelsen	Revisions- kommittén	Risk- kommittén	Ersättnings- kommittén	Drifts- och hållbarhets- kommittén ¹	Oberoende i förhållande till bolaget ²	Oberoende i förhållande till betydande aktieägare ²
Antal möten (varav per capsulam)	16(5)	10(1)	10(2)	11(3)	8(0)		
Valda av ordinarie bolagsstämma							
Torbjörn Magnusson (ordförande sedan den 28 mars 2019)	16	10	–	7	–	Ja	Nej
Kari Jordan (vice ordförande och styrelseledamot sedan den 28 mars 2019)	12	–	–	6	–	Ja	Ja
Nigel Hinshelwood	16	–	10	–	8	Ja	Ja
Maria Varsellona	13	–	7	–	2	Ja	Ja
Birger Steen	15	–	6	–	7	Ja	Ja
Sarah Russell	16	10	–	–	–	Ja	Ja
Robin Lawther	15	–	–	11	–	Ja	Ja
Pernille Erenbjerg	16	9	–	–	6	Ja	Ja
Petra van Hoeken (styrelseledamot sedan den 28 mars 2019)	12	6	6	–	–	Ja	Ja
John Maltby (styrelseledamot sedan den 28 mars 2019)	12	–	6	–	6	Ja	Ja
Björn Wahlroos (ordförande fram till den 28 mars 2019)	3	–	–	4	–	Ja	Nej
Lars G Nordström (styrelseledamot fram till den 28 mars 2019)	3	–	3	–	–	Nej	Ja
Silvija Seres (styrelseledamot fram till den 28 mars 2019)	2	–	2	–	–	Ja	Ja
Utsedda av arbetstagarna							
Kari Ahola (suppleant)	12	–	–	–	–	Nej	Ja
Dorrit Groth Brandt	16	–	–	–	–	Nej	Ja
Gerhard Olsson	16	–	–	11	–	Nej	Ja
Hans Christian Riise	16	–	–	–	–	Nej	Ja

1) Den 28 mars 2019 beslutade styrelsen att flytta uppgifter rörande regelefterlevnad, som tidigare låg inom drifts- och regelefterlevnadskommittén, till riskkommittén för att på så sätt ha en gemensam styrelsekommitté för ärenden som rör den andra försvarslinjen. För att spegla den här förändringen bytte drifts- och regelefterlevnadskommittén namn till drifts-kommittén. I december 2019 beslutade sedan styrelsen att byta namn på driftskommittén till drifts- och hållbarhetskommittén.

2) För ytterligare information, se avsnittet "Styrelsens oberoende" på sidan 45.

Den 18 september 2019 meddelade Nordea att Christopher Rees, Group CFO och chef för Finance and Treasury, hade beslutat att lämna Nordea under 2020.

Den 17 december 2019 tillkännagav Nordea förändringar i organisationen och ledningen och meddelade att Sara Mella utsetts till chef för Personal Banking, Christina Gadeberg till chef för Group People och Erik Ekman till chef för Group Business Support. Sara Mella och Christina Gadeberg utsågs också till medlemmar i koncernledningen. Erik Ekman fortsatte som medlem i koncernledningen. I samband med organisationsförändringarna och från den dagen då dessa började gälla ändrades det engelska namnet för koncernledningen från Group Executive Management till Group Leadership Team.

Nordea har vidare utsett Nina Arkilahti till chef för Business Banking och Ian Smith till Group CFO. De tar bägge plats i koncernledningen när de tillträder sina tjänster under 2020.

Ramverk för intern kontroll

Styrelsen ansvarar för att fastställa och övervaka ett tillräckligt och effektivt ramverk för intern kontroll. Ramverket för intern kontroll omfattar kontrollfunktionerna och styrdokument för riskhantering, och tillämpas på hela koncernen.

Ramverket för intern kontroll är utformat för att säkerställa effektivitet i verksamheten, tillfredsställande identifiering, bedömning och begränsning av risker, väl avvägd affärsverksamhet, sunda administrations- och redovisningsrutiner, tillförlitlighet i finansiell och icke-finansiell rapportering (både internt och externt) samt tillse att regelefterlevnadsrisken håller sig inom risktoleransen.

Den interna kontrollprocessen utförs av styrelsen, ledningen, riskhanteringsfunktionen och annan personal inom Nordea samt baseras på fem huvudkomponenter: kontrollmiljö, riskbedömning, kontrollaktiviteter, information och kommunikation samt uppföljning. Syftet är att skapa förutsättningar för hela organisationen att bidra till den interna kontrollens effektivitet och höga kvalitet genom bland annat tydliga definitioner, fördelning av roller och ansvarsområden samt gemensamma verktyg och rutiner.

Roller och ansvarsområden avseende intern kontroll och riskhantering är uppdelade i tre försvarslinjer. I första försvarslinjen är det affärsorganisationen och koncernfunktioner som är riskägare och således ansvarar för att verksamheten sköts inom ramen för fastställd riskexponering och risktolerans och i enlighet med ramverket för intern kontroll.

Som andra försvarslinje ansvarar kontrollfunktionerna för

att upprätthålla ramverket för intern kontroll samt för att övervaka införandet av policyer och rutiner inom ramverket. Riskfunktionen övervakar införandet av riskpolicyer och kontrollerar styrdokumentet för riskhantering och ska bland annat säkerställa att alla risker som Nordea är eller skulle kunna bli exponerad för identifieras, bedöms, övervakas, hanteras och rapporteras. Group Compliance ansvarar för att skapa ett gemensamt ramverk för intern kontroll som säkerställer efterlevnad av gällande lagar, förordningar, standarder och myndighetskrav liksom motsvarande interna regler, samt för att tillhandahålla kurser, rådgivning och uppföljning, och säkerställa att ledningen kommunicerar och följer gällande regler på ett tillfredsställande sätt. Group Compliance ansvarar för att kartlägga regelefterlevnadsrisker, samt bevaka och kontrollera att riskerna hanteras av berörda funktioner. Det arbete som Group Compliance har att utföra ska beslutas och genomföras utifrån ett riskbaserat förhållningssätt. Ansvarsområden och befogenheter beskrivs närmare i koncerndirektiven "Group Board Directive for the second line of defence risk function" och "Group Board Directive on Group Compliance".

GIA, som är den tredje försvarslinjen, genomför revisioner och förser styrelsen med en övergripande bedömning av effektiviteten i processerna för bolagsstyrning och styrdokumentet för risk och kontroll, tillsammans med en analys av teman och trender som framkommit under arbetet med internrevisionen och deras inverkan på organisationens riskprofil.

Internrevision (9)

Group Internal Audit (GIA) är en oberoende funktion som arbetar på uppdrag av styrelsen. Revisionskommittén ansvarar för anvisningar för och utvärdering av GIA inom Nordea-koncernen. Koncernrevisionschefen har det övergripande ansvaret för GIA. Koncernrevisionschefen rapporterar funktionellt till styrelsen och revisionskommittén, och administrativt till bolagets vd och koncernchef. Styrelsen godkänner utnämning och uppsägning av koncernrevisionschefen samt beslutar, på förslag från ersättningskommittén, om lön och andra anställningsvillkor för koncernrevisionschefen.

Syftet med GIA är att bistå styrelsen och koncernledningen när det gäller att skydda organisationens tillgångar, anseende och hållbarhet. GIA gör detta genom att bedöma om samtliga väsentliga risker är identifierade och tillfredsställande rapporterade av ledning och riskfunktioner till styrelsen, styrelsekommittéerna och koncernledningen; genom att bedöma om samtliga väsentliga risker är tillräckligt kontrollerade; och genom att utmana koncernledningen att förbättra effektiviteten i bolagsstyrningen, riskhanteringen och internkontrollen.

GIA bedriver ingen rådgivning annat än på revisionskommitténs begäran.

All verksamhet och alla enheter inom koncernen faller inom GIA:s behörighetsområde. GIA avgör genom riskbaserade beslut vad inom behörighetsområdet som bör omfattas av den revisionsplan som godkänns av styrelsen.

GIA ska självständigt fastställa internrevisionens omfattning, hur arbetet ska genomföras och hur resultatet ska presenteras. Det innebär exempelvis att GIA, genom koncernrevisionschefen, utan godkännande kan informera tillsynsmyndigheterna om vilka frågor som helst. Koncernrevisionschefen har obegränsad tillgång till bolagets vd och koncernchef och till ordföranden i revisionskommittén, samt ska träffa ordföranden i revisionskommittén informellt och formellt under året, även i koncernledningens frånvaro. GIA har behörighet att genomföra alla typer av undersökningar och erhålla all information som behövs för utförandet av sina uppgifter. GIA har därmed rätt till åtkomst till organisationens samtliga

arkiv, system, lokaler och medarbetare närhelst de så begär. GIA har rätt att delta i och observera styrelsens kommittéer, koncernledningen, andra kommittéer och sammankomster i koncernen samt andra viktiga beslutsinstanser när det är relevant och nödvändigt.

Externrevision (10)

Enligt bolagsordningen ska bolagets revisor vara en revisionsfirma med en huvudansvarig revisor som är auktoriserad revisor (CGR). Revisorns mandatperiod löper fram till och med nästkommande ordinarie bolagsstämma. Bolagets nuvarande revisor är PricewaterhouseCoopers Oy. Juha Wahloos, CGR, var huvudansvarig revisor under 2019.

Ytterligare information om arvoden för revisionstjänster och andra tjänster än revisionstjänster finns i not K9 på sidan 137.

Rapport om intern kontroll och riskhantering avseende den finansiella rapporteringen

Systemen för intern kontroll och riskhantering avseende finansiell rapportering är utformade för att uppnå rimlig säkerhet gällande tillförlitligheten i den externa finansiella rapporteringen och säkerställa att de finansiella rapporterna är framtagna i överensstämmelse med god redovisningssed, tillämpliga lagar och förordningar samt övriga krav på noterade bolag. De interna kontroll- och riskhanteringsaktiviteterna ingår i Nordeas planerings- och resursallokeringsprocesser. Intern kontroll och riskhantering avseende den finansiella rapporteringen i Nordea kan beskrivas i enlighet med det så kallade COSO-ramverket (Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission) såsom framgår nedan.

Kontrollmiljö

Kontrollmiljön utgör basen för Nordeas interna kontroll och omfattar huvudsakligen den kultur och de värderingar som etableras av styrelsen och koncernledningen, samt den organisatoriska strukturen med tydliga roller och ansvar.

En tydlig och transparent organisationsstruktur är viktig för kontrollmiljön. Nordeas affärsstruktur syftar till att stödja den övergripande strategin, för att säkerställa en starkare affärsutveckling och uppfylla skärpta krav på kapital och likviditet. Verksamheten liksom organisationen är under ständig utveckling.

Huvudprincipen för styrningen av Nordea är iakttagandet av de tre försvarslinjerna, som utgör grunden för en tydlig fördelning av roller och ansvarsområden i organisationen. Genom de tre försvarslinjerna säkerställs att uppdelningen av arbetsuppgifter definieras och införs mellan funktionerna för riskhantering och riskkontroll. Enligt koncerndirektivet om intern styrning (Group Board Directive on Internal Governance), avser första försvarslinjen alla enheter och medarbetare som varken tillhör andra eller tredje försvarslinjen. Första försvarslinjen ansvarar för den dagliga riskhanteringen och för efterlevnad av gällande regler. Andra försvarslinjen är Group Risk & Compliance som utgörs av oberoende kontrollfunktioner för risk och regelefterlevnad. Tredje försvarslinjen utgörs av Group Internal Audit (GIA) som är en oberoende funktion för internrevision.

Tydliga roller och ansvarsområden är avgörande i styrningen av den interna kontrollen över den finansiella rapporteringen då riskägare i affärsområdena och Group Finance är ansvariga för riskhanteringen. En riskhanteringsfunktion stödjer koncernfinanschefen när det gäller att, i linje med styrdokumentet för risker, vidmakthålla koncernomfattande kontroller – i Nordea definierade som Accounting Key Controls (AKC) – däribland riskkontrollen och riskidentifierings-

processen som i hög grad baseras på de faktiska affärs- och bokslutsprocesserna. En oberoende riskkontrollfunktion i andra försvarslinjen ansvarar för att identifiera, kontrollera och rapportera risker avseende den finansiella rapporteringen. I tillägg till detta förser funktionen för internrevision styrelsen med en övergripande bedömning av effektiviteten i processerna för styrning, riskhantering och kontroll.

Riskbedömning

Styrelsen har det yttersta ansvaret för att begränsa och övervaka Nordeas riskexponering. Riskhantering är en integrerad del av affärsverksamheten och huvudansvaret för att utföra riskbedömningar avseende den finansiella rapporteringen ligger hos affärsområdena. När riskbedömningar utförs nära affärsverksamheten blir det lättare att identifiera de mest relevanta riskerna. I kvalitetssyfte föreskriver kontrollfunktioner i styrdokument när och hur dessa bedömningar ska utföras. Exempel på riskbedömningar är den återkommande utvärderingen av risker och kontroll i den egna verksamheten (Risk and Control Self-Assessment) och den händelsestyrda processen för riskhantering och godkännande vid förändringar (Change Risk Management and Approval).

Riskbedömning i fråga om tillförlitlig finansiell rapportering innefattar identifiering och analys av riskerna för väsentliga felaktigheter. Riskkontrollen för den finansiella rapporteringen i Nordea fokuserar på risker och processer som kan leda till väsentliga felaktigheter, dvs. felaktigheter som i hög grad skulle påverka Nordea negativt om de inträffade. AKC omfattar därför områden där det finns risk för väsentliga finansiella felaktigheter, det vill säga där en bedömning gjord av en förnuftig person som förlitat sig på rapporten sannolikt skulle ha ändrats eller påverkats om felet hade inkluderats eller korrigerats. Genom strukturerade rutiner för riskbedömning fastställs hos vilka avdelningar, företag, platser och/eller processer det finns risk för väsentliga felaktigheter, och vilka som därför behöver övervakas inom ramen för AKC för att i rimligaste mån säkerställa en tillförlitlig extern finansiell rapportering. Andra försvarslinjens kontrollfunktion för finansiella rapporteringsrisker granskar riskbedömningsprocessen och utfallet, och lämnar ytterligare kommentarer till den allmänna riskbilden på området.

Kontrollaktiviteter

Det är i första hand respektive enhetschef som ansvarar för hanteringen av risker som är knutna till den egna enhetens verksamhet och finansiella rapporteringsprocesser. Som stöd finns bland annat koncernens redovisningshandbok, principer för finansiell kontroll och flera olika kontrollorgan, som till exempel Group Valuation Committee. Koncernens redovisningshandbok innehåller bland annat ett standardiserat rapporteringspaket som används av alla enheter för att säkerställa en konsekvent tillämpning av Nordeas principer och en samordnad finansiell rapportering. Till Nordeas grundläggande interna kontrollprinciper hör uppdelning av arbetsuppgifter och dualitetsprincipen i samband med godkännande av bland annat transaktioner och bemyndiganden.

Kontrollstrukturen i AKC baseras på en analys av riskerna i processen varpå specifika kontroller kopplas till dessa risker på transaktionsnivå. Efter beslut om vilka kontroller på transaktionsnivå som ska göras, avgör man vilka system och/eller applikationer som kan komma i fråga för AKC där särskilda generella IT-kontroller är reglerade. Analysen syftar till att identifiera de viktiga system i vilka data som inte upptäcks i kontrollerna på transaktionsnivå, riskerar att korrumpas.

Kvalitetssäkringen enligt ledningsrapporteringsprocessen, där det finansiella resultatet analyseras i detalj, utgör en av de viktigaste kontrollmekanismerna i samband med rapporteringen. Avstämningar är en annan viktig form av kontroller, där Nordea fortlöpande arbetar för att ytterligare förbättra kvaliteten.

Information och kommunikation

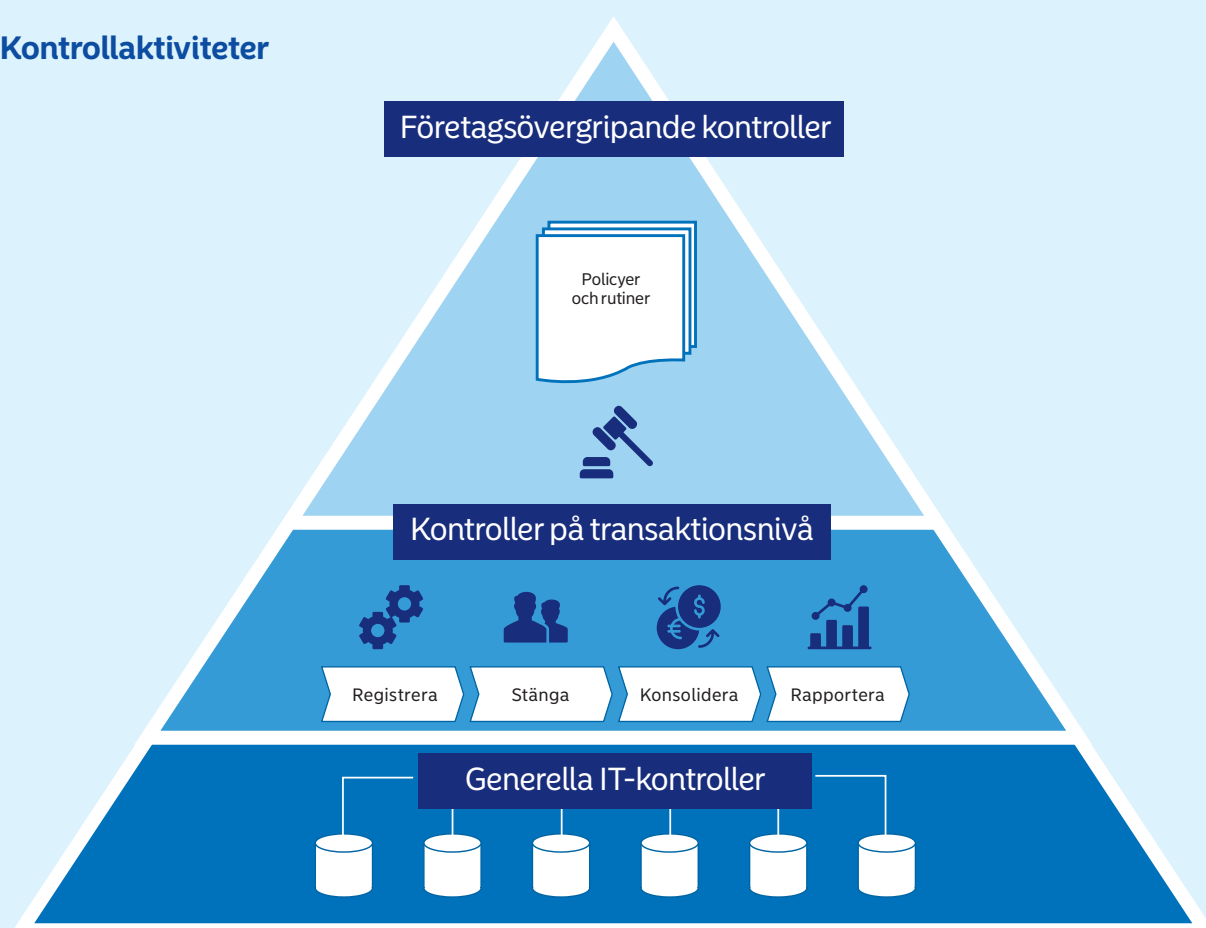
Group Finance (GF) säkerställer att koncernens redovisningshandbok och principer för finansiell kontroll är uppdaterade och att ändringar delges de ansvariga enheterna. Dessa styrdokument bryts sedan ned till riktlinjer och standardiserade arbetsrutiner inom respektive enhet. Rapporteringsspecialister inom GF ser till att redovisningspersonal och controllers hålls löpande informerade om gällande och uppdaterade regler och förordningar av betydelse för Nordea.

Nyckelkriterierna när finansiell information kommuniceras med marknaden är: korrekt, relevant, konsekvent, tillförlitlig och i tid. Informationen ska tillkännages på ett sådant sätt att den görs tillgänglig för allmänheten på ett snabbt och icke-diskriminerande sätt.

Nordea interagerar med relevanta experter för att säkerställa uppnåendet av de finansiella rapporteringsmålen. Nordea deltar aktivt i relevanta nationella forum, som till exempel forum inrättade av finansinspektioner, centralbanker eller sammanslutningar för finansinstitut.

Rapporteringsrutinerna för AKC förser ledningen på olika nivåer i organisationen med information med anknytning till utförande och bedömning av identifierade AKC:er i form av processägarrapporter och ledningsrapporter med en sammanfattande bedömning av resultatet och eventuella högriskområden.

Kontrollaktiviteter

Exempel på kontrollaktiviteter i Nordea:

Företagsövergripande kontroller: Högsta nivån av interna kontroller. Viktiga för att ange "tonen från ledningen" och kraven i Nordeas kontrollmiljö.

Kontroller på transaktionsnivå: Rutiner för att säkerställa effektivitet i kontrollerna på processnivå, antingen automatiska, halvmanuella eller manuella, till exempel avstämningar, dualitetsprincipen, uppföljning av felrapporter och analyser.

Generella IT-kontroller: Kontroller och rutiner med målet att säkerställa att den finansiella information är fullständig och korrekt, till exempel genom logisk säkerhet, förändringshantering och batchrutiner. Dessa kontroller bidrar också till att relevanta applikationskontroller fungerar effektivt.

Uppföljning

Nordea har fastställt en process för att säkerställa en god uppföljning av kvaliteten i den finansiella rapporteringen, och uppföljning av eventuella brister. Denna interaktiva process är inriktad på att täcka in alla komponenter i det så kallade COSO-ramverket.

Utvärderingen av risker och kontroller i den egna verksamheten genomförs i varje affärsområde och koncernfunktion. Den omfattar även identifiering och utvärdering av risker och kontrollåtgärder för den finansiella rapporteringen.

Group Finance har även infört kvartalsvis rapportering till Group CFO med avseende på den interna kontrollen över den finansiella rapporteringen. Den omfattar riskhantering och högriskområden. Andra försvarslinjens kontrollfunktion för finansiella rapporteringsrisker förser kvartalsvis revisionskommittén med en särskild rapport avseende dessa risker.

Styrelsen, revisionskommittén, riskkommittén, drifts- och hållbarhetskommittén samt GIA har viktiga uppdrag vad gäller tillsynen och uppföljningen av den interna kontrollen av den finansiella rapporteringen i Nordeakoncernen. För ytterligare information, se Styrelsens arbete (3), Revisionskommittén (4), Riskkommittén (5), Drifts- och hållbarhetskommittén (7), och Internrevisionen (9) ovan.

Insiderförvaltning

Insiderförvaltningen är organiserad i enlighet med Europeiska unionens förordningar och de enskilda ländernas lagar och bestämmelser. Styrelsen har också godkänt koncernomfattande regler som ska underlätta för medarbetare att följa tillämpliga regler och säkerställa att insiderinformation identifieras som sådan och behandlas på ett korrekt sätt.

Bolaget har identifierat styrelseledamöterna och koncernledningen liksom Chief Audit Executive som personer i ledande ställning (enligt definitionen i EU:s marknadsmissbruksförordning, nr 596/2014 (MAR)) som, jämte närstående till dessa personer, ska anmäla sina transaktioner i finansiella instrument som emitterats av Nordea till bolaget och berörd tillsynsmyndighet. Bolaget publicerar sådana transaktioner i form av börsmeddelanden.

Personer i ledande ställning har inte rätt att handla med Nordeas finansiella instrument när de har insiderinformation om Nordea, och inte heller under en 30-dagarsperiod före (och inklusive) dagen för publicering av Nordeas delårsrapporter, halvårsrapport eller bokslutskommuniké.

Nordea för inte något permanent insiderregister enligt MAR. Personer med tillgång till insiderinformation identifieras från fall till fall för specifika projekt och meddelas om sin insiderstatus. Personer som förs in i ett projektspecifikt insiderregister har inte rätt att handla med Nordeas finansiella instrument under den tid de finns med på en sådan lista.

Även för medarbetare som tillhandahåller placeringstjänster eller -rådgivning tillämpar bolaget koncernomfattande handelsrestriktioner som baseras på handelsregler fastställda av exempelvis Finans Finland, Svenska Fondhandlareföreningen och Fondbolagens förening (Sverige). I egenskap av bolag med tillstånd att erbjuda placeringstjänster och fondförvaltning, upprätthåller dessutom bolaget och dess dotterföretag Nordea Funds Ab var för sig ett insiderregister över medarbetare som klassificeras som personer med tillgång till insiderinformation enligt den finska lagen om investerings-tjänster och den finska lagen om placeringsfonder. Sådana personers innehav i värdepapper noterade i Finland är offentlig information och uppdateras automatiskt i det offentliga insiderregistret som förs av Euroclear Finland Oy. Registret över innehavare av andelar i fonder som förvaltas av Nordea Funds Ab finns också tillgängligt hos Nordea Funds Ab.

Nordeas skyldigheter i fråga om insiderförvaltning innefattar interna kommunikationslinjer för insiderfrågor och handelsrestriktioner, att inrätta och upprätthålla sina insiderregister, att anordna relevanta utbildningar samt att organisera

och övervaka efterlevnaden av insiderreglerna. Group Compliance har det övergripande ansvaret för att övervaka efterlevnaden av de koncernomfattande reglerna om förbud mot insiderhandel, handelsrestriktioner för personer i ledande ställning och handel för egen räkning.

Principer för transaktioner med närstående parter

Gällande lagar och förordningar anger kraven för kontroll, bedömning och beslut i fråga om transaktioner med närstående parter liksom för upplysningar om genomförda transaktioner med närstående parter.

Generellt görs bolagets transaktioner med närstående parter som en del av den sedvanliga affärsverksamheten och genomförs utifrån samma kriterier och villkor som för jämförbara transaktioner med externa parter i liknande ställning. Med undantag för ersättningar, vissa lån och andra åtaganden som avser nyckelpersoner i ledande ställning, görs alla transaktioner med närstående parter enligt samma kriterier och villkor som vid jämförbara transaktioner med externa parter i liknande ställning. Dessutom har beslutsprocesserna strukturerats för att undvika intressekonflikter och följa lagstadgade krav för beslutsfattande.

Bolaget har definierat närstående parter i enlighet med gällande lagar och förordningar, och för ett uppdaterat register över sina närstående parter. Berörda interna intressenter, såsom kundansvariga enheter och andra relevanta affärsenheter och koncernfunktioner, informeras om listan över närstående parter och de restriktioner som denna medför, så att de kan kontrollera transaktioner med sådana parter.

Nordea ska också följa tillämpliga bestämmelser om bolagets så kallade inre krets. Här finns processer på plats för att identifiera de personer som tillhör Nordeas inre krets och säkerställa att lån och jämförbar finansiering till sådana personer beviljas, och investeringar i ett företag som ägs av någon i den inre kretsen görs, i enlighet med gällande lagar och bestämmelser.

Enligt bolagets riktlinjer för intressekonflikter får inte Nordeas medarbetare, ledning eller styrelseledamöter hantera ärenden för Nordeas räkning om de eller en familjemedlem eller ett närstående företag till dem kan ha intressen som står i konflikt med Nordeas intressen eller Nordeas kunders intressen. Nordeas affärsområden och koncernfunktioner ska identifiera, förebygga och hantera faktiska och potentiella intressekonflikter.

Styrelsen har det yttersta ansvaret för att säkerställa lämpliga processer för att identifiera, rapportera och kontrollera transaktioner med närstående parter liksom lämpligt beslutsfattande i detta avseende. Revisionskommittén ska bistå styrelsen i fråga om att följa upp och bedöma i vilken utsträckning transaktioner med närstående parter uppfyller kraven gällande sedvanlig affärsverksamhet och genomförs på normala marknadsvillkor.

För transaktioner med närstående parter som inte hör till bolagets sedvanliga affärsverksamhet, eller som genomförs med avvikelser från gängse affärsvillkor, krävs ett styrelsebeslut för att de ska kunna genomföras, såvida inte gällande lagar och förordningar anger annat. I fråga om sådana transaktioner med närstående parter ska styrelsen säkerställa att: (i) de berörda transaktionerna vederbörligen har identifierats, rapporterats och kontrollerats (ii) riktlinjerna för intressekonflikter noggrant beaktats i samband med beredning och beslut, och (iii) beredningen av transaktioner med närstående parter innehåller tillräckliga rapporter, redogörelser och/eller bedömningar. Dessutom publicerar Nordea upplysningar om transaktioner med närstående parter i enlighet med gällande lagar och förordningar.

Ytterligare information om transaktioner med närstående parter finns i not K1 på sidan 93 och i not K45 på sidan 178.

Icke-finansiell rapport

Det här är Nordeas lagstadgade icke-finansiella rapport för räkenskapsåret 2019. Rapporten omfattar moderföretaget Nordea Bank Abp och dess dotterföretag.

Nordea finns i 20 länder, däribland våra fyra nordiska hemmamarknader Danmark, Finland, Norge och Sverige. Via våra fyra affärsområden – Personal Banking, Business Banking, Large Corporates & Institutions och Asset & Wealth Management – erbjuder vi ett brett sortiment av produkter och tjänster. Som storbank vill vi att de val vi gör ska bidra till omställningen till en hållbar framtid. Vi begränsar hållbarhetsrisker genom att införliva hållbarhet i hela banken, i våra produkter och processer (sparande/placeringar, finansiering och rådgivning) och i vår interna verksamhet.

Våra etiska riktlinjer (Code of Conduct) beskriver högt ställda etiska principer för hur vi ska bedriva vår verksamhet och är ett viktigt styrdokument. Det är också Nordeas hållbarhetspolicy som innehåller våra principer för sådant som rör miljö, socialt ansvar och bolagsstyrning inom sparande/placeringar, finansiering och rådgivning. Både de etiska riktlinjerna och hållbarhetspolicyen godkänns av styrelsen. Alla våra medarbetare ska varje år genomföra en obligatorisk kurs om våra etiska riktlinjer för att erhålla sin "Licence to Work". Under 2019 fick 98,5 procent av alla medarbetare (förutom tjänstlediga/föräldralediga) sin "Licence to Work".

Hållbarhetsstyrning

På styrelsenivå bistår drifts- och hållbarhetskommittén styrelsen i dess kontrollansvar avseende hållbarhet, verksamhet/system och motståndskraft i verksamheten (även på cyberområdet), samt tillhörande styrdokument och processer. Vi har även en övervakningsfunktion – Business Ethics and Values Committee – som leds av en medlem i koncernledningen och som granskar och godkänner relevanta koncerninterna regler. Funktionen beslutar också om Nordea ska ansluta sig till eller lämna ett hållbarhetsåtagande och godkänner offentliga ställningstaganden och riktlinjer för olika sektorer. Genom den här styrningsstrukturen kan klimatrelaterade risker och möjligheter liksom andra hållbarhetsfrågor integreras i bankens beslutsfattande och affärsprocesser. Varje affärsområde och koncernfunktion har en representant i Nordeas hållbarhetskommitté. Kommittén bereder frågor som rör hållbarhetsaspekter i Nordeas policyer, riktlinjer och strategi som affärsområdena och koncernfunktionerna sedan ansvarar för att införa i verksamheten.

Hantering av hållbarhetsrisker

Risker kopplade till hållbarhet hanteras utifrån Nordeas riktlinjer om hållbarhet, som beskrivs i koncerndirektivet om hållbarhet.

Under 2019 fortsatte vi arbetet som vi startade 2018 med att införliva bedömning av hållbarhetsrisker i Nordeas ordinarie riskhantering. Här ingår att precisera definitionerna av ESG-risker i Nordeas risktaxonomi, som utgör grunden för all riskhantering, liksom att fastställa tydliga kontroller med avseende på ESG-risk. (ESG står för environmental, social och governance, det vill säga aspekter som rör miljö, socialt ansvar och bolagsstyrning.) Flera branschspecifika policyer togs fram 2019, med särskilda avsnitt om ESG-risker och hur de ska begränsas, och de ingår i styrdokumentet för kreditrisk. Styrelsen godkände också en riskförklaring för ESG-risk under året.

I Nordea vidtar vi flera åtgärder för att identifiera, hantera och begränsa klimatrelaterade risker. Under året tog vi in klimatrisk i Nordeas risktaxonomi som en underkategori till ESG-risk. Klimatrelaterade risker hanteras huvudsakligen med hjälp av policyer/strategier, styrdokument, processer samt stickkontroller och scenarionalyser.

För närvarande är vårt klimatarbete inriktat på koldioxidintensiva branscher och energikrävande sektorer. Under året

publicerade vi branschriktlinjer för fossila bränslen, fastigheter och skogsbruk. Fler sådana branschriktlinjer planeras för 2020.

Vi ska under de kommande åren fortsätta förbättra vår hantering av klimatrelaterade risker genom att bland annat ta hänsyn till klimatet i kreditprocessen, vidareutveckla scenarier för att bedöma kreditportföljens sårbarhet för både omställningsrisk och fysisk risk samt utvärdera hur investeringar och produkter kan utvecklas i enlighet med Parisavtalet.

Viktiga hållbarhetsfrågor

2018 genomförde vi en väsentlighetsanalys på hållbarhetsområdet och resultatet diskuterades och validerades tillsammans med interna och externa intressenter. Analysen granskades på nytt 2019. Då beslutades att den ska gälla tills den under 2020 ersätts av en påverkansanalys i enlighet med FN:s principer för ansvarsfull bankverksamhet, som tar hänsyn till både de globala hållbarhetsmålen och Parisavtalet.

Väsentlighetsanalysen visade att vi ska rikta in oss på klimatfrågan, följt av mänskliga rättigheter, en ansvarsfull leverantörskedja, vara en inkluderande arbetsgivare med nöjda medarbetare samt samhällsengagemang. Vi identifierade också olika områden som är viktiga för förtroendet för banksektorn. Det rör sig om sådant som måste hanteras väl för att säkra den befintliga verksamheten (det vill säga affärsetik, bolagsstyrning, digitalisering samt leva upp till Nordeas syfte och värderingar) och som utgör själva grunden för vår verksamhet.

Hållbarhetsmål

Vi fastställde mål för 2019 utifrån den väsentlighetsanalys som vi gjorde 2018. Nästan alla mål uppnåddes under 2019. Däremot har vi haft lite utmaningar med att ta fram en strategi för hur vi ska leva upp till Parisavtalet, på både investerings- och utlåningssidan. Våra mål för 2020 är en fortsättning på målen för 2019, med fokus på att anpassa både investeringar och utlåning till Parisavtalet men med ett ännu tydligare fokus på ökad detaljnivå och mätbarhet. Målen godkändes av koncernledningen i februari 2020.

Klimat

Nordeas ställningstagande om klimatförändringen anger omfattningen och principerna för vårt klimatarbete. Våra intressenter förväntar sig att vi, som ett stort finansinstitut, agerar i fråga om vår exponering mot företag och sektorer som påverkas av fysisk risk eller omställningsrisker i samband med anpassningen till befintliga och kommande regelverk. Utlåningen till koldioxidintensiva branscher, såsom Papper, skogsbruk och gruvsdrift, Olje- och offshore-verksamhet samt Sjöfart, utgör 9 procent av Nordeas samlade företagsutlåning¹. Vidare står fastighetssektorn för omkring hälften av vår utlåning och det är en bransch med hög energiförbrukning och fysiska risker. I vår investeringsportfölj utgör innehaven i tre av de koldioxidintensiva branscherna – El, vatten och gas, Energi samt Råvaror – mellan 2,7 och 3,3 procent på aktiesidan. Bland företagsobligationer utgör innehaven inom El, vatten och gas 3,1 procent, Energi 2,2 procent och Råvaror 1,8 procent.

Vår väsentlighetsanalys visar att Nordeas påverkan på en hållbar utveckling huvudsakligen är indirekt, och samtidigt kan vi inte bortse från att även vår interna verksamhet kan ha en påverkan. I Nordea är det våra affärsresor som utgör den största direkta, negativa klimatpåverkan. 2019 stod de för 63 procent av våra samlade koldioxidutsläpp. Vi satte upp ett

¹ Med hänvisning till samlad företagsutlåning i not K2, Risk- och likviditetshantering, på sidorna 104–106.

mål om att minska flygresorna till interna möten med 7 procent 2019, och vi lyckades vi få ner dessa med 7,15 procent. Under 2020 ska vi fortsätta minska flygresorna till interna möten och siktar på en minskning med 30 procent jämfört med 2019. Energiförbrukning bidrar också till våra koldioxidutsläpp. Vi minskar våra koldioxidutsläpp genom att utesluta köpa förnybar el genom ursprungsgarantier motsvarande vår elförbrukning i Danmark, Finland, Norge, Sverige, Polen och Estland. Våra samlade koldioxidutsläpp uppgick 2019 till 39 406 ton CO₂e².

Mänskliga rättigheter

Risker kopplade till mänskliga rättigheter är en framträdande och ibland väsentlig faktor som påverkar företagen, och vi arbetar vi systematiskt med att mänskliga rättigheter ska respekteras i hela vår värdekedja – från leverantörer och vår egen verksamhet till kunder och företag vi investerar i – och stärka våra processer för bakgrundskontroll. Nordea följer FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna och FN:s vägledande principer för företagande och mänskliga rättigheter. Mänskliga rättigheter finns i våra etiska riktlinjer, vår hållbarhetspolicy, våra riktlinjer för ansvarsfulla investeringar, vår uppförandekod för leverantörer och våra riktlinjer för försvarsindustrin.

För våra stora företagskunder gör vi en utvärdering av ESG-risker, där mänskliga rättigheter är en parameter. Om vi hittar brott mot de mänskliga rättigheterna kan detta påverka risken i de kredit-PM som upprättas. Dessutom screenas alla Nordea-fonder en gång om året för att kontrollera att de inte har värdepapper från företag som påstås vara inblandade i brott mot internationella lagar och normer, såsom de mänskliga rättigheterna. I september 2019 hade vi 11 företag på vår lista över företag som utesluts till följd av brott mot normer gällande mänskliga rättigheter, inklusive brott mot normer gällande ursprungsbefolkningars rättigheter.

Vi lät under året genomföra en oberoende utvärdering av hur väl Nordea respekterar de mänskliga rättigheterna. Utvärderingen avsåg vår interna verksamhet och värdekedja och omfattade Nordeas styrning och policyåtaganden, hantering av risker och konsekvenser avseende mänskliga rättigheter, samt rutiner för klagomål och åtgärder. Den innefattade även landriskprofiler för alla de länder där Nordea har verksamhet. Utvärderingen visade att vi måste fortsätta utveckla våra processer för bakgrundskontroll av alla delar i värdekedjan och göra våra policyer och ställningstaganden gällande mänskliga rättigheter mer enhetliga. Vi arbetar redan med att införliva mänskliga rättigheter i organisationen och förbättra våra processer för bakgrundskontroll, bland annat av våra leverantörer för vilka mänskliga rättigheter blir ett fokusområde 2020. Utvärderingen bekräftar alltså att vi arbetar med rätt saker.

Ansvarsfull leverantörskedja

Under 2019 betalade Nordea 2,529 md euro till externa leverantörer. Vi har 1 535 aktiva leverantörer, främst i Norden och inom IT, personalområdet, lokaler och fastigheter, kort, marknadsdata, resor, marknadsföring och representation, trycksaker, uttags- och insättningsautomater samt kontanthantering, telekom och inkasso.

Vi har ett riskbaserat arbetssätt gentemot våra leverantörer och riktar in oss på det som gör störst skillnad. Innan avtal upprättas kontrolleras alla leverantörer med avseende på ett antal parametrar såsom landrisk, sektorrisk och anseenderisk samt att de följer sanktionslistorna. Utifrån den här förhandskontrollen görs en bedömning av alla högriskleverantörer med hjälp av ett särskilt hållbarhetsformulär, som avgör om ytterligare dialoger krävs. Dialogerna kan leda till riskbegränsande åtgärder, med efterföljande uppföljning, eller rentav uteslutning. Under 2019 förfinade vi vårt sätt att arbeta med leverantörer när vi identifierat möjliga risker eller när en leverantör inte vill underteckna Nordeas uppförandekod för leverantörer. Utöver dialogerna genomförde vi under året tre mer grundliga granskningar ur ett hållbarhetsperspektiv, med fokus på våra varule-

verantörer och våra indiska leverantörer av IT-tjänster. Granskningarna visade att inget av de undersökta företagen bröt mot Nordeas uppförandekod för leverantörer. Däremot fick samtliga leverantörer förslag på förbättringsåtgärder.

Samhällsengagemang

Nordeas strategi för samhällsengagemang är inriktad på att sprida kunskap om ekonomi och stimulera företagande. En stor del av samhällsengagemanget bygger på frivilliginsatser, och våra riktlinjer om frivilligarbete uppmanar alla medarbetare att ägna två dagar om året åt frivilligt arbete. Under 2019 ägnade drygt 5 400 medarbetare närmare 22 000 timmar åt frivilligarbete.

Våra medarbetare

Vår verksamhet bygger på relationer. Under året riktade vi in oss på sambandet mellan engagerade medarbetare och nöjda kunder. Vi vet att engagemang bidrar till goda resultat och driver den affärsaktivitet som behövs för att vi ska nå vår strategiska vision. Vår kvartalsvisa personalenkät, People Pulse, hjälper oss att öka engagemanget och välbefinnandet bland våra medarbetare.

I oktober 2019 presenterade vi Nordeas nya strategiska riktning som anger att effektiviteten i vår verksamhet ska optimeras, vilket innebär färre medarbetare. Genom konstruktiva diskussioner och samarbeten med våra fackföreningar ska vi säkerställa att vi bemöter våra medarbetare på rätt sätt under dessa förändringar, samtidigt som vi respekterar de arbetsrättsliga aspekterna. Vi gör allt för att behandla våra medarbetare med respekt och hänsyn, och vår ambition är att hjälpa de som berörs att utveckla sin kompetens för nya karriärmöjligheter.

I Nordea har vi en jämn könsfördelning sett till hela organisationen, med 49 procent kvinnor och 51 procent män 2019. Tyvärr har vi inte lyckats nå samma fördelning på alla nivåer och i alla funktioner. Under 2020 utarbetar vi därför jämställdhetsmål och kommer att ta fram mätprocesser så att vi kan följa utvecklingen mot en balanserad könsfördelning per nivå och funktion. Könsfördelningen bland chefer förändrades inte nämnvärt under 2019. Av alla våra ledare var 40 procent kvinnor och 60 procent män.

I Nordea vill vi erbjuda en arbetsplats som är fri från diskriminering, och vi har nolltolerans för alla former av trakasserier, mobbning och liknande överträdelser. Med stöd av våra riktlinjer och policyer förväntar vi oss att våra medarbetare behandlar varandra med värdighet och respekt, och att de omedelbart rapporterar eventuella förekomster av trakasserier så att vi snabbt och rättvist kan ta itu med dem. Under 2019 angav 2 procent av de som svarade på vår personalenkät, People Pulse, att de utsatts för trakasserier eller annan dålig behandling. Vi hanterade under året 28 fall av trakasserier som rapporterats via ett särskilt visselblåsningssystem. Det är en minskning med 15 procent jämfört 2018.

Rapportera misstänkta förseelser

Nordeas funktion för visselblåsning, Raise Your Concern, säkerställer att bankens alla intressenter, såsom kunder, partners, berörda samhällsgrupper liksom våra egna medarbetare, alltid kan känna sig trygga i att säga ifrån om de misstänker exempelvis brott mot de mänskliga rättigheterna eller oegentligheter såsom bedrägeri eller ett i övrigt bedrägligt, oärligt, olagligt eller oäktsamt agerande i vår verksamhet eller i våra produkter och tjänster. Det kan till exempel röra sig om något som strider mot lagar och regler eller mot Nordeas interna riktlinjer, instruktioner eller anvisningar. Funktionen förbättrades 2017 när vi införde en elektronisk rapporteringskanal, WhistleB, där anmälaren kan förbli anonym i kommunikationen om ärendet.

2) Nordea redovisar sina utsläpp av växthusgaser enligt scope 1–3 i GHG-protokollet. Scope 1-utsläppen kommer från leasade bilar och dieselgeneratorer. Scope 2-utsläppen kommer från köpt el, uppvärmning och kyla. Scope 3-utsläppen kommer från produktion av energibärare, affärsresor, posttjänster, papper och vatten. Uppgifterna om utsläppen från energiförbrukning omfattar Nordeas huvudkontor och datacenter i Danmark, Finland, Norge, Sverige, Polen och Estland. Uppgifterna om utsläppen från affärsresor omfattar alla anställda i ovanstående länder, vilket motsvarar 99 procent av Nordeas personal.

Riktlinjer för intressekonflikter

Som global aktör inom finansiella tjänster ställs Nordea Bank Abp och dess dotterföretag ("Nordea") regelbundet inför potentiella eller faktiska intressekonflikter. Hantering av intressekonflikter tillämpas på både individ- och koncernnivå i Nordeas organisation. Nordea har åtagit sig att främja marknadens integritet och att behandla sina kunder på ett rättvist sätt. Alla medarbetare förväntas agera på ett rättvist, ärligt och professionellt sätt och i enlighet med kundernas bästa intresse. För att kunna uppfylla dessa åtaganden och säkerställa lämplig styrning i Nordea är det grundläggande att det finns effektiva kontroller på plats avseende intressekonflikter. Syftet med koncerndirektivet om intressekonflikter ("direktivet") är att beskriva Nordeas tillvägagångssätt för att hantera intressekonflikter samt möjliggöra utarbetandet och upprätthållandet av en effektiv kontrollmiljö.

Direktivet gäller alla medarbetare och personer som arbetar på uppdrag av Nordea, högsta ledningen, styrelseledamöter och Nordeas verkställande direktör. Direktivet omfattar även Nordeas dotterföretag.

Både faktiska och potentiella intressekonflikter ska identifieras, och beslut om effektiva åtgärder ska fattas för att förebygga eller hantera riskerna för Nordea eller dess kunder. Direktivet skiljer mellan personliga och institutionella intressekonflikter i syfte att säkerställa att det finns anpassade rutiner för hantering av de olika situationer som kan uppstå beroende på intressekonfliktens art, och de eventuella konsekvenser för Nordea eller dess kunder. Intressekonflikter som uppstår till följd av medarbetarens privata intressen eller tidigare eller nuvarande privata eller arbetsrelaterade relationer definieras som personliga intressekonflikter. Intressekonflikter som inte uppstår från privata intressen, utan i samband med Nordeas organisation, koncernstruktur, styrning,

olika verksamheter, roller, produkter, tjänster eller andra omständigheter definieras som institutionella intressekonflikter. I samband med varje identifierad intressekonflikt bedöms den potentiella kundpåverkan för att säkerställa rättvis behandling.

Alla potentiella och faktiska intressekonflikter ska identifieras och bedömas. Lämpliga förebyggande eller riskbegränsande åtgärder ska vidtas genom effektiva organisatoriska och administrativa insatser. Identifierade intressekonflikter dokumenteras i ett särskilt register. När Nordea utför placerings tjänster, distribuerar försäkringsbaserade placeringsprodukter eller utför valutamarknadstjänster, kan situationer uppstå där de tillgängliga organisatoriska eller administrativa åtgärderna är otillräckliga för att säkerställa att en intressekonflikt inte föreligger som kan påverka Nordeas kunder negativt. Om en sådan situation uppstår ska Nordea informera berörda kunder om intressekonfliktens allmänna karaktär eller ursprung och vilka åtgärder Nordea har vidtagit för att begränsa riskerna.

Varje medarbetare ska rapportera alla identifierade personliga intressekonflikter eller förändrade förhållanden till sin ledare. Alla intressekonflikter eller förändrade förhållanden gällande institutionella intressekonflikter ska rapporteras till den chef som ansvarar för det område som kan beröras av intressekonflikten. De institutionella intressekonflikterna ska minst en gång om året rapporteras till högsta ledningen.

Nordeas styrelse godkänner direktivet och ska kontrollera att det har implementerats. För att säkerställa objektiva och opartiska beslut omfattas även styrelseledamöterna av kraven i direktivet. Verkställande direktören och koncernledningen ansvarar för att direktivet implementeras i Nordea, samtidigt som de också omfattas av kraven i direktivet.

Ersättningar

Nordea har en tydlig ersättningspolicy, instruktioner och processer som bidrar till en sund ersättningsstruktur i hela koncernen.

Syftet med Nordeas ersättningspolicy

Nordeas ersättningspolicy (som är ett koncerndirektiv om ersättningar – Group Board Directive on Remuneration) ska

- stärka Nordeas möjligheter att rekrytera, utveckla och behålla motiverade, kompetenta och målinriktade medarbetare och därmed stödja koncernens strategi
- säkerställa att medarbetarna erbjuds en konkurrenskraftig och marknadsmässig totalersättning
- gynna hållbara resultat och aktieägarnas långsiktiga intressen genom att ha mål som är direkt kopplade till Nordeas prestation och genom att dela av den rörliga ersättningen ges i form av finansiella instrument
- säkerställa att ersättningarna i Nordea överensstämmer med en sund och effektiv riskhantering, Nordeas syfte och värderingar samt gällande regelverk.

Nordea ser ersättningar utifrån ett helhetsperspektiv som tar hänsyn till vikten av välbalanserade men differentierade ersättningar utifrån verksamhetens behov och den lokala marknaden, som överensstämmer med och stödjer en sund och effektiv riskhantering. Ersättningar ska inte uppmuntra överdrivet risktagande eller motverka Nordeas långsiktiga intressen.

Kopplingen mellan prestation, risk och rörliga ersättningar i Nordeas ersättningskomponenter utvärderas varje år för att säkerställa att de är relevanta, att alla risker beaktas på lämpligt sätt och att Nordea följer gällande internationella och nationella regler på området. Utvärderingen innefattar även icke-finansiella risker, såsom operativa risker, regelefterlevnadsrisker, anseenderisker och specifika ersättningsrelaterade risker. De flesta ersättningsrelaterade risker avser rörlig ersättning och skulle, om de inte beaktas på rätt sätt, kunna resultera i överdrivet risktagande.

Riskerna beaktas via den regelbundna översynen av ersättningsstrukturer och individuella ersättningskomponenter, deltagare i program för rörlig ersättning och storleken på potentiella ersättningsbelopp, samt genom att redovisa relevant information.

Beslutsprocess för ersättningspolicyn

Nordeas ersättningspolicy anger principerna för ersättningar i Nordeakoncernen, bland annat om tillämpningen av den, styrningen och riskhanteringen i fråga om ersättningar samt definitionen av vilka medarbetare som väsentligt kan påverka Nordeas riskprofil (särskilt reglerad personal).

Utöver den interna ersättningspolicyn kommer en rådgivande omröstning att hållas bland Nordeas aktieägare vid den ordinarie bolagsstämman 2020, om vår ersättningspolicy för styrande organ. Aktieägarna får materialet före den ordinarie bolagsstämman som hålls den 25 mars 2020, i enlighet med gällande regelverk.

Styrelsen beslutar om Nordeas ersättningspolicy, med beaktande av möjliga risker, och säkerställer att direktivet tillämpas och följs upp enligt förslag från styrelsens ersättningskommitté (Board Remuneration Committee, BRC).

BRC ansvarar för att bereda och presentera förslag i ersättningsfrågor för styrelsen, inklusive förslag avseende Nordeas ersättningspolicy och kompletterande instruktioner. Bered-

ningen innefattar en bedömning av ersättningspolicyn och ersättningssystemet. Lämpliga kontrollfunktioner deltar i den här processen och lämnar synpunkter inom sina respektive expertområden för att säkerställa att ersättningspolicyn är aktuell och följer regelverken. Vidare gör BRC, i samarbete med styrelsens riskkommitté (Board Risk Committee, BRIC), utvärderingar för att säkerställa att Nordeas ersättningssystem på lämpligt sätt tar hänsyn till alla risktyper, att likviditets- och kapitalnivåerna är förenliga med, och att ersättningssystemen främjar, en sund och effektiv riskhantering.

Ytterligare information om BRC:s, eller ersättningskommitténs, sammansättning och ansvarsområde finns i avsnittet "Bolagsstyrningsrapport", på sidorna 46–47.

Överensstämmelse med affärsstrategi

Nordea har processer för att samordna fastställandet av mål på affärsenhets-/individnivå i Nordea med den övergripande strategin och i förväg fastställda riskjusterade kriterier.

Finansiella och icke-finansiella mål baseras på förväntningar och prognoser för verksamheten, och målskalan godkänns av styrelsen för att säkerställa att de står i överensstämmelse med aktieägarnas och verksamhetens prioriteringar. Följaktligen är de huvudsakliga prestationsmålen för rörlig ersättning i Nordeakoncernen både absoluta och relativa finansiella mål liksom absoluta och relativa mål för kundnöjdheten.

Vid bedömning av medarbetarnas prestation i förhållande till i förväg fastställda, väldefinierade mål tillämpar Nordea en anpassad struktur med tydliga förväntningar. Individuell prestation bedöms inte bara utifrån "vad" som presterats, utan också "hur" det har uppnåtts. En viktig aspekt är prestation i förhållande till specifika risk- och regelefterlevnads mål liksom allmänt agerande inom regelefterlevnad och riskhantering, som måste beaktas på lämpligt sätt när den rörliga ersättningen fastställs.

För att garantera rättvisa och objektiva ersättningsbeslut och för att bidra till sund styrning, omfattas ersättningsbeslut för enskilda individer av separata processer och sker i enlighet med farfarsprincipen (godkännande av chefs chef).

Stöd för en sund riskhantering

Inom ramen för People Risk Committee och utvärderingen av risker och kontroll i den egna verksamheten gör Nordea en fortlöpande bedömning av ersättningsrisker. Nordea begränsar också förekommande risker genom sin internkontroll som baseras på befintlig kontrollkultur. Denna kultur innefattar värderingar, ledningskultur, målorientering, uppföljningsmetodik, en tydlig och genomlyst organisationsstruktur, tre försvarslinjer, farfarsprincipen, kvalitativ och effektiv internkommunikation samt en oberoende utvärdering.

Följande principer är ytterligare exempel på sådant som bidrar till en sund riskhantering:

- Det finns en lämplig balans mellan fast och rörlig ersättning.
- Relevanta kontrollfunktioner är involverade i och lämnar synpunkter på utformningen av rörliga ersättningar och tillhörande processer.

- Effekten på det långsiktiga resultatet beaktas vid fastställandet av mål för rörlig ersättning.
- Ingen medarbetare i Nordea kan erhålla rörlig ersättning som överstiger 200 procent av den fasta årslönen. Den högsta tillåtna kvoten mellan fast och rörlig ersättning för särskilt reglerad personal var 200 procent 2019, i enlighet med den ordinarie bolagsstämmans beslut 2019. I praktiken är det emellertid bara ett fåtal medarbetare för vilka kvoten mellan fast och rörlig ersättning överstiger 100 procent av den fasta årslönen, eftersom utfallet från Nordeas program för rörliga ersättningar har fastställda tak.
- Riskerna i Nordeas riskförklaring är kopplade till villkor för justering av uppskjuten ersättning så att överträdelser av risklimiterna påverkar den rörliga ersättningen.
- Betalningar som avser förtida uppsägning ska stå i relation till prestationerna över tid och ska inte premiera misslyckanden eller försummelser.
- Ersättningen till medarbetare i kontrollfunktioner är oberoende av resultatet i de affärsenheter som de kontrollerar, och utgörs huvudsakligen av fast ersättning.

Principer för uppskjuten rörlig ersättning och ersättning i form av finansiella instrument

Nordea säkerställer att en betydande del av den rörliga ersättningen, som minimum för särskilt reglerad personal och vissa andra medarbetarkategorier, skjuts upp och sedan omfattas av föfoganderestriktioner under en lämplig period i linje med gällande regelverk. Detta innebär att 40–60 procent av den rörliga ersättningen skjuts upp i tre till fem år, med intjänande och efterföljande utbetalning jämnt fördelad under perioden. Den första utbetalningen av uppskjuten rörlig ersättning kan tidigast göras ett år in i perioden.

För särskilt reglerad personal och vissa andra medarbetarkategorier ges 50 procent av den rörliga ersättningen (både uppskjutna och ej uppskjutna belopp) i form av finansiella instrument (i huvudsak Nordeaaktier) som omfattas av föfoganderestriktioner under 12 månader. Rörlig ersättning till ett begränsat antal medarbetare omfattas av föfoganderestriktioner under 6 månader. Ingen utdelning ska betalas för aktier eller andra finansiella instrument under uppskjutandeperioden.

Riskjusteringar och bestämmelser om malus- och återkravsförfaranden

De allmänna bestämmelserna om malus- och återkravsförfaranden i Nordea finns i Nordeas ersättningspolicy. En särskild instans, Consequence Management Committee (CMC), som utgörs av cheferna för kontrollfunktionerna och Chief Financial Officer, utövar styrning och kontroll av riskjusteringar för berörda medarbetare i första försvarslinjen. Förhands- och efterhandsjusteringar föreslås av CMC i syfte att justera eller återkräva individuella eller kollektiva rörliga ersättningar utifrån det risk- och regelefterlevnadsrelaterade prestationen.

Betalning av rörliga ersättningar enligt Nordeas huvudsakliga program för rörlig ersättning grundas på en bedömning av Nordeakoncernens, den berörda affärsenhetens och den enskilda medarbetarens resultat. Avdrag, delvis eller ner till noll, kan göras om en medarbetare som omfattas av rörlig ersättning exempelvis har brutit mot interna eller externa bestämmelser, deltagit i eller ansvarat för en åtgärd som medfört omfattande förluster för Nordea, eller i händelse av en kraftig minskning i det finansiella resultatet för Nordea eller den berörda affärsenheten.

Det är inte tillåtet för medarbetare att vidta personliga risksäkringar för att undergräva eller eliminera effekten av att uppskjuten rörlig ersättning delvis eller helt tas bort.

Revision av Nordeas ersättningspolicy

BRC följer upp hur ersättningspolicy och kompletterande instruktioner tillämpas i Nordea via en oberoende översyn som görs av Group Internal Audit. Den här revisionen genomförs minst en gång om året.

Ersättning till styrelsen

På förslag från nomineringsrådet fastställs arvudet till styrelsen varje år av den ordinarie bolagsstämman. Under 2019 utgick arvudet till styrelseledamöterna i form av kontant ersättning. Styrelseledamöter deltar inte i några incitamentsprogram eller andra program för rörlig ersättning. Arvode för styrelsearbete betalas inte till styrelseledamöter som är anställda i Nordeakoncernen. Ytterligare information finns i not K8 på sidan 131.

Ersättning till koncernchefen och medlemmar i koncernledningen

Styrelsen beslutar, på förslag från BRC, om ersättning till koncernchefen och medlemmarna i koncernledningen. Även ersättning till Group Chief Audit Executive och Chief Compliance Officer ska godkännas av styrelsen, även om de inte är medlemmar i koncernledningen. Detta omfattar fast och rörlig ersättning samt pension och övriga anställningsvillkor.

Nordea har konkurrenskraftiga och marknadsmässiga ersättningsnivåer och övriga anställningsvillkor för att kunna rekrytera och behålla en koncernchef och koncernledning med kompetens och kapacitet att genomföra Nordeas strategi och uppnå de uppsatta målen.

Ersättningen till koncernchefen och medlemmarna i koncernledningen 2019 beslutades av styrelsen i enlighet med Nordeas interna policyer och rutiner, vilka baseras på gällande föreskrifter om ersättningssystem och andra relevanta bestämmelser och riktlinjer.

Marknadsmässighet ska vara den övergripande principen för lön och annan ersättning till Nordeas koncernchef och medlemmarna i koncernledningen. Ersättningen till koncernchefen och medlemmarna i koncernledningen ska vara förenlig med och främja en sund och effektiv riskhantering och inte uppmuntra till ett överdrivet risktagande eller motverka Nordeas långsiktiga intressen.

Årlig ersättning består av fast lön, förmåner och rörlig ersättning.

Rörlig ersättning till medlemmar i koncernledningen erbjuds i form av deltagande i Executive Incentive Programme ("GLT EIP 2019"), som innefattar i förväg fastställda mål på koncernnivå, affärsområdes-/koncernfunktionsnivå och individuell nivå. Effekten på det långsiktiga resultatet beaktades när målen fastställdes. Utfallet från GLT EIP 2019 har baserats på styrelsens bedömning av prestationen i förhållande till de i förväg uppsatta målen.

Utfallet från GLT EIP 2019 betalas över en femårsperiod i form av kontant ersättning och Nordeaaktier, och är föremål för justering av uppskjuten ersättning. Ingen utdelning betalas under uppskjutandeperioden. Nordeaaktier omfattas av föfoganderestriktioner under 12 månader. GLT EIP 2019 hade en resultatmättningsperiod om ett år och utfallet har ett tak motsvarande den årliga fasta grundlönen för respektive medlem i koncernledningen. Koncernchefen och medlemmarna i koncernledningen har erbjudits att delta i liknande program sedan 2013.

Prestationskriterierna på koncernnivå innefattade finansiella mål för avkastning, intäkter och kostnader. Affärsområdes-/koncernfunktionsmålen (i förekommande fall) innefattade finansiella mål specifika för respektive område/funktion liksom icke-finansiella mål avseende kundnöjdhet och med-

arbetarengagemang. På individnivå bedömdes prestationen i förhållande till de individuellt överenskomna målen, inklusive riskhantering och regelefterlevnad, samt ledarskap och agerande. Viktningen av koncern-, affärsområdes-/koncernfunktionsmål (i förekommande fall) och individmål fastställs individuellt för koncernchefen, utifrån hans övergripande ansvar för Nordeakoncernen, liksom för medlemmar som leder ett affärsområde eller en koncernfunktion. Den övergripande ambitionen för 2019 var att öka affärsaktiviteten och förbättra den strukturella kostnadseffektiviteten. Eventuell tilldelning fastställdes utifrån faktiskt resultat i förhållande till överenskomna mål, efter lämpliga riskjusteringar.

Förmåner ges för att underlätta koncernchefens och koncernledningens arbetsutförande och ska motsvara vad som kan anses rimligt i förhållande till praxis på marknaden. Koncernchefen och medlemmarna i koncernledningen erbjuds pensionsvillkor som är marknadsmässiga i förhållande till situationen i det land där de stadigvarande är bosatta. Fast lön under uppsägningstiden och avgångsvederlag ska sammanlagt inte överstiga 24 fasta månadslöner.

Nordeas ersättningsstruktur

Ersättningar i Nordea utgörs av fast och rörlig ersättning.

Fast ersättning

Fast grundlön är ersättning för den roll och befattning som innehas och påverkas av ansvar och komplexitet i befattningen, prestation samt lokala marknadsvillkor.

Lönetillägg är en i förväg bestämd fast ersättning kopplad till medarbetarens roll och befattning. Den fasta grundlönen utgör dock grunden för all fast ersättning. Lönetillägg är inte kopplade till prestation och uppmuntrar inte till risktagande.

Pensioner och försäkringar syftar till att ge medarbetarna en godtagbar levnadsstandard efter pensionering samt försäkringsskydd under anställningstiden. Pensioner och försäkringar erbjuds enligt nationella lagar, bestämmelser och marknadspraxis i form av antingen kollektivavtalade eller företagsspecifika planer, eller enligt en kombination av dessa två. Nordea strävar efter att ha avgiftsbestämda pensionsplaner.

Förmåner i Nordea ges som en del av den samlade ersättningen och avtalas antingen enskilt eller utifrån nationella lagar, marknadspraxis, kollektivavtal och företagsspecifik praxis.

Nordeas program för rörliga ersättning till andra än koncernchef och koncernledning

2019 hade Nordea följande övriga program för rörlig ersättning till medarbetare:

Leaders of Transformation Variable Programme (LTV) erbjöds en utvald och begränsad grupp seniora ledare för att belöna starka prestationer och arbete mot gemensamma mål. Programmet hade en gemensam ersättningspool och i förväg fastställda finansiella och icke-finansiella mål på koncernnivå samt kollektiva prestationsmål för deltagarna. Den individuella tilldelningen från LTV-programmet fastställs genom att utvärdera prestationer mot fastställda mål på affärsområdes-/koncernfunktions-/enhetsnivå och individnivå. Tilldelningen från LTV ska inte överstiga den fasta årslönen.

All tilldelning från LTV 2019 görs till viss del i form av kontant ersättning och till viss del i finansiella instrument, med efterföljande förfoganderestriktioner. Delar av tilldelningen

för deltagarna i LTV-programmet omfattas av en uppskjutande deperiod om tre till fem år, med jämn fördelning av utbetalningarna och eventuell justering av uppskjuten ersättning under perioden.

Executive Incentive Programme (EIP) erbjöds för att rekrytera, motivera och behålla utvalda ledare och nyckelpersoner utanför koncernledningen, och syftar till att belöna starka prestationer. Bedömningen av individuella prestationer grundas på i förväg fastställda finansiella och icke-finansiella mål, inklusive mål på koncernnivå, affärsområdes-/koncernfunktions-/enhetsnivå och individnivå samt i förekommande fall det anställande företags mål. Tilldelningen från EIP ska inte överstiga den fasta årslönen.

All tilldelning från EIP 2019 görs till viss del i form av kontant ersättning och till viss del i finansiella instrument, med efterföljande förfoganderestriktioner. Delar av tilldelningen för deltagarna i EIP-programmet omfattas av en uppskjutande deperiod om tre till fem år, med jämn fördelning av utbetalningarna och eventuell justering av uppskjuten ersättning under perioden.

Rörlig lönedel erbjöds utvalda ledare och specialister för att belöna en stark prestation. Bedömningen av individuella prestationer grundas på i förväg fastställda finansiella och icke-finansiella mål, inklusive mål på koncernnivå, affärsområdes-/koncernfunktions-/enhetsnivå och individnivå. Rörlig lönedel ska normalt inte överstiga ett högsta utfall på 25 procent av den fasta årslönen, med undantag för ett fåtal utvalda ledare och specialister inom specifika områden i Nordea. Rörlig lönedel ska inte överstiga den fasta årslönen.

Rörlig lönedel betalas kontant. För särskilt reglerad personal görs tilldelningen från rörlig lönedel till viss del i finansiella instrument, med efterföljande förfoganderestriktioner. Delar av den rörliga lönedelen för särskilt reglerad personal omfattas av en uppskjutande deperiod om tre år, med jämn fördelning av utbetalningarna och eventuell justering av uppskjuten ersättning under perioden.

Bonusprogram erbjöds enbart utvalda grupper av medarbetare inom specifika affärsområden eller enheter efter godkännande av styrelsen, till exempel inom Large Corporates & Institutions (tidigare Wholesale Banking), Nordea Asset Management, Nordea Funds och Group Treasury. Syftet är att säkerställa en stark prestation och upprätthålla kostnadsflexibilitet för Nordea. Bonusprogram har en gemensam ersättningspool och är därmed kopplade till i förväg fastställda finansiella och icke-finansiella mål, inklusive mål på koncernnivå. Finansiellt resultat per enhet mäts som riskjusterat resultat, med hänsyn tagen till kapital- och finansieringskostnader och justerat för historiska intäktseffekter, liksom minimikrav på resultatet. Vid svagt eller negativt resultat för Nordeakoncernen kan bonuspoolerna sänkas enligt styrelsens beslut. Individuell tilldelning fastställs utifrån detaljerade prestationsbedömningar som omfattar en rad finansiella och icke-finansiella mål.

Tilldelning från bonusprogram för 2019 betalas kontant. För särskilt reglerad personal görs tilldelningen till viss del i finansiella instrument, med efterföljande förfoganderestriktioner. Delar av tilldelningen för särskilt reglerad personal omfattas av en uppskjutande deperiod om tre till fem år, med jämn fördelning av utbetalningarna och eventuell justering av uppskjuten ersättning under perioden.

Belöningsprogram används för att premiera extraordinära prestationer. Individuella prestationer utvärderas utifrån i förväg fastställda mål. Särskilt reglerad personal och medarbe-

tare som omfattas av övriga, formella årliga program för rörlig ersättning, förutom vinstandelsprogrammet, är inte berättigade tilldelning från belöningsprogram.

Vinstandelsprogrammet omfattar alla medarbetare i Nordeakoncernen, förutom särskilt reglerad personal och medarbetare som omfattas av Nordeas övriga, formella årliga program för rörlig ersättning. För de medarbetare som omfattas erbjuds vinstandelsprogrammet oavsett befattning och lönenivå, och syftar till att belöna medarbetare utifrån prestation i förhållande till i förväg fastställda finansiella mål liksom mål för kundnöjdheten. Vinstandelsprogrammet har ett tak, och utfallet är inte kopplat till utvecklingen för Nordeas aktiekurs.

Garanterad rörlig ersättning (rekryteringsbonus) kan erbjudas i undantagsfall, och ska då vara begränsad till det första anställningsåret i samband med nyanställning. Rekryteringsbonus kan endast ges om Nordea och det anställande företaget har en sund och stark kapitalbas.

Kompensation för avtal från tidigare anställning (utköp) kan endast erbjudas i undantagsfall och bara i samband med nyanställning. Den ska då vara begränsad till det första anställningsåret och förutsätter att Nordea och det anställande företaget har en sund och stark kapitalbas.

Kvarhållandebonus kan endast erbjudas i undantagsfall när Nordea har ett genuint intresse av att behålla medarbetare under en i förväg fastställd tidsperiod eller tills en viss händelse inträffar, och endast om Nordea och det anställande företaget har en sund och stark kapitalbas.

Övriga kvalitativa och kvantitativa upplysningar

Den faktiska kostnaden för rörliga ersättningar till ledande befattningshavare (exklusive sociala avgifter)

För GLT EIP 2019 uppgick den till 2,2 mn euro och utbetalning görs under en femårsperiod. Den beräknade maximala kostnaden för EIP för medlemmar i koncernledningen (GLT) 2020 uppgår till 6,5 mn euro, och den beräknade kostnaden förutsatt 50-procentig uppfyllelse av prestationskriterierna uppgår till 3,25 mn euro.

Kostnad för rörliga ersättningar till personer utanför koncernledningen (exklusive sociala avgifter):

Den faktiska kostnaden för EIP, LTV, rörlig lönedel och bonus 2019 uppgick till 141,8 mn euro. Delar av detta betalas direkt i form av kontant ersättning och det resterande fördelas under en period om tre till fem år enligt beskrivningen ovan.

Under 2019 avsattes totalt 13,1 mn euro till Nordeas vinstandelsprogram (56,9 mn euro 2018). Varje medarbetare kan erhålla som mest 3 200 euro. Om alla prestationsmål hade uppfyllts skulle kostnaden för vinstandelsprogrammet för berättigade deltagare maximalt ha uppgått till cirka 69,8 mn euro (76,9 mn euro 2018).

Övriga upplysningar

Nordea har lämnat kvalitativa och kvantitativa upplysningar i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 575/2013 av den 26 juni 2013 (kapitalkravsförordningen), det reviderade ramverket för upplysningskrav, utfärdat av Baselkommittén i mars 2017, samt Europeiska bankmyndighetens riktlinjer för en sund ersättningspolicy.

Upplysningarna återfinns i denna årsredovisning för 2019, i not K8 "Personalkostnader" på sidorna 131–136. Ytterligare och mer detaljerade upplysningar, bland annat om de uppskjutna beloppen, publiceras på nordea.com en vecka före den ordinarie bolagsstämman den 25 mars 2020.

Se även Nordeas ersättningsredogörelse för 2019. Ersättningsredogörelsen har upprättats i enlighet med finsk kod för bolagsstyrning 2015, publicerad av Värdepappersmarknadsföreringen. Den återfinns tillsammans med annan information på Nordeas webbplats på www.nordea.com/sv/om-nordea/bolagsstyrning/ersattning.

Förslag till vinstdisposition

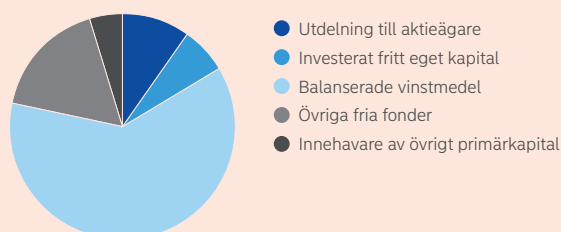
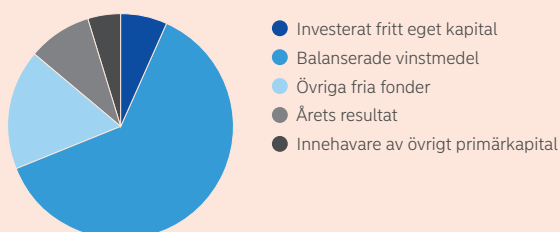
Enligt moderföretagets balansräkning står följande vinstmedel till den ordinarie bolagsstämman förfogande:

Euro	
Investerat fritt eget kapital	1 079 925 521,03
Balanserade vinstmedel	16 728 889 978,99
Övriga fria fonder	2 762 284 827,88
Årets resultat	1 437 716 399,46
Innehavare av övrigt primärkapital	748 215 645,71
Summa	22 757 032 373,07

Styrelsen föreslår att vinstmedlen disponeras på följande sätt:

Euro	
Utdelning till aktieägare	1 615 656 843,60 ¹
Investerat fritt eget kapital	1 079 925 521,03
Balanserade vinstmedel	16 550 949 534,85
Övriga fria fonder	2 762 284 827,88
Innehavare av övrigt primärkapital	748 215 645,71
Summa	22 757 032 373,07

1) Den totala utdelningen och beloppet som överförs i ny räkning som utdelningsbara balanserade vinstmedel efter utbetald utdelning, justeras enligt antalet egna aktier som innehas av Nordea Bank Abp på avstämningsdagen för utdelningen.

Det är styrelsens bedömning att den föreslagna utdelningen är försvarlig med hänsyn till de krav som verksamhetens art, omfattning och risker ställer på storleken av bolagets och koncernens egna kapital, konsolideringsbehov, likviditet och ställning i övrigt.

Ordlista

Andel osäkra lånefordringar (kategori 3), brutto

Osäkra fordringar (kategori 3) före reserver dividerade med totala fordringar, värderade till upplupet anskaffningsvärde, före reserver.

Andel osäkra lånefordringar (kategori 3), netto

Osäkra fordringar (kategori 3) efter reserver dividerade med totala fordringar, värderade till upplupet anskaffningsvärde, före reserver.

Avkastning på eget kapital

Årets resultat i procent av genomsnittligt eget kapital under året. Övrigt primärkapital, som redovisas under eget kapital, har vid beräkningen klassificerats som en finansiell skuld. Årets resultat är exklusive minoritetsintressen och räntekostnader för övrigt primärkapital (upplupen skönmässig ränta). I genomsnittligt eget kapital ingår årets resultat och ej utbetald utdelning. Minoritetsintressen och övrigt primärkapital ingår ej.

Avkastning på ekonomiskt kapital (ROCAR)

Årets resultat exklusive jämförelsestörande poster som en andel av ekonomiskt kapital. Affärsområdena beräknar avkastning på ekonomiskt kapital som rörelseresultat efter schablonskatt som en andel av ekonomiskt kapital.

Avkastning på tillgångar

Årets resultat i procent av de totala tillgångarna vid årets slut.

Eget kapital per aktie

Eget kapital efter utspädning och exklusive minoritetsintressen dividerat med antalet aktier efter utspädning.

Ekonomiskt kapital

Ekonomiskt kapital är Nordeas interna mått på det kapital som krävs för att med viss sannolikhet täcka oväntade förluster i verksamheten. Ekonomiskt kapital beräknas med avancerade interna modeller för att ge ett konsekvent mått avseende kredit- och marknadsrisk, operativ risk, affärsrisk och livförsäkringsrisk inom Nordeas olika affärsområden. När alla risker i koncernen aggregeras uppstår diversifieringseffekter, till följd av skillnader i verksamheternas risk samt att det är osannolikt att oväntade förluster uppstår samtidigt.

K/I-tal

Rörelsekostnader dividerat med rörelseintäkter.

Kapitalbas

Kapitalbasen är summans av primärkapital och supplemëntärkapital (förlagslån), efter avdrag för det redovisade värdet av aktier i helägda försäkringsbolag och eventuellt underskott i kreditriskjusteringar.

Kreditförlustrelation netto, upplupet anskaffningsvärde

Kreditförluster, netto (på årsbasis) dividerade med utgående balans för utlåning till allmänheten (utlåning), värderade till upplupet anskaffningsvärde.

Oreglerade lånefordringar som inte är osäkra

Förfallna lånefordringar som inte är osäkra med hänsyn till framtida kassaflöden (ingår i Lånefordringar som inte är osäkra).

P/B

Nordeas aktiekurs dividerat med bokfört värde per aktie.

Primärkapital

Primärkapitalet består av kärnprimärkapitalet och övrigt primärkapital. I kärnprimärkapitalet ingår konsoliderat eget kapital exklusive investeringar i försäkringsbolag, föreslagen utdelning, uppskjutna skattefordringar, immateriella tillgångar i bankverksamheten, hela avdraget avseende förväntat "underskott" (den negativa skillnaden mellan förväntade kreditförluster och gjorda reserveringar) och slutligen övriga avdrag såsom kassaflödessäkringar.

Primärkapitalrelation

Primärkapital i procent av riskexponeringsbeloppet. Kärnprimärkapitalrelationen beräknas som kärnprimärkapital i procent av riskexponeringsbeloppet.

Reserver i relation till lån, kategori 1 och 2

Reserver för säkra fordringar (kategori 1 och 2) dividerade med säkra fordringar som värderas till upplupet anskaffningsvärde (kategori 1 och 2), före reserver.

Reserver i relation till oreglerade lån (kategori 3)

Reserver för osäkra fordringar (kategori 3) dividerade med osäkra fordringar som värderas till upplupet anskaffningsvärde (kategori 3), före reserver.

Reserver i relation till osäkra lånefordringar (reserveringskvot)

Totala reserver dividerade med osäkra lånefordringar före reserver.

Resultat per aktie efter utspädning

Årets resultat dividerat med vägt genomsnittligt antal utestående stamaktier efter utspädning, exklusive minoritetsintressen.

Resultat per aktie före utspädning

Årets resultat dividerat med vägt genomsnittligt antal utestående stamaktier, exklusive minoritetsintressen.

Riskexponeringsbelopp

Balansomslutningen och poster utanför balansräkningen som värderas utifrån kreditrisken, marknadsrisken och den operativa risken i koncernföretagen enligt gällande kapitaltäckningsregler, exklusive tillgångar i försäkringsbolag, redovisat värde på aktier som avräknats från kapitalbasen och immateriella tillgångar.

Total kapitalrelation

Kapitalbas i procent av riskexponeringsbeloppet.

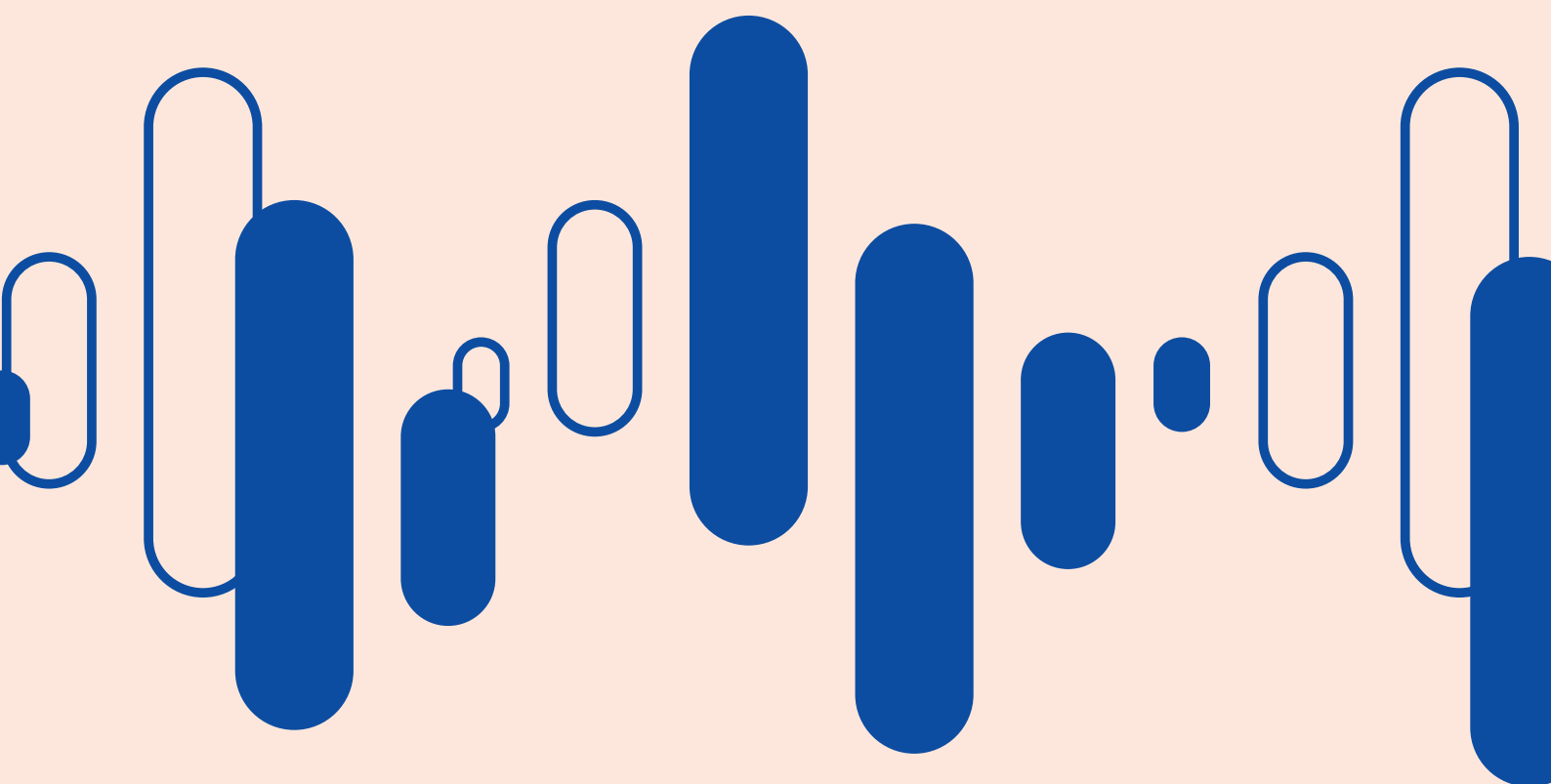
Total reserveringsgrad (kategorierna 1, 2 och 3)

Totala reserver dividerade med totala fordringar, värderade till upplupet anskaffningsvärde, före reserver.

Totalavkastning (TSR)

Totalavkastning mätt som värdetillväxt i ett aktieinnehav under året, under antagande om att utdelningen återinvesteras i nya aktier vid utbetalningstidpunkten.

Finansiella rapporter, Nordeakoncernen

Innehåll

Finansiella rapporter

Resultaträkning	64
Rapport över totalresultat	65
Balansräkning	66
Rapport över förändringar i eget kapital	67
Kassaflödesanalys	71

Noter till finansiella rapporter

Redovisningsprinciper

K1 Redovisningsprinciper	73
--------------------------------	----

Risk- och likviditetshantering

K2 Risk- och likviditetshantering	95
---	----

Noter till resultaträkningen

K3 Segmentrapportering	124
K4 Räntenetto	128
K5 Avgifts- och provisionsnetto	129
K6 Nettoresultat av poster till verkligt värde	130
K7 Övriga rörelseintäkter	131
K8 Personalkostnader	131
K9 Övriga kostnader	137
K10 Av- och nedskrivningar av materiella och immateriella tillgångar	137
K11 Kreditförluster, netto	137
K12 Skatter	138
K13 Resultat per aktie	138

Noter till balansräkningen och poster inom linjen

K14 Utlåning och osäkra lånefordringar	139
K15 Räntebärande värdepapper	139
K16 Pantsatta finansiella instrument	139
K17 Aktier och andelar	139
K18 Tillgångar och inlåning i placeringsportföljer och fondförsäkringsavtal	139
K19 Derivatinstrument och säkringsredovisning	140
K20 Aktier och andelar i intresseföretag och joint ventures	145
K21 Immateriella tillgångar	148
K22 Materiella tillgångar	150
K23 Leasing	151
K24 Förvaltningsfastigheter	152
K25 Övriga tillgångar	152
K26 Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	152
K27 Skulder till kreditinstitut	152
K28 In- och upplåning från allmänheten	152
K29 Skulder till försäkringstagare	152
K30 Emitterade värdepapper	154
K31 Övriga skulder	154
K32 Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	154
K33 Avsättningar	154
K34 Pensionsförpliktelser	155
K35 Efterställda skulder	159
K36 För egna skulder ställda säkerheter	159
K37 Övriga ställda säkerheter	159
K38 Eventualförpliktelser	160
K39 Åtaganden	160

Övriga noter

K40 Klassificering av finansiella instrument	161
K41 Tillgångar och skulder till verkligt värde	164
K42 Finansiella instrument som kvittats i balansräkningen eller omfattas av nettningsavtal	174
K43 Överförda tillgångar och erhållna säkerheter	175
K44 Löptidsanalys för tillgångar och skulder	176
K45 Transaktioner med närstående	178
K46 Andelar i strukturerade företag	178
K47 Rapportering per land	180
K48 Förvärv	181

Resultaträkning

Mn euro	Not	2019	2018
Rörelseintäkter			
Ränteintäkter från användande av effektivräntemetoden		6 399	5 978
Övriga ränteintäkter		1 350	1 447
Negativ avkastning på finansiella tillgångar		-309	-172
Räntekostnader		-3 334	-2 902
Negativ avkastning på finansiella skulder		212	140
Räntenetto	K4	4 318	4 491
Avgifts- och provisionsintäkter		3 931	3 846
Avgifts- och provisionskostnader		-920	-853
Avgifts- och provisionsnetto	K5	3 011	2 993
Nettoreultat av poster till verkligt värde	K6	1 024	1 088
Andelar i intresseföretags och joint ventures resultat	K20	50	124
Övriga rörelseintäkter	K7	232	476
Summa rörelseintäkter		8 635	9 172
Rörelsekostnader			
<i>Allmänna administrationskostnader:</i>			
Personalkostnader	K8	-3 017	-2 998
Övriga kostnader	K9	-1 639	-1 566
Av- och nedskrivningar av materiella och immateriella tillgångar	K10	-1 330	-482
Summa rörelsekostnader		-5 986	-5 046
Resultat före kreditförluster		2 649	4 126
Kreditförluster, netto	K11	-536	-173
Rörelseresultat		2 113	3 953
Skatt	K12	-571	-872
Årets resultat		1 542	3 081
Hänförligt till:			
Aktieägare i Nordea Bank Abp		1 519	3 070
Innehavare av övrigt primärkapital		26	7
Minoritetsintressen		-3	4
Summa		1 542	3 081
Resultat per aktie före utspädning, euro	K13	0,38	0,76
Resultat per aktie efter utspädning, euro	K13	0,38	0,76

Rapport över totalresultat

Mn euro	Not	2019	2018
Årets resultat		1 542	3 081
Poster som kan komma att omklassificeras till resultaträkningen			
Valutakursdifferenser under året		18	-240
Skatt på valutakursdifferenser under året		1	-2
<i>Säkringar av nettotillgångar i utländska verksamheter:</i>	K19		
Värdeförändringar under året		-62	67
Skatt på värdeförändringar under året		16	-19
<i>Verkligt värde via övrigt totalresultat¹:</i>	K40		
Värdeförändringar under året		21	-48
Skatt på värdeförändringar under året		-4	11
Omklassificerat till resultaträkningen under året		-37	-10
Skatt på omklassificerat till resultaträkningen under året		6	2
<i>Kassaflödessäkringar:</i>	K19		
Värdeförändringar under året		152	720
Skatt på värdeförändringar under året		-31	-159
Omklassificerat till resultaträkningen under året		-170	-676
Skatt på omklassificerat till resultaträkningen under året		35	149
Övrigt totalresultat från intresseföretag under året	K20	1	-
Skatt på övrigt totalresultat från intresseföretag under året		0	-
Poster som inte kan omklassificeras till resultaträkningen			
<i>Förändringar i egen kreditrisk hänförlig till skulder som klassificerats i verkligt värde-optionen:</i>	K40		
Värdeförändringar under året		-15	20
Skatt på värdeförändringar under året		2	-4
<i>Förmånsbestämda pensionsplaner:</i>	K34		
Omvärdering av förmånsbestämda pensionsplaner under året		-152	-173
Skatt hänförlig till omvärdering av förmånsbestämda pensionsplaner under året		34	36
Övrigt totalresultat, netto efter skatt		-185	-326
Totalresultat		1 357	2 755
Hänförligt till:			
Aktieägare i Nordea Bank Abp		1 334	2 744
Innehavare av hybridkapitalinstrument		26	7
Minoritetsintressen		-3	4
Summa		1 357	2 755

1) Resultat från omvärderingar relaterade till säkrade risker i verkligt värde säkringar redovisas direkt i resultaträkningen.

Balansräkning

Mn euro	Not	31 dec 2019	31 dec 2018
Tillgångar	K40		
Kassa och tillgodohavanden hos centralbanker		35 509	41 578
Utlåning till centralbanker	K14	9 207	7 642
Utlåning till kreditinstitut	K14	8 516	11 320
Utlåning till allmänheten	K14	322 740	308 304
Räntebärande värdepapper	K15	64 930	76 222
Pantsatta finansiella instrument	K16	7 151	7 568
Aktier och andelar	K17	14 184	12 452
Tillgångar i placeringsportföljer och fondförsäkringsavtal	K18	30 799	24 583
Derivatinstrument	K19	39 111	37 025
Förändringar av verkligt värde för räntesäkrade poster i säkringsportföljer		217	169
Aktier och andelar i intresseföretag och joint ventures	K20	572	1 601
Immateriella tillgångar	K21	3 695	4 035
Materiella tillgångar	K22	2 002	546
Förvaltningsfastigheter	K24	1 585	1 607
Uppskjutna skattefordringar	K12	487	164
Aktuella skattefordringar		362	284
Pensionstillgångar	K34	173	246
Övriga tillgångar	K25	12 543	14 749
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	K26	1 065	1 313
Summa tillgångar		554 848	551 408
Skulder	K40		
Skulder till kreditinstitut	K27	32 304	42 419
In- och upplåning från allmänheten	K28	168 725	164 958
Inlåning i placeringsportföljer och fondförsäkringsavtal	K18	31 859	25 653
Skulder till försäkringstagare	K29	19 246	18 230
Emitterade värdepapper	K30	193 726	190 422
Derivatinstrument	K19	42 047	39 547
Förändringar av verkligt värde för räntesäkrade poster i säkringsportföljer		2 018	1 273
Aktuella skatteskulder		742	414
Övriga skulder	K31	19 868	23 315
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	K32	1 476	1 696
Uppskjutna skatteskulder	K12	481	706
Avsättningar	K33	570	321
Pensionsförpliktelser	K34	439	398
Efterställda skulder	K35	9 819	9 155
Summa skulder		523 320	518 507
Eget kapital			
Innehavare av övrigt primärkapital		748	750
Minoritetsintressen		40	6
Aktiekapital		4 050	4 050
Investerat eget kapital		1 080	1 080
Övriga reserver		-2 062	-1 876
Balanserade vinstmedel		27 672	28 891
Summa eget kapital		31 528	32 901
Summa skulder och eget kapital		554 848	551 408
Poster inom linjen			
För egna skulder ställda säkerheter	K36	183 995	171 899
Övriga ställda säkerheter	K37	3 919	4 788
Eventualförpliktelser	K38	17 792	17 819
Åtaganden	K39	77 063	74 479

Rapport över förändringar i eget kapital

2019

Hänförligt till aktieägare i Nordea Bank Abp													
		Övriga reserver:											
Mn euro	Not	Aktie- kapital ¹	Investerat fritt eget kapital	Omräkning utländsk verksamhet ⁴	Kassa- flödes- säkringar ⁵	Verkligt värde via övrigt total- resultat	Förmåns- bestämda pensions- planer	Förändringar i egen kreditrisk hänförlig till skulder klassificerade som verkligt värde-optionen	Balans- erade vinst- medel	Summa	Inne- havare av övrigt primär- kapital	Minoritets- intressen	Summa eget kapital
Balans per 1 jan 2019		4 050	1 080	-1 914	-12	59	-17	8	28 891	32 145	750	6	32 901
Årets resultat		—	—	—	—	—	—	—	1 519	1 519	26	-3	1 542
Poster som kan omklassificeras till resultaträkningen													
Valutakursdifferenser under året		—	—	18	—	—	—	—	—	18	—	—	18
Skatt på valutakursdifferenser under året		—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	1
Säkringar av nettotillgångar i utländska verksamheter:	K19												
Värdeförändringar under året		—	—	-62	—	—	—	—	—	-62	—	—	-62
Skatt på värdeförändringar under året		—	—	16	—	—	—	—	—	16	—	—	16
Verkligt värde via övrigt totalresultat:	K40												
Värdeförändringar under året		—	—	—	—	21	—	—	—	21	—	—	21
Skatt på värdeförändringar under året		—	—	—	—	-4	—	—	—	-4	—	—	-4
Omklassificerat till resultaträkningen under året		—	—	—	—	-37	—	—	—	-37	—	—	-37
Skatt på omklassificerat till resultaträkningen under året		—	—	—	—	6	—	—	—	6	—	—	6
Kassaflödessäkringar:	K19												
Värdeförändringar under året		—	—	—	152	—	—	—	—	152	—	—	152
Skatt på värdeförändringar under året		—	—	—	-31	—	—	—	—	-31	—	—	-31
Omklassificerat till resultaträkningen under året ³		—	—	—	-170	—	—	—	—	-170	—	—	-170
Skatt på omklassificerat till resultaträkningen under året ³		—	—	—	35	—	—	—	—	35	—	—	35

Rapport över förändringar i eget kapital, forts.

2019

Hänförligt till aktieägare i Nordea Bank Abp													
Övriga reserver:													
Mn euro	Not	Aktie- kapital ¹	Investerat fritt eget kapital	Omräkning utländsk verksamhet ⁴	Kassa- flödes- säkringar ⁵	Verkligt värde via övrigt total- resultat	Förmåns- bestämda pensions- planer	Förändringar i egen kreditrisk hänförlig till skulder klassificerade som verkligt värde-optionen	Balans- erade vinst- medel	Summa	Inne- havare av övrigt primär- kapital	Minoritets- intressen	Summa eget kapital
Poster som inte kan omklassificeras till resultaträkningen													
<i>Förändringar i egen kreditrisk hänförlig till skulder klassificerade som verkligt värde-optionen:</i> K40													
Värdeförändringar under året		–	–	–	–	–	–	–15	–	–15	–	–	–15
Skatt på värdeförändringar under året		–	–	–	–	–	–	2	–	2	–	–	2
<i>Förmånsbestämda pensionsplaner:</i> K34													
Omvärdering av förmånsbestämda pensionsplaner under året		–	–	–	–	–	–152	–	–	–152	–	–	–152
Skatt hänförlig till omvärdering av förmånsbestämda pensionsplaner under året		–	–	–	–	–	34	–	–	34	–	–	34
Övrigt totalresultat från företag som redovisas enligt kapitalandelsmetoden under året	K20	–	–	–	–	–	–	–	1	1	–	–	1
Skatt på övrigt totalresultat från företag som redovisas enligt kapitalandelsmetoden under året		–	–	–	–	–	–	–	0	0	–	–	0
Övrigt totalresultat, netto efter skatt		–	–	–27	–14	–14	–118	–13	1	–185	–	–	–185
Totalresultat		–	–	–27	–14	–14	–118	–13	1 520	1 334	26	–3	1 357
Betald ränta övrigt primärkapital		–	–	–	–	–	–	–	–	–	–26	–	–26
Förändring i innehavare av övrigt primärkapital		–	–	–	–	–	–	–	–	–	–2	–	–2
Aktierelaterade ersättningar	K8	–	–	–	–	–	–	–	20	20	–	–	20
Utdelning för 2018		–	–	–	–	–	–	–	–2 788	–2 788	–	–	–2 788
Försäljning av egna aktier ²		–	–	–	–	–	–	–	29	29	–	–	29
Förändring i minoritetsintressen		–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	37	37
Balans per 31 dec 2019		4 050	1 080	–1 941	–26	45	–135	–5	27 672	30 740	748	40	31 528

1) Totalt antal registrerade aktier var 4 050 miljoner. Antalet egna aktier var 10,8 miljoner vilket utgör 0,3 % av det totala antalet aktier i Nordea. Varje aktie representerar en rösträtt.

2) Hänförligt till förändring av egna aktier relaterade till det långsiktiga incitamentsprogrammet, tradingportföljen och Nordeaaktier i de danska kundernas investeringsportföljer. Totala antalet egna aktier relaterade till LTIP var 9,2 miljoner.

3) Överföringen beror på att den säkrade posten påverkar resultaträkningen.

4) Hänförligt till valutarisk. Av balansen per 31 december 2019 avser 522 mn euro säkringsförhållanden där säkringsredovisning tillämpas och – mn euro avser säkringsförhållanden där säkringsredovisning inte längre tillämpas.

5) För mer detaljerad information, se Not K19.

Rapport över förändringar i eget kapital, forts.

2018

Hänförligt till aktieägare i Nordea Bank Abp													
Mn euro	Not	Övriga reserver:										Summa eget kapital	
		Aktie-kapital ¹	Överkurs-fond/ Investerat fritt eget kapital	Omräkning utländsk verksamhet ⁴	Kassa-flödes-säkringar ⁷	Verkligt värde via övrigt total-resultat ⁵	Förmåns bestämda pensions-planer	Förändringar i egen kreditrisk hänförlig till skulder klassificerade som verkligt värde-optionen	Balans-erade vinst-medel	Summa	Inne-havare av övrigt primär-kapital		Minoritets-intressen
Balans per 31 dec 2017		4 050	1 080	−1 720	−46	103	120	−	28 811	32 398	750	168	33 316
Omräkning till följd av ändrade redovisningsprinciper, efter skatt		−	−	−	−	1	−	−8	−237	−244	−	−	−244
Omräknad ingående balans 1 jan 2018		4 050	1 080	−1 720	−46	104	120	−8	28 574	32 154	750	168	33 072
Årets resultat		−	−	−	−	−	−	−	3 070	3 070	7	4	3 081
Poster som kan omklassificeras till resultaträkningen													
Valutakursdifferenser under året		−	−	−240	−	−	−	−	−	−240	−	−	−240
Skatt på valutakursdifferenser under året		−	−	−2	−	−	−	−	−	−2	−	−	−2
Säkringar av nettotillgångar i utländska verksamheter:	K19												
Värdeförändringar under året		−	−	67	−	−	−	−	−	67	−	−	67
Skatt på värdeförändringar under året		−	−	−19	−	−	−	−	−	−19	−	−	−19
Verkligt värde via övrigt totalresultat:	K40												
Värdeförändringar under året		−	−	−	−	−48	−	−	−	−48	−	−	−48
Skatt på värdeförändringar under året		−	−	−	−	11	−	−	−	11	−	−	11
Omklassificerat till resultaträkningen under året		−	−	−	−	−10	−	−	−	−10	−	−	−10
Skatt på omklassificerat till resultaträkningen under året		−	−	−	−	2	−	−	−	2	−	−	2
Kassaflödessäkringar:	K19												
Värdeförändringar under året		−	−	−	720	−	−	−	−	720	−	−	720
Skatt på värdeförändringar under året		−	−	−	−159	−	−	−	−	−159	−	−	−159
Omklassificerat till resultaträkningen under året ⁴		−	−	−	−676	−	−	−	−	−676	−	−	−676
Skatt på omklassificerat till resultaträkningen under året ⁴		−	−	−	149	−	−	−	−	149	−	−	149

Rapport över förändringar i eget kapital, forts.

2018

Hänförligt till aktieägare i Nordea Bank Abp														
Mn euro	Not	Aktie- kapital ¹	Övriga reserver:						Förändringar i egen kreditrisk hänförlig till skulder klassificerade som verkligt värde- optionen	Balans- erade vinst- medel	Summa	Inne- havare av övrigt primär- kapital	Minoritets- intressen	Summa eget kapital
			Över- kursfond/ Investerat fritt eget kapital	Omräkning utländsk verksamhet ⁶	Kassa- flödes- säkringar ⁷	Verkligt värde via övrigt total- resultat ⁵	Förmåns bestämda pensions- planer							
Poster som inte kan omklassificeras till resultaträkningen														
Förändringar i egen kreditrisk hänförlig till skulder klassificerade som verkligt värde-optionen:		K40												
Värdeförändringar under året		–	–	–	–	–	–	20	–	20	–	–	–	20
Skatt på värdeförändringar under året		–	–	–	–	–	–	–4	–	–4	–	–	–	–4
Förmånsbestämda pensionsplaner:		K34												
Omvärdering av förmånsbestämda pensionsplaner under året		–	–	–	–	–	–173	–	–	–173	–	–	–	–173
Skatt hänförlig till omvärdering av förmånsbestämda pensionsplaner under året		–	–	–	–	–	36	–	–	36	–	–	–	36
Övrigt totalresultat, netto efter skatt		–	–	–194	34	–45	–137	16	–	–326	–	–	–	–326
Totalresultat		–	–	–194	34	–45	–137	16	3 070	2 744	7	4	–	2 755
Betald ränta övrigt primärkapital		–	–	–	–	–	–	–	–	–	–7	–	–	–7
Utdelning för 2017		–	–	–	–	–	–	–	–2 747	–2 747	–	–	–	–2 747
Köp av egna aktier ²		–	–	–	–	–	–	–	–6	–6	–	–	–	–6
Förändring i minoritetsintressen ³		–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–166	–	–166
Balans per 31 dec 2018		4 050	1 080	–1 914	–12	59	–17	8	28 891	32 145	750	6	–	32 901

1) Totalt antal registrerade aktier var 4 050 miljoner. Antalet egna aktier var 15,2 miljoner vilket utgör 0,4 % av det totala antalet aktier i Nordea. Varje aktie representerar en rösträtt.

2) Hänför sig till förändring av egna aktier relaterade till det långsiktiga incitamentsprogrammet, tradingportföljen och Nordeaaktier i de danska kundernas investeringsportföljer. Totala antalet egna aktier relaterade till LTIP var 9,6 miljoner.

3) Varav –172 mn euro hänför sig till försäljningen av Nordea Liv & Pension, Livförsäkringselskab A/S i Danmark.

4) Överföringen beror på att den säkrade posten påverkar resultaträkningen.

5) Med anledning av implementeringen av IFRS 9 existerar inte längre kategorin Finansiella tillgångar som kans säljas (AFS). Tillgångarna klassificeras istället som Verkligt värde via övrigt totalresultat (FVOCI). Detta innebär att ingående balans 2018 i FVOCI-reserven är utgående balans 2017 i AFS-reserven.

6) Hänför sig till valutarisk. Av balansen per 31 december 2018 avser 568 mn euro säkringsförhållanden där säkringsredovisning tillämpas och – mn euro avser säkringsförhållanden där säkringsredovisning inte längre tillämpas.

7) För mer detaljerad information, se Not K19.

Kassaflödesanalys

Mn euro	Not	2019	2018
Den löpande verksamheten			
Rörelseresultat		2 113	3 953
Justering för poster som inte ingår i kassaflödet		5 024	1 238
Betalda inkomstskatter	K12	-816	-1 024
Kassaflöde från den löpande verksamheten före förändring av den löpande verksamhetens tillgångar och skulder		6 321	4 167
Förändring av den löpande verksamhetens tillgångar			
Förändring av utlåning till centralbanker	K14	413	-2 052
Förändring av utlåning till kreditinstitut	K14	1 951	-1 463
Förändring av utlåning till allmänheten	K14	-11 079	-2 884
Förändring av räntebärande värdepapper	K15	10 485	-90
Förändring av pantsatta finansiella instrument	K16	402	237
Förändring av aktier och andelar	K17	-1 379	4 984
Förändring av derivatinstrument, netto	K19	1 281	4 687
Förändring av förvaltningsfastigheter	K24	-36	-218
Förändring av övriga tillgångar	K25	-3 921	-1 672
Förändring av den löpande verksamhetens skulder			
Förändring av skulder till kreditinstitut	K27	-10 339	-622
Förändring av in- och upplåning från allmänheten	K28	2 050	-5 461
Förändring av skulder till försäkringstagare	K29	5 229	-1 531
Förändring av emitterade värdepapper	K30	869	12 856
Förändring av övriga skulder	K31	-4 779	-8 307
Kassaflöde från den löpande verksamheten		-2 532	2 631
Investeringsverksamheten			
Förvärv av rörelser	K48	-447	-
Avyttring av rörelser		-25	646
Förvärv av intresseföretag och joint ventures	K20	-26	-81
Avyttring av intresseföretag	K20	879	90
Förvärv av materiella tillgångar	K22	-70	-32
Avyttring av materiella tillgångar	K22	15	14
Förvärv av immateriella tillgångar	K21	-517	-608
Kassaflöde från investeringsverksamheten		-191	29
Finansieringsverksamheten			
Emission av efterställda skulder	K35	1 401	641
Amortering av efterställda skulder	K35	-890	-669
Betald ränta på övrigt primärkapital		-26	-7
Försäljning/återköp av egna aktier, inklusive förändringar i tradingportföljen		29	-6
Utbetald utdelning		-2 788	-2 747
Kassaflöde från finansieringsverksamheten		-2 274	-2 788
Årets kassaflöde		-4 997	-128
Likvida medel vid årets början		46 009	46 213
Omräkningsdifferens		152	-76
Likvida medel vid årets slut		41 164	46 009
Förändring		-4 997	-128

Kassaflödesanalys, forts.

Kommentarer till kassaflödesanalysen

Kassaflödesanalysen visar in- och utbetalningar av likvida medel under året för den totala verksamheten. Nordeas kassaflödesanalys har upprättats enligt den indirekta metoden, vilket innebär att rörelseresultatet har justerats för transaktioner som inte medfört in- eller utbetalningar, som t ex avskrivningar och kreditförluster. Redovisning av kassaflöden indelas i kategorierna löpande verksamhet, investeringsverksamhet och finansieringsverksamhet.

Den löpande verksamheten

Den löpande verksamheten utgörs av den huvudsakliga intäktsbringande verksamheten och kassaflödet härrör huvudsakligen från rörelseresultatet, justerat för poster som inte ingår i kassaflödet samt för betalda inkomstskatter. Justering för icke kassaflödespåverkande poster innefattar:

Mn euro	2019	2018
Avskrivningar	558	307
Nedskrivningar	772	175
Kreditförluster	583	217
Orealiserade värdeförändringar	212	239
Realisationsvinster / -förluster, netto	-69	-401
Förändring av upplupna kostnader/intäkter och avsättningar	-26	994
Omräkningsdifferenser	198	-94
Förändring av återbäringsmedel, livförsäkring	203	-447
Förändring av tekniska reserver, livförsäkring	1 794	-20
Förändringar av verkligt värde av den säkrade posten, tillgångar/skulder (netto)	705	-144
Övrigt	94	412
Summa	5 024	1 238

Förändring av den löpande verksamhetens tillgångar och skulder innefattar tillgångar och skulder som ingår i den normala affärsverksamheten, som t ex utlåning, inlåning och emitterade värdepapper. Förändringar i derivatinstrument redovisas netto.

I kassaflödet från löpande verksamhet ingår erhållen ränta och betald ränta med följande belopp:

Mn euro	2019	2018
Erhållen ränta	7 395	7 412
Betald ränta	-3 166	-3 138

Investeringsverksamheten

Investeringsverksamheten omfattar förvärv och avyttring av anläggningstillgångar, finansiella såväl som materiella och immateriella.

Finansieringsverksamheten

Finansieringsverksamheten utgörs av den verksamhet som medför förändringar i eget kapital och efterställda skulder, som t ex nyemission av aktier, utdelningar och emission/amortering av efterställda skulder.

Likvida medel

Följande poster ingår i likvida medel:

Mn euro	31 dec 2019	31 dec 2018
Kassa och tillgodohavanden hos centralbanker	35 509	41 578
Utlåning till centralbanker betalbar vid anfordran	4 826	2 759
Utlåning till kreditinstitut, betalbar vid anfordran	829	1 672
Summa	41 164	46 009

Kassatillgångar omfattar lagliga betalningsmedel inklusive utländska sedlar och mynt. Tillgodohavanden hos centralbanker utgörs av tillgodohavanden på konton hos centralbanker och postgiron i myndighetsform, där följande förutsättningar är uppfyllda:

- centralbanken eller postgirot är hemmahörande i det land där institutet är etablerat
- tillgodohavandet kan disponeras fritt när som helst.

Utlåning till kreditinstitut, betalbar vid anfordran, utgörs av likvida tillgångar som inte representeras av obligationer och andra räntebärande värdepapper. Utlåning till centralbanker, betalbara vid anfordran inkluderar instrument som Nordea omedelbart har rätt att sälja tillbaka.

Avstämning av skulder hänförliga till finansieringsverksamheten

Den ingående balansen på efterställda skulder var 9 155 mn euro (8 987 mn euro). Kassaströmmarna relaterade till skulderna uppgick till 511 mn euro (-28 mn euro) och de icke kassaflödespåverkande effekterna av valutakursdifferenser och övrigt uppgick till 153 mn euro (196 mn euro) varmed den utgående balansen var 9 819 mn euro (9 155 mn euro).

K1. Redovisningsprinciper

Innehåll Not K1

1. Grunder för presentationen	73
2. Förändrade redovisningsprinciper och förändrad presentation	73
3. Förändringar i IFRS som ännu inte tillämpats	75
4. Kritiska bedömningar och osäkerhet i uppskattningar	75
5. Principer för konsolidering	78
6. Redovisning av rörelseintäkter och nedskrivningar	79
7. Intäktsredovisning livförsäkring	81
8. Redovisning och bortbokning av finansiella instrument i balansräkningen	81
9. Omräkning av tillgångar och skulder i utländsk valuta	82
10. Säkringsredovisning	82
11. Fastställande av verkligt värde på finansiella instrument	83
12. Kassa och tillgodohavande hos centralbanker	84
13. Finansiella instrument	84
14. Utlåning till allmänheten/kreditinstitut	86
15. Leasing	88
16. Immateriella tillgångar	89
17. Materiella tillgångar	89
18. Förvaltningsfastigheter	90
19. Skulder till försäkringstagare	90
20. Tillgångar och inlåning i placeringsportföljer och fondförsäkringsavtal	91
21. Skatter	91
22. Avsättningar	91
23. Resultat per aktie	91
24. Ersättningar till anställda	91
25. Eget kapital	92
26. Finansiella garantiavtal och kreditlöften	93
27. Aktierelaterade ersättningar	93
28. Transaktioner med närstående	93
29. Presentation av avyttringsgrupper som innehåser för försäljning	94
30. Valutakurser	94

1. Grunder för presentationen

Nordeas koncernredovisning har upprättats i enlighet med International Financial Reporting Standards (IFRS) som godkänts av EU-kommissionen. Vidare har vissa kompletterande regler enligt finska bokföringslagen, finska kreditinstitutslagen, finska Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd samt det finska Finansministeriets förordning om bokslut och koncernredovisning i kreditinstitut och värdepappersföretag också tillämpats.

De tilläggsupplysningar som krävs enligt ovan nämnda standarder, rekommendationer och lagstiftning har inkluderats i noterna, i kapitlet "Kapitalhantering" samt i andra delar av de "Finansiella rapporterna".

Den 20 februari 2020 godkände styrelsen årsredovisningen, som slutligt ska fastställas av årsstämman den 25 mars 2020.

Redovisningsprinciperna, beräkningsgrunderna och presentationen är oförändrade jämfört med årsredovisningen

2018, med undantag för de förändringar som beskrivs nedan i avsnittet "Förändrade redovisningsprinciper och förändrad presentation".

2. Förändrade redovisningsprinciper och förändrad presentation

De nya redovisningskrav som infördes under 2019 och deras inverkan på Nordeas redovisning beskrivs nedan.

IFRS 16 "Leasing"

Den nya standarden IFRS 16 "Leasing" förändrar redovisningskraven för leasetagare. Alla leasingkontrakt (med undantag för kortfristiga och mindre leasingkontrakt) redovisas som en tillgång med nyttjanderätt och som en skuld i leasetagarens balansräkning och leasingavgifterna redovisas som amortering av leasingkulden och räntekostnad. Redovisningskraven för leasegivare är i huvudsak oförändrade. Även ytterligare upplysningar krävs. IFRS 16 infördes av Nordea den 1 januari 2019. Nordea har tillämpat den modifierade retrospektiva metoden, vilket innebär att IFRS 16 har tillämpats från den 1 januari 2019 utan omräkning av jämförelsesiffror. Nyttjanderätten redovisades till ett värde motsvarande leasingkulden, justerat för eventuella förutbetalda kostnader och upplupna leasingavgifter.

Den huvudsakliga påverkan på Nordeas redovisning härrör från redovisningen av fastighetsleasing. Sådana leasingkontrakt redovisas enligt IFRS 16 i balansräkningen i större utsträckning än de gjorde enligt de tidigare kraven. Nyttjanderätten, redovisad som "Materiella tillgångar" i balansräkningen, uppgick till 1 521 mn euro vid övergången den 1 januari 2019. Ökningen av totala tillgångar var 1 163 mn euro, inklusive en omklassificering av redan existerande förutbetalda leasingkostnader. Detta medförde ingen inverkan på eget kapital vid övergången. Inverkan på kärnprimärkapitalrelationen var negativ med 12 punkter till följd av en ökning av riskexponeringsbeloppet. Vid övergången infördes standarden genom att en enda diskonteringsränta användes för en portfölj av leasingavtal med likartade egenskaper. De framtida kassaflödena har diskonterats med den marginella upplåningsräntan, och det vägda genomsnittet för den marginella upplåningsräntan som användes för leasingkulden vid övergången var ungefär 1 procent. Bedömningen av för-lustbringande leasingavtal enligt IAS 37 har tillämpats som ett alternativ till prövning av nedskrivningsbehovet för nyttjanderätten. Initiala direkta kostnader har inte medräknats i nyttjanderätten, och för fastställandet av leasingperioden har rätten att använda uppskattningar gjorda i efterhand nyttjats.

Avstämning av leasingåtaganden i årsredovisningen för 2018 mot leasingkulder per den 1 januari 2019

Mn euro	
Framtida leasingåtaganden enligt icke uppsägningsbara leasingavtal 31 dec 2018	1 217
Ökning av leasingperioden	157
Diskonteringseffekt med den genomsnittliga marginella låneräntan	-93
Avdrag för leasingavtal som omklassificerats till korttidsleasingavtal enligt IFRS 16	-5
Övriga ändringar	-111
Leasingskuld 1 januari 2019	1 165

K1. Redovisningsprinciper, forts.

Inverkan på balansräkningen vid övergång

Mn euro	31 dec 2018	Förändring	1 jan 2019
Tillgångar			
Materiella tillgångar	546	1 521	2 067
- varav ägda tillgångar	546	–	546
- varav nyttjanderätter	–	1 523	1 523
- varav ackumulerad nedskrivning av nyttjanderätter	–	–2	–2
Förutbetalda kostnader	1 313	–358	955
Övrigt	549 549		549 549
Summa tillgångar	551 408	1 163	552 571
Skulder			
Övriga skulder	23 315	1 165	24 480
- varav leasingskulder	–	1 165	1 165
Avsättningar	321	–2	321
Övrigt	494 871		494 871
Summa skulder	518 507	1 163	519 670

Inverkan på resultat- och balansräkningen 2019

Mn euro	Helår 2019		
	Tidigare princip	Förändr.	Ny princip
Räntekostnader ¹	–3 110	–12	–3 122
Övriga kostnader	–1 834	195	–1 639
Av- och nedskrivningar av materiella och immateriella tillgångar	–1 139	–191	–1 330
Skatt	–573	2	–571
Inverkan på periodens resultat		–6	

Mn euro	31 dec 2019		
	Tidigare princip	Förändr.	Ny princip
Materiella tillgångar	496	1 506	2 002
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	1 370	–305	1 065
Övriga skulder	18 643	1 225	19 868
Avsättningar	586	–16	570
Aktuella skatteskulder	744	–2	742
Balanserade vinstmedel	27 678	–6	27 672

1) Inklusive negativ avkastning på finansiella skulder i årsredovisningen 2019.

Ändringar i IAS 39 och IFRS 7 "Reform för nya referensräntor"

I september 2019 publicerade IASB ändringar i IAS 39, IFRS 9 och IFRS 7 med anledning av den kommande reformen för nya referensräntor. Ändringarna ger vissa lättnader för säkringsredovisning. Enligt de omarbetade standarderna ska kraven för säkringsredovisning bedömas utifrån antagandet att referensräntan, på vilken det säkrade kassaflödet och kassaflödet från säkringsinstrumentet har baserats, inte ändras till följd av reformen för nya referensräntor. Ändringarna träder i kraft för räkenskapsår som börjar den 1 januari 2020 eller senare, och måste tillämpas retroaktivt. Tidigare tillämpning är tillåten, och Nordea har utnyttjat den möjligheten. Ändringarna resulterade i att säkringsförhållandena i Nordea klarar effektivitetsprövningen och att säkringsredovisningen kan fortsätta som tidigare under lättnadsperioden.

Presentation av justeringar till verkligt värde

Från och med den 1 januari 2019 presenterar Nordea alla värderingsjusteringar förutom DVA (Debit Valuation Adjustment) som en justering av derivat med positivt verkligt värde och DVA som en justering av derivat med negativt verkligt värde i balansräkningen. Tidigare presenterades alla värderingsjusteringar som en justering av derivat med negativt verkligt värde i balansräkningen. För 2019 innebär detta en minskning av derivat med positivt verkligt värde och derivat med negativt verkligt värde motsvarande 223 mn euro. Varken resultaträkning eller eget kapital påverkades. Jämförelsesiffrorna har inte omräknats.

Förändrad redovisning och presentation av resolutionsavgifter

Från och med den 1 januari 2019 redovisar Nordea resolutionsavgifter i början av året, i samband med att betalnings-skyldigheten uppstår, och presenterar kostnaden under "Övriga kostnader". Den tidigare redovisningsprincipen var att periodisera dessa avgifter över året och presentera kostnaden som "Räntekostnader". Förändringen speglar huvudsakligen resolutionsavgifternas förändrade struktur efter flytten till Finland.

Jämförelsesiffrorna har räknats om och förändringen, liksom inverkan på 2019, framgår av tabellen nedan.

Resolutionsavgifter

Mn euro	Helår 2019		
	Tidigare princip	Förändr.	Ny princip
Räntekostnader ¹	–3 333	211	–3 122
Övriga kostnader	–1 428	–211	–1 639
Skatt	–571	–	–571
Inverkan på periodens resultat		–	
Inverkan på resultat per aktie före/efter utspädning, euro		–	

Mn euro	Helår 2018		
	Tidigare princip	Förändr.	Ny princip
Räntekostnader ¹	–2 929	167	–2 762
Övriga kostnader	–1 399	–167	–1 566
Skatt	–872	–	–872
Inverkan på periodens resultat		–	
Inverkan på resultat per aktie före/efter utspädning, euro		–	

1) Inklusive negativ avkastning på finansiella skulder i årsredovisningen 2019.

Presentation av "Räntenetto"

För att öka transparensen har en mer detaljerad presentation av räntenetto tagits in i resultaträkningen. Negativ avkastning på tillgångar och skulder har separerats från "Ränteintäkter från användande av effektivräntemetoden", "Övriga ränteintäkter" respektive "Räntekostnader" och redovisas på separata rader. Jämförelsetalen för 2018 har presenterats enligt samma princip.

Andra ändrade krav

Följande nya och omarbetade standarder och tolkningar infördes av Nordea den 1 januari 2019, men har inte haft någon betydande inverkan på Nordeas redovisning.

- Ändringar i IFRS 9: Förtidsinlösen med negativ ersättning
- Ändringar i IAS 19: Planändring, reducering eller reglering

K1. Redovisningsprinciper, forts.

- Ändringar i IAS 28: Långsiktiga innehav i intresseföretag och joint venture
- Årliga förbättringar av IFRS, 2015–2017

Förändringar i finska bokföringslagen, finska kreditinstitutslagen, finska Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd samt beslut av det finska Finansministeriets förordning om bokslut och koncernredovisning i kreditinstitut och värdepappersföretag har inte haft någon betydande inverkan på Nordeas redovisning.

3. Förändringar i IFRS som ännu inte tillämpats

Ändringar i IFRS 10 och IAS 28 "Försäljning eller överföring av tillgångar mellan en ägare och dess intresseföretag eller joint venture"

IASB har ändrat kraven i IFRS 10 och IAS 28 avseende försäljning och överföring av tillgångar mellan en ägare och dess intresseföretag eller joint venture, till följd av inkonsekvent hantering av vinster och förluster från sådana transaktioner enligt dessa standarder. IASB har därefter föreslagit att skjuta upp ikraftträdandetidpunkten och tillåta en tidigare tillämpning. Ändringarna har ännu inte godkänts av EU-kommissionen. För närvarande avser Nordea inte att tillämpa ändringarna i förtid. De nya kraven väntas inte få någon inverkan på Nordeas redovisning, kapitaltäckning eller stora exponeringar för den första tillämpningsperioden, eftersom de är i linje med Nordeas nuvarande redovisningsprinciper.

IFRS 17 "Försäkringsavtal"

IASB har publicerat den nya standarden IFRS 17 "Försäkringsavtal". Den nya standarden ändrar kraven för redovisning, värdering och presentation av samt upplysning om försäkringsavtal.

Icke enhetliga värderingsprinciper som bygger på livsförsäkringsdotterföretagens lokala redovisningsprinciper ersätts av enhetliga värderingsprinciper som bygger på tre värderingsmodeller: byggstensmodellen (building block-approach), den rörliga avgiftsmodellen (variable fee approach) och premieallokeringsmodellen (premium allocation approach). Valet av modell beror på villkoren i avtalen (långfristiga, vinstutdelande eller kortfristiga). I de tre värderingsmodellerna definieras kontraktssenliga kassaflöden, riskjusterad marginal och diskontering på samma sätt. Dessa definitioner bygger på liknande principer som värderingsprinciperna för försäkringstekniska avsättningar i Solvens II-direktivet. Ännu inte intjänade framtida premier redovisas som en avsättning i balansräkningen och intäktsförs när försäkringstjänsten utförs. Ölönssamma avtal redovisas i resultaträkningen när avtalet undertecknas och godkänns.

IFRS 17 ska tillämpas för räkenskapsår som börjar den 1 januari 2021 eller senare, och tidigare tillämpning är tillåten. IASB har dock efter synpunkter från den globala försäkringsbranschen föreslagit att IFRS 17 ska ändras där ikraftträdandetidpunkten för IFRS 17 flyttas fram ett år till 1 januari 2022. Standarden har ännu inte godkänts av EU-kommissionen. För närvarande avser Nordea inte att tillämpa standarden i förtid. Nordeas nuvarande bedömning är att den nya standarden inte förväntas få någon betydande inverkan på Nordeas kapitaltäckning eller stora exponeringar för den första tillämpningsperioden. Det är ännu inte möjligt att säga hur den kommer att inverka på Nordeas redovisning.

Övriga förändringar i IFRS

IASB har publicerat följande nya eller omarbetade standarder som inte bedöms få någon betydande inverkan på Nordeas redovisning, kapitaltäckning eller stora exponeringar för den första tillämpningsperioden:

- Ändringar i referenser till det konceptuella ramverket i IFRS-standarder
- Ändringar i IFRS 3: Definition av rörelse
- Ändringar i IAS 1 and IAS 8: Definition av väsentlig.

4. Kritiska bedömningar och osäkerhet i uppskattningar

För att upprätta årsredovisning i enlighet med god redovisningssed måste ledningen i vissa fall använda sig av bedömningar och uppskattningar. Det faktiska utfallet kan senare i viss mån avvika från de uppskattningar och antaganden som gjorts. I det här avsnittet beskrivs:

- källorna till osäkerhet i uppskattningar vid rapportperiodens slut, som innebär en betydande risk för en väsentlig justering av de redovisade värdena för tillgångar och skulder under nästkommande räkenskapsår, och
- bedömningarna som vid tillämpningen av redovisningsprinciper (utöver de som gäller uppskattningar) har störst inverkan på de redovisade beloppen.

Kritiska bedömningar och uppskattningar är främst hänförliga till:

- värdering till verkligt värde av vissa finansiella instrument
- klassificering av finansiella tillgångar
- bortbokning av finansiella tillgångar
- prövning av nedskrivningsbehovet för:
 - goodwill och andra immateriella tillgångar och
 - utlåning till allmänheten/kreditinstitut
- avskrivningstid för kapitaliserad programvara
- effektivitetstest av kassaflödessäkringar
- aktuariella beräkningar av pensionsförpliktelser och förvaltningstillgångar för anställda
- aktuariella beräkningar av försäkringsavtal
- värdering av förvaltningsfastigheter
- bedömning av förväntade leasingperioder och klassificering av leasingavtal
- klassificering av primärkapitaltillskott
- bedömning av bestämmande inflytande i samband med konsolidering
- värdering av uppskjutna skattefordringar
- krav i civilrättsliga processer samt eventuella bötesförelägganden.

Värdering till verkligt värde av vissa finansiella instrument

Nordeas redovisningsprincip för att fastställa verkligt värde på finansiella instrument beskrivs i avsnitt 11 "Fastställande av verkligt värde på finansiella instrument" och i not K41 "Tillgångar och skulder till verkligt värde". Kritiska bedömningar med betydande inverkan på redovisade belopp för finansiella instrument görs i samband med fastställande av verkligt värde för OTC-derivat och andra finansiella instrument som saknar noterade kurser eller nyligen observerade marknadskurser. Dessa bedömningar omfattar följande:

- Val av värderingsmetoder.
- Bedömning av när noterade kurser inte motsvarar verkligt värde (bland annat bedömning av om marknaden är aktiv).
- Val av metod för justeringar till verkligt värde för att beakta relevanta riskfaktorer såsom kreditrisk, modellrisk och likviditetsrisk.
- Bedömning av vilka marknadsparametrar som kan observeras.

De kritiska bedömningarna som krävs vid fastställandet av verkligt värde på finansiella instrument som saknar noterade kurser eller nyligen observerade marknadskurser medför också en hög grad av osäkerhet i uppskattningarna.

I alla dessa fall baseras besluten på en professionell bedömning i enlighet med Nordeas redovisnings- och värde-

K1. Redovisningsprinciper, forts.

ringsprinciper. Det verkliga värdet på finansiella tillgångar och skulder värderade med hjälp av en värderingsmetod, nivå 2 och 3 i värderingshierarkin, uppgick till 185 148 mn euro (178 960 mn euro) respektive 151 751 mn euro (136 412 mn euro) vid årets slut.

Upplysningar om känslighetsanalysen för verkliga värden på finansiella instrument med betydande icke-observerbara indata finns i not K41 "Tillgångar och skulder till verkligt värde".

Osäkerhet i uppskattningar uppstår även vid första redovisningstillfället för finansiella instrument som utgör en del av större strukturella transaktioner. Även om den efterföljande värderingen inte är till verkligt värde redovisas dessa instrument vid anskaffningstillfället till verkligt värde och då det normalt inte finns något separat transaktionspris eller någon aktiv marknad för dylika individuella instrument måste det verkliga värdet estimeras.

Klassificering av finansiella tillgångar

Nordea klassificerar finansiella tillgångar utifrån den affärsmodell som används för tillgångarna. När affärsmodellen för obligationerna i likviditetsbufferten ska fastställas använder sig Nordea av kritiska bedömningar. Obligationerna i likviditetsbufferten delas in i två portföljer. Nordea har för den första portföljen fastställt att affärsmodellen är att samla in avtalsenliga kassaflöden och att sälja finansiella tillgångar. För den andra portföljen har Nordea fastställt att affärsmodellen är att förvalta obligationerna med målet att realisera kassaflöden genom att sälja tillgångar. Obligationerna i den första portföljen värderas till verkligt värde via övrigt totalresultat och obligationerna i den andra portföljen värderas till verkligt värde via resultaträkningen. Värdet på räntebärande värdepapper och pantsatta finansiella instrument i likviditetsbufferten som värderas till verkligt värde via övrigt totalresultat (den första portföljen) uppgår till 29 779 mn euro (33 564 mn euro) och värdet på räntebärande värdepapper som värderas till verkligt värde via resultaträkningen (den andra portföljen) uppgår till 34 725 mn euro (39 708 mn euro).

Bortbokning av finansiella tillgångar

Lån och andra finansiella tillgångar där kassaflödena har justerats, eller som ingår i en rekonstruktion, bokas bort från balansräkningen, och ett nytt lån redovisas om villkoren för det nya lånet väsentligen skiljer sig från de tidigare villkoren. Nordea använder sig av bedömningar för att avgöra om villkoren för det nya lånet väsentligen skiljer sig från de tidigare villkoren. Villkoren bedöms väsentligen skilja sig från de tidigare om nuvärdet av kassaflödet från det nya lånet, diskonterat med den ursprungliga räntan, avviker med mer än 10 procent från nuvärdet av det återstående förväntade kassaflödet från det gamla lånet eller om det justerade kassaflödet endast utgörs av betalning av kapitalbelopp och ränta, medan detta inte var fallet för det ursprungliga kassaflödet och vice versa. Det redovisade värdet för lån, räntebärande värdepapper och pantsatta finansiella instrument på tillgångssidan i balansräkningen uppgår till 412 544 mn euro (411 056 mn euro).

Prövning av nedskrivningsbehov för goodwill och andra immateriella tillgångar

Nordeas redovisningsprincip för goodwill beskrivs i avsnitt 16 "Immateriella tillgångar", och i not K21 "Immateriella tillgångar" listas de kassagenererande enheter (KGE:er) till vilka goodwill har allokerats. Även internt utvecklade programvaror, som ännu inte har börjat skrivas av, ingår i prövningen av nedskrivningsbehovet och allokeras till KGE:er. Nordeas samlade goodwill uppgick till 1 969 mn euro (1 816 mn euro) vid

årets slut. Värdet på programvaror som ännu inte börjat skrivas av uppgick till 768 mn euro (1,300 mn euro) vid årets slut.

Uppskattningen av framtida kassaflöden och beräkningen av diskonteringsräntan för dessa kassaflöden är förenade med osäkerhet i uppskattningarna. Uppskattningen av framtida kassaflöden påverkas mycket av kassaflödesprognoserna för de närmaste åren (normalt 3–5 år) och av tillväxttakten för sektorn efter 3–5 år. Tillväxttakten baseras på historiska data som uppdateras för att spegla den aktuella situationen, vilket ger upphov till osäkerhet i uppskattningarna.

Diskonteringsräntan för förväntat kassaflöde baseras på den långfristiga riskfria räntan plus en riskpremie. Riskpremien baseras på extern information om riskpremier generellt i relevanta länder.

För information om känsligheten för förändringar i olika parametrar, se not K21 "Immateriella tillgångar".

Prövning av nedskrivningsbehov för utlåning till allmänheten/kreditinstitut

Nordeas redovisningsprincip för prövning av nedskrivningsbehov för lånefordringar beskrivs i avsnitt 14 "Utlåning till allmänheten/kreditinstitut".

Ledningen måste göra kritiska bedömningar och uppskattningar vid beräkningen av reserveringar för osäkra lånefordringar. Nordeas samlade utlåning, före reserveringar för osäkra lånefordringar, uppgick till 342 646 mn euro (329 306 mn euro) vid årets slut. För ytterligare information, se not K14 "Utlåning och osäkra lånefordringar".

För att beräkna reserver för individuellt betydande osäkra fordringar görs bedömningar för att uppskatta beloppet och tidpunkten för de förväntade kassaflödena från kunderna enligt olika scenarier, inklusive värdering av eventuella säkerheter som erhållits. Bedömningar görs också för att komma fram till sannolikheten för att de olika scenarierna inträffar.

Bedömningar görs för att värdera när en exponering har resulterat i en betydande ökning av kreditrisken. När så är fallet ska reserveringen spegla förväntade kreditförluster under den återstående löptiden, till skillnad från exponeringar vars kreditrisk inte har ökat markant där reserveringen avser förväntade kreditförluster under de kommande 12 månaderna. Bedömningar görs också vid valet av modeller som använder andra parametrar vid beräkning av förväntade kreditförluster, till exempel den förväntade löptiden som används i kategori 2, samt vid bedömningen av huruvida parametrarna som använder historiska data är relevanta för uppskattning av framtida förluster.

De statistiska modeller som används för att beräkna reserveringarna baseras på makroekonomiska scenarier, vilket kräver att ledningen gör bedömningar när de tar fram sådana scenarier och anger sannolikheten för att de olika scenarierna inträffar. Bedömningar görs också för att komma fram till i vilken utsträckning parametrarna för de olika scenarierna, som baserats på historiska data, är relevanta för uppskattning av framtida förluster.

Avskrivningstid för kapitaliserad programvara

Internt utvecklade programvaror kapitaliseras och skrivs av under programvarans nyttjandeperiod. Eftersom IT-miljön förändras snabbt gör ledningen bedömningar för att uppskatta programvarans nyttjandeperiod, vilket påverkar det årliga avskrivningsbeloppet.

Effektivitetstest av kassaflödessäkringar

Nordeas redovisningsprinciper för kassaflödessäkringar beskrivs i avsnitt 10 "Säkringsredovisning".

En viktig bedömning i samband med redovisning av kassaflödessäkringar är valet av metod för att testa effektiviteten.

K1. Redovisningsprinciper, forts.

De säkringsinstrument som används när Nordea tillämpar kassaflödessäkring är huvudsakligen valutaränteswappar, vilka alltid redovisas till verkligt värde. Valutakomponenten hanteras som en kassaflödessäkring av valutarisk och räntekomponenten som en verklig värdesäkring av ränterisk. Vid mätningen av effektiviteten i dessa kassaflödessäkringar används den hypotetiska derivatmetoden, vilket innebär att förändringen i en perfekt hypotetisk swap anses motsvara nuvärdet av den ackumulerade förändringen i förväntade framtida kassaflöden för den säkrade transaktionen (valutakomponenten). Fastställandet av egenskaper för den perfekta hypotetiska swappen kräver kritiska bedömningar.

Aktuariella beräkningar av pensionsförpliktelser och förvaltningstillgångar för anställda

Nordeas redovisningsprincip för ersättningar efter avslutad anställning beskrivs i avsnitt 24 "Ersättningar till anställda".

Förpliktelser för förmånsbestämda pensioner framräknas för de större pensionsplanerna av externa aktuarier med hjälp av demografiska antaganden baserade på aktuella befolkningsdata. Beräkningarna baseras på ett antal aktuariella och finansiella parametrar.

Uppskattningen av diskonteringsräntan är förenad med osäkerhet om huruvida marknaden för företagsobligationer är tillräckligt djup, av hög kvalitet och i samband med extrapoleringen av räntekurvor för relevanta löptider. I Sverige, Norge och Danmark baseras diskonteringsräntan på hypoteksobligationer och i Finland på företagsobligationer. Andra parametrar, såsom antaganden om löneökningar och inflation, baseras på den förväntade långsiktiga utvecklingen för dessa parametrar och är också förenade med osäkerhet i uppskattningarna. De viktigaste parametrarna som användes vid årsskiftet redovisas i not K34 "Pensionsförpliktelser" tillsammans med en beskrivning av känsligheten för förändringar i antagandena. Förpliktelser för förmånsbestämda pensioner uppgick vid årets slut till 3 790 mn euro (3 494 mn euro).

Aktuariella beräkningar av försäkringsavtal

Nordeas redovisningsprincip för försäkringsavtal beskrivs i avsnitt 19 "Skulder till försäkringstagare".

Vid värderingen av försäkringsskulder används både finansiella och aktuariella uppskattningar och antaganden. Ett viktigt finansiellt antagande är den ränta som används för att diskontera framtida kassaflöden. Viktiga aktuariella antaganden är de om dödlighet och invaliditet, som påverkar storleken på och tidpunkten för de framtida kassaflödena. De finansiella och aktuariella antagandena är till stor del föreskrivna i ländernas lagstiftning och kan inte påverkas av Nordea. Även antaganden om framtida förvaltnings- och skattekostnader påverkar beräkningen av skulder till försäkringstagare.

Försäkringsskulden uppgick vid årets slut till 15 928 mn euro (15 001 mn euro). Det redovisade värdets känslighet för olika antaganden anges i not K29 "Skulder till försäkringstagare".

Värdering av förvaltningsfastigheter

Nordeas redovisningsprinciper för förvaltningsfastigheter beskrivs i avsnitt 18 "Förvaltningsfastigheter".

Förvaltningsfastigheter värderas till verkligt värde. Eftersom det normalt inte finns några aktiva marknader för förvaltningsfastigheter estimeras verkligt värde med hjälp av modeller baserade på diskonterade kassaflöden. Dessa modeller bygger på antaganden om framtida hyror, beläggning, drifts- och underhållskostnader, avkastningskrav och räntenivåer.

Det redovisade värdet på förvaltningsfastigheter uppgick

vid årets slut till 1 585 mn euro (1 607 mn euro). Se not K24 "Förvaltningsfastigheter" för ytterligare information om belopp och parametrar som används i dessa modeller.

Bedömning av förväntade leasingperioder och klassificering av leasingavtal

Nordeas redovisningsprinciper för leasingavtal beskrivs i avsnitt 15 "Leasing".

En leasetagare måste göra kritiska bedömningar i fråga om förväntad leasingperiod genom att ta hänsyn till alla fakta och omständigheter som innebär ett ekonomiskt incitament att utnyttja rätten att förlänga eller avsluta avtalet. Den förväntade leasingperioden för avtal utan slutdatum bedöms på samma sätt. Bedömningen av avtal som gäller bankkontor grundas på begränsningsregler för genomsnittlig förväntad löptid för olika typer av fastighetsavtal. En mer detaljerad analys görs för mer omfattande avtal, såsom för huvudkontoren. Huvudkontorens uppskattas vara mera bestående till sin natur än bankkontorens, vars affärsomgivning förändras i en snabbare takt. Den förväntade löptiden för huvudkontor är oftast närmare 25 år. Begränsningsregeln för bankkontor begränsar för tillfället löptiden för kontrakt utan slutdatum och kontrakt med förlängningsoptioner till 5 år. Det är möjligt att avvika från begränsningsregeln om omständigheterna indikerar att Nordea kommer att stanna kvar en längre/kortare tidsperiod.

En leasegivare måste göra kritiska bedömningar vid klassificeringen av leasingavtal. Ett leasingavtal klassificeras som finansiell leasing om avtalet innebär att i stort sett alla risker och rättigheter förknippade med ägandet överförs. Ett leasingavtal klassificeras som operationellt om avtalet inte innebär att i stort sett alla risker och rättigheter förknippade med ägandet överförs.

Det redovisade värdet på nyttjanderätter uppgick vid årets slut till 1 506 mn euro.

Ytterligare information om leasingavtal finns i not K23 "Leasing".

Klassificering av primärkapitaltillskott

Nordea har emitterat eviga efterställda instrument där räntebetalningarna till innehavarna beslutats diskretionärt av Nordea och inte ackumuleras. Vissa av dessa instrument innefattar också ett krav på Nordea att betala ränta om instrumenten inte längre tillåts ingå i primärkapitalet. Om instrumentet innefattar ett krav på räntebetalning, beroende på om en framtida osäker händelse bortom både emittentens och innehavarens kontroll inträffar eller inte inträffar, ska instrumentet klassificeras som en finansiell skuld. Vilka efterställda skulder som får räknas in i primärkapitalet bestäms av tillsynsmyndigheterna och är därmed bortom Nordeas och innehavarnas kontroll. Nordea klassificerar instrumenten som finansiella skulder. Instrument som inte omfattas av sådana klausuler klassificeras som eget kapital eftersom det inte finns något krav att Nordea ska betala ränta eller kapitalbelopp till innehavarna.

Bedömning av bestämmande inflytande i samband med konsolidering

En avgörande faktor vid bedömningen av om Nordea utövar ett bestämmande inflytande över ett annat företag är huruvida Nordea är exponerat för volatilitet i avkastningen från investeringen. För strukturerade företag där rösträtten inte är den avgörande faktorn vid bestämning av bestämmande inflytande, måste kritiska bedömningar göras för att fastställa när Nordea är exponerat för betydande volatilitet i avkastningen. Nordeas kritiska bedömning är att Nordea normalt är exponerat för volatilitet i avkastningen när Nordea erhåller mer än 30 procent av den avkastning som det strukturerade företaget genererar.

K1. Redovisningsprinciper, forts.

Detta gäller endast strukturerade företag där Nordea också är kapitalförvaltare och därmed har inflytande över den avkastning som genereras av det strukturerade företaget.

En annan bedömning avseende bestämmande inflytande är om Nordea är en agent eller huvudman. För fondförsäkringar och andra kontrakt där försäkringstagaren/insättaren bestämmer både belopp och vilka tillgångar som Nordea ska investera i anses Nordea vara agent och därmed inte ha bestämmande inflytande.

En bedömning måste även göras för att avgöra om ett betydande innehav av rösträtterna i ett bolag, som dock är mindre än ett majoritetsinnehav, ger Nordea faktisk kontroll (så kallad de facto-kontroll), och likaså i vilken utsträckning potentiella rösträtter ska tas i beaktande vid bedömningen. Den nuvarande bedömningen är att Nordea inte har faktisk kontroll över några enheter där rösträtterna understiger 50 procent.

Värdering av uppskjutna skattefordringar

Nordeas redovisningsprincip för redovisning av uppskjutna skattefordringar beskrivs i avsnitt 21 "Skatter" och i not K12 "Skatter".

Värderingen av uppskjutna skattefordringar påverkas av ledningens bedömning av Nordeas framtida resultat och tillräckligheten av framtida beskattningsbara vinster och framtida återföringar av befintliga beskattningsbara temporära skillnader. Dessa bedömningar uppdateras och ses över vid varje bokslutstillfälle, och justeras om så behövs för att avspejla den nuvarande situationen.

Det redovisade värdet på uppskjutna skattefordringar uppgick vid årets slut till 487 mn euro (164 mn euro).

Krav i civilrättsliga processer samt eventuella bötesförelägganden

Inom ramen för den normala affärsverksamheten är Nordea föremål för ett antal krav i civilrättsliga stämningar och tvister, varav de flesta rör relativt begränsade belopp, samt eventuella bötesförelägganden till följd av exempelvis tidigare svaga processer och rutiner för bekämpning av penningtvätt. Ingen av de pågående tvisterna bedöms för närvarande komma att medföra någon väsentlig negativ effekt på Nordea eller dess finansiella ställning. Som tidigare meddelats räknar Nordea med böter i Danmark för tidigare svaga processer och rutiner för bekämpning av penningtvätt, och en avsättning har gjorts för pågående penningtvättsärenden. Nordea kan inte utesluta risken för böter som skulle kunna påverka bankens finansiella resultat. Vissa av dessa utredningar skulle också kunna leda till stämningar. Se även not K2 "Risk- och likviditetshantering", not K33 "Avsättningar" och not K38 "Eventualförpliktelser".

5. Principer för konsolidering

Konsoliderade företag

Koncernredovisningen omfattar moderföretaget Nordea Bank Abp samt de företag som moderföretaget har ett bestämmande inflytande över. Bestämmande inflytande föreligger när Nordea är exponerat för volatilitet i avkastningen från sina investeringar i ett annat företag och kan påverka avkastningen genom sitt inflytande över det andra företaget. Bestämmande inflytande uppnås i regel om moderföretaget, direkt eller indirekt genom koncernföretag, innehar mer än 50 procent av aktiernas röstvärde. För företag där aktiernas röst rätt inte är det som avgör om bestämmande inflytande föreligger, se avsnittet "Strukturerade företag" nedan.

Samtliga koncernföretag konsolideras i enlighet med förvärvsmetoden. Enligt förvärvsmetoden betraktas köpet som en transaktion där moderföretaget indirekt förvärvar koncernföretagets tillgångar och övertar dess skulder och eventualförpliktelser. Koncernens anskaffningsvärde beräknas med hjälp av en förvärvsanalys. Vid analysen fastställs anskaffningsvär-

det till summan på överlåtelsedagen av verkligt värde på överlåtna tillgångar, uppkomna eller övertagna skulder samt av förvärvaren emitterade eget kapital-instrument, i utbyte mot de förvärvade identifierbara nettotillgångarna. Kostnader som är direkt hänförliga till rörelseförvärvet kostnadsförs.

På förvärvsdagen redovisar Nordea de förvärvade identifierbara tillgångarna och övertagna skulderna till verkligt värde per förvärvsdagen.

För varje rörelseförvärv värderar Nordea minoritetsintressena i den förvärvade rörelsen antingen till verkligt värde eller till innehavets proportionella andel av den förvärvade rörelsens nettotillgångar.

Om summan av den ersättning som betalas vid ett rörelseförvärv och det belopp som redovisas som minoritetsintresse överstiger det verkliga nettovärdet på identifierbara tillgångar, skulder och eventualförpliktelser redovisas skillnaden som goodwill. Om skillnaden är negativ redovisas den direkt i resultaträkningen.

Eget kapital och resultat hänförliga till minoritetsintressen redovisas på separata rader i balans- och resultaträkningen samt i rapport över totalresultat.

Koncerninterna transaktioner samt fordringar och skulder mellan koncernföretagen elimineras.

Koncernföretagen ingår i koncernredovisningen från den dag det bestämmande inflytandet över företaget övergår till Nordea. Konsolideringen upphör när bestämmande inflytande inte längre existerar.

I samband med konsolideringen anpassas koncernföretagens redovisning för att uppnå överensstämmelse med de IFRS-principer som Nordea tillämpar.

I not M21 "Aktier och andelar i koncernföretag" listas alla större koncernföretag i Nordeakoncernen.

Aktier i intresseföretag och joint ventures

Kapitalandelsmetoden tillämpas för intresseföretag, där röst-rätsandelen uppgår till mellan 20 och 50 procent och/eller där Nordea har betydande inflytande. Betydande inflytande är rätten att delta i beslut som rör företagets finansiella och operativa strategier, men ger inte ett bestämmande inflytande eller gemensamt bestämmande inflytande över dessa.

Kapitalandelsmetoden tillämpas även för joint ventures där Nordea har gemensamt bestämmande inflytande. Med gemensamt bestämmande inflytande avses att två eller flera parter i avtal reglerat att gemensamt utöva det bestämmande inflytande över en ekonomisk verksamhet.

Investeringar inom ramen för Nordeas investeringsverksamhet, som klassificeras som en riskkapitalorganisation inom Nordea, värderas till verkligt värde i enlighet med reglerna i IAS 28 och IFRS 9. Ytterligare information om kapitalandelsmetoden finns i avsnitt 6 "Redovisning av rörelseintäkter och nedskrivningar".

Andelar i intresseföretags och joint ventures resultat redovisas i resultaträkningen efter skatt. Skattekostnad hänförlig till dessa resultatandelar ingår följaktligen inte i Nordeas redovisade skattekostnad.

Nordea genomför i regel inga transaktioner med intresseföretag och joint ventures som omfattar försäljning eller överföring av tillgångar. Övriga transaktioner mellan Nordea och dess intresseföretag och joint ventures elimineras inte.

I not K20 "Aktier och andelar i intresseföretag och joint ventures" listas alla större intresseföretag och joint ventures i Nordeakoncernen.

Strukturerade företag

Ett strukturerat företag är ett företag som bildats för att uppnå ett begränsat och väldefinierat syfte, där rösträtten inte är den avgörande faktorn för att avgöra om bestämmande inflytande föreligger. Ofta finns juridiska arrangemang

K1. Redovisningsprinciper, forts.

som innebär strikta begränsningar för ledningens beslutanderätt i fråga om den löpande verksamheten i ett strukturerat företag. Samma konsolideringskrav gäller för dessa företag, men eftersom aktiernas rösträtt inte är det som avgör om bestämmande inflytande föreligger, används andra faktorer för att avgöra detta.

Inflytande kan föreligga till följd av avtal eller andra typer av inflytande över ett strukturerat företag. Nordea har i regel inflytande över företag som Nordea gett stöd till eller har bildat. Nordea har bildat ett antal strukturerade företag som erbjuder kunder att investera i tillgångar som förvärvats av dessa strukturerade företag. Några strukturerade företag har investerat i omsättningsbara finansiella instrument som aktier och obligationer (värdepappersfonder). Strukturerade företag kan också investera i strukturerade kreditprodukter eller förvärva tillgångar från Nordeas kunder. I dagsläget finns emellertid bara ett sådant strukturerat företag. Nordea är normalt kapitalförvaltare och fattar efter eget gottfinnande beslut om investeringar och andra administrativa frågor. Därmed föreligger ett inflytande över dessa företag.

Vanligtvis erhåller Nordea service- och provisionsavgifter i samband med bildandet av dessa strukturerade företag eller för sin roll som kapitalförvaltare, förvaringsinstitut eller annan funktion. Sådana intäkter är i regel inte tillräckligt stora för att exponera Nordea för volatilitet i avkastningen och föranleder därför inte konsolidering. Nordea har i vissa strukturerade företag svarat för en stor del av finansieringen i form av fondandelar, lån eller kreditlöften. I dessa fall är Nordea exponerat för volatilitet i avkastningen, och eftersom inflytandet över företagen påverkar avkastningen ska dessa strukturerade företag konsolideras. Nordea bedömer normalt att en andel uppgående till 30 procent av avkastningen i ett strukturerat företag ger upphov till volatilitet i avkastningen och därmed bestämmande inflytande. Volatilitet i avkastningen beräknas som summan av de avgifter som erhålls och omvärdering av de tillgångar som innehas. För fondförsäkringar och andra kontrakt där försäkringstagaren/insättaren bestämmer både belopp och vilka tillgångar som Nordea ska investera i anses Nordea vara agent och därmed inte ha bestämmande inflytande.

Ytterligare information om konsoliderade och icke konsoliderade strukturerade företag finns i not K46 "Andelar i strukturerade företag".

Valutaomräkning av utländska företag/filialer

Koncernredovisningen upprättas i euro. Vid omräkningen av de utländska företagens och filialernas finansiella rapporter till euro från deras respektive funktionella valuta, omräknas tillgångar och skulder till balansdagens kurs, medan poster i resultaträkningen och i rapporten över totalresultat omräknas till årets genomsnittskurs. Genomsnittskurserna beräknas utifrån dagliga växelkurser dividerat med antalet bankdagar under perioden. Omräkningsdifferenser redovisas i övrigt totalresultat och ackumuleras i reserven för omräkning av utländsk verksamhet under eget kapital.

Goodwill och justeringar till verkligt värde från förvärv av koncernföretag hanteras som poster i samma funktionella valuta som den kassagenererande enheten till vilken de hör, och omräknas också till balansdagens kurs.

Eventuellt kvarstående eget kapital i utländska filialer omräknas till balansdagens kurs, och omräkningsdifferenser redovisas under övrigt totalresultat.

Information om de viktigaste valutakurserna finns i avsnitt 30 "Valutakurser".

6. Redovisning av rörelseintäkter och nedskrivningar Räntenetto

Ränteintäkter och räntekostnader beräknas och redovisas med tillämpning av effektivräntemetoden eller, om så anses lämpligt, med tillämpning av en metod som resulterar i en ränteintäkt eller räntekostnad som utgör en rimlig uppskattning av vad en beräkning grundad på effektivräntemetoden skulle ge. Effektivräntan innefattar avgifter som anses vara en integrerad del av effektivräntan för ett finansiellt instrument (vanligen avgifter erhållna som kompensation för risk). Effektivräntan motsvarar den ränta som används för att diskontera förväntade framtida kassaflöden till redovisat värde på den finansiella tillgången eller skulden.

Ränteintäkter och räntekostnader från finansiella instrument klassificeras, med nedanstående undantag, som "Räntenetto".

Ränteintäkter och räntekostnader hänförliga till balansposter redovisade till verkligt värde inom Markets och Nordea Life & Pensions klassificeras i resultaträkningen som "Nettoresultat av poster till verkligt värde". Även räntan hänförlig till nettofinansieringen av verksamheten inom Markets redovisas under denna post.

Räntekomponenten i valutaswappar, och räntan som betalats och erhållits i ränteswappar samt förändringar i upplupen ränta, klassificeras som "Nettoresultat av poster till verkligt värde", med undantag för derivat som innehas i säkringssyfte, samt ekonomiska säkringar av Nordeas upplåning, där sådana komponenter klassificeras som "Räntenetto".

Avkastning på finansiella tillgångar redovisas på tre rader i resultaträkningen, Ränteintäkter från användande av effektivräntemetoden, Övriga ränteintäkter och Negativ avkastning på finansiella tillgångar. På raden Ränteintäkter från användande av effektivräntemetoden presenterar Nordea ränteintäkter från finansiella tillgångar värderade till upplupet anskaffningsvärde eller till verkligt värde via övrigt totalresultat. Denna rad innehåller även effekten av säkringsredovisning relaterad till dessa tillgångar. Alla andra ränteintäkter presenteras i resultaträkningen på raden Övriga ränteintäkter, förutom negativ avkastning på finansiella tillgångar som redovisas på en separat rad. Negativ avkastning på finansiella skulder redovisas också separat i resultaträkningen.

Avgifts- och provisionsnetto

Nordea har provisionsintäkter från olika typer av tjänster som tillhandahålls kunder. Hur provisionsintäkterna redovisas beror på i vilket syfte avgiften tas ut.

Huvuddelen av intäkterna som klassificerats som "Provisionsintäkter" avser intäkter från avtal med kunder enligt IFRS 15. Avgiftsintäkter redovisas antingen när eller i takt med att åtaganden fullgörs.

Provision från kapitalförvaltning redovisas normalt över tid i takt med att tjänster utförs, och brukar baseras på förvaltad kapital. Dessa avgifter redovisas fortlöpande eftersom beloppet, och rätten till avgiften, står i relation till det värde som kunden erhåller. Rörliga avgifter som baseras på relativ utveckling i förhållande till ett jämförelseindex är sällsynta inom kapitalförvaltning. Normalt används fasta avgifter som redovisas åtminstone varje balansdag. Rörliga avgifter som inte har fastställts på balansdagen kan normalt inte redovisas eftersom utfallet är osäkert och beror på marknadsutvecklingen.

Provisionsintäkter inom Life & Pensions innefattar avgiftsintäkter (avgiftsuttag) från försäkringsavtal och finansiella avtal med försäkringstagare. Finansiella avtal är avtal som inte medför tillräcklig försäkringsrisk för att klassificeras som försäkringsavtal. Avgiftsuttaget är den del av premieintäkten som anses utgöra ersättning för avtalsadministrationen. Avgiftsin-

K1. Redovisningsprinciper, forts.

täkten redovisas över tid i takt med att tjänsterna utförs. Dessa avtal innefattar normalt inte några förskottsavgifter.

Avgifter i kategorierna Inlåningsprodukter, Courtage, värdepappersemissioner och företagsfinansiering, Depå- och emissionstjänster samt Betalningsprovisioner redovisas både över tid och vid en viss tidpunkt, beroende på när åtagandena fullgörs. Kortavgifter delas in i kategorierna förmedlingsavgifter, som redovisas vid en viss tidpunkt, när kunden använder tjänsten, och avgifter för kortinnehavare, som redovisas över tid eller vid en viss tidpunkt om avgiften är transaktionsbaserad.

Utlåningsavgifter som inte ingår i den effektiva räntan för ett finansiellt instrument redovisas vid en viss tidpunkt. Avgifter från syndikerade lån liksom andra transaktionsbaserade avgifter, redovisas när åtagandet har fullgjorts, det vill säga när syndikeringen eller transaktionen har genomförts. Avgifter som erhålls i samband med bilaterala transaktioner redovisas normalt som en del av det finansiella instrumentets effektiva ränta.

Intäkter för utställda finansiella garantier samt kostnader för köpta finansiella garantier fördelas över instrumentets löptid och klassificeras som "Avgifts- och provisionsintäkter" respektive "Avgifts- och provisionskostnader". Övriga avgiftsintäkter är normalt transaktionsbaserade.

Provisionskostnader är normalt transaktionsbaserade och redovisas i den period då tjänsterna erhålls.

Initiala kostnader för att få till stånd avtal redovisas som en tillgång och skrivs av om kostnaderna väntas kunna återvinnas.

Nettoresultat av poster till verkligt värde

Realiserade och orealiserade vinster och förluster på finansiella instrument och förvaltningsfastigheter värderade till verkligt värde via resultaträkningen redovisas under posten "Nettoresultat av poster till verkligt värde".

Realiserade och orealiserade vinster och förluster härstammar från:

- Aktier och andelar samt andra aktierelaterade instrument
- Räntebärande värdepapper och andra ränterelaterade instrument
- Övriga finansiella instrument, inklusive kreditderivat och råvaruinstrument/råvaruderivat
- Valutakursförändringar
- Förvaltningsfastigheter, inklusive realiserade och orealiserade intäkter, exempelvis omvärderingsvinster/-förluster. Posten innehåller också realiserade resultat från avyttringar liksom den löpande avkastningen från innehavet av förvaltningsfastigheter.

Räntebärande och räntekostnader hänförliga till balansposter redovisade till verkligt värde inom Markets och Nordea Life & Pensions klassificeras i resultaträkningen som "Nettoresultat av poster till verkligt värde". Även räntan hänförlig till nettofinansieringen av verksamheten inom Markets redovisas under denna post.

Även den ineffektiva delen av kassaflödessäkringar och säkringar av nettoinvesteringar liksom omklassificerade vinster och förluster på finansiella instrument som klassificerats i kategorin Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via övrigt totalresultat redovisas under "Nettoresultat av poster till verkligt värde".

Den här posten innefattar också realiserade vinster och förluster på finansiella instrument som värderats till upplupet anskaffningsvärde, till exempel erhållen ränteskillnadsersättning och realiserade vinster/förluster på återköp av egna skulder.

"Nettoresultat av poster till verkligt värde" innefattar också förluster från motpartsrisk i instrument som klassificerats i kategorin Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde

via resultaträkningen. Nedskrivningar avseende instrument i andra kategorier redovisas i posten "Kreditförluster, netto" eller i "Nedskrivning av värdepapper som innehas som finansiella anläggningstillgångar" (se även avsnitten "Kreditförluster, netto" och "Nedskrivning av värdepapper som innehas som finansiella anläggningstillgångar" nedan).

Erhållna utdelningar redovisas i resultaträkningen som "Nettoresultat av poster till verkligt värde" och klassificeras i noten som "Aktier och andelar samt andra aktierelaterade instrument". Intäkter redovisas i den period då rätten att erhålla utdelning fastställs.

Intäktsredovisningen och beteckningarna till de poster som avser livförsäkringsverksamheten beskrivs i avsnitt 7 "Intäktsredovisning livförsäkring" nedan.

Andelar i intresseföretag och joint ventures resultat

Andelar i intresseföretag och joint ventures resultat definieras som värdeförändringen, efter anskaffningsdagen, av Nordeas andel av intresseföretagets och joint venture-företagets nettotillgångar. Nordeas andel av poster redovisade i intresseföretagets och joint venture-företagets övriga totalresultat redovisas i övrigt totalresultat i Nordea. Som framgår av avsnitt 5 "Principer för konsolidering" redovisas andelar i intresseföretag och joint ventures resultat i resultaträkningen efter skatt. Skattekostnaden hänförlig till dessa resultatandelar ingår följaktligen inte i Nordeas redovisade skattekostnad.

I samband med förvärv allokteras verkliga värden till intresseföretagets och joint venture-företagets identifierbara tillgångar, skulder och eventalförpliktelser. En eventuell skillnad mellan Nordeas andel av de verkliga värdena på de förvärvade identifierbara nettotillgångarna och köpeskillingen är goodwill eller negativ goodwill. Goodwill inkluderas i intresseföretagets och joint venture-företagets redovisade värden. I efterföljande perioder ökar/minskar det redovisade värdet med Nordeas andel av förändringar i intresseföretagets och joint venture-företagets nettotillgångar efter förvärvet och minskar med erhållna utdelningar och nedskrivningar. Nedskrivningar kan återföras i efterföljande perioder.

Värdeförändringen i Nordeas andel av nettotillgångarna baseras vanligen på månadsvis rapportering från intresseföretag och joint venture-företagen. För vissa intresseföretag och joint ventures som inte är enskilt betydande baseras förändringar i Nordeas andel av nettotillgångarna på intresseföretagets externa rapportering och påverkar Nordeas finansiella rapporter i den period då informationen blir tillgänglig. Rapporteringen från intresseföretagen och joint venture-företagen anpassas, där det är tillämpligt, till Nordeas redovisningsprinciper.

Vidare klassificeras nedskrivning av investeringar i intresseföretag och joint ventures som "Nedskrivning av värdepapper som innehas som finansiella anläggningstillgångar" i resultaträkningen. Principerna för nedskrivning av finansiella tillgångar som klassificerats i kategorin Upplupet anskaffningsvärde beskrivs i avsnitt 13 "Finansiella instrument" och 14 "Utlåning till allmänheten/kreditinstitut".

Om det finns indikationer på nedskrivningsbehov (förlusthändelser) genomförs nedskrivningsprövningar för att bedöma om det finns objektiva belägg för nedskrivning. Det redovisade värdet på investeringen i intresseföretag och joint ventures jämförs med återvinningsvärdet (det högre av nyttjandevärdet och verkligt värde minus försäljningskostnader) och det redovisade värdet skrivs om erforderligt ner till återvinningsvärdet.

Nedskrivningar återförs om återvinningsvärdet ökar. Det redovisade värdet ökas då till återvinningsvärdet, men kan inte överstiga vad det redovisade värdet varit om en nedskrivning inte redovisats

K1. Redovisningsprinciper, forts.

Övriga rörelseintäkter och övriga kostnader

Nettoresultat från avyttring av aktier i koncernföretag, intresseföretag och joint ventures, nettoresultat från avyttring av materiella tillgångar liksom övriga rörelseintäkter som inte kan hänföras till någon annan intäktspost redovisas normalt när det är sannolikt att de förmåner som är kopplade till transaktionen tillfaller Nordea, och om de betydande riskerna och förmånerna har överförts till köparen (vanligtvis när transaktionerna har slutförts).

Resolutionsavgifter presenteras som övriga kostnader i resultaträkningen.

Kreditförluster

Nedskrivningar avseende finansiella tillgångar som klassificerats i kategorierna Upplupet anskaffningsvärde och Verkligt värde via övrigt totalresultat (se avsnitt 13 "Finansiella instrument") på balansraderna "Utlåning till centralbanker", "Utlåning till kreditinstitut", "Utlåning till allmänheten" och "Räntebärande värdepapper" redovisas som "Kreditförluster, netto", tillsammans med förluster från finansiella garantier. Förlusterna redovisas med avdrag för eventuella säkerheter eller andra kreditförstärkningar. Nordeas redovisningsprinciper för beräkningen av nedskrivning av lån finns i avsnitt 14 "Utlåning till allmänheten/kreditinstitut".

Motparts förluster hänförliga till finansiella tillgångar som klassificerats i kategorin Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen, inklusive kreditderivat men exklusive lån som redovisas till verkligt värde enligt beskrivningen ovan, redovisas under "Nettoresultat av poster till verkligt värde".

7. Intäktsredovisning livförsäkring

Erhållna premier och återbetalningar till försäkringstagare hänförliga till sparanddelen i livförsäkringsavtal redovisas som en ökning eller minskning av skulden till försäkringstagarna. Mer information finns i avsnitt 19 "Skulder till försäkringstagare".

Intäkterna från livförsäkringsverksamheten utgörs huvudsakligen av:

- Kostnadsresultat
- Resultat från försäkringsrisk
- Vinstdelning på risk- och avkastningsresultat
- Avkastning på ytterligare kapital i livförsäkringsverksamheten

Resultatet från dessa komponenter, med undantag för kostnadsresultat och vinstdelning på risk- och avkastningsresultat för fondförsäkringsavtal och finansiella avtal, ingår i "Nettoresultat av poster till verkligt värde".

Kostnadsresultatet utgörs av ett avgiftsuttag från försäkringstagarna och ingår i posten "Avgifts- och provisionsintäkter", tillsammans med vinstdelningen på risk- och avkastningsresultat för fondförsäkringsavtal och finansiella avtal. Motsvarande kostnader ingår i posterna "Avgifts- och provisionskostnader" och "Rörelsekostnader". Försäkringstagarens andel av ett positivt eller negativt kostnadsresultat (vinstdelning) ingår i posten "Förändring av försäkringstekniska avsättningar, livförsäkring" i not K6 "Nettoresultat av poster till verkligt värde".

Resultatet av försäkringsrisker utgörs av intäkter från enskilda riskprodukter och från försäkringsdelen i enskilda livförsäkringsavtal samt sjuk- och olycksfallsförsäkringar. Riskpremierna fördelas över försäkringsperioden och avsättningarna minskar i takt med att försäkringsrisken avtar. En stor del av riskresultatet från traditionella livförsäkringsavtal omfattas av vinstdelning, vilket innebär att försäkringstagarna erhåller en del av nettointäkterna eller nettounderskottet. Riskintäkterna och riskkostnaderna bruttoredo visas i posterna "Intäkter försäkringsrisk, livförsäkring" och "Kostnader för-

säkringsrisk, livförsäkring" i not K6 "Nettoresultat av poster till verkligt värde". Försäkringstagarnas andel av resultatet redovisas i posten "Förändring av försäkringstekniska avsättningar, livförsäkring" i samma not.

Vinster och förluster från placeringar inom livförsäkringsverksamheten fördelas på respektive poster i not K6 "Nettoresultat av poster till verkligt värde", precis som för andra placeringar i Nordea. Posterna omfattar avkastning på tillgångar som ska täcka skulderna till försäkringstagarna och avkastning på ytterligare kapital som allokteras till livförsäkringsverksamheten (eget kapital i livförsäkringskoncernen).

Posten "Förändring av försäkringstekniska avsättningar, livförsäkring" i not K6 "Nettoresultat av poster till verkligt värde" innefattar:

- Avkastning på tillgångar som hålls för att täcka skulder till försäkringstagarna (inklusive skulder från traditionella livförsäkringsavtal, fondförsäkringsavtal och finansiella avtal), som överförs individuellt till försäkringstagarnas konton i enlighet med avtalen.
- Ytterligare återbäring (diskretionär del) till försäkringstagarna avseende traditionella livförsäkringsavtal eller andra överföringar till försäkringstagarna för att täcka tillfälliga underskott mellan placeringsresultat och eventuell avtalad minimiförmån.
- Vinstdelning på risk- och avkastningsresultat för traditionella livförsäkringsprodukter i enlighet med lokala fördelningsregler i respektive livförsäkringsenhet och gällande avtal med försäkringstagarna. Redovisningen av vinstdelningen i resultaträkningen förutsätter framför allt ett positivt resultat för traditionella livförsäkringsavtal. Vinstdelning som inte kan redovisas under innevarande period till följd av svaga placeringsresultat kan i vissa länder, helt eller delvis, senareläggas till år med högre avkastning.
- Försäkringstagarnas andel av kostnads- och riskresultatet för traditionella livförsäkringsavtal eller fondförsäkringsavtal.

Posten "Förändring av återbäringsmedel, livförsäkring" i not K6 "Nettoresultat av poster till verkligt värde" avser endast traditionella livförsäkringsavtal. Posten omfattar försäkringstagarnas andel av avkastning som ännu inte har fördelats till individuella försäkringstagare. Även återbäringsmedel ingår (diskretionär del), liksom belopp som behövs för att täcka tillfälliga underskott mellan placeringsresultat och eventuell minimiförmån till försäkringstagarna.

8. Redovisning och bortbokning av finansiella instrument i balansräkningen

Affärdsdagsredovisning tillämpas vid redovisning och bortbokning av derivatinstrument, börsnoterade värdepapper och avistatransaktioner i utländsk valuta (och en tillgång eller skuld redovisas i balansräkningen under "Övriga tillgångar" eller "Övriga skulder" mellan affärsdagen och likviddagen). Övriga finansiella instrument redovisas i balansräkningen på likviddagen.

Finansiella tillgångar, andra än de för vilka affärdsdagsredovisning tillämpas, bokas bort från balansräkningen när den avtalsenliga rätten till kassaflödet från den finansiella tillgången upphör att gälla eller överförs till annan part. Rätten till kassaflödet upphör att gälla eller överförs vanligen när motparten har uppfyllt sin del av avtalet genom att t ex betala tillbaka ett lån till Nordea, dvs. på likviddagen.

Lån och andra finansiella tillgångar där kassaflödena har justerats, eller som ingår i en rekonstruktion, bokas bort från balansräkningen, och ett nytt lån redovisas om villkoren för det nya lånet väsentligen skiljer sig från de tidigare villkoren. Normalt brukar detta ske om nuvärdet av kassaflödet från det nya lånet, diskonterat med den ursprungliga räntan, skiljer sig mer än 10 procent från nuvärdet av det återstående

K1. Redovisningsprinciper, forts.

förväntade kassaflödet från det gamla lånet. Samma principer gäller för finansiella skulder. Villkoren anses även skilja sig väsentligt för finansiella tillgångar där det justerade kassaflödet endast utgörs av betalning av kapitalbelopp och ränta, medan detta inte var fallet för det ursprungliga kassaflödet och vice versa.

I vissa fall genomförs transaktioner där Nordea överför tillgångar som redovisas i balansräkningen, men samtidigt behåller antingen hela eller delar av riskerna och rättigheterna förknippade med de överförda tillgångarna. Om alla eller i stort sett alla risker och rättigheter behålls, bokas inte de överförda tillgångarna bort från balansräkningen. Om Nordeas motpart kan sälja eller pantsätta de överförda tillgångarna på nytt, omklassificeras tillgångarna i balansräkningen till "Pantsatta finansiella instrument". Överföring av tillgångar med bibehållande av alla eller i stort sett alla risker och rättigheter omfattar bl a avtal om värdepapperslån och återköpsavtal.

Finansiella skulder bokas bort från balansräkningen när de upphör. Normalt sker detta när Nordea fullgör sin del av avtalet, till exempel när Nordea återbetalar inlåning till motparten, dvs. på likviddagen. Finansiella skulder där affärsdagsredovisning tillämpas bokas normalt bort och en skuld redovisas under "Övriga skulder" i balansräkningen på affärsdagen.

För ytterligare information, se avsnitt 13 "Finansiella instrument" ("Avtal om inlåning och utlåning av värdepapper" samt "Återköpsavtal och omvända återköpsavtal") och not K43 "Överförda tillgångar och erhållna säkerheter".

9. Omräkning av tillgångar och skulder i utländsk valuta

En enhets (koncernföretag eller filial) funktionella valuta fastställs utifrån den ekonomiska miljö i vilken enheten primärt bedriver sin verksamhet. Utländsk valuta definieras som annan valuta än enhetens funktionella valuta. Transaktioner i utländsk valuta redovisas till transaktionsdagens kurs. Monetära tillgångar och skulder i utländsk valuta omräknas till balansdagens kurs.

Valutakursdifferenser som uppkommer vid reglering av transaktioner till kurser som avviker från dem på transaktionsdagen, liksom orealiserade omräkningsdifferenser på ej reglerade monetära tillgångar och skulder i utländsk valuta, redovisas i resultaträkningen under posten "Nettoresultat av poster till verkligt värde".

10. Säkringsredovisning

Utifrån koncernens riskhanteringspolicy har Nordea identifierat ett antal riskkategorier och motsvarande säkringsstrategier med hjälp av derivatinstrument, enligt beskrivningen i not K2 "Risk- och likviditetshantering" (marknadsriskavsnittet) och not K19 "Derivatinstrument och säkringsredovisning".

När ett säkringsförhållande uppfyller de angivna kriterierna för säkringsredovisning i IAS 39, använder Nordea en av följande tre typer av säkringsredovisning:

- Säkring av verkligt värde
- Kassaflödessäkring
- Säkring av nettoinvesteringar

Nordea har, efter policybeslut i enlighet med IFRS 9, valt att fortsätta tillämpa säkringsredovisning enligt EU:s "carve out"-version av IAS 39.

"Carve out"-versionen möjliggör att en grupp av derivat (eller andelar därav) kan kombineras och användas som säkringsinstrument. Den eliminerar också några av begränsningarna med säkring av verkligt värde avseende säkring av inlåning och strategier för undersäkringar.

När säkringen ingås dokumenterar Nordea formellt hur säkringsförhållandet uppfyller kriterierna för säkringsredovisning, inklusive det ekonomiska förhållandet mellan den säkrade posten och säkringsinstrumentet, bland annat risktyp,

riskhanteringsmål och strategi för risksäkringen, samt vilken metod som kommer att användas för att fortlöpande bedöma säkringsförhållandets effektivitet.

För att få tillämpa säkringsredovisning krävs att säkringen har en hög effektivitet. En säkring anses ha detta om det vid ingången och under säkringsens hela löptid kan förväntas att förändringar i verkligt värde på den säkrade posten, med avseende på den säkrade risken, väsentligen neutraliseras av förändringar i verkligt värde på säkringsinstrumentet. Utfallet ska ligga inom intervallet 80–125 procent.

Transaktioner som genomförs i enlighet med Nordeas säkringsmål, men som inte uppfyller kriterierna för säkringsredovisning, är ekonomiska säkringsförhållanden.

Säkring av verkligt värde

Säkring av verkligt värde tillämpas när derivat används för att risksäkra förändringar i verkligt värde på en redovisad tillgång eller skuld hänförlig till en specifik risk i enlighet med Nordeas riskhanteringspolicy, enligt beskrivningen i not K2 "Risk- och likviditetshantering" (marknadsriskavsnittet) och not K19 "Derivatinstrument och säkringsredovisning". Risken för förändringar i verkligt värde på tillgångar och skulder i Nordeas finansiella rapporter härrör huvudsakligen från lån, värdepapper och inlåning med fast ränta, vilket ger upphov till ränterisk. Förändringar i verkligt värde på derivat liksom förändringar i verkligt värde på den säkrade posten, hänförliga till de risker som säkras, redovisas separat i resultaträkningen under posten "Nettoresultat av poster till verkligt värde". Om säkringen är effektiv tar förändringen i verkligt värde på den säkrade posten och säkringsinstrumentet ut varandra.

Förändringarna i verkligt värde på den säkrade posten, hänförliga till riskerna säkrade med derivatinstrumentet, ånspeglas i en justering av den säkrade postens redovisade värde som också redovisas i resultaträkningen. Förändringen i verkligt värde på de räntesäkrade posterna i en säkringsportfölj redovisas, i det fall de redovisas till upplupet anskaffningsvärde, i balansräkningen separerat från portföljen under posten "Förändringar av verkligt värde för räntesäkrade poster i säkringsportföljer".

I Nordea tillämpas säkring av verkligt värde huvudsakligen på portföljbasis. Eventuell ineffektiv del av säkringen redovisas i resultaträkningen under posten "Nettoresultat av poster till verkligt värde".

Säkrade poster

En säkrad post i en säkring av verkligt värde kan vara en redovisad enskild tillgång eller skuld, ett oredovisat fast åtagande eller en del därav. Den säkrade posten kan också vara en grupp av tillgångar, skulder eller fasta åtaganden med likartade riskegenskaper. Säkrade poster utgörs i Nordea av både enskilda tillgångar eller skulder och portföljer av tillgångar och/eller skulder.

Säkringsinstrument

De säkringsinstrument som används i Nordea är huvudsakligen ränteswappar och valutaränteswappar, vilka alltid redovisas till verkligt värde.

Säkringsens effektivitet

Vid bedömning i efterhand av säkringsens effektivitet värderar Nordea säkringsinstrumentet till verkligt värde och jämför förändringen av detta värde med förändringen av verkligt värde på den säkrade posten. Mätning av effektiviteten görs på kumulativ basis.

Om säkringsförhållandet inte uppfyller kraven för säkringsredovisning avslutas säkringsredovisningen. För säkringar av verkligt värde värderas säkringsinstrumentet till verkligt värde via resultaträkningen och förändringen i verkligt värde på den säkrade posten, fram till den tidpunkt då säkringsför-

K1. Redovisningsprinciper, forts.

hållandet avslutas, resultatförs linjärt över den säkrade postens återstående löptid.

Ineffektiva säkringar kan bero på

- skillnader i tidpunkten för kassaflöden från den säkrade posten och säkringsinstrumentet
- användning av olika räntekurvor för diskontering av den säkrade posten och säkringsinstrumentet
- effekten av förändringar i Nordeas eller en motparts kreditrisk på säkringsinstrumentets eller den säkrade postens verkliga värde
- skillnader i förväntad och faktisk förtidsinlösen av låneportföljen.

Kassaflödessäkring

I enlighet med Nordeas riskhanteringspolicy, enligt beskrivningen i not K2 "Risk- och likviditetshantering" (marknadsriskavsnittet) och not K19 "Derivatinstrument och säkringsredovisning", tillämpar Nordea kassaflödessäkring för säkring av risk hänförlig till variationer i framtida räntebetalningar på instrument med rörlig ränta och för säkring av valutarisk. Den del av vinsten eller förlusten på säkringsinstrumentet som bedöms vara en effektiv säkring redovisas i övrigt totalresultat och ackumuleras i reserven för kassaflödessäkringar under eget kapital. Den ineffektiva delen av vinsten eller förlusten på säkringsinstrumentet omklassificeras till resultaträkningen under posten "Nettoresultat av poster till verkligt värde".

Vinster eller förluster på säkringsinstrument som redovisats i reserven för kassaflödessäkringar under eget kapital via övrigt totalresultat omklassificeras och redovisas i resultaträkningen i samma period som den säkrade posten påverkar resultaträkningen, normalt i den period när räntetäkten eller räntekostnaden redovisas.

Säkrade poster

En säkrad post i en kassaflödessäkring kan vara högst sannolika kassaflöden från redovisade, eller framtida, tillgångar eller skulder som löper med rörlig ränta. Nordea tillämpar kassaflödessäkring vid säkring av valutarisk i framtida betalningar av ränta och kapitalbelopp i utländsk valuta och vid säkring av ränterisk i utlåning med rörlig ränta.

Säkringsinstrument

De säkringsinstrument som används i Nordea är huvudsakligen valutaränteswappar, vilka alltid redovisas till verkligt värde, där valutakomponenten hanteras som en kassaflödessäkring av valutarisk och räntekomponenten som en säkring av verkligt värde av ränterisk. Vid säkring av ränterisk i utlåning med rörlig ränta använder Nordea räntederivat som säkringsinstrument, vilka alltid redovisas till verkligt värde.

Säkringens effektivitet

Vid mätning i efterhand av kassaflödessäkringarnas effektivitet används den hypotetiska derivatmetoden, vilket innebär att förändringen i en perfekt hypotetisk swap anses motsvara nuvärdet av den ackumulerade förändringen i förväntade framtida kassaflöden från den säkrade transaktionen (valutakomponenten).

Om säkringsförhållandet inte uppfyller kraven för säkringsredovisning avslutas säkringsredovisningen. För kassaflödessäkringar redovisas förändringar i det realiserade värdet på säkringsinstrumentet i resultaträkningen från och med det senaste tillfället då säkringen bedömdes vara effektiv. Den ackumulerade vinsten eller förlusten på säkringsinstrumentet, som sedan den period då säkringen bedömdes vara effektiv har redovisats i reserven för kassaflödessäkringar under eget kapital via övrigt totalresultat, omklassificeras från eget kapital till "Nettoresultat av poster till verkligt värde" i resultaträkningen om den förväntade transaktionen inte längre väntas inträffa.

Om den förväntade transaktionen inte längre är högst san-

nolik, men ändå förväntas inträffa, så kvarstår den ackumulerade vinsten eller förlusten på säkringsinstrumentet, som sedan den period då säkringen bedömdes vara effektiv har redovisats under övrigt totalresultat, i övrigt totalresultat till dess transaktionen inte längre förväntas inträffa.

De möjliga källorna till ineffektivitet i kassaflödessäkringar är normalt desamma som i säkringar av verkligt värde (se ovan). För kassaflödessäkringar är emellertid risken för förtidsinlösen mindre relevant. Här är källan till ineffektivitet istället förändringar i tidpunkten för och beloppen från prognosticerade framtida kassaflöden.

Säkring av nettoinvesteringar

I enlighet med Nordeas riskhanteringspolicy, enligt beskrivningen i not K2 "Risk- och likviditetshantering" (marknadsriskavsnittet) och not K19 "Derivatinstrument och säkringsredovisning", säkrar Nordea sin valutaomräkningsrisk. Valutaomräkningsrisk definieras som risken för förlust hänförlig till investeringar i utländska verksamheter med en annan funktionell valuta än koncernens rapporteringsvaluta (euro). De säkringsinstrument som används i Nordea är valutaterminer där endast avstakomponenten identifieras i säkringsförhållandet.

Omräkningsdifferenser på finansiella instrument som används som säkringsinstrument i en säkring av nettoinvestering i ett koncernföretag redovisas, i den mån säkringen är effektiv, under övrigt totalresultat. Detta för att neutralisera de omräkningsdifferenser som påverkar övrigt totalresultat när koncernföretagen konsolideras. Ineffektivitet i säkringen kan uppstå om säkringsinstrumenten i nominella termer täcker mer än riskeponering i de utländska verksamheterna. Eventuell ineffektiv del av säkringen redovisas i resultaträkningen under posten "Nettoresultat av poster till verkligt värde".

Se även avsnitt 9 "Omräkning av tillgångar och skulder i utländsk valuta".

11. Fastställande av verkligt värde på finansiella instrument

Verkligt värde definieras som det pris som vid värderingstidpunkten skulle erhållas vid försäljning av en tillgång eller betalas vid överlåtelse av en skuld i en ordnad transaktion mellan marknadsaktörer under aktuella marknadsförhållanden på tillgångens eller skuldens huvudmarknad, eller, om en huvudmarknad saknas, på tillgångens eller skuldens mest fördelaktiga marknad.

Det bästa beviset på verkligt värde är förekomsten av publicerade prisnoteringar på en aktiv marknad och när sådana förekommer används de vid värderingen av finansiella tillgångar och finansiella skulder. En aktiv marknad för en tillgång eller skuld är en marknad där transaktioner för tillgången eller skulden inträffar tillräckligt ofta och med tillräcklig volym för att ge löpande prisinformation. Den absoluta nivån av likviditet och volym som krävs för att marknaden ska anses vara aktiv varierar med klasserna av instrument. För vissa klasser föreligger låg prisvolatilitet, även för de instrument inom de klasser där handelsfrekvensen är hög. För instrument i sådana klasser är likviditetskraven lägre och därmed är åldersgränsen för priserna som används för att fastställa verkligt värde högre.

Handelsfrekvensen och volymen övervakas regelbundet för att bedöma om marknaderna är aktiva eller inte. Nordea använder främst publicerade prisnoteringar för att fastställa verkligt värde på instrument som redovisas under följande balansposter:

- Räntebärande värdepapper
- Aktier och andelar (noterade)
- Derivatinstrument (noterade)
- Emitterade värdepapper (emitterade bostadsobligationer i Nordea Kredit Realkreditaktieselskab)

K1. Redovisningsprinciper, forts.

Om noterade priser för ett finansiellt instrument inte representerar faktiska och regelbundet förekommande marknads-transaktioner, eller om noterade priser inte finns tillgängliga, fastställs det verkliga värdet med hjälp av lämplig värderingsmetod. Värderingsmetodens lämplighet, inklusive en bedömning av om noterade priser eller teoretiska priser ska användas, övervakas regelbundet.

Värderingsmetoderna kan variera från enkel analys av diskonterade kassaflöden till komplexa optionsvärderingsmodeller. Värderingsmodellerna har utformats så att observerbara marknadspriser och kurser används som indata i förekommande fall, men även ej observerbara modellparametrar kan användas. Värderingsteknikens lämplighet bedöms genom att mäta dess förmåga att träffa marknadspriser. Detta görs genom att jämföra beräknade priser med relevant jämförelsedata, t ex börskurser, motpartens värderingar eller konsensuspriser.

Nordea använder främst värderingsmetoder för att fastställa verkligt värde på instrument som redovisas under följande balansposter:

- Utlåning till allmänheten (hypotekslån i Nordea Kredit Realkreditaktieselskab)
- Räntebärande värdepapper (när prisnoteringar på en aktiv marknad saknas)
- Aktier och andelar (när prisnoteringar på en aktiv marknad saknas)
- Derivatinstrument (OTC-derivat)

För finansiella instrument där verkligt värde uppskattas med hjälp av en värderingsmetod undersöks om de variabler som använts i värderingsmodellen till övervägande del baserats på data från observerbara marknader. Med data från observerbara marknader avser Nordea data som kan inhämtas från allmänt tillgängliga externa källor och som bedöms utgöra realistiska marknadspriser. Vid användning av ej observerbara data, som har en betydande inverkan på värderingen, kan instrumentet vid första redovisningstillfället inte redovisas till det verkliga värde som beräknats via värderingsmetoden, och eventuella initiala vinster periodiseras därför i resultaträkningen över instrumentets löptid. De initiala vinsterna redovisas därefter direkt i resultaträkningen i det fall ej observerbara data blir observerbara.

I not K41 "Tillgångar och skulder till verkligt värde" återfinns en uppdelning av det verkliga värdet för finansiella instrument som tagits fram med hjälp av:

- instrumentets publicerade prisnoteringar på en aktiv marknad (nivå 1),
- värderingsmetod baserad på observerbara marknadsdata (nivå 2), och
- värderingsmetod baserad på icke observerbara marknadsdata (nivå 3).

Värderingsmodellerna som Nordea använder överensstämmer med accepterade ekonomiska metoder för prissättning av finansiella instrument och tar hänsyn till alla faktorer som marknadsaktörer skulle beakta vid prissättning.

Varje ny värderingsmodell godkänns av modellriskkommittén (Model Risk Committee) och alla modeller granskas regelbundet.

Mer information finns i not K41 "Tillgångar och skulder till verkligt värde".

12. Kassa och tillgodohavande hos centralbanker

Kassatillgångar omfattar lagliga betalningsmedel inklusive utländska sedlar och mynt. Tillgodohavanden hos centralbanker utgörs av tillgodohavanden på konton hos centralbanker och postgiro i myndighetsform, där följande förutsättningar är uppfyllda:

- centralbanken eller postgiro är hemmahörande i det land där institutet är etablerat

- tillgodohavandet kan disponeras fritt när som helst.

13. Finansiella instrument

Klassificering av finansiella instrument

Varje finansiellt instrument har klassificerats i någon av följande kategorier:

Finansiella tillgångar:

- Upplupet anskaffningsvärde
- Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen:
 - Obligatoriskt värderade till verkligt värde via resultaträkningen
 - Från början värderade till verkligt värde via resultaträkningen (verkligt värde-optionen)
- Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via övrigt totalresultat

Finansiella skulder:

- Upplupet anskaffningsvärde
- Finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen:
 - Obligatoriskt värderade till verkligt värde via resultaträkningen
 - Från början värderade till verkligt värde via resultaträkningen (verkligt värde-optionen)

Klassificeringen av en finansiell tillgång bestäms utifrån affärsmodellen för den portfölj som instrumentet ingår i och huruvida kassaflödena endast utgör betalning av kapitalbelopp och ränta.

Finansiella tillgångar med kassaflöden som inte uteslutas utgörs av betalning av kapitalbelopp och ränta värderas till verkligt värde via resultaträkningen. Alla övriga tillgångar klassificeras utifrån affärsmodellen. Portföljinstrument som omfattas av en affärsmodell där avsikten är att behålla instrumenten och ta emot avtalade kassaflöden värderas till upplupet anskaffningsvärde. Instrument som omfattas av en affärsmodell där avsikten är både att behålla instrumenten för att samla in avtalade kassaflöden och att sälja instrumenten värderas till verkligt värde via övrigt totalresultat. Finansiella tillgångar som omfattas av annan affärsmodell värderas till verkligt värde via resultaträkningen.

För att kunna bedöma affärsmodellen har Nordea delat in sina finansiella tillgångar i portföljer och underportföljer utifrån hur olika grupper av finansiella tillgångar förvaltas tillsammans för att uppnå ett visst affärsområde. I samband med fastställandet av rätt nivå för portföljen har hänsyn tagits till aktuell affärsområdesstruktur. Vid bedömningen av affärsmodell för respektive portfölj har Nordea analyserat syftet med de finansiella tillgångarna och exempelvis tidigare försäljningstrender och ersättning till ledningen.

Alla finansiella tillgångar och skulder redovisas till verkligt värde vid första redovisningstillfället. Klassificeringen av finansiella instrument i olika kategorier utgör grunden för hur varje finansiellt instrument efterföljande värderas i balansräkningen och hur förändringar i dess värde redovisas. I tabellen "Klassificering av finansiella instrument" i not K40, presenteras i vilka olika kategorier de finansiella instrumenten i Nordeas balansräkning har klassificerats enligt IFRS 9.

Upplupet anskaffningsvärde

Finansiella tillgångar och skulder värderade till upplupet anskaffningsvärde redovisas initialt i balansräkningen till verkligt värde, inklusive transaktionskostnader. Efter första redovisningstillfället värderas instrument i denna kategori till upplupet anskaffningsvärde. Vid värdering till upplupet anskaffningsvärde resultatförs skillnaden mellan anskaffningsvärdet och lösningsvärdet över den återstående löptiden med hjälp av effektivräntemetoden. Upplupet anskaffningsvärde definieras som det belopp till vilket den finansiella till-

K1. Redovisningsprinciper, forts.

gången eller skulden värderas vid första redovisningstillfället, minus avbetalningar av kapitalbelopp, plus eller minus ackumulerade avskrivningar med tillämpning av effektivräntemetoden på eventuell skillnad mellan det ursprungliga beloppet och beloppet på förfallodagen och, för finansiella tillgångar, justerat för eventuell förlustreserv. För ytterligare information om effektivräntemetoden, se avsnitt 6 "Räntenetto". Information om nedskrivningar enligt IFRS 9 finns i avsnitt 14 nedan.

Ränta på tillgångar och skulder i kategorin värderade till upplupet anskaffningsvärde redovisas i resultaträkningen i posten "Ränteintäkter" respektive "Räntekostnader".

Den här kategorin omfattar huvudsakligen all utlåning och inlåning, med undantag av omvända repor/repor och avtal om värdepapperslån inom Markets och hypotekslån i Nordea Kredit Realkreditaktieselskab. Kategorin omfattar också räntebärande värdepapper som huvudsakligen härrör från en portfölj av räntebärande värdepapper inom Life & Pensions i Norge, efterställda skulder med undantag för obligationer emitterade av Nordea Kredit Realkreditaktieselskab och emitterade strukturerade obligationer i Markets.

Finansiella tillgångar och skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen

Finansiella tillgångar och skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen värderas till verkligt värde exklusive transaktionskostnader. Alla värdeförändringar i dessa poster redovisas direkt i resultaträkningen under "Nettoresultat av poster till verkligt värde".

Den här kategorin har två underkategorier: Obligatoriskt värderade till verkligt värde via resultaträkningen och Från början värderade till verkligt värde via resultaträkningen (verkligt värde-optionen).

Underkategorin Obligatoriskt värderade till verkligt värde via resultaträkningen innehåller huvudsakligen alla tillgångar inom Markets, tradingrelaterade skulder inom Markets, räntebärande värdepapper i del av likviditetsreserven, derivatinstrument, aktier, hypotekslån i det danska dotterföretaget Nordea Kredit Realkreditaktieselskab samt finansiella tillgångar under "Tillgångar i placeringsportföljer och fondförsäkringsavtal". Inlåning i placeringsportföljer och fondförsäkringsavtal är avtal med kunder och försäkringstagare där all risk tas av försäkringstagarna. Inlåningsmedlen investeras i olika typer av finansiella tillgångar till förmån för kunderna och försäkringstagarna.

Huvuddelen av de finansiella tillgångar och skulder som klassificerats som tillhörande kategorin Från början värderade till verkligt värde via resultaträkningen utgörs av emitterade obligationer i Nordea Kredit Realkreditaktieselskab samt tillgångar och skulder inom Nordea Life & Pensions.

Skulder i Nordea Kredit Realkreditaktieselskab klassificeras som tillhörande kategorin Från början värderade till verkligt värde via resultaträkningen för att eliminera eller avsevärt minska bristande överensstämmelse i redovisningen. När Nordea beviljar bolån till kunder i enlighet med dansk lag om bostadsfinansiering emitterar Nordea samtidigt obligationer med matchande villkor, så kallad "matchad finansiering". Kunderna kan återbetala sina lån genom att antingen återbetala skuldbeloppet eller köpa de emitterade obligationerna och återlämna dessa till Nordea som reglering av fordran. Obligationerna är en viktig komponent på den danska penningmarknaden och Nordea köper och säljer följaktligen egna obligationer på marknaden. Lånen värderas till verkligt värde via resultaträkningen och om obligationerna värderades till upplupet anskaffningsvärde skulle detta ge upphov till bristande överensstämmelse i redovisningen. För att undvika detta värderar Nordea obligationerna till verkligt värde, med alla förändringar i verkligt värde, inklusive förändringar i kreditrisk, redovisade i resultaträkningen.

Alla underliggande tillgångar i finansiella avtal inom Nordea Life & Pensions klassificeras i kategorin Från början värderade till verkligt värde via resultaträkningen för att eliminera eller avse-

vårt minska den bristande överensstämmelsen i redovisningen med de skulder till försäkringstagare som värderas till verkligt värde. Finansiella avtal (fondförsäkringar) som i balansräkningen redovisas som "Skulder till försäkringstagare" hanteras på basis av verkligt värde och klassificeras följaktligen som tillhörande kategorin Från början värderade till verkligt värde via resultaträkningen. Förändringar i den egna kreditrisken redovisas i resultaträkningen, eftersom en redovisning av sådana förändringar i övrigt totalresultat skulle ge upphov till bristande överensstämmelse i redovisningen. Försäkringsavtalens underliggande tillgångar (definieras i avsnitt 19 "Skulder till försäkringstagare"), med undantag för en portfölj av räntebärande värdepapper i Norge, klassificeras i kategorin Från början värderade till verkligt värde via resultaträkningen, för att minska den bristande överensstämmelsen i redovisningen med de skulder till försäkringstagare som normalt värderas till aktuellt värde.

Även tillgångar i placeringsportföljer och fondförsäkringsavtal som inte obligatoriskt värderas till verkligt värde via resultaträkningen klassificeras i kategorin Från början värderade till verkligt värde via resultaträkningen för att undvika bristande överensstämmelse i redovisningen med motsvarande inlåning. Inlåningen i placeringsportföljer och fondförsäkringsavtal hanteras på basis av verkligt värde, och klassificeras också följaktligen i kategorin Från början värderade till verkligt värde via resultaträkningen. Värdet på denna inlåning är direkt kopplad till avtalens underliggande tillgångar, och förändringar får därmed ingen inverkan på den egna kreditrisken i dessa avtal.

Nordea tillämpar också verkligt värde-optionen på emitterade strukturerade obligationer inom Markets eftersom dessa instrument innehåller inbäddade derivat som inte är nära förknippade med värdavtalet. Förändringen i verkligt värde på dessa emitterade strukturerade obligationer redovisas i resultaträkningen, med undantag för förändringar i kreditrisken som redovisas i övrigt totalresultat.

Ränteintäkter och räntekostnader hänförliga till balansposter redovisade till verkligt värde via resultaträkningen inom Markets och Nordea Life & Pensions klassificeras som "Nettoresultat av poster till verkligt värde".

Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via övrigt totalresultat

Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via övrigt totalresultat värderas till verkligt värde med tillägg för transaktionskostnader. Den här kategorin omfattar huvudsakligen de räntebärande värdepapperen i del av likviditetsreserven. Förändringar i verkligt värde, bortsett från räntor, valutakurs-effekter och nedskrivningar, redovisas mot verkligt värdereserven under eget kapital via övrigt totalresultat. Ränta redovisas i resultaträkningen i posten "Ränteintäkter", valutakurs-effekter i posten "Nettoresultat av poster till verkligt värde" och nedskrivningar i posten "Kreditförluster, netto". I samband med avyttring av ett instrument omklassificeras de ackumulerade förändringarna i verkligt värde, som tidigare har redovisats i verkligt värde-reserven under övrigt totalresultat, från eget kapital till resultaträkningen under posten "Nettoresultat av poster till verkligt värde". Information om nedskrivningar enligt IFRS 9 finns i avsnitt 14 nedan.

Sammansatta finansiella instrument

Sammansatta finansiella instrument är avtal som omfattar ett värdavtal och ett inbäddat derivat. Sådana kombinationer uppstår huvudsakligen i samband med emissioner av strukturerade skuldinstrument, såsom emitterade indexobligationer.

Indexobligationer som har emitterats av Group Treasury anses utgöra en del av finansieringsverksamheten. Värdavtalet, nollkuponobligationen, värderas till upplupet anskaffningsvärde. Inbäddade derivat i sådana instrument särskiljs från värdavtalet och redovisas separat som derivat till verkligt värde om de ekonomiska egenskaperna och riskerna inte är

K1. Redovisningsprinciper, forts.

nära förknippade med värdavtalets ekonomiska egenskaper och risker samt om det inbäddade derivatet uppfyller definitionen på ett derivat. Förändringar i verkligt värde på inbäddade derivat redovisas i resultaträkningen under posten "Nettoresultat av poster till verkligt värde".

För strukturerade obligationer som har emitterats av Markets tillämpar Nordea verkligt värde-optionen, och hela det sammansatta instrumentet, värdavtalet och det inbäddade derivatet, värderas till verkligt värde via resultaträkningen. Förändringar i verkligt värde redovisas i resultaträkningen under posten "Nettoresultat av poster till verkligt värde" och i balansräkningen under "Emitterade värdepapper".

Avtal om inlåning och utlåning av värdepapper

Transaktioner avseende in- och utlåning av värdepapper innebär i allmänhet ställande av säkerhet. Om inte riskerna och rättigheterna förknippade med ägandet överförs, beaktas inte överföringen av värdepapper i balansräkningen. Om motparten har rätt att sälja vidare eller pantsätta värdepappren på nytt, omklassificeras dessa till posten "Pantsatta finansiella instrument" i balansräkningen.

Utlånade värdepapper redovisas också under posten "För egna skulder ställda säkerheter".

Säkerheter i form av likvida medel (inlåning av värdepapper) som har lämnats till motparter redovisas i balansräkningen som "Utlåning till centralbanker", "Utlåning till kreditinstitut" eller som "Utlåning till allmänheten". Säkerheter i form av likvida medel (utlåning av värdepapper) som har erhållits från motparter redovisas i balansräkningen som "Skulder till kreditinstitut" eller som "In- och upplåning från allmänheten".

Återköpsavtal och omvända återköpsavtal

Värdepapper som har lämnats enligt återköpsavtal och värdepapper som mottagits enligt omvända återköpsavtal bokas inte bort från respektive redovisas inte i balansräkningen. Om motparten har rätt att sälja vidare eller pantsätta värdepappren på nytt, omklassificeras dessa till posten "Pantsatta finansiella instrument" i balansräkningen.

Värdepapper som har lämnats enligt återköpsavtal redovisas också under posten "För egna skulder ställda säkerheter".

Likvida medel som har erhållits enligt återköpsavtal redovisas i balansräkningen som "Skulder till kreditinstitut" eller som "In- och upplåning från allmänheten". Likvida medel som har lämnats enligt omvända återköpsavtal redovisas i balansräkningen som "Utlåning till centralbanker", "Utlåning till kreditinstitut" eller som "Utlåning till allmänheten".

Vidare innebär försäljning av värdepapper som mottagits i omvända återköpsavtal redovisning av en tradingrelaterad skuld (blankning).

Derivatinstrument

Samtliga derivat redovisas i balansräkningen och värderas till verkligt värde. Derivat med positiva verkliga värden, inklusive upplupen ränta, redovisas på tillgångssidan under posten "Derivatinstrument". Derivat med negativa verkliga värden, inklusive upplupen ränta, redovisas på skuldsidan under posten "Derivatinstrument".

Realiserade och orealiserade vinster och förluster på derivat redovisas i resultaträkningen under posten "Nettoresultat av poster till verkligt värde".

Kvittning av finansiella tillgångar och skulder

Nordea kvittar finansiella tillgångar och skulder i balansräkningen om laglig rätt till kvittning föreligger, i den löpande verksamheten och i händelse av fallissemang, konkurs och insolvens hos Nordea eller dess motparter, och om avsikten är att nettoreglera posterna eller avyttra tillgången samtidigt som skulden regleras.

Börsnoterade derivat bokas bort från balansräkningen på

daglig basis när likvid betalas eller erhålls och instrumentet justeras till rådande marknadsvillkor. Derivatillgångar, derivatsskulder, kontantsäkerhetsfordringar och kontantsäkerhetsskulder gentemot centrala motparter för clearing kvittas i balansräkningen om transaktionsvalutan respektive den centrala motparten för clearing är densamma. Derivatillgångar, derivatsskulder, kontantsäkerhetsfordringar och kontantsäkerhetsskulder avseende bilaterala OTC-derivat kvittas däremot inte i balansräkningen.

Ut- och inlåning i repor och omvända repor som görs med en central motpart kvittas i balansräkningen om tillgångarna och skulderna avser samma centrala motpart, regleras i samma valuta och har samma löptid. Ut- och inlåning i repor och omvända repor som görs i enlighet med Global Master Repurchase Agreement (GMRA) kvittas i balansräkningen om tillgångarna och skulderna avser samma motpart, regleras i samma valuta, har samma löptid och regleras via samma institut.

Emitterade skuld- och eget kapital-instrument

Ett finansiellt instrument emitterat av Nordea klassificeras antingen som en finansiell skuld eller som eget kapital. Emitterade finansiella instrument klassificeras som en finansiell skuld om avtalsförhållandena innebär att Nordea har en befintlig förpliktelse att antingen erlägga kontanter eller annan finansiell tillgång, eller ett variabelt antal eget kapital-instrument, till innehavaren av instrumentet. Om så inte är fallet är instrumentet vanligtvis ett eget kapital-instrument och klassificeras som eget kapital, med avdrag för transaktionskostnader. För finansiella instrument som innehåller både en skuld- och en eget kapital-del, redovisas dessa delar separat.

14. Utlåning till allmänheten/kreditinstitut

Tillämpningsområde

Nedskrivning till följd av kreditrisk ska tillämpas för finansiella instrument som klassificerats i kategorin Upplupet anskaffningsvärde eller Verkligt värde via övrigt totalresultat. Här ingår tillgångar som redovisats i balansräkningen som "Utlåning till centralbanker", "Utlåning till kreditinstitut", "Utlåning till allmänheten" samt "Räntebärande värdepapper". Dessa balansposter innefattar också tillgångar som klassificerats i kategorin Verkligt värde via resultaträkningen, vilka inte omfattas av någon prövning av nedskrivningsbehov. Se avsnitt 13 ovan och not K40 "Klassificering av finansiella instrument".

Åtaganden utanför balansräkningen, eventalförpliktelser och kreditåtaganden ska också prövas för nedskrivningsbehov.

Redovisning och presentation

Tillgångar värderade till upplupet anskaffningsvärde redovisas brutto, med en separat reservering för förväntade kreditförluster om förlusten inte betraktas som definitiv. Reserverna presenteras netto i balansräkningen, men presenteras separat i noterna. Förändringar av reserveringar redovisas i resultaträkningen och klassificeras som "Kreditförluster, netto".

Om nedskrivningen anses vara definitiv redovisas den som en konstaterad kreditförlust, och det redovisade värdet på lånet jämte tillhörande reservering för kreditförluster tas bort från balansräkningen. En nedskrivning anses vara definitiv när konkursansökan inges mot låntagaren och konkursförvaltaren har presenterat den ekonomiska utgången av konkursförfarandet, eller när Nordea efterskänker sina fordringar genom rekonstruktion på antingen rättslig eller frivillig grund eller när Nordea av andra skäl bedömer återvinning av fordran som osannolik.

Avsättningar för poster utanför balansräkningen klassificeras som "Avsättningar" i balansräkningen, med förändringar i avsättningar klassificerade som "Kreditförluster, netto".

Tillgångar klassificerade som Verkligt värde via övrigt

K1. Redovisningsprinciper, forts.

totalresultat redovisas till verkligt värde i balansräkningen. Nedskrivningar beräknade i enlighet med IFRS 9 redovisas i resultaträkningen och klassificeras som "Kreditförluster, netto". Eventuella justeringar till verkligt värde redovisas i "Övrigt totalresultat".

Prövning av nedskrivningsbehov

Nordea klassificerar alla lånefordringar i olika kategorier på individuell basis. Kategori 1 inkluderar tillgångar utan betydande ökning av kreditrisken sedan första redovisningstillfället, kategori 2 inkluderar tillgångar med betydande ökning av kreditrisken och kategori 3 inkluderar osäkra fordringar. Nordea följer upp om det finns indikationer på kreditförsämring (kategori 3) genom att identifiera händelser med negativ inverkan på beräknade framtida kassaflöden (förlusthändelse). Nordea tillämpar samma definition på fallissemang som i kapitaltäckningsförfordningen. Mer information om identifiering av förlusthändelser finns i not K2 "Risk- och likviditetshantering". Lånefordringar som inte har individuellt beräknade reserver ingår i prövningen av nedskrivningsbehov baserat på statistiska modeller.

För lånefordringar med betydande värde där ett individuellt nedskrivningsbehov har identifierats beräknas nedskrivningsbeloppet på individuell nivå. Det redovisade värdet på lånefordringen jämförs med den nuvärdesberäknade summan av förväntade framtida kassaflöden. Om det redovisade värdet är högre redovisas skillnaden som en nedskrivningsförlust. De förväntade kassaflödena diskonteras med den ursprungliga effektiva räntan och innefattar verkligt värde för säkerheter och andra kreditförstärkningar. Nuvärdesberäkningen baseras på tre olika framtidsbaserade scenarier som är sannolikhetsviktade.

För lånefordringar som inte är betydande där ett individuellt nedskrivningsbehov har identifierats beräknas nedskrivningsbeloppet utifrån den modell som beskrivs nedan, men med hänsyn till att lånefordringarna redan är fallerade.

Prövning av nedskrivningsbehov för lån värderade enligt statistiska modeller

För lånefordringar där inget nedskrivningsbehov identifierades i den individuella prövningen används en statistisk modell för beräkning av nedskrivningsbehov. Reserveringarna beräknas som lånefordringen vid fallissemang gånger sannolikheten för fallissemang gånger förlusten i händelse av fallissemang. För tillgångar i kategori 1 baseras beräkningen endast på de kommande 12 månaderna, medan den för tillgångar i kategori 2 och 3 baseras på tillgångens förväntade löptid.

Reserveringar för lånefordringar där det inte skett någon betydande ökning av kreditrisken sedan första redovisningstillfället baseras på förväntade kreditförluster under kommande 12 månader (kategori 1). Reserveringar för lånefordringar där det har skett en betydande ökning av kreditrisken sedan första redovisningstillfället, men där ingen nedskrivning har gjorts, baseras på förväntade kreditförluster under hela den återstående löptiden (kategori 2). Detta gäller även för osäkra fordringar som inte är betydande i kategori 3.

Nordea använder två olika modeller för att fastställa om det har skett en betydande ökning av kreditrisken eller inte. För tillgångar som innehades vid övergången den 1 januari 2018 används förändringen i interna rating- och scoringuppgifter för att fastställa om det skett en betydande ökning av kreditrisken eller inte. Interna rating-/scoringuppgifter används för att bedöma risken hos kunderna, och en försämrad rating/scoring för en kund tyder på att kreditrisken har ökat. Nordea har dragit slutsatsen att det inte är möjligt att beräkna PD vid kreditgivning för den återstående löptiden utan bedömningar i efterhand av tillgångar som redan redovisas i balansräkningen vid övergången. Förändringar i PD för

den återstående löptiden används som utlösande faktor för tillgångar redovisade efter övergången.

För tillgångar som bedöms utifrån PD för den återstående löptiden använder Nordea en blandning av absoluta och relativa förändringar i PD som kriterium för överföringen.

- Retail-kunder med ett ursprungligt tolv månaders PD under 1%: Exponeringar med en relativ ökning i livstids PD över 100 % och en absolut ökning av tolv månaders PD över 45 punkter överförs till kategori 2.
- Retail-kunder med ett ursprungligt tolv månaders PD över eller lika med 1%: Exponeringar med en relativ ökning i livstids PD över 100 % eller en absolut ökning av tolv månaders PD över 300 punkter överförs till kategori 2.
- Företags- och institutionella kunder med ett ursprungligt tolv månaders PD under 0,5%: Exponeringar med en relativ ökning i livstids PD över 150 % och en absolut ökning av tolv månaders PD över 20 punkter överförs till kategori 2.
- Företags- och institutionella kunder med ett ursprungligt tolv månaders PD över eller lika med 0,5 %: Exponeringar med en relativ ökning i livstids PD över 150 % eller en absolut ökning av tolv månaders PD över 400 punkter överförs till kategori 2.

För tillgångar där rating- och scoringmodeller används kalibreras rating-/scoringförändringen för att matcha den betydande ökningen av kreditrisken utifrån PD för den återstående löptiden. Dessutom överförs kunder som omfattas av förmildrande åtgärder och kunder som är mer än 30 dagar sena med sina betalningar till kategori 2, såvida inte ett nedskrivningsbehov redan har identifierats (kategori 3). Lånefordringar där kunderna är mer än 90 dagar sena med sina betalningar klassificeras normalt i kategori 3, men denna klassificeringen ändras om det finns bevis för att kunden inte har fallerat. Sådana lånefordringar klassificeras i kategori 2.

Nordea använder sig inte av undantaget "låg kreditrisk" i bankverksamheten, men däremot för en mindre portfölj av räntebärande värdepapper i försäkringsrörelsen.

Vid beräkningen av reserveringar, inklusive kategoriindelningen, används sannolikhetsviktad, framtidsbaserad information. Nordea använder tre makroekonomiska scenarier för att ta hänsyn till de icke-linjära aspekterna av förväntade kreditförluster. De olika scenarierna används för att justera de aktuella parametrarna för beräkning av förväntade kreditförluster, och ett sannolikhetsviktat genomsnitt av de förväntade förlusterna enligt respektive scenario redovisas som reserveringar. Modellen använder sig av data som samlats in före balansdagen, vilket innebär att Nordea måste identifiera händelser som påverkar reserveringarna efter datainsamlingen. Ledningen utvärderar dessa händelser och justerar reserveringarna, om detta bedöms nödvändigt.

Avskrivningar

Avskrivningar innebär att lån eller kundfordringar avförs från balansräkningen samtidigt som motsvarande kreditförlusterreservering realiseras. När fordringar bedöms vara omöjliga att driva in ska de snarast möjligt skrivas av, oavsett om det rättsliga anspråket kvarstår eller inte. En avskrivning kan göras innan eventuella rättsliga åtgärder mot låntagaren, för att återvinna skulden, har slutförts. Även om en fordran som inte kan drivas in skrivs av eller avförs från balansräkningen har kunden en rättslig skyldighet att betala den utestående skulden. Vid bedömningen av huruvida osäkra lånefordringar kan återvinnas och om avskrivningar krävs, är det framför allt lånefordringar med följande egenskaper som står i fokus (listan inte uttömmande):

- Lånefordringar där kunderna är mer än 90 dagar sena med betalningen. Om en lånefordring, eller del av den, efter den

K1. Redovisningsprinciper, forts.

här bedömningen anses vara omöjlig att driva in, skrivs den av.

- Lånefordringar som omfattas av insolvensförfarande och har låg säkerhetstäckning.
- Lånefordringar där juridiska kostnader förväntas förbruka behållningen från konkursförfarandet, med låga återvinningsvärden som följd.
- Delavskrivning kan vara befogad när det finns rimliga ekonomiska belägg för att låntagaren inte kan återbetala hela beloppet, det vill säga en avsevärd del av skulden kan inte på rimliga grunder sägas vara återvinningsbar genom för-mildrande åtgärder eller realisering av säkerheter.
- Rekonstruktionsfall

Diskonteringsränta

Diskonteringsräntan som används för värdering av osäkra lånefordringar motsvarar den ursprungliga effektiva räntan för lån hänförliga till en enskild kund eller, i förekommande fall, till en grupp av lånefordringar. Om så anses lämpligt kan diskonteringsräntan beräknas med en metod som resulterar i en nedskrivning som utgör en rimlig uppskattning av vad en beräkning grundad på effektivräntemetoden skulle ge.

Omstrukturerade lånefordringar och modifieringar

Med en omstrukturerad lånefordran avses i detta sammanhang en lånefordran där Nordea har beviljat låntagaren eftergifter till följd av dennes finansiella svårigheter och där dessa eftergifter har gett upphov till en kreditförlust för Nordea. Efter en omstrukturering betraktas lånefordran vanligen inte längre som osäker om åtagandena fullföljs i enlighet med de nya villkoren. I det fall en återvinning sker redovisas betalningen som en återvinning av kreditförluster.

Modifiering av de avtalsmässiga kassaflödena för lån till kunder med ekonomiska svårigheter (förmildrande åtgärder) minskar det redovisade lånebeloppet, brutto. Normalt är denna minskning mindre än den befintliga reserveringen, och ingen förlust redovisas i resultaträkningen till följd av modifiering. Om de är betydande, minskas bruttobeloppen (lån och reservering).

Tillgångar övertagna för skyddande av fordran

I en finansiell omstrukturering kan långivaren komma att avstå från lånefordringar till förmån för låntagaren och i utbyte mot denna eftergift ta över tillgångar som lämnats som säkerhet för lånen, aktier som emitterats av låntagaren eller andra tillgångar. En tillgång övertagen för skyddande av fordran redovisas i balansräkningen tillsammans med liknande tillgångar som redan innehas av Nordea. En övertagen fastighet som inte innehas för eget utnyttjande redovisas till exempel tillsammans med andra förvaltningsfastigheter.

Alla tillgångar som övertagits för skyddande av fordran redovisas vid första redovisningstillfället till verkligt värde och eventuell skillnad mellan lånets redovisade värde och det verkliga värdet för den övertagna tillgången redovisas under posten "Kreditförluster, netto". Det verkliga värdet på redovisningsdagen blir tillgångens anskaffningsvärde eller upplupna anskaffningsvärde, beroende på vad som är tillämpligt. Under efterföljande perioder värderas tillgångar som övertagits för skyddande av fordran i enlighet med gällande värderingsprinciper för tillgångsslaget. Förvaltningsfastigheter värderas då till verkligt värde. Övertagna finansiella tillgångar klassificeras generellt i kategorin Verkligt värde via resultaträkningen och värderas till verkligt värde. Förändringar i verkligt värde redovisas i resultaträkningen under posten "Nettoresultat av poster till verkligt värde".

Eventuella värdeförändringar, efter den övertagna tillgångens första redovisningstillfälle, redovisas i resultaträkningen i enlighet med koncernens principer för presentation av tillgångsslaget. Posten "Kreditförluster, netto" i resultaträkning-

en påverkas följaktligen inte av nya värderingar av den övertagna tillgången efter första redovisningstillfället.

15. Leasing

Nordea som leasegivare

Finansiell leasing

Nordeas leasingverksamhet omfattar huvudsakligen finansiell leasing. Ett finansiellt leasingavtal redovisas som fordran på leasetagaren under balansposten "Utlåning till allmänheten" till ett belopp som motsvarar nettoinvesteringen enligt leasingavtalet. Leasingavgiften, exklusive kostnad för service, redovisas som återbetalning av fordran och som ränteintäkt. Intäkten fördelas så att en jämn förräntning erhålls på under varje period redovisad nettoinvestering.

Operationell leasing

Tillgångar som omfattas av operationell leasing fördelas i balansräkningen på slag av tillgång, vanligen materiella tillgångar. Leasingintäkter intäktsredovisas linjärt under leasingavtalets löptid och klassificeras som "Räntenetto". Avskrivning på leasingobjekt beräknas enligt de principer för avskrivningar som Nordea använder för liknande tillgångar och redovisas i resultaträkningen som "Av- och nedskrivningar av materiella och immateriella tillgångar".

Nordea som leasetagare

När ett avtal ingås gör Nordea en bedömning av om det är eller innehåller ett leasingavtal. Ett leasingavtal är ett avtal som överlåter rätten att under en viss tid bestämma över användningen av en tillgång i utbyte mot ersättning.

Rätten att använda en tillgång i ett leasingavtal redovisas vid inledningsdatumet som en nyttjanderätt och skyldigheten att betala leasingavgifterna redovisas som en leasingskuld. Nyttjanderätten värderas som nuvärdet av leasingavgifterna, plus initiala direkta kostnader och kostnader för skyldigheten att underhålla tillgången minus eventuella förmåner som mottagits i samband med leasingavtalet. Icke-leasingkomponenter särskiljs. Som diskonteringsränta för att beräkna leasingskulden för varje avtal används den marginella låneräntan vid avtalets inledningsdatum. För betydande leasingavtal gällande lokaler/fastigheter kan avtalets implicita ränta användas, om den är tillgänglig.

Nyttjanderätter redovisas på samma sätt som liknande egna tillgångar och leasingskulder redovisas som "Övriga skulder" i balansräkningen. Principerna för avskrivning är desamma som för liknande egna tillgångar, men avskrivningstiden kan normalt inte vara längre än leasingperioden. Prövning av nedskrivningsbehov på nyttjanderätter görs enligt samma principer som för liknande egna tillgångar. Räntekostnader för leasingskulder redovisas som "Räntekostnader" i resultaträkningen.

Tillgångarna klassificeras som Fastigheter och Övriga tillgångar. Övriga tillgångar utgörs främst av fordon och IT-utrustning. Nordea tillämpar den praktiska lösningen för kortfristiga leasingavtal (med en leasingperiod på 12 månader eller kortare), både för fastigheter och övriga tillgångar. Den praktiska lösningen för tillgångar med lågt värde tillämpas för övriga tillgångar. Kortfristiga avtal och avtal med lågt värde redovisas inte i balansräkningen, utan leasingavgifterna kostnadsförs i resultaträkningen under "Övriga kostnader", linjärt fördelade över leasingperioden, såvida inte något annat systematiskt sätt bättre återspeglar Nordeas ekonomiska nytta över tiden.

Leasingavtalen avser huvudsakligen kontorslokaler, men också tjänstebilar, IT-utrustning och andra tillgångar som normalt behövs i verksamheten. Fastigheterna/lokalerna kan i huvudsak delas in i bankkontor och huvudkontor. Fastighetskontrakten förvaltas aktivt med fokus på ett effektivt utnyttjande av utrymmen och på förändringar i affärsomgivningen.

K1. Redovisningsprinciper, forts.

Leasingavgifterna utgörs normalt av fasta avgifter, och i fråga om framför allt lokaler/fastigheter även rörliga avgifter som är kopplade till ett index. Normalt används inte restvärdesgarantier eller köpoptioner.

Leasingperioden är den förväntade leasingperioden. Med förväntad leasingperiod avses den icke uppsägningsbara leasingperioden enligt avtalet och eventuella möjligheter till förlängning som Nordea med rimlig säkerhet avser att utnyttja. Leasingperioden för avtal utan slutdatum fastställs genom att ta hänsyn alla fakta och omständigheter.

Den förväntade leasingperioden för de flesta lokaler/fastigheter är 1–10 år, medan den förväntade leasingperioden för huvudkontoren i de nordiska länderna är 15–25 år. Dessa avtal innefattar normalt möjlighet till förlängning.

Avtal som innehåller leasingavtal

Avtal kan omfatta rätten att använda en tillgång i utbyte mot en eller flera betalningar, även om avtalet inte har leasingavtalets juridiska form. I förekommande fall separeras dessa tillgångar från avtalet och redovisas som leasade tillgångar.

16. Immateriella tillgångar

Immateriella tillgångar är identifierbara, icke-monetära tillgångar som saknar fysisk beskaffenhet. Tillgångarna står under Nordeas kontroll, vilket innebär att Nordea har möjlighet och rätt att erhålla de framtida ekonomiska fördelarna hänförliga till den underliggande tillgången. Nordeas immateriella tillgångar utgörs främst av goodwill, IT-utvecklingsprojekt/programvaror och kundrelaterade immateriella tillgångar.

Goodwill

Goodwill utgör skillnaden mellan anskaffningsvärdet och det verkliga värdet på Nordeas andel av identifierbara nettotillgångar i förvärvade koncernföretag/intresseföretag/joint ventures vid förvärvstidpunkten. Goodwill som uppkommit vid förvärv av koncernföretag redovisas som "Immateriella tillgångar". Goodwill som uppkommit vid förvärv av intresseföretag och joint ventures redovisas inte som en separat tillgång utan som "Aktier och andelar i intresseföretag och joint ventures". Goodwill prövas årligen för eventuellt nedskrivningsbehov, eller oftare om händelser eller ändrade förutsättningar tyder på att nedskrivningsbehov finns. Goodwill redovisas till anskaffningsvärde minskat med ackumulerade nedskrivningar. Nedskrivning av goodwill kan inte återföras i senare perioder. Goodwill hänförlig till intresseföretag och joint ventures prövas inte separat för nedskrivningsbehov utan inkluderas i det redovisade värdet på intresseföretaget och joint venture-företaget. Principerna för nedskrivningsprövning av intresseföretag och joint ventures beskrivs i avsnitt 6 "Redovisning av rörelseintäkter och nedskrivningar".

IT-utvecklingsprojekt/programvaror

Kostnader hänförliga till underhåll av programvaror kostnadsförs löpande. Utgifter direkt hänförliga till större investeringar i utveckling av programvara redovisas som immateriella tillgångar om de förväntas generera framtida ekonomiska fördelar. Dessa utgifter omfattar personalkostnader för programutveckling och indirekta kostnader för att färdigställa tillgången för avsedd användning. Programkostnader omfattar också förvärvade programlicenser som inte är hänförliga till funktionen hos en materiell tillgång.

Avskrivningen beräknas linjärt över programvarans nyttjandeperiod, som vanligen är 3 till 5 år, och i vissa fall för strategisk infrastruktur upp till maximalt 10 år.

Kundrelaterade immateriella tillgångar

I samband med rörelseförvärv allokteras normalt sett en del av köpeskillingen till kundrelaterade immateriella tillgångar, under förutsättning att tillgången är identifierbar och under

Nordeas kontroll. En immateriell tillgång är identifierbar om den uppstår till följd av avtalsmässiga eller lagliga rättigheter, eller om den kan separeras från företaget och säljas, överförs, licensieras, uthyras eller bytas. Tillgången skrivs av över nyttjandeperioden, normalt över maximalt 10 år.

Nedskrivning

Goodwill och IT-utvecklingsprojekt som ännu inte tagits i bruk skrivs inte av, men prövas årligen med avseende på eventuellt nedskrivningsbehov. Prövningen görs oftare om något tyder på att ett nedskrivningsbehov föreligger. Nedskrivningskostnaden beräknas som skillnaden mellan redovisat värde och återvinningsvärde.

Alla immateriella tillgångar med begränsad nyttjandeperiod, inklusive IT-utvecklingsprojekt som har tagits i bruk, prövas per varje balansdag med avseende på indikationer på nedskrivningsbehov. Om sådana indikationer finns görs en analys för att bedöma huruvida de immateriella tillgångarnas redovisade värde är fullt återvinningsbart.

Återvinningsvärdet är det högre av verkligt värde efter avdrag för försäljningskostnader och nyttjandevärdet för tillgången eller den kassagenererande enheten. Kassagenererande enhet definieras som den minsta identifierbara grupp av tillgångar som ger upphov till kassaflöden som i allt väsentligt är oberoende av andra tillgångar. För goodwill och IT-utvecklingsprojekt som ännu inte tagits i bruk, motsvaras de kassagenererande enheterna av rörelsesegmenten. Nyttjandevärdet är nuvärdet av de kassaflöden som tillgången eller den kassagenererande enheten förväntas ge upphov till. Kassaflödet bedöms utifrån tillgångens eller den kassagenererande enhetens nuvarande skick och diskonteras med en diskonteringsränta motsvarande den långfristiga riskfria räntan plus en riskpremie. Om återvinningsvärdet är lägre än redovisat värde görs en nedskrivning. Se även not K21 "Immateriella tillgångar" för mer information om nedskrivningsprövningar.

17. Materiella tillgångar

Materiella tillgångar omfattar fastigheter för egen användning, förbättringsutgifter på annans fastighet, IT-utrustning, möbler och annan utrustning. Materiella tillgångar redovisas till anskaffningsvärde minskat med ackumulerade av- och nedskrivningar. Anskaffningsvärdet för en materiell tillgång utgörs av dess inköpspris samt eventuella kostnader direkt hänförliga till att sätta tillgången i brukbart skick för avsedd användning. Om olika delar av samma materiella tillgång har olika nyttjandeperioder redovisas de som separata poster.

Materiella tillgångar skrivs av linjärt över den beräknade nyttjandeperioden. Den beräknade nyttjandeperioden för olika materiella tillgångar uppdateras årligen. Nedan följer de nuvarande avskrivningstiderna:

Byggnader	30–75 år
Inventarier	3–5 år
Förbättringsutgifter på annans fastighet	För förändringar inom byggnader det kortare av 10 år och återstående hyresperiod. För nybyggnation det kortare av redovisningsprinciperna för ägda byggnader och återstående hyresperiod. För fast inredning i leasade fastigheter gäller det kortare av 10–20 år och återstående hyresperiod.

Varje balansdag prövar Nordea om det finns indikationer på nedskrivningsbehov för en materiell tillgång. Om sådana indikationer finns görs en bedömning av tillgångens återvinningsvärde och eventuell nedskrivning görs.

Nedskrivningar återförs om återvinningsvärdet ökar. Det redovisade värdet ökas då till återvinningsvärdet, men kan

K1. Redovisningsprinciper, forts.

inte överstiga vad det redovisade värdet varit om en nedskrivning inte redovisats.

18. Förvaltningsfastigheter

Förvaltningsfastigheter är huvudsakligen fastigheter som innehas i syfte att generera hyresinkomster och/eller värdestegring. Huvuddelen av Nordea's förvaltningsfastigheter är hänförliga till Nordea Life & Pensions. Nordea använder verkligt värde modellen för värdering av förvaltningsfastigheter. Bästa beviset på verkligt värde är normalt noterade priser på en aktiv marknad för liknande fastigheter med samma läge och i samma skick. Då noterade priser på en aktiv marknad oftast saknas, används även modeller baserade på diskonterade kassaflödesprognoser som bygger på tillförlitliga uppskattningar av framtida kassaflöden.

Driftsnetto, reavinster och reaförluster liksom justeringar till verkligt värde redovisas direkt i resultaträkningen som "Nettoresultat av poster till verkligt värde".

19. Skulder till försäkringstagare

Skulder till försäkringstagare omfattar åtaganden enligt försäkringsavtal och finansiella avtal med försäkringstagare i alla bolag inom Nordea Life & Pensions, inklusive bolag i Sverige, Norge, Finland och Danmark.

Ett försäkringsavtal definieras som "ett avtal enligt vilket en part (försäkringsgivaren) accepterar en betydande försäkringsrisk från en annan part (försäkringstagaren) genom att gå med på att kompensera försäkringstagaren om en angiven oviss framtida händelse (den försäkrade händelsen) har en negativ inverkan på försäkringstagaren".

Finansiella avtal är avtal med försäkringstagare som har försäkringsavtalets juridiska form, men för vilka försäkringsrisken bedöms vara obetydlig.

Försäkringsrisken beräknas vanligen som risksumman i procent av den reserv som täcker avtalet vid avtalsperiodens början.

Avtalen kan delas in i följande klasser:

- Försäkringsavtal:
 - Traditionella livförsäkringsavtal med eller utan diskretionär del
 - Fondförsäkringsavtal med betydande försäkringsrisk
 - Sjuk- och olycksfallsförsäkringar
- Finansiella avtal:
 - Finansiella avtal med diskretionär del
 - Finansiella avtal utan diskretionär del

Försäkringsavtal

Värderingsprinciperna enligt nationell redovisningsstandard har bibehållits, vilket följaktligen resulterar i icke enhetliga redovisningsprinciper vid konsolidering.

Värderingen av försäkringstekniska avsättningar för traditionell livförsäkring i Danmark och Finland fastställs genom beräkning av nuvärdet av de framtida förmåner som försäkringstagarna har rätt till. Beräkningen baseras på antaganden om marknadsmässiga diskonteringsräntor liksom om kostnader och livförsäkringsrisk. Diskonteringsräntan är baserad på skuldernas aktuella löptid. I Danmark omfattar avsättningen dessutom återbäringsmedel på betalda försäkringar och framtida premier.

I Norge beräknas avsättningarna för traditionell livförsäkring i huvudsak enligt en prospektiv metod. Den diskonteringsränta som används motsvarar den ursprungliga räntan justerad med hänsyn till antaganden om kostnader och risk.

Redovisningsprinciperna för varje företag grundar sig på den lokala verksamhetens struktur och är kopplade till solvensreglerna och nationella bestämmelser avseende vinstdelning och andra krav avseende fond för kollektivt utfördelad bonus (ofördelade avsättningar som skyddar försäkringstagarna).

Fondförsäkringsavtal omfattar försäkringstekniska avsättningar hänförliga till fondförsäkringar som har tecknats antingen med eller utan utdelningsgaranti. Fondförsäkringsavtal som klassificeras som försäkringsavtal innehåller samma försäkringsrelaterade riskelement som traditionella försäkringsavtal. Dessa avtal redovisas och värderas huvudsakligen till verkligt värde baserat på:

- det verkliga värdet på tillgångar hänförliga till fondförsäkringsavtalen, och
- det beräknade nuvärdet för försäkringsrisken, som framräknas på samma sätt som för traditionella försäkringsavtal med beaktande av effekten på varje riskelement som ingår i kassaflödet.

Avsättningar avseende sjuk- och olycksfallsförsäkringar omfattar premiereserver och utestående ersättningskrav. Denna post redovisas och värderas på upplupen basis, enligt samma princip som för skadeförsäkringsavtal.

Finansiella avtal

Avtal som klassificeras som finansiella avtal är avtal med försäkringstagare som inte medför tillräcklig försäkringsrisk för att klassificeras som försäkringsavtal och som innehåller en garanti eller en diskretionär del.

Finansiella avtal med diskretionär del redovisas, i enlighet med IFRS 4, som försäkringsavtal med tillämpning av nationella redovisningsprinciper. Nordea Life & Pensions har endast ett fåtal sådana avtal.

Finansiella avtal utan diskretionär del redovisas och värderas till verkligt värde i enlighet med IFRS 9 "Finansiella instrument: Redovisning och värdering", och motsvaras av verkligt värde på tillgångarna hänförliga till dessa avtal. Dessa tillgångar klassificeras som tillhörande kategorin Från början värderade till verkligt värde via resultaträkningen för att eliminera eller avsevärt minska bristande överensstämmelse i redovisningen.

Avtal med diskretionär del (DPF)

Enligt vissa traditionella livförsäkringsavtal och finansiella avtal har försäkringstagaren rätt till betydande förmåner utöver de garanterade. Det är Nordea som avgör om dessa ytterligare förmåner ska utbetalas som bonus på riskresultat, kostnadsresultat eller ränta. Dessa avtal med diskretionär del (Fond för kollektivt utfördelad bonus) klassificeras som skulder i balansräkningen.

Fond för kollektivt utfördelad bonus omfattar belopp som allokateras till men inte gottskrivits försäkringstagaren. I Finland omfattar fonden försäkringstagarens andel av samtliga realiserade vinster på placeringstillgångar och återbäringsmedel på betalda försäkringar och framtida premier (skillnaden mellan retroaktiva och marknadsmässiga prospektiva värderingsprinciper för försäkringsavtal). I Norge omfattar den försäkringstagarens andel av både samtliga realiserade vinster på placeringstillgångar och ytterligare reserver. I Sverige och Danmark är huvudprincipen för värdering verkligt värde (försäkringsavtal). Försäkringstagarens andel av både realiserade och realiserade vinster upptas därför i balansräkningen som antingen "Förändring av försäkringstekniska avsättningar, livförsäkring" och/eller "Förändring av återbäringsmedel, livförsäkring", beroende på om placeringsresultatet allokteras eller inte. Båda dessa ingår i balansposten "Skulder till försäkringstagare".

Prövning av försäkringsskuld

Vid varje rapporteringsdatum görs en prövning för att säkerställa att försäkringsavsättningarna är tillräckliga. Vid prövningen säkerställs att skuldernas redovisade värde är högre än den bästa uppskattningen av framtida kassaflöde diskon-

K1. Redovisningsprinciper, forts.

terat med aktuell ränta. Vid behov görs ytterligare avsättningsar som redovisas i resultaträkningen.

20. Tillgångar och inlåning i placeringsportföljer och fondförsäkringsavtal

Inlåning i placeringsportföljer och fondförsäkringsavtal är avtal med kunder och försäkringstagare där all risk tas av kunderna och försäkringstagarna. Inlåningsmedlen investeras i olika typer av finansiella tillgångar till förmån för kunderna och försäkringstagarna.

Fondförsäkringsavtal inkluderar finansiella avtal utan garantier och som inte medför tillräcklig försäkringsrisk för att klassificeras som försäkringsavtal.

Tillgångar och inlåning i dessa avtal redovisas och värderas till verkligt värde i enlighet med avsnitt 13 "Finansiella instrument" ovan.

21. Skatter

Posten "Skatt" i resultaträkningen omfattar aktuell och uppskjuten inkomstskatt. Inkomstskatten redovisas i resultaträkningen, såvida den inte avser poster som förs mot övrigt totalresultat eller direkt mot eget kapital. I dessa fall förs även skatten mot övrigt totalresultat respektive eget kapital.

Aktuell skatt är den förväntade skattekostnaden på årets beskattningsbara inkomst, beräknad enligt beslutade eller i praktiken beslutade skattesatser per balansdagen, jämte justering av aktuell skatt från tidigare år.

Uppskjutna skattefordringar och skatteskulder redovisas, i enlighet med balansräkningsmetoden, för temporära skillnader mellan redovisade respektive skattemässiga värden på tillgångar och skulder. Uppskjutna skattefordringar redovisas för outnyttjade skattemässiga förluster och skatteavdrag. Uppskjuten skatt redovisas inte för temporära skillnader som uppstår vid första redovisningen av tillgångar eller skulder i en transaktion som inte är ett företagsförvärv och varken påverkar redovisat eller beskattningsbart resultat. Uppskjuten skatt redovisas inte heller för skillnader hänförliga till aktier och andelar i koncernföretag, intresseföretag och joint ventures, i den mån det är sannolikt att en reglering eller realisering inte kommer att ske inom överskådlig tid. Inte heller redovisas uppskjuten skatt för skattepliktiga temporära skillnader som härrör från den första redovisningen av goodwill.

Uppskjuten skatt beräknas enligt de skattesatser som väntas gälla för de temporära skillnaderna när de återförs, med utgångspunkt från antagna eller i praktiken antagna lagar per balansdagen. Uppskjutna skattefordringar och skatteskulder diskonteras inte. Uppskjutna skattefordringar redovisas endast i den utsträckning det är sannolikt att framtida beskattningsbar vinst kommer att finnas tillgänglig, mot vilken temporära skillnader, underskottsavdrag och outnyttjade skatteavdrag kan utnyttjas. Uppskjutna skattefordringar granskas varje balansdag, och minskas i den mån det inte längre är sannolikt att avdragsrätten kan utnyttjas.

Nordeas skattepositioner granskas regelbundet för att identifiera fall där berörda skattemyndigheter sannolikt inte godkänner behandlingen i skattedeklarationen. Osäkra skattepositioner beaktas var för sig eller som grupp, beroende på vilken metod som bäst förutser utfallet av osäkerheten. Vid en bedömning att skattemyndigheten sannolikt inte godtar en osäker skattemässig behandling, tar Nordea hänsyn till effekten av osäkerheten när beskattningsbar vinst (skattemässig förlust), skatteunderlag, outnyttjade skattemässiga förluster, outnyttjade skattekrediter eller skattesatser fastställs. Detta görs genom att använda antingen det mest sannolika beloppet eller det förväntade värdet, beroende på vilken metod som bäst förutser utfallet av osäkerheten. Osäker

skattemässig behandling kan påverka både aktuell skatt och uppskjuten skatt.

Aktuella skattefordringar och aktuella skatteskulder kvittas när en legal rätt till kvittning föreligger, och Nordea avser att antingen nettoreglera dessa skatteposter eller återvinna skattefordran samtidigt som skatteskulden regleras. Uppskjutna skattefordringar och uppskjutna skatteskulder kvittas generellt i den mån det är legalt tillåtet att kvitta aktuella skattefordringar och aktuella skatteskulder.

22. Avsättningar

Avsättningar (som redovisas som en skuld) görs när Nordea har en aktuell förpliktelse (rättslig eller informell) till följd av en inträffad händelse om det är troligt (det vill säga mer sannolikt än inte) att ett utflöde av resurser som utgör ekonomiska fördelar kommer att krävas för att reglera förpliktelsen och att en tillförlitlig uppskattning av beloppet kan göras.

Det belopp som redovisas som en avsättning är den bästa uppskattningen av kostnaden för att reglera den aktuella förpliktelsen vid rapportperiodens slut.

Avsättningar som avser ersättningar till anställda beskrivs närmare i avsnitt 24 och avsättningar för finansiella garantiavtal och kreditlöften beskrivs i avsnitt 26.

23. Resultat per aktie

Resultat per aktie före utspädning beräknas som årets resultat hänförligt till aktieägare i Nordea Bank Abp dividerat med vägt genomsnittligt antal utestående stamaktier under perioden.

Resultat per aktie efter utspädning fastställs genom att justera det vägda genomsnittliga antalet utestående stamaktier för effekten av alla potentiella utspädningsbara stamaktier, vilka utgörs av rätten till prestationsaktier enligt de långsiktiga incitamentsprogrammen samt kontrakt på Nordeaaktier som kan regleras i Nordeaaktier, dvs. derivat såsom optioner och warranter och motsvarande. Sådana kontrakt påverkar resultatet per aktie efter utspädning endast i de fall där den genomsnittliga kursen på stamaktier under perioden är högre än lösenkursen för optionerna eller warranterna (det vill säga om de har ett realvärde).

Potentiella stamaktier anses endast medföra en utspädningseffekt på balansdagen om samtliga prestationsvillkor har uppfyllts och om en konvertering till stamaktier skulle minska vinsten per aktie. Vidare anses rättigheterna endast medföra en utspädningseffekt om lösenpriset, med tillägg för framtida tjänster, är lägre än periodens genomsnittliga aktiekurs.

24. Ersättningar till anställda

All form av ersättning till anställda som kompensation för utförda tjänster utgör ersättning till anställda. Kortfristiga ersättningar till anställda ska regleras inom tolv månader efter utgången av den rapportperiod då tjänsterna utförts. Ersättningar efter avslutad anställning är ersättningar som kommer att betalas ut efter anställningens upphörande. Ersättningar efter avslutad anställning i Nordea omfattar endast pensioner. Avgångsvederlag blir normalt aktuellt när en anställning avslutas före pensionsdagen eller om en anställd accepterar ett erbjudande om frivillig avgång.

Kortfristiga ersättningar till anställda

Kortfristiga ersättningar till anställda består främst av fast och rörlig lön. Både fast och rörlig lön kostnadsförs i den period då de anställda utfört tjänster till Nordea. Nordea har även ställt ut aktierelaterade incitamentsprogram, vilka beskrivs vidare i avsnitt 27 "Aktierelaterade ersättningar".

För ytterligare information, se not K8 "Personalkostnader".

K1. Redovisningsprinciper, forts.

Ersättningar efter avslutad anställning Pensionsplaner

Företagen inom Nordea har olika pensionsplaner, både för-
mänsbestämda och avgiftsbestämda, i enlighet med nationell
praxis och de villkor som gäller i de länder där Nordea verkar.
Förmånsbestämda pensionsplaner används huvudsakligen i
Sverige, Norge och Finland. De större förmånsbestämda pen-
sionsplanerna är fonderade planer som täcks av tillgångar i
pensionskassor/pensionsstiftelser. Om verkligt värde på för-
valtningstillgångar hänförliga till en specifik pensionsplan är
lägre än nuvärdet, brutto, av den förmånsbestämda förplikt-
sen fastställt enligt Projected Unit Credit Method, redovisas
nettobeloppet som en skuld ("Pensionsförpliktelser"). I det
omvända fallet redovisas nettobeloppet som en tillgång
("Pensionstillgångar"). Icke-fonderade pensionsplaner redo-
visas som "Pensionsförpliktelser".

De flesta pensioner i Danmark, men även i andra länder,
baseras på avgiftsbestämda pensionsplaner som inte medför
något pensionsåtagande för Nordea. Samtliga förmånsbe-
stämda pensionsplaner är stängda för nya deltagare. Nordea
bidrar också till offentliga pensionssystem.

Pensionskostnader

Förpliktelser enligt avgiftsbestämda pensionsplaner redovi-
sas som en kostnad i den takt de intjänas genom att de
anställda utför tjänster åt företaget och avgifterna för dessa
tjänster förfaller till betalning. Nordeas nettoförpliktelse för
förmånsbestämda pensionsplaner beräknas separat för varje
plan genom en uppskattning av det ersättningsbelopp som
de anställda har intjänat under innevarande period och tidi-
gare perioder i utbyte mot sina tjänster. Ersättningsbeloppet
diskonteras för att fastställa dess nuvärde. Aktuariella beräk-
ningar, bland annat Projected Unit Credit Method, används
för att fastställa nuvärdet av förmånsbestämda förpliktelser
och kostnader hänförliga till dessa. Beräkningarna baseras på
ett antal aktuariella och finansiella antaganden (se not K34
"Pensionsförpliktelser").

Vid beräkningen av förpliktelsens nuvärde och eventuella
förvaltningstillgångars verkliga värde kan omvärderingseffek-
ter uppstå, till följd av ändrade aktuariella antaganden och
erfarenhetsmässiga avvikelser (verkligt utfall jämfört med
antaganden). Dessa omvärderingseffekter redovisas direkt
mot eget kapital via övrigt totalresultat.

När beräkningen resulterar i ett överskott begränsas det
redovisade värdet på tillgången till nuvärdet av framtida åter-
betalningar från eller minskade inbetalningar till planen.

Särskild löneskatt och socialförsäkringsavgifter beräknas
och redovisas baserat på redovisat nettoöverskott eller net-
tounderskott per plan och ingår i balansräkningen som "Pen-
sionsförpliktelser" eller "Pensionstillgångar".

Diskonteringsränta i förmånsbestämda planer

Diskonteringsräntan baseras på företagsobligationer med
höga kreditbetyg, där en tillräckligt djup marknad existerar
för sådana obligationer. Säkerställda hypoteksobligationer
anses i detta sammanhang vara företagsobligationer. I länder
där en dylik marknad inte existerar baseras diskonteringsrän-
tan på statsobligationer. I Sverige, Norge och Danmark base-
ras diskonteringsräntan på hypoteksobligationer och i Finland
på företagsobligationer. I Sverige, Norge och Danmark här-
leds spreaden på säkerställda hypoteksobligationer över
swappkurvan från de mest likvida obligationerna med längre
löptid och extrapoleras till samma duration som pensions-
skulden med hjälp av relevanta swappkurvor. I Finland extra-
poleras spreaden i företagsobligationer över statsobligationer
till samma duration som pensionsskulden med hjälp av
statsobligationskurvan.

Avgångsvederlag

Som ovan nämnts blir avgångsvederlag normalt aktuellt när
en anställning avslutas före pensionsdagen eller om en
anställd accepterar ett erbjudande om frivillig avgång.
Avgångsvederlag utgår inte om medarbetaren ska fortsätta
utföra sina tjänster och betalningen kan anses utgöra normal
ersättning för dessa tjänster.

Avgångsvederlag kostnadsförs när Nordea har en skyldig-
het att göra betalningen. En skyldighet uppstår när det finns
en formell plan som beslutats på lämplig organisatorisk nivå
och när det inte finns en realistisk möjlighet för Nordea att
dra sig ur, vilket normalt anses uppfyllt när planen har kom-
municerats till berörda medarbetare eller deras
representanter.

Avgångsvederlag kan innefatta både kortfristiga ersätt-
ningar, till exempel ett antal månadslöner, och ersättningar
efter avslutad anställning, normalt i form av förtidspensione-
ring. I not K8 "Personalkostnader" klassificeras kortfristiga
ersättningar som "Löner och arvoden" och ersättningar efter
avslutad anställning som "Pensionskostnader".

25. Eget kapital Minoritetsintressen

Minoritetsintressen omfattar den del av koncernföretags netto-
tillgångar som inte ägs direkt eller indirekt av Nordea Bank Abp.

För varje rörelseförvärv värderar Nordea minoritetsintres-
sen i den förvärvade rörelsen antingen till verkligt värde
eller till innehavets proportionella andel av den förvärvade
rörelsens nettotillgångar.

Innehavare av övrigt primärkapital

Nordea har emitterat eviga efterställda instrument där ränte-
betalningarna till innehavarna beslutats diskretionärt av
Nordea och inte ackumuleras. Vissa av dessa instrument inne-
fattar också ett krav på Nordea att betala ränta om instru-
menten inte längre tillåts ingå i primärkapitalet. Om instru-
mentet innefattar ett krav på räntebetalning, beroende på om
en framtida osäker händelse bortom både emittentens och
innehavarens kontroll inträffar eller inte inträffar, ska instru-
mentet klassificeras som en finansiell skuld. Vilka efterställda
skulder som får räknas in i primärkapitalet bestäms av till-
synsmyndigheterna och är därmed bortom Nordeas och inne-
havarnas kontroll. Nordea klassificerar instrumenten som
finansiella skulder. Instrument som inte omfattas av sådana
klausuler klassificeras som eget kapital eftersom det inte
finns något krav att Nordea ska betala ränta eller kapitalbe-
lopp till innehavarna.

Nordea behandlar betalningar på finansiella instrument
klassificerade som eget kapital (det vill säga primärkapitaltill-
skott) som vinstutdelning, och därför redovisas sådana betal-
ningar som utdelningar.

Investerat fritt eget kapital/Överkursfond

Investerat fritt eget kapital/Överkursfonden utgörs av skillna-
den mellan teckningskursen och kvotvärdet på Nordeas
aktier vid Nordeas nyemission. Avdrag görs för transaktions-
kostnaderna i samband med nyemissionen.

Övriga reserver

Övriga reserver utgörs av intäkter och kostnader, netto efter
skatteeffekter, som redovisas under eget kapital via övrigt
totalresultat. Dessa reserver omfattar reserver för kassaflö-
dessäkringar, finansiella tillgångar som klassificerats i katego-
rin Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via
övrigt totalresultat och ackumulerade omvärderingar av för-
mänsbestämda pensionsplaner, samt en reserv för
omräkningsdifferenser.

K1. Redovisningsprinciper, forts.

Balanserade vinstmedel

Med undantag för ej utdelade vinstmedel från tidigare år, omfattar balanserade vinstmedel eget kapital-delen av obeskattade reserver. Obeskattade reserver enligt nationella bestämmelser, redovisas som eget kapital efter beaktande av uppskjuten skatt enligt gällande skattesatser i respektive land.

Även Nordeas andel av ej utdelade vinstmedel från intresseföretag och joint ventures intjänade efter förvärvsdagen, ingår i balanserade vinstmedel.

Egna aktier

Egna aktier redovisas inte som tillgångar. Förvärv av egna aktier redovisas i balansräkningen som en minskning av "Balanserade vinstmedel". Även egna aktier i tradingportföljer klassificeras som egna aktier. Försäljning av egna aktier redovisas som en ökning av "Balanserade vinstmedel".

Kontrakt på Nordeaaktier som kan kontantavräknas, det vill säga derivat såsom optioner, warrant och motsvarande, redovisas antingen som finansiella tillgångar eller finansiella skulder.

26. Finansiella garantiavtal och kreditlöften

Erhållna premier i emitterade finansiella garantiavtal och kreditlöften redovisas vid första redovisningstillfället som förutbetalda intäkter i balansräkningen. Därefter värderas garantierna och de oåterkalleliga kreditlöften och redovisas i balansräkningen som en avsättning, till det högre av erhållen avgift minus avskrivning och ett belopp beräknat i enlighet med IFRS 9. Förändringar i avsättningar redovisas i resultaträkningen under posten "Kreditförluster, netto".

Som framgår av avsnitt 6 "Redovisning av rörelseintäkter och nedskrivningar" fördelas erhållna premier för finansiella garantiavtal över garantiperioden och redovisas i resultaträkningen som "Avgifts- och provisionsintäkter". Erhållna premier för kreditlöften fördelas normalt över åtagandeperioden. Garanti- och löftesbeloppen redovisas utanför balansräkningen netto efter avdrag för eventuella avsättningar. Finansiella garantier redovisas under posten "Eventualförpliktelser" och oåterkalleliga kreditlöften under posten "Åtaganden".

27. Aktierelaterade ersättningar

Program som regleras med eget kapital-instrument

Nordea har ställt ut program där anställda som deltar i programmen tilldelas aktierelaterade rättigheter som regleras med eget kapital-instrument, dvs. rättigheter att vederlagsfritt erhålla aktier eller att förvärva aktier i Nordea till en väsentligt lägre kurs än den vid tilldelningstidpunkten. Värdet av sådana rättigheter kostnadsförs. Kostnaden baseras på det beräknade verkliga värdet för varje rättighet vid tilldelningstidpunkten. Det sammanlagda verkliga värdet är det ursprungliga verkliga värdet per rättighet, multiplicerat med den bästa uppskattningen av rättigheter som slutligen kommer att intjänas, vilket omvärderas per varje balansdag. Det verkliga värdet kostnadsförs linjärt över intjänandeperioden. Intjänandeperioden är den period som de anställda måste förbli i tjänst hos Nordea för att kunna utnyttja sina rättigheter. Förändrade marknadsvillkor för Prestationsaktie II återspeglas i form av en sannolikhetsjustering av den ursprungliga beräkningen av verkligt värde vid utgivning. Ingen justering (trueup) görs för skillnader mellan förväntad och faktisk intjänning.

Sociala avgifter periodiseras också över intjänandeperioden. Avsättningen för sociala avgifter omvärderas vid varje balansdag för att säkerställa att den baseras på rättigheternas verkliga värde på balansdagen.

För ytterligare information, se not K8 "Personalkostnader".

Kontantreglerade program

Enligt tillsynsmyndigheternas bestämmelser och allmänna riktlinjer i Norden måste Nordea skjuta upp betalningar av rörliga ersättningar, och detta gäller Nordeas incitamentprogram för utvalda chefer och nyckelpersoner (Executive Incentive Programme, EIP). De uppskjutna beloppen är i viss utsträckning beroende av Nordeas totalavkastning (Summa Shareholders' Return, TSR) och dessa "program" klassificeras som aktierelaterade ersättningar som regleras med kontanter. Programmen är fullt intjänade när betalningarna av de rörliga ersättningarna för första gången redovisas som uppskjutna, och det verkliga värdet på förpliktelsen omvärderas kontinuerligt. Omvärderingarna redovisas, tillsammans med tillhörande sociala avgifter, i resultaträkningen under posten "Nettoresultat av poster till verkligt värde".

För ytterligare information, se not K8 "Personalkostnader".

28. Transaktioner med närstående

Nordea definierar närstående parter som:

- Aktieägare med betydande inflytande
- Intresseföretag och joint ventures
- Nyckelpersoner i ledande positioner
- Övriga närstående parter

Alla transaktioner med närstående är gjorda i enlighet med armlängdsprincipen, förutom utlåning till anställda såväl som vissa övriga åtagande till nyckelpersoner i ledande positioner, se not K8 "Personalkostnader" och note K38 "Eventualförpliktelser".

Aktieägare med betydande inflytande

Aktieägare med betydande inflytande är aktieägare som har rätt att delta i beslut som rör Nordeas finansiella och operativa strategier, men som inte har ett bestämmande inflytande över dessa.

Intresseföretag och joint ventures

En definition av termen intresseföretag och joint venture finns i avsnitt 5 "Principer för konsolidering".

Ytterligare information om intresseföretag och joint ventures som ingår i Nordeakoncernen finns i not K20 "Aktier och andelar i intresseföretag och joint ventures".

Nyckelpersoner i ledande positioner

Nyckelpersoner i ledande positioner omfattar:

- Styrelsen
- Koncernchefen
- Koncernledningen

För information om ersättningar och pensioner till, samt övriga transaktioner med, dessa befattningshavare, se not K8 "Personalkostnader".

Övriga närstående parter

Övriga närstående parter utgörs av nära anhöriga till nyckelpersoner i ledande positioner. Övriga närstående parter utgörs också av företag som står under betydande inflytande av nyckelpersoner i ledande positioner i Nordeakoncernen liksom företag som står under betydande inflytande av nära anhöriga till dessa befattningshavare. Dessutom omfattar Övriga närstående parter Nordeas pensionsstiftelser.

Information om transaktioner mellan Nordea och övriga närstående parter återfinns i not K45 "Transaktioner med närstående".

K1. Redovisningsprinciper, forts.

29. Presentation av avyttringsgrupper som innehas för försäljning

Tillgångar och skulder i avyttringsgrupper redovisas på separata rader i balansräkningen, "Tillgångar som innehas för försäljning" respektive "Skulder som innehas för försäljning", från klassificeringsdagen. Finansiella instrument värderas även fortsättningsvis enligt reglerna i IFRS 9, medan icke-finansiella tillgångar redovisas till det lägre av redovisat värde och verkligt värde. Jämförelsesiffrorna har inte räknats om.

30. Valutakurser

	jan–dec 2019	jan–dec 2018
EUR 1 = svenska kronor		
Resultaträkning (genomsnitt)	10,5848	10,2608
Balansräkning (vid periodens slut)	10,4563	10,2330
EUR 1 = danska kronor		
Resultaträkning (genomsnitt)	7,4661	7,4533
Balansräkning (vid periodens slut)	7,4717	7,4672
EUR 1 = norska kronor		
Resultaträkning (genomsnitt)	9,8499	9,6033
Balansräkning (vid periodens slut)	9,8463	9,9470
EUR 1 = ryska rubel		
Resultaträkning (genomsnitt)	72,4524	74,0484
Balansräkning (vid periodens slut)	69,7096	79,3826

K2. Risk- och likviditetshantering

Att upprätthålla riskmedvetenheten i organisationen är en del i Nordeas affärsstrategier. Nordea har tydliga styrdokument för sin risk-, likviditets- och kapitalhantering med bland annat policyer och instruktioner för olika typer av risk, kapitaltäckning och kapitalstruktur.

Ramverk för intern kontroll

Ramverket för intern kontroll omfattar hela koncernen och fastställer koncernstyrelsens och högsta ledningens ansvar i fråga om intern kontroll, alla koncernfunktioner och affärsområden, inklusive verksamhet genom uppdragsavtal och distributionskanaler. Enligt ramverket är det respektive affärsområde, koncernfunktion och enhet som ansvarar för att hantera riskerna i den egna verksamheten och ha kontroller som säkerställer att Nordea lever upp till interna och externa krav. Som en del av ramverket för intern kontroll har Nordea inrättat kontrollfunktioner på koncernnivå, som i lämplig och tillräcklig utsträckning har de befogenheter, det oberoende och den tillgång till koncernstyrelsen som krävs för att utföra sitt uppdrag. I ramverket ingår även styrdokumentet för riskhantering.

Ramverket för intern kontroll säkerställer yttre och inre effektivitet i verksamheten, fullgod identifiering, mätning och begränsning av risker, en aktsam affärsverksamhet, sunda administrations- och redovisningsrutiner, tillförlitlighet i finansiell och icke-finansiell information (både intern och extern) samt efterlevnad av gällande lagar, förordningar, standarder, myndighetskrav och koncernens interna regler.

Internkontrollen utförs av de styrande organen, riskhanteringsfunktionerna, ledningen och annan personal i Nordea. Internkontrollen har fem huvudkomponenter: kontrollmiljö, riskbedömning, kontrollaktiviteter, information och kommunikation samt uppföljning. Den har utformats så att det i hela organisationen ska finnas förutsättningar att bidra till den interna kontrollens effektivitet och höga kvalitet genom bland annat tydliga definitioner, fördelning av roller och ansvarsområden samt gemensamma verktyg och rutiner.

Styrande organ för risk-, likviditets- och kapitalhantering

Koncernstyrelsen, styrelsens riskkommitté (BRIC), Nordea Bank Abp:s verkställande direktör och Nordeas koncernchef i koncernledningen, Asset and Liability Committee (ALCO) och riskkommittén (RC) är viktiga beslutsfattande organ för Nordeas risk-, likviditets- och kapitalhantering. Därutöver är CEO Credit Committee, Executive Credit Committee och kreditkommittéer i affärsområdena viktiga instanser för kreditbeslut.

Styrelsen och styrelsens riskkommitté

Koncernstyrelsen har följande övergripande ansvar för riskhanteringen.

- Den beslutar om koncernens riskstrategi och risktolerans, inklusive riskförklaringar, med åtminstone årliga uppföljningar och ytterligare uppdateringar när så behövs.
- Den beslutar om och följer upp lämpliga och effektiva styrdokument för riskhantering och utvärderar regelbundet om koncernen har effektiva och lämpliga kontroller för hantering av riskerna.

Koncernstyrelsen beslutar om koncerndirektivet Group Board Directive on Capital, där även utdelningspolicyn ingår. Direktivet säkerställer att koncernen fortlöpande och framåtblickande har tillräckliga kapitalnivåer, som är förenliga med Nordeas affärsmodell, risktolerans liksom lagkrav och förväntningar.

Styrelsens riskkommitté (BRIC) biträder koncernstyrelsen i dess tillsyn över hanteringen och kontrollen av risker och risksystem liksom kontroller och processer avseende Nordeakoncernens verksamhet, bland annat gällande kredit-, marknads-, likviditets-, affärs- och livförsäkringsrisk och operativ risk

samt uppförande- och regelefterlevnadsrisk, med tillhörande styrdokument och processer.

Verkställande direktör och koncernchef

Koncernchefen ansvarar inför koncernstyrelsen för den övergripande förvaltningen av koncernens verksamhet och risker. Bland annat ska koncernchefen säkerställa att den riskstrategi och riskhantering som beslutats av koncernstyrelsen genomförs, att nödvändiga praktiska åtgärder vidtas och att riskerna följs upp och begränsas. Koncernchefen arbetar tillsammans med affärsområdescheferna och vissa koncernfunktionschefer i koncernledningen. Dessa stödjer koncernchefen i dennes beslut.

Särskilda koncernkommittéer har inrättats för att främja samordningen inom koncernen, och på så sätt säkerställa åtagande och ägarskap för koncernens prioriteringar, beslut och genomförande. Kommittéernas sammansättning och ansvarsområden har fastställts i koncerndirektiv eller koncerninstruktioner för respektive kommitté.

Asset and Liability Committee

Asset and Liability Committee (ALCO) är underställd koncernchefen i koncernledningen och leds av Chief Financial Officer (CFO). ALCO beslutar om förändringar i den finansiella verksamheten och riskprofilen i balansräkningen, inklusive förvaltningen av tillgångar och skulder, hanteringen av balansräkningen och likviditetshanteringen. ALCO beslutar också om vissa emissioner och kapitaltillskott för alla helägda koncernföretag. ALCO har bildat underordnade kommittéer för sitt arbete och beslutsfattande inom specifika riskområden.

Riskkommittén

Riskkommittén (RC) är underställd koncernchefen i koncernledningen och leds av Chief Risk Officer (CRO). Den har inrättats för att sköta den övergripande riskhanteringen liksom förbereda och ge vägledning om förslag till koncernchefen i koncernledningen och/eller berörd styrelse i viktiga frågor som rör Nordeas styrdokument för riskhantering. Utifrån den risktolerans som fastställts av styrelsen, beslutar RC om fördelning av risklimiterna mellan de risktagande enheterna och om åtgärder för hanteringen av samtliga risker. Första försvarslinjen ska säkerställa att limiter fördelas vidare och införs i verksamheten. RC har bildat underordnade kommittéer för sitt arbete och beslutsfattande inom specifika riskområden.

Instanser för kreditbeslut

De styrande organen för kreditrisk och styrdokumentet för kreditriskhantering är koncernstyrelsen och BRIC. Koncernstyrelsen och de lokala styrelserna delegerar kreditbeslut i enlighet med de befogenheter som beskrivs i koncerndirektivet Group Board Directive for Risk:

- CEO Credit Committee leds av koncernchefen, och här ingår medlemmarna i Executive Credit Committee.
- Executive Credit Committee leds av chefen för Group Credit Management, och kommitténs medlemmar utses av BRIC.
- Executive Credit Committee inrättar kreditkommittéer för respektive affärsområde utifrån behoven i organisationen och kundsegmenteringen.

BRIC granskar beslut som fattats i CEO Credit Committee och Executive Credit Committee, liksom andra strategiska kreditpolicyärenden och kreditportföljens utveckling. BRIC bekräftar branschstrategier som godkänts av RC.

Alla kreditlimiter i Nordeakoncernen grundas på kreditbeslut eller bemyndiganden från instanser med det yttersta beslutsansvaret för respektive limit. Kreditbeslut innefattar bland annat prissättning, riskhantering och villkor gällande

K2. Risk- och likviditetshantering, forts.

limiten eller förväntat utnyttjande. Kreditbeslut syftar också till att delegera beslutsfattandet inom den godkända limiten till lägre instanser, såvida inte beslutet uttryckligen säger annat.

Styrning i dotterföretagen

På dotterföretagsnivå är det den lokala styrelsen som godkänner limiter för risktoleransen och kapitalåtgärder. Förslagen tas fram gemensamt av dotterföretagets ledning och berörda koncernfunktioner.

Dotterföretagets styrelse ansvarar för tillsyn över hanteringen och kontrollen av risker, styrdokumentet för riskhantering liksom processerna i dotterföretagets verksamhet. Det finns också riskhanteringsfunktioner som ansvarar för styrdokument och processer för riskhantering i dotterföretaget.

Dotterföretagets vd deltar i besluten på dotterföretagsnivå och ansvarar för den dagliga verksamheten.

Styrning av riskhantering och regelefterlevnad

Group Risk & Compliance (GRC) utgör Nordeas oberoende andra försvarslinje. GRC övervakar införandet av bankens policyer för finansiell och icke-finansiell risk, och övervakar och kontrollerar utifrån ett riskbaserat arbetssätt styrdokumentet för riskhantering, inklusive regelefterlevnadsrisk. Vidare följer funktionen upp att risker som Nordea är eller skulle kunna bli exponerad för kartläggs, bedöms, följs upp, hanteras och rapporteras. GRC är indelat i divisioner, med enskilt ansvar för olika risktyper.

Risk- och kapitalhanteringsprocesser

Styrdokumentet för riskhantering säkerställer konsekventa processer för att kartlägga, bedöma och mäta risker, liksom reagera på och begränsa, kontrollera och övervaka samt rapportera risker för att möjliggöra välgrundade beslut om risktagande. De omfattar alla risker som Nordea är eller skulle kunna vara exponerad för, inklusive risker utanför balansräkningen och risker i ett stressat scenario. Detaljerade rapporter om samtliga risker och kapitaltäckningen lämnas regelbundet till riskkommittén, koncernledningen, BRIC och koncernstyrelsen. Vidare lämnas rapporter om Nordeas regelefterlevnad till koncernledningen och koncernstyrelsen. Koncernstyrelsen och verkställande direktören i de enskilda Nordeabolagen får regelbundna riskrapporter som rör lokala förhållanden.

Processen för kartläggning och väsentlighetsbedömning av risker inleds med att identifiera risker som Nordea är eller skulle kunna vara exponerad för. Riskerna bedöms för att fastställa relevans, klassificeras sedan och registreras i den gemensamma risktaxonomin.

Alla risker i Nordea gemensamma risktaxonomi måste, i risk- och kapitalhanterings syfte, klassificeras som väsentliga eller icke-väsentliga. Väsentliga risker är risker som bedöms ha en väsentlig inverkan på Nordeas aktuella och framtida finansiella ställning, på dess kunder och övriga intressenter. Dessa risker kan normalt, men inte alltid, hänföras till en högre nivå i risktaxonomin, som inrymmer ett antal underliggande risker där förlusterna har en gemensam nämnare.

Risktolerans

Styrdokumentet för risktolerans bidrar till effektiv riskhantering och en sund riskkultur genom att möjliggöra välgrundade beslut om risktagande. Syftet är att säkerställa att riskerna i verksamheten håller sig inom bankens risktolerans och att framväxande risker identifieras och begränsas i tid.

Kapacitet för risktagande är den maximala risken som Nordea bedöms kunna ta, med hänsyn till sitt kapital (kapitalbas), sin riskhanterings- och kontrollkapacitet och gällande regleringsbegränsningar. Risktolerans är den sammantagna nivån för alla typer av risk som Nordea är villig att acceptera,

inom sin kapacitet för risktagande och i linje med sin affärsmodell, för att nå sina strategiska mål. Riskförklaringarna är koncernstyrelsens formulering av godkänd risktolerans och utgörs av kvalitativa förklaringar och kvantitativa limiter och trösklar per huvudsaklig risktyp som anses lämpliga för att kunna bedriva verksamheten med en konservativ riskprofil.

Kreditrelaterad koncentrationsrisk mäts på exempelvis sektor- och regionnivå för att fastställa storlek och betydelse. För kredit-, marknads- och likviditetsrisk används olika mått från stresstester för att säkerställa en framåtblickande riskhantering. Måttan för operativ risk omfattar både kvarstående risknivåer och krav på riskbegränsande åtgärder liksom limiter för incidenter och förluster.

Processer för risktolerans

Styrdokumentet för risktolerans innehåller alla processer och kontroller för att fastställa, följa upp och kommunicera Nordeas risktolerans:

- Fastställande av kapacitet för risktagande utifrån kapitalposition: En gång per år anpassas koncernens övergripande kapacitet för risktagande till finans- och kapitalplaneringen, baserat på Nordeas riskstrategi. Kapaciteten för risktagande fastställs utifrån Nordeas kapitalposition, och innefattar förmågan att absorbera chocker.
- Fördelning av risktolerans per risktyp: Risktoleransen anger limiter för de huvudsakliga risktyperna som Nordea är eller skulle kunna vara exponerad för enligt risktaxonomin. Även trösklar fastställs för dessa huvudsakliga risktyper. De ska fungera som tidiga indikatorer för viktiga beslutsfattare om att riskprofilen för en viss risktyp närmar sig limiten för Nordeas risktolerans.
- Fastställande av risklimiter: Mätbara risklimiter upprättas och fastställs på lämpliga nivåer för att effektivt hantera risktagandet. Limiterna fastställs av koncernstyrelsen. Dessa utgör underlag för risklimiterna som upprättas och godkänns av lägre beslutsinstanser i Nordea, bland annat riskkommittén och dess underordnade kommittéer. Dotterföretagens risklimiter ska fastställas av behörig beslutsinstans i enlighet med nationella lagkrav och i överensstämmelse med koncernens risklimiter.
- Kontroll och övervakning av risk i förhållande till risklimiter: Riskerna kontrolleras och följs regelbundet upp mot risklimiterna för att säkerställa att de håller sig inom risktoleransen.
- Process för hantering av överträdelser av limiter för risktolerans: GRC ser till att eventuella överträdelser av risklimiter eskaleras till riskkommittén och BRIC. GRC rapporterar varje månad om eventuella överträdelser av risktolerans till koncernstyrelsen och andra berörda styrande organ, inklusive en uppföljning av de åtgärder som ska vidtas, till dess att risken återigen är inom toleransen. Rapporten innehåller en statusindikator som anger aktuell risknivå i förhållande till limiten för alla risktyper som omfattas av styrdokumentet för risktolerans.

Införliva risktoleransen i affärsprocesserna

Hela processen för risktolerans har kopplats till andra strategiska processer, bland annat den interna kapitalutvärderingen (IKU), den interna likviditetsutvärderingen (ILU) och återhämtnings- och resolutionsplaneringen.

Risktoleransen har dessutom införlivats i affärsprocesserna och kommunicerats i organisationen i syfte att uppnå Nordeas mål om att upprätthålla en sund riskkultur. Detta ska säkerställa en stark koppling mellan den fastställda risktoleransen och affärsplanerna och budgetarna, kapital- och likviditetspositionerna, den systemiska riskprofilen/bedömningarna av möjligheterna till återhämtning och resolution samt incitamentsstruktur och ersättningar.

K2. Risk- och likviditetshantering, forts.

Upplysningskrav enligt kapitaltäckningsförordningen – Nordeas kapital- och riskhanteringsrapport 2019

Ytterligare upplysningar om risk- och finns i Nordeas kapital- och riskhanteringsrapport för 2019 (Capital and Risk Management Report 2019), i enlighet med kapitaltäckningsförordningen (CRR), som i sin tur bygger på Basel III-reglerna, utfärdade av Baselkommittén för banktillsyn. Rapporten kan hämtas på nordea.com.

Kreditriskhantering

Krediter i Nordea beviljas enligt de gemensamma principer som fastställts för koncernen. Nordea strävar efter att ha en väldiversifierad kreditportfölj som anpassats till strukturen på koncernens hemmamarknader.

Huvudprinciperna för hanteringen av Nordeas kreditrisk är:

- de tre försvarslinjerna, enligt beskrivningen i Nordeas policy för intern kontroll (Policy for Internal Control in the Nordea Group)
- oberoende, det vill säga kontrollfunktionen ska vara oberoende i förhållande till den verksamhet man kontrollerar
- riskbaserat förhållningssätt, det vill säga kontrollfunktionen ska vara anpassad efter verksamhetens art, omfattning och komplexitet, och därmed säkerställa att de åtgärder som vidtas står i proportion till riskerna.

Group Credit Management utgör den första försvarslinjen och ansvarar för styrdokumenterna för kreditprocessen liksom för anvisningarna och standardrutinerna för operativ kreditrisk. Group Credit Risk Control utgör den andra försvarslinjen och ansvarar för styrdokumenterna för kreditrisk, som utgörs av policyer och instruktioner för koncernen. Group Credit Risk Control ansvarar också för att kontrollera och övervaka kvaliteten i kreditportföljen och kreditprocessen.

Grunden för hantering av kreditrisk i Nordea är limiter till kunder och grupper av kunder som läggs samman och fördelas på enheter som ansvarar för den löpande uppföljningen. Limiter tilldelas också för koncentrationsrisk utifrån bransch, segment, produkter eller regioner, och även dessa

läggs samman och fördelas på enheter som ansvarar för uppföljningen som ska säkerställa att limiterna inte överskrids. Varje division/enhet har huvudansvaret för hantering av kreditrisk i sin respektive verksamhet, inom tillämpliga ramar och limiter, med bland annat identifiering, kontroll och rapportering av risker.

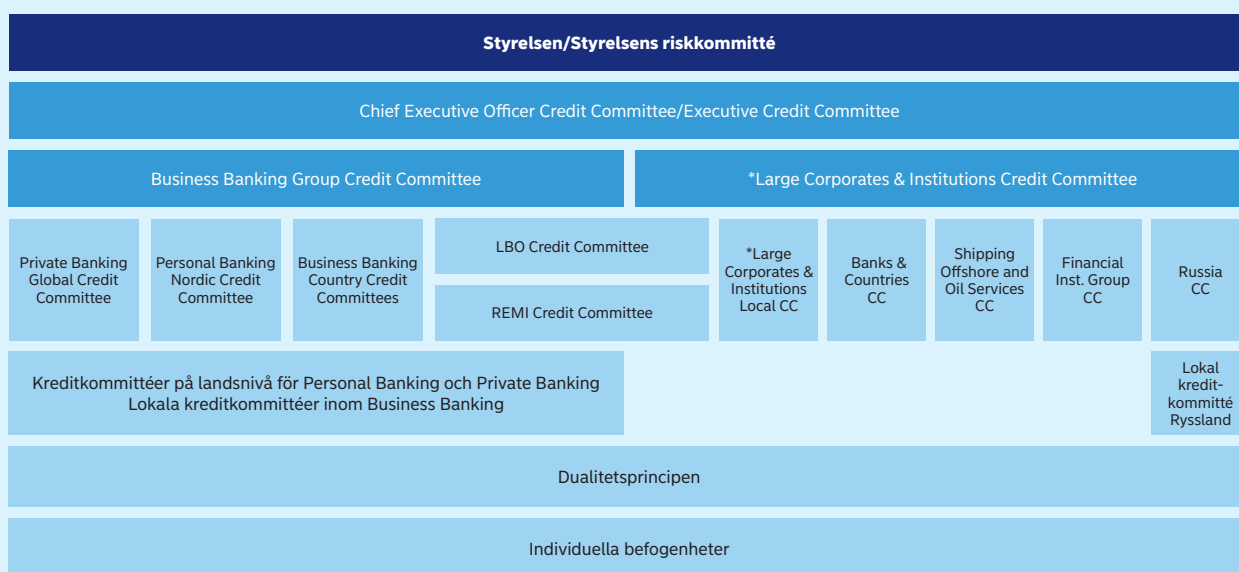
Beslutsfattande kreditinstanser på olika nivåer i organisationen fastställer interna kreditrisklimiter inom ramen för de befogenheter som styrelsen tilldelat. Dessa kreditrisklimiter motsvarar Nordeas maximala risktolerans gentemot kunden i fråga. Individuella kreditbeslut inom godkända kreditrisklimiter fattas av den kundansvariga enheten. Kundens riskkategori och samlade kreditexponering avgör på vilken nivå kreditbeslutet tas. Ansvar för en kreditrisk ligger hos den kundansvariga enheten. Kunderna riskklassas med hjälp av en rating eller scoring i enlighet med Nordeas riktlinjer på området. Riskklassningen syftar till att fastställa sannolikheten för fallissemang, vilket innebär att kunderna rankas utifrån risken för fallissemang. Rating och scoring ingår i kreditriskhanteringen och beslutsprocessen. Oberoende representanter från kreditorganisationens första försvarslinje godkänner ratingen.

Definition och identifiering av kreditrisk

Kreditrisk definieras som risken för förlust om en låntagare inte kan fullgöra sina betalningsskyldigheter för ett lån i enlighet med avtalade villkor. För att minska förlustrisken används olika metoder för riskhantering. Kreditrisk uppkommer huvudsakligen genom olika typer av utlåning, men också genom garantier och rembursar, och innefattar motparts-kreditrisk, transfereringsrisk och avvecklingsrisk. Nordeas kreditportfölj är också uppdelad efter segment, bransch och region. Branschspecifika kreditpolicyer finns för de branscher som utgör en betydande andel av portföljen och som antingen är väldigt konjunkturkänsliga/volatila eller kräver specifika branschkunskaper.

Kreditbesluten fattas efter en bedömning av kreditrisken utifrån principer som fastställts på ett konsekvent sätt för hela koncernen. Dessa principer betonar behovet att anpassa

Kreditkommittéstruktur

*Speglar namnändring per 1 januari 2020.

Det finns för närvarande också en kreditkommitté för Baltikum på nivå 4. Den här kommittén hanterar ärenden som är kvar efter avknoppningen av Luminor. Kommittén finns kvar så länge det finns kunder kvar att hantera eller tills annat beslut fattas.

K2. Risk- och likviditetshantering, forts.

bedömningens detaljnivå och omfattning efter risken. Samma kreditriskbedömning används som underlag för den interna riskklassificeringen. Kreditbesluten i Nordea speglar koncernens syn på både kundrelationen och kreditrisken.

Alla kreditbedömningar i Nordea ska på ett korrekt sätt ta hänsyn till relevanta risker avseende miljö, socialt ansvar och bolagsstyrning och överensstämmer med Nordeas hållbarhetspolicy. Den samlade kreditriskbedömningen ska spegla risken gällande såväl låntagarens återbetalningskapacitet som koncernens möjligheter till återvinning. Slutsatsen ska vara tillräckligt framåtblickande i förhållande till kundens riskprofil och lånets löptid.

Förutom kreditriskbedömningen i samband med ny eller förändrad exponering gentemot en kund görs också en årsföredragning alternativt kontinuerlig kreditgranskning. Denna granskning är en viktig del av den löpande kreditanalysen.

Om en svaghet upptäcks i en kundexponering klassificeras kunden som "högriskkund" och hålls under särskild uppsikt med tätare granskning. Utöver den fortlöpande kontrollen fastställs en åtgärdsplan som anger hur den eventuella kreditförlusten ska minimeras. Om så krävs inrättas ett särskilt team som ska stödja den kundansvariga enheten.

Begränsning av kreditrisken

Begränsning av kreditrisken görs inom ramen för kreditbesluten. I varje kreditbeslut och kreditgranskning beaktas värdet av säkerheter och eventuella kovenanter samt andra riskbegränsande åtgärder. Ställande av säkerhet är grundläggande för riskbegränsningen i banken, och säkerhet begärs alltid, när så är rimligt och möjligt, i syfte att minimera risken för kreditförlust. Säkerhetens värde ska alltid beaktas i samband med kreditbeslut och årsföredragningen.

Inom företagsutlåningen utgörs säkerheterna främst av fastigheter, företagsinteckningar och leasingobjekt. Säkerhetstäckningen ska generellt vara högre för finansiellt

svagare kunder än för de som är finansiellt starkare.

Oberoende av säkerhetstäckningen så är återbetalningskapaciteten utgångspunkten i kreditbedömningen och fördelningen av kreditlimiter. För stora krediter används huvudsakligen syndikering av lån som metod för att hantera koncentrationsrisk, medan kreditderivat endast används i begränsad omfattning. Kovenanter i kreditavtal är ett viktigt komplement till både säkerställda och icke säkerställda krediter. De flesta krediter av betydande storlek och komplexitet omfattar lämpliga kovenanter. Finansiella kovenanter utformas så att de fångar upp tidiga varningssignaler och följs upp noggrant.

Säkerhetens värde ska alltid baseras på marknadsvärdet. Marknadsvärdet definieras som det beräknade värdet till vilket en villig säljare skulle överlåta tillgången eller skulden till en i förhållande till säljaren oberoende köpare på värderingsdagen efter lämplig marknadsföring där båda parterna har agerat med insikt, försiktighet och utan tvång. Från detta marknadsvärde görs ett avdrag för att beräkna säkerhetsvärdet. Avdraget är en procentsats med vilken tillgångens marknadsvärde minskas för att ha en marginal i händelse av förlust. Marginalen speglar de justeringar som måste göras vid bedömningen av kontantersättningen i samband med tvångsförsäljning av säkerheten. För varje säkerhetskategori finns ett minsta avdrag från marknadsvärdet.

Samma beräkningsprinciper ska användas för alla krediter. För högriskkunder kan värdet vid bedömning av reserveringsbehov av en tillgång vara ett annat än det högsta säkerhetsvärdet och ska baseras på en realistisk bedömning av tillgången i fråga vid den aktuella tidpunkten. Risköverföring till annan kreditvärdig part via garantier och försäkringar ska ske med juridiskt bindande handlingar.

Maximal exponering för kreditrisk

Mn euro	Not	31 dec 2019		31 dec 2018	
		Upplupet anskaffningsvärde och Verkligt värde via övrigt totalresultat	Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen	Upplupet anskaffningsvärde och Verkligt värde via övrigt totalresultat	Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen
Lån till centralbanker och kreditinstitut	K14	11 627	6 110	15 287	3 689
Lån till allmänheten	K14	247 395	77 514	236 497	73 833
Räntebärande värdepapper	K15, K16	33 269	38 813	36 951	46 841
Derivat	K19	–	39 111	–	37 025
Garantier/åtaganden	K38, K39	91 776	200	89 495	175
Summa		384 067	161 748	378 230	161 563

Reserver för kreditrisk

Mn euro	Not	31 dec 2019	31 dec 2018
Lån till centralbanker och kreditinstitut	K14	14	15
Lån till allmänheten	K14	2 169	2 025
Räntebärande värdepapper värderade till verkligt värde över övrigt totalresultat eller upplupet anskaffningsvärde	K15	1	2
Garantier/åtaganden	K33	144	121
Summa		2 328	2 163

K2. Risk- och likviditetshantering, forts.

Fördelning av säkerheter

Fördelningen av säkerheter var i stort sett oförändrad 2019 jämfört med 2018, med huvuddelen av säkerheterna i bostadsfastigheter och kommersiella fastigheter. Andelarna för finansiella säkerheter, kundfordringar och övriga fysiska säkerheter minskade något under 2019, medan andelen för kommersiella fastigheter ökade med 2 procent.

Fördelning av säkerheter

	31 dec 2019	31 dec 2018
Finansiella säkerheter	0,8 %	1,1 %
Fordringar	0,7 %	0,9 %
Bostadsfastigheter	73,2 %	72,9 %
Affärsfastigheter	18,7 %	18,3 %
Övriga fysiska säkerheter	6,6 %	6,8 %
Summa	100,0 %	100,0 %

Tillgångar övertagna för skyddande av fordran

Tabellen nedan visar övertagna tillgångar per tillgångsslag. Mark och byggnader utgjorde 87 procent av de övertagna tillgångarna i slutet av december 2019. Under 2019 minskades tillgångarna med 57 procent. Övertagna tillgångar ligger sedan flera år på en låg nivå.

Tillgångar övertagna för skyddande av fordran¹

Mn euro	31 dec 2019	31 dec 2018
Omsättningstillgångar, redovisat värde:		
Mark och byggnader	8	19
Aktier och övriga andelar	0	0
Övriga tillgångar	1	2
Summa	9	21

1) I enlighet med Nordeas riktlinjer för egendom övertagen för skyddande av fordran, som följer bankrörelselagen i de länder där Nordea verkar. Tillgångar som används som säkerhet för lånet övertas normalt när kunden inte längre kan fullgöra sina skyldigheter gentemot Nordea. Övertagna tillgångar avyttras senast när full återvinning har uppnåtts.

Belåningsgrad

Belåningsgraden anses vara ett bra mått för att bedöma säkerhetens kvalitet. Den beräknas genom att dividera kreditexponeringen med säkerhetens marknadsvärde. Tabellen visar hypoteksexponeringar som omfattas av IRK-modeller, fördelade på olika intervall av belåningsgrad.

Belåningsgrad

Bolåneexponering mot privatkunder (retailportföljen)	31 dec 2019		31 dec 2018	
	Md euro	%	Md euro	%
<50 %	113,6	81	110,9	81
50–70 %	20,3	14	19,6	14
70–80 %	4,5	3	4,3	3
80–90 %	1,2	1	1,2	1
>90 %	0,9	1	0,6	1
Summa	140,5	100	136,6	100

Individuell och gruppvis prövning av nedskrivningsbehov

Nedskrivningskraven anges i IFRS 9 och baseras på en modell för förväntade kreditförluster.

Vid prövning av nedskrivningsbehovet (individuellt och modellbaserat) används tre framåtblickande och viktade scenarier. Tillgångar vars nedskrivningsbehov ska prövas delas in i tre kategorier, beroende på graden av kreditförsämring. Kategori 1 omfattar tillgångar där det inte har skett en väsentlig ökning av kreditrisken, kategori 2 omfattar tillgångar där det skett en väsentlig ökning av kreditrisken och kategori 3 omfattar fallerade tillgångar. Alla tillgångar kategoriseras individuellt. För betydande tillgångar i kategori 3 prövas och beräknas nedskrivningsbehovet individuellt. För tillgångar i kategori 1 och kategori 2, och för tillgångar av obetydligt värde i kategori 3, görs modellbaserade nedskrivningar.

Nordea granskar kontinuerligt kreditportföljens kvalitet i syfte att identifiera och begränsa nedskrivningsbehovet. Svaga och osäkra fordringar övervakas noga och granskas minst en gång per kvartal med avseende på aktuell finansiell ställning, framtidsutsikter, framtida återbetalningsförmåga samt eventuellt behov av reserveringar.

Nordea redovisar endast vissa specifika kreditriskjusteringar. Specifika kreditriskjusteringar omfattar individuella och modellbaserade reserveringar. Specifika kreditriskjusteringar under året redovisas som kreditförluster i resultaträkningen. I balansräkningen redovisas de som avsättningar och reserveringar.

Individuella reserveringar

Individuella reserveringar görs om det enligt kredithändelser är troligt att kundens framtida kassaflöde påverkas negativt i sådan utsträckning att full återbetalning (med säkerheter inräknade) inte längre är sannolik.

Fordringar med individuella reserveringar räknas som fallerade. Reserveringens storlek motsvarar den förväntade förlusten, det vill säga skillnaden mellan det redovisade värdet av den utestående fordran och det diskonterade värdet av förväntade framtida kassaflöden, inklusive värdet av pantsatt egendom.

Fallissemang

Kunder som har förfallna fordringar som inte betalats inom 90 dagar eller som är föremål för konkurs, eller av andra skäl sannolikt inte kan betala, betraktas som fallerade. Fordringarna kan avse antingen lån där kunderna fortfarande betalar (reglerade) eller lån där kunderna ej betalar (oreglerade).

Om en kund återhämtar sig från fallissemang anses kunden vara återställd. Det här inträffar om kunden lyckas skapa balans i sina finanser. För att anses vara återställd ska återhämtningen omfatta kundens samtliga skulder. Det ska också finnas en tillfredsställande återbetalningsplan och en bedömning som säger att återhämtningen har inletts.

Modellbaserade reserveringar

Modellbaserade reserveringar görs kvartalsvis och bedöms för varje företag/filial. En viktig faktor som påverkar reserveringar är tröskelvärdet för överföring av tillgångar från kategori 1 till kategori 2. För tillgångar som redovisats från 1 januari 2018 används förändringar i sannolikheten för fallissemang (PD) för den återstående löptiden som den utlösande faktorn. Dessutom överförs också kunder som omfattas av förmildrande åtgärder och kunder som är mer än 30 dagar sena med sina betalningar till kategori 2. I kategori 1 motsvarar reserveringarna förväntade kreditförluster under kommande 12 månader. I kategori 2 och 3 motsvarar reserveringarna den förväntade kreditförlusten under hela den återstående löptiden. Resultatet kompletteras med en expertanalys för att säkerställa tillräcklig reservering. Fallerade kunder utan individuella reserveringar omfattas av modellbaserade reserveringar.

K2. Risk- och likviditetshantering, forts.

Eftergifter

Eftergifter omfattar mildare villkor eller omstrukturering till följd av att låntagaren har eller är på väg att få ekonomiska svårigheter. Avsikten med eftergifter under en begränsad tidsperiod är att säkerställa full återbetalning av det utestående lånebeloppet. Exempel på mildare villkor är förändringar i amorteringsprofil, återbetalningsplan, kundmarginal samt lättad gällande finansiella kovenanter. Eftergifter görs selektivt och på individuell basis, godkända enligt gällande befogenheter, med efterföljande prövning av nedskrivningsbehovet. Fordringar med eftergifter kan vara antingen reglerade eller oreglerade. Reserveringar för individuella kreditförluster görs vid behov.

Eftergifter

Mn euro	31 dec 2019	31 dec 2018
Lån med eftergifter	2 992	3 561
- varav fallerade	1 984	2 267
Reserver för individuellt värderade osäkra lånefordringar och lån med eftergifter	679	714
- varav fallerade	664	693

Nyckeltal	31 dec 2019	31 dec 2018
Andel lån med eftergifter ¹	0,9 %	1,1 %
Täckningsgrad för lån med eftergifter ²	23 %	20 %
- varav fallerade	33 %	31 %

1) Lån med eftergifter / Lån före reserveringar

2) Individuella reserver / Lån med eftergifter

Känsligheter

En viktig faktor vid beräkningen av förväntade kreditförluster i enlighet med IFRS 9 är att bedöma vad som utgör en betydande ökning av kreditrisken. För att förstå känsligheten för dessa tröskelvärden har Nordea med hjälp av modeller beräknat avsättningar utifrån två olika scenarier:

	Scenario 1	Scenario 2
<i>Privatkundsportföljer</i>		
Relativt tröskelvärde	50 %	150 %
Absolut tröskelvärde, 12 månader	35 punkter	55 punkter
Absolut tröskelvärde, återstående löptid	250 punkter	350 punkter
Steg ¹	1 mindre	1 mer
<i>Övriga kundportföljer</i>		
Relativt tröskelvärde	100 %	200 %
Absolut tröskelvärde, 12 månader	15 punkter	25 punkter
Absolut tröskelvärde, återstående löptid	350 punkter	450 punkter
Steg ¹	1 mindre	1 mer

1) För exponeringar som redovisades första gången före övergången till IFRS 9 (1 jan 2018) fastställs kategorin utifrån förändringar i ratingklasserna. Tröskelvärdet i scenario 1 sätts till ett steg mindre än i den modell som faktiskt används och i scenario 2 sätts tröskelvärdet till ett steg mer än i modellen.

Avsättningarna skulle ha ökat med 38 mn euro i scenario 1 och minskat med 44 mn euro i scenario 2. Mer information om ratingskalan och genomsnittligt PD (sannolikheten för fallissemang) finns i tabellen "Rating/scoring-information för lån värderade till upplupet anskaffningsvärde" nedan.

Avsättningarna är känsliga för ratingförändringar även om tröskelvärdena inte nås. Tabellen nedan visar hur avsättningarna påverkas om kreditkvaliteten för all utlåning i banken försämras med ett steg. Här beaktas både effekten av den högre risken för alla exponeringar och effekten av överföringen från kategori 1 till kategori 2 av de fordringar som nått tröskelvärdet. Detta inkluderar även effekten av att fordringar med rating ett steg över fallerade klassificeras som fallerade, vilket beräknas till 141 mn euro (120 mn euro). Denna siffra baseras på en beräkning med den statistiska modellen och inte de individuella beräkningar som hade använts i praktiken för fallerade lån.

Känsligheter

Mn euro	2019		2018	
	Redovisade reserver	Reserver med ett stegs nedgradering	Redovisade reserver	Reserver med ett stegs nedgradering
Personal Banking	412	566	339	472
Business Banking	1 038	1 184	998	1 145
Large Corporates & Institutions	868	945	752	838
Övrigt	10	20	74	84
Summa	2 328	2 715	2 163	2 539

K2. Risk- och likviditetshantering, forts.

Framåtblickande information

Framåtblickande information används både i bedömningen av betydande ökning av kreditrisken och vid beräkningen av förväntade kreditförluster. Nordea använder tre makroekonomiska scenarier: ett grundscenario liksom ett positivt och ett negativt scenario.

Grundscenariot tas fram av Nordea Advisory & Analytics baserat på Oxford Economics modell. Deras makroekonomiska prognos är en kombination av modellberäkningar och expertbedömningar, och den granskas och kvalitetskontrolleras nog. Modellen har tagits fram för att ge en bra beskrivning av de historiska sambanden mellan ekonomiska variabler och kunna använda de viktigaste kopplingarna mellan dessa variabler. Prognosperioden i modellen är tio år och för perioder bortom denna period används ett långsiktigt medelvärde.

Det positiva respektive negativa scenariot bygger på Oxford Economics kvartalsvisa undersökning Global Risk Survey. I denna undersökning redogör deltagarna för vad de ser som de största möjligheterna och riskerna i världsekonomin under de kommande två åren. Svaren ligger till grund för ett antal

scenarier för världsekonomin, som simulerar vad som händer om en av de oftast förutsedda möjligheterna/riskerna blir verklighet. Oxford Economics anger också ett sannolikhetsstal för varje scenario, utifrån undersökningen. Nordea använder Oxford Economics scenarier och sannolikhetsstal för att fastställa det positiva respektive negativa scenariot. För 2019 har följande sannolikhetsstal används, grundscenario 60 %, negativt 20 % och positivt 20 %. Modellresultaten bedöms och justeras vid behov av Nordeas landsansvariga makro- och finansanalytiker som gör en bedömning jämfört med tidigare, liknande händelser för att säkerställa överensstämmelse mellan länder och tillgångspriser. Justeringar är till exempel nödvändiga när specifika branscher påverkas, eller när sanktioner påverkar specifika länder men ännu inte påverkat kundernas rating.

Modellresultaten kontrolleras genom att granska kvantitativa data före och efter reaktionerna. I syfte att säkerställa korrekta och konsekventa dataleveranser från Nordeas ekonomer, genomgår uppgifterna också ett antal statistiska tester.

K2. Risk- och likviditetshantering, forts.

Scenarier och avsättningar

		2020	2021	2022	Förväntade kreditförluster, oviktat mn euro	Sannolik- hetsvikt	Modell- baserade avsättningar mn euro	Justering modell- baserade avsättningar mn euro	Individuella avsättningar mn euro	Summa avsättningar mn euro
Danmark										
Gynnsamt scenario	BNP-tillväxt, %	2,1	2,1	2,1	237	20 %				
	Arbetslöshet, %	3,5	3,2	3,0						
	Förändring i privatkonsumtion, %	1,7	1,5	1,8						
	Förändring i bostadspriser, %	2,3	3,8	3,4						
Grundscenario	BNP-tillväxt, %	1,4	1,7	2,0	239	60 %	240	123	454	817
	Arbetslöshet, %	3,8	3,8	3,7						
	Förändring i privatkonsumtion, %	1,4	1,6	1,9						
	Förändring i bostadspriser, %	2,0	2,6	3,0						
Negativt scenario	BNP-tillväxt, %	0,9	0,9	1,4	245	20 %				
	Arbetslöshet, %	3,9	4,1	4,3						
	Förändring i privatkonsumtion, %	1,1	1,3	1,4						
	Förändring i bostadspriser, %	1,8	2,1	1,8						
Finland										
Gynnsamt scenario	BNP-tillväxt, %	1,5	1,7	1,3	182	20 %				
	Arbetslöshet, %	6,4	6,3	6,4						
	Förändring i privatkonsumtion, %	1,9	1,2	1,0						
	Förändring i bostadspriser, %	1,1	1,3	1,5						
Grundscenario	BNP-tillväxt, %	1,1	1,1	0,9	185	60 %	185	26	262	473
	Arbetslöshet, %	6,6	6,7	6,8						
	Förändring i privatkonsumtion, %	1,4	1,0	1,0						
	Förändring i bostadspriser, %	0,9	1,1	1,1						
Negativt scenario	BNP-tillväxt, %	0,8	0,5	0,4	187	20 %				
	Arbetslöshet, %	6,6	6,7	7,0						
	Förändring i privatkonsumtion, %	1,1	0,9	1,1						
	Förändring i bostadspriser, %	1,0	0,8	0,3						

K2. Risk- och likviditetshantering, forts.

Scenarier och avsättningar, forts.

		2020	2021	2022	Förväntade kreditförluster, oviktat mn euro	Sannolik- hetsvikt	Modell- baserade avsättningar mn euro	Justering modell- baserade avsättningar mn euro	Individuella avsättningar mn euro	Summa avsättningar mn euro
Norge										
Gynnsamt scenario	BNP-tillväxt, %	2,2	2,3	2,0	94	20 %				
	Arbetslöshet, %	3,3	3,0	2,7						
	Förändring i privatkonsumtion, %	2,6	1,8	1,8						
	Förändring i bostadspriser, %	3,6	4,3	4,0						
Grundscenario	BNP-tillväxt, %	2,0	1,8	1,7	97	60 %	98	86	322	506
	Arbetslöshet, %	3,4	3,4	3,3						
	Förändring i privatkonsumtion, %	2,3	2,0	1,8						
	Förändring i bostadspriser, %	3,5	3,8	3,8						
Negativt scenario	BNP-tillväxt, %	1,3	1,0	1,3	104	20 %				
	Arbetslöshet, %	3,7	4,1	4,7						
	Förändring i privatkonsumtion, %	1,5	1,6	2,0						
	Förändring i bostadspriser, %	2,3	0,0	1,7						
Sverige										
Gynnsamt scenario	BNP-tillväxt, %	1,7	2,7	2,6	96	20 %				
	Arbetslöshet, %	6,7	6,3	5,7						
	Förändring i privatkonsumtion, %	1,8	2,6	2,1						
	Förändring i bostadspriser, %	1,1	2,6	3,3						
Grundscenario	BNP-tillväxt, %	1,4	1,9	2,3	97	60 %	97	12	171	280
	Arbetslöshet, %	6,9	6,7	6,3						
	Förändring i privatkonsumtion, %	1,4	2,0	2,2						
	Förändring i bostadspriser, %	1,1	2,4	2,9						
Negativt scenario	BNP-tillväxt, %	1,1	1,3	1,7	98	20 %				
	Arbetslöshet, %	6,9	7,0	7,1						
	Förändring i privatkonsumtion, %	1,0	1,6	2,9						
	Förändring i bostadspriser, %	1,0	1,8	2,9						
Utanför Norden							15	2	235	252
Summa							635	249	1 444	2 328

K2. Risk- och likviditetshantering, forts.

Utlåning till allmänheten, värderad till upplupet anskaffningsvärde och verkligt värde¹

31 dec 2019, mn euro	Danmark	Finland	Norge	Sverige	Ryssland	Utanför Norden	Summa	Varav utlåning värderad till verkligt värde
Finansinstitut	2 992	2 055	1 996	7 731	14	644	15 428	2 418
Åkerbruk, med mera	3 410	171	21	90	0	7	3 698	2 738
Boskapsuppfödning	2 358	111	9	79	0	0	2 558	1 916
Fiske och vattenbruk	41	8	1 220	1	0	0	1 271	10
Papper, skogsbruk och gruvsdrift	279	867	147	824	16	69	2 202	199
Olje-, gas- och offshore-verksamhet	451	74	848	246	0	320	1 940	1
Dagligvaror (livsmedel och hälsovård)	1 714	741	521	662	0	84	3 723	650
Media, fritid och telekom	1 235	893	550	1 387	2	0	4 068	961
Konsumentkapitalvaror	203	309	95	731	0	159	1 497	68
Detaljhandel	929	971	490	1 066	0	18	3 473	557
Marktransport och IT	883	1 308	681	929	19	100	3 920	417
Råvaror	266	459	236	680	231	5	1 877	58
Kapitalvaror	617	1 583	151	648	128	135	3 262	89
Producenttjänster	3 462	1 137	3 184	3 342	0	274	11 400	1 236
Byggindustri	1 312	1 173	3 051	976	0	60	6 572	851
Partihandel	1 753	1 130	474	1 533	7	52	4 950	225
Sjöfart	396	246	4 864	106	0	2 113	7 726	121
El, vatten och gas samt offentliga tjänster	1 224	1 868	1 036	3 560	84	56	7 829	3 054
Kommersiella fastigheter	6 893	4 211	7 524	7 018	3	707	26 356	5 815
Bostadsfastigheter	3 634	3 862	1 529	8 491	0	0	17 517	2 554
Övriga branscher	1 165	0	100	94	0	0	1 358	1 051
Summa företag	35 219	23 179	28 728	40 194	501	4 804	132 625	24 986
Bolån	33 395	29 939	33 499	44 956	0	0	141 789	33 395
Lån mot säkerhet	7 838	5 385	2 582	2 419	0	0	18 225	244
Lån utan säkerhet	1 087	3 168	578	2 317	0	0	7 151	0
Privatkunder	42 321	38 492	36 659	49 692	0	0	167 164	33 639
Offentlig sektor	1 131	1 331	28	1 572	0	0	4 062	0
Omvända repor	0	18 889	0	0	0	0	18 889	18 889
Utlåning till allmänheten, per land	78 671	81 891	65 415	91 458	501	4 804	322 740	77 514
Exkl. omvända repor	78 671	63 002	65 415	91 458	501	4 804	303 851	58 625

1) Utifrån hemvist för det Nordea-företag som beviljat lånen.

K2. Risk- och likviditetshantering, forts.

Utlåning till allmänheten, värderad till upplupet anskaffningsvärde och verkligt värde¹

31 dec 2018, mn euro	Danmark	Finland	Norge	Sverige	Ryssland	Utanför Norden	Summa	Varav utlåning värderad till verkligt värde
Finansinstitut	2 982	1 903	1 682	7 570	0	134	14 271	3 147
Åkerbruk, med mera	3 666	153	17	76	0	8	3 920	2 902
Boskapsuppfödning	2 706	109	11	79	0	3	2 908	2 094
Fiske och vattenbruk	32	8	1 130	7	0	0	1 176	9
Papper, skogsbruk och gruvarbete	297	961	175	930	36	85	2 484	227
Olje-, gas- och offshore-verksamhet	583	82	486	437	7	359	1 953	203
Dagligvaror (livsmedel och hälsovård)	1 310	723	465	673	1	62	3 234	655
Media, fritid och telekom	1 200	908	508	1 130	2	1	3 748	990
Konsumentkapitalvaror	205	353	79	671	4	162	1 473	77
Detaljhandel	1 092	988	394	955	0	35	3 465	587
Marktransport och IT	900	1 161	654	961	9	115	3 800	427
Råvaror	253	576	254	749	393	8	2 232	57
Kapitalvaror	542	1 137	91	757	183	73	2 783	87
Producenttjänster	3 550	1 245	2 264	2 925	1	278	10 263	1 241
Byggindustri	1 278	1 035	2 418	996	0	74	5 801	817
Partihandel	2 169	1 094	543	1 826	10	35	5 676	223
Sjöfart	298	328	4 895	132	0	2 583	8 236	85
El, vatten och gas samt offentliga tjänster	3 466	2 155	913	2 752	213	144	9 643	3 632
Kommersiella fastigheter	6 480	4 247	7 260	6 886	18	852	25 743	5 424
Bostadsfastigheter	3 371	3 716	1 810	8 524	0	0	17 420	2 367
Övriga branscher	160	0	327	0	0	0	488	488
Summa företag	36 539	22 880	26 377	39 036	876	5 009	130 717	25 738
Bolån	31 354	29 268	27 894	43 581	0	130	132 227	31 354
Lån mot säkerhet	8 012	5 356	1 685	2 294	0	55	17 402	30
Lån utan säkerhet	1 147	3 218	117	2 919	0	0	7 400	0
Privatkunder	40 512	37 841	29 697	48 794	0	185	157 029	31 384
Offentlig sektor	1 514	843	44	1 447	0	0	3 848	0
Omvända repor	0	16 711	0	0	0	0	16 711	16 711
Utlåning till allmänheten, per land	78 566	78 274	56 117	89 277	876	5 194	308 304	73 833
Exkl. omvända repor	78 566	61 564	56 117	89 277	876	5 194	291 594	57 122

1) Utifrån hemvist för det Nordeaföretag som beviljat lånen.

Utlåning till allmänheten, värderad till upplupet anskaffningsvärde, geografisk fördelning¹

31 dec 2019, mn euro	Brutto			Avsättningar			Netto
	Kategori 1	Kategori 2	Kategori 3	Kategori 1	Kategori 2	Kategori 3	
Danmark	22 243	1 427	804	51	175	488	23 759
Finland	56 852	4 710	1 309	20	66	344	62 441
Norge	57 530	2 769	1 142	36	45	527	60 834
Sverige	79 460	1 426	429	16	35	187	81 077
Ryssland	1 005	1	44	1	0	40	1 009
USA	1 835	14	4	2	1	0	1 850
Övriga	13 190	323	878	25	20	91	14 256
Summa	232 115	10 670	4 610	150	342	1 677	245 226

1) Utifrån kundens hemvist.

K2. Risk- och likviditetshantering, forts.

Utlåning till allmänheten, värderad till upplupet anskaffningsvärde, geografisk fördelning¹

31 dec 2018, mn euro	Brutto			Avsättningar			Netto
	Kategori 1	Kategori 2	Kategori 3	Kategori 1	Kategori 2	Kategori 3	
Danmark	23 454	1 622	1 171	33	116	641	25 457
Finland	54 318	5 810	1 258	25	95	338	60 928
Norge	48 184	3 481	911	18	24	263	52 271
Sverige	76 274	2 141	247	12	18	60	78 572
Ryssland	1 356	38	56	18	0	39	1 394
USA	1 547	84	6	1	1	0	1 634
Övriga	12 093	1 513	931	33	34	255	14 215
Summa	217 225	14 690	4 581	141	289	1 596	234 471

1) Utifrån kundens hemvist.

Utlåning till allmänheten, värderad till upplupet anskaffningsvärde, per bransch

31 dec 2019, mn euro	Brutto				Avsättningar				Netto
	Kategori 1	Kategori 2	Kategori 3	Summa	Kategori 1	Kategori 2	Kategori 3	Summa	
Finansinstitut	12 668	302	127	13 097	9	20	58	87	13 010
Åkerbruk, med mera	862	85	54	1 001	2	10	30	41	960
Boskapsuppfödning	499	69	193	760	2	10	108	119	642
Fiske och vattenbruk	1 201	24	37	1 263	0	1	0	1	1 261
Papper, skogsbruk och gruvsdrift	1 875	107	44	2 027	1	3	20	23	2 003
Olje-, gas- och offshore-verksamhet	1 474	17	747	2 238	1	0	298	299	1 939
Dagligvaror (livsmedel och hälsovård)	2 916	144	33	3 094	2	5	13	20	3 073
Media, fritid och telekom	2 925	170	54	3 149	2	6	33	42	3 107
Konsumentkapitalvaror	1 276	135	47	1 458	1	6	22	29	1 429
Detaljhandel	2 677	221	88	2 985	4	17	49	69	2 917
Marktransport och IT	3 167	303	74	3 544	2	9	29	40	3 504
Råvaror	1 704	78	117	1 899	4	5	71	80	1 819
Kapitalvaror	2 896	251	110	3 256	1	9	73	84	3 173
Producenttjänster	9 646	355	273	10 274	8	15	86	109	10 164
Byggindustri	5 294	399	119	5 812	5	12	74	91	5 721
Partihandel	4 261	429	94	4 784	4	20	36	59	4 725
Sjöfart	7 000	175	706	7 881	24	22	230	276	7 605
El, vatten och gas samt offentliga tjänster	4 701	60	34	4 795	2	1	16	19	4 775
Fastighetsförvaltning	34 457	932	224	35 614	15	14	81	110	35 504
Övrigt	291	23	7	322	7	7	0	14	308
Summa företag	101 789	4 280	3 183	109 251	95	191	1 327	1 612	107 639
Bolån	103 768	4 047	630	108 446	10	13	29	52	108 393
Lån mot säkerhet	16 569	1 221	444	18 233	26	48	186	260	17 973
Lån utan säkerhet	5 952	1 095	354	7 401	19	89	134	242	7 159
Privatkunder	126 289	6 363	1 427	134 079	55	149	350	554	133 525
Offentlig sektor	4 038	27	0	4 065	0	2	0	2	4 062
Utlåning till allmänheten, per land	232 115	10 670	4 610	247 395	150	342	1 677	2 169	245 226
Exkl. omvända repor	232 115	10 670	4 610	247 395	150	342	1 677	2 169	245 226

K2. Risk- och likviditetshantering, forts.

Utlåning till allmänheten, värderad till upplupet anskaffningsvärde, per bransch

31 dec 2018, mn euro	Brutto				Avsättningar				Netto
	Kategori 1	Kategori 2	Kategori 3	Summa	Kategori 1	Kategori 2	Kategori 3	Summa	
Finansinstitut	10 402	464	285	11 151	19	9	0	27	11 124
Åkerbruk, med mera	878	94	93	1 065	1	6	40	48	1 018
Boskapsuppfödning	580	133	248	962	1	7	139	147	814
Fiske och vattenbruk	1 142	23	3	1 168	0	0	0	0	1 167
Papper, skogsbruk och gruvarbete	2 115	150	49	2 314	8	4	45	57	2 269
Olje-, gas- och offshore-verksamhet	1 296	73	555	1 924	8	1	165	174	1 757
Dagligvaror (livsmedel och hälsovård)	2 407	147	57	2 612	1	4	28	33	2 578
Media, fritid och telekom	2 611	140	41	2 792	2	5	26	33	2 761
Konsumentkapitalvaror	1 288	94	37	1 419	1	3	19	22	1 398
Detaljhandel	2 503	333	142	2 978	3	13	84	100	2 881
Marktransport och IT	2 921	419	70	3 410	6	8	23	37	3 371
Råvaror	1 789	376	60	2 225	5	19	25	49	2 170
Kapitalvaror	2 377	280	123	2 780	1	4	79	84	2 691
Producenttjänster	8 344	461	307	9 112	6	12	71	90	9 021
Byggindustri	4 416	525	128	5 069	3	11	72	86	4 983
Partihandel	4 984	386	168	5 538	3	9	74	86	5 448
Sjöfart	6 654	1 008	677	8 338	16	18	154	188	8 150
El, vatten och gas samt offentliga tjänster	5 808	192	18	6 018	6	2	0	8	6 006
Fastighetsförvaltning	34 238	1 014	234	35 487	11	10	94	115	35 372
Övrigt	0	148	67	215	3	6	206	216	0
Summa företag	97 004	6 254	3 298	106 696	103	151	1 344	1 598	104 978
Bolån	94 787	5 540	649	100 976	10	43	50	103	100 873
Lån mot säkerhet	15 812	1 375	375	17 562	16	38	136	190	17 372
Lån utan säkerhet	6 079	1 196	258	7 533	11	56	65	133	7 400
Privatkunder	116 678	8 110	1 282	126 071	37	137	252	425	125 645
Offentlig sektor	3 729	119	0	3 849	0	1	0	1	3 848
Utlåning till allmänheten, per land	217 411	14 484	4 581	236 615	141	289	1 596	2 025	234 471
Exkl. omvända repor	217 411	14 484	4 581	236 615	141	289	1 596	2 025	234 471

K2. Risk- och likviditetshantering, forts.

Osäkra lånefordringar (kategori 3), per land och bransch

31 dec 2019, mn euro	Danmark	Finland	Norge	Sverige	Ryssland	Utanför Norden	Summa lån värderade till upplupet anskaffningsvärde	Fallerade lån värderade till verkligt värde
Finansinstitut	92	16	5	14	0	0	127	9
Åkerbruk, med mera	52	2	0	0	0	0	54	79
Boskapsuppfödning	178	13	1	1	0	0	193	214
Fiske och vattenbruk	0	0	37	0	0	0	37	0
Papper, skogsbruk och gruvdrift	17	21	6	0	0	0	44	6
Olje-, gas- och offshore-verksamhet	0	0	307	79	0	360	747	0
Dagligvaror (livsmedel och hälsovård)	4	20	5	4	0	0	33	2
Media, fritid och telekom	4	35	3	11	0	0	54	0
Konsumentkapitalvaror	37	6	0	4	0	0	47	0
Detaljhandel	38	25	6	19	0	0	88	6
Marktransport och IT	8	25	33	4	0	3	74	1
Råvaror	2	67	6	42	0	0	117	6
Kapitalvaror	20	74	1	15	0	0	110	2
Producenttjänster	29	23	62	79	0	80	273	2
Byggindustri	21	66	23	10	0	0	119	3
Partihandel	44	28	18	5	0	0	94	1
Sjöfart	49	6	406	0	0	245	706	0
El, vatten och gas samt offentliga tjänster	1	2	28	2	0	0	34	0
Fastighetsförvaltning	60	103	58	2	0	0	224	86
Övriga branscher	3	0	4	0	0	0	7	0
Summa företag	662	532	1 010	291	0	688	3 183	418
Bolån	0	440	134	56	0	0	630	304
Lån mot säkerhet	188	182	67	7	0	0	444	0
Lån utan säkerhet	49	178	71	56	0	0	354	0
Privatkunder	237	799	272	119	0	0	1 427	304
Offentlig sektor	0	0	0	0	0	0	0	0
Omvända repor	0	0	0	0	0	0	0	0
Utlåning till allmänheten, per land	899	1 331	1 282	410	0	688	4 610	722
Exkl. omvända repor	899	1 331	1 282	410	0	688	4 610	722

K2. Risk- och likviditetshantering, forts.

Osäkra lånefordringar (kategori 3), per land och bransch

31 dec 2018, mn euro	Danmark	Finland	Norge	Sverige	Ryssland	Utanför Norden	Summa lån värderade till upplupet anskaffningsvärde	Fallerade lån värderade till verkligt värde
Finansinstitut	195	8	64	19	0	0	285	0
Åkerbruk, med mera	91	1	0	0	0	0	93	75
Boskapsuppfödning	241	6	1	0	0	0	248	54
Fiske och vattenbruk	0	0	2	0	0	0	3	0
Papper, skogsbruk och gruvdrift	21	25	2	1	0	0	49	5
Olje-, gas- och offshore-verksamhet	0	0	183	0	0	372	555	167
Dagligvaror (livsmedel och hälsovård)	6	46	2	4	0	0	57	17
Media, fritid och telekom	7	22	5	7	0	0	41	25
Konsumentkapitalvaror	23	10	0	3	0	0	37	2
Detaljhandel	93	24	8	17	0	0	142	15
Marktransport och IT	12	25	31	2	0	0	70	11
Råvaror	3	45	5	0	4	2	60	2
Kapitalvaror	16	95	1	9	2	0	123	3
Producenttjänster	88	24	58	55	0	82	307	32
Byggindustri	39	50	28	11	0	0	128	21
Partihandel	72	31	14	50	0	1	168	6
Sjöfart	51	7	348	1	0	270	677	2
El, vatten och gas samt offentliga tjänster	7	3	4	2	2	0	18	6
Fastighetsförvaltning	82	84	66	2	0	0	234	200
Övriga branscher	2	0	0	0	0	0	2	0
Summa företag	1 048	508	822	184	9	728	3 298	645
Bolån	0	438	127	53	0	32	649	330
Lån mot säkerhet	148	178	32	4	0	12	375	0
Lån utan säkerhet	34	162	8	54	0	0	258	0
Privatkunder	182	778	167	111	0	44	1 282	330
Offentlig sektor	0	0	0	0	0	0	0	0
Omvända repor	0	0	0	0	0	0	0	0
Utlåning till allmänheten, per land	1 230	1 286	989	295	9	771	4 581	975
Exkl. omvända repor	1 230	1 286	989	295	9	771	4 581	975

K2. Risk- och likviditetshantering, forts.

Utlåning värderad till upplupet anskaffningsvärde

31 dec 2019, mn euro	Netto kredit-förluster ¹	Kredit-förlust-relation, pkt	Osäkra låne-fordringar kategori 3	Andel osäkra fordringar	Reser-veringar summa ¹	Reser-verings-kvot, %	Reser-veringar kategori 3 ¹	Reser-veringar kategori 1 och 2 ¹	Utlåning värderad till upplupet anskaffnings-värde
Finansinstitut	27	21	127	97	104	83	81	24	13 010
Åkerbruk, med mera	16	171	54	550	30	56	23	7	960
Boskapsuppfödning	23	359	193	2 454	144	75	126	18	642
Fiske och vattenbruk	0	1	37	295	1	4	0	1	1 261
Papper, skogsbruk och gruvdrift	-3	-15	44	219	26	59	21	5	2 003
Olje-, gas- och offshore-verksamhet	129	664	747	3 335	301	40	300	2	1 939
Dagligvaror (livsmedel och hälsovård)	-3	-10	33	107	23	70	14	9	3 073
Media, fritid och telekom	18	57	54	171	45	83	34	11	3 107
Konsumentkapitalvaror	13	92	47	320	31	67	23	9	1 429
Detaljhandel	6	21	88	294	78	88	53	25	2 917
Marktransport och IT	16	46	74	208	43	58	29	14	3 504
Råvaror	-7	-38	117	615	81	70	72	9	1 819
Kapitalvaror	6	18	110	337	86	78	72	14	3 173
Producenttjänster	35	34	273	266	119	44	90	29	10 164
Byggindustri	13	23	119	205	97	81	75	21	5 721
Partihandel	4	9	94	197	66	70	38	28	4 725
Sjöfart	62	81	706	895	284	40	233	50	7 605
El, vatten och gas samt offentliga tjänster	7	14	34	72	1	4	1	0	4 775
Fastighetsförvaltning	7	2	224	63	117	52	82	34	35 504
Övrigt	8	269	7	216	35	477	0	35	308
Summa företag	377	35	3 183	291	1 713	54	1 368	346	107 639
Bolån	-29	-3	630	58	36	6	9	26	108 393
Lån mot säkerhet	48	27	444	243	294	66	216	78	17 973
Lån utan säkerhet	138	192	354	475	281	80	134	147	7 159
Privatkunder	157	12	1 427	106	612	43	360	252	133 525
Offentlig sektor	1	3	0	0	3	-	0	3	4 062
Omvända repor	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Utlåning till allmänheten, per land	536	22	4 610	186	2 328	50	1 728	600	245 226
Exkl. omvända repor	536	22	4 610	186	2 328	50	1 728	600	245 226

1) Inklusive reserveringar för exponeringar utanför balansräkningen.

K2. Risk- och likviditetshantering, forts.

Utlåning värderad till upplupet anskaffningsvärde

31 dec 2018, mn euro	Netto kredit-förluster ¹	Kredit-förlust-relation, pkt	Osäkra låne-fordringar kategori 3	Andel osäkra fordringar	Reser-veringar summa ¹	Reser-verings-kvot, %	Reser-veringar kategori 3 ¹	Reser-veringar kategori 1 och 2 ¹	Utlåning värderad till upplupet anskaffnings-värde
Finansinstitut	43	39	285	252	172	60	139	32	11 124
Åkerbruk, med mera	15	147	93	885	34	37	33	1	1 018
Boskapsuppfödning	30	369	248	2 544	162	65	153	9	814
Fiske och vattenbruk	0	3	3	25	1	22	0	0	1 167
Papper, skogsbruk och gruvdrift	8	36	49	212	58	118	45	13	2 269
Olje-, gas- och offshore-verksamhet	37	209	555	2 872	176	32	167	9	1 757
Dagligvaror (livsmedel och hälsovård)	-15	-56	57	220	35	61	29	6	2 578
Media, fritid och telekom	1	2	41	147	34	83	26	8	2 761
Konsumentkapitalvaror	-14	-103	37	259	23	63	19	4	1 398
Detaljhandel	48	166	142	474	108	76	89	19	2 881
Marktransport och IT	0	-1	70	206	37	52	20	16	3 371
Råvaror	9	42	60	271	51	86	28	24	2 170
Kapitalvaror	-8	-31	123	443	84	68	78	6	2 691
Producenttjänster	37	42	307	336	124	40	101	23	9 021
Byggindustri	-12	-23	128	252	102	80	85	17	4 983
Partihandel	2	3	168	304	96	57	76	20	5 448
Sjöfart	-36	-45	677	809	218	32	172	46	8 150
El, vatten och gas samt offentliga tjänster	-13	-22	18	30	3	15	0	3	6 006
Fastighetsförvaltning	-16	-4	234	66	123	52	100	23	35 372
Övrigt	-42		2	296	62		40	22	0
Summa företag	74	7	3 298	309	1 702	52	1 400	302	104 978
Bolån	28	3	649	64	109	17	54	56	100 873
Lån mot säkerhet	-3	-2	375	213	225	60	168	57	17 372
Lån utan säkerhet	77	104	258	342	125	49	40	86	7 400
Privatkunder	102	8	1 282	102	460	36	262	198	125 645
Offentlig sektor	-3	-7	0	0	1	0	0	1	3 848
Omvända repor	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Utlåning till allmänheten, per land	173	7	4 581	194	2 163	47	1 661	502	234 471
Exkl. omvända repor	173	7	4 581	194	2 163	47	1 661	502	234 471

1) Inklusive reserveringar för exponeringar utanför balansräkningen.

K2. Risk- och likviditetshantering, forts.

Kreditportfölj

Den samlade kreditriskexponeringen, inklusive poster i och utanför balansräkningen och exponeringar hänförliga till värdepapper och livförsäkringsrörelsen, uppgick vid årsskiftet till 509 md euro (505 md euro förra året). Den samlade kreditexponeringen enligt definitionen i kapitaltäckningsförordningen uppgick vid årets slut, efter den så kallade kreditkonverteringsfaktorn, till 462 md euro (468 md euro).

Kreditrisken mäts, följs upp och segmenteras på olika sätt. Utlåning i balansräkningen omfattar utlåning till verkligt värde och utlåning till upplupet anskaffningsvärde, och utgör huvuddelen av kreditportföljen. Utlåning till upplupet anskaffningsvärde bildar underlag för osäkra lånefordringar, reserveringar och kreditförluster. Kreditrisken i utlåningen mäts och redovisas som kapitalbeloppet av fordringar i balansräkningen, dvs utlåning till kreditinstitut och till allmänheten, och som ansvarsförbindelser och åtaganden gentemot kunder och motparter, netto efter reserveringar. Kreditriskexponeringen omfattar också risken hänförlig till derivatkontrakt och värdepappersfinansiering.

Nordeas utlåning till allmänheten ökade under 2019 med 4,7 procent, till 323 md euro (308 md euro 2018). Utlåningen till företag ökade med omkring 1,5 procent, medan utlåningen till privatpersoner ökade med 7,8 procent. Ökningen på privatsidan avsåg främst Norge, där förvärvet av Gjensidige Bank fick stor inverkan. Den övergripande kreditkvaliteten är stabil, med hög kreditvärdighet bland kunderna. Av utlåningen till allmänheten avsåg 46,9 procent (47,8 procent) företag, 51,8 procent (50,9 procent) privatpersoner och 1,3 procent (1,3 procent) den offentliga sektorn. Utlåningen till centralbanker och kreditinstitut, huvudsakligen i form av tillgodohavanden i andra banker, minskade och uppgick vid utgången av 2019 till 18 md euro (19 md euro).

Osäkra fordringar och nyckeltal

	2019	2018
Osäkra fordringar, brutto, koncern, mn euro	4 610	4 581
- varav reglerade	2 311	2 097
- varav oreglerade	2 298	2 484
Andel osäkra lånefordringar (kategori 3), brutto, punkter	178	182
Andel osäkra lånefordringar (kategori 3), netto, punkter	113	118
Reserver i relation till lån, kategori 1 och 2, punkter	20	18
Total reserveringsgrad (kategori 1, 2 och 3), punkter	84	81
Reserver i relation till osäkra lånefordringar (kategori 3), %	37	35

Kreditförluster och nyckeltal

	2019	2018
Kreditförluster, mn euro	536	173
Kreditförlustrelation, upplupet anskaffningsvärde, koncernen, punkter	22	7
- varav kategori 3	18	9
- varav kategori 1 och 2	4	-1
Kreditförlustrelation, inklusive hypotekslån till verkligt värde, koncernen, punkter	18	7
Kreditförlustrelation, inklusive hypotekslån till verkligt värde, Personal Banking, punkter	8	5
Kreditförlustrelation, inklusive hypotekslån till verkligt värde, Business Banking, punkter	17	7
Kreditförlustrelation, inklusive hypotekslån till verkligt värde, Large Corporates & Institutions, punkter	51	19

Utlåning till företagskunder

Utlåningen till företagskunder uppgick vid utgången av 2019 till 152 md euro (147 md euro). Den bransch som ökade mest under året var Producenttjänster, medan EL, vatten och gas samt offentliga tjänster minskade mest. De tre största branscherna (Fastigheter, Finansinstitut och Producenttjänster) svarar tillsammans för cirka 47 procent av den samlade utlåningen till företag. Fastigheter (bostads- och affärsfastigheter) är fortsatt den största branschen i Nordeas kreditportfölj, med 43,9 md euro (43,2 md euro). Fastighetskreditportföljen domineras av relativt stora och finansiellt starka företag, med 92 procent (91 procent) av utlåningen i ratingklass 4– och högre. Utlåningen till företag inom Sjöfart minskade under året till 7,7 md euro (8,2 md euro). Den ryska kreditportföljen fortsatte att minska kraftigt under 2019 och uppgick vid årets slut till 0,5 md euro (0,9 md euro).

Som framgår av tabellen nedan är utlåningen till företagskunder väl diversifierad sett till lånens storlek. Cirka 65 % (68 %) av företagsutlåningen avser lån på upp till 50 mn euro per kund.

Utlåning till företagskunder, efter lånets storlek

Storlek i mn euro	31 dec 2019		31 dec 2018	
	Utlåning md euro	%	Utlåning md euro	%
0–10	62,6	41	62,6	42
10–50	36,1	24	35,0	24
50–100	20,7	14	19,4	13
100–250	19,8	13	17,4	12
250–500	4,1	3	5,4	4
500–	8,2	5	7,6	5
Summa	151,5	100	147,4	100

Utlåning till privatkunder

Utlåningen till privatkunder ökade under 2019 med 6,5 procent, till 167 md euro (157 md euro). Ökningen härrörde främst från förvärvet av Gjensidige Bank i Norge, vars utlåning till allmänheten uppgick till 5,2 md euro vid tidpunkten för förvärvet. Hypotekslånen ökade till 142 md euro (132 md euro) och konsumtionslånen var oförändrade på 25 md euro. Hypotekslånens andel av utlåningen till privatkunder ökade till 85 procent (84 procent).

Geografisk fördelning

Kunder i Norden står för 98 procent (98 procent) av Nordeas utlåning till allmänheten. Portföljen har en god geografisk fördelning, och inget land svarar för mer än 30 procent av utlåningen. Övriga EU-länder utgör den största delen av utlåningen utanför Norden. Vid utgången av 2019 uppgick utlåningen i Ryssland till 0,5 md euro (0,9 md euro).

Kundklassificering

Ett sätt att bedöma kreditkvaliteten är att analysera fördelningen mellan ratingklasserna för företagskunder och institut med rating, och mellan riskklasserna för privatkunder och små företagskunder med scoring, dvs. privatlåneportföljen. Den genomsnittliga kreditkvaliteten i företagsportföljen förblev i stort sett oförändrad under 2019, men stärktes en aning i privatportföljen. 19 procent (21 procent) av företagskunderna fick högre rating, medan 33 procent (28 procent) fick lägre. I fråga om exponering omfattades 16 procent (20 procent) av företagsportföljen av högre rating och 20 procent (23 procent) av lägre. 87 procent (85 procent) av utlåningen till företag låg i ratingklass 4– eller högre, med en genomsnittlig rating på 4+.

Institut och privatkunder återfinns huvudsakligen i de säkra riskklasserna. 92 procent (92 procent) av privatkundsexponeringen återfinns i riskklass C– eller högre, där sannolikheten för fallissemang är 1 procent eller lägre. Fallerade fordringar ingår inte i rating-/scoringfördelningen. De sammantagna förändringarna i kreditkvaliteten medförde en ökning av riskexponeringsbeloppet (REA) med cirka 0,47 procent under 2019.

K2. Risk- och likviditetshantering, forts.

Rating/scoring-information för lån värderade till upplupet anskaffningsvärde

Mn euro Rating/scoring-klass	Genomsnittligt PD, (%)	Redovisat värde före reserver, 31 dec 2019				Reserver
		Kategori 1	Kategori 2	Kategori 3 ¹	Summa	
7	0,00	8 922	23	–	8 945	2
6 / A	0,03	92 278	227	7	92 512	8
5 / B	0,13	56 651	883	46	57 580	29
4 / C	1,97	57 349	2 191	20	59 560	82
3 / D	18,42	13 593	3 198	58	16 849	124
2 / E	19,72	3 159	2 086	27	5 272	121
1 / F	22,89	1 152	1 439	73	2 664	97
Standardmetoden/Utan rating	2,06	9 333	1 484	184	11 001	51
0 (fallerade)	100,00	278	167	4 195	4 640	1 669
Summa		242 715	11 698	4 610	259 023	2 183

Mn euro Rating/scoring-klass	Genomsnittligt PD, (%)	Redovisat värde före reserver, 31 dec 2018				Reserver
		Kategori 1	Kategori 2	Kategori 3 ¹	Summa	
7	0,01	9 958	116	0	10 074	2
6 / A	0,05	86 849	659	5	87 513	9
5 / B	0,19	54 017	1 696	6	55 719	51
4 / C	0,80	55 279	2 789	15	58 083	69
3 / D	5,46	12 318	4 581	40	16 939	100
2 / E	14,64	2 968	2 640	90	5 698	108
1 / F	34,96	1 058	1 531	72	2 661	92
Standardmetoden/Utan rating	0,24	10 029	319	95	10 443	56
0 (fallerade)	100,00	211	186	4 258	4 655	1 553
Summa		232 687	14 517	4 581	251 785	2 040

1) Kategori-indelningen och beräknade reserver för varje exponering baseras på situationen i slutet av oktober 2019, medan exponeringsbelopp och rating klasser baseras på situationen i slutet av december 2019. Vissa exponeringar som är fallerade enligt rating klasserna i slutet av december var inte fallerade i oktober, vilket reflekteras i kategori-indelningen.

Rating/scoring-information för garantier/åtaganden

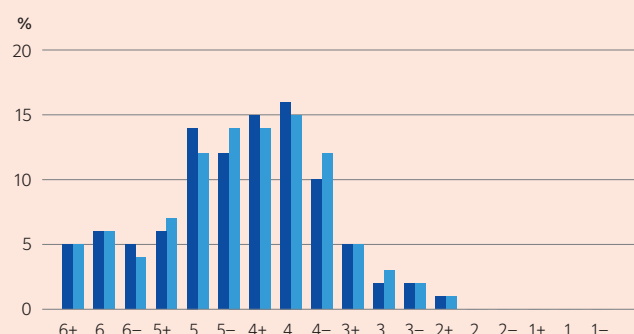
Mn euro Rating/scoring-klass	Nominella belopp, 31 dec 2019				Avsättningar
	Kategori 1	Kategori 2	Kategori 3	Summa	
7	4 542	–	–	4 542	2
6 / A	21 905	11	–	21 916	4
5 / B	28 970	23	1	28 994	10
4 / C	24 357	1 625	3	25 985	20
3 / D	4 479	1 723	6	6 208	33
2 / E	384	496	5	885	16
1 / F	45	250	2	297	10
Standardmetoden/Utan rating	2 001	464	4	2 469	5
0 (fallerade)	–	–	679	679	44
Summa	86 683	4 592	700	91 975	144

Mn euro Rating/scoring-klass	Nominella belopp, 31 dec 2018				Avsättningar
	Kategori 1	Kategori 2	Kategori 3	Summa	
7	4 503	–	–	4 503	0
6 / A	22 981	22	0	23 003	2
5 / B	29 365	160	0	29 525	14
4 / C	21 598	766	1	22 365	13
3 / D	3 481	1 861	7	5 349	19
2 / E	376	569	5	950	9
1 / F	72	234	2	308	7
Standardmetoden/Utan rating	2 343	452	3	2 798	2
0 (fallerade)	–	0	694	694	55
Summa	84 719	4 064	712	89 495	121

K2. Risk- och likviditetshantering, forts.

Ratingfördelning, IRK företagskunder

● 2019 ● 2018

Lånekategorier

Kreditportföljen utgörs av två kategorier: lån värderade till upplupet anskaffningsvärde motsvarande 247 md euro och lån värderade till verkligt värde motsvarande 78 md euro. Lån värderade till upplupet anskaffningsvärde bildar underlag för osäkra lånefordringar, reserveringar och kreditförluster.

Osäkra lånefordringar (kategori 3)

Koncernens osäkra fordringar, brutto, ökade något till 4 610 mn euro (4 581 mn euro), vilket motsvarar 178 punkter av den samlade utlåningen. 50 % av de osäkra fordringarna, brutto, utgörs av lån där kunderna fortfarande betalar (reglerade) och 50 % är lån där kunderna ej betalar (oreglerade). Osäkra fordringar netto efter reserveringar för fordringar i kategori 3 uppgick till 2 924 mn euro, vilket motsvarar 113 punkter av den samlade utlåningen. Reserverna för fordringar i kategori 3 uppgick till 1 686 mn euro. Reserverna för fordringar i kategori 1 och 2 uppgick till 497 mn euro. Den samlade reserveringskvoten var 37 procent, och för fordringar i kategori 1 och 2 var reserveringsgraden 20 punkter. Ökningen av osäkra fordringar avsåg huvudsakligen olje-, gas- och offshoresektorn och privatkunder. Den största andelen osäkra fordringar återfanns bland privatkunder samt i sektorerna Olje-, gas- och offshore-verksamhet och Producenttjänster.

Förfallna lånefordringar

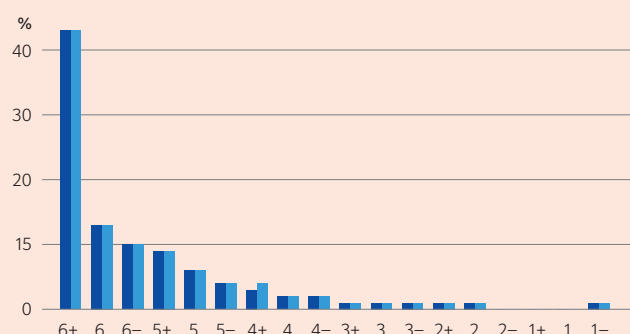
Förfallna lånefordringar (6 dagar eller mer) bland företagskunder uppgick till 978 mn euro, och förfallna lånefordringar bland privatkunder uppgick till 2 229 mn euro vid årets slut.

Tabellen visar förfallna lånefordringar (6 dagar eller mer), uppdelade på företags- och privatkunder. En förfallen lånefordran uppstår när borgenären inte erhåller återbetalning på ett lån på förfallodagen. Förfallna lånefordringar på företagsidan uppgick vid årsskiftet till 978 mn euro (1 235 mn euro), medan förfallna lånefordringar på privatsidan ökade till 2 229 mn euro (1 636 mn euro).

Mn euro	31 dec 2019		31 dec 2018	
	Företagskunder	Privatkunder	Företagskunder	Privatkunder
6–30 dagar	405	1 054	701	657
31–60 dagar	127	273	89	233
61–90 dagar	84	144	35	111
>90 dagar	362	758	410	635
Summa	978	2 229	1 235	1 636
Förfallna lån (inkl osäkra fordringar) dividerat med utlåning till allmänheten efter reserver, %	0,63	1,33	0,82	1,04

Fördelning mellan riskklasser, IRK privatkunder

● 2019 ● 2018

Kreditförluster

Kreditförlusterna ökade till 536 mn euro (173 mn euro 2018). Det motsvarar en kreditförlustrelation, inklusive hypotekslån som redovisas till verkligt värde, på 18 punkter (en ökning med 11 punkter från 2018). Ökningen jämfört med 2018 beror främst på kreditförluster på 282 mn euro som redovisades under tredje kvartalet 2019 efter en dialog med ECB om resultatet av deras granskning av kvaliteten på Nordeas tillgångar (kallad AQR). Detta speglade mer dämpade utsikter för vissa sektorer. Även uppdateringar av IFRS 9-modellen påverkade kreditförlustnivån.

Exklusive dessa engångsposter uppgick kreditförlusterna till 253 mn euro, vilket motsvarar en kreditförlustrelation på 8 punkter för den samlade utlåningen, inklusive hypotekslån som redovisas till verkligt värde. I Personal Banking steg kreditförlusterna till 122 mn euro (79 mn euro). I Business Banking steg kreditförlusterna till 91 mn euro (24 mn euro) och i Large Corporates & Institutions minskade kreditförlusterna till 40 mn euro (92 mn euro).

Av kreditförlusterna avsåg 157 mn euro (82 mn euro) företagskunder och 377 mn euro (102 mn euro) privatkunder. Kreditförlusterna på företagsidan härrörde främst från sektorerna Olje-, gas- och offshore-verksamhet och Sjöfart.

Motpartskreditrisk

Motpartskreditrisken består i att Nordeas motpart i ett valuta-, ränte-, råvaru-, aktie- eller kreditderivatkontrakt fallerar före förfallodagen och att Nordea vid den tidpunkten har en fordran på motparten. Motpartskreditrisk kan också finnas i återköpsavtal och andra transaktioner avseende värdepappersfinansiering. Den aktuella nettoexponeringen (efter nettningsavtal och säkerheter) uppgår till 7,1 md euro, varav 29 procent hänför sig till finansinstitut. Information om finansiella instrument som omfattas av ramavtal för nettnings finns i not K42.

K2. Risk- och likviditetshantering, forts.

Redovisat värde för lån värderade till upplupet anskaffningsvärde, före reserver

Mn euro	Centralbanker och kreditinstitut				Allmänheten				Summa			
	Kategori 1	Kategori 2	Kategori 3	Summa	Kategori 1	Kategori 2	Kategori 3	Summa	Kategori 1	Kategori 2	Kategori 3	Summa
Ingående balans per 1 jan 2019	15 258	30	0	15 288	217 160	14 691	4 646	236 497	232 418	14 721	4 646	251 785
Nya eller förvärvade lånefordringar	2 088	0	–	2 088	59 495	1 000	422	60 917	61 583	1 000	422	63 005
Överföringar mellan kategori 1 och 2, netto	–7	7	–	0	982	–982	–	0	975	–975	0	0
Överföringar mellan kategori 2 och 3, netto	–	–	–	0	–	–213	213	0	0	–213	213	0
Överföringar mellan kategori 1 och 3, netto	–	–	–	0	–357	–	357	0	–357	0	357	0
Återbetalda eller sålda lånefordringar	–3 272	–16	–	–3 288	–52 422	–2 774	–613	–55 809	–55 694	–2 790	–613	–59 097
Bortskrivna lånefordringar	–	–	–	0	–	–	–437	–437	0	0	–437	–437
Övriga förändringar	–2 489	58	–	–2 431	8 150	–1 042	–4	7 104	5 661	–984	–4	4 673
Valutakursdifferenser	–29	0	–	–29	–893	–9	25	–877	–922	–9	25	–906
Utgående balans per 31 dec 2019	11 549	79	0	11 628	232 115	10 671	4 609	247 395	243 664	10 750	4 609	259 023

Mn euro	Centralbanker och kreditinstitut				Allmänheten				Summa			
	Kategori 1	Kategori 2	Kategori 3	Summa	Kategori 1	Kategori 2	Kategori 3	Summa	Kategori 1	Kategori 2	Kategori 3	Summa
Ingående balans per 1 jan 2018	11 161	88	6	11 255	218 421	14 040	5 397	237 858	229 582	14 128	5 403	249 113
Nya eller förvärvade lånefordringar	932	6	–	938	37 466	1 058	491	39 015	38 398	1 064	491	39 953
Överföringar mellan kategori 1 och 2, netto	4	–4	–	0	–279	288	–	9	–275	284	0	9
Överföringar mellan kategori 2 och 3, netto	–	0	0	0	–	–245	285	40	0	–245	285	40
Överföringar mellan kategori 1 och 3, netto	0	–	0	0	–49	–	83	34	–49	0	83	34
Återbetalda eller sålda lånefordringar	–2 808	–7	–11	–2 826	–45 978	–3 336	–1 462	–50 776	–48 786	–3 343	–1 473	–53 602
Bortskrivna lånefordringar	–	–	–1	–1	–	–	–466	–466	0	0	–467	–467
Övriga förändringar	5 922	–53	6	5 875	9 611	2 946	324	12 881	15 533	2 893	330	18 756
Valutakursdifferenser	47	0	–	47	–2 032	–60	–6	–2 098	–1 985	–60	–6	–2 051
Utgående balans per 31 dec 2018	15 258	30	0	15 288	217 160	14 691	4 646	236 497	232 418	14 721	4 646	251 785

K2. Risk- och likviditetshantering, forts.

Förändring av reserver för lån värderade till upplupet anskaffningsvärde

Mn euro	Centralbanker och kreditinstitut				Allmänheten				Summa			
	Kategori 1	Kategori 2	Kategori 3	Summa	Kategori 1	Kategori 2	Kategori 3	Summa	Kategori 1	Kategori 2	Kategori 3	Summa
Ingående balans per 1 jan 2019	-5	-8	-3	-16	-141	-287	-1 596	-2 024	-146	-295	-1 599	-2 040
Nya eller förvärvade lånefordringar	-1	0	-	-1	-31	-9	-1	-41	-32	-9	-1	-42
Överföringar från kategori 1 till kategori 2	0	0	-	0	6	-73	-	-67	6	-73	0	-67
Överföringar från kategori 1 till kategori 3	-	-	-	0	1	-	-57	-56	1	0	-57	-56
Överföringar från kategori 2 till kategori 1	0	0	-	0	-15	57	-	42	-15	57	0	42
Överföringar från kategori 2 till kategori 3	-	-	-	0	-	13	-159	-146	0	13	-159	-146
Överföringar från kategori 3 till kategori 1	-	-	-	0	-10	-	14	4	-10	0	14	4
Överföringar från kategori 3 till kategori 2	-	-	-	0	-	-19	24	5	0	-19	24	5
Förändringar i kreditrisk utan överföringar mellan kategorier	1	0	-5	-4	23	-12	-214	-203	24	-10	-221	-207
Återbetalda eller sålda lånefordringar	1	6	-	7	23	32	52	107	24	37	53	114
Bortskrivna lånefordringar med minskning av reserver	-	-	-	0	-	-	312	312	0	0	312	312
Förändringar pga uppdateringar av institutets beräkningsmetodologi, netto	-	-	-	0	0	-40	-13	-53	0	-40	-13	-53
Övriga förändringar	-	-	-	0	-5	-5	-28	-38	-5	-5	-28	-38
Valutakursdifferenser	0	0	-2	-2	0	1	-10	-9	0	0	-11	-11
Utgående balans per 31 dec 2019	-4	-2	-10	-16	-149	-342	-1 676	-2 167	-153	-344	-1 686	-2 183

Mn euro	Centralbanker och kreditinstitut				Allmänheten				Summa			
	Kategori 1	Kategori 2	Kategori 3	Summa	Kategori 1	Kategori 2	Kategori 3	Summa	Kategori 1	Kategori 2	Kategori 3	Summa
Ingående balans per 1 jan 2018	-8	-17	-7	-32	-125	-343	-1 809	-2 277	-133	-360	-1 816	-2 309
Nya eller förvärvade lånefordringar	-3	0	-	-3	-30	-21	-9	-60	-33	-21	-9	-63
Överföringar från kategori 1 till kategori 2	0	-1	-	-1	7	-63	-	-56	7	-64	0	-57
Överföringar från kategori 1 till kategori 3	-	-	-	0	0	-	-90	-90	0	0	-90	-90
Överföringar från kategori 2 till kategori 1	0	5	-	5	-13	52	-	39	-13	57	0	44
Överföringar från kategori 2 till kategori 3	-	-	-	0	-	16	-97	-81	0	16	-97	-81
Överföringar från kategori 3 till kategori 1	0	-	2	2	-4	-	12	8	-4	0	14	10
Överföringar från kategori 3 till kategori 2	-	-	-	0	-	-7	73	66	0	-7	73	66
Förändringar i kreditrisk utan överföringar mellan kategorier	1	4	0	5	8	42	28	78	9	46	28	83
Återbetalda eller sålda lånefordringar	5	1	2	8	16	36	34	86	21	37	36	94
Bortskrivna lånefordringar med minskning av reserver	-	-	-	0	-	-	280	280	0	0	280	280
Övriga förändringar	-	-	-	0	0	-	-22	-22	0	0	-22	-22
Valutakursdifferenser	0	0	0	0	0	1	4	5	0	1	4	5
Utgående balans per 31 dec 2018	-5	-8	-3	-16	-141	-287	-1 596	-2 024	-146	-295	-1 599	-2 040

Tabellerna visar förändringarna i exponering/avsättningar under året för varje kategori. Om en exponering överförs från kategori 1 till kategori 2, görs en återföring för kategori 1 och en ökning för kategori 2.

K2. Risk- och likviditetshantering, forts.

Förändring i avsättningar för garantier/åtaganden

Mn euro	Kategori 1	Kategori 2	Kategori 3	Summa
Ingående balans per 1 jan 2019	18	41	62	121
Nya eller förvärvade exponeringar	5	2	0	7
Överföringar från kategori 1 till kategori 2	0	21	–	21
Överföringar från kategori 1 till kategori 3	0	–	2	2
Överföringar från kategori 2 till kategori 1	2	–9	–	–7
Överföringar från kategori 2 till kategori 3	–	0	3	3
Överföringar från kategori 3 till kategori 1	0	–	–1	–1
Överföringar från kategori 3 till kategori 2	–	0	–4	–4
Förändringar i kreditrisk utan överföringar mellan kategorier	12	18	–21	9
Återbetalda eller sålda lånefordringar	–4	–3	0	–7
Bortskrivna lånefordringar med minskning av reserver	–	–	–	0
Valutakursdifferenser	0	0	0	0
Utgående balans per 31 dec 2019	33	70	41	144

Mn euro	Kategori 1	Kategori 2	Kategori 3	Summa
Ingående balans per 1 jan 2018	17	48	74	139
Nya eller förvärvade exponeringar	6	5	0	11
Överföringar från kategori 1 till kategori 2	–1	12	–	11
Överföringar från kategori 1 till kategori 3	0	–	2	2
Överföringar från kategori 2 till kategori 1	2	–8	–	–6
Överföringar från kategori 2 till kategori 3	–	–1	8	7
Överföringar från kategori 3 till kategori 1	0	–	–2	–2
Överföringar från kategori 3 till kategori 2	–	0	–2	–2
Förändringar i kreditrisk utan överföringar mellan kategorier	–2	–10	–5	–17
Återbetalda eller sålda lånefordringar	–4	–5	0	–9
Bortskrivna lånefordringar med minskning av reserver	–	–	–13	–13
Valutakursdifferenser	–	–	–	0
Utgående balans per 31 dec 2018	18	41	62	121

K2. Risk- och likviditetshantering, forts.

Marknadsrisk

Marknadsrisk är risken för förluster hänförliga till Nordeas innehav i antingen handelslagret eller övrig verksamhet till följd av förändringar i marknadskurser och parametrar som påverkar marknadsvärdet eller räntenettet. Marknadsrisken finns oavsett vilken redovisningsmetod som används för innehaven.

Koncernens toleransnivå för marknadsrisk fastställs i styrelsens riskförklaringar. Riskförklaringarna omfattar handelslagret och övrig verksamhet.

Den andra försvarslinjen säkerställer att riskkommittén på ett korrekt sätt omvandlar risktoleransen till specifika risklimit för affärsområdena och Group Treasury & ALM (TALM).

I enlighet med de övergripande styrdokumenterna för risktolerans används holistiska och särskilt anpassade stresstester för att mäta toleransen för marknadsrisk och kalibrera limiter för att följa upp och kontrollera alla väsentliga marknadsriskfaktorer som banken påverkas av.

Handelsrelaterad marknadsrisk

Handelsrelaterad marknadsrisk härrör huvudsakligen från kunddriven handel och avser säkringar gjorda i Nordea Markets som ingår i Large Corporates & Institutions.

Nordea Markets affärsmodell medför marknadsrisk i samband med att enheten erbjuder företag och institutionella kunder en rad olika ränte-, aktie- och valutaprodukter samt strukturerade produkter. Dessa marknadsrisker innefattar ränterisk, kreditspreadrisk, aktierisk, valutarisk, råvarurisk och inflationsrisk.

Vidare är Nordea en av de största bolånegivarna och marknadsgaranterna för företags- och statsobligationer i Norden. För att kunna erbjuda likviditet på andrahandsmarknaden är ett eget handelslager ett måste. Nordeas affärsmodell medför därför en koncentration inom nordiska bostads- och företagsobligationer och inom lokala valutor.

Övrig marknadsrisk

Övrig marknadsrisk uppstår i huvudsak i Nordeas kärnverksamhet, genom risksäkring av densamma samt genom krav i lagar och andra externa bestämmelser (t ex likviditetsbuffert).

TALM ansvarar för den heltäckande riskhanteringen av all övrig marknadsrisk i koncernens balansräkning. För öppenhet och en tydlig ansvarsfördelning inom TALM har den heltäckande riskhanteringen delats in i flera delar – var och en med ett tydligt riskmandat och specifika limiter och kontroller.

Nordeas övriga marknadsrisker omfattar ränterisk, kreditspreadrisk, valutarisk (både strukturell och icke-strukturell) och aktierisk.

Ränterisken i övrig verksamhet är den befintliga eller framtida risken i Nordeas kapital och resultat som är hänförlig till ogynnsamma ränteförändringar. Affärsområdena överför sina exponeringar i övrig verksamhet till TALM via ett system för internprissättning. Marknadsriskerna hanteras sedan centralt och innefattar gaprisk, spreadrisk, basrisk, kreditspreadrisk, beteenrisk och icke-linjär risk. Dessa risker fördelas också per valuta.

Till följd av utlåningsstrukturen på Nordeas hemmamarknader utgörs de flesta avtalade räntorna av rörlig ränta. Därför byts även räntebetalningarna på upplåningen till rörlig ränta via swappar. Den omprissättningsränterisk som uppstår hanteras på aggregerad nivå för varje valuta och, i tillämpliga fall, för varje juridisk enhet (huvudsakligen bolåneföretagen). Den direkta ränterisken, netto, hänförlig till omprissättningskillnader, tillsammans med den begränsade fastränterisken, säkras med ränteswappar (IRS) och så kallade overnight index swaps (OIS).

Likvida tillgångar hanteras i enlighet med styrdokumenterna för likviditetsbuffert och säkerheter. Huvuddelen av ränteförändringsrisken hänförlig till obligationsinnehav säkras med

löptidsmatchade IRS-avtal (betalarswappar) och i mindre utsträckning med OIS-avtal (betalarswappar). Räntesäkringsavtal (FRA:er) och börsnoterade terminsavtal används också för att säkra kreditspread- och räntefastställelsrisk.

Nordea använder sig också av säkring av extrema riskhändelser (så kallad tail hedging), med en portfölj av risksäkringar bestående av börsnoterade aktieterminer/-optioner, större kreditindex, ränteswappar och ränteoptioner. Till följd av säkringstypens särskilda egenheter används asymmetriska säkringsstrukturer som naturliga komponenter i denna risksäkring. Säkring av extrema riskhändelser används inom övrig verksamhet i hela Nordea, för bland annat de likvida obligations- och derivatportföljerna, strategiska aktieplaceringarna och strukturella riskerna.

Mätning av marknadsrisk

Nordea använder flera kvantitativa mätmetoder för handelsrelaterad marknadsrisk: value-at-risk (VaR), stresstester, känslighetsanalyser, parametriska metoder och Monte Carlo-simulering.

VaR baseras på historiska scenarier och är det huvudsakliga måttet för marknadsrisk, kompletterat med stresstester. Nordea beräknar VaR med hjälp av historisk simulering. Den aktuella portföljen omvärderas utifrån historiska dagliga förändringar i marknadspriser, räntor och andra marknadsriskfaktorer som observerats under de senaste 500 handelsdagarna och som översätts till förändringar i aktuella marknadsriskfaktorer. Nordea använder absoluta, relativa och blandade översättningsmetoder för olika riskkategorier. Omvärderingen av den aktuella portföljen görs för varje innehav med hjälp av antingen linjär approximering eller fullständig omvärdering, beroende på innehavets art.

Parametriska metoder används för att mäta risken för aktiehändelser, inklusive fallissemang gällande aktierelaterade innehav (en särskild typ av aktierisk).

Monte Carlo-simulering används i modellen för kapitalkrav för ytterligare risk (incremental risk measure) och modellen för samlat riskkapitalkrav (comprehensive risk measure) för att mäta risken för fallissemang och försämrade kreditkvalitet.

Modellerna för value-at-risk, value-at-risk med stressscenario, aktiehändelserisk, kapitalkrav för ytterligare risk och samlat riskkapitalkrav har alla godkänts av bankens tidigare tillsynsmyndighet, svenska Finansinspektionen, för användning vid beräkning av kapitalbaskrav för marknadsrisk med hjälp av interna modeller. Samma modeller, med samma kalibrering och inställningar som för kapitalkravet enligt regelverket, används för den interna riskhanteringen.

Schablonmetoden används för beräkna marknadsrisk som inte omfattas av de interna modellerna. Hit hör exempelvis risker avseende råvarurelaterade produkter, specifik för bostads- och statsobligationer, företagscertifikat, hybridinstrument och kreditspreadoptioner, liksom för aktierisk avseende aktieindex och primär- och supplementärkapitaltillskott.

Nordea Bank Abp är det enda företaget i koncernen som använder den här modellen. Sedan flytten till Finland i oktober 2018 har Nordea ett tillfälligt tillstånd från ECB att fortsätta använda sina befintliga interna modeller som godkänts av den svenska Finansinspektionen. ECB:s tillfälliga tillstånd förutsätter att Nordea lämnar in modellansökningar till ECB för ett permanent godkännande, något som banken nu håller på att ta fram.

Ränterisken i övrig verksamhet mäts, kontrolleras och hanteras med hjälp av tre viktiga mått:

- ekonomiskt värde
- verkligt värde
- strukturell räntenettorisik.

K2. Risk- och likviditetshantering, forts.

De tre olika riskmåttan används för att bedöma olika aspekter av hur ränterisken yttrar sig. Måtten beskrivs närmare nedan.

Stresstester avseende ekonomiskt värde av eget kapital tar hänsyn till förändringen i ekonomiskt värde på tillgångar, skulder och räntebärande derivatinstrument i övrig verksamhet till följd av ränteförändringar, oberoende av redovisningsmässig klassificering och utan avseende på kreditspreadar och affärsmarginaler. Modellberäkningen görs utifrån en balansräkning under avveckling och omfattar beteendemodellering för all inlåning utan avtalad löptid och förtidsinbetalningar. Förändringar i ekonomiskt värde av eget kapital i övrig verksamhet mäts med hjälp av de sex standardscenarier som fastställts av Baselkommittén för banktillsyn plus ett antal interna parallellchocker. Limiten för exponeringar enligt ekonomiskt värde ställs mot det sämsta utfallet från de sex Basel-scenarierna. Basel-scenarierna för ekonomiskt värde beräknas dagligen som ledningsinformation, och fullständiga beräkningar och uppföljningar mot limiterna för risktolerans görs månadsvis. Stresstester avseende verkligt värde tar hänsyn till den potentiella omvärderingsrisken avseende positioner som redovisas till verkligt värde. Verkligt värde-känsligheten i övrig verksamhet kontrolleras mot fem allvarliga men rimliga marknadsstressscenarier. Scenarierna kalibreras för att spegla allvarliga händelser som ska pröva specifika exponeringar som finns eller kan finnas enligt godkänt mandat. Risken mäts dagligen, och en limit för risktoleransen fastställs för det värsta utfallet bland de fem scenarierna. Scenarierna för verkligt värde används för portföljerna i både övrig verksamhet och handelslagret, och styrelsens limit för risktolerans omfattar den kombinerade effekten. Stressmättet för verkligt värde kontrolleras dagligen.

Det resultatrelaterade riskmättet, som mäter förändringen i räntenettet i förhållande till ett grundscenario, ger en strukturell räntenettorisken (SIIR) på ett års sikt. Modellen har ett antagande om en konstant balansräkning, implicita terminsräntor och beteendemodellering för all inlåning utan avtalad löptid och förtidsinbetalningar. Precis som för ekonomiskt värde mäts SIIR, som ledningsinformation, med hjälp av sex standardscenarier som fastställts av Baselkommittén för banktillsyn plus ett antal interna parallellchocker. Limiten för risktolerans gällande SIIR fastställs för en parallellchock på +/- 50 punkter. Resultatmättet SIIR kontrolleras varje månad.

Beräkningen av ränterisken i övrig verksamhet är beroende

av viktiga antaganden i modellerna. De mest väsentliga antagandena avser beteendemodelleringen för både tillgångar och skulder. De olika beteenden som Nordeas lånekunder kan uppvisa i fråga om förtidsinlösen av lån bedöms med hjälp av modeller för förtidsinlösen. På skuldsidan har Nordea möjlighet att ändra inlåningsräntan, och kunderna har möjlighet att när som helst ta ut inlåning utan avtalad löptid. Båda dessa möjligheter bedöms med hjälp av modeller för inlåning utan avtalad löptid. Beräkningarna görs utifrån historiska genomsnitt för de viktigaste tillgångs- och skuldklasserna. Tillgångar och skulder grupperas utifrån viktiga egenskaper såsom produkttyp, region och kundsegment. Antagandena grundas på historiska värden. Modellernas tillförlitlighet säkerställs genom regelbundna tester i efterhand och modellkontroller för både modeller för förtidsinlösen och modeller för inlåning utan avtalad löptid.

Kapitalallokeringarna för ränterisken i övrig verksamhet enligt pelare 2 har två komponenter: verkligt värde-risk och resultatrelaterad risk. Verkligt värde-risken avser effekten på bankens egna kapital till följd av negativa förändringar i marknadsvärdet på positioner redovisade till verkligt värde via antingen resultaträkningen eller övrigt totalresultat. Den resultatrelaterade risken avser effekten av ränteförändringar på den framtida lönsamheten, och hur detta påverkar nivån på de interna kapitalbuffertarna.

Nordea är exponerat för strukturell valutarisk, vilket definieras som bristande överensstämmelse i valutasammansättningen mellan kärnprimärkapitalet och riskexponeringsbeloppen. Kärnprimärkapitalet har huvudsakligen euro som valuta. De enda större beloppen i andra valutor än euro avser hypoteksdotterföretagen och Nordea Bank Russia. Valutakursförändringar kan därför påverka Nordeas kärnprimärkapitalrelation negativt.

Marknadsriskanalys

Marknadsrisken i Nordeas handelslager redovisas i tabellen nedan.

Marknadsrisken (VaR) uppgick till ett genomsnittligt utnyttjande på 14,8 mn euro under 2019 (13 mn euro 2018), och drevs främst av ränterelaterat VaR. VaR med stressscenario uppgick till ett genomsnittligt utnyttjande på 46,6 mn euro, vilket är högre än 2018 (33 mn euro), främst till följd av ränterelaterat VaR och i viss mån kreditspreadrelaterat VaR. De

Marknadsrisk i handelslagret¹

Mn euro	31 dec 2019	2019 högst	2019 lägst	2019 snitt	31 dec 2018
Samlad VaR	21,1	22,5	10,1	14,8	18,3
Ränterisk	18,1	20,6	8,4	14,0	16,4
Aktierisk	6,1	9,6	1,4	3,4	2,5
Kreditspreadrisk	4,3	10,5	3,1	5,1	6,5
Valutarisk	1,6	6,3	0,7	2,9	1,9
Inflationsrisk	1,8	2,8	1,4	2,0	2,2
Diversifieringseffekt	34,1	58,1	34,1	45,7	37,9
Samlad VaR, stressscenario	66,8	86,1	27,9	46,6	61,9
Kapitalkrav vid ytterligare risk (IRC)	21,3	41,2	7,3	16,1	34,8
Samlat riskkapitalkrav (CRC)	16,5	29,0	9,3	19,6	28,7

1) Aktiehändelserisken uppgick till 0,2 mn euro vid utgången av 2019.

Marknadsrisk i övrig verksamhet

Mn euro	31 dec 2019	2019 högst	2019 lägst	2019 snitt	31 dec 2018
Samlad VaR	33,5	57,8	26,5	42,1	37,5

K2. Risk- och likviditetshantering, forts.

högsta VaR-talen noterades under kv3 och kv4, medan de högsta talen för VaR med stressscenario noterades under kv1 och kv4. VaR och VaR med stressscenario påverkas främst av marknadsrisken i norra Europa och Norden.

Kapitalkravet vid ytterligare risk (IRC) var vid utgången av 2019 betydligt lägre än för 2018. Minskningen berodde främst på minskade fallissemangsvolymer och förbättrad kvalitet i kreditportföljen. Lägst var IRC under tredje kvartalet 2019, och högst under det första. Genomsnittligt IRC minskade med 8,7 mn euro jämfört med föregående år, framför allt till följd av lägre fallissemangsvolymer.

Det samlade riskkapitalkravet (CRC) var vid utgången av 2019 lägre än för 2018, till följd av återköp och minskade ränteskillnader. Lägst var CRC under fjärde kvartalet 2019, och högst under det första. Genomsnittligt CRC för 2019 minskade med 5,6 mn euro jämfört med 2018.

VaR i övrig verksamhet minskade något under året till följd av en högre koncentration av statsobligationer med höga kreditbetyg och något mindre innehav i hypoteksobligationer. På det hela taget ligger marknadsrisken i övrig verksamhet inom risktoleransen och är under kontroll.

Det verkliga värdet på mindre likvida alternativa investeringar uppgick vid utgången av 2019 till 852,6 mn euro (644,9 mn euro), varav riskkapitalfonder 338,9 mn euro, hedgefonder 1,4 mn euro, kreditfonder 253,3 mn euro och "seed money" 258,9 mn euro. Alla fyra typerna av investeringar har fördelats på ett antal olika fonder.

Strukturell räntenettorisik (SIIR)/ekonomiskt värde (EV)

Vid årets slut återfanns den största förlusten enligt de sex Basel-scenarierna för SIIR i Steepener Basel-scenariet, där förlusten uppgick till 1 030 mn euro (att jämföra med 1 176 mn euro för 2018, även då enligt Steepener shock-scenariet). Dessa siffror visar att räntenettet skulle minska om de korta räntorna sjönk, samtidigt som de långa räntorna steg.

Den största effekten enligt Basel-scenarierna för EV återfanns i Flattener shock-scenariet, där förlusten beräknades till 263,9 mn euro vid utgången av 2019.

Andra marknadsriskar – pensionsrisk

Pensionsrisk (inklusive marknads- och livsfallsrisk) uppstår i samband med förmånsbestämda pensioner för Nordeas tidigare och nuvarande medarbetare. Pensionsplanernas förmåga att klara de planerade pensionsutbetalningarna upprätthålls genom placeringar och löpande inbetalning till planerna.

Som pensionsrisker räknas stigande värde på skulderna eller sjunkande värde på tillgångarna. Dessa risker rapporteras och följs upp regelbundet och innefattar även olika delkomponenter av marknadsrisken, till exempel ränte-, inflations-, kreditspread-, fastighets- och aktierisk. I syfte att begränsa Nordeas risker finns limiter för potentiella förluster under allvarliga men rimliga stresshändelser och limiter för kapitalutnyttjande. Dessutom görs regelbundna granskningar av planernas strategiska tillgångsfördelning för att säkerställa att placeringsinriktningen speglar Nordeas risktolerans. För ytterligare information se not K34.

Operativ risk

Operativ risk definieras i Nordea som risken för förlust till följd av brister eller fel hänförliga till interna processer, eller till människor, system eller externa händelser, och innefattar legal risk.

Operativa risker finns i all verksamhet i Nordea. Det innebär att chefer i hela Nordea ansvarar för de operativa riskerna inom ramen för sina befogenheter, och för att hantera dessa risker inom de risklimiter och den risktolerans som anges i styrdokumentet för hantering av operativ risk.

Group Operational Risk (GOR) inom Group Risk & Control

(GRC) utgör den andra försvarslinjen för kontroll av operativ risk och ansvarar för att ta fram och underhålla de övergripande styrdokumentet för hantering av operativ risk samt för att övervaka och kontrollera den första försvarslinjens hantering av operativ risk. GOR övervakar och kontrollerar att de operativa riskerna identifieras, bedöms och begränsas på lämpligt sätt, jämför risknivån mot risktoleransen och bedömer lämpligheten och effektiviteten i styrdokumentet för hantering av operativ risk liksom deras införande.

Fokusområdena för GOR:s kontrollarbete beslutas i en årlig planering som omfattar affärsområden, viktiga riskområden och operativa riskprocesser. GOR ansvarar för att regelbundet ta fram rapporter om alla väsentliga risker, inklusive utnyttjad del av risklimiterna och incidenter, och skicka dessa till Chief Risk Officer (CRO), som sedan rapporterar till koncernchefen i koncernledningen, koncernstyrelsen och berörda kommittéer.

Risikförklaringen för operativ risk fastställer följande:

- nivån på den kvarvarande risk som strider mot risktoleransen samt krav på riskbegränsande åtgärder
- totalt förlustbelopp från incidenter samt hantering av incidenter.

Hantering av operativ risk

Hantering av operativ risk innefattar allt som syftar till att identifiera, bedöma och mäta, reagera på och begränsa, kontrollera och följa upp samt rapportera risker. För riskhanteringen finns ett antal stödprocesser, bland annat för utvärdering av risker och kontroller i den egna verksamheten, riskhantering och godkännande vid förändringar, incidenthantering, scenarioanalys, kontinuitets- och krishantering, hantering av informationssäkerhet, hantering av tredjepartsrisker samt särskilt viktiga operativa processer.

En del av dessa beskrivs nedan och ytterligare information om processer för hantering och kontroll av operativa risker finns i Nordeas kapital- och riskhanteringsrapport.

Utvärdering av risker och kontroller i den egna verksamheten

Processen för utvärdering av risker och kontroller i den egna verksamheten (RCSA) ger en bild av de operativa riskerna och regelefterlevnadsriskerna i hela Nordea. Processen ökar riskmedvetenheten och gör det möjligt att effektivt bedöma, kontrollera och begränsa risker. För de risker som identifieras bedöms risknivån och vilka kontroller som finns för att begränsa riskerna. Om åtgärder krävs för att minska risken ska dessa fastställas och vidtas.

Riskhantering och godkännande vid förändringar

Syftet med Nordeas ramverk för riskhantering och godkännande vid förändringar (CRMA) är att säkerställa full kännedom om både finansiella och icke-finansiella risker när förändringar genomförs. Riskerna ska hanteras på lämpligt sätt i enlighet med Nordeas riskstrategi, risktolerans och motsvarande risklimiter innan en förändring godkänns eller genomförs.

Förändringar som omfattas av CRMA är bland annat nya produkter, tjänster och IT-system eller betydande förändringar i desamma.

Incidenthantering

Syftet med incidenthanteringen är att säkerställa lämplig hantering av upptäckta incidenter för att minimera konsekvenserna för Nordea och dess kunder, förhindra att de inträffar igen och minska effekten av framtida incidenter. Dessutom ska incidenthanteringen bidra till att korrekt och fullständig information finns tillgänglig i rätt tid för intern och extern rapportering och kapitalmodellering samt att rapportering till berörda tillsynsmyndigheter sker inom utsatt tid.

K2. Risk- och likviditetshantering, forts.

Kontinuitets- och krishantering

Syftet med kontinuitets- och krishantering är att skydda Nordeas medarbetare, kunder, övriga intressenter och tillgångar genom att se till att banken har, upprätthåller och testar förmågan att fortsätta med och återställa prioriterade verksamheter och tillgångar om en extraordinär händelse eller kris skulle inträffa. Krishantering ska säkerställa att extraordinära händelser eller krissituationer identifieras, eskaleras och hanteras för att minimera konsekvenserna.

Risk i den finansiella rapporteringen

Risk i den finansiella rapporteringen definieras som risken för felaktigheter i den externa finansiella rapporteringen och kapitaltäckningsrapporteringen. Risken kan hänföras till felaktig tolkning och tillämpning av redovisningsstandarder, användningen av bedömningar i rapporteringen samt till otillräckliga processer för styrning och kontroll gällande värdering och finansiell rapportering. Hanteringen av risker i den finansiella rapporteringen sker i enlighet med styrdokumentet för AKC (Accounting Key Control), som bygger på det så kallade COSO-ramverket (Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission). De ger en struktur och anvisningar för hur systemet för intern kontroll av den finansiella rapporteringen ska utformas, skötas och utvärderas i hela koncernen. Det är genom styrdokumentet för AKC som ledningen ger sin försäkran på de finansiella rapporterna. Kontrollfunktion för risker i den finansiella rapporteringen är GRC, som ansvarar för den oberoende uppföljningen, bedömningen och kontrollen av riskerna och koncernens införande av styrdokumentet för AKC. GRC rapporterar till revisionskommittén varje kvartal.

Regelefterlevnadsrisk

Nordea definierar regelefterlevnadsrisk som risken att inte lyckas efterleva gällande lagar, förordningar, standarder, myndighetskrav och motsvarande interna bestämmelser som reglerar banken i de länder där Nordea är verksamt.

Nordeas etiska riktlinjer och företagsvärderingar förstärker bankens kultur och slår fast hur medarbetarna ska agera. Alla Nordeas medarbetare ska varje år genomföra obligatorisk utbildning om våra etiska riktlinjer. På så sätt säkerställs den medvetenhet och kunskap som behövs om de etiska principerna.

Under 2019 fortsatte Nordea sitt utvecklingsarbete för att säkerställa att bankens kultur och agerande är i linje med värderingarna och att värdet för kunderna ligger på en rimlig nivå under kundrelationens alla faser. Kvaliteten i placeringsrådgivningen följs upp regelbundet för att garantera kundskyddet, och de senaste resultaten tyder på förbättringar. Detta tack vare förändringar som gjorts i rådgivningsverktyget, instruktionerna och kurserna för rådgivare. Det är också viktigt att hantera intressekonflikter gällande produkter och tjänster. Under 2019 gjordes förbättringar i processen för regelbunden granskning och godkännande av produkter. Hanteringen av klagomål har under de senaste åren utvecklats och en ny process har införts, med tydlig och regelbunden rapportering, en stark återkopplingskultur, analys av underliggande orsaker samt införande av begränsande åtgärder.

Nordeas process för rapportering av misstänkta förseelser (visselblåsning) ser till att koncernens medarbetare, kunder och externa intressenter känner sig trygga i att slå larm om de upptäcker eller misstänker tjänstefel eller oetiskt beteende. Det finns olika sätt att rapportera misstänkt oetiskt beteende eller misstänkta överträdelser av interna eller externa regler. Rapporteringen kan göras öppet, i förtroende eller anonymt av den som anmäler. Det finns också regler och rutiner för hur dessa ärenden ska utredas.

Nordea stärkte under året ytterligare sin förmåga att bekämpa ekonomisk brottslighet. Betydande förbättringar inom regelefterlevnad uppnåddes på följande områden: i) styrning,

ii) IT-stöd i processerna för kundkännedom, iii) deltagande i utvecklingen av ett nordiskt KDK-verktyg (samarbete mellan banker för central insamling av data för kundkännedom), iv) systemen för transaktionsbevakning och sanktionskontroller (uppgraderingar, fler automatiska processer och snabbare rapportering av misstänkta transaktioner), v) uppdatering av policyer utifrån ändrade regelverk och vi) förbättringar i Nordeas program för bekämpning av mutor och korruption.

Chefer i hela Nordea ansvarar för regelefterlevnadsriskerna inom ramen för sina befogenheter, och för att hantera dessa i enlighet med styrdokumentet för hantering av regelefterlevnadsrisk.

Group Compliance (GC) inom Group Risk and Compliance (GRC) är Nordeas regelefterlevnadsfunktion och ansvarar för att ta fram och underhålla styrdokumentet för hantering av regelefterlevnadsrisk. Funktionen ska också vägleda verksamheten i deras införande och tillämpning av styrdokumentet.

Aktiviteterna på regelefterlevnadsområdet presenteras för koncernchefen och koncernstyrelsen i form av en årlig översiktsplan för regelefterlevnad. Den årliga översiktsplanen för regelefterlevnad ger en heltäckande bild av aktiviteterna på området i Nordea, inklusive GC:s övergripande strategi för viktiga riskområden. Planen stöds av mer detaljerade planer i varje affärsområde, koncernfunktion, konsoliderat dotterföretag och filial till Nordea Bank Abp, och för varje riskområde.

GC ansvarar också för den löpande rapporteringen till koncernstyrelsen, koncernchefen i koncernledningen, filialledning och berörda kommittéer, minst en gång per kvartal.

Risikförklaringen för regelefterlevnadsrisk fastställer nivån på den kvarvarande risk som strider mot risktoleransen samt krav på riskbegränsande åtgärder. Risikförklaringen för uppföranderisk innehåller mått gällande de etiska riktlinjerna liksom utfall för kunderna och marknadsintegritet.

Mer information om viktiga processer för hantering och kontroll av regelefterlevnadsrisker finns Nordeas kapital- och riskhanteringsrapport.

Nordea omfattas av olika lagar och regler, bland annat från Norden, EU och USA. De tillsynsmyndigheter och statliga myndigheter som övervakar att dessa lagar och regler efterlevs ställer regelbundet frågor kring och genomför utredningar av Nordeas regelefterlevnad, bland annat inom områdena placeringsrådgivning, bekämpning av penningtvätt och ekonomiska sanktioner, skatt, konkurrens samt styrning och kontroll. Resultatet av dessa frågor och utredningar har ännu inte meddelats och tidpunkten är oklar, och därmed kan det inte uteslutas att dessa frågor och utredningar leder till kritik mot banken, förlorat anseende, böter, sanktioner, tvister och/eller stämningar.

I juni 2015 genomförde danska finansinspektionen en utredning av hur Nordea Bank Denmark A/S följt reglerna för bekämpning av penningtvätt. Slutrapporten resulterade i kritik och ärendet har i enlighet med dansk administrativ praxis överlämnats till polisen för ytterligare utredning och eventuella sanktioner. Som tidigare meddelats räknar Nordea med böter i Danmark för våra tidigare svaga processer och rutiner för bekämpning av penningtvätt, och en avsättning har gjorts för pågående penningtvättsärenden.

Det finns en risk att eventuella myndighetsböter kan bli högre (eller lägre) än den aktuella avsättningen och detta kan också påverka bankens finansiella resultat. Några av dessa utredningar kan också leda till stämningar. Givet denna osäkerhet håller vi fast vid den aktuella nivån för avsättningar för pågående penningtvättsrelaterade ärenden samtidigt som vi fortsätter vår dialog med danska myndigheter kring tidigare svagheter i arbetet mot penningtvätt.

Nordea har gjort betydande investeringar för att åtgärda de brister som framkommit vid utredningarna. Bland annat startades under 2015 ett särskilt program för att bekämpa finansiell brottslighet (Financial Crime Change Programme)

K2. Risk- och likviditetshantering, forts.

och Nordea har stärkt den del av organisationen som arbetar med bekämpning av penningtvätt och sanktionshantering. Nordea har också inrättat en kommitté för affäretik och värderingar, Business Ethics and Values Committe, och sjösatt ett särskilt program för att införliva starkare etiska normer i vår företagskultur. Vidare investerar Nordea i förbättrade standarder, processer och resurser vad gäller regelefterlevnad i både första och andra försvarslinjen.

Danska skattemyndigheten har stämt Nordea och kräver ersättning på cirka 900 miljoner danska kronor för den assistans som Nordea gav en utländsk bank i samband med att denna bank krävde återbetalning av utdelningsskatt för en av sina kunders räkning. Vår bedömning är att Nordea inte kan hållas ansvarigt för återbetalningen och Nordea bestrider kravet.

Livförsäkringsrisk och marknadsrisk inom Life & Pensions

Nordea Life & Pensions (NLP) har ett brett utbud av liv- och sjukförsäkringsprodukter, från kapitalförsäkringar med en löptid på några få år till mycket långfristiga pensionssparavtal där löptiden kan vara längre än 40 år. Marknadsräntebaserade produkter (fondförsäkringar) är absolut vanligast i NLP:s verksamhet, medan traditionella produkter (sparandeförsäkringar och livförsäkringar) och sjukförsäkringar endast utgör en mindre del.

NLP:s huvudsakliga risker är marknadsrisk och liv- och sjukförsäkringsrisk.

I NLP härrör marknadsrisken huvudsakligen från känsligheten för värdeförändringar i tillgångar och skulder till följd av förändringar i nivån på eller svängningarna i marknadskurser eller räntor. Bland marknadsriskerna är ränte-, aktie-, kreditspread- respektive valutarisken de mest relevanta.

Marknadsrisk mäts och kontrolleras genom att beräkna exponeringen och fastställa lämpliga limiter. Dessutom genomför NLP regelbundna stresstester och makroekonomiska scenarieanalyser för att bedöma det framtida kapitaliseringsbehovet. Resultaten från stresstesterna och scenarieanalyserna kontrolleras mot de limiter som angetts i de interna riktlinjerna.

Marknadsrisken begränsas med hjälp av strategier för risk-säkring och tillgångsfördelning.

Liv- och sjukförsäkringsrisk är risken för oväntade förluster till följd av förändringar i nivån, trenden eller svängningarna för mortalitet, förväntad livslängd, invaliditet samt återköps-/annullationstal. Riskerna mäts och kontrolleras genom att beräkna kapitalkraven enligt Solvens II. För att bedöma verksamhetens förmåga att stå emot plötsliga förändringar i annullationstalen genomförs regelbundna känslighetstester för NLP-koncernen och för bolagen i respektive land.

Liv- och sjukförsäkringsrisken begränsas huvudsakligen med hjälp av aktuariemetoder, det vill säga genom prissättning, kundurvalsregler, återförsäkring, stresstester samt tillräckliga riskreserveringar.

Hantering av likviditetsrisk

Nordea fortsatte under 2019 att dra nytta av sin konservativa likviditetsriskhantering. Genom sin diversifierade och starka finansieringsbas hade koncernen tillgång till alla relevanta finansmarknader och kunde aktivt utnyttja alla sina upplåningsprogram. Nordea emitterade cirka 19,2 md euro i långfristiga skuldinstrument (exklusive förlagslån och säkerställda obligationer emitterade av Nordea Kredit Realkredit-aktieselskab), varav cirka 13 md euro avsåg säkerställda obligationer emitterade i Sverige, Finland och Norge. Nordea uppfyllde under hela 2019 kravet gällande likviditetstäckningsgrad (LCR) enligt Europeiska bankmyndighetens delegerade förordning i alla valutor tillsammans.

Definition och identifiering av likviditetsrisk

Likviditetsrisk är risken att Nordea inte kan fullgöra sina kassaflödesåtaganden vid förfall, eller inte kan fullgöra dem utan avsevärt högre finansieringskostnad. Nordea är exponerad för likviditetsrisk inom utlåning, placeringar, upplåning, åtaganden utanför balansräkningen och annan verksamhet som ger underskott i kassaflödet. Underskott i kassaflödet kan uppstå vid dagens slut eller under dagen.

Ledningsprinciper och kontroll

Likviditetsrisk i Nordea hanteras utifrån tre försvarslinjer:

Första försvarslinjen utgörs av Group Treasury & Asset Liability Management (TALM) och affärsområdena. TALM ansvarar för den dagliga hanteringen av koncernens likviditetspositioner, likviditetsbuffertar, extern och intern finansiering, med bland annat förflyttning av kontanta medel inom koncernen, samt internprissättning.

Den andra försvarslinjen, Group Risk & Compliance, ansvarar för en oberoende kontroll och prövning av den första försvarslinjen.

Den tredje försvarslinjen utgörs av Group Internal Audit (GIA), som har ett oberoende kontrollansvar för första och andra försvarslinjen.

Styrelsen definierar risktoleransen på likviditetsområdet genom att fastställa gränsvärden för olika likviditetsmått. Det viktigaste måttet är likviditetshorisonten under stress, som anger risktoleransen genom att fastställa en överlevnadsperiod på minst 90 dagar under Nordeaspecifika och marknadsomfattande stressscenarier, och med definierade riskbegränsande åtgärder.

Nordea har styrdokument med limiter och kontrollmått för att säkerställa att banken håller sig inom olika riskparametrar, bland annat risktoleransen.

Det finns också ett system för internprissättning som tar hänsyn till att likviditet är en knapp och dyrbar resurs. Likviditeten och finansieringskostnaderna (och -fördelarna) kvantifieras och allokteras till respektive affärsområde på ett sätt som främjar korrekt agerande och korrekta strategiska beslut.

Strategi för hantering av likviditetsrisk

Nordeas strategi för likviditetsriskhantering bygger på riskprinciper som i sin tur resulterar i olika åtgärder, limiter och rutiner för likviditetsrisk.

Riskprinciperna anger att Nordeas likviditetshantering ska präglas av en konservativ hållning till likviditetsrisk. Nordea strävar efter diversifierad finansiering och försöker bygga upp och underhålla relationer med investerare för att säkerställa tillgång till marknaden. Nordeas breda och diversifierade finansieringsbas speglar koncernens starka ställning på de fyra hemmamarknaderna, med en stark och stabil kundbas inom retail och en mängd olika finansieringsprogram. Finansieringsprogrammen är både kortfristiga (amerikanska och europeiska företagscertifikat, och bankcertifikat) och långfristiga (säkerställda obligationer, European Medium Term Notes, Medium Term Notes) och omfattar flera olika valutor.

Förtroende är grundläggande på upplåningsmarknaden, och därför publicerar Nordea fortlöpande information om koncernens likviditetssituation. Vidare genomför Nordea regelbundna stresstester på likviditetspositionen och har tagit fram beredskapsplaner för hantering av likviditetskriser.

Mätning av likviditetsrisk

Nordea har en likviditetsbuffert för att säkerställa finansiering i situationer där koncernen är i tvingande behov av kontanta medel och de normala finansieringskällorna inte räcker till. Likviditetsbufferten utgörs av höglikvida värdepapper av god kreditkvalitet som centralbankerna godtar som säkerhet liksom av tillgodohavanden hos centralbanker. Dessa tillgångar kan snabbt säljas eller användas som säkerhet vid finansiering.

K2. Risk- och likviditetshantering, forts.

Riskhanteringen är inriktad på både kortsiktig och strukturell långsiktig likviditetsrisk. Likviditetsrisken begränsas av styrelsen med hjälp av mått för intern likviditetstäckning och likviditetshorisont under stress som anger att likviditetsbufferten ska vara tillräcklig för att täcka stora ackumulerade utflöden vid finansiell stress under de första nittio dagarna om Nordea utsätts för en marknadsomfattande stress liknande den som många banker genomgick 2007–08; och en Nordeaspecifik stress motsvarande en sänkning av kreditbetyget med tre steg. Dessa mått bildar underlag för Nordeas tolerans med avseende på likviditetsrisk, och de granskas och godkänns av styrelsen minst en gång om året.

Dessutom mäts den kortfristiga finansieringsrisken med hjälp av likviditetstäckningsgraden (LCR) och ett mått för finansieringsbehovet. Finansieringsbehovet motsvarar det maximalt förväntade dokumenterade behovet av likvida medel under de närmaste 30 dagarna. Finansieringsbehovet mäts och begränsas för varje enskild valuta och för alla valutor sammanlagt.

Den strukturella likviditetsrisken i Nordea mäts med hjälp av många olika mått, varav två väldigt viktiga är den stabila nettofinansieringskvoten (NSFR) och nettobalansen av stabil upplåning (NBSF). Dessutom följs kvoten för utlåning/inlåning upp noga, tillsammans med Nordeas upplåningsprofil och externa kreditbetyg.

Analys av likviditetsrisk

Nordea fortsätter att ha en tydlig och konservativ likviditetsriskprofil, med en stark upplåningsbas. Vid utgången av 2019 uppgick utnyttjad volym i de kortfristiga programmen till 44,3 md euro (46,8 md euro), med en genomsnittlig återstående löptid på 0,3 år (0,3 år). Volymen i de långfristiga programmen uppgick till 159,3 md euro (152,8 md euro), med en genomsnittlig återstående löptid på 6,3 år (6,0 år). Nordeas finansieringskällor framgår av tabellen nedan.

Likviditetsriskpositionen förblev låg under hela 2019. Likviditetshorisonten under stress var till 504 dagar i slutet av 2019 (533 dagar i slutet av 2018), med ett årsgenomsnitt på 642 dagar (332 dagar). Koncernens nedre gräns är 90 dagar.

Årsgenomsnittet för finansieringsbehovet uppgick till +29,7 md euro (+17,7 md euro under 2018), att jämföra med gränsen på –15 md euro. Nordeas likviditetsbuffert uppgick under 2019 till mellan 88,1 och 108,2 md euro (86,9 och 110,1 md euro), med ett genomsnitt på 97,2 md euro (97,8 md euro).

Den kombinerade likviditetstäckningsgraden (LCR), som mäter likviditetsrisken enligt Europeiska bankmyndighetens delegerade akt, uppgick till 166 procent för koncernen vid utgången av 2019 (185 procent), och årsgenomsnittet uppgick till 188 procent (184 procent). Vid utgången av 2019 uppgick LCR i euro till 236 procent (257 procent) och i dollar till 146 procent (214 procent). Årsgenomsnittet uppgick till 201 procent (190 procent) respektive 187 procent (183 procent). Vid utgången av 2019 uppgick NSFR till 108,6 procent, enligt kapitalkravsförordningen (CRR II).

Nettobalans av stabil upplåning

Md euro	31 dec 2019	31 dec 2018
Stabila skulder och eget kapital		
Primärkapital och supplementärt kapital	31	32
Säkerställd/icke-säkerställd upplåning >1 år	124	126
Stabil inlåning från privatkunder	68	65
Mindre stabil inlåning från privatkunder	17	16
Inlåning från företag <1 år	71	72
Summa stabila skulder	311	311

Nettobalans av stabil upplåning, forts.

Stabila tillgångar	31 dec 2019	31 dec 2018
Utlåning till företag och privatkunder >1 år	238	240
Långfristig utlåning till banker och finansiella företag	1	1
Övriga illikvida tillgångar	25	26
Summa stabila tillgångar	264	266
Poster utanför balansräkningen	2	2
Nettobalans av stabil upplåning (NBSF)	44	43

Finansieringskällor, 31 december 2019

Typ av skuld	Räntebas	Snitt löptid (år)	Mn euro
Skulder till kreditinstitut			
Kortare än 3 månader	Euribor etc.	0,1	31 456
Längre än 3 månader	Euribor etc.	0,5	848
In- och upplåning från allmänheten			
Avistainlåning	Administrativ	0,0	149 012
Övrig inlåning	Euribor etc.	0,2	19 712
Emitterade värdepapper			
Bankcertifikat	Euribor etc.	0,4	22 094
Företagscertifikat	Euribor etc.	0,2	22 192
Säkerställda hypoteksobligationer	Fast ränta, marknadsbaserad	7,7	115 346
Övriga obligationslån	Fast ränta, marknadsbaserad	2,6	34 094
Derivativinstrument			42 047
Övriga icke räntebärande skulder			57 452
Efterställda skulder			
Förlagslån som ingår i supplementärt kapital	Fast ränta, marknadsbaserad	4,8	7 410
Förlagslån (eviga) som ingår i kärnprimärkapitalet	Fast ränta, marknadsbaserad		2 409
Eget kapital			31 528
Summa			535 602
Skulder till försäkringstagare			19 246
Summa, inklusive livförsäkringsrörelsen			554 848

Stabil nettofinansieringskvot (NSFR), 31 december 2019

	Md euro
Tillgänglig stabil finansiering	290,5
Behov av stabil finansiering	267,6
Stabil nettofinansiering	22,9
Stabil nettofinansieringskvot (NSFR)¹	108,6 %

1) I enlighet med CRR II.

K3. Segmentrapportering

Rörelsesegment

Värdering av rörelsesegmentens prestation

Värderingsprinciper och allokeringar mellan rörelsesegmenten följer, i enlighet med IFRS 8, den information som rapporteras till den högsta verkställande beslutsfattaren. I Nordea har Group Leadership Team (tidigare Group Executive Management) identifierats som den högsta verkställande beslutsfattaren. De huvudsakliga skillnaderna jämfört med affärsområdesrapporteringen är att information till den högsta verkställande beslutsfattaren upprättas med användande av budgetkurser och att olika allokeringsprinciper mellan rörelsesegmenten har använts.

Identifiering av rörelsesegment

Finansiellt resultat presenteras för de huvudsakliga affärsområdena Personal Banking, Business Banking, Large Corporates & Institutions och Asset & Wealth Management, med ytterligare nedbrytning på rörelsesegment där det krävs, samt för rörelsesegmentet Group Finance. Övriga rörelsesegment som understiger de kvantitativa gränsvärdena i IFRS 8 inkluderas i Övriga rörelsesegment. Koncernfunktioner, eliminerings- och resultat som inte i sin helhet allokeras till något av rörelsesegmenten visas separat som avstämningsposter.

Jämfört med årsredovisningen 2018 är det en förändring i hur rörelsesegmentet Personal Banking presenteras. Personal Banking presenteras enbart på nordisk nivå och ingen ytterligare nedbrytning på länder görs för att likställa med övriga segment. Rörelsesegmentet Commercial & Business Banking har bytt namn till Business Banking och rörelsesegmentet Wholesale Banking har bytt namn till Large Corporates & Institutions. Från och med fjärde kvartalet inkluderas de nya affärsområdena i rapporteringen till den högsta verkställande beslutsfattaren och är till följd av detta en del av rörelsesegmenten i not K3. Jämförelsesiffror har omarbetats på motsvarande sätt.

Rapporterbara rörelsesegment

Personal Banking hjälper Nordeas privatkunder via olika kanaler och erbjuder dem ett heltäckande utbud av finansiella tjänster och lösningar. Affärsområdet innefattar rådgivning, kundservice, olika kundkanaler, produktenheter, back-office och IT, och har en gemensam strategi, verksamhetsmodell och styrning på samtliga marknader.

Business Banking och Business Banking Direct arbetar med en relationsbaserad servicemodell med ett kundcentrerat värdeerbjudande till våra företagskunder. Affärsområdet omfattar även Transaction Banking, som inkluderar Cards, Trade Finance och Cash Management, och Nordea Finance som inriktar sig på både privat- och företagskunder i alla delar av koncernen. Large Corporates & Institutions erbjuder banktjänster och andra finansiella lösningar till stora privata och offentliga företag och institutioner i och utanför Norden. Kundenheten Corporate & Investment Banking betjänar Nordeas största globala företagskunder. Financial Institutions Group & International Banks är ansvarig för Nordeas kunder inom den finansiella sektorn, och erbjuder enskilda produkter såsom fonder och finansiella instrument samt rådgivande tjänster inom fondförsäljning och placering av tillgångar. Nordea Bank Russia erbjuder banktjänster till företagskunder i Ryssland. Capital Markets oallokerat är det resterande resultatet som inte allokeras till de huvudsakliga affärsområdena.

Asset & Wealth Management erbjuder högklassiga placerings-, spar- och riskhanteringsprodukter. Affärsområdet förvaltar också kundernas tillgångar och ger finansiell rådgivning till förmögna privatpersoner och institutionell investerare. Divisionen Private Banking erbjuder heltäckande rådgivning om placeringar, förmögenhetsplanering, krediter och fastigheter till förmögna privatpersoner, företag och deras ägare, samt stiftelser. Divisionen Asset Management ansvarar för alla aktivt förvaltade investeringsprodukter, inklusive internt förvaltade fonder och mandat såväl som vissa utvalda fonder under extern förvaltning, samt för tjänster till institutionella kapitalförvaltningskunder. Life & Pensions erbjuder Nordeas retail-, private banking- och företagskunder ett komplett utbud pensions- och kapitalförsäkringar och riskprodukter samt skräddarsydd rådgivning för bankdistribution. Life & Pensions oallokerat är det resterande resultatet som inte allokeras till de huvudsakliga affärsområdena.

Group Finance huvudsakliga syfte är att hantera koncernens finansiering samt stödja ledningen och kontrollen av Nordeakoncernen. Den största inkomstkällan inom Group Finance är Group Treasury & ALM (TALM).

K3. Segmentrapportering, forts.

Resultaträkning 2019

Mn euro	Personal banking	Business Banking	Large Corporates & Institutions	Asset & Wealth Management	Group Finance	Övriga rörelse- segment ³	Summa rörelse- segment	Avstämning	Summa koncernen
Räntenetto	2 166	1 352	863	54	33	0	4 468	-150	4 318
Avgifts- och provisionsnetto	1 184	615	454	1 430	-4	3	3 682	-671	3 011
Nettoresultat av poster till verkligt värde	173	210	308	112	151	12	966	58	1 024
Andelar i intresseföretags och joint ventures resultat	0	2	0	33	0	18	53	-3	50
Övriga rörelseintäkter	2	20	1	14	7	138	182	50	232
Summa rörelseintäkter	3 525	2 199	1 626	1 643	187	171	9 351	-716	8 635
- varav interna transaktioner ¹	-678	-275	-464	-22	1 454	-15	0	-	-
Personalkostnader	-631	-422	-356	-402	-127	-191	-2 129	-888	-3 017
Övriga kostnader	-1 308	-710	-564	-321	92	-117	-2 928	1 289	-1 639
Av- och nedskrivningar av materiella och immateriella tillgångar	-63	-19	-14	-12	-3	-751	-862	-468	-1 330
Summa rörelsekostnader	-2 002	-1 151	-934	-735	-38	-1 059	-5 919	-67	-5 986
Resultat före kreditförluster	1 523	1 048	692	908	149	-888	3 432	-783	2 649
Kreditförluster, netto	-135	-140	-255	-1	0	2	-529	-7	-536
Rörelseresultat	1 388	908	437	907	149	-886	2 903	-790	2 113
Skatt	-333	-218	-105	-218	-34	215	-693	122	-571
Årets resultat	1 055	690	332	689	115	-671	2 210	-668	1 542

Balansräkning 31 dec 2019, md euro

Utlåning till allmänheten ²	154	83	51	8	-	1	297	26	323
In- och upplåning från allmänheten ²	73	42	35	10	-	1	161	8	169

Resultaträkning 2018

Mn euro	Personal banking	Business Banking	Large Corporates & Institutions	Asset & Wealth Management	Group Finance	Övriga rörelse- segment ³	Summa rörelse- segment	Avstämning	Summa koncernen
Räntenetto	2 116	1 320	920	69	40	14	4 479	12	4 491
Avgifts- och provisionsnetto	1 176	578	472	1 411	-19	0	3 618	-625	2 993
Nettoresultat av poster till verkligt värde	167	297	412	167	73	26	1 142	-54	1 088
Andelar i intresseföretags resultat	0	9	0	13	8	91	121	3	124
Övriga rörelseintäkter	6	21	1	21	1	126	176	300	476
Summa rörelseintäkter	3 465	2 225	1 805	1 681	103	257	9 536	-364	9 172
- varav interna transaktioner ¹	-518	-236	-469	-15	1 251	-13	0	-	-
Personalkostnader	-635	-427	-393	-460	-128	-24	-2 067	-931	-2 998
Övriga kostnader	-1 279	-757	-544	-316	140	-14	-2 770	1 204	-1 566
Av- och nedskrivningar av materiella och immateriella tillgångar	-51	-15	-9	-9	-3	0	-87	-395	-482
Summa rörelsekostnader	-1 965	-1 199	-946	-785	9	-38	-4 924	-122	-5 046
Resultat före kreditförluster	1 500	1 026	859	896	112	219	4 612	-486	4 126
Kreditförluster, netto	-79	-24	-92	-6	0	21	-180	7	-173
Rörelseresultat	1 421	1 002	767	890	112	240	4 432	-479	3 953
Skatt	-341	-240	-184	-205	-24	-58	-1 052	180	-872
Årets resultat	1 080	762	583	685	88	182	3 380	-299	3 081

Balansräkning 31 dec 2018, md euro

Utlåning till allmänheten ²	144	81	49	7	-	1	282	26	308
In- och upplåning från allmänheten ²	68	41	35	9	-	1	154	11	165

1) IFRS 8 kräver information om intäkter från transaktioner med andra rörelsesegment. Nordea har definierat segmentinterna intäkter som interna ränteintäkter och räntekostnader relaterade till rörelsesegmentens finansiering genom internbanken inom Group Business Support.

2) Volymerna inkluderas endast separat för rörelsesegment om de rapporteras separat till den högsta verkställande beslutsfattaren.

3) Jämförelsestörande poster är normalt inkluderade i övriga rörelsesegment.

K3. Segmentrapportering, forts.

Nedbrytning av Business Banking

Resultaträkning, mn euro	Business Banking		Business Banking Direct		Business Banking Övrigt ¹		Summa Business Banking	
	2019	2018	2019	2018	2019	2018	2019	2018
Räntenetto	1 135	1 096	220	209	–3	15	1 352	1 320
Avgifts- och provisionsnetto	475	459	172	164	–32	–45	615	578
Nettoresultat av poster till verkligt värde	176	289	33	17	1	–9	210	297
Andelar i intresseföretags resultat	–2	5	0	0	4	4	2	9
Övriga rörelseintäkter	0	1	1	0	19	20	20	21
Summa rörelseintäkter	1 784	1 850	426	390	–11	–15	2 199	2 225
- varav interna transaktioner	–280	–233	5	–4	0	1	–275	–236
Personalkostnader	–170	–173	–49	–51	–203	–203	–422	–427
Övriga kostnader	–649	–681	–203	–216	142	140	–710	–757
Av- och nedskrivningar av materiella och immateriella tillgångar	–4	–5	–1	–2	–14	–8	–19	–15
Summa rörelsekostnader	–823	–859	–253	–269	–75	–71	–1 151	–1 199
Resultat före kreditförluster	961	991	173	121	–86	–86	1 048	1 026
Kreditförluster, netto	–120	–14	–10	–3	–10	–7	–140	–24
Rörelseresultat	841	977	163	118	–96	–93	908	1 002
Skatt	–202	–234	–39	–29	23	23	–218	–240
Årets resultat	639	743	124	89	–73	–70	690	762
Balansräkning 31 dec, md euro								
Utlåning till allmänheten	72	70	11	11	–	–	83	81
In- och upplåning från allmänheten	31	30	11	11	–	–	42	41

1) Business Banking Övrigt inkluderar områdena COO, Transaction Banking och Digital Banking.

K3. Segmentrapportering, forts.

Nedbrytning av Large Corporates & Institutions

Resultaträkning, mn euro	Corporate & Investment Banking		Financial Institutions Group & International Banks		Banking Ryssland		Capital Markets oallokerat		Large Corporate & Institutions Övrigt ¹		Summa Large Corporates & Institutions	
	2019	2018	2019	2018	2019	2018	2019	2018	2019	2018	2019	2018
Räntenetto	814	845	33	33	42	57	-6	1	-20	-16	863	920
Avgifts- och provisionsnetto	376	396	149	132	8	11	-79	-66	0	-1	454	472
Nettoresultat av poster till verkligt värde	141	146	146	139	12	8	9	119	0	0	308	412
Andelar i intresseföretags resultat	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Övriga rörelseintäkter	0	0	0	0	1	0	1	1	-1	0	1	1
Summa rörelseintäkter	1 331	1 387	328	304	63	76	-75	55	-21	-17	1 626	1 805
- varav interna transaktioner	-342	-306	-31	-42	-50	-54	-34	-56	-7	-11	-464	-469
Personalkostnader	-74	-98	-10	-10	-18	-21	-201	-214	-53	-50	-356	-393
Övriga kostnader	-412	-407	-231	-208	-14	-19	68	86	25	4	-564	-544
Av- och nedskrivningar av materiella och immateriella tillgångar	0	0	0	0	-3	-2	0	0	-11	-7	-14	-9
Summa rörelsekostnader	-486	-505	-241	-218	-35	-42	-133	-128	-39	-53	-934	-946
Resultat före kreditförluster	845	882	87	86	28	34	-208	-73	-60	-70	692	859
Kreditförluster, netto	-307	-43	-1	-1	53	-48	0	0	0	0	-255	-92
Rörelseresultat	538	839	86	85	81	-14	-208	-73	-60	-70	437	767
Skatt	-129	-201	-21	-20	-19	3	50	18	14	16	-105	-184
Årets resultat	409	638	65	65	62	-11	-158	-55	-46	-54	332	583

Balansräkning 31 dec, md euro												
Utlåning till allmänheten	48	45	2	2	1	2	-	-	-	-	51	49
In- och upplåning från allmänheten	24	24	10	10	1	1	-	-	-	-	35	35

1) Large Corporates & Institutions Övrigt inkluderar områdena International Divisions och COO.

Nedbrytning av Asset & Wealth Management

Resultaträkning, mn euro	Private Banking		Asset Management		Life & Pension oallokerat		Asset & Wealth Management Övrigt ¹		Summa Asset & Wealth Management	
	2019	2018	2019	2018	2019	2018	2019	2018	2019	2018
Räntenetto	58	77	-2	-3	0	0	-2	-5	54	69
Avgifts- och provisionsnetto	447	444	920	899	310	318	-247	-250	1 430	1 411
Nettoresultat av poster till verkligt värde	34	32	-2	9	79	127	1	-1	112	167
Andelar i intresseföretags resultat	-	-	-	-	33	13	-	-	33	13
Övriga rörelseintäkter	0	5	7	9	0	11	7	-4	14	21
Summa rörelseintäkter	539	558	923	914	422	469	-241	-260	1 643	1 681
- varav interna transaktioner	-19	-12	1	1	0	0	-4	-4	-22	-15
Personalkostnader	-116	-162	-175	-164	-64	-85	-47	-49	-402	-460
Övriga kostnader	-222	-233	-90	-124	-131	-61	122	102	-321	-316
Av- och nedskrivningar av materiella och immateriella tillgångar	0	-1	-4	0	-3	-6	-5	-2	-12	-9
Summa rörelsekostnader	-338	-396	-269	-288	-198	-152	70	51	-735	-785
Resultat före kreditförluster	201	162	654	626	224	317	-171	-209	908	896
Kreditförluster, netto	-1	-6	-	-	-	-	-	-	-1	-6
Rörelseresultat	200	156	654	626	224	317	-171	-209	907	890
Skatt	-48	-36	-157	-144	-54	-73	41	48	-218	-205
Årets resultat	152	120	497	482	170	244	-130	-161	689	685

Balansräkning 31 dec, md euro										
Utlåning till allmänheten	8	7	-	-	-	-	-	-	8	7
In- och upplåning från allmänheten	10	9	-	-	-	-	-	-	10	9

1) Asset & Wealth Management Övrigt inkluderar områdena Savings och COO.

K3. Segmentrapportering, forts.

Avstämning mellan summa rörelsesegment och finansiella rapporter

	Summa rörelseintäkter, mn euro		Rörelseresultat, mn euro		Utlåning till allmänheten, md euro		In- och upplåning från allmänheten, md euro	
	2019	2018	2019	2018	31 dec 2019	31 dec 2018	31 dec 2019	31 dec 2018
Summa rörelsesegment	9 351	9 536	2 903	4 432	297	282	161	154
Koncernfunktioner ¹	-7	25	-222	-141	-	-	-	-
Oallokerade poster	27	235	-85	140	29	28	9	12
Elimineringar	-8	-7	-	-	-	-	-	-
Skilnader i redovisningsprinciper ²	-728	-617	-483	-478	-3	-2	-1	-1
Summa	8 635	9 172	2 113	3 953	323	308	169	165

1) Består av Group Business Risk Management, Group People, Group Legal, Group Internal Audit, Chief of staff office, Group Business Support och Group Risk & Compliance.

2) Effekt från skillnad i användning av budgetvalutakurser och interna allokeringar i segmentrapporteringen.

Rörelseintäkter fördelade på produktgrupper

Mn euro	2019	2018
Bankingprodukter	5 642	5 811
Kapitalmarknadsprodukter	927	931
Sparprodukter & Kapitalförvaltning	1 455	1 440
Liv & Pension	418	468
Övriga	193	522
Summa	8 635	9 172

Banking produkter består av tre olika produkttyper. Konto-produkter inkluderar kontobaserade produkter såsom lån, inlåning, kort och nätbanks tjänster. Transaktionsprodukter består av kontanthantering, handel och projektfinansiering. Finansieringsprodukter inkluderar tillgångsbaserad finansiering genom leasing, hyrköp och factoring och erbjuder även försäljning till finansiella partners såsom försäljare, återförsäljare och butiker.

Kapitalmarknadsprodukter innefattar finansiella instrument, eller uppsättning av finansiella instrument, som är tillgängliga på den finansiella marknaden, såsom valutor, råvaror, aktier, obligationer etc.

Sparprodukter & Kapitalförvaltning inkluderar investeringsfonder, diskretionär förvaltning, portföljrådgivning, aktiehandel och pensioner. Investeringsfonder är en kombinerad produkt där fondbolaget investerar i aktier, fonder, derivat eller andra standardiserade produkter på uppdrag av fondens ägare. Diskretionär förvaltning är en tjänst som tillhandahåller, på uppdrag av kunden, förvaltning av en investeringsportfölj. Portföljrådgivning är en tjänst som erbjuds för att stödja kunders investeringsbeslut.

Liv & Pension består av produkter och tjänster inom försäkring och pension.

Geografisk information

	Summa rörelseintäkter, mn euro		Tillgångar, md euro	
	2019	2018	31 dec 2019	31 dec 2018
Sverige	2 232	2 665	139	144
Finland	1 726	1 731	127	133
Norge	1 684	1 660	97	86
Danmark	2 447	2 493	177	168
Övriga	546	623	15	20
Summa	8 635	9 172	555	551

Nordeas huvudsakliga geografiska marknad utgörs av de nordiska länderna. Intäkter och tillgångar fördelas på geografiska områden baserat på lokaliseringen av kundverksamheterna. Goodwill fördelas på länder utifrån var affärsverksamheten i de förvärvade enheterna bedrivs.

K4. Räntenetto

Räntenetto

Mn euro	2019	2018
Ränteintäkter från användande av effektivräntemetoden	6 399	5 978
Övriga ränteintäkter ¹	1 350	1 447
Negativ avkastning på finansiella tillgångar	-309	-172
Räntekostnader	-3 334	-2 902
Negativ avkastning på finansiella skulder	212	140
Räntenetto	4 318	4 491

1) Varav variabla leasingintäkter 78 mn euro (70 mn euro). Variabla leasingintäkter består av rörliga räntor exklusive den fasta marginalen. Om den variabla leasingintäkten minskar motverkas detta av lägre upplåningskostnader. Ränteintäkterna på nettoinvesteringen i finansiella leasingavtal uppgick till 155 mn euro (147 mn euro).

K4. Räntenetto, forts.

Ränteintäkter från användande av effektivräntemetoden

Mn euro	2019	2018
Utlåning till kreditinstitut	589	529
Utlåning till allmänheten	5 345	5 066
Räntebärande värdepapper	254	274
Avgifter och ränta på risksäkring av tillgångar	211	109
Summa ränteintäkter	6 399	5 978

Övriga ränteintäkter

Mn euro	2019	2018
Utlåning till verkligt värde till allmänheten	1 177	793
Räntebärande värdepapper till verkligt värde	181	210
Avgifter och övriga ränteintäkter på tillgångar till verkligt värde	-8	444
Summa ränteintäkter¹	1 350	1 447

Räntekostnader

Mn euro	2019	2018
Skulder till kreditinstitut	-328	-336
In- och upplåning från allmänheten	-523	-457
Emitterade värdepapper	-2 729	-2 585
Efterställda skulder	-417	-335
Övriga räntekostnader ¹	663	811
Summa räntekostnader	-3 334	-2 902

1) Räntenettot från derivatinstrument, som värderas till verkligt värde och är kopplade till Nordea's upplåning. Det kan ha både positiv och negativ påverkan på övriga räntekostnader, för mer information se not K1 "Redovisningsprinciper".

Räntor från kategorier av finansiella instrument

Mn euro	2019	2018
Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via övrigt totalresultat	214	253
Finansiella tillgångar värderade till upplupet anskaffningsvärde	5 929	5 675
Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen (relaterade till säkringsinstrument)	-7	-85
Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen	1 304	1 410
Finansiella skulder värderade till upplupet anskaffningsvärde	-3 129	-2 879
Finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen	7	117
Räntekostnader	4 318	4 491

Ränta på osäkra lånefordringar utgjorde en obetydlig andel av ränteintäkter.

K5. Avgifts- och provisionsnetto

Mn euro	2019	2018
Provisioner från kapitalförvaltning	1 455	1 440
- varav intäkter	1 748	1 741
- varav kostnader	-293	-301
Livförsäkring & Pensioner	251	258
- varav intäkter	259	290
- varav kostnader	-8	-32
Inlåningsprodukter	23	23
- varav intäkter	23	23
Courtage, värdepappersemissioner och företagsfinansiering	157	173
- varav intäkter	368	280
- varav kostnader	-211	-107
Depå- och emissionstjänster	41	49
- varav intäkter	74	90
- varav kostnader	-33	-41
Betalningar	307	302
- varav intäkter	413	419
- varav kostnader	-106	-117
Kort	220	218
- varav intäkter	350	341
- varav kostnader	-130	-123
Utlåningsprodukter	429	399
- varav intäkter	458	425
- varav kostnader	-29	-26
Garantier	111	116
- varav intäkter	131	133
- varav kostnader	-20	-17
Övrigt	17	15
- varav intäkter	107	104
- varav kostnader	-90	-89
Summa	3 011	2 993

Avgifts- och provisionsintäkter från finansiella tillgångar och skulder som inte värderas till verkligt värde via resultaträkningen och som inte ingår i beräkningen av effektiv ränta uppgår till 390 mn euro (383 mn euro).

Avgifts- och provisionsintäkter från förvaltningsverksamhet som resulterar i innehav eller placering i tillgångar för kunders räkning och som inte ingår i beräkningen av effektiv ränta uppgår till 2 375 mn euro (2 311 mn euro). Motsvarande belopp för avgifts- och provisionskostnader är -8 mn euro (-32 mn euro).

K5. Avgifts- och provisionsnetto, forts.

Nedbrytning per affärsområde

Mn euro, 2019	Personal Banking	Business Banking	Large Corporates & Institutions	Asset & Wealth Management	Group Finance	Övrigt & elimineringsar	Summa koncernen
Provisioner från kapitalförvaltning	179	33	5	1 238	0	0	1 455
Livförsäkring & Pensioner	59	27	5	160	0	0	251
Inlåningsprodukter	9	13	1	0	0	0	23
Courtage, värdepappersemissioner och företagsfinansiering	23	29	75	33	0	-3	157
Depå- och emissionstjänster	6	5	36	3	-7	-2	41
Betalningar	83	160	69	1	1	-7	307
Kort	149	48	13	1	0	9	220
Utlåningsprodukter	139	133	154	3	0	0	429
Garantier och dokumentbetalningar	9	36	66	0	0	0	111
Övrigt	16	10	20	-23	1	-7	17
Summa	672	494	444	1 416	-5	-10	3 011

Mn euro, 2018	Personal Banking	Business Banking	Large Corporates & Institutions	Asset & Wealth Management	Group Finance	Övrigt & elimineringsar	Summa koncernen
Provisioner från kapitalförvaltning	179	37	11	1 213	0	0	1 440
Livförsäkring & Pensioner	60	24	4	170	0	0	258
Inlåningsprodukter	10	11	2	0	0	0	23
Courtage, värdepappersemissioner och företagsfinansiering	25	20	102	31	-2	-3	173
Depå- och emissionstjänster	8	7	36	9	-10	-1	49
Betalningar	89	164	53	-1	1	-4	302
Kort	170	35	12	1	0	0	218
Utlåningsprodukter	117	101	179	1	0	1	399
Garantier och dokumentbetalningar	7	40	71	0	0	-2	116
Övrigt	21	18	3	-15	-4	-8	15
Summa	686	457	473	1 409	-15	-17	2 993

K6. Nettoresultat av poster till verkligt värde

Mn euro	2019	2018
Aktierelaterade instrument	734	226
Ränterelaterade instrument och valutakursförändringar	110	684
Övriga finansiella instrument (inklusive krediter och råvaror)	103	55
Livförsäkring ^{1,2}	77	123
Summa	1 024	1 088

1) Interna transaktioner har ej eliminerats mot andra rader i noten. Raden Livförsäkring ger således den verkliga effekten från livförsäkringsverksamheten.

2) Premieintäkter uppgår till 394 mn euro (840 mn euro).

Utbrytning av livförsäkring

Mn euro	2019	2018
Aktierelaterade instrument	1 571	-515
Ränterelaterade instrument och valutakursförändringar	283	-65
Förvaltningsfastigheter	123	125
Förändring av försäkringstekniska avsättningar	-1 794	20
Förändring av återbäringsmedel	-139	512
Intäkter försäkringsrisk	66	91
Kostnader försäkringsrisk	-33	-45
Summa	77	123

Nettoresultat från kategorier av finansiella instrument

Mn euro	2019	2018
Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via övrigt totalresultat	90	-45
Finansiella tillgångar redan från början värderade till verkligt värde via resultaträkningen	199	-41
Finansiella skulder redan från början värderade till verkligt värde via resultaträkningen	-5 167	1 385
Finansiella tillgångar och skulder obligatoriskt värderade till verkligt värde via resultaträkningen ¹	7 651	-1 885
Finansiella tillgångar värderade till upplupet anskaffningsvärde ²	206	104
Finansiella skulder värderade till upplupet anskaffningsvärde	-732	315
Valutakursförändringar, exklusive valutasäkringar	94	512
Icke finansiella tillgångar och skulder	-1 317	743
Summa	1 024	1 088

1) Varav periodiserade dag 1-resultat uppgår till 41 mn euro (39 mn euro).

2) Vinster och förluster redovisade i resultaträkningen till följd av bortbokning av finansiella tillgångar värderade till upplupet anskaffningsvärde uppgår till 65 mn euro (53 mn euro) varav 65 mn euro (53 mn euro) avser vinster och 0 mn euro (0 mn euro) avser förluster. Anledningen till bortbokningen är att tillgångarna har blivit förutbetalda av kunden eller sålda.

K7. Övriga rörelseintäkter

Mn euro	2019	2018
Avyttring av aktier och andelar ¹	138	385
Intäkter från fastigheter	3	2
Avyttring av materiella och immateriella tillgångar	9	9
Övrigt	82	80
Summa	232	476

1) 2019: vinst på 138 mn euro från försäljningen av LR Realkredit. 2018: vinst på 262 mn euro från försäljningen av Nordea Liv & Pension Danmark, vinst på 87 mn euro från försäljningen av UC och vinst vid försäljningen av Ejendomme om 36 mn euro.

K8. Personalkostnader

Mn euro	2019	2018
Löner och arvoden (specifikation nedan) ¹	-2 370	-2 361
Pensionskostnader (specifikation nedan)	-269	-292
Sociala avgifter	-452	-434
Övriga personalkostnader ²	74	89
Summa	-3 017	-2 998

Löner och arvoden:

Till ledande befattningshavare ³		
- Fast ersättning och förmåner	-19	-22
- Prestationsbaserad ersättning	-7	-11
Summa	-26	-33
Till övriga anställda	-2 344	-2 328
Summa	-2 370	-2 361

1) Avsättning för vinstandel 2019 uppgår till 10 mn euro (57 mn euro) varav 22 mn euro (46 mn euro) är en ny avsättning och 12 mn euro (10 mn euro) är en justering relaterad till tidigare år.

2) Inkluderat kapitalisering av IT projekt med 166 mn euro (190 mn euro).

3) Ledande befattningshavare inkluderar styrelse (inklusive suppleanter), koncernchef, vice koncernchef, vice verkställande direktörer och koncernledning i moderföretaget, samt styrelsen (inklusive suppleanter), verkställande direktörer samt vice verkställande direktörer i rörelsedrivande dotterbolag. Tidigare styrelseledamöter (inklusive suppleanter), koncernchefer, vice koncernchefer, verkställande direktörer samt vice verkställande direktörer, i moderbolaget och i rörelsedrivande dotterbolag, är också inkluderade. Ledande befattningshavare uppgår till 137 (130) individer.

Pensionskostnader¹

Mn euro	2019	2018
Förmånsbestämda pensionsplaner (not K34) ²	-37	-43
Avgiftsbestämda pensionsplaner	-232	-249
Summa	-269	-292

1) Pensionskostnader avseende samtliga ledande befattningshavare, definierade i fotnot 3 ovan, uppgår till 4 mn euro (3 mn euro) och pensionsförpliktelser till 8 mn euro (13 mn euro).

2) Exklusive sociala avgifter. Belopp inklusive sociala avgifter uppgår till 46 mn euro (54 mn euro).

K8. Personalkostnader, forts.

Ersättningar till styrelse, koncernchef och koncernledning Styrelsearvode

Årsstämman 2019 fastställde styrelsens årsarvode enligt följande: ordföranden 300 000 euro, vice ordföranden 145 000 euro och övriga ledamöter 95 000 euro.

Därutöver utgår årsarvode för arbete i styrelsens drifts- och hållbarhetskommitté, revisionskommitté och riskkommitté motsvarande 60 000 euro för kommittéernas ordförande och 30 000 euro för övriga ledamöter. Arvodet för arbete i styrelsens ersättningskommitté uppgår till 42 000 euro för kommitténs ordförande och 26 000 euro för övriga ledamöter.

Separat arvode betalas inte till styrelseledamöter som är anställda i Nordeakoncernen.

Nordea betalar eller ersätter styrelseledamöterna för alla direkta kostnader som uppstår i samband med styrelsearbetet, inklusive resor, logistik och boende.

Per den 31 december 2019 förelåg inga åtaganden om avgångsvederlag, pension eller annan ersättning till styrelseledamöterna.

Ersättning till styrelsen¹

Euro	2019	2018
Styrelseordförande:		
Torbjörn Magnusson ⁶	267 000	–
Björn Wahlroos ⁴	80 088	320 045
Vice styrelseordförande:		
Kari Jordan ⁵	128 250	–
Lars G Nordström ⁴	42 725	180 323
Övriga styrelseledamöter²:		
Pernille Erenbjerg	146 638	121 434
Nigel Hinshelwood	181 300	120 818
Petra von Hoeken ⁵	116 250	–
Robin Lawther	134 750	127 879
Torbjörn Magnusson ⁶	30 388	91 552
John Maltby ⁵	116 250	–
Sarah Russell	151 400	140 467
Silvija Seres ⁴	30 388	121 435
Kari Stadigh ³	–	34 566
Birger Steen	173 900	140 467
Maria Varsellona	124 138	121 434
Lars Wollung ³	–	29 882
Summa	1 723 465	1 550 302

1) Styrelsearvodet utgörs av ett fast årligt arvode samt ett fast årligt arvode för kommittéarbete. Eventuella förmåner har medräknats till det skattepliktiga värdet.

2) Omfattar inte arbetstagarrepresentanter.

3) Avgick som styrelseledamot vid årsstämman 2018.

4) Avgick som styrelseledamot vid årsstämman 2019.

5) Ny styrelseledamot sedan årsstämman 2019.

6) Vald till styrelseordförande vid årsstämman 2019.

K8. Personalkostnader, forts.

Ersättning till koncernchefen och koncernledningen

Euro	Fast lön ¹		GLT Executive Incentive Programme ²		Förmåner ¹		Summa	
	2019	2018	2019	2018	2019	2018	2019	2018
Koncernchef:								
Frank Vang-Jensen ³	408 314	–	158 416	–	7 844	–	574 574	–
Casper von Koskull ⁴	958 339	1 334 678	229 145	691 000	50 509	92 571	1 237 993	2 118 249
Tillförordnad vice verkställande direktör:								
Jussi Koskinen ⁵	131 729	–	59 905	–	4 414	–	196 048	–
Group Chief Operating Officer och ställföreträdande koncernchef:								
Torsten Hagen Jørgensen ⁶	877 633	1 258 392	214 972	775 699	43 921	58 399	1 136 526	2 092 490
Koncernledning:								
9 (9) personer exklusive koncernchef och tillförordnad vice verkställande direktör ⁷	5 232 982	5 600 291	1 454 983	3 298 847	86 786	86 987	6 774 751	8 986 125
Summa	7 608 997	8 193 361	2 117 421	4 765 546	193 474	237 957	9 919 892	13 196 864
Tidigare koncernchef:								
Casper von Koskull	417 852	–	109 470	–	18 649	–	545 971	–
Tidigare Group Chief Operating Officer och ställföreträdande koncernchef:								
Torsten Hagen Jørgensen	302 702	–	–	–	833	–	303 535	–
Summa⁸	8 329 551	8 193 361	2 226 891	4 765 546	212 956	237 957	10 769 398	13 196 864

1) Fast lön betalas i lokala valutor och omräknas till euro till årets genomsnittskurs. Den fasta lönen innefattar semesterersättning och biltillägg, i förekommande fall. Förmåner har medräknats till det skattepliktiga värdet efter eventuellt löneavdrag.

2) Fram till utgången av 2012 erbjöds koncernchefen och medlemmarna i koncernledningen en rörlig lönedel och ett aktiebaserat långsiktigt incitamentsprogram (LTIP). Sedan 2013 har ett Executive Incentive Programme (GEM EIP, nu GLT EIP) erbjudits. Utfallet från GLT EIP 2019 har kostnadsförts i sin helhet under 2019, men utbetalas under en femårsperiod, med möjlighet till nedjustering av uppskjuten ersättning i enlighet med gällande föreskrifter. Delar av det uppskjutna utfallet från GLT EIP 2019 betalas i Nordeaaktier (exklusive utdelning), med förfoganderestriktioner under 12 månader efter uppskjutandeperiodens slut.

3) Frank Vang-Jensens fasta årlönsom koncernchef var 1 250 000 euro för 2019. Förmåner innefattade främst bilställförmån, vilken uppgick till 7 293 euro. Frank Vang-Jensen tillträdde befattningen som koncernchef den 5 september 2019.

4) Casper von Koskulls fasta årlönsom koncernchef var 1 354 462 euro för 2019. Förmåner innefattade främst bostadsförmån och skatterådgivning, vilka uppgick till 45 370 euro. Casper von Koskull avgick som koncernchef den 5 september 2019.

5) Jussi Koskinens fasta årlönsom tillförordnad vice verkställande direktör var 450 000 euro för 2019. Förmåner innefattade främst bilställförmån, vilken uppgick till 4 059 euro. Jussi Koskinen tillträdde befattningen som tillförordnad vice verkställande direktör den 10 september 2019.

6) Torsten Hagen Jørgensens fasta årlönsom Group COO och ställföreträdande koncernchef var 560 000 danska kronor för 2019 (eller 1 146 516 euro). Därutöver betalades bil- och semesterersättning till ett belopp motsvarande 608 053 danska kronor (81 442 euro). Förmåner innefattade främst bostadsförmån, vilken uppgick till 41 846 euro. Torsten Hagen Jørgensen avgick som Group COO och ställföreträdande koncernchef den 10 september 2019.

7) Ersättning till övriga medlemmar i koncernledningen medräknas för den tid som de innehaft sin befattning och omfattas av GLT EIP 2019. Två medlemmar i koncernledningen lämnade Nordea under 2019 – en den 8 maj 2019 och en den 10 september 2019. Två nya medlemmar i koncernledningen utsågs den 17 december 2019.

8) Åtaganden om avgångsvederlag under 2019 till de fem ledande befattningshavare som lämnar Nordea uppgår till 2 427 212 euro, varav 0 euro avser den tidigare koncernchefen. Ersättning som ska betalas under uppsägningstiden 2020, till de fem ledande befattningshavarna efter att de lämnat Nordea, uppgår till 3 547 455 euro, varav 1 540 425 euro avser den tidigare koncernchefen och innehåller fast lön, pensionskostnad och förmåner. Dessa belopp har inte medräknats i tabellen ovan.

Långsiktiga incitamentsprogrammet 2012

LTIP 2012 hade i maj 2015 kostnadsförts i sin helhet. Samtliga aktier enligt LTIP 2012 är fullt intjänade och därmed inte villkorade. 60 procent av de intjänade aktierna omfattades av uppskjutanderegler, med möjlighet till nedjustering av uppskjuten ersättning i enlighet med gällande föreskrifter, och tilldelades under en femårsperiod, med start i maj 2015. För ytterligare information, se avsnittet Ersättningar på sidan 56. Antalet utestående aktier redovisas per 31 december 2019.

Ingen av de befintliga medlemmarna i koncernledningen har några utestående aktier enligt LTIP.

Löner och förmåner

Styrelsens ersättningskommitté förbereder ändringar i ersättningsnivåerna och utfallet av GLT Executive Incentive Programme (GLT EIP), liksom andra ändringar i ersättningsavtalen för koncernchefen, tillförordnade vice verkställande direktören och övriga medlemmar i koncernledningen, för beslut av styrelsen.

Utfallet från GLT EIP 2019, som baseras på särskilda mål, kunde som högst uppgå till 100 procent av den fasta lönen. I enlighet med gällande föreskrifter om ersättningar utbetalas 40 procent av GLT EIP 2019 under 2020, medan 30 procent skjuts upp till 2023 och 30 procent till 2025. I linje med gällande föreskrifter ges 50 procent av utfallet från GLT EIP 2019

i form av Nordeaaktier som omfattas av förfoganderestriktioner under 12 månader efter uppskjutandeperiodens slut.

Förmåner utgjordes huvudsakligen av bil-, skatterådgivnings- och bostadsförmån.

Medlemmarna i koncernledningen hålls skadeslösa för utgifter i samband med juridisk rådgivning för att försvara sig emot eller bestrida vissa stämningar eller utredningar från tredje part, dock med undantag för brott eller handlingar som begåtts uppsåtligt eller av grov oaksamhet. Ersättningen för respektive medlem i koncernledningen kan som högst uppgå till totalt 37,5 mn euro, såvida inte styrelsen från fall till fall beslutar annat. Ersättning ges endast för sådant som annat försäkringskydd inte täcker.

Antal utestående aktier	LTIP 2012
Tidigare koncernchef:	
Christian Clausen	15 075
Casper von Koskull	10 620
Tidigare Group Chief Operating Officer och ställföreträdande koncernchef:	
Torsten Hagen Jørgensen	9 848
Summa	35 543

K8. Personalkostnader, forts.

Koncernchefen från 5 september 2019

Frank Vang-Jensen utsågs till koncernchef den 5 september 2019. Koncernchefens ersättning utgjordes av tre komponenter: Fast lön, GLT Executive Incentive Programme (GLT EIP) och förmåner.

Koncernchefens fasta årslön fastställdes till 1 250 000 euro per den 5 september 2019.

GLT EIP 2019 baserades på särskilda mål och kunde som högst uppgå till 100 procent av den fasta lönen. För 2019, som koncernchef, blev utfallet från GLT EIP 158 416 euro.

Förmånerna för 2019 uppgick till 7 844 euro och utgjordes huvudsakligen av bilförmån.

Den intjänade ersättningen för 2019, som koncernchef, uppgick för de tre komponenterna till 574 574 euro (exklusive pensionsförmån).

Koncernchefen fram till 5 september 2019

Casper von Koskull utsågs till koncernchef den 1 november 2015 och avgick den 5 september 2019. Koncernchefens ersättning fram till den 5 september 2019 utgjordes av tre komponenter: Fast lön, GLT Executive Incentive Programme (GLT EIP) och förmåner.

Koncernchefens fasta årslön fastställdes till 1 354 462 euro per den 1 januari 2019.

GLT EIP 2019 baserades på särskilda mål och kunde som högst uppgå till 100 procent av den fasta lönen. För 2019 blev utfallet från GLT EIP 229 145 euro. Utfallet har beräknats proportionellt för perioden fram till 5 september 2019.

Förmånerna för 2019 uppgick till 50 509 euro och utgjordes huvudsakligen av bostadsförmån och skatterådgivning.

Den intjänade ersättningen för 2019, som koncernchef, uppgick för de tre komponenterna till 1 237 993 euro (exklusive pensionsförmån).

Koncernchefen deltog i de tidigare LTIP-programmen fram till 2012. För ytterligare information om LTIP, se avsnittet om ersättningar i förvaltningsberättelsen samt ovan.

Tillförordnade vice verkställande direktören från 10 september 2019

Jussi Koskinen utsågs till tillförordnad vice verkställande direktör den 10 september 2019. Tillförordnade vice verkställande direktörens ersättning utgjordes av tre komponenter: Fast lön, GLT Executive Incentive Programme (GLT EIP) och förmåner.

Tillförordnade vice verkställande direktörens fasta årslön uppgick till 450 000 euro, inklusive semesterersättning, från och med den 10 september 2019.

GLT EIP 2019 baserades på särskilda mål och kunde som högst uppgå till 100 procent av den fasta lönen. För 2019 blev utfallet från GLT EIP 59 905 euro.

Förmånerna för 2019 uppgick till 4 414 euro och utgjordes huvudsakligen av bilförmån.

Den intjänade ersättningen för 2019, som tillförordnad vice verkställande direktör, uppgick för de tre komponenterna till 196 048 euro (exklusive pensionsförmån).

Group Chief Operating Officer (Group COO) och ställföreträdande koncernchefen fram till 10 september 2019

Torsten Hagen Jørgensen utsågs till Group COO och ställföreträdande koncernchef den 1 november 2015 och avgick den 10 september 2019. Group COO och ställföreträdande koncernchefens ersättning utgjordes av tre komponenter: Fast lön, GLT Executive Incentive Programme (GLT EIP) och förmåner.

Group COO och ställföreträdande koncernchefens fasta årslön för 2019 fastställdes till 8 560 000 danska kronor (1 146 516 euro).

GLT EIP 2019 baserades på särskilda mål och kunde som högst uppgå till 100 procent av den fasta lönen. För 2019 blev utfallet från GLT EIP 214 972 euro. Utfallet har beräknats proportionellt för perioden fram till 10 september 2019.

Förmånerna för 2019 uppgick till 43 921 euro och utgjordes huvudsakligen av bostadsförmån.

Den intjänade ersättningen för 2019, som Group COO och ställföreträdande koncernchef, uppgick för de tre komponenterna till 1 136 526 euro (exklusive pensionsförmån).

Group COO och ställföreträdande koncernchefen deltog i de tidigare LTIP-programmen fram till 2012. För ytterligare information om LTIP, se avsnittet om ersättningar i förvaltningsberättelsen samt ovan.

Tidigare koncernchefen från 5 september 2019

Den tidigare koncernchefens ersättning utgjordes av tre komponenter: Fast lön, GLT Executive Incentive Programme (GLT EIP) och förmåner. Den intjänade ersättningen för 2019, som tidigare koncernchef, uppgick för de tre komponenterna till 545 971 euro (exklusive pensionsförmån).

Tidigare Group COO och ställföreträdande koncernchefen från 10 september 2019

Den tidigare Group COO och ställföreträdande koncernchefens ersättning utgjordes av tre komponenter: Fast lön, GLT Executive Incentive Programme (GLT EIP) och förmåner. Den intjänade ersättningen för 2019, som tidigare Group COO och ställföreträdande koncernchef, uppgick för de tre komponenterna till 303 535 euro (exklusive pensionsförmån).

Pensioner

Koncernchefen från 5 september 2019

Koncernchefen omfattas av en avgiftsbestämd pensionsplan från den 5 september 2019. Pensionspremierna uppgick till 30 procent av den fasta grundlönen.

Koncernchefen fram till 5 september 2019

Under perioden 1 januari 2019 till 5 september 2019 omfattades koncernchefen av det lagstadgade finska pensions-systemet. Han hade därutöver en avgiftsbestämd pensionsplan motsvarande 8,5 procent av den fasta lönen. Enligt de lagstadgade pensionsreglerna ska den del av utfallet från GLT EIP 2019 som betalas eller hålls inne under 2020 medräknas i pensionsgrundande lön.

Tillförordnade vice verkställande direktören från 10 september 2019

Tillförordnade vice verkställande direktören omfattas av det lagstadgade finska pensionssystemet. Enligt de lagstadgade pensionsreglerna ska den del av utfallet från GLT EIP 2019 som betalas eller hålls inne under 2020 medräknas i pensionsgrundande lön.

Group COO och ställföreträdande koncernchefen fram till 10 september 2019

Group COO och ställföreträdande koncernchefen hade en avgiftsbestämd pensionsplan. Pensionspremierna uppgick till 30 procent av den fasta grundlönen.

Tidigare koncernchefen från 5 september 2019

Under perioden 5 september 2019 till 31 december 2019 omfattades den tidigare koncernchefen av det lagstadgade finska pensionssystemet. Han hade därutöver en avgiftsbestämd pensionsplan motsvarande 8,5 procent av den fasta lönen.

K8. Personalkostnader, forts.

Tidigare Group COO och ställföreträdande koncernchefen från 10 september 2019

Under uppsägningstiden har Group COO och ställföreträdande koncernchefen en avgiftsbestämd pensionsplan. Pensionspremierna uppgår till 30 procent av den fasta grundlönen.

Koncernledningen

Pensionsplanerna för de övriga sju medlemmarna i koncernledningen ser olika ut beroende på de nationella förhållandena. Pensionsplanerna är avgiftsbestämda eller en kombination av avgiftsbestämda och förmånsbestämda pensionsplaner.

Per den 31 december 2019 hade tre medlemmar pensionsplaner i enlighet med svenska kollektivavtal, en i BTP1 (avgiftsbestämd pension) och två i BTP2 (förmånsbestämd pension), med kompletterande avgiftsbestämda pensionsplaner utöver kollektivavtalet. Pensionspremierna uppgick sammanlagt till 30 procent av den fasta lönen.

En medlem hade en avgiftsbestämd pensionsplan i enlighet med dansk praxis. Pensionspremierna uppgick sammanlagt till 30 procent av den fasta grundlönen.

En medlem täcktes av det lagstadgade finska pensions-

systemet och hade i tillägg en avgiftsbestämd pensionsplan motsvarande 8,5 % av den fasta grundlönen.

Två medlemmar saknar pensionsavtal med Nordea.

Uppsägningstid och avgångsvederlag

I enlighet med anställningsavtalet har koncernchefen en uppsägningstid på 12 månader och Nordea en uppsägningstid på 12 månader. Koncernchefen har ett avgångsvederlag på 12 månadslöner, vilket minskas av lön från eventuell annan anställning under dessa 12 månader.

Tillförordnade vice verkställande direktören och sju medlemmar i koncernledningen har en uppsägningstid på 6 månader och Nordea en uppsägningstid på 12 månader. Ett avgångsvederlag på 12 månader lämnas, vilket minskas av lön från eventuell annan anställning under dessa 12 månader.

Ytterligare information om ersättningar

Förvaltningsberättelsen innehåller ett separat avsnitt om ersättningar, på sidan 56. Ytterligare information om samtliga Nordeamedarbetare publiceras i en separat rapport på nordea.com senast en vecka för den ordinarie bolagsstämman den 25 mars 2020.

Pensionskostnad och pensionsskuld

EUR	2019		2018	
	Pensionskostnad ¹	Pensionsförpliktelser ²	Pensionskostnad ¹	Pensionsförpliktelser ²
Koncernchef:				
Frank Vang-Jensen	122 494	–	–	–
Casper von Koskull	74 620	–	313 663	357 936
Group Chief Operating Officer och ställföreträdande koncernchef:				
Torsten Hagen Jørgensen	238 857	–	344 546	–
Koncernledningen:				
9 (9) personer exklusive koncernchef och tillförordnad vice verkställande direktör ³	905 302	1 004 303	872 073	777 583
Styrelseledamöter:⁴				
Lars G Nordström	–	–	–	312 465
Summa	1 341 273	1 004 303	1 530 282	1 447 984
Tidigare styrelseordförande, koncernchef och ställföreträdande koncernchef:				
Vesa Vainio ⁵	–	5 118 594	–	4 844 682
Lars G Nordström	–	313 010	–	–
Casper von Koskull ⁶	35 026	399 536	–	–
Torsten Hagen Jørgensen ⁷	96 893	–	–	–
Summa	1 473 192	6 835 443	1 530 282	6 292 666

1) Pensionskostnader utgörs av under året betalda pensionspremier i avgiftsbestämda pensionsplaner och under året intjänade pensionsrätter i förmånsbestämda pensionsplaner (kostnader avseende tjänstgöring innevarande år och kostnader avseende tjänstgöring tidigare år samt regleringar, definierade i IAS 19). Av de totala pensionskostnaderna avser 1 436 414 euro (1 471 537 euro) avgiftsbestämda pensionsplaner. Premier till det lagstadgade finska pensionssystemet redovisas som del av sociala avgifter och är således exkluderade från ovan uppgivna.

2) Pensionsförpliktelser (värdet av skulderna för förmånsbestämda pensionsplaner) beräknas i enlighet med IAS 19. Dessa förpliktelser påverkas av förändringar i aktuella antaganden, och skillnaderna mellan åren kan vara betydande. IAS 19 innehåller ett antagande om framtida löneökningar, vilket innebär att redovisade pensionsförpliktelser motsvarar intjänade pensionsrätter beräknade med hjälp av förväntade lönenivåer vid pensionering. Pensionsplanerna är fonderade, vilket innebär att förpliktelserna täcks av förvaltningsstillgångar vars verkliga värde i huvudsak motsvarar värdet av förpliktelserna.

3) Medlemmarna i koncernledningen medräknas under den tid som de har innehaft sin befattning. Pensionsförpliktelserna är värdet av pensionsskulder till tre svenska medlemmar i koncernledningen per den 31 december 2019.

4) Omfattar inte arbetstagarrepresentanter. För en svensk styrelseledamot är pensionsförpliktelserna i överensstämmelse med det svenska kollektivavtalet BTP2 och intjänad under anställningstiden.

5) Pensionsförpliktelserna härrör främst från förmånsbestämda pensionsrätter intjänade i, och finansierade av, de banker som bildat Nordea. Ökningen jämfört med 2018 beror huvudsakligen på de lägre räntor som tillämpats i värderingen.

6) Pensionsförpliktelserna är i överensstämmelse med det svenska kollektivavtalet BTP2 och intjänade från 5 september till 31 december 2019.

7) Pensionspremierna är i överensstämmelse med avtalade villkor för perioden 10 september till 31 december 2019.

K8. Personalkostnader, forts.

Utlåning till nyckelpersoner i ledande positioner

Utlåning till nyckelpersoner i ledande positioner, beskrivet i not K1 avsnitt 28 uppgår till 2 mn euro (5 mn euro). Ränteintäkter på dessa lån uppgår till 0 mn euro (0 mn euro).

Nyckelpersoner i ledande positioner som är anställda av Nordea erhåller samma kreditvillkor som övriga anställda. I Finland motsvarar personalräntan Nordeas inlåningskostnad med en marginal på 0,30 procentenheter. I Danmark är personalräntan för lån rörlig och uppgick den 31 december 2019 till 2,25 procent. I Norge är personalräntan för lån rörlig och uppgick den 31 december 2019 till 2,30 procent. I Sverige är personalräntan på lån med fast eller rörlig ränta 2,15 procentenheter lägre än motsvarande ränta för externa kunder (med en nedre gräns på 50 baspunkter). Per idag finns en begränsning på 50 svenska prisbasbelopp, både för lån med fast ränta och för lån med rörlig ränta. Lån överstigande de fastslagna begränsning-

arna ges till samma villkor som för förmånskunder. Lån till familjemedlemmar till nyckelpersoner i ledande positioner och till nyckelpersoner i ledande positioner som ej är anställda av Nordea ges till normala marknadsvillkor.

Långsiktiga incitamentsprogrammet

LTIP 2012 hade i maj 2015 kostnadsförts i sin helhet. Samtliga aktier enligt LTIP 2012 är fullt intjänade och därmed inte villkorade. 60 procent av de intjänade aktierna omfattades av uppskjutanderegler, med möjlighet till nedjustering av uppskjuten ersättning i enlighet med gällande föreskrifter, och tilldelades under en femårsperiod, med start i maj 2015. För ytterligare information, se avsnittet Ersättningar på sidan 56. Antalet utestående aktier redovisas per 31 december 2019.

Långsiktiga incitamentsprogram

	2019			2018		
	Matchnings- aktie	Prestations- aktie I	Prestations- aktie II	Prestations- aktie II	Prestations- aktie I	Prestations- aktie II
Rättigheter LTIP 2012						
Utestående vid årets början	69 305	207 915	69 305	147 251	441 753	147 251
Tilldelade ¹	6 925	20 775	6 925	11 576	34 728	11 576
Förverkade	–	–	–	–	–	–
Erhållna	–38 115	–114 345	–38 115	–89 522	–268 566	–89 522
Utestående vid årets slut²	38 115	114 345	38 115	69 305	207 915	69 305
- varav inlösningsbara	–	–	–	–	–	–
Rättigheter LTIP 2011						
Utestående vid årets början	40 794	68 160	18 357	75 642	126 385	34 038
Tilldelade ¹	4 072	6 803	1 832	5 946	9 935	2 676
Förverkade	–	–	–	–	–	–
Erhållna	–44 866	–74 963	–20 189	–40 794	–68 160	–18 357
Utestående vid årets slut²	0	0	0	40 794	68 160	18 357
- varav inlösningsbara	–	–	–	–	–	–
Rättigheter LTIP 2010						
Utestående vid årets början	0	0	0	19 193	20 275	8 634
Förverkade	–	–	–	–	–	–
Erhållna	–	–	–	–19 193	–20 275	–8 634
Utestående vid årets slut²	0	0	0	0	0	0
- varav inlösningsbara	–	–	–	–	–	–

1) Tilldelade rättigheter är kompensation för utdelning på den underliggande Nordeaaktien under året.

2) Tilldelade rättigheter är uppskjutna till följd av uppskjutande- och förfoganderestriktioner under de nordiska finansinspektionerna regleringar. De uppskjutna rättigheterna har inte något lösenpris.

Aktierelaterad ersättning

Nordea tillämpar från och med 2019 uppskjuten ersättning med finansiella instrument för delar av den rörliga ersättningen till vissa kategorier av medarbetare. Delar av den rörliga ersättningen tilldelas medarbetaren antingen i sin helhet efter tre år, eller i lika delar årligen under den tre- till femåriga uppskjutandeperioden. Efter uppskjutandeperioden gäller en period med förfoganderestriktioner för vissa medarbetare. Från 2011 till 2018 tillämpade Nordea uppskjuten aktierelaterad ersättning med förfoganderestriktioner och indexering med Nordeas totalavkastning (TSR) på delar av den rörliga ersättningen till vissa kategorier av medarbetare. Eftersom beslut om tilldelningen av rörlig ersättning inte fattas under innevarande räkenskapsår avser uppskjuten ersättning i nedanstående tabell under året rörlig ersättning intjänad under föregående år.

Dessutom införde Nordea under 2013 ett incitamentspro-

gram, Executive Incentive Programme (EIP), som syftar till att stärka Nordeas möjligheter att rekrytera, motivera och behålla utvalda chefer och nyckelpersoner utanför GLT och syftar till att belöna goda prestationer. Syftet är också att ytterligare stimulera dessa personer vilkas insatser har en direkt påverkan på Nordeas resultat, lönsamhet och långsiktiga värdetillväxt. EIP erbjuds för att belöna uppfyllelsen av i förväg överenskomna mål på koncernnivå, affärsenhetsnivå och individuell nivå. Hur resultatet påverkas på lång sikt ska beaktas när målen beslutas. Utfallet från EIP ska inte överstiga den fasta lönen. EIP för 2019 ska betalas i form av kontant ersättning och finansiella instrument och vara föremål för uppskjutande, justering av uppskjuten ersättning och förfoganderestriktioner i enlighet med gällande föreskrifter om ersättningar. Uppskjuten EIP-ersättning tilldelas normalt pro-rata under uppskjutandeperioden. Programmet innehåller inga intjäningsvillkor, men i vissa fall kan förfoganderestriktioner och

K8. Personalkostnader, forts.

återkrav förekomma. Upp till 400 chefer och andra nyckelpersoner i Nordeakoncernen erbjöds att delta i programmet. Dock omfattades inte koncernledningen, som istället erbjöds GLT EIP (ytterligare information om GLT EIP finns i avsnittet Ersättningar i förvaltningsberättelsen). EIP erbjöds berörda medarbetare istället för Nordeas långsiktiga incitamentsprogram (LTIP) och rörlig lönedel. Beslut om tilldelningen från EIP 2019 fattas under våren 2020. För 2019 har en avsättning på 20 mn euro gjorts, exkl. sociala avgifter, för den del som releras kontant. Samma belopp har, för den del som regleras med aktier, redovisats som en kostnad i resultaträkningen och en ökning av eget kapital i balansräkningen.

Tabellen nedan omfattar endast uppskjuten ersättning som indexerats med Nordeas TSR. EIP inkluderas från och med 2014, då uppskjuten. Ytterligare information om samtliga uppskjutna belopp finns i den separata rapport om ersättningar som publiceras på Nordeas hemsida (www.nordea.com).

Mn euro	Uppskjuten aktierelaterad ersättning	
	2019	2018
Vid årets början	89	109
Uppskjuten/intjänad under året	40	45
TSR-indexering under året	-11	-15
Utbetalningar under året	-44	-49
Omräkningsdifferenser	-	-1
Vid årets slut	74	89

Fördelning efter kön, ledande befattningshavare

I moderföretagets styrelse, utav styrelsemedlemmar utsedda av bolagsstämman, var 50 procent (50 procent) män och 50 procent (50 procent) kvinnor. I styrelserna för Nordeakoncernens bolag var 68 procent (70 procent) män och 32 procent (30 procent) kvinnor. Motsvarande siffror för Övriga ledande befattningshavare var 74 procent (72 procent) män och 26 procent (28 procent) kvinnor. Interna styrelser utgörs främst av ledningen inom Nordea, arbetstagarrepresentanter är exkluderade.

Medelantal anställda

	Summa		Män		Kvinnor	
	2019	2018	2019	2018	2019	2018
Danmark	7 904	8 505	4 560	4 826	3 344	3 679
Sverige	6 712	7 055	3 294	3 494	3 418	3 561
Finland	6 368	6 459	2 448	2 404	3 920	4 055
Norge	2 952	2 962	1 599	1 598	1 353	1 364
Polen	4 006	2 980	2 274	1 636	1 732	1 344
Ryssland	335	396	123	148	212	248
Estland	432	253	142	78	290	175
Luxemburg	254	434	141	245	113	189
USA	116	116	56	56	60	60
Singapore	64	75	28	32	36	43
Storbritannien	54	58	31	35	23	23
Tyskland	45	44	27	26	18	18
Kina	29	29	12	12	17	17
Schweiz	5	10	4	5	1	5
Italien	10	9	7	6	3	3
Spanien	6	5	3	3	3	2
Brasilien	0	2	0	2	-	-
Frankrike	3	3	3	3	-	-
Chile	3	-	2	-	1	-
Belgien	2	-	2	-	-	-
Summa genomsnitt	29 300	29 395	14 756	14 609	14 544	14 786
Totalt antal anställda (omräknat till heltidstjänster), vid årets slut	29 000	28 990				

K9. Övriga kostnader

Mn euro	2019	2018
Informationsteknologi	-530	-484
Marknadsföring och representation	-59	-60
Porto-, transport-, telefon- och kontorskostnader	-66	-83
Hyres-, lokal- och fastighetskostnader	-150	-312
Resolutionsavgifter	-211	-167
Övrigt	-623	-460
Summa	-1 639	-1 566

Revisionsarvoden

Mn euro	2019	2018
PricewaterhouseCoopers		
Revisionsuppdrag	-9	-10
Revisionsverksamhet utöver revisionsuppdraget ¹	-1	-1
Skatterådgivning	-	0
Övriga uppdrag ¹	-1	-1
Summa	-11	-12

1) Av vilka Revisionsverksamhet utöver revisionsuppdraget 0,1 mn euro (0,1 mn euro) och Övriga uppdrag 0,4 mn euro (0,5 mn euro) för PricewaterhouseCoopers Oy.

K10. Av- och nedskrivningar av materiella och immateriella tillgångar

Mn euro	2019	2018
Avskrivningar		
Materiella tillgångar	-275	-113
Immateriella tillgångar	-283	-194
Summa	-558	-307
Nedskrivningar		
Materiella tillgångar	-27	-
Immateriella tillgångar	-745	-175
Summa	-772	-175
Summa	-1 330	-482

K11. Kreditförluster, netto

Mn euro, 2019	Utlåning till Centralbanker och kreditinstitut ²	Utlåning till allmänheten ²	Räntebärande värdepapper	Poster utanför balansräkningen ³	Summa
Kreditförluster, kategori 1	2	-6	1	-15	-18
Kreditförluster, kategori 2	6	-46	0	-29	-69
Kreditförluster, icke fallerade	8	-52	1	-44	-87
Kategori 3, fallerade					
Kreditförluster, individuellt värderade, kollektivt beräknade ¹	1	-48	-	-1	-48
Konstaterade kreditförluster	-	-443	-	-9	-452
Minskning av avsättningar som tagits i anspråk för att täcka konstaterade kreditförluster	-	312	-	9	321
Återföringar av tidigare konstaterade kreditförluster	1	46	-	-	47
Garantiersättning	-	-	-	3	3
Ny/ökad avsättning	-	-555	-	-16	-571
Återföring av avsättningar	-	223	-	28	251
Kreditförluster, fallerade	2	-465	0	14	-449
Kreditförluster, netto	10	-517	1	-30	-536

Mn euro, 2018	Utlåning till Centralbanker och kreditinstitut ²	Utlåning till allmänheten ²	Räntebärande värdepapper	Poster utanför balansräkningen ³	Summa
Kreditförluster, kategori 1	3	-14	0	-5	-16
Kreditförluster, kategori 2	10	51	0	-10	51
Kreditförluster, icke fallerade	13	37	0	-15	35
Kategori 3, fallerade					
Kreditförluster, individuellt värderade, kollektivt beräknade ¹	3	-47	-	-1	-45
Konstaterade kreditförluster	-1	-465	-	-13	-479
Minskning av avsättningar som tagits i anspråk för att täcka konstaterade kreditförluster	-	280	-	13	293
Återföringar av tidigare konstaterade kreditförluster	2	42	-	-	44
Ny/ökad avsättning	-	-494	-	-60	-554
Återföring av avsättningar	0	456	-	77	533
Kreditförluster, fallerade	4	-228	-	16	-208
Kreditförluster, netto	17	-191	0	1	-173

1) Inkluderar individuellt identifierade tillgångar där avsättningarna har beräknats med en statistisk modell.

2) Se not K14 "Utlåning och osäkra lånefordringar".

3) Inkluderade i not K33 "Avsättningar".

K12. Skatter

Skattekostnad

Mn euro	2019	2018
Aktuell skatt	-1 051	-891
Uppskjuten skatt	480	19
Summa	-571	-872

För aktuell och uppskjuten skatt redovisad under Övrigt totalresultat, se Rapport över totalresultat.

Skatten på koncernens rörelseresultat skiljer sig på följande sätt från det teoretiska belopp som kan beräknas med hjälp av skattesatsen i Finland:

Mn euro	2019	2018
Resultat före skatt	2 113	3 953
Skatt beräknad med en skattesats om 20,0 procent	-423	-791
Effekt av andra skattesatser i övriga länder	-61	-197
Ränta på efterställda lån	-24	-18
Resultat från intresseföretag	-18	22
Ej skattepliktiga intäkter	53	158
Ej skattemässigt avdragsgilla kostnader	-46	-30
Justeringar avseende tidigare år	-26	17
Utnyttjande och etablering av oredovisade skattefordringar	-57	0
Ändrad skattesats	-2	10
Påverkan av skillnader i skattebas mellan skattejurisdiktioner	49	0
Ej avräkningsbara utländska skatter	-16	-43
Skattekostnad	-571	-872
Genomsnittlig effektiv skattesats	27 %	22 %

Uppskjuten skatt

Mn euro	Uppskjutna skattefordringar		Uppskjutna skattefordringar	
	31 dec 2019	31 dec 2018	31 dec 2019	31 dec 2018
Uppskjuten skatt relaterad till:				
Skattemässiga underskott	118	105	–	–
Utlåning till allmänheten	74	36	387	363
Derivatinstrument	126	2	28	355
Immateriella tillgångar	0	3	94	63
Förvaltningsfastigheter	0	–	4	34
Pensionstillgångar/förpliktelser	126	39	46	30
Skulder/avsättningar	160	66	56	32
Avräkningsbar utländsk skatt	225	101	193	–
Övrigt	11	7	26	24
Kvittning av uppskjutna skattefordringar och skulder	-353	-195	-353	-195
Summa	487	164	481	706

Vid utgången av 2019 hade Nordeakoncernen 487 mn euro (164 mn euro) i uppskjutna skattefordringar i balansräkningen. Redovisningen av uppskjutna skattefordringar grundas på en bedömning av sannolikheten och beloppet för framtida beskattningsbara vinster och på framtida återföringar av befintliga beskattningsbara temporära skillnader, där osäker-

het i uppskattningar föreligger. De källor till osäkerheter i uppskattningar som bedöms medföra betydande risk för väsentliga justeringar av det redovisade beloppet för uppskjutna skattefordringar beskrivs nedan.

Posten innefattar en bruttotillgång på 104 mn euro, hänförlig till danska skattemässiga förluster i Nordea Bank Abp. Detta underskott kan utan tidsbegränsning överföras till senare taxeringsår. Ledningen räknar med att de skattemässiga förlusterna kommer att utnyttjas inom de närmaste 3–4 åren, grundat på de beräknade beskattningsbara vinsterna tillgängliga enligt de för skatteändamål tillämplade riktlinjerna för kapitalisering, och tidigare om bolaget i beskattningen avstår från att redovisa kostnader utöver de redovisningsmässiga kostnaderna. Vidare har Nordea Bank Abp:s huvudkontor i Finland redovisat 225 mn euro i uppskjutna skattefordringar för outnyttjade utländska skatte-krediter som ledningen räknar med att utnyttja innan de förfaller om fem år. Detta grundas på beräknade framtida beskattningsbara vinster från utländsk verksamhet, återföring av temporära skillnader och omedelbar beskattning i Finland på vissa typer av intäkter jämfört med filialernas länder.

Dessutom har koncernen ej redovisade uppskjutna skattefordringar på 54 mn euro (87 mn euro) avseende underskottsavdrag i olika företag samt 334 mn euro (141 mn euro) avseende outnyttjade utländska skatte-krediter i Nordea Bank Abp, Nordea Investment Management AB och Nordea Funds Ltd. Ej redovisade uppskjutna skattefordringar avseende skattemässiga förluster kan återvinnas om extraordinära beskattningsbara inkomster skulle uppstå i de berörda företagen. Ej redovisade uppskjutna skattefordringar avseende utländska skatte-krediter kan återvinnas i händelse av oväntade skillnader i beskattningstidpunkt eller i skatteunderlagen mellan huvudkontor och filialer.

Mn euro	31 dec 2019	31 dec 2018
Ej redovisade uppskjutna skattefordringar		
Outnyttjade skattemässiga underskott utan förfallotidpunkt	54	87
Outnyttjade skattemässiga avdrag	334	141
Summa	388	228

K13. Resultat per aktie

	2019	2018
Resultat:		
Resultat hänförligt till aktieägare i Nordea Bank Abp, mn euro	1 519	3 070
Antal aktier (miljoner):		
Antal utestående aktier vid årets början	4 050	4 050
Genomsnittligt antal egna aktier	-15	-14
Vägt genomsnittligt antal utestående aktier före utspädning	4 035	4 036
Justering för vägt genomsnittligt antal ytterligare utestående stamaktier efter utspädning ¹	0	1
Vägt genomsnittligt antal utestående aktier efter utspädning	4 035	4 037
Resultat per aktie före utspädning, euro	0,38	0,76
Resultat per aktie efter utspädning, euro	0,38	0,76

1) Avseende de långsiktiga incitamentsprogrammen. För ytterligare information om dessa program, se not K1 "Redovisningsprinciper" avsnitt 23.

K14. Utlåning och osäkra lånefordringar

Mn euro	31 dec 2019	31 dec 2018
Utlåning värderad till verkligt värde	83 624	77 521
Utlåning värderad till upplupet anskaffningsvärde som inte är osäkra (kategori 1 och 2)	254 412	247 204
Osäkra lånefordringar (kategori 3)	4 610	4 581
- varav reglerade	2 312	2 097
- varav oreglerade	2 298	2 484
Utlåning före reserver	342 646	329 306
- varav centralbanker och kreditinstitut	17 737	18 977
Reserver för osäkra lånefordringar (kategori 3)	-1 686	-1 599
- varav reglerade	-783	-720
- varav oreglerade	-903	-879
Reserver för utlåning som inte är osäker (kategori 1 och 2)	-497	-441
Reserver	-2 183	-2 040
- varav centralbanker och kreditinstitut	-14	-15
Utlåning, redovisat värde	340 463	327 266

Nordea har lånat ut 148 md euro (138 md euro) i hypotekslån. Inga mellankrediter eller offentliga krediter har getts ut.

K15. Räntebärande värdepapper

Mn euro	31 dec 2019	31 dec 2018
Stater, kommuner och andra myndigheter	15 528	18 756
Hypoteksinstitut	25 447	28 077
Övriga kreditinstitut	13 372	24 736
Företag	8 282	4 601
Övriga	2 301	52
Summa	64 930	76 222

Reserver för kreditrisker uppgår till 1 mn euro (2 mn euro).

K16. Pantsatta finansiella instrument

Vid återköpstransaktioner och värdepapperslån överförs icke-kontanta tillgångar som säkerhet. Om den mottagande parten har rätt att sälja eller i sin tur pantsätta tillgången omklassificeras den i balansräkningen till posten Pantsatta finansiella instrument.

Mn euro	31 dec 2019	31 dec 2018
Räntebärande värdepapper	7 151	7 568
Summa	7 151	7 568

För information om överförda tillgångar och omvända återköpsavtal, se not K42 "Finansiella instrument som kvittats i balansräkningen eller omfattas av nettningsavtal".

K17. Aktier och andelar

Mn euro	31 dec 2019	31 dec 2018
Aktier	3 285	4 407
Fondandelar, aktierrelaterade	7 557	5 679
Fondandelar, ränterelaterade	3 342	2 366
Summa	14 184	12 452

K18. Tillgångar och inlåning i placeringsportföljer och fondförsäkringsavtal

Mn euro	31 dec 2019	31 dec 2018
Tillgångar		
Räntebärande värdepapper	1 363	1 284
Aktier och andelar	29 049	23 076
Fastigheter	307	158
Övriga tillgångar	80	65
Summa	30 799	24 583
Skulder		
Placeringsportföljer	4 377	3 964
Fondförsäkringsavtal	27 482	21 689
Summa	31 859	25 653

I balansräkningen för livförsäkringsverksamheten och för Nordea Danmark, filial till Nordea Bank AB ingår tillgångar och skulder för vilka kunderna bär risken. Eftersom tillgångarna och skulderna juridiskt sett tillhör företagen, vilka även bär risken och åtnjuter förmånen, upptas tillgångarna och skulderna i koncernens balansräkning.

K19. Derivatinstrument och säkringsredovisning

Nordea använder derivatinstrument i handels- och riskhanterings- syfte. Nordea kan ta positioner med förväntning om att göra en vinst på gynnsamma förändringar i aktie- eller valutakurser, räntor eller index. Handelsportföljen hanteras som handelsrisk i riskhanterings- syfte. Derivatinstrument som innehåller i riskhanterings- syfte innefattar dels säkringar som uppfyller kriterierna för säkringsredovisning, dels så kallade ekonomiska säkringar, som inte uppfyller kriterierna för säkringsredovisning. Tabellen nedan visar derivatinstrumentens verkliga värde och nominella belopp. De nominella beloppen anger utestående transaktionsvolym vid årets slut och ger inte någon indikation om vare sig marknadsrisk eller kreditrisk.

31 dec 2019, mn euro	Verkligt värde		Summa nominellt belopp
	Positivt	Negativt	
Derivat som inte används för säkringsredovisning	36 784	40 298	6 534 534
Säkring av verkligt värde ¹	1 269	1 422	180 547
Kassaflödessäkringar ¹	1 019	120	22 253
Säkring av nettoinvesteringar	39	207	7 358
Summa derivatinstrument	39 111	42 047	6 744 692

31 dec 2018, mn euro	Verkligt värde		Summa nominellt belopp
	Positivt	Negativt	
Derivat som inte används för säkringsredovisning	33 915	38 624	6 571 710
Säkring av verkligt värde ¹	1 959	402	160 440
Kassaflödessäkringar ¹	1 143	437	20 795
Säkring av nettoinvesteringar	8	84	8 544
Summa derivatinstrument	37 025	39 547	6 761 489

1) Vissa valutaränteswappar används som både säkring av verkligt värde och kassaflödessäkringar. De nominella värdena för dessa instrument har fördelats på raderna säkring av verkligt värde och kassaflödessäkringar i tabellen ovan baserat på de relativa verkliga värdena på dessa säkringsinstrument. Det totala nominella värdet på valutaränteswappar uppgår per 31 december 2019 till 24 296 mn euro.

Derivat som inte används för säkringsredovisning

31 dec 2019, mn euro	Verkligt värde		Summa nominellt belopp
	Positivt	Negativt	
Räntederivat			
Ränteswappar	20 077	19 354	3 521 834
FRA	7	28	1 353 157
Terminer	13	13	126 999
Optioner	5 308	5 984	378 691
Summa	25 405	25 379	5 380 681

Aktiederivat			
Aktieswappar	68	93	6 399
Terminer	1	35	1 018
Optioner	221	459	10 325
Summa	290	587	17 742

Valutaderivat			
Valuta- och ränteswappar	5 735	7 890	417 689
Valutaterminer	4 242	5 290	555 046
Optioner	96	106	16 938
Summa	10 073	13 286	989 673

Övriga derivat			
Kreditderivat (CDS)	1 011	1 026	140 992
Råvaruderivat	0	0	5 284
Övriga derivat	5	20	162
Summa	1 016	1 046	146 438
Summa derivat som inte används för säkringsredovisning	36 784	40 298	6 534 534

31 dec 2018, mn euro	Verkligt värde		Summa nominellt belopp
	Positivt	Negativt	
Räntederivat			
Ränteswappar	17 438	17 476	3 824 871
FRA	26	8	1 036 172
Terminer	25	27	137 399
Optioner	5 252	6 025	371 954
Summa	22 741	23 536	5 370 396

Aktiederivat			
Aktieswappar	192	138	10 886
Terminer	4	2	1 255
Optioner	303	638	15 273
Summa	499	778	27 414

Valutaderivat			
Valuta- och ränteswappar	5 214	9 076	397 180
Valutaterminer	4 807	4 360	625 264
Optioner	108	116	19 879
Summa	10 129	13 552	1 042 323

Övriga derivat			
Kreditderivat (CDS)	536	756	130 921
Råvaruderivat	0	0	92
Övriga derivat	10	2	564
Summa	546	758	131 577
Summa derivat som inte används för säkringsredovisning	33 915	38 624	6 571 710

K19. Derivatinstrument och säkringsredovisning, forts.

Riskhantering

Nordea hanterar marknadsrisk i enlighet med de styrdokument och den strategi för riskhantering som beskrivs i marknadsriskavsnittet i not K2 "Risk- och likviditetshantering".

Nordea klassificerar sin exponering för marknadsrisk som antingen handelsportfölj (handelslagret) eller icke-handelsportfölj (övrig verksamhet), och dessa hanteras separat.

Handelslagret utgörs av alla finansiella instrument som Nordea innehar i handelssyfte eller i syfte att risksäkra instrument som innehas i handelssyfte. Instrument som innehas "i handelssyfte" är de som innehas kortfristig för senare försäljning eller där avsikten är att dra fördel av faktiska eller förväntade kortsiktiga skillnader i köp- och säljkurser, eller av andra kurs- eller ränteförändringar.

Övrig verksamhet innefattar alla innehav utanför handelslagret. Alla säkringar som uppfyller kriterierna för säkringsredovisning utförs inom övrig verksamhet. Säkringsinstrumenten och de säkrade riskerna beskrivs närmare nedan, per risk och typ av säkringsredovisning.

Ränterisk

Nordeas huvudsakliga affärsmodell går ut på att använda bankens inlåning till att erbjuda sina kunder lån och andra finansieringsprodukter och skuldinstrument. Ränterisk är den inverkan som ränteförändringar kan få på Nordeas marginaler, resultat och eget kapital. Ränterisk uppstår genom bristande överensstämmelse i räntor på räntebärande skulder respektive tillgångar, såsom inlåning, emitterade skuldinstrument, värdepapper och lån.

Som en del i Nordeas riskhanteringsstrategi har styrelsen fastställt limiter gällande räntekänslighet och ränteskillnader inom övrig verksamhet. Dessa limiter överensstämmer med Nordeas risktolerans, och Nordea anpassar sina mål med säkringsredovisningen för att hålla exponeringarna inom dessa limiter. Nordea har som policy att övervaka positioner på daglig basis. För ytterligare information om mätning av risker, se marknadsriskavsnittet i not K2 "Risk- och likviditetshantering".

För säkringsförhållanden gällande ränterisk är den säkrade posten referensräntan. Säkringskvoten är 1:1 och uppnås genom att matcha derivatinstrumentens nominella belopp mot kapitalbeloppet i den säkrade posten.

Referensräntan fastställs som förändringen i nuvärdet av det framtida kassaflödet, beräknad med hjälp av referensräntans diskonteringskurvor. Referensräntan kan identifieras separat och värderas på ett tillförlitligt sätt, och den utgör normalt den största delen av förändringen i verkligt värde eller kassaflöde.

Säkring av verkligt värde

För att minska eller eliminera förändringar i verkligt värde på finansiella tillgångar och skulder till följd av ränteförändringar tillämpar Nordea säkring av verkligt värde enligt beskrivningen i not K1, avsnitt 10. Nordea använder ränteswappar med betalning av fast och erhållande av rörlig ränta för att säkra sina skuldinstrument och lån som löper med fast ränta, och ränteswappar med betalning av rörlig och erhållande av fast ränta för att säkra sina skulder som löper med fast ränta.

Det finns ett ekonomiskt förhållande mellan den säkrade posten och säkringsinstrumentet eftersom villkoren i ränteswappen är desamma som villkoren för lånet med fast ränta (det vill säga nominellt belopp, löptid, betalnings- och justeringsdagar).

Tabellen nedan visar ackumulerade justeringar av verkligt värde från fortlöpande säkringsförhållanden, oavsett om det under året har skett någon förändring av säkringsklassificering eller inte.

Säkrade poster

Mn euro	Ränterisk	
	2019	2018
Säkring av verkligt värde		
Redovisat värde för säkrade tillgångar ¹	63 864	46 773
- varav ackumulerade justeringar av säkring av verkligt värde ³	217	169
Redovisat värde för säkrade skulder ²	107 001	81 424
- varav ackumulerade justeringar av säkring av verkligt värde ³	2 018	1 273

1) Presenteras i balansräkningen under posterna Utlåning till centralbanker, Utlåning till kreditinstitut, Utlåning till allmänheten, Räntebärande värdepapper och Förändringar av verkligt värde för räntesäkrade poster i säkringsportföljer.

2) Presenteras i balansräkningen under posterna Skulder till kreditinstitut, In- och upplåning från allmänheten, Emitterade värdepapper och Förändringar av verkligt värde för räntesäkrade poster i säkringsportföljer.

3) Varav allt är hänförligt till pågående säkringsportföljer avseende ränterisk.

Tabellen nedan innehåller upplysningar om vilka säkringsinstrument som ingår i balansposten "Derivatinstrument":

Säkringsinstrument

	Verkligt värde		Summa nominellt belopp
31 dec 2019, mn euro	Positivt	Negativt	
Säkring av verkligt värde			
Ränterisk	1 269	1 422	180 547

	Verkligt värde		Summa nominellt belopp
31 dec 2018, mn euro	Positivt	Negativt	
Säkring av verkligt värde			
Ränterisk	1 959	402	160 440

Tabellen nedan visar förändringarna i verkligt värde för säkrade poster och förändringarna i verkligt värde för säkringsinstrumenten som används för redovisning av säkringsineffektivitet. Dessa förändringar redovisas i resultaträkningen under posten "Nettoresultat av poster till verkligt värde".

Säkringsineffektivitet

Mn euro	Ränterisk	
	2019	2018
Säkring av verkligt värde		
Förändringar i verkligt värde för säkringsinstrument	707	-237
Förändringar i verkligt värde för säkrade poster som används för redovisning av säkringsineffektivitet	-688	194
Säkringsineffektivitet redovisad i resultaträkningen ^{1,2}	19	-43

1) Redovisat under posten "Nettoresultat av poster till verkligt värde".

2) Vid upplysning av säkringsineffektivitet, har värderingsjusteringar (CVA, DVA och FFVA) inte beaktats.

Kassaflödessäkringar

I Nordeas kassaflödessäkringar avser risksäkringen variationen i framtida räntebetalningar till följd av förändringar i marknadsräntorna. För att minska eller eliminera variationen i framtida räntebetalningar använder Nordea huvudsakligen ränteswappar som säkringsinstrument i enlighet med Nordeas policyer och riskhanteringsstrategi som beskrivs

K19. Derivatinstrument och säkringsredovisning, forts.

i not K1, avsnitt 10, och i marknadsriskavsnittet i not K2 "Risk- och likviditetshantering".

Det finns ett ekonomiskt förhållande mellan den säkrade posten och säkringsinstrumentet eftersom villkoren i ränteswapparna är desamma som villkoren för de framtida räntebetalningarna (det vill säga nominellt belopp och förväntad betalningsdag).

Tabellen nedan innehåller upplysningar om säkringsinstrumenten liksom om utfallet från de kassaflödessäkringar som avser ränterisk, inklusive säkringsinstrumentens nominella och redovisade belopp samt de förändringar i verkligt värde som används för beräkning av säkringseffektivitet, med uppgift om effektiv och ineffektiv del.

Säkringsinstrument

	Verkligt värde		Summa nominellt belopp
31 dec 2019, mn euro	Positivt	Negativt	
Kassaflödessäkringar			
Ränterisk	304	0	10 767

	Verkligt värde		Summa nominellt belopp
31 dec 2018, mn euro	Positivt	Negativt	
Kassaflödessäkringar			
Ränterisk	6	0	190

Tabellen nedan visar justeringarna av verkligt värde från fortlöpande säkringsförhållanden, oavsett om det under året har skett någon förändring av säkringens klassificering eller inte.

Säkringens ineffektivitet

Mn euro	Ränterisk	
	2019	2018
Kassaflödessäkringar		
Förändringar i verkligt värde för säkringsinstrument	14	16
Förändringar i verkligt värde för säkrade poster som används för redovisning av säkringsineffektivitet	-14	-16
Säkringsineffektivitet redovisad i resultaträkningen ^{1,2}	-	-
Vinster/förluster från säkringar som redovisats under övrigt totalresultat	14	16

1) Redovisat under posten "Nettoresultat av poster till verkligt värde".

2) Vid upplysning av säkringens ineffektivitet, har värderingsjusteringar (CVA, DVA och FFVA) inte beaktats.

Reserv för kassaflödessäkring

Mn euro	Ränterisk	
	2019	2018
Balans 1 jan	5	-3
Kassaflödessäkringar:		
Värdeförändringar under året	14	16
Skatt på värdeförändringar under året	-3	-3
Omklassificerat till resultaträkningen under året	-6	-6
Skatt på omklassificerat till resultaträkningen under året	1	1
Övrigt totalresultat, netto efter skatt	6	8
Totalresultat	6	8
Balans 31 dec	11	5
varav fortlöpande säkringar för vilka säkringsredovisning tillämpas	11	5
varav säkringsförhållanden för vilka säkringsredovisning inte längre tillämpas	-	-

K19. Derivatinstrument och säkringsredovisning, forts.

Löptidsprofilen för Nordeas säkringsinstrument som används för att säkra ränterisk (både säkring av verkligt värde och kassaflödessäkring) följer nedan:

Löptidsprofil för nominella belopp i säkringsinstrument

31 dec 2019, mn euro	Betalbara vid anfordran	Högst 3 månader	3–12 månader	1–5 år	Över 5 år	Summa
Instrument för säkring av ränterisk	–	7 408	60 400	73 983	38 425	180 216
Summa	–	7 408	60 400	73 983	38 425	180 216

31 dec 2018, mn euro	Betalbara vid anfordran	Högst 3 månader	3–12 månader	1–5 år	Över 5 år	Summa
Instrument för säkring av ränterisk	–	5 024	19 030	108 380	25 517	157 951
Summa	–	5 024	19 030	108 380	25 517	157 951

Genomsnittlig ränta för instrument som säkrar ränterisk

Den genomsnittliga räntan för det fasta benet av instrumentet som säkrar ränterisk är 0,78 % per 31 december 2019.

Valutarisk

Valutarisk är risken att värdet på ett finansiellt instrument varierar till följd av valutakursförändringar. Valutarisken från handel begränsas med hjälp av en VaR-limit, medan valutarisken från strukturella exponeringar, enligt beskrivningen nedan, begränsas med hjälp av en förlustlimit för valutakursrörelsernas effekt på kärnprimärkapitalrelationen i ett allvarligt men ändå möjligt stressscenario (se marknadsriskavsnittet i not K2 "Risk- och likviditetshantering").

Nordeas utlåning och upplåning kan vara uttryckt i låntagarens eller investerarens valuta. Upplåning, placeringar och utlåning görs inte alltid i samma valuta, vilket medför en valutarisk för Nordea. Skillnader i exponering mot enskilda valutor som finns mellan olika transaktioner matchas huvudsakligen genom att ingå valutaränteswappar. Valutakomponenten hanteras som en kassaflödessäkring av valutarisk och räntekomponenten som en verkligt värdesäkring av ränterisk.

Dessutom är Nordea exponerat för strukturell valutarisk genom sina utländska verksamheter som har en annan funktionell valuta än Nordeas rapporteringsvaluta euro (det vill säga omräkningsrisk). Avistakursrörelser får Nordeas redovisade nettoinvesteringar i utländska verksamheter att förändras och kärnprimärkapitalrelationen att variera på grund av bristande valutaöverensstämmelse mellan eget kapital och riskexponeringsbelopp (REA). Nordea tillämpar säkringsredovisning vid säkring av sina investeringar i fullt konsoliderade utländska verksamheter som har en annan funktionell valuta än euro.

För säkringsförhållanden gällande valutarisk är den säkrade posten valutakomponenten. Säkringskvoten är 1:1 och uppnås genom att matcha derivatinstrumentens nominella belopp mot kapitalbeloppet i den säkrade posten.

Valutakomponenten fastställs som förändringen i nuvärdet av det framtida kassaflödet, beräknad med hjälp av valutakurvor. Valutakomponenten kan identifieras separat och värderas på ett tillförlitligt sätt, och den utgör normalt den största delen av förändringen i verkligt värde eller kassaflöde.

Säkring av kassaflöden och nettoinvesteringar

Tabellerna nedan innehåller upplysningar om säkringsinstrumenten liksom om utfallet från de säkringar av kassaflöden och nettoinvesteringar som avser valutarisk, inklusive säkringsinstrumentens nominella och redovisade belopp samt de förändringar i verkligt värde som används för beräkning av säkringsineffektivitet, med uppgift om effektiv och ineffektiv del.

Tabellen nedan visar ackumulerade justeringar av verkligt värde från fortlöpande säkringsförhållanden, oavsett om det under året har skett någon förändring av säkringens klassificering eller inte.

Säkringsinstrument

31 dec 2019, mn euro	Verkligt värde		Summa nominellt belopp
	Positivt	Negativt	
Kassaflödessäkringar			
Valutarisk	715	120	11 486
Säkring av nettoinvesteringar			
Valutarisk	39	207	7 358
Summa derivat som används för säkringsredovisning	754	327	18 844

31 dec 2018, mn euro	Verkligt värde		Summa nominellt belopp
	Positivt	Negativt	
Kassaflödessäkringar			
Valutarisk	1 137	437	20 605
Säkring av nettoinvesteringar			
Valutarisk	8	84	8 544
Summa derivat som används för säkringsredovisning	1 145	521	29 149

K19. Derivatinstrument och säkringsredovisning, forts.**Säkringens ineffektivitet**

Mn euro	Valutarisk	
	2019	2018
Kassaflödessäkringar		
Förändringar i verkligt värde för säkringsinstrument	138	704
Förändringar i verkligt värde för säkrade poster som används för redovisning av säkringsineffektivitet	-138	-704
Säkringsineffektivitet redovisad i resultaträkningen ^{1,2}	-	-
Vinster/förluster från säkringar som redovisats under övrigt totalresultat	138	704
Säkring av nettoinvesteringar		
Förändringar i verkligt värde för säkringsinstrument	-62	67
Förändringar i verkligt värde för säkrade poster som används för redovisning av säkringsineffektivitet	62	-67
Säkringsineffektivitet redovisad i resultaträkningen ^{1,2}	-	-
Vinster/förluster från säkringar som redovisats under övrigt totalresultat	-62	67

1) Redovisat under posten "Nettoresultat av poster till verkligt värde".

2) Vid upplysning av säkringens ineffektivitet, har värderingsjusteringar (CVA, DVA och FFVA) inte beaktats.

Reserv för kassaflödessäkring

Mn euro	Valutarisk	
	2019	2018
Ingående balans 1 jan	-17	-43
Kassaflödessäkringar:		
Värdeförändringar under året	138	704
Skatt på värdeförändringar under året	-28	-156
Omklassificerat till resultaträkningen under året	-164	-670
Skatt på omklassificerat till resultaträkningen under året	34	148
Övrigt totalresultat, netto efter skatt	-20	26
Totalresultat	-20	26
Utgående balans 31 dec	-37	-17
varav fortlöpande säkringar för vilka säkringsredovisning tillämpas	-37	-17
varav säkringsförhållanden för vilka säkringsredovisning inte längre tillämpas	-	-

Löptidsprofil för nominella belopp i säkringsinstrument

31 dec 2019, mn euro	Betalbara vid anfordran	Högst 3 månader	3-12 månader	1-5 år	Över 5 år	Totalt
Instrument för säkring av valutarisk	-	255	5 318	13 482	10 887	29 942
Summa	-	255	5 318	13 482	10 887	29 942

31 dec 2018, mn euro	Betalbara vid anfordran	Högst 3 månader	3-12 månader	1-5 år	Över 5 år	Totalt
Instrument för säkring av valutarisk	-	2 663	11 886	13 707	3 572	31 828
Summa	-	2 663	11 886	13 707	3 572	31 828

K19. Derivatinstrument och säkringsredovisning, forts.

Genomsnittliga kurser för instrument som säkrar valutarisk

De genomsnittliga framtida valutaväxlingskurserna för instrument som säkrar valutarisk per 31 december 2019 framgår av tabellen nedan.

31 dec 2019	NOK	SEK	USD	RUB
EUR	10,08	10,68	1,10	71,53

IBOR-reformen

IBOR-reformen är en global reform av interbankräntorna (IBOR), med stora konsekvenser för finanssektorn. Den kommer att påverka en mängd olika finansiella tjänster och därmed även individer, företag och institut. Reformen kommer att påverka produkter, marknadslikviditet, riskhantering, data- och IT-infrastruktur samt finansiella rapporter. Interbankräntor används i många olika finansiella instrument, bland annat lån, hypotekslån, obligationer, handelsprodukter och derivatkontrakt.

Enligt nuvarande förväntningar kommer vissa interbankräntor att ersättas, medan andra kan finnas kvar men enligt nya metoder. Det är i dagsläget osäkert när och hur övergången ska göras för de olika interbankräntorna, och huruvida vissa befintliga interbankräntor ska finnas kvar eller inte. EONIA (för EUR) och LIBOR för exempelvis USD, GBP och CHF kommer inte längre att finnas efter 2021, medan EURIBOR och de nordiska interbankräntorna i dagsläget förväntas publiceras även efter 2021, i ett nytt format. Osäkerheten förväntas bestå tills berörda kontraktstyper har gått över till nya interbankräntor.

Nordea har startat IBOR Transition Programme, som sponsras av CFO och Group Treasurer. Syftet med programmet är att förbereda och samordna koncernens arbete med att hantera de operativa effekterna och finansiella riskerna i samband med övergången från befintliga interbankräntor (IBOR) till alternativa nästan riskfria referensräntor. IBOR Transition Office ansvarar för att samordna arbetet i hela koncernen inför övergången och rapporterar till en styrgrupp med representanter från högsta ledningen i affärsområden och koncernfunktioner, i syfte att säkerställa en gemensam strategi i Nordea liksom styrning och kontroll av högsta ledningen. Affärsområdena och koncernfunktionerna ansvarar för, och är de som driver, genomförandet av de förändringar som krävs för en lyckad övergång till alternativa nästan riskfria referensräntor.

Som framgår av not K1 har Nordea börjat tillämpa ändringarna i IAS 7 och IAS 39 i förtid, och använder sig av lätttnadsreglerna i årsredovisningen. I tabellen nedan redovisas nominella belopp för de säkringsinstrument som omfattas av lätttnadsreglerna.

Säkringsderivat med rörligt ben

31 dec 2019, mn euro	Summa nominellt belopp
CIBOR	9 122
STIBOR	17 810
NIBOR	12 767
EURIBOR	56 964
LIBOR	24 694
Övrigt	22
Summa	121 379

K20. Aktier och andelar i intresseföretag och joint ventures

Mn euro	31 dec 2019	31 dec 2018
Anskaffningsvärde vid årets början	1 603	1 237
Årets inköp	362	335
Årets försäljningar	-1 414	-3
Årets resultatandelar ¹	69	122
Erhållen utdelning	-19	-23
Omklassificeringar	-	-28
Omräkningsdifferenser	-8	-37
Anskaffningsvärde vid årets slut	593	1 603
Ackumulerade nedskrivningar vid årets början	-2	-2
Nedskrivningar under året	-19	-
Ackumulerade nedskrivningar vid årets slut	-21	-2
Redovisat värde	572	1 601

1) Se tabellen Årets resultatandelar.

Årets resultatandelar

Mn euro	31 dec 2019	31 dec 2018
Andelar i intresseföretags resultat	69	124
Portföljsäkring, Eksportfinans ASA	-	-2
Årets resultatandelar	69	122

Nordeas andel av intresseföretagens aggregerade balans- och resultaträkningar uppgår till:

Mn euro	31 dec 2019	31 dec 2018
Summa tillgångar	4 259	2 054
Årets resultat	45	21
Övrigt totalresultat	1	0
Totalresultat	46	21

Nordeas andel av ansvarsförbindelser till förmån för intresseföretag uppgår till 0 mn euro (26 mn euro).

Nordea äger ett större intresseföretag, Luminor Holding AS. Bolaget är ett resultat av sammanslagningen mellan Nordeas och DnBs verksamhet i Baltikum. 2018 klassificerades investeringen som ett joint venture då Nordea ägde 50,0 % av rösterna. Under 2019 har Nordea sålt aktier och äger per 31 december 19,9 % av aktierna i Luminor.

Som meddelades i samband med offentliggörandet av affären den 13 september 2018, har Nordea och Blackstone dessutom tecknat avtal om framtida försäljning av Nordeas resterande ägarandel på 20 procent. Den framtida försäljningen är förenad med vissa villkor men förväntas slutföras under de tre närmaste räkenskapsåren.

Luminor inkluderas i Nordeas koncernredovisning via kapitalandelsmetoden. Luminor tillämpar IFRS i sin koncernredovisning och balans- och resultaträkningarna nedan baseras på IFRS. De redovisade beloppen avser hela Luminor Group, inte enbart Nordeas andel. Siffror för helåret 2019 var inte tillgängliga när denna rapport publiceras.

K20. Aktier och andelar i intresseföretag och joint ventures, forts.**Balansräkning Luminorkoncernen**

Mn euro	30 sep 2019	31 dec 2018
Tillgångar		
Kassa och tillgodohavanden i centralbanker	2 400	3 275
Utlåning till centralbanker och kreditinstitut	175	204
Utlåning till allmänheten	10 760	11 451
Räntebärande värdepapper	222	167
Derivat	74	46
Övriga tillgångar	160	167
Summa tillgångar	13 791	15 310
Skulder och eget kapital		
Skulder till kreditinstitut	1 331	3 939
In- och upplåning från allmänheten	9 923	9 073
Emitterade värdepapper	658	350
Derivat	58	43
Övriga skulder	186	106
Eget kapital	1 635	1 799
Summa skulder och eget kapital	13 791	15 310

Resultaträkning Luminorkoncernen

Mn euro	9 månader 2019	12 månader 2018
Ränteintäkter	228	309
Räntekostnader	–39	–39
Avgifts- och provisionsnetto	59	83
Nettoresultat av poster till verkligt värde	19	32
Övriga intäkter	12	4
Summa rörelseintäkter	279	389
Personalkostnader	–87	–114
Övriga administrationskostnader	–115	–115
Av- och nedskrivningar av materiella och immateriella tillgångar	–10	–14
Kreditförluster, netto	–12	–4
Rörelseresultat	55	142
Skatt	–5	–14
Årets resultat	50	128
Övrigt totalresultat	2	2
Totalresultat	52	130

Avstämning av det redovisade värdet i Luminor

Mn euro	31 dec 2019	31 dec 2018
Nordeas andel av eget kapital i Luminor	327	1 013
Transaktionskostnader	–	23
Övrigt	–	1
Redovisat värde av innehavet i Luminor	327	1 037

K20. Aktier och andelar i intresseföretag och joint ventures, forts.**Intresseföretag**

31 dec 2019	Organisationsnummer	Säte	Redovisat värde 2019, mn euro	Redovisat värde 2018, mn euro	Röstandel %
Eksportfinans ASA	816521432	Oslo	153	161	23
Eiendomsverdi AS	881971682	Oslo	15	13	25
Suomen Luotto-osuuskunta	0201646-0	Helsingfors	2	2	27
LR Realkredit A/S	26045304	Köpenhamn	–	7	39
Nordea Liv & Pension livförsikringsselskab A/S	24260577	Ballerup	–	326	30
E-nettet Holding A/S	28308019	Köpenhamn	3	3	20
Mandrague Capital Partners AB	556854-2780	Stockholm	14	5	40
Automatia Pankkiautomaatit Oy	0974651-1	Helsingfors	8	7	33
NF Fleet Oy	2006935-5	Espo	9	9	20
NF Fleet AB	556692-3271	Stockholm	6	6	20
NF Fleet A/S	29185263	Köpenhamn	4	4	20
NF Fleet AS	988906808	Oslo	3	3	20
Bankomat AB	556817-9716	Stockholm	8	7	20
Visa Sweden	801020-5097	Stockholm	–	6	–
Luminor Holding AS	14723133	Estland	327	–	20
P27Nordic Payments Platform AB	559198-9610	Stockholm	11	–	17
Mondido Payments AB	556960-7129	Stockholm	4	–	14
Nordic KYC Utility AB	559210-0779	Stockholm	2	–	17
Subaio ApS	37766585	Ålborg	1	–	25
Övrigt			2	5	
Summa			572	564	

Nordeas andel av joint ventures företagens aggregerade balans- och resultaträkningar uppgår till:

Mn euro	31 dec 2019 ¹	31 dec 2018 ²
Summa tillgångar	–	345
Årets resultat	–	–4
Övrigt totalresultat	–	0
Totalresultat	–	–4

1) Relacom försattes i konkurs den 3 januari 2020 och ingår därmed inte i denna redovisning.

2) Beräkning baserad på situationen i kv 3 2018.

Joint ventures

	Organisationsnummer	Säte	Redovisat värde 2019, mn euro	Redovisat värde 2018, mn euro	Röstandel %	Ägarandel %	Genomsnittligt antal anställda
Luminor Group AB ¹	559072-8316	Stockholm	–	1 037	–	–	–
Relacom Management AB ²	556746-3103	Stockholm	–	–	61	61	3 000
Summa			–	1 037			
Summa intresseföretag och joint ventures			572	1 601			

1) Luminor Group har omklassificerats till intresseföretag under 2019, se ovan.

2) Det gemensamma bestämmande inflytandet baseras på ett aktieägaravtal där det framgår att beslut om alla relevanta aktiviteter i företaget ska fattas gemensamt. Bolaget försattes i konkurs den 3 januari 2020.

För information om aktier och andelar i dotterföretag och företag där Nordea har obegränsat ansvar, se not M21 "Aktier och andelar i koncernföretag".

K21. Immateriella tillgångar

Kassagenererande enheter, mn euro	Goodwill ¹ 31 dec 2019	Programvara 31 dec 2019	Summa 31 dec 2019	Goodwill ¹ 31 dec 2018	Programvara 31 dec 2018	Summa 31 dec 2018
Corporate & Investment Banking Denmark	–	47	47	–	87	87
Corporate & Investment Banking Finland	–	50	50	–	117	117
Corporate & Investment Banking Norway	173	69	242	172	87	259
Corporate & Investment Banking Sweden	–	63	63	–	88	88
Financial Institutions Group and International Banks	–	18	18	–	22	22
Business Banking Denmark	141	97	238	141	130	271
Business Banking Finland	–	138	138	–	183	183
Business Banking Norway	519	66	585	462	90	552
Business Banking Sweden	81	116	197	82	175	257
Business Banking Direct	–	23	23	–	30	30
Personal Banking Denmark	447	152	599	447	249	696
Personal Banking Finland	–	189	189	–	231	231
Personal Banking Norway	486	115	601	388	147	535
Personal Banking Sweden	122	324	446	124	389	513
Private Banking Denmark	–	14	14	–	16	16
Private Banking Finland	–	16	16	–	18	18
Private Banking Norway	–	6	6	–	7	7
Private Banking Sweden	–	9	9	–	10	10
Asset Management	–	79	79	–	91	91
Summa	1 969	1 591	3 560	1 816	2 167	3 983
Övriga immateriella tillgångar	–	–	135	–	–	52
Summa immateriella tillgångar	1 969	1 591	3 695	1 816	2 167	4 035

1) Exklusive goodwill i intresseföretag.

Förändringar av goodwill, mn euro	31 dec 2019	31 dec 2018
Anskaffningsvärde vid årets början	1 958	1 995
Årets inköp	150	–
Omräkningsdifferenser	2	–37
Anskaffningsvärde vid årets slut	2 110	1 958
Akkumulerade nedskrivningar vid årets början	–142	–1
Nedskrivningar under året	–	–141
Omräkningsdifferenser	1	0
Akkumulerade nedskrivningar vid årets slut	–141	–142
Summa	1 969	1 816

Förändringar av programvara, mn euro	31 dec 2019	31 dec 2018
Anskaffningsvärde vid årets början	2 788	2 377
Årets inköp	437	534
Årets försäljningar/utrangeringar	–441	–78
Årets överföringar/omklassificeringar	14	0
Omräkningsdifferenser	–16	–45
Anskaffningsvärde vid årets slut	2 782	2 788
Akkumulerade avskrivningar vid årets början	–548	–417
Årets avskrivningar enligt plan	–246	–162
Akkumulerade avskrivningar på tillgångar som sålts/utrangerats under året	197	20
Årets överföringar/omklassificeringar	–10	0
Omräkningsdifferenser	1	11
Akkumulerade avskrivningar vid årets slut	–606	–548
Akkumulerade nedskrivningar vid årets början	–73	–43
Akkumulerade nedskrivningar på tillgångar som sålts/utrangerats under året	244	–
Nedskrivningar under året	–742	–32
Omräkningsdifferenser	–14	2
Akkumulerade nedskrivningar vid årets slut	–585	–73
Summa	1 591	2 167

K21. Immateriella tillgångar, forts.

Prövning av nedskrivningsbehov för goodwill och programvara

En kassagenererande enhet, definierat som rörelsesegment, utgör grunden för prövningen av nedskrivningsbehov. Nedskrivningsprövningen genomförs för varje kassagenererande enhet genom att jämföra det redovisade värdet på nettotillgångarna, inklusive goodwill, med återvinningsvärdet. Återvinningsvärdet är nyttjandevärdet och beräknas på basis av diskonterade kassaflöden. Då investeringarna är av en sådan långsiktig karaktär har eviga kassaflödena använts vid beräkningen.

Kassaflödena för de närmaste tre åren baseras på finansiella prognoser. Prognoserna baseras på Nordeas makro-ekonomiska outlook som inkluderar information om BNP-tillväxt, inflation och referensräntor för relevanta länder. Baserat på dessa prognoser för makro-variabler uppskattar affärsområdena hur marginaler, volymer, försäljning och kostnader kommer utvecklas under de kommande åren. Kreditförluster beräknas utifrån det långsiktiga genomsnittet för olika affärsområden. Detta resulterar i en resultaträkning för varje år. Det estimateade kassaflödet för respektive år är det prognosticerade nettoresultatet i dessa resultaträkningar, reducerat med det kapital som krävs för verksamheten ska kunna växa i enlighet med tillväxtantagandena. Prognoserna tar även hänsyn till de större projekt som Nordea initierat, t ex transformationsprogrammet. Centrala kostnader har allokerats till affärsområdena för att säkerställa att kassaflödena i de kassagenererande enheterna även innehåller alla indirekta kostnader. Skattekostnader har beräknats baserat på schablonskattesatser. Kassaflöden för perioden efter prognosperioden baseras på uppskattningar av sektorbaserade tillväxttal. Tillväxttakten är baserad på historiska data, vilka uppdaterats för att spegla den aktuella situationen.

Framräknade kassaflöden diskonteras med en ränta baserad på den lånfristiga riskfria räntan plus en riskpremie. Följande tillväxttakter och diskonteringsräntor har använts:

%	Diskonteringsränta ¹		Tillväxttakt	
	2019	2018	2019	2018
Sverige	6,4	6,6	1,8	2,0
Danmark	6,2	5,9	1,3	1,3
Finland	6,9	5,9	1,3	1,3
Norge	7,9	6,4	1,8	1,8
Ryssland	–	9,2	–	0,0

1) Efter skatt.

De prövningar av nedskrivningsbehovet som gjordes 2019 påvisade inte något behov av en nedskrivning av goodwill. Se även not K1 "redovisningsprinciper" avsnitt 4 för mer information. En ökning av diskonteringsräntan med 1 procentenhet eller en minskning av den framtida tillväxttakten med 1 procentenheter är rimliga tänkbara ändringar i viktiga antaganden. En sådan ändring skulle inte leda till någon nedskrivningar.

Koncernens nya affärsplan, inklusive nya finansiella mål, affärsområdenas uppdaterade affärsplaner samt den fortsatta konsolideringen av en global IT-plattform föranledde under tredje kvartalet en fullständig prövning av nedskrivningsbehovet för Nordeas kapitaliserade IT-system och en bedömning av framtida omstruktureringsbehov. Slutsatsen var att en nedskrivning av IT-systemen behövde göras dels eftersom den förväntade nyttjandetiden i vissa fall var betydligt kortare än vad som tidigare antagits, vilket innebär att fördelarna inte kan realiseras fullt ut, dels för att Nordea i vissa fall har beslutat att stoppa utvecklingsarbetet eller användningen av nya funktioner.

Prövningen ledde till en nedskrivning om 735 mn euro som redovisas i Group Responsibility, som ingår i Övriga rörelsesegment i segmentsrapporteringen i not K3. Bokfört värde efter nedskrivningar avseende kapitaliserade IT-system redovisas per kassagenererande enhet i tabellen ovan, baserat på mottagande enhet.

K22. Materiella tillgångar

Mn euro	31 dec 2019			31 dec 2018
	Ägda tillgångar	Nyttjanderätt till tillgångar	Summa	Ägda tillgångar
Inventarier	447	19	466	506
Mark och byggnader	49	1 487	1 536	40
Summa	496	1 506	2 002	546
Inventarier				
Anskaffningsvärde vid årets början	1 340	–	1 340	1 331
Justeringar på ingående balans	2	8	10	–
Årets inköp	67	19	86	51
Årets försäljningar/utrangeringar	–32	–1	–33	–20
Omföringar/omklassificeringar	–19	–	–19	0
Omräkningsdifferenser	0	0	0	–22
Anskaffningsvärde vid årets slut	1 358	26	1 384	1 340
Akkumulerade avskrivningar vid årets början	–829	–	–829	–742
Justeringar på ingående balans	–2	–	–2	–
Akkumulerade avskrivningar på tillgångar som sålts/utrangerats under året	18	0	18	15
Omföringar/omklassificeringar	18	–	18	0
Årets avskrivningar enligt plan	–99	–7	–106	–113
Omräkningsdifferenser	–1	0	–1	11
Akkumulerade avskrivningar vid årets slut	–895	–7	–902	–829
Akkumulerade nedskrivningar vid årets början	–5	–	–5	–5
Nedskrivningar under året	–11	–	–11	0
Omräkningsdifferenser	0	–	0	0
Akkumulerade nedskrivningar vid årets slut	–16	–	–16	–5
Redovisat värde	447	19	466	506
Mark och byggnader				
Anskaffningsvärde vid årets början	44	–	44	48
Justeringar på ingående balans	–	1 515	1 515	–
Årets inköp ¹	3	167	170	–
Årets försäljningar/utrangeringar	0	–16	–16	–4
Omklassificeringar	8	–	8	–
Omräkningsdifferenser	0	1	1	0
Anskaffningsvärde vid årets slut	55	1 667	1 722	44
Akkumulerade avskrivningar vid årets början	–3	–	–3	–5
Justeringar på ingående balans	–	–2	–2	–
Akkumulerade avskrivningar på tillgångar som sålts/utrangerats under året	0	6	6	2
Årets avskrivningar enligt plan	–2	–167	–169	0
Omräkningsdifferenser	0	–1	–1	0
Akkumulerade avskrivningar vid årets slut	–5	–164	–169	–3
Akkumulerade nedskrivningar vid årets början	–1	–	–1	–1
Nedskrivningar under året	–	–16	–16	–
Omräkningsdifferenser	0	0	0	–
Akkumulerade nedskrivningar vid årets slut	–1	–16	–17	–1
Redovisat värde	49	1 487	1 536	40

K23. Leasing

Nordea som leasegivare

Finansiell leasing

Nordea äger tillgångar som leasas ut till kunder genom finansiella leasingavtal. Finansiella leasingavtal redovisas som en fordran på leasetagaren och ingår i "Utlåning till allmänheten" (se not K14) med ett belopp som motsvarar nettoinvesteringen enligt leasingavtalet. Leasingobjekten utgörs främst av fordon, maskiner och annan utrustning.

Avstämning mellan bruttoinvestering och nuvärdet av fordran avseende framtida minimileaseavgifter:

Mn euro	31 dec 2019	31 dec 2018
Bruttoinvestering	6 803	6 436
Avgår ej intjänade finansiella intäkter	–797	–786
Nettoinvestering i finansiella leasingavtal	6 006	5 650
Avgår ej garanterade restvärden som tillfaller leasegivaren	–3	–34
Nuvärde av fordran avseende framtida minimileaseavgifter	6 003	5 616
Reserv för osäkra fordringar avseende minimileaseavgifter	–11	–8

I finansiella leasingkontrakt bärs restvärdesrisken av leverantören eller leasetagaren i enlighet med kontraktsvillkoren.

Per 31 december 2019 var bruttoinvesteringen och nettoinvesteringen fördelad efter återstående löptid, följande:

Mn euro	31 dec 2019	
	Bruttoinvestering	Nettoinvestering
2020	1 924	1 636
2021	1 687	1 445
2022	1 419	1 256
2023	700	649
2024	455	434
Senare år	618	586
Summa	6 803	6 006

Operationell leasing

Tillgångar som omfattas av operationell leasing utgörs främst av maskiner och inventarier. Dessa tillgångar redovisas i balansräkningen som materiella tillgångar.

För icke uppsägningsbara operationella leasingavtal var fördelningen av framtida minimileaseavgifter följande:

Mn euro	31 dec 2019
2020	1
2021	0
2022	0
2023	–
2024	–
Senare år	–
Summa	1

Nordea som leasetagare

Mn euro	2019	2018
Kostnader avseende kortfristiga leasingavtal	–12	–
Kostnader avseende leasing av tillgångar av lågt värde	–1	–
Kostnader avseende variabla leasingavgifter	–31	–
Årets hyreskostnad	–	–218
Årets räntekostnad	–12	–
Intäkter från vidareuthyrning	3	4
Det totala kassautfödet för leasingavtal	–196	–

Övriga leasingupplysningar

Se not K22 "Materiella tillgångar" för mera information on nyttjanderätter.

Se not K44 "Löptidsanalys för tillgångar och skulder" för mera information om löptider.

Det finns inga väsentliga leasingåtagande för framtida leasingavtal.

Nordea verkar i hyrda utrymmen. Dessa utrymmen kan delas in i huvudkontor, bankfilialer och övriga kontrakt. Huvudkontorskontrakten i den olika nordiska länderna har vanligtvis en fast hyresperiod på 10–25 år. Vanligtvis har dessa kontrakt antingen förlängningsoptioner eller så fortsätter de automatiskt om man inte säger upp dem separat vid slutet av hyresperioden.

Bankfilialkontrakt har vanligen antingen en fast hyresperiod på 1–10 år eller så gäller de tills vidare med en rätt att säga upp kontraktet. Uppsägningstiden är vanligen 6–24 månader. Huvudprincipen är att fastighetskontrakten inte innehåller köpoptioner. Bilkontrakten har vanligtvis en fast hyresperiod på mindre än 5 år.

K24. Förvaltningsfastigheter

Mn euro	31 dec 2019	31 dec 2018
Redovisat värde vid årets början	1 607	1 448
Årets inköp	102	131
Årets försäljningar	-157	-15
Justeringar till verkligt värde	42	57
Årets överföringar/omklassificeringar	-10	0
Omräkningsdifferenser	1	-14
Redovisat värde vid årets slut	1 585	1 607

Belopp redovisade i resultaträkningen¹

Mn euro	2019	2018
Justeringar till verkligt värde ²	74	62
Hyresintäkter	69	85
Direkta rörelsekostnader som genererat hyresintäkter	-18	-21
Direkta rörelsekostnader som inte genererat hyresintäkter	-1	-1
Summa	124	125

1) Ingår i "Nettoresultat av poster till verkligt värde".

2) Innefattar även justeringar till verkligt värde av förvaltningsfastigheter som redovisas som tillgångar i placeringsportföljer och fondförsäkringsavtal i balansräkningen.

Metoden som används vid beräkning av verkligt värde är avkastningsmetoden, baserad på interna modeller. Som ett komplement till dessa värden, har värderingar även erhållits från oberoende värderingsmän på delar av förvaltningsfastigheterna.

Cirka 75 % av förvaltningsfastigheterna har värderats med hjälp av interna modeller baserade på avkastningsmetoden. De resterande 25 % av förvaltningsfastigheterna har värderats med hjälp av externa oberoende värderingsmän.

För ytterligare information om förvaltningsfastigheter, se not K41 "Tillgångar och skulder till verkligt värde".

K25. Övriga tillgångar

Mn euro	31 dec 2019	31 dec 2018
Fondlikvidfordringar	1 366	2 832
Ställda marginalsäkerheter	9 978	10 161
Övriga	1 199	1 756
Summa	12 543	14 749

K26. Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter

Mn euro	31 dec 2019	31 dec 2018
Upplupna ränteutgifter	354	272
Övriga upplupna intäkter	372	324
Förutbetalda kostnader	339	717
Summa	1 065	1 313

K27. Skulder till kreditinstitut

Mn euro	31 dec 2019	31 dec 2018
Centralbanker	11 409	16 456
Banker	17 570	21 579
Övriga kreditinstitut	3 325	4 384
Summa	32 304	42 419

K28. In- och upplåning från allmänheten

Mn euro	31 dec 2019	31 dec 2018
Inlåning ¹	166 426	160 228
Återköpsavtal	2 299	4 730
Summa	168 725	164 958

1) Inlåning avseende individuellt pensionssparande (IPS) ingår också.

K29. Skulder till försäkringstagare

Skulder till försäkringstagare är förpliktade och relateras till försäkringsavtal. Dessa avtal har delats upp på avtal med försäkringsrisk och avtal utan försäkringsrisk. Den sistnämnda är ett rent finansiellt avtal.

Försäkringsavtal omfattar avsättningar avseende livförsäkringsverksamheten liksom andra försäkringsrelaterade poster.

Mn euro	31 dec 2019	31 dec 2018
Försäkringstekniska avsättningar, traditionell livförsäkring	6 304	6 187
- varav garanterade avsättningar	6 222	6 110
- varav icke garanterade avsättningar	82	77
Fond för kollektivt utfördelad bonus	2 113	1 937
Försäkringstekniska avsättningar, fondförsäkring	6 978	6 375
- varav garanterade avsättningar	0	0
- varav icke garanterade avsättningar	6 978	6 375
Avsättningar för ersättningskrav	461	433
Avsättningar för sjuk- och olycksfallsförsäkring	72	69
Summa försäkringsavtal	15 928	15 001
Finansiella avtal	3 318	3 229
- varav garanterade avsättningar	3 318	3 229
- varav icke garanterade avsättningar	-	-
Summa	19 246	18 230

Livförsäkringsavtal värderas och redovisas i enlighet med IFRS 4, vilket innebär att värderings- och redovisningsprinciperna under tidigare regelverk har fortsatt gälla resulterande i icke enhetliga redovisningsprinciper på konsoliderad nivå. Varje dotterföretag, verksamt på nordisk och europeisk marknad, värderar och redovisar sina försäkringsavtal enligt lokala redovisningsprinciper. Se även not K1, avsnitt 19.

K29. Skulder till försäkringstagare, forts.

31 dec 2019, mn euro	Försäkrings- tekniska avsättningar, traditionell livförsäkring	Fond för kollektivt utfördelad bonus	Försäkrings- tekniska avsättningar, fond- försäkring	Avsättningar för ersättnings-krav	Avsättningar för sjuk- och olycks- falls-försäkring	Finansiella avtal	Summa
Avsättningar/utfördelad bonus vid årets början	6 187	1 937	6 375	433	69	3 229	18 230
Bruttopremieinkomst	87	–	441	–	–	156	684
Överföringar	40	–	–43	–	–	–56	–59
Tillägg för ränta/kapitalavkastning	273	–	1 740	–	–	540	2 553
Försäkring ersättningar	–280	–	–806	28	–	–234	–1 292
Intäktsförd ersättning, inklusive tillägg för bonus	–25	–	–41	–	–	–28	–94
Förändring för avsättning/kollektivt utfördelad bonus	–298	200	98	–	3	–	3
Övrigt	272	–	–790	–	–	–249	–767
Omräkningsdifferenser	48	–24	4	–	–	–40	–12
Avsättningar/utfördelad bonus vid årets slut	6 304	2 113	6 978	461	72	3 318	19 246
Avsättningar hänförliga till bonussystem/avtal med diskretionär del:	98 %					69 %	

31 dec 2018, mn euro	Försäkrings- tekniska avsättningar, traditionell livförsäkring	Fond för kollektivt utfördelad bonus	Försäkrings- tekniska avsättningar, fond- försäkring	Avsättningar för ersättnings-krav	Avsättningar för sjuk- och olycks- falls-försäkring	Finansiella avtal	Summa
Avsättningar/utfördelad bonus vid årets början	6 264	2 249	6 922	422	74	3 481	19 412
Bruttopremieinkomst	94	–	340	–	–	132	566
Överföringar	34	–	–34	–	–	–	0
Tillägg för ränta/kapitalavkastning	261	–	336	–	–	–97	500
Försäkring ersättningar	–292	–	–606	12	–3	–262	–1 151
Intäktsförd ersättning, inklusive tillägg för bonus	–25	–	–44	–	–	–28	–97
Förändring för avsättning/kollektivt utfördelad bonus	144	–265	122	–	–1	–	0
Övrigt	–242	–	–656	–	–	109	–789
Omräkningsdifferenser	–51	–47	–5	–1	–1	–106	–211
Avsättningar/utfördelad bonus vid årets slut	6 187	1 937	6 375	433	69	3 229	18 230
Avsättningar hänförliga till bonussystem/avtal med diskretionär del:	99 %					71 %	

Försäkringsrisker

Försäkringsrisker beskrivs i not K2 "Risk- och likviditetshantering". Ytterligare kvantitativ information redovisas nedan.

Livförsäkringsrisk och marknadsrisk i livförsäkringsrörelsen

Känslighetsanalys, mn euro	31 dec 2019		31 dec 2018	
	Effekt på försäkrings- tagare ¹	Effekt på Nordeas eget kapital ²	Effekt på försäkrings- tagare ¹	Effekt på Nordeas eget kapital ²
Mortalitet – ökad livslängd med 1 år	23,0	–17,7	23,2	–17,9
Mortalitet – minskad livslängd med 1 år	–0,1	0,1	–0,4	0,3
Invaliditet – ökning 10 procent	8,3	–6,5	8,9	–6,9
Invaliditet – minskning 10 procent	–5,7	4,4	–6,3	4,9
Ränteuppgång 50 punkter	–286,0	6,7	–287,3	–5,6
Räntenedgång 50 punkter	287,3	–6,7	288,7	5,6
Nedgång samtliga aktiekurser 12 procent	–828,7	–0,1	–680,8	–0,8
Nedgång fastighetsvärden 8 procent	–114,8	–0,5	–115,9	–0,8
Motparter – förlust 8 procent	–0,5	0,0	–1,5	0,0

1) + (plus) indikerar att skulder till försäkringstagare ökar.

2) – (minus) indikerar att eget kapital minskar.

K29. Skulder till försäkringstagare, forts.

Skulder till försäkringstagare uppdelat på garantinivåer (försäkringsteknisk ränta)

31 dec 2019, mn euro	Inga	0 %	0–2 %	2–3 %	3–4 %	över 4 %	Summa skulder
Försäkringstekniska avsättningar	7 060	1 426	2 827	2 228	2 170	889	16 600

31 dec 2018, mn euro	Inga	0 %	0–2 %	2–3 %	3–4 %	över 4 %	Summa skulder
Försäkringstekniska avsättningar	6 447	1 367	2 772	2 181	2 175	849	15 791

Riskprofiler på försäkring

Produkt	Risktyper	Väsentlig effekt
Traditionell	Mortalitet	Ja
	Invaliditet	Ja
	Avkastningsgarantier	Ja
Fondförsäkring	Mortalitet	Ja
	Invaliditet	Ja
	Avkastningsgarantier	Nej
Sjuk- och olycksfallsförsäkringar	Mortalitet	Nej
	Invaliditet	Ja
	Avkastningsgarantier	Nej
Finansiella avtal	Mortalitet	Nej
	Invaliditet	Nej
	Avkastningsgarantier	Ja

K30. Emitterade värdepapper

Mn euro	31 dec 2019	31 dec 2018
Bankcertifikat	22 094	29 693
Företagscertifikat	22 192	17 078
Säkerställda obligationer	115 361	107 936
Senior icke-prioriterad skuld	2 732	2 440
Övriga obligationer	31 307	33 227
Övriga	40	48
Summa	193 726	190 422

K31. Övriga skulder

Mn euro	31 dec 2019	31 dec 2018
Fondlikvidskulder	921	1 617
Sålda ej innehavda värdepapper	9 111	12 495
Leverantörsskulder	151	152
Erhållna marginalsäkerheter	4 675	4 289
Leasing skulder	1 225	–
Övriga	3 785	4 762
Summa	19 868	23 315

K32. Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter

Mn euro	31 dec 2019	31 dec 2018
Upplupna kostnadsräntor	1	5
Övriga upplupna kostnader	1 261	1 423
Förutbetalda intäkter	214	268
Summa	1 476	1 696

K33. Avsättningar

Mn euro	31 dec 2019	31 dec 2018
Omstruktureringskostnader	304	193
Garantier/åtaganden	144	121
Övriga	122	7
- varav AML relaterade avsättningar	95	–
Summa	570	321

Avsättningar för omstruktureringskostnader har utnyttjats med 117 mn euro under 2019. Nya avsättningar har tillförts reserven med 246 mn euro under året. Reserven är hänförlig till bankens nya affärsplan och inkluderar nya finansiella mål. Av den totala reserven på 304 mn euro, förväntas 200 mn euro utnyttjas under 2020, men som för alla reserver finns en osäkerhet kring timing och belopp. Denna osäkerhet förväntas minska allt eftersom planen exekveras.

Nedskrivningar av individuellt värderade garantier och andra åtaganden uppgår till 144 mn euro (121 mn euro).

Mer information om dessa reserver återfinns i not K2 "Risk- och likviditetshantering".

Utöver AML relaterade avsättningar, avser övriga avsättningar till största delen underhållsskyldigheter för huvudkontorens lokaler.

Mn euro	Omstruktureringskostnader		Övriga	
	2019	2018	2019	2018
Vid årets början	193	225	7	13
Nya avsättningar	246	103	124	5
Utnyttjat	–117	–123	–5	–8
Återfört	0	–9	–4	–3
Omklassificeringar	–16	0	0	0
Omräkningsdifferenser	–2	–3	0	0
Vid årets slut	304	193	122	7

K34. Pensionsförpliktelser

Mn euro	31 dec 2019	31 dec 2018
Pensionstillgångar	173	246
Pensionsförpliktelser	439	398
Nettoskuld(-)/tillgång(+)	-266	-152

Nordea har både avgiftsbestämda och förmånsbestämda pensionsplaner. IAS 19 säkerställer att pensionsförpliktelserna, minskat med värdet av de förvaltningstillgångar som täcker dessa förpliktelser, redovisas i koncernens balansräkning. De större pensionsplanerna i respektive land är fonderade planer som täcks av tillgångar i pensionskassor/pensionsstiftelser.

Pensionsplanerna är uppbyggda i enlighet med nationella lagar och bestämmelser, nationell praxis och, i tillämpliga fall, kollektivavtal. Nordeas största förmånsbestämda pensionsplaner i Sverige, Norge och Finland grundas alla på slutlön och tjänsteår och ger pensionsförmåner utöver lagstadgade system. Samtliga förmånsbestämda planer är finansierade av arbetsgivaren och stängda för nya deltagare. Dessa erbjuds istället avgiftsbestämda pensionsplaner.

De förmånsbestämda planerna i Sverige erbjuds huvudsakligen i enlighet med kollektivavtal och följer bestämmelserna i Tryggandelagen. Förvaltningstillgångarna förvaltas i en fristående pensionsstiftelse.

De förmånsbestämda planerna i Norge erbjuds i enlighet med Nordeas tjänstepensionsplan för Norge och följer Foretakspensionsloven (norsk tjänstepensionslag). Även i Norge förvaltas förvaltningstillgångarna i en fristående pensionskassa.

I Finland erbjuder Nordea extra pensionsförmåner utöver det lagstadgade systemet i enlighet med Nordeas tjänstepensionsplan för Finland, och den följer bestämmelserna i lagen om pension för arbetstagare. Förvaltningstillgångarna förvaltas normalt i en fristående pensionsstiftelse.

Lägsta fonderingskrav varierar för olika planer, men när kraven baseras på kollektivavtal eller interna riktlinjer gäller normalt att pensionsförpliktelserna, beräknade enligt nationella krav, ska vara helt täckta av ett fördefinierat överskott eller alternativt, säkerställda av ett kreditförsäkringskontrakt (bara Sverige). Vissa pensionsplaner omfattas inte av fonderingskrav och är vanligtvis ofonderade. Varje kvartal görs beräkningar för att övervaka den troliga nivån på framtida tillskott.

Förmånsbestämda planer kan påverka Nordea via förändringar i nuvärdet av nettoförpliktelserna och/eller förändringar i marknadsvärdet på förvaltningstillgångarna. Förändringar i förpliktelserna drivs huvudsakligen av förändrade antaganden gällande diskonteringsränta (räntor och kreditspreadar), inflation, löneökningar, personalomsättning och livslängd, samt relevanta erfarenhetsbaserade justeringar där faktiskt utfall avviker från antaganden.

Tillgångarna investeras i diversifierade portföljer enligt nedan, med innehav i obligationer som begränsar ränterisken i förpliktelserna och en rimlig andel reattillgångar (inflations-skyddade) för att minska den långsiktiga inflationsrisken i skulderna.

Pensionsberäkningar och antaganden enligt IAS 19

Beräkningar för större planer utförs av externa aktuarier och baseras på olika aktuariella antaganden.

Antaganden¹

2019	Sve	Nor	Fin	Dan	Eng
Diskonteringsränta ²	1,39 %	2,20 %	0,60 %	0,76 %	1,82 %
Löneökning	2,75 %	2,75 %	1,75 %	2,25 % ³	–
Inflation	1,75 %	1,75 %	1,25 %	– ³	2,50 %
Dödlighet	DUS14	FNH-K2013	Gompertz	FSA	S2PMA-L/S2PFA ⁴
2018					
Diskonteringsränta ²	2,17 %	2,82 %	1,58 %	1,80 %	2,56 %
Löneökning	3,00 %	2,75 %	1,75 %	2,25 % ³	–
Inflation	2,00 %	1,75 %	1,25 %	– ³	2,50 %
Dödlighet	DUS14	FNH-K2013	Gompertz	FSA	S2PMA-L/S2PFA ⁴

1) Antagandena som anges för 2019 har en inverkan på skuldberäkningen vid slutet av 2019, medan antagandena som anges för 2018 används för beräkning av pensionskostnaden 2019.

2) Mer information om diskonteringsränta finns i not K1 "Redovisningsprinciper", avsnitt 24. Känsligheten för förändringar i diskonteringsräntan anges nedan.

3) Alla pensioner i Danmark är löneindexerade. Inflationen har därav ingen inverkan på pensionsförpliktelserna.

4) Med CMI_2018 projektioner i 2019 och med CMI_2017 projektioner i 2018.

Känsligheter – inverkan på pensionsförpliktelse, %

%	Sve	Nor	Fin	Dan	Eng
Diskonteringsränta – ökning 50 pkt	-11,1 %	-8,1 %	-6,4 %	-5,1 %	-9,0 %
Diskonteringsränta – minskning 50 pkt	12,9 %	9,0 %	7,1 %	5,5 %	10,3 %
Löneökning – ökning 50 pkt	3,8 %	0,3 %	0,4 %	4,9 %	–
Löneökning – minskning 50 pkt	-2,8 %	-0,3 %	-0,4 %	-4,6 %	–
Inflation – ökning 50 pkt	11,1 %	8,0 %	5,3 %	–	1,7 %
Inflation – minskning 50 pkt	-9,8 %	-7,7 %	-4,9 %	–	-1,6 %
Dödlighet – ökning 1 år	5,1 %	3,7 %	4,8 %	6,3 %	4,8 %
Dödlighet – minskning 1 år	-5,1 %	-4,9 %	-4,7 %	-6,0 %	-4,6 %

Känslighetsanalysen utförs genom att ett aktuariellt antagande ändras medan de andra antagandena hålls oförändrade. Detta är en förenklad princip då de aktuariella antagandena vanligtvis är korrelerade. Dock möjliggör den att man kan isolera en effekt från en annan. Metoden som använts för att beräkna effekten på pensionsförpliktelserna är densamma som den som använts för beräkning av den redovisade pensionsförpliktelserna. Känslighetsanalysen inkluderar effekten av skulder för framtida löneskatt och socialförsäkringsavgifter i Sverige respektive Norge.

Då alla pensioner i Danmark är löneindexerade har inflationen ingen inverkan på pensionsförpliktelserna i Danmark.

K34. Pensionsförpliktelser, forts.

Netto pensionsskuld/tillgång

Mn euro	Sve 2019	Nor 2019	Fin 2019	Dan 2019	Eng 2019	Summa 2019	Summa 2018
Pensionsförpliktelser	1 993	796	791	102	108	3 790	3 494
Förvaltningstillgångar	1 710	710	845	126	133	3 524	3 342
Nettoskuld (-)/tillgång (+)	-283	-86	54	24	25	-266	-152
- varav pensionstillgångar	1	61	59	27	25	173	246
- varav pensionsskulder	284	147	5	3	-	439	398

Förändringar i förpliktelserna

2019, mn euro	Sve	Nor	Fin	Dan	Eng	Summa
Ingående balans	1 840	744	722	96	92	3 494
Kostnader avseende tjänstgöring under innevarande år	28	4	3	-	-	35
Räntekostnader	38	21	10	2	3	74
Utbetalda pensioner	-68	-37	-39	-6	-4	-154
Kostnader avseende tjänstgöring tidigare år samt regleringar	4	-7	2	-	-	-1
Omvärdering från förändringar i demografiska antaganden	-	-	0	-1	-1	-2
Omvärdering från förändringar i finansiella antaganden	210	71	95	9	14	399
Omvärdering från erfarenhetsbaserade justeringar	-33	-13	-2	2	-	-46
Omräkningsdifferenser	-35	9	-	0	4	-22
Förändring av avsättning för särskild löneskatt och socialförsäkringsavgifter ¹	9	4	-	-	-	13
Utgående balans	1 993	796	791	102	108	3 790
- varav hänförlig till aktiva deltagare	26 %	11 %	13 %	-	-	19 %
2018, mn euro	Sve	Nor	Fin	Dan	Eng	Summa
Ingående balans	1 704	764	776	101	109	3 454
Kostnader avseende tjänstgöring under innevarande år	28	4	4	-	-	36
Räntekostnader	40	19	9	2	3	73
Utbetalda pensioner	-68	-31	-43	-6	-17	-165
Kostnader avseende tjänstgöring tidigare år samt regleringar	-1	9	-6	-	1	3
Omvärdering från förändringar i demografiska antaganden	-	-	-	1	-1	0
Omvärdering från förändringar i finansiella antaganden	171	-24	-15	-2	-3	127
Omvärdering från erfarenhetsbaserade justeringar	-3	12	-3	-	1	7
Omräkningsdifferenser	-65	-4	-	0	-1	-70
Förändring av avsättning för särskild löneskatt och socialförsäkringsavgifter ¹	34	-5	-	-	-	29
Utgående balans	1 840	744	722	96	92	3 494
- varav hänförlig till aktiva deltagare	27 %	14 %	14 %	-	-	20 %

1) Avser förändring i avsättning för särskild löneskatt och socialförsäkringsavgifter i Sverige och Norge.

Förpliktelsernas genomsnittliga löptid är 20 (18) år i Sverige, 15 (14) år i Norge, 14 (12) år i Finland, 11 (11) år i Danmark och 20 (22) år i England, baserat på diskonterade kassaflöden. Det faktum att alla förmånsbestämda pensionsplaner är stängda för nya deltagare ger en lägre duration. Ökningen under året i den genomsnittliga löptiden beror på förändrade antaganden.

K34. Pensionsförpliktelser, forts.

Förändringar i förvaltningstillgångarnas verkliga värde

2019, mn euro	Sve	Nor	Fin	Dan	Eng	Summa
Ingående balans	1 604	681	824	122	111	3 342
Ränteintäkter (beräknade med diskonteringsräntan)	34	19	13	2	3	71
Utbetalda pensioner	0	-19	-39	-6	-4	-68
Tillskott av arbetsgivare	–	4	-31	2	–	-25
Omvärdering (faktiskt avkastning minus ränteintäkter)	105	18	78	6	17	224
Omräkningsdifferenser	-33	7	–	0	6	-20
Utgående balans	1 710	710	845	126	133	3 524
2018, mn euro	Sve	Nor	Fin	Dan	Eng	Summa
Ingående balans	1 634	666	865	127	131	3 423
Ränteintäkter (beräknade med diskonteringsräntan)	38	17	11	2	3	71
Utbetalda pensioner	–	-19	-43	-6	-17	-85
Regleringar	–	–	-2	–	–	-2
Tillskott av arbetsgivare	–	4	0	3	–	7
Omvärdering (faktiskt avkastning minus ränteintäkter)	-5	20	-7	-3	-6	-1
Omräkningsdifferenser	-63	-7	0	-1	0	-71
Utgående balans	1 604	681	824	122	111	3 342

Tillgångsfördelning

Under 2019 var avkastningen på tillgångarna sammantaget 8,8 procent (2,0 procent). Året karaktäriserades av en hög avkastning inom alla tillgångsslag, främst avseende aktier, bostadsobligationer och företagsobligationer. Vid årets slut

utgjorde aktieinnehaven 19 procent (24 procent) av tillgångarna i Nordeas pensionskassor/pensionsstiftelser.

Koncernen räknar med att betala 3 mn euro till sina förmånsbestämda pensionsplaner under 2020.

Tillgångsfördelning i fonderade planer

%	Sve 2019	Nor 2019	Fin 2019	Dan 2019	Eng 2019	Summa 2019	Summa 2018
Obligationer	83 %	68 %	59 %	85 %	84 %	74 %	66 %
- statsobligationer	43 %	43 %	30 %	53 %	84 %	41 %	36 %
- säkerställda obligationer	23 %	19 %	9 %	32 %	0 %	18 %	18 %
- företagsobligationer	17 %	6 %	20 %	0 %	0 %	15 %	12 %
- utgivna av Nordeabolag	2 %	4 %	–	–	–	2 %	1 %
- med publicerade prisnoteringar på en aktiv marknad	83 %	68 %	59 %	85 %	84 %	74 %	66 %
Aktier	16 %	17 %	25 %	15 %	16 %	19 %	24 %
- inhemska	4 %	4 %	7 %	15 %	5 %	5 %	6 %
- europeiska	4 %	4 %	6 %	0 %	2 %	4 %	6 %
- amerikanska	4 %	5 %	6 %	0 %	6 %	5 %	7 %
- tillväxtmarknader	4 %	4 %	6 %	0 %	3 %	4 %	5 %
- Nordeaaktier	–	–	–	–	–	0 %	0 %
- med publicerade prisnoteringar på en aktiv marknad	16 %	17 %	26 %	15 %	16 %	19 %	24 %
Fastigheter¹	0 %	15 %	15 %	0 %	0 %	6 %	7 %
- nyttjade av Nordea	–	–	5 %	–	–	1 %	1 %
Likvida medel	1 %	0 %	1 %	0 %	0 %	1 %	3 %

1) Fastigheternas geografiska läge är kopplat till pensionsplanerna i respektive land.

K34. Pensionsförpliktelser, forts.

Kostnader för förmånsbestämda pensionsplaner

Årets pensionskostnad, netto, hänförlig till förmånsbestämda pensionsplaner, uppgick i koncernens resultaträkning (inkluderad i personalkostnader) till 46 mn euro (54 mn euro).

Totala pensionskostnader utgörs av kostnader för förmånsbestämda pensioner liksom kostnader hänförliga till avgiftsbestämda pensioner (se specifikation i not K8 "Personalkostnader").

Redovisat i resultaträkningen

2019, mn euro	Sve	Nor	Fin	Dan	Eng	Summa
Kostnader avseende tjänstgöring under innevarande år	28	4	3	–	–	35
Räntenetto	4	2	–3	0	0	3
Kostnader avseende tjänstgöring tidigare år samt regleringar	4	–7	2	–	–	–1
Särskild löneskatt och socialförsäkringsavgifter ¹	9	0	–	–	–	9
Kostnad för förmånsbestämda pensionsplaner (kostnader+, intäkter–)	45	–1	2	0	0	46
2018, mn euro	Sve	Nor	Fin	Dan	Eng	Summa
Kostnader avseende tjänstgöring under innevarande år	28	4	4	–	–	36
Räntenetto	2	2	–2	0	0	2
Kostnader avseende tjänstgöring tidigare år samt regleringar	–1	9	–4	–	1	5
Särskild löneskatt och socialförsäkringsavgifter ¹	8	3	–	–	–	11
Kostnad för förmånsbestämda pensionsplaner (kostnader+, intäkter–)	37	18	–2	0	1	54

1) Kostnader hänförliga till särskild löneskatt i Sverige och socialförsäkringsavgifter i Norge.

Jämfört med pensionskostnaden 2018, exkluderat kostnad avseende tjänstgöring tidigare år inklusive relaterad särskild löneskatt och socialförsäkringsavgift, har kostnaden för förmånsbestämda pensionsplaner varit oförändrad under 2019.

Redovisat i övrigt totalresultat

2019, mn euro	Sve	Nor	Fin	Dan	Eng	Summa
Omvärdering från förändringar i demografiska antaganden	–	–	0	–1	–1	–2
Omvärdering från förändringar i finansiella antaganden	210	71	95	9	14	399
Omvärdering från erfarenhetsbaserade justeringar	–33	–13	–2	2	–	–46
Omvärdering av förvaltningstillgångar (faktisk avkastning minus ränteintäkter)	–105	–18	–78	–6	–17	–224
Särskild löneskatt/socialförsäkringsavgifter ¹	17	8	–	–	–	25
Kostnad för förmånsbestämda pensionsplaner (kostnader+, intäkter–)	89	48	15	4	–4	152
2018, mn euro	Sve	Nor	Fin	Dan	Eng	Summa
Omvärdering från förändringar i demografiska antaganden	–	–	–	1	–1	0
Omvärdering från förändringar i finansiella antaganden	171	–24	–15	–2	–3	127
Omvärdering från erfarenhetsbaserade justeringar	–3	12	–3	–	1	7
Omvärdering av förvaltningstillgångar (faktisk avkastning minus ränteintäkter)	5	–20	7	3	6	1
Särskild löneskatt/socialförsäkringsavgifter ¹	44	–6	–	–	–	38
Kostnad för förmånsbestämda pensionsplaner (kostnader+, intäkter–)	217	–38	–11	2	3	173

1) Kostnader hänförliga till särskild löneskatt i Sverige och socialförsäkringsavgifter i Norge.

K34. Pensionsförpliktelser, forts.

Planer som omfattar flera arbetsgivare

2010 beslutade norska parlamentet att revidera AFP (Avtale-festet Pensjon) i Norge från 2011. Förändringen gav upphov till en ny förmånsbestämd pensionsplan som omfattar flera arbetsgivare. Då Nordeas andel av skulderna och pensionskostnaderna i planen inte är tillgängliga från Fellesordningen (administratören) kan inte planen beräknas som en förmånsbestämd plan. Det innebär att AFP-planen måste redovisas som en avgiftsbestämd plan i enlighet med IAS 19. Information om över- eller undervärden i planen finns inte tillgänglig.

AFP-planen ger berörda medarbetare ett livslångt tillägg till den normala pensionen från 62 års ålder. Enligt den planen har medarbetarna också rätt att fortsätta arbeta samtidigt som de erhåller AFP, utan att detta påverkar deras pensionsrätter. Planen bygger på ett trepartssamarbete mellan arbetsgivarorganisationer, arbetstagarorganisationer och norska staten. Staten täcker en tredjedel av pensionskostnaderna i AFP-planen, medan medlemsföretagen gemensamt täcker de återstående två tredjedelarna. Den premie som medlemsföretagen betalar till planen fastställs så att den täcker aktuella pensionskostnader, samt bidrar till att bygga upp en pensionsfond. Syftet med pensionsfonden är att säkerställa förmågan att täcka förväntade framtida pensionsförpliktelser.

Premien för 2019 var 2,5 procent av de anställdas löner mellan 1 och 71 gånger det genomsnittliga basbeloppet enligt den norska lagen om folketrygd. Premien baseras på genomsnittliga löner och basbelopp från föregående år. Anställda över 61 år omfattas inte. För 2019 uppgick betalda premier till 3 mn euro och betalningarna till planen omfattade 2 500 medarbetare. Premien för 2020 kommer att uppgå till 2,5 procent av de anställdas löner mellan 1 och 71 gånger det genomsnittliga basbeloppet enligt den norska lagen om folketrygd. Premierna för 2020 förväntas uppgå till 3 mn euro.

De anställda som uppfyller kraven för AFP är garanterade AFP-betalningar, oavsett arbetsgivarens betalningsförmåga. Detta innebär att de deltagande arbetsgivarna har gemensamt ansvar för två tredjedelar av pensionerna till de arbetstagare som vid var tidpunkt uppfyller kraven för AFP. Eventuellt underskott eller överskott vid avvecklingen av planen eller företags utträde ur planen har inte någon inverkan på Nordea.

Nyckelpersoner i ledande positioner

Koncernens samlade pensionsförpliktelser gällande nyckelpersoner i ledande positioner uppgick vid årets slut till 7 mn euro (6 mn euro). Dessa åtaganden täcks till stor del av förvaltningsstillgångar. Kostnaderna för förmånsbestämda pensioner (kostnader avseende tjänstgöring innevarande år, kostnader avseende tjänstgöring tidigare år samt regleringar, definierade i IAS 19) gällande nyckelpersoner i ledande positioner uppgick 2019 till 0 mn euro (0 mn euro). Utförlig information om nyckelpersoner i ledande positioner återfinns i not K8 "Personalkostnader".

K35. Efterställda skulder

Mn euro	31 dec 2019	31 dec 2018
Kärnprimärkapital	2 409	2 384
Supplementärt kapital	7 410	6 771
Summa	9 819	9 155

K36. För egna skulder ställda säkerheter

Mn euro	31 dec 2019	31 dec 2018
För egna skulder ställda säkerheter		
Värdepapper m m ¹	24 458	23 465
Utlåning till allmänheten	146 615	144 707
Övriga ställda säkerheter	12 922	3 727
Summa	183 995	171 899

Ovanstående säkerheter avser följande skulder

Skulder till kreditinstitut	12 178	13 062
In- och upplåning från allmänheten	5 569	2 402
Derivat	4 676	–
Emitterade värdepapper	113 283	107 647
Övriga skulder	2 464	2 587
Summa	138 170	125 698

1) Avser endast värdepapper som är redovisade i balansräkningen. Inlånade värdepapper och värdepapper förvärvade med återköpsklausuler redovisas ej i balansräkningen och ingår därmed inte i siffrorna. Upplysningar om sådana transaktioner finns i not K43 "Överförda tillgångar och erhållna säkerheter".

För egna skulder ställda säkerheter omfattar värdepapper som har pantsatts i samband med återköpsavtal och värdepapperslån. Transaktionerna genomförs enligt standardavtal som används av parterna på den finansiella marknaden. Motparter i dessa transaktioner är kreditinstitut och allmänheten. Transaktionerna är huvudsakligen kortfristiga med en löptid på mindre än tre månader.

Värdepapper i försäkringsverksamheten har ställts som säkerhet för motsvarande skulder till försäkringstagare.

Utlåning till allmänheten har ställts som säkerhet för emitterade säkerställda obligationer och bostadsobligationer i enlighet med lokala lagar och regler. I händelse av bolagets obestånd har innehavarna av obligationerna förmånsrätt i de tillgångar som är registrerade som säkerhetsmassa.

Resterande del av övriga ställda säkerheter avser ett bankcertifikat som pantsatts av Nordea i enlighet med myndighetskrav.

K37. Övriga ställda säkerheter

Övriga ställda säkerheter avser huvudsakligen värdepapper, däribland räntebärande värdepapper pantsatta för betalningsreglering gentemot centralbanker och clearinginstitut. Värdet på dessa uppgick till 3 919 mn euro (4 788 mn euro). Enligt villkoren krävs dagliga säkerheter som avser intradagslikviditeten. Ställda säkerheter för andra poster än bolagets egna skulder, till exempel för tredje mans räkning eller för bolagets egna eventualförpliktelser, redovisas också under denna post.

K38. Eventualförpliktelser

Mn euro	31 dec 2019	31 dec 2018
<i>Garantier</i>		
- Kreditgarantier	2 791	2 434
- Övriga garantier	13 855	13 949
Remburs	1 146	1 433
Övriga eventualförpliktelser	0	3
Summa	17 792	17 819

Inom ramen för den normala affärsverksamheten utfärdar Nordea olika former av garantier till förmån för Nordeas kunder. Kreditgarantier ges till kunder för att garantera åtaganden i andra kredit- och pensionsinstitut. Övriga garantier utgörs främst av kommersiella garantier såsom anbudsgarantier, garantier avseende förskottsbetalningar, garantier under ansvarstiden och exportrelaterade garantier. Eventualförpliktelser omfattar också outnyttjade återkalleliga importremburs och bekräftade exportremburs. Dessa transaktioner ingår i Nordeas tjänster och är till stöd för bankens kunder. Garantier och remburs är poster utanför balansräkningen, såvida det inte föreligger behov av reservering för att täcka en sannolik kreditförlust som uppstår på grund av att bedömningen är att gottgörelse ej kommer att erhållas. I tabellen ovan inkluderas alla garantier, även sådana där sannolikheten för ett utflöde av resurser är ytterst liten.

Nordea Bank Abp har gentemot vissa personer åtagit sig att under vissa förutsättningar svara för eventuell betalningsskyldighet som har uppkommit mot dem i deras egenskap av verkställande direktörer eller styrelseledamöter i dotterbolag till Nordea Bank Abp.

Nordea Bank Abp har avtalat om att medlemmarna i koncernledningen ska hållas skadelösa för utgifter i samband med juridisk rådgivning för att försvara sig emot eller bestrida vissa stämningar eller utredningar från tredje part, dock med undantag för brott eller handlingar som begåtts uppsåtligt eller av grov oaktsamhet. Ersättningen för respektive medlem i koncernledningen kan som högst uppgå till 37,5 mn euro, såvida inte styrelsen från fall till fall beslutar annat. Ersättningen ges endast för sådant som annat försäkringsskydd inte täcker.

En begränsad andel av de anställda har rätt till avgångsvederlag om de avskedas före deras normala pensionsålder. För ytterligare upplysningar, se not K8 "Personalkostnader".

Krav i civilrättsliga processer samt eventuella bötesförelägganden

Inom ramen för den normala affärsverksamheten är Nordea föremål för ett antal krav i civilrättsliga stämningar och tvister, varav de flesta rör relativt begränsade belopp, samt eventuella bötesförelägganden till följd av exempelvis tidigare svaga processer och rutiner för bekämpning av penningtvätt. Ingen av de pågående tvisterna bedöms för närvarande komma att medföra någon väsentlig negativ effekt på Nordea eller dess finansiella ställning. Som tidigare meddelats räknar Nordea med böter i Danmark för tidigare svaga processer och rutiner för bekämpning av penningtvätt, och en avsättning har gjorts för pågående penningtvättsärenden. Nordea kan inte utesluta risken för böter som skulle kunna påverka bankens finansiella resultat. Vissa av dessa utredningar skulle också kunna leda till stämningar. Se även not K2 "Risk- och likviditetshantering" och not K33 "Avsättningar".

K39. Åtaganden

Mn euro	31 dec 2019	31 dec 2018
Outnyttjad räkningskredit	28 871	29 626
Kreditlöften	46 459	43 661
Åtagande om framtida betalningar	222	100
Övriga åtaganden	1 511	1 092
Summa	77 063	74 479

Omvända återköpsavtal redovisas i balansräkningen på likviddagen. Nordea har per 31 december 2019 tecknat omvända återköpsavtal som ännu inte har likvidavräknats och som därmed inte redovisas i balansräkningen. På likviddagen kommer dessa omvända återköpsavtal till största delen ersätta existerande omvända återköpsavtal som ännu inte bokats bort från balansräkningen per 31 december 2019. Nettoeffekten i balansräkningen är begränsad. Dessa instrument har inte redovisats som åtaganden.

För ytterligare information, se not K1 "Redovisningsprinciper", avsnitt 26 om kreditåtaganden, not K19 "Derivatinstrument och säkringsredovisning" om derivatinstrument, not K43 "Överförda tillgångar och erhållna säkerheter" om omvända repor.

Nordea har dessutom ingått avtal att förvärva SG Finans för en överenskommen köpeskilling om 575 mn euro, avhängigt sedvanliga tillstånd. Se Förvaltningsberättelsen för ytterligare information.

K40. Klassificering av finansiella instrument

Tillgångar

31 dec 2019, mn euro	Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen						Summa
	Upplupet anskaffningsvärde (AC)	Obligatoriska	Från början värderade till verkligt värde via resultaträkningen (verkligt värde-optionen)	Derivat-instrument för säkring	Vekligt värde via övrigt totalresultat (FVOCI)	Icke finansiella tillgångar och intressebolag/joint ventures	
Kassa och tillgodohavanden hos centralbanker	35 509	–	–	–	–	–	35 509
Utlåning till centralbanker	5 889	3 318	–	–	–	–	9 207
Utlåning till kreditinstitut	5 724	2 792	–	–	–	–	8 516
Utlåning till allmänheten	245 226	77 514	–	–	–	–	322 740
Räntebärande värdepapper	3 489	28 460	4 088	–	28 893	–	64 930
Pantsatta finansiella instrument	–	6 265	–	–	886	–	7 151
Aktier och andelar	–	14 184	–	–	–	–	14 184
Tillgångar i placeringsportföljer och fondförsäkringsavtal	–	30 324	169	–	–	306	30 799
Derivatinstrument	–	36 784	–	2 327	–	–	39 111
Förändringar av verkligt värde för räntesäkrade poster i säkringsportföljer	217	–	–	–	–	–	217
Aktier och andelar i intresseföretag och joint ventures	–	–	–	–	–	572	572
Immateriella tillgångar	–	–	–	–	–	3 695	3 695
Materiella tillgångar	–	–	–	–	–	2 002	2 002
Förvaltningsfastigheter	–	–	–	–	–	1 585	1 585
Uppskjutna skattefordringar	–	–	–	–	–	487	487
Aktuella skattefordringar	–	–	–	–	–	362	362
Överskott förmånsbestämda pensioner	–	–	–	–	–	173	173
Övriga tillgångar	1 079	10 778	–	–	–	686	12 543
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	693	–	–	–	–	372	1 065
Summa	297 826	210 419	4 257	2 327	29 779	10 240	554 848

Skulder

31 dec 2019, mn euro	Upplupet anskaffnings- värde (AC)	Finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen				Summa
		Obligatoriska	Från början värderade till verkligt värde via resultaträkningen (verkligt värde-optionen)	Derivat- instrument för säkring	Icke finansiella skulder	
Skulder till kreditinstitut	23 330	8 974	–	–	–	32 304
In- och upplåning från allmänheten	164 027	4 698	–	–	–	168 725
Inlåning i placeringsportföljer och fondförsäkringsavtal	–	–	31 859	–	–	31 859
Skulder till försäkringstagare	–	–	3 318	–	15 928	19 246
Emitterade värdepapper	135 223	–	58 503	–	–	193 726
Derivatinstrument	–	40 298	–	1 749	–	42 047
Förändringar av verkligt värde för räntesäkrade poster i säkringsportföljer	2 018	–	–	–	–	2 018
Aktuella skatteskulder	–	–	–	–	742	742
Övriga skulder ¹	4 634	14 153	–	–	1 081	19 868
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	215	–	–	–	1 261	1 476
Uppskjutna skatteskulder	–	–	–	–	481	481
Avsättningar	–	–	–	–	570	570
Pensionsförpliktelser	–	–	–	–	439	439
Efterställda skulder	9 819	–	–	–	–	9 819
Summa	339 266	68 123	93 680	1 749	20 502	523 320

1) Varav leasingkulder klassificerade i kategorin Upplupet anskaffningsvärde 1 225 mn euro.

K40. Klassificering av finansiella instrument, forts.**Tillgångar**

31 dec 2018, mn euro	Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen						Summa
	Upplupet anskaffningsvärde (AC)	Obligatoriska	Från början värderade till verkligt värde via resultaträkningen (verkligt värde-optionen)	Derivat-instrument för säkring	Vekligt värde via övrigt totalresultat (FVOCI)	Icke finansiella tillgångar och intressebolag/joint ventures	
Kassa och tillgodohavanden hos centralbanker	41 578	–	–	–	–	–	41 578
Utlåning till centralbanker	6 446	1 196	–	–	–	–	7 642
Utlåning till kreditinstitut	8 827	2 493	–	–	–	–	11 320
Utlåning till allmänheten	234 471	73 833	–	–	–	–	308 304
Räntebärande värdepapper	3 384	32 682	7 134	–	33 022	–	76 222
Pantsatta finansiella instrument	–	7 026	–	–	542	–	7 568
Aktier och andelar	–	12 452	–	–	–	–	12 452
Tillgångar i placeringsportföljer och fondförsäkringsavtal	–	24 272	153	–	–	158	24 583
Derivatinstrument	–	33 915	–	3 110	–	–	37 025
Förändringar av verkligt värde för räntesäkrade poster i säkringsportföljer	169	–	–	–	–	–	169
Aktier och andelar i intresseföretag och joint ventures	–	–	–	–	–	1 601	1 601
Immateriella tillgångar	–	–	–	–	–	4 035	4 035
Materiella tillgångar	–	–	–	–	–	546	546
Förvaltningsfastigheter	–	–	–	–	–	1 607	1 607
Uppskjutna skattefordringar	–	–	–	–	–	164	164
Aktuella skattefordringar	–	–	–	–	–	284	284
Överskott förmånsbestämda pensioner	–	–	–	–	–	246	246
Övriga tillgångar	955	12 473	–	–	–	1 321	14 749
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	989	–	–	–	–	324	1 313
Summa	296 819	200 342	7 287	3 110	33 564	10 286	551 408

Skulder

31 dec 2018, mn euro	Finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen					Summa
	Upplupet anskaffningsvärde (AC)	Obligatoriska	Från början värderade till verkligt värde via resultaträkningen (verkligt värde-optionen)	Derivat-instrument för säkring	Icke finansiella skulder	
Skulder till kreditinstitut	33 933	8 486	–	–	–	42 419
In- och upplåning från allmänheten	158 433	6 525	–	–	–	164 958
Inlåning i placeringsportföljer och fondförsäkringsavtal	–	–	25 653	–	–	25 653
Skulder till försäkringstagare	–	–	3 234	–	14 996	18 230
Emitterade värdepapper	135 644	–	54 778	–	–	190 422
Derivatinstrument	–	38 624	–	923	–	39 547
Förändringar av verkligt värde för räntesäkrade poster i säkringsportföljer	1 273	–	–	–	–	1 273
Aktuella skatteskulder	–	–	–	–	414	414
Övriga skulder	989	17 828	–	–	4 498	23 315
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	273	–	–	–	1 423	1 696
Uppskjutna skatteskulder	–	–	–	–	706	706
Avsättningar	–	–	–	–	321	321
Pensionsförpliktelser	–	–	–	–	398	398
Efterställda skulder	9 155	–	–	–	–	9 155
Summa	339 700	71 463	83 665	923	22 756	518 507

K40. Klassificering av finansiella instrument, forts.

Utlåning redan från början värderade till verkligt värde via resultaträkningen

Mn euro	2019	2018
Redovisat värde vid årets slut	4 257	7 287
Maximal exponering för kreditrisk vid årets slut	4 257	7 287
Nominellt belopp på kreditderivat som används för att begränsa den maximala exponeringen för kreditrisk vid årets slut	–	–
Förändring i verkligt värde till följd av förändring i egen kreditrisk under året	–	–
Förändring i verkligt värde till följd av förändring i egen kreditrisk ackumulerat	–	–
Förändring i verkligt värde av kreditderivat under året	–	–
Förändring i verkligt värde av relaterade kreditderivat ackumulerat	–	–

Tillgångar som från början klassificerats i kategorin Från början värderade till verkligt värde via resultaträkningen (verkligt värde-optionen) består av alla underliggande tillgångar i finansiella avtal inom Nordea Life & Pension 4 088 mn euro (7 134 mn euro). Även tillgångar i placeringsportföljer och fondförsäkringsavtal i Life 169 mn euro (153 mn euro) är klassificerade i denna kategori. För mer information se not K1 avsnitt 13. Nordea uppger inte om effekten av förändring i kreditrisk på dessa tillgångars verkliga värden och förändring i verkligt värde av relaterade kreditderivat eftersom sådana värdeförändringar omedelbart kommer att resultera i väsentligen samma förändring i redovisat värde på motsvarande skulder till försäkringstagare dvs förändring i egen kreditrisk på dessa tillgångar i Life kommer inte att få någon väsentlig påverkan på resultaträkningen eller eget kapital.

Finansiella skulder som från början värderats till verkligt värde via resultaträkningen utgörs av emitterade hypoteksobligationer i det danska dotterföretaget Nordea Kredit Realkreditaktieselskab 55 766 mn euro (51 616 mn euro) emitterade strukturerade obligationer i Markets verksamhet 2 737 mn euro (3 162 mn euro) inlåning kopplad till avkastning på separata tillgångar 4 377 mn euro (3 964 mn euro) och finan-

siella avtal och placeringsportföljer i livförsäkringsrörelsen 30 800 mn euro (24 923 mn euro). För emitterade strukturerade obligationer i Markets redovisas förändring i verkligt värde till följd av förändring i den egna kreditrisken i övrigt totalresultat (OCI) och Nordea beräknar förändringen i den egna kreditrisken utifrån förändringen i riskpremien på Nordeas upplåning genom att anta att likviditetspremien för emissionen är konstant över tid. Förändring i riskpremien uppskattas genom att jämföra värdet på affärerna med hjälp av den ursprungliga riskpremien för upplåning vid emissions-tidpunkten och den verkliga riskpremien för upplåning vid rapporteringstidpunkten. Denna modell bedöms ge den bästa uppskattningen av den egna kreditriskens inverkan. Värdet av finansiella avtal i livförsäkringsverksamheten och inlåning med tillgångslänkad avkastning är direkt beroende av tillgångarna i dessa avtal och påverkas därför inte av förändringar i den egna kreditrisken.

Förändring i verkligt värde till följd av förändringar i egen kreditrisk på hypoteksobligationer emitterade av Nordea Kredit Realkreditaktieselskab beräknas genom att fastställa den beloppsmässiga förändringen i verkligt värde som inte är hänförligt till marknadsvillkor. Den metod som används för att fastställa den beloppsmässiga förändringen i marknadsvillkor är baserad på relevanta jämförelseräntor vilket är den genomsnittliga avkastningen på danska och tyska (euro) statsobligationer. Denna modell bedöms generera den bästa uppskattningen av påverkan på egen kreditrisk. Förändringen i egen kreditrisk på emitterade hypoteksobligationer i Nordea Kredit Realkreditaktieselskab redovisas inte i övrigt totalresultat (OCI) eftersom det skulle skapa en redovisningsmässig mismatch med den motsvarande förändringen i verkligt värde på hypotekslånen som redovisas i resultaträkningen. Av den anledningen redovisas hela förändringen i verkligt värde på emitterade hypoteksobligationer i Nordea Kredit Realkreditaktieselskab i resultaträkningen. För de emitterade hypoteksobligationerna kommer en förändring i skuldernas kreditrisk och pris ha en motsvarande effekt på lånens värden eftersom en förändring i priset på obligationerna kommer att tas ut av en motsatt förändring av värdet på förtidsinlösenoptionen i lånen.

Finansiella skulder redan från början värderade till verkligt värde (verkligt värde-optionen)

Mn euro	2019			2018		
	Skulder där förändring i kreditrisk presenteras i Övrigt totalresultat (OCI)	Skulder där förändring i kreditrisk presenteras i resultaträkningen	Summa	Skulder där förändring i kreditrisk presenteras i Övrigt totalresultat (OCI)	Skulder där förändring i kreditrisk presenteras i resultaträkningen	Summa
Redovisat värde	2 737	90 943	93 680	3 162	80 503	83 665
Belopp att betala vid förfall ¹⁾	2 737	93 317	96 054	3 322	81 600	84 922
Förändring i verkligt värde till följd av förändring i kreditrisk, under året	–15	94	79	20	–54	–34
Förändring i verkligt värde till följd av förändring i kreditrisk, ackumulerat	–5	–456	–461	10	–550	–540

1) Skulder till försäkringstagare har ingen fast löptid och inget fastsatt belopp att betala vid förfall. Belopp att betala vid förfall har för dessa skulder bedömts uppgå till det redovisade värdet.

K41. Tillgångar och skulder till verkligt värde

Verkligt värde på finansiella tillgångar och skulder

Mn euro	31 dec 2019		31 dec 2018	
	Redovisat värde	Verkligt värde	Redovisat värde	Verkligt värde
Finansiella tillgångar				
Kassa och tillgodo-havanden hos centralbanker	35 509	35 509	41 578	41 578
Utlåning	340 680	343 410	327 435	330 681
Räntebärande värdepapper	64 930	65 047	76 222	76 334
Pantsatta finansiella instrument	7 151	7 151	7 568	7 568
Aktier och andelar	14 184	14 184	12 452	12 452
Tillgångar i placeringsportföljer och fondförsäkringsavtal	30 493	30 493	24 425	24 425
Derivatinstrument	39 111	39 111	37 025	37 025
Övriga tillgångar	11 857	11 857	13 428	13 428
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	693	693	989	989
Summa	544 608	547 455	541 122	544 480

Mn euro	31 dec 2019		31 dec 2018	
	Redovisat värde	Verkligt värde	Redovisat värde	Verkligt värde
Finansiella skulder				
Inlåning och skuldinstrument	406 592	407 337	408 227	409 014
Skulder till försäkringstagare	31 859	31 859	25 653	25 653
Inlåning i placeringsportföljer och fondförsäkringsavtal	3 318	3 318	3 234	3 234
Derivatinstrument	42 047	42 047	39 547	39 547
Övriga skulder	17 562	17 562	18 817	18 817
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	215	215	273	273
Summa	501 593	502 338	495 751	496 538

För information om värdering av poster redovisade till verkligt värde i balansräkningen, se not K1 och avsnittet "Fastställeande av verkligt värde för poster som redovisats till verkligt värde i balansräkningen" nedan. För information om värdering av poster som inte redovisats till verkligt värde i balansräkningen, se avsnittet "Finansiella tillgångar och skulder som inte redovisas till verkligt värde i balansräkningen" nedan.

Tillgångar och skulder redovisade till verkligt värde i balansräkningen

Fördelning i hierarkin för verkligt värde

31 dec 2019, mn euro	Instrument med publicerade prisnoteringar på en aktiv marknad (nivå 1)	Varav Life	Värderingsmetod baserad på observerbara marknadsdata (nivå 2)	Varav Life	Värderingsmetod baserad på icke observerbara marknadsdata (nivå 3)	Varav Life	Summa
Tillgångar till verkligt värde i balansräkningen¹							
Utlåning till centralbanker	–	–	3 318	–	–	–	3 318
Utlåning till kreditinstitut	–	–	2 792	–	–	–	2 792
Utlåning till allmänheten	–	–	77 514	–	–	–	77 514
Räntebärande värdepapper ²	19 694	1 487	48 726	2 660	172	13	68 592
Aktier och andelar	11 825	10 184	325	322	2 034	860	14 184
Tillgångar i placeringsportföljer och fondförsäkringsavtal	30 078	26 129	359	359	362	362	30 799
Derivatinstrument	37	–	37 717	12	1 357	–	39 111
Förvaltningsfastigheter	–	–	–	–	1 585	1 578	1 585
Övriga tillgångar	–	–	10 743	–	35	34	10 778
Summa	61 634	37 800	181 494	3 353	5 545	2 847	248 673
Skulder till verkligt värde i balansräkningen¹							
Skulder till kreditinstitut	–	–	8 974	–	–	–	8 974
In- och upplåning från allmänheten	–	–	4 698	–	–	–	4 698
Inlåning i placeringsportföljer och fondförsäkringsavtal	–	–	31 859	27 482	–	–	31 859
Skulder till försäkringstagare	–	–	3 318	3 318	–	–	3 318
Emitterade värdepapper	8 155	–	48 116	–	2 232	–	58 503
Derivatinstrument	59	–	40 805	13	1 183	–	42 047
Övriga skulder	3 587	–	10 564	–	2	–	14 153
Summa	11 801	–	148 334	30 813	3 417	–	163 552

1) Samtliga poster värderas till verkligt värde vid slutet av varje rapportperiod.

2) Varav 7 151 mn euro avser balansposten Pantsatta finansiella instrument.

K41. Tillgångar och skulder till verkligt värde, forts.

Tillgångar och skulder redovisade till verkligt värde i balansräkningen
Fördelning i hierarkin för verkligt värde

31 dec 2018, mn euro	Instrument med publicerade prisnoteringar på en aktiv marknad (nivå 1)	Varav Life	Värderingsmetod baserad på observerbara marknadsdata (nivå 2)	Varav Life	Värderingsmetod baserad på ej observerbara marknadsdata (nivå 3)	Varav Life	Summa
Tillgångar till verkligt värde i balansräkningen¹							
Utlåning till centralbanker	–	–	1 196	–	–	–	1 196
Utlåning till kreditinstitut	–	–	2 493	–	–	–	2 493
Utlåning till allmänheten	–	–	73 833	–	–	–	73 833
Räntebärande värdepapper ²	30 947	3 896	49 130	3 393	329	4	80 406
Aktier och andelar	10 159	8 381	596	595	1 697	916	12 452
Tillgångar i placeringsportföljer och fondförsäkringsavtal	24 167	20 692	227	227	189	189	24 583
Derivatinstrument	70	–	35 917	89	1 038	–	37 025
Förvaltningsfastigheter	–	–	–	–	1 607	1 588	1 607
Övriga tillgångar	–	–	12 399	–	74	–	12 473
Summa	65 343	32 969	175 791	4 304	4 934	2 697	246 068
Skulder till verkligt värde i balansräkningen¹							
Skulder till kreditinstitut	–	–	8 486	–	–	–	8 486
In- och upplåning från allmänheten	–	–	6 525	–	–	–	6 525
Inlåning i placeringsportföljer och fondförsäkringsavtal	–	–	25 653	21 689	–	–	25 653
Skulder till försäkringstagare	–	–	3 234	3 234	–	–	3 234
Emitterade värdepapper	12 405	–	39 746	–	2 627	–	54 778
Derivatinstrument	42	–	38 482	80	1 023	–	39 547
Övriga skulder	7 192	–	10 622	–	14	–	17 828
Summa	19 639	–	132 748	25 003	3 664	–	156 051

1) Samtliga poster värderas till verkligt värde vid slutet av varje rapportperiod.

2) Varav 7 568 mn euro avser balansposten Pantsatta finansiella instrument.

Fastställande av verkligt värde för poster som redovisats till verkligt värde i balansräkningen

För tillgångar och skulder som redovisas till verkligt värde sker en uppdelning på de tre nivåerna i IFRS hierarki för verkligt värde. Hierarkin ger högst prioritet till noterade priser (ojusterade) på aktiva marknader för identiska tillgångar och skulder (nivå 1) och lägsta prioritet till ej observerbara indata (nivå 3). Klassificeringen av dessa instrument baseras på den lägsta nivå indata som är väsentlig för verkligt värde värderingen i sin helhet.

I nivå 1 i hierarkin för verkligt värde återfinns tillgångar och skulder som värderats med hjälp av ojusterade noterade priser på aktiva marknader för identiska tillgångar och skulder. En aktiv marknad för en tillgång eller skuld är en marknad där transaktioner för tillgången eller skulden inträffar tillräckligt ofta och med tillräcklig volym för att ge löpande prisinformation. Denna kategori omfattar noterade derivat, noterade aktier, statsobligationer i utvecklade länder och de mest likvida bostadsobligationerna och företagsobligationerna som har direkta prisnoteringar för handel.

I nivå 2 i hierarkin för verkligt värde återfinns tillgångar och skulder som inte har noterade marknadspriser direkt tillgängliga från aktiva marknader. Verkligt värde baseras på noterade priser för liknande tillgångar eller skulder på aktiva marknader, eller noterade priser på identiska eller liknande tillgångar eller skulder på marknader som inte är aktiva. Verkligt värde kan också beräknas med hjälp av värderingsmetoder eller värderingsmodeller som baseras på marknadspriser eller indata på balansdagen, om eventuella ej observerbara indata har haft en obetydlig inverkan på de verkliga värdena.

Bland dessa instrument återfinns huvuddelen av Nordeas OTC-derivat, köpta/sålda värdepapper enligt återförsäljnings-/ återköpsavtal, lånade/utlånade värdepapper och andra instrument där inputdata i värderingsmetoden eller värderingsmodellen baseras på uppgifter från en aktiv marknad.

I nivå 3 i hierarkin för verkligt värde återfinns de tillgångar och skulder för vilka verkliga värde inte kan erhållas direkt från noterade marknadspriser eller indirekt via värderingsmetoder eller värderingsmodeller som bygger på observerbara marknadspriser eller indata. Hit hör vanligen investeringar i onoterade värdepapper, private equity-fonder, hedgefonder, fastigheter, mer komplexa OTC-derivat där ej observerbara marknadsdata har en betydande inverkan på de verkliga värdena, vissa komplexa eller strukturerade finansiella instrument och illikvida räntebärande värdepapper. Komplicerade värderingsmodeller kännetecknas ofta av att de bygger på modellspecifika och ej observerbara indata.

Alla värderingsmodeller, både komplexa och enkla, använder sig av marknadspriser och indata, bland annat räntor, volatilitet och korrelation. Vissa marknadspriser och indata är observerbara, medan andra inte är det. För de flesta vanliga valutor är räntorna observerbara, och de implicita volatilitets- och korrelationstalen för dessa valutor och räntor är observerbara genom optionspriser upp till en viss löptid. Implicita volatilitets- och korrelationstal är också observerbara för de mest likvida aktieinstrumenten. För mindre likvida aktieinstrument är optionsmarknaden tämligen illikvid, och därför är de implicita volatilitets- och korrelationstalen inte observerbara. För varje instrument mäts känsligheten för ej observerbara

K41. Tillgångar och skulder till verkligt värde, forts.

data. Om ej observerbara data har en betydande inverkan på värderingen klassificeras instrumentet som tillhörande nivå 3 i hierarkin för verkligt värde.

För räntebärande värdepapper görs uppdelningen i de tre nivåerna med hjälp av en intern prissättningsmetod. Dessa värdepapper kan antingen vara noterade på en aktiv marknad (nivå 1) eller värderade med hjälp av en metod där priset baseras på observerbara marknadsdata (nivå 2). Om påverkan från ej observerbara parametrar på värderingen av obligationen är väsentlig klassificeras obligationen i nivå 3 i hierarkin för verkligt värde.

För OTC-derivat används värderingsmodeller för att fastställa verkligt värde. Modellerna har vanligtvis utvecklats internt och baseras på antaganden om beteenden hos de underliggande tillgångarna och statistiska scenarionalyser. De flesta OTC-derivat hänförs till nivå 2 i hierarkin för verkligt värde, vilket betyder att alla väsentliga indata och modellparametrar kan observeras på aktiva marknader.

Värderingen av private equity-fonder och onoterade aktier är till sin karaktär mer osäker än värdering av mer aktivt handlade aktieinstrument. Nordea lägger vikt vid ett konsekvent tillvägagångssätt både när det gäller olika tillgångar och över tiden. Metoderna som tillämpas följer anvisningarna i "International Private Equity and Venture Capital Valuation Guidelines", som utfärdats av IPEV Board. Dessa anvisningar används som bästa praxis i private equity-branschen. För USA-baserade fonder används liknande metoder.

Nordea har också lån och emitterade skuldebrev i dotterföretaget Nordea Kredit Realkreditaktieselskab, värderade till verkligt värde. När Nordea beviljar bolån till låntagare i enlighet med dansk lagstiftning om bostadsfinansiering emitterar Nordea samtidigt skuldebrev med matchande villkor, så kallad "matchad finansiering". Verkligt värde för emitterade skuldebrev baseras på noterade priser. Eftersom låntagarna har rätt att köpa skuldebrev som emitterats av Nordea på marknaden och återlämna dessa som betalning för sina lån, är det verkliga värdet på lånen samma som det verkliga värdet på de emitterade skuldebreven (till följd av att omvärderingen av återbetalningsoptionen finns inbäddad i lånet), justerat för förändringar i kreditrisken hos låntagaren och det verkliga värdet av kreditmarginalen för varje lån.

Verkligt värde på finansiella tillgångar och skulder beräknas vanligen som det teoretiska nuvärdet av de enskilda instrumenten. Denna beräkning kompletteras med justeringar på portföljnivå.

Vid värderingen av derivat till verkligt värde gör Nordea justeringar i form av så kallade credit value adjustments (CVA) och debt value adjustments (DVA). CVA och DVA speglar hur motpartens kreditrisk respektive Nordeas egen kreditvärdighet påverkar derivatets verkliga värde. Beräkningarna baseras på uppskattningar av exponering vid fallissemang, sannolikhet för fallissemang och återvinningsgrad, för varje enskild motpart. För CVA och DVA baseras exponering vid fallissemang vanligen på förväntad exponering och fastställs

genom simulering av underliggande riskfaktorer. För motparter som inte har ett omsättningsbart CDS-kontrakt, fastställs sannolikhet för fallissemang med hjälp av en tvärsnittsregressionsmodell som beräknar en ungefärligt CDS-spread utifrån motpartens ratingregion och bransch.

Effekten av upplåningskostnader och upplåningskostnadsminskningar på värderingen av derivatinstrument utan säkerhet eller med obalanserad säkerhet redovisas som en verkligt värdejustering för finansieringskostnad (funding fair value adjustment, FFVA). Därutöver inkluderar Nordea justeringar för prisskillnaden mellan köp- och säljpris samt justeringar för modellrisk i verkligt värde.

Nordea har under 2019 bytt redovisningsprincip för beräkning av finansieringskostnadernas och finansieringsförmånnernas inverkan på värderingen av derivat utan eller med otillräcklig säkerhet (FFVA) för att åtgärda en identifierad dubbelräkning jämfört med CVA.

Värderingen till verkligt värde av förvaltningsfastigheter tar hänsyn till en marknadsaktörs förmåga att generera ekonomiska fördelar genom att använda förvaltningsfastigheterna på maximala och bästa sätt, det vill säga tar hänsyn till den användning av förvaltningsfastigheterna som är fysiskt möjligt, lagligen tillåten och finansiellt genomförbart. I dagsläget används förvaltningsfastigheterna i Nordea på det maximala och bästa sätt. Vid värderingen av förvaltningsfastigheterna tas också hänsyn till fastighetens syfte och art genom att tillämpa den lämpligaste värderingsmetoden. Den vanliga värderingsmetoden är en diskonterad kassaflödesmodell som använder aktuella kassaflöden, marknadsräntor och aktuell avkastning.

Överföringar mellan nivå 1 och nivå 2

Nordea har under året också överfört räntebärande värdepapper (inklusive pantsatta finansiella instrument) till ett värde av 4 272 mn euro (6 778 mn euro) från nivå 1 till nivå 2 och 701 mn euro (3 169 mn euro) från nivå 2 till nivå 1 i verkligt värde-hierarkin. Nordea har också överfört derivattillgångar till ett värde av 0 mn euro (4 mn euro) och derivat-skulder till ett värde av 4 mn euro (2 mn euro) från nivå 2 till nivå 1. Nordea har också överfört emitterade värdepapper till ett värde av 4 455 mn euro (7 534 mn euro) från nivå 1 till nivå 2 och 0 mn euro (384 mn euro) från nivå 2 till nivå 1. Dessutom har Nordea överfört övriga skulder från nivå 1 till nivå 2 till ett värde av 1 426 mn euro (1 494 mn euro) och 1 mn euro (128 mn euro) från nivå 2 till nivå 1. Orsaken till dessa överföringar från nivå 1 till nivå 2 var att instrumenten upphörde att handlas aktivt under året och verkligt värde har nu beräknats med värderingsmetoder baserade på observerbar marknadsdata. Orsaken till överföringarna från nivå 2 till nivå 1 var att instrumenten handlades aktivt under perioden och tillförlitliga prisnoteringar fanns tillgängliga på marknaden. Överföringar mellan nivåerna anses ha skett vid årets slut.

K41. Tillgångar och skulder till verkligt värde, forts.**Förändringar i nivå 3**

2019, mn euro	Vinster och förluster som redovisats i resultaträkningen under året			Redovisat i övrigt totalresultat	Köp/emissioner	Försäljningar	Avräkningar/likvider	Överföringar till nivå 3	Överföringar från nivå 3	Omklassificering ¹	Omräkningsdifferenser	31 dec 2019
	1 jan 2019	Realiserade	Orealiserade									
Räntebärande värdepapper	329	-1	8	-	14	-180	2	-	-	-	-	172
- varav Life	4	-	9	-	-	-1	1	-	-	-	-	13
Aktier och andelar	1 697	123	51	-	358	-419	-19	169	-31	91	14	2 034
- varav Life	916	42	-25	-	35	-221	-19	166	-31	-	-3	860
Tillgångar i placeringsportföljer och fondförsäkringsavtal	189	2	45	-	145	-22	2	1	-	-	-	362
- varav Life	189	2	45	-	145	-22	2	1	-	-	-	362
Derivatinstrument (netto)	15	-121	200	-	-33	-	121	-	-8	-	-	174
Övriga tillgångar	74	-	-5	-	-	-	-33	-	-	-	-1	35
- varav Life	40	-	-	-	-	-	-6	-	-	-	-	34
Förvaltningsfastigheter	1 607	2	39	-	103	-157	-	-	-	-10	1	1 585
- varav Life	1 588	2	38	-	101	-145	-	-	-	-7	1	1 578
Emitterade värdepapper	2 627	54	-232	-8	422	-	-634	3	-	-	-	2 232
Övriga skulder	14	-	-	-	1	-13	-	-	-	-	-	2

1) Till följd av att Nordea Bank S.A inte längre konsolideras har Aktier och andelar i level 3 ökat med 91 mn euro och Förvaltningsfastigheter i level 3 minskat med 3 mn euro. Dessutom har förvaltningsfastigheter i level 3 till ett värde av 7 mn euro omklassificerats från Förvaltningsfastigheter till Materiella tillgångar.

Orealiserade vinster och förluster avser de tillgångar och skulder som innehas vid årets slut. Orsaken till överföringen från nivå 3 var att observerbara marknadsdata blev tillgängliga. Orsaken till överföringen till nivå 3 var att observerbara marknadsdata inte längre fanns tillgängliga. Överföringar

från en nivå till en annan anses ha skett i slutet av året. Vinster och förluster redovisade i resultaträkningen under året ingår i posten "Nettoresultat av poster till verkligt värde" (se not K6). Tillgångar och skulder avseende derivatinstrument redovisas netto.

2018, mn euro	Vinster och förluster som redovisats i resultaträkningen under året			Redovisat i övrigt totalresultat	Köp/emissioner	Försäljningar	Avräkningar/likvider	Överföringar till nivå 3	Överföringar från nivå 3	Omklassificering	Omräkningsdifferenser	31 dec 2018
	1 jan 2018	Realiserade	Orealiserade									
Räntebärande värdepapper	168	-2	2	-	169	-9	2	-	-	-	-1	329
- varav Life	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-1	4
Aktier och andelar	1 584	130	66	-	317	-333	-64	5	-	-3	-5	1 697
- varav Life	927	84	12	-	103	-135	-64	5	-	-	-16	916
Tillgångar i placeringsportföljer och fondförsäkringsavtal	342	4	-7	-	-55	-86	-3	-	-	-	-6	189
- varav Life	342	4	-7	-	-55	-86	-3	-	-	-	-6	189
Derivatinstrument (netto)	453	-264	-431	-	-	18	246	3	-10	-	-	15
Övriga tillgångar	-	-	-	-	6	-	-	68	-	-	-	74
- varav Life	-	-	-	-	-	-	-	40	-	-	-	40
Förvaltningsfastigheter	1 448	-	57	-	131	-15	-	-	-	-	-14	1 607
- varav Life	1 437	-	57	-	113	-5	-	-	-	-	-14	1 588
Emitterade värdepapper	4 009	3	-585	-23	437	-	-1 215	1	-	-	-	2 627
Övriga skulder	-	-	-	-	-	-	-	14	-	-	-	14

K41. Tillgångar och skulder till verkligt värde, forts.

Processen för värdering till verkligt värde Finansiella instrument

Värderingsprocessen i Nordea utgörs av flera steg. Första steget är att ta fram medelpriset vid dagens slut. Det är affärsområdena som ansvarar för att fastställa korrekta priser för värderingsprocessen. Dessa priser är antingen internt fastställda av en tradingenhet eller inhämtade från externa källor. Värderingspriserna och värderingsmetoderna kontrolleras och testas därefter av en kontrollenhet i första försvarslinjen som är oberoende från de risktagande enheterna i front office. Allra viktigast i kontrollprocessen är den oberoende kontrollen av priser. Här kontrolleras riktigheten i värderingarna med hjälp av data från oberoende källor. Slutligen analyseras resultatet av värderingskontrollen och värderingarna, och eventuella noteringar eskaleras. Kontrollen av riktigheten i priser och andra parametrar utförs som minimum på månadsbasis och för många produkter dagligen. Information från tredje man, såsom prisnoteringar och annan prisinformation från mäklare, används som jämförelseuppgifter vid kontrollen. Jämförelseuppgifternas kvalitet bedöms regelbundet.

Justeringar till verkligt värde på portföljnivå och uppskjutna dag 1-resultat från nivå 3-transaktioner beräknas och rapporteras månadsvis. Den faktiska bedömningen av instrument i hierarkin för verkligt värde utförs kontinuerligt.

Specialiserade team inom enheten Balance Sheet Risk Control (BSRC) är ansvariga för att se över och oberoende bedömma de värderingar som utförs av affärsområdena. Dessa team är ansvariga för översyn av värderingar inom den andra försvarslinjen, med oberoende rapporteringsansvar till CRO och BAC.

Förvaltningsfastigheter

Huvuddelen av förvaltningsfastigheterna i Nordea innehas av Nordea Liv och Pension (NLP). Förvaltningsfastigheterna i NLP värderas en gång i kvartalet av fastighetsavdelningarna i respektive bolag inom NLP, och arbetet utförs helt eller delvis av externa värderare. De avdelningar som använder sig av sina egna metoder jämför fastigheternas värdeförändringar med värderingar gjorda för liknande fastigheter av externa värderare. Värderingen presenteras för, och godkänns av, ledningen i respektive bolag. Finansdirektören i vart och ett av bolagen inom NLP godkänner de tillämpade metoderna och ansvarar för de värden som används. Principerna som tillämpas i samtliga bolag överensstämmer med de nationella tillsynsmyndigheternas bestämmelser, som i sin tur överensstämmer med internationella värderingsprinciper och IFRS.

Dessutom finns en Investment Operation Committee (IOC), som är ett gemensamt forum för frågor som rör värdering och redovisning av i NLP:s investeringsverksamhet. Bolagen inom NLP rapporterar regelbundet till IOC, och IOC rapporterar kvartalsvis till Nordeakoncernens Group Valuation Committee.

Förvaltningsfastigheterna i NLP fungerar som skuldtäckning gentemot försäkringstagarna i liv- och fondförsäkringsavtal samt i finansiella avtal, vilket innebär att effekten på Nordeas resultaträkning och eget kapital beror på återbäringsmedlen och återbäringsavtalen i det bolag som äger fastigheten.

K41. Tillgångar och skulder till verkligt värde, forts.

Värderingsmetoder och indata som används vid värderingen till verkligt värde i nivå 3

31 dec 2019, mn euro	Verkligt värde	Varav Life ¹	Värderingsmetoder	Ej observerbara indata	Intervall för verkligt värde
Räntebärande värdepapper					
Bolåneinstitut och andra kreditinstitut ²	164	9	Diskonterade kassaflöden	Kreditspread	–16/16
Företag	8	4	Diskonterade kassaflöden	Kreditspread	–0/0
Summa	172	13			–16/16
Aktier och andelar					
Private equity-fonder	833	489	Andelsvärde ³		–93/93
Hedgefonder	87	83	Andelsvärde ³		–8/8
Kreditfonder	421	167	Andelsvärde/analytikerkonsensus ³		–35/35
Övriga fonder	289	115	Andelsvärde/fondkurser ³		–26/26
Övrigt ⁴	460	62	–		–32/32
Summa	2 090	916			–194/194
Derivatinstrument					
Räntederivat	265	–	Optionsmodell	Korrelationer Volatilitet	–31/35
Aktiederivat	–10	–	Optionsmodell	Korrelationer Volatilitet Utdelning	–6/3
Valutaderivat	–16	–	Optionsmodell	Korrelationer Volatilitet	–0/0
Kreditderivat	–69	–	Kreditderivatmodell	Korrelationer Återvinningsgrad Volatilitet	–24/26
Övrigt	4	–	Optionsmodell	Korrelationer Volatilitet	–0/0
Summa	174	–			–61/64
Emitterade värdepapper					
Emitterade strukturerade obligationer	2 232	–	Kreditderivatmodell	Korrelationer Återvinningsgrad Volatilitet	–11/11
Summa	2 232	–			–11/11
Övrigt, netto					
Övriga tillgångar och Övriga skulder	33	34			–4/4
Summa	33	34			–4/4

1) Innehav i finansiella instrument utgör en stor del av livförsäkringsrörelsen, i syfte att fullgöra åtaganden i försäkringsavtal och finansiella avtal. Vinster och förluster hänförliga till dessa instrument allokteras nästan uteslutande till försäkringstagarna och påverkar därmed inte Nordeas eget kapital.

2) Varav 155 mn euro prissätts utifrån en kreditspread (skillnaden mellan diskonteringsräntan och LIBOR) på 1,45 procent, och en rimlig förändring av denna kreditspread skulle inte påverka det verkliga värdet med tanke på återköpsmöjligheten.

3) Verkligt värde baseras på kurser och andelsvärden som erhållits av externa leverantörer/förvaltare. Dessa kurser fastställs utifrån värdeutvecklingen i de underliggande tillgångarna. Den allra vanligaste värderingsmetoden för private equity-fonder hos leverantörer/förvaltare överensstämmer med anvisningarna i International Private Equity and Venture Capital Valuation (IPEV), som utfärdats av Invest Europe (tidigare kallad EVCA). Ungefär 40 procent av innehavet i private equity-fonder justeras/värderas internt utifrån IPEV-anvisningarna. De redovisade värdena för dessa ligger i intervallet 3 till 100 procent jämfört med de värden som erhållits från leverantörer/förvaltare.

4) Varav 56 mn euro relateras till tillgångar i placeringsportföljer och fondförsäkringsavtal.

K41. Tillgångar och skulder till verkligt värde, forts.

Värderingsmetoder och indata som används vid värderingen till verkligt värde i nivå 3

31 dec 2018, mn euro	Verkligt värde	Varav Life ¹	Värderingsmetoder	Ej observerbara indata	Intervall för verkligt värde
Räntebärande värdepapper					
Bolåneinstitut och andra kreditinstitut ²	323	–	Diskonterade kassaflöden	Kreditspread	–32/32
Företag	6	4	Diskonterade kassaflöden	Kreditspread	–0/0
Summa	329	4			–32/32
Aktier och andelar					
Private equity-fonder	745	457	Andelsvärde ³		–84/84
Hedgefonder	102	83	Andelsvärde ³		–6/6
Kreditfonder	398	176	Andelsvärde/analytikerkonsensus ³		–33/33
Övriga fonder	292	183	Andelsvärde/fondkurser ³		–26/26
Övrigt ⁴	191	48	–		–16/16
Summa	1 728	947			–165/165
Derivatinstrument					
Räntederivat	259	–	Optionsmodell	Korrelationer Volatilitet	–13/14
Aktiederivat	–25	–	Optionsmodell	Korrelationer Volatilitet Utdelning	–12/8
Valutaderivat	–13	–	Optionsmodell	Korrelationer Volatilitet	–0/0
Kreditderivat	–212	–	Kreditderivatmodell	Korrelationer Återvinningsgrad Volatilitet	–34/33
Övrigt	6	–	Optionsmodell	Korrelationer Volatilities	–0/0
Summa	15	–			–59/55
Emitterade värdepapper					
Emitterade strukturerade obligationer	2 627	–	Kreditderivatmodell	Korrelationer Återvinningsgrad Volatilitet	–13/13
Total	2 627	–			–13/13
Övrigt, netto					
Övriga tillgångar och Övriga skulder	60	40			–7/7
Total	60	40			–7/7

1) Innehav i finansiella instrument utgör en stor del av livförsäkringsrörelsen, i syfte att fullgöra åtaganden i försäkringsavtal och finansiella avtal. Vinster och förluster hänförliga till dessa instrument allokteras nästan uteslutande till försäkringstagarna och påverkar därmed inte Nordeas eget kapital.

2) Varav 155 mn euro prissätts utifrån en kreditspread (skillnaden mellan diskonteringsräntan och LIBOR) på 1,45 procent, och en rimlig förändring av denna kreditspread skulle inte påverka det verkliga värdet med tanke på återköpsmöjligheten.

3) Verkligt värde baseras på kurser och andelsvärden som erhållits av externa leverantörer/förvaltare. Dessa kurser fastställs utifrån värdeutvecklingen i de underliggande tillgångarna. Den allra vanligaste värderingsmetoden för private equity-fonder hos leverantörer/förvaltare överensstämmer med anvisningarna i International Private Equity and Venture Capital Valuation (IPEV), som utfärdats av Invest Europe (tidigare kallad EVCA). Ungefär 40 procent av innehavet i private equity-fonder justeras/värderas internt utifrån IPEV-anvisningarna. De redovisade värdena för dessa ligger i intervallet 5 till 100 procent jämfört med de värden som erhållits från leverantörer/förvaltare.

4) Varav 31 mn euro relateras till tillgångar i placeringsportföljer och fondförsäkringsavtal.

Tabellerna ovan visar, för varje tillgångs- och skuldklass som hänförs till nivå 3, det verkliga värdet, värderingsmetoderna som använts för beräkning av verkligt värde, väsentliga ej observerbara data som använts i värderingsmodellerna samt, för finansiella tillgångar och skulder, det verkliga värdets känslighet för förändringar i viktiga antaganden.

Kolumnen "intervall för verklig värde" i tabellen ovan visar känsligheten i verkligt värde för nivå 3-instrument vid förändringar i viktiga antaganden. När exponeringen för en ej observerbar parameter kvittas mellan olika instrument redovisas endast nettoeffekten i tabellen. Redovisat intervall är sannolikt större än den faktiska osäkerheten i verkligt värde för dessa instrument, eftersom det i praktiken är osannolikt att alla ej observerbara parametrar samtidigt skulle vara i utkan-

ten av sina intervall för rimligt möjliga alternativ. Redovisningen är varken förutsäggande eller indikativ för framtida förändringar i verkligt värde.

För att beräkna känsligheten (intervallet) i verkligt värde för derivat tillämpas en rad olika modeller för att fastställa ett osäkerhetsintervall kring det redovisade verkliga värdet. De olika modellerna är inriktade på olika aspekter av prissättningen av derivat. Två gemensamma komponenter i modellerna för derivatvärdering är volatiliteten i underliggande riskfaktorer och korrelationen mellan de relevanta riskfaktorerna. Hänsyn tas till båda dessa genom att olika antaganden om indata och/eller valet av modell tillämpas. Förutom dessa gemensamma faktorer omfattar analysen även ett antal faktorer som är specifika för tillgångsklassen, bland annat för-

K41. Tillgångar och skulder till verkligt värde, forts.

väntad aktieutdelning, återvinningsantaganden för kreditderivat och inflationsförväntningar. Det verkliga värdet på derivat redovisas som nettot av tillgångar och skulder.

För att beräkna känsligheten (intervallet) i verkligt värde för aktier och andelar och räntebärande värdepapper ökades och minskades det verkliga värdet med 2–10 procentenheter,

beroende på osäkerheten i värderingen och underliggande antaganden. Större intervall tillämpas på instrument med större osäkerhet i värderingen jämfört med aktivt handlade instrument och underliggande osäkerheter i individuella antaganden.

Förvaltningsfastigheter

31 dec 2019, mn euro	Verkligt värde ¹	Varav Life	Värderingsmetoder	Ej observerbara indata	Intervall för ej observerbara data	Vägt genomsnitt för ej observerbara data
Norge	713	713	Diskonterade kassaflöden	Marknadshyra		
				- Kontor	110–401 EUR/m ²	280 EUR/m ²
				- Övriga	128 EUR/m ²	128 EUR/m ²
				Avkastingskrav		
				- Kontor	4,0 %–5,65 %	4,6 %
				- Övriga	6,5 %–9,5 %	7,1 %
Finland ³	933	933	Diskonterade kassaflöden ²	Marknadshyra		
				- Kommersiella	144–230 EUR/m ²	187 EUR/m ²
				- Kontor	189–306 EUR/m ²	296 EUR/m ²
				- Lägenheter	189–306 EUR/m ²	248 EUR/m ²
				- Övriga	231–291 EUR/m ²	261 EUR/m ²
				Avkastingskrav		
				- Kommersiella	5,75 %–7,25 %	6,5 %
				- Kontor	4,5 %–8,25 %	5,8 %
				- Lägenheter	3,25 %–4,75 %	4,0 %
				- Övriga	4,5 %–6 %	5,3 %
Sverige	238	238	Diskonterade kassaflöden ²	Marknadshyra		
				- Kommersiella	73–208 EUR/m ²	124 EUR/m ²
				- Kontor	226–231 EUR/m ²	229 EUR/m ²
				- Lägenheter	166–178 EUR/m ²	172 EUR/m ²
				- Övriga	65–66 EUR/m ²	65 EUR/m ²
				Avkastingskrav		
				- Kommersiella	5,10 %–6,75 %	5,8 %
				- Kontor	4,5 %–4,65 %	4,6 %
				- Lägenheter	3,73 %–4,30 %	3,9 %
				- Övriga	6,75 %–6,75 %	6,8 %
Övriga	7	–	Diskonterade kassaflöden	–	–	–
Summa	1 891	1 884				

1) Fördelning baserad på de värderingsmetoder som används i olika länder.

2) Verkligt värde beräknas av externa värderare.

3) Varav 306 mn euro relateras till tillgångar i placeringsportföljer och fondförsäkringsavtal i Life.

K41. Tillgångar och skulder till verkligt värde, forts.

Förvaltningsfastigheter

31 dec 2018, mn euro	Verkligt värde ¹	Varav Life	Värderingsmetoder	Ej observerbara indata	Intervall för ej observerbara data	Vägt genomsnitt för ej observerbara data
Norge	620	620	Diskonterade kassaflöden	Marknadshyra		
				- Kontor	102–729 EUR/m ²	284 EUR/m ²
				- Övriga	126 EUR/m ²	126 EUR/m ²
				Avkastingskrav		
				- Kontor	3,9 %–6,0 %	4,8 %
				- Övriga	6,5 %–9,5 %	7,7 %
Finland ³	881	881	Diskonterade kassaflöden ²	Marknadshyra		
				- Kommersiella	144–233 EUR/m ²	189 EUR/m ²
				- Kontor	123–294 EUR/m ²	208 EUR/m ²
				- Lägenheter	189–306 EUR/m ²	248 EUR/m ²
				- Övriga	231–288 EUR/m ²	260 EUR/m ²
				Avkastingskrav		
				- Kommersiella	5,8 %–7,0 %	6,4 %
				- Kontor	4,3 %–8,3 %	6,3 %
				- Lägenheter	3,3 %–4,8 %	4,0 %
				- Övriga	4,5 %–6,3 %	5,4 %
Sverige	245	245	Diskonterade kassaflöden ²	Marknadshyra		
				- Kommersiella	66–209 EUR/m ²	124 EUR/m ²
				- Kontor	233 EUR/m ²	233 EUR/m ²
				- Lägenheter	169–179 EUR/m ²	174 EUR/m ²
				- Övriga	66 EUR/m ²	66 EUR/m ²
				Avkastingskrav		
				- Kommersiella	5,3 %–6,8 %	5,8 %
				- Kontor	4,6 %–5,0 %	4,8 %
				- Lägenheter	3,8 %–4,7 %	4,0 %
				- Övriga	7,0 %–7,2 %	7,1 %
Övriga	19	–	Diskonterade kassaflöden	–	–	–
Summa	1 765	1 746				

1) Fördelning baserad på de värderingsmetoder som används i olika länder.

2) Verkligt värde beräknas av externa värderare.

3) Varav 158 mn euro relateras till tillgångar i placeringsportföljer och fondförsäkringsavtal i Life.

De väsentliga ej observerbara indata som används när förvaltningsfastigheterna värderas till verkligt värde är marknadshyra och avkastningskrav. Betydande höjningar (sänkningar) av marknadshyran eller avkastningskravet skulle, isolerat, resultera i en betydligt lägre (högre) verkligt värde.

Förändringar i uppskjutna dag 1-resultat

Transaktionspriset för finansiella instrument överensstämmer i vissa fall inte med verkligt värde vid första redovisningstillfället (enligt använd värderingsmodell). Skälet är huvudsakligen att transaktionspriset inte har kunnat fastställas på en aktiv marknad. Om väsentliga ej observerbara data används

i värderingsmetoden (nivå 3) redovisas det finansiella instrumentet till transaktionspriset, och den eventuella skillnaden mellan transaktionspriset och det verkliga värdet vid första redovisningstillfället, enligt använd värderingsmodell (dag 1-resultat), skjuts upp. För ytterligare information, se not K1 "Redovisningsprinciper". Tabellen nedan visar den totala skillnaden som kvarstår att periodisera i resultaträkningen vid periodens början och slut, samt en avstämning av hur detta skillnadsbelopp har förändrats under året (förändring i uppskjutna dag 1-resultat).

K41. Tillgångar och skulder till verkligt värde, forts.

Uppskjutna dag 1-resultat – derivat, netto

Mn euro	2019	2018
Belopp vid årets början	81	58
Uppskjutna resultat från nya transaktioner	85	62
Redovisat i resultaträkningen under året ¹	–41	–39
Belopp vid årets slut	125	81

1) Varav – mn euro (– mn euro) relateras till överföring av derivatinstrument från nivå 3 till nivå 2.

Finansiella tillgångar och skulder som inte redovisas till verkligt värde i balansräkningen

	31 dec 2019		31 dec 2018		Nivå i hierarkin för verkligt värde
Mn euro	Redovisat värde	Verkligt värde	Redovisat värde	Verkligt värde	
Tillgångar som inte redovisas till verkligt värde i balansräkningen					
Kassa och tillgodohavanden hos centralbanker	35 509	35 509	41 578	41 578	3
Utlåning	257 056	259 786	249 913	253 159	3
Räntebärande värdepapper	3 489	3 606	3 384	3 496	1,2
Övriga tillgångar	1 079	1 079	955	955	3
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	693	693	989	989	3
Summa	297 826	300 673	296 819	300 177	
Skulder som inte redovisas till verkligt värde i balansräkningen					
Inlåning och skuldinstrument	334 417	335 162	338 438	339 225	3
Övriga skulder	3 409	3 409	989	989	3
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	215	215	273	273	3
Summa	338 041	338 786	339 700	340 487	

Kassa och tillgodohavanden hos centralbanker

Verkligt värde på "Kassa och tillgodohavanden hos centralbanker" antas, till följd av dess kortfristiga natur, vara samma som det redovisade värdet och hänförs därför till nivå 3 i hierarkin för verkligt värde.

Utlåning

Det verkliga värdet på "Utlåning till centralbanker", "Utlåning till kreditinstitut" och "Utlåning till allmänheten" har beräknats genom att diskontera de förväntade framtida kassaflödena med en antagen kundränta som skulle ha använts på marknaden om lånen hade emitterats vid värderingstidpunkten. Den antagna kundräntan beräknas som referensräntan plus den genomsnittliga marginalen på nyutlåning i Personal Banking, Business Banking och Large Corporates & Institutions.

Värderingen till verkligt värde har hänförs till nivå 3 i hierarkin för verkligt värde.

Räntebärande värdepapper

Det verkliga värdet uppgår till 3 606 mn euro (3 496 mn euro), varav 237 mn euro (0 mn euro) har hänförs till nivå 1 och 3 369 mn euro (3 496 mn euro) till nivå 2 i hierarkin för verkligt värde. Värderingsprinciperna är desamma som för liknande instrument som redovisas till verkligt värde i balansräkningen.

Övriga tillgångar samt förutbetalda kostnader och upplupna intäkter

Balansposterna "Övriga tillgångar" och "Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter" utgörs av kortfristiga fordringar, huvudsakligen upplupna ränteintäkter. Det verkliga värdet

anses därför vara detsamma som det redovisade värdet och har hänförs till nivå 3 i hierarkin för verkligt värde.

Inlåning och skuldinstrument

Det verkliga värdet på "Skulder till kreditinstitut", "In- och upplåning från allmänheten", "Emitterade värdepapper" och "Efterställda skulder" har beräknats som det redovisade värdet justerat för förändringar i verkligt värde gällande ränterisk och egen kreditrisk. Det verkliga värdet har hänförs till nivå 3 i hierarkin för verkligt värde. Förändringarna i verkligt värde hänförliga till ränterisk baseras på förändringar i berörda räntor jämfört med motsvarande nominell ränta i portföljerna. Förändringarna i verkligt värde hänförliga till kreditrisk beräknas som skillnaden mellan kreditspreaden i de nominella räntorna och aktuell kreditspread på marknaden. Beräkningen utförs på aggregerad nivå för all långfristig upplåning som redovisas under balansposterna "Emitterade värdepapper" och "Efterställda skulder". Eftersom den avtalade löptiden är kort för "Skulder till kreditinstitut" och "In- och upplåning från allmänheten" antas förändringarna i Nordeas egen kreditrisk hänförliga till dessa poster vara obetydliga. Det samma gäller kortfristig upplåning som redovisas under balansposterna "Emitterade värdepapper" och "Efterställda skulder".

Övriga skulder samt upplupna kostnader och förutbetalda intäkter

Balansposterna "Övriga skulder" och "Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter" utgörs av kortfristiga skulder, huvudsakligen fondlikvidskulder. Det verkliga värdet anses därför vara detsamma som det redovisade värdet och har hänförs till nivå 3 i hierarkin för verkligt värde.

K42. Finansiella instrument som kvittats i balansräkningen eller omfattas av nettningsavtal

31 dec 2019, mn euro	Redovisade finansiella tillgångar ¹ , brutto	Redovisade finansiella skulder, brutto, som kvittats i balansräkningen	Netto-redovisat värde i balans-räkningen ²	Belopp som inte kvittats men som omfattas av ramavtal för nettnings eller liknande avtal			Netto-belopp
				Finansiella instrument	Erhållna finansiella säkerheter	Erhållna kontant-säkerheter	
Tillgångar							
Derivatinstrument	126 040	-87 038	39 002	-27 317	-	-9 987	1 698
Omvända återköpsavtal	38 143	-9 965	28 178	-	-28 178	-	0
Avtal om inlåning av värdepapper	4 324	-	4 324	-	-3 223	-	1 101
Marginalsäkerheter	382	-382	0	-	-	-	0
Summa	168 889	-97 385	71 504	-27 317	-31 401	-9 987	2 799

31 dec 2019, mn euro	Redovisade finansiella skulder ¹ , brutto	Redovisade finansiella tillgångar, brutto, som kvittats i balansräkningen	Netto-redovisat värde i balans-räkningen ²	Belopp som inte kvittats men som omfattas av ramavtal för nettnings eller liknande avtal			Netto-belopp
				Finansiella instrument	Lämnade finansiella säkerheter	Lämnade kontant-säkerheter	
Skulder							
Derivatinstrument	125 813	-84 423	41 390	-27 317	-	-4 676	9 397
Återköpsavtal	24 351	-9 965	14 386	-	-14 356	-	30
Avtal om utlåning av värdepapper	2 500	-	2 500	-	-2 500	-	0
Marginalsäkerheter	2 996	-2 997	0	-	-	-	0
Summa	155 660	-97 385	58 276	-27 317	-16 856	-4 676	9 427

1) Alla belopp har värderats till verkligt värde utom omvända återköpsavtal uppgående till 3 169 mn euro och återköpsavtal uppgående till 3 211 mn euro som har värderats till upplupet anskaffningsvärde.

2) Omvända återköpsavtal och avtal om inlåning av värdepapper har i balansräkningen klassificerats som "Utlåning till centralbanker", "Utlåning till kreditinstitut" eller "Utlåning till allmänheten". Återköpsavtal och avtal om utlåning av värdepapper har i balansräkningen klassificerats som "Skulder till kreditinstitut" eller "In- och upplåning från allmänheten".

31 dec 2018, mn euro	Redovisade finansiella tillgångar ¹ , brutto	Redovisade finansiella skulder, brutto, som kvittats i balansräkningen	Netto-redovisat värde i balans-räkningen ²	Belopp som inte kvittats men som omfattas av ramavtal för nettnings eller liknande avtal			Netto-belopp
				Finansiella instrument	Erhållna finansiella säkerheter	Erhållna kontant-säkerheter	
Assets							
Derivatinstrument	110 616	-73 806	36 810	-22 881	-	-10 183	3 746
Omvända återköpsavtal	37 336	-12 448	24 888	-	-24 888	-	0
Avtal om inlåning av värdepapper	4 176	-	4 176	-	-2 444	-	1 732
Marginalsäkerheter	453	-453	0	-	-	-	0
Total	152 581	-86 707	65 874	-22 881	-27 332	-10 183	5 478

31 dec 2018, mn euro	Redovisade finansiella skulder ¹ , brutto	Redovisade finansiella tillgångar, brutto, som kvittats i balansräkningen	Netto-redovisat värde i balans-räkningen ²	Belopp som inte kvittats men som omfattas av ramavtal för nettning eller liknande avtal			Netto-belopp
				Finansiella instrument	Lämnade finansiella säkerheter	Lämnade kontant-säkerheter	
Liabilities							
Derivatinstrument	107 209	-70 998	36 211	-22 881	-	-4 311	9 019
Återköpsavtal	29 092	-12 448	16 644	-	-16 644	-	0
Avtal om utlåning av värdepapper	2 963	-	2 963	-	-3 703	-	-740
Marginalsäkerheter	3 261	-3 261	0	-	-	-	0
Total	142 525	-86 707	55 818	-22 881	-20 347	-4 311	8 279

1) Alla belopp har värderats till verkligt värde utom omvända återköpsavtal uppgående till 3 217 mn euro och återköpsavtal uppgående till 3 210 mn euro som har värderats till upplupet anskaffningsvärde.

2) Omvända återköpsavtal och avtal om inlåning av värdepapper har i balansräkningen klassificerats som "Utlåning till centralbanker", "Utlåning till kreditinstitut" eller "Utlåning till allmänheten". Återköpsavtal och avtal om utlåning av värdepapper har i balansräkningen klassificerats som "Skulder till kreditinstitut" eller "In- och upplåning från allmänheten".

K42. Finansiella instrument som kvittats i balansräkningen eller omfattas av nettningsavtal, forts.

Rättsligt bindande ramavtal om nettningsavtal eller liknande avtal

Finansiella instrument bruttoredo visas i balansräkningen men det innebär inte att dessa instrument inte omfattas av ramavtal för nettningsavtal eller liknande avtal. Normalt omfattas finansiella instrument (derivat, repor och värdepapperslån) av ramavtal för nettningsavtal, och Nordea skulle därmed tillåtas använda nettningsavtal i händelse av fallissemang och i beräkningen av motpartsrisk.

En närmare beskrivning av motpartsrisk, se avsnitt Motpartsrisk in not K2 "Risk- och likviditetshantering".

K43. Överförda tillgångar och erhållna säkerheter

Överförda tillgångar som fortsatt redovisas i balansräkningen samt hänförliga skulder

Tillgångar anses vara överförda från Nordea om Nordea antingen överför den kontraktssliga rättigheten att erhålla kassaflöden från tillgången eller behålla den rättigheten men har en kontraktsslig skyldighet att betala kassaflödena till ett eller flera företag.

Alla tillgångar som överförs redovisas fortsatt i balansräkningen om Nordeas exponering för förändringar i verkligt värde för tillgången kvarstår. Så är fallet vid återköpsavtal och värdepapperslån.

Återköpsavtal är en form av inlåning mot säkerhet där Nordea säljer värdepapper med ett avtal om att till ett fast pris återköpa dessa vid ett senare datum. Likvida medel som erhållits redovisas som inlåning (skuld). Värdepapper som har lämnats enligt återköpsavtal bokas inte bort från balansräkningen.

Utlåning av värdepapper är transaktioner där Nordea lånar ut innehavda värdepapper till en motpart och erhåller en avgift.

Eftersom både återköpsavtal och värdepapperslån innebär att värdepappren återlämnas till Nordea, kvarstår alla risker och rättigheter förknippade med de överförda instrumenten hos Nordea, även om de inte är tillgängliga för Nordea under den period då de är överförda. Motparten i transaktionen innehar värdepappren som säkerhet, men har inte någon rätt till andra tillgångar i Nordea.

De värdepapper som fortsatt redovisas i balansräkningen samt hänförliga skulder värderas till verkligt värde.

K43. Överförda tillgångar och erhållna säkerheter, forts.

Mn euro	31 dec 2019	31 dec 2018
Återköpsavtal		
Räntebärande värdepapper	7 151	7 568
Avtal om utlåning av värdepapper		
Aktier och andelar	–	–
Summa	7 151	7 568

Skulder hänförliga till tillgångarna

Mn euro	31 dec 2019	31 dec 2018
Återköpsavtal	7 150	7 564
Avtal om utlåning av värdepapper	–	–
Värdepappersering	–	–
Summa	7 150	7 564
Netto	1	4

Erhållna säkerheter som kan säljas eller pantsättas på nytt

Nordea erhåller säkerheter enligt omvända återköpsavtal och avtal om värdepapperslån, vilka kan säljas eller pantsättas på nytt i enlighet med avtalsvillkoren. Transaktionerna genomförs enligt standardavtal som används av parterna på den finansiella marknaden. Vanligtvis så kräver avtalen ytterligare säkerheter om värdet på värdepapper sjunker under en förutbestämd nivå. Enligt standardavtalen för de flesta återköpsavtal så har mottagaren av säkerheten ovillkorlig rätt att sälja eller återpantsätta säkerheten förutsatt att likvärdiga värdepapper överförs vid likviditillfället. Det verkliga värdet på erhållna säkerheter enligt omvända återköpsavtal och avtal om värdepapperslån upplyses om nedan.

Mn euro	31 dec 2019	31 dec 2018
Omvända återköpsavtal		
Erhållna säkerheter som kan säljas eller pantsättas på nytt	36 218	35 632
- varav sålda eller pantsatta på nytt	15 791	19 661
Avtal om värdepapperslån		
Erhållna säkerheter som kan säljas eller pantsättas på nytt	5 680	5 648
- varav sålda eller pantsatta på nytt	2 612	2 980
Summa	41 898	41 280

K44. Löptidsanalys för tillgångar och skulder

Förväntad löptid

Mn euro	Not	31 dec 2019 Förväntas återvinnas eller regleras:			31 dec 2018 Förväntas återvinnas eller regleras:		
		Inom 12 månader	Efter 12 månader	Summa	Inom 12 månader	Efter 12 månader	Summa
Kassa och tillgodohavanden hos centralbanker		35 509	–	35 509	41 578	–	41 578
Utlåning till centralbanker	K14	9 207	–	9 207	7 642	–	7 642
Utlåning till kreditinstitut	K14	7 629	887	8 516	10 856	464	11 320
Utlåning till allmänheten	K14	71 994	250 746	322 740	77 834	230 470	308 304
Räntebärande värdepapper	K15	20 021	44 909	64 930	36 619	39 603	76 222
Pantsatta finansiella instrument	K16	–	7 151	7 151	7 568	–	7 568
Aktier och andelar	K17	6 474	7 710	14 184	6 049	6 403	12 452
Tillgångar i placeringsportföljer och fondförsäkringsavtal	K18	22 371	8 428	30 799	17 314	7 269	24 583
Derivatinstrument	K19	7 097	32 014	39 111	7 463	29 562	37 025
Förändringar av verkligt värde för räntesäkrade poster i säkringsportföljer		44	173	217	74	95	169
Aktier och andelar i intresseföretag och joint ventures	K20	–	572	572	139	1 462	1 601
Immateriella tillgångar	K21	4	3 691	3 695	205	3 830	4 035
Materiella tillgångar	K22	169	1 833	2 002	127	419	546
Förvaltningsfastigheter	K24	715	870	1 585	16	1 591	1 607
Uppskjutna skattefordringar	K12	23	464	487	17	147	164
Aktuella skattefordringar		362	–	362	284	–	284
Pensionstillgångar	K34	–	173	173	–	246	246
Övriga tillgångar	K25	11 944	599	12 543	14 554	195	14 749
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	K26	805	260	1 065	1 094	219	1 313
Summa tillgångar		194 368	360 480	554 848	229 433	321 975	551 408
Skulder till kreditinstitut	K27	32 117	187	32 304	36 690	5 729	42 419
In- och upplåning från allmänheten	K28	159 446	9 279	168 725	159 718	5 240	164 958
Inlåning i placeringsportföljer och fondförsäkringsavtal	K18	6 188	25 671	31 859	5 242	20 411	25 653
Skulder till försäkringstagare	K29	1 056	18 190	19 246	1 939	16 291	18 230
Emitterade värdepapper	K30	65 196	128 530	193 726	71 549	118 873	190 422
Derivatinstrument	K19	8 955	33 092	42 047	8 168	31 379	39 547
Förändringar av verkligt värde för räntesäkrade poster i säkringsportföljer		1 521	497	2 018	616	657	1 273
Aktuella skatteskulder		742	–	742	414	–	414
Övriga skulder ¹	K31	18 589	1 279	19 868	23 233	82	23 315
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	K32	1 471	5	1 476	1 646	50	1 696
Uppskjutna skatteskulder	K12	95	386	481	40	666	706
Avsättningar	K33	228	342	570	250	71	321
Pensionsskulder	K34	–	439	439	–	398	398
Efterställda skulder	K35	2 512	7 307	9 819	536	8 619	9 155
Skulder som innehas för försäljning		298 116	225 204	523 320	310 041	208 466	518 507
1) Varav skulder relaterade till hyrda tillgångar		138	1 087	1 225	–	–	–

K44. Löptidsanalys för tillgångar och skulder, forts.

Avtalsenliga odiskonterade kassaflöden

31 dec 2019, mn euro	Betalbara vid anfordran	Högst 3 månader	3–12 månader	1–5 år	Mer än 5 år	Summa
Räntebärande finansiella tillgångar	50 749	84 251	49 047	137 161	205 741	526 949
Ej räntebärande finansiella tillgångar	–	–	–	–	67 685	67 685
Icke finansiella tillgångar	–	–	–	–	10 240	10 240
Summa tillgångar	50 749	84 251	49 047	137 161	283 666	604 874
Räntebärande finansiella skulder	152 847	88 214	46 689	100 431	38 667	426 848
Ej räntebärande finansiella skulder	–	–	–	–	108 226	108 226
Icke finansiella skulder och eget kapital	–	–	–	–	52 030	52 030
Summa skulder och eget kapital	152 847	88 214	46 689	100 431	198 923	587 104
Derivatinstrument, kassainflöde	–	569 174	151 980	237 205	87 566	1 045 925
Derivatinstrument, kassautflöde	–	568 210	153 460	237 308	87 015	1 045 993
Nettoexponering	–	964	–1 480	–103	551	–68
Exponering	–102 098	–2 999	878	36 627	85 294	17 702
Kumulativ exponering	–102 098	–105 097	–104 219	–67 592	17 702	–

31 dec 2018, mn euro	Betalbara vid anfordran	Högst 3 månader	3–12 månader	1–5 år	Mer än 5 år	Summa
Räntebärande finansiella tillgångar	56 154	84 802	49 015	143 084	210 748	543 803
Ej räntebärande finansiella tillgångar	–	–	–	–	61 648	61 648
Icke finansiella tillgångar	–	–	–	–	10 286	10 286
Summa finansiella tillgångar	56 154	84 802	49 015	143 084	282 682	615 737
Räntebärande finansiella skulder	148 248	99 049	42 558	104 831	37 452	432 138
Ej räntebärande finansiella skulder	–	–	–	–	104 805	104 805
Icke finansiella skulder och eget kapital	–	–	–	–	55 657	55 657
Summa finansiella skulder och eget kapital	148 248	99 049	42 558	104 831	197 914	592 600
Derivatinstrument, kassainflöde	–	574 388	174 708	264 725	89 041	1 102 862
Derivatinstrument, kassautflöde	–	565 441	174 087	273 162	90 700	1 103 390
Nettoexponering	–	8 947	621	–8 437	–1 659	–528
Exponering	–92 094	–5 300	7 078	29 816	83 109	22 609
Kumulativ exponering	–92 094	–97 394	–90 316	–60 500	22 609	–

Tabellen är baserad på avtalsenliga löptider för posterna i balansräkningen. För derivat har förväntade in- och utflöden av kontanter redovisats för både derivattillgångar och derivatskulder eftersom derivat hanteras netto. Utöver posterna i balansräkningen har Nordea utställda kreditlöften om 75 330 mn euro (73 287 mn euro), vilka kan utnyttjas när som

helst. Nordea har också ställt ut garantier om 16 646 mn euro (16 383 mn euro) som kan komma att leda till ett utflöde av kontanter om särskilda händelser inträffar. För ytterligare information om återstående löptider, se avsnittet i not K2 "Risk- och likviditetshantering".

K45. Transaktioner med närstående

Informationen nedan presenteras ur Nordeas perspektiv, d v s den visar hur Nordeas siffror har påverkats av transaktioner med närstående parter.

Mn euro	Intresseföretag och joint ventures		Övriga närstående parter ¹	
	31 dec 2019	31 dec 2018	31 dec 2019	31 dec 2018
Tillgångar				
Utlåning	143	498	–	–
Räntebärande värdepapper	–	1 635	92	98
Derivatinstrument	3	142	51	116
Övriga tillgångar	66	2	41	11
Summa tillgångar	212	2 277	184	225
Skulder				
In- och upplåning	8	587	524	759
Emitterade värdepapper	–	25	–	–
Derivatinstrument	8	226	10	19
Övriga skulder	–	107	2	1
Summa skulder	16	945	536	779
Poster utanför balansräkningen	21	1 823	5	–

Mn euro	Intresseföretag och joint ventures		Övriga närstående parter ¹	
	2019	2018	2019	2018
Räntenetto	1	23	2	3
Avgifts- och provisionsnetto	3	–15	–	–
Nettoresultat av poster till verkligt värde	5	–428	–12	51
Övriga rörelseintäkter	1	1	–	–
Summa rörelsekostnader	0	–15	–	–
Resultat före kreditförluster	10	–434	–10	54

1) Aktieägare med betydande inflytande och nära anhöriga till nyckelpersoner i ledande positioner i Nordea, liksom bolag som står under betydande inflytande av nyckelpersoner i ledande positioner eller av nära anhöriga till dessa nyckelpersoner räknas som närstående parter till Nordea. Till denna grupp av närstående parter hör Sampo Abp, som har ett betydande inflytande över Nordea, och Sampo Abp:s dotterföretag. Nordeas skulder till Sampo Abp och dess dotterföretag utgörs främst av inlåning och långsiktiga placeringar i obligationer emitterade av Nordea. Transaktionerna med Sampo Abp och dess dotterföretag innefattar också flera pågående derivatkontrakt. Övriga närstående parter omfattar även Nordeas pensionsstiftelser.

Med undantag för ersättningar, vissa lån och andra åtaganden som avser nyckelpersoner i ledande ställning, görs alla transaktioner med närstående parter enligt samma kriterier och villkor som vid jämförbara transaktioner med externa parter i liknande ställning.

Ersättningar samt utlåning till nyckelpersoner i ledande positioner

Information om ersättningar och utlåning till nyckelpersoner i ledande positioner återfinns i not K8 "Personalkostnader". Vissa övriga åtaganden gentemot nyckelpersoner i ledande positioner finns angivna i not K38 "Eventualförpliktelser".

K46. Andelar i strukturerade företag

Strukturerade företag är företag utformade så att rösträtt eller liknande rättigheter inte är den avgörande faktorn som bestämmer vem som kontrollerar företaget. Företagets verksamhet är normalt begränsad, med ett snävt och väldefinierat ändamål. Om Nordea kontrollerar ett sådant företag konsolideras det.

Konsoliderade strukturerade företag

Viking ABCP Conduit (Viking) har bildats med syftet att hantera fordringar och skulder i samband med värdepapperisering gentemot nordiska kunder. Viking handlar med fordringar från godkända säljare och finansierar köpen genom att antingen utfärda företagscertifikat via det etablerade programmet för värdepapperiserade företagscertifikat eller belasta tillgängliga likviditetsfaciliteter. Nordea tillhandahåller likviditetsfaciliteter om maximalt 952 mn euro (1 060 mn euro) varav 871 mn euro (938 mn euro) var utnyttjat vid årsskiftet. Tillgångarna i Viking uppgick vid årsskiftet till 904 mn euro (971 mn euro). Viking konsolideras eftersom det är nära sammankopplat med Nordeas verksamhet. Dessutom är Nordea exponerat för kreditrisk via likviditetsfaciliteten. Det finns inga betydande restriktioner för återbetalning av lån från Viking, förutom att betalningarna är beroende av i vilken takt Viking realiserar sina tillgångar.

AR Finance investerar i värdepapper säkerställda av kundfordringar. Nordea tillhandahåller likviditetsfaciliteter om maximalt 125 mn euro (125 mn euro), varav 83 mn euro (114 mn euro) var utnyttjat per årsskiftet. Företaget har tillgångar om 84 mn euro (117 mn euro) per årsskiftet.

Ikke konsoliderade strukturerade företag

För strukturerade företag där Nordea har andelar men saknar bestämmande inflytande lämnas upplysningar. För att anses ha intressen i ett sådant företag måste Nordea vara exponerat för volatilitet i avkastningen från innehavet i det strukturerade företaget. Värdepappersfonder är för närvarande de enda icke konsoliderade strukturerade företag som Nordea har intressen i. Volatiliteten i avkastningen bedöms utifrån både erhållna avgifter och omvärdering av innehaven i fonderna.

Det finns flera sammanhang där Nordea investerar i värdepappersfonder:

- för försäkringstagares räkning i Nordea Life & Pensions
- för sparares räkning, där avkastningen är baserad på placeringen
- risksäkringar avseende exponeringar i strukturerade produkter till kunder
- illikvida investeringar i private equity- och kreditfonder.

Nordeas exponering för volatilitet i avkastningen redovisas brutto, men nettoexponeringen är betydligt mindre. Värdeförändringar i fondandelar förvärvade för fondförsäkringstagares och sparares räkning återspeglas i värdet på tillhörande skulder, och högsta nettoexponering för förluster är noll. Värdeförändringar i fondandelar som innehas för livförsäkringstagares räkning (traditionella livförsäkringsavtal) överförs till stor del till försäkringstagarna, men eftersom Nordea har lämnat garantier för vissa av dessa produkter är Nordea exponerat för värdeförändringarna.

K46. Andelar i strukturerade företag, forts.

Fondandelar förvärvade för att risksäkra exponeringar i strukturerade produkter ska minska exponeringarna, och i den mån säkringarna är effektiva, är Nordea inte exponerat för värdeförändringar. Den maximala förlusten i dessa fonder beräknas uppgå till 1 mn euro (3 mn euro), efter risksäkring.

Investeringar i illikvida private equity- och kreditfonder är en naturlig del i hanteringen av risker i Nordeas balansräkning. Den maximala förlusten i dessa fonder beräknas uppgå till 600 mn euro (509 mn euro), vilket motsvarar värdet av investeringarna i fonderna.

Nordeas intressen i icke konsoliderade strukturerade företag och eventuella tillhörande skulder framgår av tabellen nedan. Det redovisade värdet motsvarar den maximala exponeringen mot kreditförluster, före eventuella säkringar. Intäkter från dessa investeringar redovisas som "Nettoresultat från poster till verkligt värde".

Mn euro	31 dec 2019	31 dec 2018
Tillgångar, redovisat värde:		
Andelar	10 899	8 044
Tillgångar i placeringsportföljer och fondförsäkringsavtal	26 653	22 179
Summa tillgångar	37 552	30 223
Skulder, redovisat värde:		
In- och upplåning från allmänheten	26 653	22 179
Skulder till försäkringstagare	10 171	7 435
Summa skulder	36 824	29 614
Poster utanför balansräkningen, nominellt belopp:		
Kreditåtaganden	0	0

Nordea har andelar i cirka 2 500 olika fonder som klassificeras som icke konsoliderade strukturerade företag, varav omkring 400 förvaltas av Nordea. Dessa har olika investeringsmandat och riskprofiler, allt från statsobligationsfonder med låg risk till aktiefonder med hävstång där risken är hög. Tillgångarna i fonder förvaltade av Nordea uppgår till 177 md euro (151 md euro). Alla fondinnehav finansieras genom insättningar från fondandelsägarna. Information om tillgångarna i fonder som inte förvaltas av Nordea anses inte vara relevant för förståelsen av de aktuella riskerna och redovisas därför inte.

Nordea har sponsrat två icke-konsoliderade strukturerade företag, Archean and Thulite, utan att för närvarande ha någon andel i dem. Nordea har etablerat företagen men har inget inflytande över dem, och betraktas därför som sponsor. Under 2019 genomförde Thulite en transaktion där obligationer emitterades och medlen sattes in hos Nordea. Dessutom tecknade Thulite ett CDS-kontrakt med försäljning av kredit-skydd till Nordea. Nordea har inte redovisat några intäkter från Thulite under året. Archean har utfärdat en garanti till förmån för Nordea, och Nordea har under 2019 erhållit ersättning på motsvarande 18 mn euro från Archean från denna garanti.

K47. Rapportering per land

Tabellen nedan visar för varje land där Nordea är etablerat, d v s där Nordea har en fysisk närvaro, information om verksamhetens art, geografiskt område, medeltalet anställda, rörelseintäkter, rörelseresultat och skatt på resultatet.

Nordea anses ha fysisk närvaro i ett land om Nordea har ett dotterföretag, intresseföretag eller filial i det landet. Nordea har inte erhållit några väsentliga statliga subventioner.

Land	Verksamhet ¹	Geografiskt område	2019				2018			
			Medel- antalet anställda	Summa rörelse- intäkter ² , mn euro	Rörelse- resultat, mn euro	Skatt, mn euro	Medel- antalet anställda	Summa rörelse- intäkter ² , mn euro	Rörelse- resultat, mn euro	Skatt, mn euro
Danmark	RB, CB, AM, LP	Danmark	7 904	2 588	424	-47	8 505	2 655	898	-159
Finland	RB, CB, AM, LP	Finland	6 368	2 110	198	-90	6 459	1 820	694	-164
Sverige	RB, CB, AM, LP	Sverige	6 712	2 304	442	-150	7 055	3 083	1 080	-302
Norge	RB, CB, AM, LP	Norge	2 952	1 691	726	-198	2 962	1 668	1 061	-161
Ryssland	CB	Ryssland	335	53	29	-9	396	62	38	-8
Polen	Övrigt	Polen	4 006	177	5	-2	2 980	124	1	1
Estland	Övrigt	Estland	432	19	3	0	253	10	1	0
Luxemburg	AM, LP	Luxemburg	254	276	179	-53	434	326	180	-54
USA	RB, CB, AM, LP	New York	116	90	49	-7	116	87	-65	-21
Storbritanien	RB, CB, AM, LP	London	54	66	40	-11	58	81	57	-3
Singapore	CB	Singapore	64	26	9	-1	75	33	-1	-1
Tyskland	CB, AM	Frankfurt	45	21	8	-4	44	18	8	1
Schweiz	AM	Zürich	5	2	0	0	10	2	0	0
Kina	CB	Shanghai	29	6	0	1	29	7	1	-1
Italien	AM	Rom	10	6	1	0	9	5	0	0
Spanien	AM	Madrid	6	2	0	0	5	2	0	0
Brasilien	AM	Sao Paolo	0	1	-	-	2	1	0	0
Frankrike	AM	Paris	3	1	0	0	3	1	0	0
Chile	AM	Santiago	3	2	0	0	-	-	-	-
Belgien	AM	Belgien	2	0	0	0	-	-	-	-
Elimineringar ³			-	-806	-	-	-	-813	-	-
Summa			29 300	8 635	2 113	-571	29 395	9 172	3 953	-872

1) RB= Retail banking, CB=Commercial banking, AM=Asset mangament, LP=Life and Pension. Fördelningen baseras på Nordeas affärsverksamhet, inte på Nordeas organisation.

2) Summa rörelseintäkter i denna tabell är fördelade per land baserat på var Nordea har sin fysiska närvaro, dvs där Nordea har ett dotterföretag, intresseföretag eller filial, medan summa rörelseintäkter i not K3 fördelas per land baserat på lokaliseringen av kundverksamheterna.

3) Elimineringar av interna transaktioner avser huvudsakligen intern IT-service.

Nordea presenterar också för varje land där Nordea är etablerad, namnen på dotterföretagen, intresseföretagen och filialerna. Dessa upplysningar framgår av tabellen nedan, i sista tabellen "Specifikation över koncernföretag" i avsnittet

"Kapitaltäckning för Nordeakoncernen" och i den sista tabellen i not K20 "Aktier och andelar i intresseföretag och Joint ventures".

Danmark

Nordea Danmark Filial af Nordea Bank Abp,
Finland
Nordea Investment Management AB, Denmark
Branch
Nordea Fund Management, filial af Nordea
funds Oy, Finland

Finland

Nordea Life Assurance Finland Ltd
Nordea Investment Management AB, Finland
Branch

Sverige

Nordea Bank Abp filial i Sverige
Nordea Life Holding AB
Nordea Livförsäkring Sverige AB (publ)
Nordea Funds Ab, Swedish Branch

Norge

Livförsäkringselskapet Nordea Liv Norge AS
Nordea Investment Management AB, Norway
Branch
Nordea Funds Ltd, Norwegian Branch
Nordea Bank Abp, filial i Norge

Italien

Nordea Investment Funds S.A. Italian Branch

Estland

Nordea Bank AB, filial Estland

Frankrike

Nordea Investment Funds S.A. French Branch

Belgien

Nordea Investment Funds S.A. Belgium Branch

Tyskland

Nordea Bank Abp Niederlassung Frankfurt
Nordea Funds Services GmbH (Germany)
Nordea Investment Funds S.A. German Branch

Kina

Nordea Bank Abp Shanghai Branch

Polen

Nordea Bank Abp Spolka Akcyjna Oddzial w
Polsce

Singapore

Nordea Bank Abp Singapore Branch

Schweiz

Nordea Bank S.A. Luxembourg Zweignieder-
lassung, Zürich
Nordea Asset Management Schweiz GmbH

Spanien

Nordea Investment Funds S.A. Sucursal en
Espana

Storbritannien

Nordea Bank AB, filial London
Nordea Investment Funds S.A. UK Branch

USA

Nordea Bank Abp New York Branch

Chile

NAM Chile SpA.

K48. Förvärv

Förvärv av Gjensidige Bank

Den 2 juli 2018 tecknade Nordea ett avtal med Gjensidige Forsikring om att köpa samtliga aktier i Gjensidige Bank. Affären slutfördes den 1 mars 2019, när Nordea fick slutligt godkännande från de norska myndigheterna. Den 1 mars är förvärvsdagen och den dag från vilken de förvärvade tillgångarna och skulderna redovisas i Nordeas balansräkning. Förvärvade tillgångar och skulder framgår av tabellen nedan.

Följande förvärvsanalys upprättades per den 1 mars 2019.

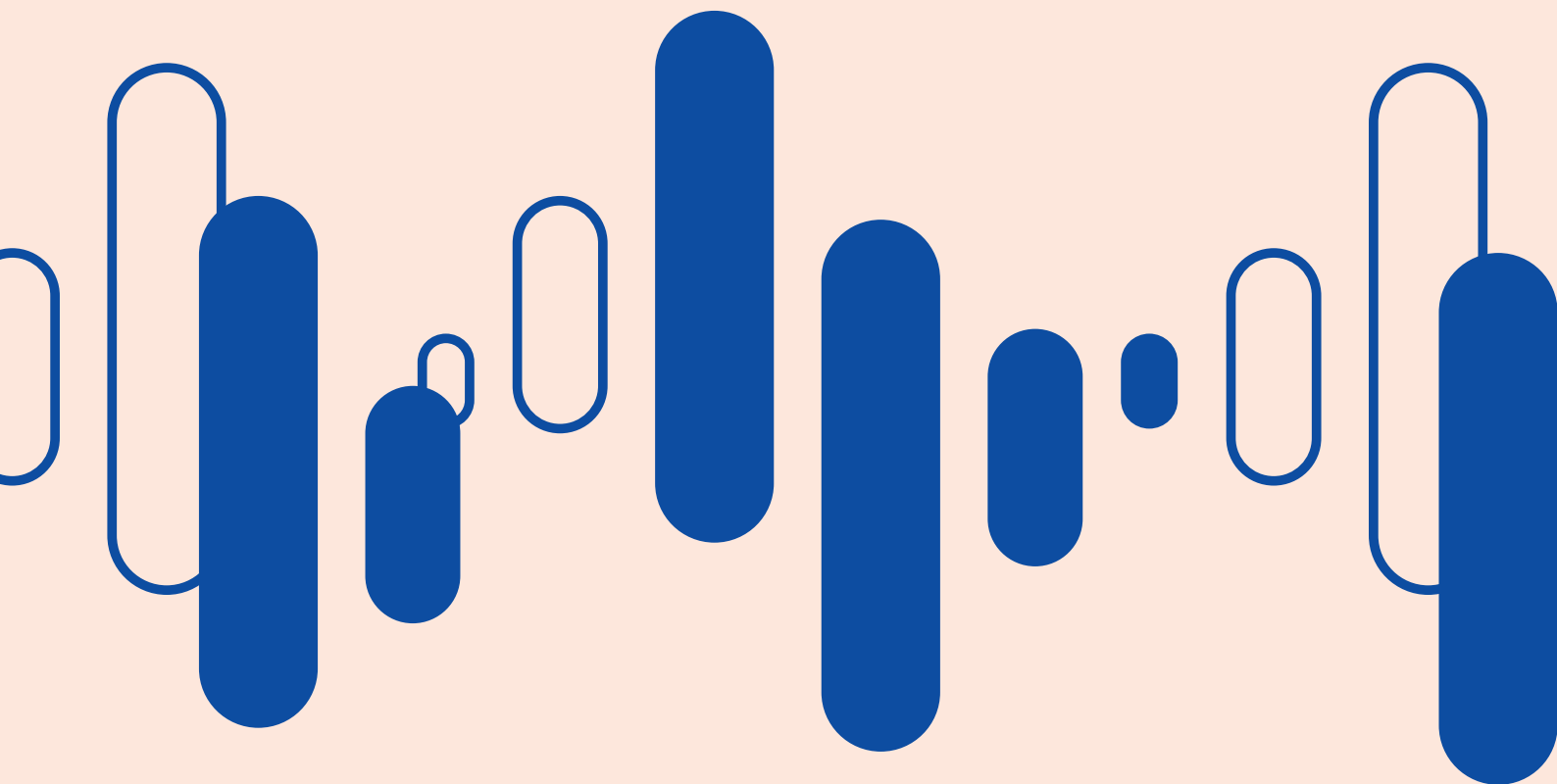
Mn euro	1 mar 2019
Utlåning till allmänheten ¹	5 185
Räntebärande värdepapper	608
Interimsposter och övriga tillgångar	93
Inlåning från allmänheten	-2 315
Emitterade värdepapper ¹	-3 022
Interimsposter och övriga skulder	-108
Förvärvade nettotillgångar	441
Förvärvspris, kontantreglerad	576
Förvärvskostnad	576
Övervärde	135
<i>Fördelning av övervärde:</i>	
Minoritetsintressen	-46
Kundrelationer	29
Varumärken	8
Uppskjuten skatteskuld	-6
Goodwill	150

1) Inklusiv justering till verkligt värde på utlåning och emitterade värdepapper värderade till upplupet anskaffningsvärde i Gjensidige.

Det verkliga värdet på utlåningen i tabellen ovan inkluderar reserver för de kontraktuella kassaflödena som inte förväntas betalas. Reserverna uppgick till 37 mn euro.

Nordea har identifierat ett antal immateriella tillgångar i samband med förvärvet, bland annat två olika kundrelaterade immateriella tillgångar – en för inlåningskunder och en för utlåningskunder. Värdet gällande inlåningskunderna är relaterat till den finansiering de tillhandahåller, till räntor som är lägre än vid annan finansiering. De immateriella tillgångarna på utlåningssidan avser vinsten från specifika portföljer. Avskrivningen av immateriella tillgångar på inlåningssidan görs över åtta år, medan den på utlåningssidan görs över fyra år, för att spegla den takt i vilken kunder kan förväntas lämna banken. Gjensidiges konsumtionskrediter distribueras under varumärket Oppfinans, som ingår i förvärvet. Varumärket har värderats med hjälp av en royaltysats på 3,5 procent. Goodwill uppkommer främst till följd av de synergieffekter som Nordea räknar med. Integreringen av Gjensidiges verksamhet i Nordea kommer att generera såväl kostnadssynergier som vissa intäktsynergier. Varumärket och goodwill förväntas ha evig livstid och därför görs ingen avskrivning. Det primärkapitaltillskott som bokförts som eget kapital i Gjensidige rapporteras som minoritetsintressen i Nordeas konsoliderade redovisning. Inverkan på Nordeas resultat för året är obetydlig.

Finansiella rapporter, Moderföretaget

Innehåll

Finansiella rapporter

Resultaträkning	184
Balansräkning	185
Kombinerad resultaträkning	186
Kassaflödesanalys	187

Noter till finansiella rapporter

Redovisningsprinciper

M1 Redovisningsprinciper	189
--------------------------------	-----

Noter till resultaträkningen

M2 Risk- och likviditetshantering	204
M3 Segmentrapportering	230
M4 Räntenetto	232
M5 Avgifts- och provisionsnetto	233
M6 Nettoresultat av poster till verkligt värde, nettoresultat från säkringsinstrument och valutakursförändringar	233
M7 Intäkter från egetkapitalinstrument	234
M8 Övriga rörelseintäkter	234
M9 Personalkostnader	235
M10 Övriga administrationskostnader	240
M11 Övriga rörelsekostnader	240
M12 Av- och nedskrivningar av materiella och immateriella tillgångar	240
M13 Kreditförluster, netto	241
M14 Skatter	242

Noter till balansräkningen

M15 Skuldebrev belåningsbara i centralbanker	242
M16 Utlåning till kreditinstitut	243
M17 Utlåning och osäkra lånefordringar	243
M18 Räntebärande värdepapper	244
M19 Aktier och andelar	244
M20 Aktier och andelar i intresseföretag och joint ventures	245
M21 Aktier och andelar i koncernföretag	245
M22 Derivatinstrument och säkringsredovisning	247
M23 Immateriella tillgångar	252
M24 Fastigheter och inventarier	253
M25 Förvaltningsfastigheter	253
M26 Leasing	253
M27 Övriga tillgångar	254
M28 Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	254
M29 Skulder till kreditinstitut och centralbank	254
M30 In- och upplåning från allmänheten	254
M31 Emitterade värdepapper	254
M32 Övriga skulder	255
M33 Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	255
M34 Avsättningar	255
M35 Pensionsförpliktelser	256
M36 Efterställda skulder	261
M37 Eget kapital	262

Övriga noter

M38 För egna skulder ställda säkerheter	267
M39 Övriga ställda säkerheter	267
M40 Eventualförpliktelser	267
M41 Åtaganden	268
M42 Klassificering av finansiella instrument	268
M43 Tillgångar och skulder till verkligt värde	271
M44 Tillgångar och skulder i EUR och utländska valuta	277
M45 Överförda tillgångar och erhållna säkerheter	277
M46 Löptidsanalys för tillgångar och skulder	278
M47 Transaktioner med närstående	279
M48 Kundtillgångar som förvaltas	280

Resultaträkning

Mn euro	Not	Jan–dec 2019	Okt–dec 2018 ¹
Rörelseintäkter			
Ränteintäkter ²		4 930	1 202
Räntekostnader ²		–2 555	–560
Räntenetto	M4	2 375	642
Avgifts- och provisionsintäkter		2 354	584
Avgifts- och provisionskostnader		–545	–157
Avgifts- och provisionsnetto	M5	1 809	427
Nettoresultat från värdepappershandel och valutahandel	M6	844	199
Nettoresultat av poster till verkligt värde som redovisats via fonden för verkligt värde	M6	77	8
Nettoresultat av säkringsredovisning	M6	–31	–55
Nettoresultat från förvaltningsfastigheter	M25	–1	0
Intäkter från egetkapitalinstrument	M7	1 746	1 153
Övriga rörelseintäkter	M8	581	108
Summa rörelseintäkter		7 400	2 482
Rörelsekostnader			
Personalkostnader	M9	–2 544	–616
Övriga administrationskostnader	M10	–956	–274
Övriga rörelsekostnader	M11	–729	–100
Av- och nedskrivningar av materiella och immateriella tillgångar	M12	–1 128	–115
Summa rörelsekostnader		–5 357	–1 105
Resultat före kreditförluster		2 043	1 377
Kreditförluster, netto	M13	–464	–12
Nedskrivning av övriga finansiella tillgångar	M13	–16	–21
Rörelseresultat		1 563	1 344
Skatt	M14	–125	–211
Periodens resultat		1 438	1 133

1) Nordea Bank Abp:s räkenskapsperiod startade den 21 september 2017, dock utan affärsverksamhet fram till 1 oktober 2018.

2) Jämförelsetalen för oktober–december 2018 gällande ränteintäkter och räntekostnader har uppdaterats att motsvara presentationen av negativa negativ ränta för år 2019.

Balansräkning

Mn euro	Not	31 dec 2019	31 dec 2018
Tillgångar			
Kassa och tillgodohavanden hos centralbanker		33 483	39 562
Skuldebrev belåningsbara i centralbanker	M15, M18, M43	61 218	72 677
Utlåning till kreditinstitut	M16	80 961	64 772
Utlåning till allmänheten	M17	144 077	154 419
Räntebärande värdepapper	M18, M43	4 695	1 890
Aktier och andelar	M19	5 490	4 813
Aktier och andelar i intresseföretag och joint ventures	M20	87	1 049
Aktier och andelar i koncernföretag	M21	14 190	12 175
Derivatinstrument	M22	39 371	37 221
Förändringar av verkligt värde för räntesäkrade poster i säkringsportföljer		71	72
Immateriella tillgångar	M23	1 749	2 331
Materiella tillgångar			
- Fastigheter och inventarier	M24	296	338
- Förvaltningsfastigheter	M25	2	4
Uppskjutna skattefordringar	M14	453	130
Aktuella skattefordringar		322	234
Pensionstillgångar	M35	172	243
Övriga tillgångar	M27	13 140	15 681
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	M28	1 202	1 111
Summa tillgångar		400 979	408 722
Skulder			
Skulder till kreditinstitut och centralbanker	M29	44 790	51 427
In- och upplåning från allmänheten	M30	175 286	171 102
Emitterade värdepapper	M31	77 770	82 667
Derivatinstrument	M22	43 311	40 591
Förändringar av verkligt värde för räntesäkrade poster i säkringsportföljer		1 140	536
Aktuella skatteskulder	M14	596	249
Övriga skulder	M32	18 094	21 257
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	M33	1 144	1 330
Uppskjutna skatteskulder	M14	14	223
Avsättningar	M34	645	352
Pensionsförpliktelser	M35	375	349
Efterställda skulder	M36	9 789	9 157
Summa skulder		372 954	379 240
Eget kapital			
Aktiekapital		4 050	4 050
Innehavare av övrigt primärkapital		748	750
Investerad fritt eget kapital		1 080	1 080
Övriga reserver		-321	-150
Balanserade vinstmedel		21 030	22 619
Periodens resultat		1 438	1 133
Summa eget kapital	M37	28 025	29 482
Summa skulder och eget kapital		400 979	408 722
Åtaganden utanför balansräkningen			
Åtaganden gemtemot tredje part för kunders räkning	M40		
- Garantier och säkerheter		48 534	50 026
- Övriga		1 120	1 406
Oåterkalleliga åtaganden gemtemot kund	M41		
- Åtaganden om återköp av värdepapper		-	-
- Övriga		75 549	80 102

Kombinerad resultaträkning

Mn euro	Kombinerad 2018 ¹
Rörelseintäkter	
Ränteintäkter	4 578
Räntekostnader	–2 105
Räntenetto	2 473
Avgifts- och provisionsintäkter	2 244
Avgifts- och provisionskostnader	–457
Avgifts- och provisionsnetto	1 787
Nettoreultat från värdepappershandel och valutahandel	868
Nettoreultat av poster till verkligt värde som redovisats via fonden för verkligt värde	25
Nettoreultat av säkringsredovisning	–61
Nettoreultat från förvaltningsfastigheter	–1
Intäkter från eget kapitalinstrument	1 735
Övriga rörelseintäkter	377
Summa rörelseintäkter	7 203
Rörelsekostnader	
Personalkostnader	–2 478
Övriga administrationskostnader	–980
Övriga rörelsekostnader	–539
Av- och nedskrivningar av materiella och immateriella tillgångar	–355
Summa rörelsekostnader	–4 352
Resultat före kreditförluster	2 851
Kreditförluster, netto	–122
Nedskrivning av övriga finansiella tillgångar	–239
Rörelseresultat	2 490
Skatt	–514
Periodens resultat	1 976

1) Nordea Bank Abp:s räkenskapsperiod startade den 21 september 2017, dock utan affärsverksamhet fram till 1 oktober 2018.

Nordea Bank Abp följer god redovisningssed i Finland. Kolumner med rubriken "Kombinerat" innehåller sammanslagna rapporter respektive omräknade resultaträkningar för Nordea Bank Abp och det tidigare moderföretaget Nordea Bank AB (publ). I samband med att resultaträkningarna för det tidigare moderföretaget Nordea Bank AB (publ) omräknades i enlighet med god redovisningssed i Finland, gjordes justeringar så att pensionsplaner i Sverige redovisas enligt med IFRS, att förändringar i den egna kreditrisken avseende finansiella skulder värderade till verkligt värde genom verkligt värde-optionen redovisas under Eget kapital och att presentationen i resultaträkningen överensstämmer med kraven i Finland.

Kassaflödesanalys

Mn euro	2019	2018 ¹
Den löpande verksamheten		
Rörelseresultat	1 563	1 344
Justering för poster som inte ingår i kassaflödet	2 240	804
Betalda inkomstskatter	-362	-252
Kassaflöde från den löpande verksamheten före förändring av den löpande verksamhetens tillgångar och skulder	3 441	1 896
Förändring av den löpande verksamhetens tillgångar		
Förändring av skuldebrev belåningsbara i centralbanker	-1 074	3 250
Förändring av utlåning till centralbanker	388	-3 455
Förändring av utlåning till kreditinstitut	-15 292	2 763
Förändring av utlåning till allmänheten	9 699	7 884
Förändring av räntebärande värdepapper	12 184	-4 371
Förändring av pantsatta finansiella instrument	-3 717	2 283
Förändring av aktier och andelar	-326	1 730
Förändring av derivatinstrument, netto	1 386	84
Förändring av förvaltningsfastigheter	3	-1
Förändring av övriga tillgångar	2 501	-566
Förändring av den löpande verksamhetens skulder		
Förändring av skulder till kreditinstitut	-6 589	-8 742
Förändring av inW och upplåning från allmänheten	4 859	-9 434
Förändring av emitterade värdepapper	-4 854	4 909
Förändring av övriga skulder	-2 951	-1 808
Kassaflöde från den löpande verksamheten	-342	-3 578
Investeringsverksamheten		
Investeringar av rörelser	-1 190	-
Avyttring av rörelser	-	48
Investeringar i intresseföretag och joint ventures	-26	-8
Avyttring av intresseföretag	142	1
Förvärv av materiella tillgångar	-48	-3
Avyttring av materiella tillgångar	12	2
Förvärv av immateriella tillgångar	-498	-149
Kassaflöde från investeringsverksamheten	-1 608	-109
Finansieringsverksamheten		
Emission av efterställda skulder	632	-26
Återköp av egna aktier, inklusive förändringar i tradingportföljen	29	-
Betald ränta på övrigt primärkapital	-26	-
Övriga förändringar i eget kapital	-125	-
Utbetald utdelning	-2 788	-
Kassaflöde från finansieringsverksamheten	-2 278	-26
Årets kassaflöde	-4 228	-3 713
Likvida medel vid årets början	-43 750	-
Fusionerade likvida medel	-	-47 436
Omräkningsdifferens	-123	-27
Likvida medel vid årets slut	39 645	43 750
Förändring	-4 228	-3 713

1) Nordea Bank Abp:s räkenskapsperiod startade den 21 september 2017, dock utan affärsverksamhet fram till 1 oktober 2018.

Kassaflödesanalys, forts.

Kommentarer till kassaflödesanalysen

Kassaflödesanalysen visar in- och utbetalningar av likvida medel under året för den totala verksamheten. Nordea Bank Abp:s kassaflödesanalys har upprättats enligt den indirekta metoden, vilket innebär att rörelseresultatet har justerats för transaktioner som inte medfört in- eller utbetalningar, som t ex avskrivningar och kreditförluster. Redovisning av kassaflöden indelas i kategorierna löpande verksamhet, investeringsverksamhet och finansieringsverksamhet.

Den löpande verksamheten

Den löpande verksamheten utgörs av den huvudsakliga intäktsbringande verksamheten och kassaflödet härrör huvudsakligen från rörelseresultatet, justerat för poster som inte ingår i kassaflödet samt för betalda inkomstskatter. Justering för icke kassaflödespåverkande poster innefattar:

Mn euro	2019	2018 ¹
Av- och nedskrivningar	403	135
Kreditförluster	1 221	21
Orealiserade värdeförändringar	178	-28
Realisationsvinster / -förluster, netto	-190	-13
Förändring av upplupna kostnader / intäkter och avsättningar	-23	110
Omräkningsdifferenser	-57	94
Övrigt	708	485
Summa	2 240	804

1) Nordea Bank Abp:s räkenskapsperiod startade den 21 september 2017, dock utan affärsverksamhet fram till 1 oktober 2018.

Förändring av den löpande verksamhetens tillgångar och skulder innefattar tillgångar och skulder som ingår i den normala affärsverksamheten, som t ex utlåning, inlåning och emitterade värdepapper. Förändringar i derivatinstrument redovisas netto.

I kassaflödet från löpande verksamhet ingår erhållen ränta och betald ränta med följande belopp:

Mn euro	2019	2018 ¹
Erhållen ränta	4 853	1 235
Betald ränta	-2 613	-564

1) 1 Nordea Bank Abp:s räkenskapsperiod startade den 21 september 2017, dock utan affärsverksamhet fram till 1 oktober 2018.

Investeringsverksamheten

Investeringsverksamheten omfattar förvärv och avyttring av anläggningstillgångar, finansiella såväl som materiella och immateriella.

Finansieringsverksamheten

Finansieringsverksamheten utgörs av den verksamhet som medför förändringar i eget kapital och efterställda skulder, som t ex nyemission av aktier, utdelningar och emission/amortering av efterställda skulder.

Likvida medel

Följande poster ingår i likvida medel:

Mn euro	31 dec 2019	31 dec 2018
Kassa och tillgodohavanden hos centralbanker	33 483	39 562
Utlåning till centralbanker betalbar vid anfordran	4 826	2 429
Utlåning till kreditinstitut, betalbar vid anfordran	1 336	1 759
Summa	39 645	43 750

Kassatillgångar omfattar lagliga betalningsmedel inklusive utländska sedlar och mynt. Tillgodohavanden hos centralbanker utgörs av tillgodohavanden på konton hos centralbanker och postgiron i myndighetsform, där följande förutsättningar är uppfyllda:

- centralbanken eller postgirot är hemmahörande i det land där institutet är etablerat
- tillgodohavandet kan disponeras fritt när som helst.

Utlåning till kreditinstitut, betalbar vid anfordran, utgörs av likvida tillgångar som inte representeras av obligationer och andra räntebärande värdepapper. Utlåning till centralbanker, betalbara vid anfordran inkluderar instrument som Nordea Bank Abp omedelbart har rätt att sälja tillbaka.

M1. Redovisningsprinciper

Innehåll not M1

1. Grunder för presentation.	189
2. Nordea Bank Abp och dess redovisning.	189
3. Redovisningsprinciper och presentation.	189
4. Kritiska bedömningar och osäkerhet i uppskattningar.	190
5. Redovisning och rörelseintäkter.	192
6. Nedskrivning.	193
7. Redovisning och bortbokning av finansiella instrument i balansräkningen.	193
8. Omräkning av tillgångar och skulder i utländsk valuta.	193
9. Säkringredovisning.	194
10. Fastställande av verkligt värde på finansiella instrument.	195
11. Kassa och tillgodohavanden hos centralbanker.	196
12. Skuldebrev belåningsbara i centralbanker.	196
13. Finansiella instrument.	196
14. Utlåning till allmänheten/kreditinstitut.	198
15. Leasing.	199
16. Aktier och andelar i koncernföretag, intresseföretag och joint ventures.	200
17. Immateriella tillgångar.	200
18. Materiella tillgångar.	200
19. Förvaltningsfastigheter.	200
20. Tillgångar och inlåning i placeringsportföljer och fondförsäkringsavta.	200
21. Skatter.	201
22. Ersättningar till anställda.	201
23. Eget kapital.	202
24. Avsättningar.	202
25. Finansiella garantiavtal och kreditlöften.	202
26. Aktierelaterad ersättning.	203
27. Transaktioner med närstående.	203
28. Valutakurser.	203

1. Grunder för presentationen

Redovisningen för moderföretaget, Nordea Bank Abp, har upprättats i enlighet med finska bokföringslagen, finska kreditinstitutlagen, finska Finansministeriets förordning om bokslut och koncernredovisning i kreditinstitut och investeringsföretag samt finska Finansinspektionens föreskrifter.

Den 20 februari 2020 godkände styrelsen årsredovisningen, som slutligt ska fastställas av årsstämman den 25 mars 2020.

2. Nordea Bank Abp och dess redovisning

Nordea Bank Abp är Nordeakoncernens moderföretag och har sitt säte i Helsingfors, Finland. Nordea Bank Abp bildades den 21 september 2017 och saknade helt verksamhet före fusionen den 1 oktober 2018. Nordea Bank Abp:s första redovisningsperiod var 21 september 2017–31 december 2018. Jämförelsetalen i resultaträkningen och i noterna till redovisningen avser perioden oktober–december 2018.

Nordea Bank Abp presenterar en kombinerad resultaträkning för räkenskapsåret 2018 i denna årsredovisning, för de alternativa jämförelseuppgifterna. I den kombinerade resul-

taträkningen innehåller kolumnen "Kombinerad" sammanlagda rapporterade respektive omräknade resultaträkningar för Nordea Bank Abp och det tidigare moderföretaget Nordea Bank AB (publ). I samband med att resultaträkningen för det tidigare moderföretaget Nordea Bank AB (publ) omräknades i enlighet med god redovisningssed i Finland gjordes justeringar så att pensionsplaner i Sverige redovisas i enlighet med IFRS, att förändringar i den egna kreditrisken avseende finansiella skulder som från början värderats till verkligt värde redovisas under eget kapital och att presentationen i resultaträkningen överensstämmer med kraven i Finland.

3. Redovisningsprinciper och presentation

Nedan beskrivs de nya redovisningskrav som införts av Nordea Bank Abp, samt deras inverkan på redovisningen.

Ändringar i IAS 39 och IFRS 7 – "reform för nya referensräntor"

I september 2019 publicerade IASB ändringar i IAS 39, IFRS 9 och IFRS 7 med anledning av den kommande reformen för nya referensräntor. Ändringarna ger vissa förmåner för säkringsredovisning. Enligt de omarbetade standarderna ska kraven för säkringsredovisning bedömas utifrån antagandet att referensräntan, på vilken det säkrade kassaflödet och kassaflödet från säkringsinstrumentet har baserats, inte ändras till följd av reformen för nya referensräntor. Ändringarna träder i kraft för räkenskapsår som börjar den 1 januari 2020 eller senare, och måste tillämpas retroaktivt. Tidigare tillämpning är tillåten, och Nordea har utnyttjat den möjligheten. Ändringarna resulterade i att säkringsförhållandena i Nordea klarar effektivitetsprövningen och att säkringsredovisningen kan fortsätta som tidigare under lättnadsperioden.

Presentation av justeringar till verkligt värde

Från och med den 1 januari 2019 presenterar Nordea alla värderingsjusteringar förutom DVA (Debit Valuation Adjustment) som en justering av derivat med positivt verkligt värde och DVA som en justering av derivat med negativt verkligt värde i balansräkningen. Tidigare presenterades alla värderingsjusteringar som en justering av derivat med negativt verkligt värde i balansräkningen. För 2019 innebär detta en minskning av derivat med positivt verkligt värde och derivat med negativt verkligt värde motsvarande 223 mn euro. Varken resultaträkning eller eget kapital påverkades. Jämförelsesiffrorna har inte omräknats.

Redovisning och presentation av resolutionsavgifter

Nordea Bank Abp redovisade resolutionsavgifterna som en kostnad i början av året, i samband med att betalningsskyldigheten uppstod, och dessa presenteras under "Övriga kostnader". Jämfört med koncernens redovisningsprinciper föreligger därmed ingen skillnad i fråga om resolutionsavgifter, och ingen omräkning har gjorts i moderföretaget.

Övriga ändringar i presentationen

Nordea Bank Abp har ändrat presentationen av resultaträkningen enligt följande:

- Negativ ränta på skulder har omklassificerats från "Räntekostnader" till "Ränteintäkter", och på motsvarande sätt har negativ ränta på tillgångar omklassificerats från "Ränteintäkter" till "Räntekostnader".
- Resultat från avyttring av koncern- eller intresseföretag har omklassificerats från "Intäkter från aktieinvesteringar" till "Övriga rörelseintäkter".

M1. Redovisningsprinciper, forts.

Ändrade krav

Följande nya och omarbetade standarder och tolkningar infördes av Nordea Bank Abp den 1 januari 2019, men har inte haft någon betydande inverkan på redovisningen.

- Ändringar i IFRS 9: Förtidsinlösen med negativ ersättning
- Ändringar i IAS 19: Planändring, reducering eller reglering

4. Kritiska bedömningar och osäkerhet i uppskattningar

För att upprätta årsredovisning i enlighet med god redovisningssed måste ledningen i vissa fall använda sig av bedömningar och uppskattningar. Det faktiska utfallet kan senare i viss mån avvika från de uppskattningar och antaganden som gjorts. I det här avsnittet beskrivs:

- källorna till osäkerhet i uppskattningar vid rapportperiodens slut, som innebär en betydande risk för en väsentlig justering av de redovisade värdena för tillgångar och skulder under nästkommande räkenskapsår, och
- bedömningarna som vid tillämpningen av redovisningsprinciper (utöver de som gäller uppskattningar) har störst inverkan på de redovisade beloppen.

Kritiska bedömningar och uppskattningar

är främst hänförliga till:

- värdering till verkligt värde av vissa finansiella instrument
- klassificering av finansiella tillgångar
- bortbokning av finansiella tillgångar
- prövning av nedskrivningsbehov för utlåning till allmänheten/kreditinstitut
- nyttjandeperiod för goodwill och immateriella tillgångar
- effektivitetstest av kassaflödessäkringar
- aktuariella beräkningar av pensionsförpliktelser och förvaltningstillgångar för anställda
- klassificering av primärkapitaltillskott
- värdering av uppskjutna skattefordringar
- krav i civilrättsliga processer samt eventuella bötesförelägganden.

Värdering till verkligt värde av vissa finansiella instrument

Nordea Bank Abp:s redovisningsprincip för att fastställa verkligt värde på finansiella instrument beskrivs i avsnitt 10 "Fastställande av verkligt värde på finansiella instrument" och i not M43 "Tillgångar och skulder till verkligt värde". Kritiska bedömningar med betydande inverkan på redovisade belopp för finansiella instrument görs i samband med fastställande av verkligt värde för OTC-derivat och andra finansiella instrument som saknar noterade kurser eller nyligen observerade marknadskurser. Dessa bedömningar omfattar följande:

- Val av värderingsmetoder.
- Bedömning av när noterade kurser inte motsvarar verkligt värde (bland annat bedömning av om marknaden är aktiv).
- Val av metod för justeringar till verkligt värde för att beakta relevanta riskfaktorer såsom kreditrisk, modellrisk och likviditetsrisk.
- Bedömning av vilka marknadsparametrar som kan observeras.

De kritiska bedömningarna som krävs vid fastställandet av verkligt värde på finansiella instrument som saknar noterade kurser eller nyligen observerade marknadskurser medför också en hög grad av osäkerhet i uppskattningarna.

I alla dessa fall baseras besluten på en professionell bedömning i enlighet med Nordeas redovisnings- och värderingsprinciper. Det verkliga värdet på finansiella tillgångar och skulder värderade med hjälp av en värderingsmetod, nivå 2 och 3 i värderingshierarkin, uppgick i Nordea Bank Abp till 126 319 mn euro (119 786 mn euro) respektive 74 649 mn euro (70 099 mn euro) vid årets slut.

Upplysningar om känslighetsanalysen för verkliga värden på

finansiella instrument med betydande icke-observerbara indata finns i not M43 "Tillgångar och skulder till verkligt värde".

Osäkerhet i uppskattningar uppstår även vid första redovisningstillfället för finansiella instrument som utgör en del av större strukturella transaktioner. Även om den efterföljande värderingen inte är till verkligt värde redovisas dessa instrument vid anskaffningstillfället till verkligt värde och då det normalt inte finns något separat transaktionspris eller någon aktiv marknad för dylika individuella instrument måste det verkliga värdet estimeras.

Klassificering av finansiella tillgångar

Nordea klassificerar finansiella tillgångar utifrån den affärsmodell som används för tillgångarna. När affärsmodellen för obligationerna i likviditetsbufferten ska fastställas använder sig Nordea av kritiska bedömningar. Obligationerna i likviditetsbufferten delas in i två portföljer. Nordea har för den första portföljen fastställt att affärsmodellen är att samla in avtalsenliga kassaflöden och att sälja finansiella tillgångar. För den andra portföljen har Nordea fastställt att affärsmodellen är att förvalta obligationerna med målet att realisera kassaflöden genom att sälja tillgångar. Obligationerna i den första portföljen värderas till verkligt värde via övrigt totalresultat och obligationerna i den andra portföljen värderas till verkligt värde via resultaträkningen. Värdet på räntebärande värdepapper och skuldebrev belåningsbara i centralbanker i likviditetsbufferten som värderas till verkligt värde via övrigt totalresultat (den första portföljen) uppgår till 28 713 mn euro (32 112 mn euro) och värdet på räntebärande värdepapper och skuldebrev belåningsbara i centralbanker som värderas till verkligt värde via resultaträkningen (den andra portföljen) uppgår till 36 962 mn euro (42 205 mn euro).

Bortbokning av finansiella tillgångar

Lån och andra finansiella tillgångar där kassaflödena har justerats, eller som ingår i en rekonstruktion, bokas bort från balansräkningen, och ett nytt lån redovisas om villkoren för det nya lånet väsentligen skiljer sig från de tidigare villkoren. Nordea använder sig av bedömningar för att avgöra om villkoren för det nya lånet väsentligen skiljer sig från de tidigare villkoren. Villkoren bedöms väsentligen skilja sig från de tidigare om nuvärdet av kassaflödet från det nya lånet, diskonterat med den ursprungliga räntan, avviker med mer än 10 procent från nuvärdet av det återstående förväntade kassaflödet från det gamla lånet eller om det justerade kassaflödet endast utgörs av betalning av kapitalbelopp och ränta, medan detta inte var fallet för det ursprungliga kassaflödet och vice versa. Det redovisade värdet för lån, skuldebrev betalningsbara i centralbanker och räntebärande värdepapper på tillgångssidan i balansräkningen uppgår till 290 951 mn euro (293 758 mn euro).

Prövning av nedskrivningsbehov för utlåning till allmänheten/kreditinstitut

Nordea Bank Abp:s redovisningsprincip för prövning av nedskrivningsbehov för lånefordringar beskrivs i avsnitt 14 "Utlåning till allmänheten/kreditinstitut".

Ledningen måste göra kritiska bedömningar och uppskattningar vid beräkningen av reserveringar för osäkra lånefordringar. Nordea Bank Abp:s samlade utlåning, före reserveringar för osäkra lånefordringar, uppgick till 226 959 mn euro (221 021 mn euro) vid årets slut. För ytterligare information, se not M17 "Utlåning och osäkra lånefordringar".

För att beräkna reserver för individuellt betydande osäkra fordringar görs bedömningar för att uppskatta beloppet och tidpunkten för de förväntade kassaflödena från kunderna enligt olika scenarier, inklusive värdering av eventuella säker-

M1. Redovisningsprinciper, forts.

heter som erhållits. Bedömningar görs också för att komma fram till sannolikheten för att de olika scenarierna inträffar.

Bedömningar görs för att värdera när en exponering har resulterat i en betydande ökning av kreditrisken. När så är fallet ska reserveringen spegla förväntade kreditförluster under den återstående löptiden, till skillnad från exponeringar vars kreditrisk inte har ökat markant där reserveringen avser förväntade kreditförluster under de kommande 12 månaderna. Bedömningar görs också vid valet av modeller som använder andra parametrar vid beräkning av förväntade kreditförluster, till exempel den förväntade löptiden som används i kategori 2, samt vid bedömningen av huruvida parametrarna som använder historiska data är relevanta för uppskattning av framtida förluster.

Den statistiska modellen som används för att beräkna reserveringarna baseras på makroekonomiska scenarier, vilket kräver att ledningen gör bedömningar när de tar fram sådana scenarier och anger sannolikheten för att de olika scenarierna inträffar. Bedömningar görs också för att komma fram till i vilken utsträckning parametrarna för de olika scenarierna, som baserats på historiska data, är relevanta för uppskattning av framtida förluster.

Nyttjandeperiod för goodwill och andra immateriella tillgångar

Nordea Bank Abp:s redovisningsprincip för goodwill och andra immateriella tillgångar beskrivs i avsnitt 17 "Immateriella tillgångar". Goodwill och andra immateriella tillgångar skrivs av under nyttjandeperioden. Nyttjandeperioden motsvarar den period under vilken Nordea Bank Abp förväntas dra nytta av tillgången. Varje år görs en ny bedömning av nyttjandeperioden för immateriella tillgångar, vilket kan påverka de årliga avskrivningarna.

Kostnader direkt hänförliga till vissa större investeringar i programutveckling redovisas som immateriella tillgångar. Eftersom IT-miljön förändras snabbt gör ledningen bedömningar för att uppskatta programvarans nyttjandeperiod, vilket påverkar det årliga avskrivningsbeloppet.

Nordea Bank Abp:s goodwill uppgick till 125 mn euro (194 mn euro) vid årets slut. Värdet på programvaror, inklusive internt genererade immateriella tillgångar, uppgick till 1 535 mn euro (2 099 mn euro) vid årets slut.

Effektivitetstest av kassaflödessäkringar

Nordea Bank Abp:s redovisningsprinciper för kassaflödessäkringar beskrivs i avsnitt 9 "Säkringsredovisning".

En viktig bedömning i samband med redovisning av kassaflödessäkringar är valet av metod för att testa effektiviteten.

De säkringsinstrument som används när Nordea Bank Abp tillämpar kassaflödessäkring är huvudsakligen valutaränteswappar, vilka alltid redovisas till verkligt värde. Valutakomponenten hanteras som en kassaflödessäkring av valutarisk och räntekomponenten som en verklig värdesäkring av ränterisk. Vid mätningen av effektiviteten i dessa kassaflödessäkringar används den hypotetiska derivatmetoden, vilket innebär att förändringen i en perfekt hypotetisk swap anses motsvara nuvärdet av den ackumulerade förändringen i förväntade framtida kassaflöden för den säkrade transaktionen (valutakomponenten). Fastställandet av egenskaper för den perfekta hypotetiska swappen kräver kritiska bedömningar.

Aktuariella beräkningar av pensionsförpliktelser och förvaltningstillgångar för anställda

Förpliktelser för förmånsbestämda pensioner framräknas för de större pensionsplanerna av externa aktuariar med hjälp av demografiska antaganden baserade på aktuella befolkningsdata. Beräkningarna baseras på ett antal aktuariella och finansiella parametrar.

Uppskattningen av diskonteringsräntan är förenad med

osäkerhet om huruvida marknaden för företagsobligationer är tillräckligt djup, av hög kvalitet och i samband med extrapoleringen av räntekurvor för relevanta löptider. I Sverige, Norge och Danmark baseras diskonteringsräntan på hypoteksobligationer och i Finland på företagsobligationer. Andra parametrar, såsom antaganden om löneökningar och inflation, baseras på den förväntade långsiktiga utvecklingen för dessa parametrar och är också förenade med osäkerhet i uppskattningarna. De viktigaste parametrarna som användes vid årsskiftet redovisas i not M35 "Pensionsförpliktelser" tillsammans med en beskrivning av känsligheten för förändringar i antagandena. Förpliktelser för förmånsbestämda pensioner i Nordea Bank Abp uppgick vid årets slut till 375 mn euro (349 mn euro).

För ytterligare information, se avsnitt 22 "Ersättningar till anställda".

Klassificering av primärkapitaltillskott

Nordea Bank Abp har emitterat eviga efterställda instrument där räntebetalningarna till innehavarna beslutats diskretionärt av Nordea Bank Abp och inte ackumuleras. Vissa av dessa instrument innefattar också ett krav på Nordea Bank Abp att betala ränta om instrumenten inte längre tillåts ingå i primärkapitalet. Om instrumentet innefattar ett krav på räntebetalning, beroende på om en framtida osäker händelse bortom både emittentens och innehavarens kontroll inträffar eller inte inträffar, ska instrumentet klassificeras som en finansiell skuld. Vilka efterställda skulder som får räknas in i primärkapitalet bestäms av tillsynsmyndigheterna och är därmed bortom Nordea Bank Abp:s och innehavarnas kontroll. Nordea Bank Abp klassificerar instrumenten som finansiella skulder. Instrument som inte omfattas av sådana klausuler klassificeras som eget kapital eftersom det inte finns något krav att Nordea Bank Abp ska betala ränta eller kapitalbelopp till innehavarna.

Värdering av uppskjutna skattefordringar

Nordea Bank Abp:s redovisningsprincip för redovisning av uppskjutna skattefordringar beskrivs i avsnitt 21 "Skatter" och i not M14 "Skatter".

Värderingen av uppskjutna skattefordringar påverkas av ledningens bedömning av Nordea Bank Abp:s framtida resultat och tillräckligheten av framtida beskattningsbara vinster och framtida återföringar av befintliga beskattningsbara temporära skillnader. Dessa bedömningar uppdateras och ses över vid varje bokslutstillfälle, och justeras om så behövs för att avspegla den nuvarande situationen.

Det redovisade värdet på uppskjutna skattefordringar uppgick vid årets slut till 453 mn euro (130 mn euro).

Krav i civilrättsliga processer samt eventuella bötesförelägganden

Inom ramen för den normala affärsverksamheten är Nordea Bank Abp föremål för ett antal krav i civilrättsliga stämningar och tvister, varav de flesta rör relativt begränsade belopp, samt eventuella bötesförelägganden till följd av exempelvis tidigare svaga processer och rutiner för bekämpning av penningtvätt. Ingen av de pågående tvisterna bedöms för närvarande komma att medföra någon väsentlig negativ effekt på Nordea eller dess finansiella ställning. Som tidigare meddelats räknar Nordea med böter i Danmark för tidigare svaga processer och rutiner för bekämpning av penningtvätt, och en avsättning har gjorts för pågående penningtvättsärenden. Nordea kan inte utesluta risken för böter som skulle kunna påverka bankens finansiella resultat. Vissa av dessa utredningar skulle kunna också leda till stämningar. Se även not M2 "Risk- och likviditetshantering", not M34 "Avsättningar" och not M40 "Eventualförpliktelser".

M1. Redovisningsprinciper, forts.

5. Redovisning av rörelseintäkter

Räntenetto

Ränteintäkter och räntekostnader beräknas och redovisas med tillämpning av effektivräntemetoden eller, om så anses lämpligt, med tillämpning av en metod som resulterar i en ränteintäkt eller räntekostnad som utgör en rimlig uppskattning av vad en beräkning grundad på effektivräntemetoden skulle ge. Effektivräntan innefattar avgifter som anses vara en integrerad del av effektivräntan för ett finansiellt instrument (vanligen avgifter erhållna som kompensation för risk). Effektivräntan motsvarar den ränta som används för att diskontera förväntade framtida kassaflöden till redovisat värde på den finansiella tillgången eller skulden.

Negativ ränta på skulder redovisas under posten "Ränteintäkter" och negativ ränta på tillgångar under posten "Räntekostnader". Under "Ränteintäkter" redovisar Nordea Bank Abp ränteintäkter från finansiella tillgångar värderade till upplupet anskaffningsvärde eller till verkligt värde via verkligt värde-reserven. Denna rad innehåller även effekten av säkringsredovisning relaterad till dessa tillgångar.

Ränteintäkter och räntekostnader från finansiella instrument klassificeras, med nedanstående undantag, som "Räntenetto".

Ränteintäkter och räntekostnader hänförliga till balansposter redovisade till verkligt värde inom Markets klassificeras i resultaträkningen som "Nettoresultat av värdepappers- och valutahandel". Även räntan hänförlig till nettofinansieringen av verksamheten inom Markets redovisas under denna post.

Räntekomponenten i valutaswappar, och räntan som betalats och erhållits i ränteswappar samt förändringar i upplupen ränta, klassificeras som "Nettoresultat av värdepappers- och valutahandel", med undantag för derivat som innehas i säkringssyfte, samt ekonomiska säkringar av Nordeas upplåning, där sådana komponenter klassificeras som "Räntenetto".

Avgifts- och provisionsnetto

Nordea Bank Abp har provisionsintäkter från olika typer av tjänster som tillhandahålls kunder och koncernföretag. Provisionsintäkter inom Asset Management och Life & Pensions kommer huvudsakligen från andra koncernföretag.

Hur provisionsintäkterna redovisas beror på i vilket syfte avgiften tas ut. Avgifter intäktsredovisas antingen när tjänsten tillhandahålls eller i samband med att en betydande åtgärd verkställs. Erhållna avgifter från tjänster redovisas som intäkter i den period då tjänsterna tillhandahålls.

Avgifter i kategorierna Inlåningsprodukter, Courtage, värdepappersemissioner och företagsfinansiering, Depå- och emissionstjänster samt Betalningsprovisioner redovisas både över tid och vid en viss tidpunkt, beroende på när åtagandena fullgörs. Kortavgifter delas in i kategorierna förmedlingsavgifter, som redovisas vid en viss tidpunkt, när kunden använder tjänsten, och avgifter för kortinnehavare, som redovisas över tid eller vid en viss tidpunkt om avgiften är transaktionsbaserad.

Utlåningsavgifter som inte ingår i den effektiva räntan för ett finansiellt instrument redovisas vid en viss tidpunkt. Avgifter från syndikerade lån liksom andra transaktionsbaserade avgifter, redovisas när åtagandet har fullgjorts, det vill säga när syndikeringen eller transaktionen har genomförts. Avgifter som erhålls i samband med bilaterala transaktioner redovisas normalt som en del av det finansiella instrumentets effektiva ränta.

Intäkter för utställda finansiella garantier samt kostnader för köpta finansiella garantier fördelas över instrumentets löptid och klassificeras som "Avgifts- och provisionsintäkter" respektive "Avgifts- och provisionskostnader". Övriga avgiftsintäkter är normalt transaktionsbaserade.

Provisionskostnader är normalt transaktionsbaserade och redovisas i den period då tjänsterna erhålls.

Initiala kostnader för att få tillstånd avtal redovisas som en tillgång och skrivs av om kostnaderna väntas kunna återvinnas.

Nettoresultat av värdepappers- och valutahandel

Realiserade och orealiserade vinster och förluster på finansiella instrument värderade till verkligt värde via resultaträkningen redovisas under posten "Nettoresultat av värdepappers- och valutahandel". Realiserade och orealiserade vinster och förluster härstammar från:

- Aktier och andelar samt andra aktierelaterade instrument
- Räntebärande värdepapper och andra ränterelaterade instrument
- Övriga finansiella instrument, inklusive kreditderivat och råvaruinstrument/råvaruderivat
- Valutakursförändringar

Nettoresultat av värdepappershandel

Ränteintäkter och räntekostnader hänförliga till balansposter redovisade till verkligt värde inom Markets klassificeras i resultaträkningen som "Nettoresultat av värdepappershandel". Även räntan hänförlig till nettofinansieringen av verksamheten inom Markets redovisas under denna post.

Den här posten innefattar också realiserade vinster och förluster på finansiella instrument som värderats till upplupet anskaffningsvärde, till exempel erhållen ränteskillnadsersättning och realiserade vinster/förluster på återköp av egna skulder.

"Nettoresultat av värdepappershandel" innefattar också förluster från motpartsrisk i instrument som klassificerats i kategorin Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen. Nedskrivningar avseende instrument i andra kategorier redovisas i posten "Kreditförluster, netto" eller i "Nedskrivning av övriga finansiella tillgångar" (se även avsnittet "Kreditförluster, netto" och "Nedskrivning av övriga finansiella tillgångar" nedan).

Erhållna utdelningar redovisas i resultaträkningen som "Nettoresultat av värdepappershandel" och klassificeras i noten som "Aktier och andelar samt andra aktierelaterade instrument". Intäkter redovisas i den period då rätten att erhålla utdelning fastställs.

Nettoresultat av valutahandel

Nettovinster och nettoförluster från valutahandel liksom de positiva och negativa valutakursdifferenser som uppkommer vid omräkning av tillgångar, skulder och kapitalbelopp i valutaswappar till euro redovisas som "Nettoresultat av valutahandel". Även periodens andel av vinster och förluster vid värdering av valutaterminer, valutafutures och valutaoptioner ingår i den här posten. Valutakursdifferenser som härrör från icke-monetära tillgångar som innehas för försäljning redovisas i verkligt värde-reserven under eget kapital.

Nettoresultat av värdepapper värderade till verkligt värde via verkligt värde-reserven

Den ineffektiva delen av säkringar av kassaflöden och nettoinvesteringar liksom omklassificerade vinster och förluster på finansiella instrument som klassificerats i kategorin Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via verkligt värde-reserven redovisas under "Nettoresultat av värdepapper värderade till verkligt värde via verkligt värde-reserven".

Nettoresultat av säkringsredovisning

Intäkter från säkringsredovisning beskrivs separat i avsnitt 9 "Säkringsredovisning".

M1. Redovisningsprinciper, forts.

Nettoresultat av förvaltningsfastigheter

Intäkter och kostnader från förvaltningsfastigheter, såsom hyresintäkter/-kostnader och realisationsvinster/-förluster, oavsett om fastigheten har värderats till verkligt värde eller till anskaffningsvärdet med avdrag för av- och nedskrivningar, redovisas under "Nettoresultat av förvaltningsfastigheter". Den här posten innefattar även poster resultatpåverkande poster enligt värderingmetod (planenliga avskrivningar, nedskrivningar, återförda nedskrivningar eller förändringar i verkligt värde).

Intäkter från aktieinvesteringar

Erhållna utdelningar från annat än aktiehandel liksom koncernbidrag redovisas i resultaträkningen under "Intäkter från aktieinvesteringar". Intäkter redovisas i den period då rätten att erhålla utdelning fastställs.

Övriga rörelseintäkter och övriga kostnader

Nettoresultat från avyttring av aktier i koncernföretag, intresseföretag och joint ventures, nettoresultat från avyttring av materiella tillgångar liksom övriga rörelseintäkter som inte kan hänföras till någon annan intäktspost redovisas normalt när det är sannolikt att de förmåner som är kopplade till transaktionen tillfaller Nordea Bank Abp, och om de betydande riskerna och förmånerna har överförts till köparen (vanligtvis när transaktionerna har slutförts).

Resolutionsavgifter redovisas som övriga kostnader i resultaträkningen.

6. Nedskrivning

Kreditförluster

Nedskrivningar avseende finansiella tillgångar som klassificerats i kategorin Upplupet anskaffningsvärde (se avsnitt 13 "Finansiella instrument") under balansposterna "Utlåning till kreditinstitut" och "Utlåning till allmänheten" i redovisas som "Kreditförluster, netto", tillsammans med förluster från finansiella garantier. Förlusterna redovisas med avdrag för eventuella säkerheter eller andra kreditförstärkningar. Nordea Bank Abp:s redovisningsprinciper för beräkningen av nedskrivning av lån finns i avsnitt 14 "Utlåning till allmänheten/kreditinstitut".

Motparts förluster hänförliga till finansiella tillgångar som klassificerats i kategorin Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen, inklusive kreditderivat men exklusive lån som redovisas till verkligt värde enligt beskrivningen ovan, redovisas under "Nettoresultat av värdepappershandel".

Nedskrivning av andra finansiella tillgångar

Nedskrivning av innehav i räntebärande värdepapper som klassificerats i kategorin Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via övrigt totalresultat (se avsnitt 13 "Finansiella instrument") samt nedskrivning av innehav i koncernföretag, intresseföretag och joint ventures redovisas i resultaträkningen under posten "Nedskrivning av andra finansiella tillgångar". Principerna för nedskrivning av finansiella tillgångar som klassificerats i kategorin Upplupet anskaffningsvärde beskrivs i avsnitt 13 "Finansiella instrument" och 14 "Utlåning till allmänheten/kreditinstitut".

Nedskrivningar återförs om återvinningsvärdet ökar. Det redovisade värdet ökas då till återvinningsvärdet, men kan inte överstiga vad det redovisade värdet varit om en nedskrivning inte redovisats.

7. Redovisning och bortbokning av finansiella instrument i balansräkningen

Affärssdagsredovisning tillämpas vid redovisning och bortbokning av derivatinstrument, börsnoterade värdepapper och

avistatransaktioner i utländsk valuta (och en tillgång eller skuld redovisas i balansräkningen under "Övriga tillgångar" eller "Övriga skulder" mellan affärssdagen och likviddagen). Övriga finansiella instrument redovisas i balansräkningen på likviddagen.

Finansiella tillgångar, andra än de för vilka affärssdagsredovisning tillämpas, bokas bort från balansräkningen när den avtalsenliga rätten till kassaflödet från den finansiella tillgången upphör att gälla eller överförs till annan part. Rätten till kassaflödet upphör att gälla eller överförs vanligen när motparten har uppfyllt sin del av avtalet genom att t ex betala tillbaka ett lån till Nordea Bank Abp, dvs. på likviddagen.

Lån och andra finansiella tillgångar där kassaflödena har justerats, eller som ingår i en rekonstruktion, bokas bort från balansräkningen, och ett nytt lån redovisas om villkoren för det nya lånet väsentligen skiljer sig från de tidigare villkoren. Normalt brukar detta ske om nuvärdet av kassaflödet från det nya lånet, diskonterat med den ursprungliga räntan, skiljer sig mer än 10 procent från nuvärdet av det återstående förväntade kassaflödet från det gamla lånet. Samma principer gäller för finansiella skulder. Villkoren anses också skilja sig väsentligt för finansiella tillgångar där det justerade kassaflödet endast utgörs av betalning av kapitalbelopp och ränta, medan detta inte var fallet för det ursprungliga kassaflödet och vice versa.

I vissa fall genomförs transaktioner där Nordea Bank Abp överför tillgångar som redovisas i balansräkningen, men samtidigt behåller antingen hela eller delar av riskerna och rättigheterna förknippade med de överförda tillgångarna. Om alla eller i stort sett alla risker och rättigheter behålls, bokas inte de överförda tillgångarna bort från balansräkningen.

Finansiella skulder bokas bort från balansräkningen när de upphör. Normalt sker detta när Nordea Bank Abp fullgör sin del av avtalet, till exempel när Nordea Bank Abp återbetalar inlåning till motparten, dvs. på likviddagen. Finansiella skulder där affärssdagsredovisning tillämpas bokas normalt bort och en skuld redovisas under "Övriga skulder" i balansräkningen på affärssdagen.

För ytterligare information, se avsnitt 13 "Finansiella instrument" ("Avtal om inlåning och utlåning av värdepapper" samt "Återköpsavtal och omvända återköpsavtal") och not M45 "Överförda tillgångar och erhållna säkerheter".

8. Omräkning av tillgångar och skulder i utländsk valuta

Nordea Bank Abp:s redovisning presenteras i euro (EUR). Med utländsk valuta avses annan valuta än euro. Transaktioner i utländsk valuta redovisas till transaktionsdagens kurs. Monetära tillgångar och skulder i utländsk valuta omräknas till balansdagens kurs.

Valutakursdifferenser som uppkommer vid reglering av transaktioner till kurser som avviker från dem på transaktionsdagen, liksom orealiserade omräkningsdifferenser på ej reglerade monetära tillgångar och skulder i utländsk valuta, redovisas i resultaträkningen under posten "Nettoresultat av värdepappers- och valutahandel".

Valutaomräkning av utländska företag/filialer

De utländska filialernas tillgångar och skulder har omräknats till balansdagens kurs, medan poster i resultaträkningen omräknats till årets genomsnittskurs. Genomsnittskurserna beräknas utifrån dagliga växelkurser dividerat med antalet bankdagar under perioden. Omräkningsdifferenser redovisas i verkligt värde-reserven under eget kapital.

Eventuellt kvarstående eget kapital i utländska filialer omräknas till balansdagens kurs, och omräkningsdifferenser redovisas under eget kapital.

Information om de viktigaste valutakurserna finns i avsnitt 28 "Valutakurser".

M1. Redovisningsprinciper, forts.

9. Säkringsredovisning

Utifrån koncernens riskhanteringspolicy har Nordea identifierat ett antal riskkategorier och motsvarande säkringsstrategier med hjälp av derivatinstrument, enligt beskrivningen i not M2 "Risk- och likviditetshantering" (avsnittet om marknadsrisk) och not M22 "Derivatinstrument och säkringsredovisning".

När ett säkringsförhållande uppfyller de angivna kriterierna för säkringsredovisning i IAS 39, använder Nordea Bank Abp två typer av säkringsredovisning:

- Säkring av verkligt värde
- Kassaflödessäkring

Nordea har, efter policybeslut i enlighet med IFRS 9, valt att fortsätta tillämpa säkringsredovisning enligt EU:s "carve out"-version av IAS 39.

"Carve out"-versionen möjliggör att en grupp av derivat (eller andelar därav) kan kombineras och användas som säkringsinstrument. Den eliminerar också några av begränsningarna med säkring av verkligt värde avseende säkring av inlåning och strategier för undersäkringar.

När säkringen ingås dokumenterar Nordea formellt hur säkringsförhållandet uppfyller kriterierna för säkringsredovisning, inklusive det ekonomiska förhållandet mellan den säkrade posten och säkringsinstrumentet, bland annat risktyp, riskhanteringsmål och strategi för risksäkringen, samt vilken metod som kommer att användas för att fortlöpande bedöma säkringsförhållandets effektivitet.

För att få tillämpa säkringsredovisning krävs att säkringen har en hög effektivitet. En säkring anses ha detta om det vid ingången och under säkringens hela löptid kan förväntas att förändringar i verkligt värde på den säkrade posten, med avseende på den säkrade risken, väsentligen neutraliseras av förändringar i verkligt värde på säkringsinstrumentet. Utfallet ska ligga inom intervallet 80–125 procent.

Transaktioner som genomförs i enlighet med Nordeas säkringsmål, men som inte uppfyller kriterierna för säkringsredovisning, är ekonomiska säkringsförhållanden.

Säkring av verkligt värde

Säkring av verkligt värde tillämpas när derivat används för att risksäkra förändringar i verkligt värde på en redovisad tillgång eller skuld hänförlig till en specifik risk i enlighet med Nordeas riskhanteringspolicy, enligt beskrivningen i not M2 "Risk- och likviditetshantering" (avsnittet om marknadsrisk) och not M22 "Derivatinstrument och säkringsredovisning". Risken för förändringar i verkligt värde på tillgångar och skulder i Nordeas finansiella rapporter härrör huvudsakligen från lån, värdepapper och inlåning med fast ränta, vilket ger upphov till ränterisk. Förändringar i verkligt värde på derivat liksom förändringar i verkligt värde på den säkrade posten, hänförliga till de risker som säkras, redovisas separat i resultaträkningen under posten "Nettoresultat av säkringsredovisning". Om säkringen är effektiv tar förändringen i verkligt värde på den säkrade posten och säkringsinstrumentet ut varandra.

Förändringarna i verkligt värde på den säkrade posten, hänförliga till riskerna säkrade med derivatinstrumentet, avspeglas i en justering av den säkrade postens redovisade värde som också redovisas i resultaträkningen. Förändringen i verkligt värde på de räntesäkrade posterna i en säkringsportfölj redovisas, i det fall de redovisas till upplupet anskaffningsvärde, i balansräkningen separerat från portföljen under posten "Förändringar av verkligt värde för räntesäkrade poster i säkringsportföljer".

I Nordea Bank Abp tillämpas säkring av verkligt värde huvudsakligen på portföljbasis. Eventuell ineffektiv del av säkringen redovisas i resultaträkningen under posten Nettoresultat av säkringsredovisning.

Säkrade poster

En säkrad post i en säkring av verkligt värde kan vara en redovisad enskild tillgång eller skuld, ett oredovisat fast åtagande eller en del därav. Den säkrade posten kan också vara en grupp av tillgångar, skulder eller fasta åtaganden med likartade riskegenskaper. Säkrade poster utgörs i Nordea Bank Abp av både enskilda tillgångar eller skulder och portföljer av tillgångar och/eller skulder.

Säkringsinstrument

De säkringsinstrument som används i Nordea Bank Abp är huvudsakligen ränteswappar och valutaränteswappar, vilka alltid redovisas till verkligt värde.

Säkringens effektivitet

Vid bedömning i efterhand av säkringens effektivitet värderar Nordea säkringsinstrumentet till verkligt värde och jämför förändringen av detta värde med förändringen av verkligt värde på den säkrade posten. Mätning av effektiviteten görs på kumulativ basis.

Om säkringsförhållandet inte uppfyller kraven för säkringsredovisning avslutas säkringsredovisningen. För säkringar av verkligt värde värderas säkringsinstrumentet till verkligt värde via resultaträkningen och förändringen i verkligt värde på den säkrade posten, fram till den tidpunkt då säkringsförhållandet avslutas, resultatförs linjärt över den säkrade postens återstående löptid.

Ineffektiva säkringar kan bero på:

- skillnader i tidpunkten för kassaflöden från den säkrade posten och säkringsinstrumentet
- användning av olika räntekurvor för diskontering av den säkrade posten och säkringsinstrumentet
- effekten av förändringar i Nordeas eller en motparts kreditrisk på säkringsinstrumentets eller den säkrade postens verkliga värde
- skillnader i förväntad och faktisk förtidsinlösen av låneportföljen.

Kassaflödessäkring

I enlighet med Nordeas riskhanteringspolicy, enligt beskrivningen i not M2 "Risk- och likviditetshantering" (avsnittet om marknadsrisk) och not M22 "Derivatinstrument och säkringsredovisning", tillämpas kassaflödessäkring för säkring av risk hänförlig till variationer i framtida räntebetalningar på instrument med rörlig ränta och för säkring av valutarisk. Den del av vinsten eller förlusten på säkringsinstrumentet som bedöms vara en effektiv säkring redovisas i reserven för kassaflödessäkringar under eget kapital. Den ineffektiva delen av vinsten eller förlusten på säkringsinstrumentet omklassificeras till resultaträkningen under posten "Nettoresultat av säkringsredovisning".

Vinster eller förluster på säkringsinstrument som redovisats i reserven för kassaflödessäkringar under eget kapital omklassificeras och redovisas i resultaträkningen i samma period som den säkrade posten påverkar resultaträkningen, normalt i den period när ränteintäkten eller räntekostnaden redovisas.

Säkrade poster

En säkrad post i en kassaflödessäkring kan vara högst sannolika kassaflöden från redovisade, eller framtida, tillgångar eller skulder som löper med rörlig ränta. Nordea Bank Abp tillämpar kassaflödessäkring vid säkring av valutarisk i framtida betalningar av ränta och kapitalbelopp i utländsk valuta och vid säkring av ränterisk i utlåning med rörlig ränta.

M1. Redovisningsprinciper, forts.

Säkringsinstrument

De säkringsinstrument som används i Nordea är huvudsakligen valutaränteswappar, vilka alltid redovisas till verkligt värde, där valutakomponenten hanteras som en kassaflödessäkring av valutarisk och räntekomponenten som en säkring av verkligt värde av ränterisk. Vid säkring av ränterisk i utlåning med rörlig ränta använder Nordea räntederivat som säkringsinstrument, vilka alltid redovisas till verkligt värde.

Säkringens effektivitet

Vid mätning i efterhand av kassaflödessäkringarnas effektivitet används den hypotetiska derivatmetoden, vilket innebär att förändringen i en perfekt hypotetisk swap anses motsvara nuvärdet av den ackumulerade förändringen i förväntade framtida kassaflöden från den säkrade transaktionen (valutakomponenten).

Om säkringsförhållandet inte uppfyller kraven för säkringsredovisning avslutas säkringsredovisningen. För kassaflödessäkringar redovisas förändringar i det orealiserade värdet på säkringsinstrumentet i resultaträkningen från och med det senaste tillfället då säkringen bedömdes vara effektiv. Den ackumulerade vinsten eller förlusten på säkringsinstrumentet, som sedan den period då säkringen bedömdes vara effektiv har redovisats i reserven för kassaflödessäkringar under eget kapital, omklassificeras från eget kapital till "Nettoreultat av säkringsredovisning" i resultaträkningen om den förväntade transaktionen inte längre väntas inträffa.

Om den förväntade transaktionen inte längre är högst sannolik, men ändå förväntas inträffa, så kvarstår den ackumulerade vinsten eller förlusten på säkringsinstrumentet, som sedan den period då säkringen bedömdes vara effektiv har redovisats i reserven för kassaflödessäkringar under eget kapital, i reserven för kassaflödessäkringar till dess transaktionen inträffar eller inte längre förväntas inträffa.

De möjliga källorna till ineffektivitet i kassaflödessäkringar är normalt desamma som i säkringar av verkligt värde (se ovan). För kassaflödessäkringar är emellertid risken för förtidsinlösen mindre relevant. Här är källan till ineffektivitet istället förändringar i tidpunkten för och beloppen från prognosticerade framtida kassaflöden.

10. Fastställande av verkligt värde på finansiella instrument

Verkligt värde definieras som det pris som vid värderingstidpunkten skulle erhållas vid försäljning av en tillgång eller betalas vid överlåtelse av en skuld i en ordnad transaktion mellan marknadsaktörer under aktuella marknadsförhållanden på tillgångens eller skuldens huvudmarknad, eller, om en huvudmarknad saknas, på tillgångens eller skuldens mest fördelaktiga marknad.

Det bästa beviset på verkligt värde är förekomsten av publicerade prisnoteringar på en aktiv marknad och när sådana förekommer används de vid värderingen av finansiella tillgångar och finansiella skulder. En aktiv marknad för en tillgång eller skuld är en marknad där transaktioner för tillgången eller skulden inträffar tillräckligt ofta och med tillräcklig volym för att ge löpande prisinformation. Den absoluta nivån av likviditet och volym som krävs för att marknaden ska anses vara aktiv varierar med klasserna av instrument. För vissa klasser föreligger låg prisvolatilitet, även för de instrument inom de klasser där handelsfrekvensen är hög. För instrument i sådana klasser är likviditetskraven lägre och därmed är åldersgränsen för priserna som används för att fastställa verkligt värde högre.

Handelsfrekvensen och volymen övervakas regelbundet för att bedöma om marknaderna är aktiva eller inte. Nordea Bank Abp använder främst publicerade prisnoteringar för att

fastställa verkligt värde på instrument som redovisas under följande balansposter:

- Skuldebrev belåningsbara i centralbanker
- Räntebärande värdepapper
- Aktier och andelar (noterade)
- Derivatinstrument (noterade)

Om noterade priser för ett finansiellt instrument inte representerar faktiska och regelbundet förekommande marknadstransaktioner, eller om noterade priser inte finns tillgängliga, fastställs det verkliga värdet med hjälp av lämplig värderingsmetod. Värderingsmetodens lämplighet, inklusive en bedömning av om noterade priser eller teoretiska priser ska användas, övervakas regelbundet.

Värderingsmetoderna kan variera från enkel analys av diskonterade kassaflöden till komplexa optionsvärderingsmodeller. Värderingsmodellerna har utformats så att observerbara marknadspriser och kurser används som indata i förekommande fall, men även ej observerbara modellparametrar kan användas. Värderingsteknikens lämplighet bedöms genom att mäta dess förmåga att träffa marknadspriser. Detta görs genom att jämföra beräknade priser med relevant jämförelsedata, t ex börskurser, motpartens värderingar eller konsensuspriser.

Nordea Bank Abp använder främst värderingsmetoder för att fastställa verkligt värde på instrument som redovisas under följande balansposter:

- Skuldebrev belåningsbara i centralbanker (när prisnoteringar på en aktiv marknad saknas)
- Räntebärande värdepapper (när prisnoteringar på en aktiv marknad saknas)
- Aktier och andelar (när prisnoteringar på en aktiv marknad saknas)
- Derivatinstrument (OTC-derivat)

För finansiella instrument där verkligt värde uppskattas med hjälp av en värderingsmetod undersöks om de variabler som använts i värderingsmodellen till övervägande del baserats på data från observerbara marknader. Med data från observerbara marknader avser Nordea Bank Abp data som kan inhämtas från allmänt tillgängliga externa källor och som bedöms utgöra realistiska marknadspriser. Vid användning av ej observerbara data, som har en betydande inverkan på värderingen, kan instrumentet vid första redovisningstillfället inte redovisas till det verkliga värde som beräknats via värderingsmetoden, och eventuella initiala vinster periodiseras därför i resultaträkningen över instrumentets löptid. De initiala vinsterna redovisas därefter direkt i resultaträkningen i det fall ej observerbara data blir observerbara.

I not M43 "Tillgångar och skulder till verkligt värde" återfinns en uppdelning av det verkliga värdet för finansiella instrument som tagits fram med hjälp av:

- instrumentets publicerade prisnoteringar på en aktiv marknad (nivå 1),
- värderingsmetod baserad på observerbara marknadsdata (nivå 2), och
- värderingsmetod baserad på icke observerbara marknadsdata (nivå 3).

Värderingsmodellerna som Nordea Bank Abp använder överensstämmer med accepterade ekonomiska metoder för prissättning av finansiella instrument och tar hänsyn till alla faktorer som marknadsaktörer skulle beakta vid prissättning.

Varje ny värderingsmodell godkänns av modellriskkommittén (Model Risk Committee) och alla modeller granskas regelbundet.

Mer information finns i not M43 "Tillgångar och skulder till verkligt värde".

M1. Redovisningsprinciper, forts.

11. Kassa och tillgodohavande hos centralbanker

Kassatillgångar omfattar lagliga betalningsmedel inklusive utländska sedlar och mynt. Tillgodohavanden hos centralbanker utgörs av tillgodohavanden på konton hos centralbanker och postgiron i myndighetsform, där följande förutsättningar är uppfyllda:

- centralbanken eller postgirot är hemmahörande i det land där institutet är etablerat
- tillgodohavandet kan disponeras fritt när som helst.

12. Skuldebrev belåningsbara i centralbanker

Emitterade värdepapper som centralbanker godtar som säkerhet redovisas som "Skuldebrev belåningsbara i centralbanker". Det är värdepapprets egenskaper som avgör om det tillhör den här kategorin, inte det emitterande företags status.

Skuldebrev belåningsbara i centralbanker kan klassificeras som Finansiella tillgångar värderade till upplupet anskaffningsvärde, Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen eller Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via övrigt totalresultat.

13. Finansiella instrument

Klassificering av finansiella instrument

Varje finansiellt instrument har klassificerats i någon av följande kategorier:

Finansiella tillgångar:

- Upplupet anskaffningsvärde
- Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen:
 - Obligatoriskt värderade till verkligt värde via resultaträkningen
 - Från början värderade till verkligt värde via resultaträkningen (verkligt värde-optionen)
- Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via övrigt totalresultat (redovisas via verkligt värde-reserven under eget kapital).

Finansiella skulder:

- Upplupet anskaffningsvärde
- Finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen:
 - Obligatoriskt värderade till verkligt värde via resultaträkningen
 - Från början värderade till verkligt värde via resultaträkningen (verkligt värde-optionen)

Klassificeringen av en finansiell tillgång bestäms utifrån affärsmodellen för den portfölj som instrumentet ingår i och huruvida kassaflödena endast utgör betalning av kapitalbelopp och ränta.

Finansiella tillgångar med kassaflöden som inte uteslutas utgörs av betalning av kapitalbelopp och ränta värderas till verkligt värde via resultaträkningen. Alla övriga tillgångar klassificeras utifrån affärsmodellen. Portföljinstrument som omfattas av en affärsmodell där avsikten är att behålla instrumenten och ta emot avtalade kassaflöden värderas till upplupet anskaffningsvärde. Instrument som omfattas av en affärsmodell där avsikten är både att behålla instrumenten för att samla in avtalade kassaflöden och att sälja instrumenten värderas till verkligt värde via verkligt värde-reserven under eget kapital. Finansiella tillgångar som omfattas av annan affärsmodell värderas till verkligt värde via resultaträkningen.

För att kunna bedöma affärsmodellen har Nordea delat in sina finansiella tillgångar i portföljer och underportföljer utifrån hur olika grupper av finansiella tillgångar förvaltas tillsammans för att uppnå ett visst affärsmål. I samband med

fastställandet av rätt nivå för portföljen har hänsyn tagits till aktuell affärsområdesstruktur. Vid bedömningen av affärsmodell för respektive portfölj har Nordea analyserat syftet med de finansiella tillgångarna och exempelvis tidigare försäljningstrender och ersättning till ledningen.

Alla finansiella tillgångar och skulder redovisas till verkligt värde vid första redovisningstillfället. Klassificeringen av finansiella instrument i olika kategorier utgör grunden för hur varje finansiellt instrument efterföljande värderas i balansräkningen och hur förändringar i dess värde redovisas.

Upplupet anskaffningsvärde

Finansiella tillgångar och skulder värderade till upplupet anskaffningsvärde redovisas initialt i balansräkningen till verkligt värde, inklusive transaktionskostnader. Efter första redovisningstillfället värderas instrument i denna kategori till upplupet anskaffningsvärde. Vid värdering till upplupet anskaffningsvärde resultatförs skillnaden mellan anskaffningsvärdet och inlösenvärdet över den återstående löptiden med hjälp av effektivräntemetoden. Upplupet anskaffningsvärde definieras som det belopp till vilket den finansiella tillgången eller skulden värderas vid första redovisningstillfället, minus avbetalningar av kapitalbelopp, plus eller minus ackumulerade avskrivningar med tillämpning av effektivräntemetoden på eventuell skillnad mellan det ursprungliga beloppet och beloppet på förfallodagen och, för finansiella tillgångar, justerat för eventuell förlustreserv. För ytterligare information om effektivräntemetoden, se avsnitt 5 "Redovisning av rörelseintäkter", underrubriken "Räntenetto". Information om nedskrivningar enligt IFRS 9 finns i avsnitt 14 nedan.

Ränta på tillgångar och skulder i kategorin värderade till upplupet anskaffningsvärde redovisas i resultaträkningen i posten "Ränteintäkter" respektive "Räntekostnader".

Den här kategorin omfattar huvudsakligen all utlåning och inlåning, med undantag av omvända repor/repor och avtal om värdepapperslån inom Markets. Kategorin omfattar också efterställda skulder och emitterade värdepapper, med undantag för emitterade strukturerade obligationer inom Markets.

Finansiella tillgångar och skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen

Finansiella tillgångar och skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen värderas till verkligt värde exklusive transaktionskostnader. Alla värdeförändringar i dessa poster redovisas direkt i resultaträkningen under "Nettoresultat av värdepappers- och valutahandel".

Den här kategorin har två underkategorier: Obligatoriskt värderade till verkligt värde via resultaträkningen och Från början värderade till verkligt värde via resultaträkningen (verkligt värde-optionen).

Underkategorin Obligatoriskt värderade till verkligt värde via resultaträkningen innehåller huvudsakligen alla tillgångar inom Markets, tradingrelaterade skulder inom Markets, räntebärande värdepapper i del av likviditetsreserven, derivatinstrument, aktier samt finansiella tillgångar under "Tillgångar i placeringsportföljer och fondförsäkringsavtal". Inlåning i placeringsportföljer och fondförsäkringsavtal är avtal med kunder och försäkringstagare där all risk tas av försäkringstagarna. Inlåningsmedlen investeras i olika typer av finansiella tillgångar till förmån för kunderna och försäkringstagarna. Tillgångar i placeringsportföljer och fondförsäkringar redovisas på respektive rad i balansräkningen.

Även tillgångar i placeringsportföljer och fondförsäkringsavtal som inte obligatoriskt värderas till verkligt värde via resultaträkningen klassificeras i kategorin Från början värderade till verkligt värde via resultaträkningen för att undvika bristande överensstämmelse i redovisningen med motsva-

M1. Redovisningsprinciper, forts.

rande inlåning. Inlåningen i placeringsportföljer och fondförsäkringsavtal hanteras på basis av verkligt värde, och klassificeras också följaktligen i kategorin Från början värderade till verkligt värde via resultaträkningen. Värde på denna inlåning är direkt kopplad till avtalens underliggande tillgångar, och förändringar får därmed ingen inverkan på den egna kreditrisken i dessa avtal.

Nordea tillämpar också verkligt värde-optionen på emitterade strukturerade obligationer inom Markets eftersom dessa instrument innehåller inbäddade derivat som inte är nära förknippade med värdevärdet. Förändringen i verkligt värde på dessa emitterade strukturerade obligationer redovisas i resultaträkningen, med undantag för förändringar i kreditrisken som redovisas mot verkligt värde-reserven under eget kapital.

Ränteintäkter och räntekostnader hänförliga till balansposter redovisade till verkligt värde via resultaträkningen inom Markets klassificeras som "Nettoresultat av värdepappers- och valutahandel".

Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via övrigt totalresultat

Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via övrigt totalresultat värderas till verkligt värde med tillägg för transaktionskostnader. Den här kategorin omfattar huvudsakligen räntebärande värdepapper i del av likviditetsreserven. Förändringar i verkligt värde, bortsett från räntor, valutakurseffekter och nedskrivningar, redovisas mot verkligt värdereserven under eget kapital. Ränta redovisas i resultaträkningen under posten "Ränteintäkter", valutakurseffekter under posten "Nettoresultat av värdepappers- och valutahandel" och nedskrivningar under posten "Nedskrivning av övriga finansiella tillgångar". I samband med avyttring av ett instrument omklassificeras de ackumulerade förändringarna i verkligt värde, som tidigare har redovisats i verkligt värde-reserven, från eget kapital till resultaträkningen under posten "Nettoresultat av värdepapper värderade till verkligt värde via verkligt värde-reserven". Information om nedskrivningar enligt IFRS 9 finns i avsnitt 14 nedan.

Sammansatta finansiella instrument

Sammansatta finansiella instrument är avtal som omfattar ett värдавtal och ett inbäddat derivat. Sådana kombinationer uppstår huvudsakligen i samband med emissioner av strukturerade skuldinstrument, såsom emitterade indexobligationer.

Indexobligationer som har emitterats av Group Treasury anses utgöra en del av finansieringsverksamheten. Värdavtalet, nollkupongobligationen, värderas till upplupet anskaffningsvärde. Inbäddade derivat i sådana instrument särskiljs från värdavtalet och redovisas separat som derivat till verkligt värde om de ekonomiska egenskaperna och riskerna inte är nära förknippade med värdavtalets ekonomiska egenskaper och risker samt om det inbäddade derivatet uppfyller definitionen på ett derivat. Förändringar i verkligt värde på inbäddade derivat redovisas i resultaträkningen under posten "Nettoresultat av värdepappers- och valutahandel".

För strukturerade obligationer som har emitterats av Markets tillämpar Nordea verkligt värde-optionen, och hela det sammansatta instrumentet, värdavtalet och det inbäddade derivatet, värderas till verkligt värde via resultaträkningen. Förändringar i verkligt värde redovisas i resultaträkningen under posten "Nettoresultat av värdepappers- och valutahandel" och i balansräkningen under "Emitterade värdepapper".

Avtal om inlåning och utlåning av värdepapper

Transaktioner avseende in- och utlåning av värdepapper innebär i allmänhet ställande av säkerhet. Om inte riskerna och rättigheterna förknippade med ägandet överförs, beaktas

inte överföringen av värdepapper i balansräkningen. Utlånade värdepapper redovisas i not M45 "Överförda tillgångar och erhållna säkerheter" och värdepapper som pantsatts i samband med värdepapperslån redovisas i not M38 "För egna skulder ställda säkerheter".

Säkerheter i form av likvida medel (inlåning av värdepapper) som har lämnats till motparter redovisas i balansräkningen som "Utlåning till kreditinstitut" eller som "Utlåning till allmänheten". Säkerheter i form av likvida medel (utlåning av värdepapper) som har erhållits från motparter redovisas i balansräkningen som "Skulder till kreditinstitut och centralbanker" eller som "In- och upplåning från allmänheten".

Återköpsavtal och omvända återköpsavtal

Värdepapper som har lämnats enligt återköpsavtal och värdepapper som mottagits enligt omvända återköpsavtal bokas inte bort från respektive redovisas inte i balansräkningen.

Värdepapper som har lämnats enligt återköpsavtal redovisas i not M45 "Överförda tillgångar och erhållna säkerheter". Likvida medel som har erhållits enligt återköpsavtal redovisas i balansräkningen som "Skulder till kreditinstitut och centralbanker" eller som "In- och upplåning från allmänheten". Skulder som redovisats enligt återköpsavtal redovisas i not M45 "Överförda tillgångar och erhållna säkerheter".

Likvida medel som har lämnats enligt omvända återköpsavtal redovisas i balansräkningen som "Utlåning till kreditinstitut" eller som "Utlåning till allmänheten". Vidare innebär försäljning av värdepapper som mottagits i omvända återköpsavtal redovisning av en tradingrelaterad skuld (blankning).

Derivatinstrument

Samtliga derivat redovisas i balansräkningen och värderas till verkligt värde. Derivat med positiva verkliga värden, inklusive upplupen ränta, redovisas på tillgångssidan under posten "Derivatinstrument". Derivat med negativa verkliga värden, inklusive upplupen ränta, redovisas på skuldsidan under posten "Derivatinstrument".

Realiserade och orealiserade vinster och förluster på derivat redovisas i resultaträkningen under posten "Nettoresultat av värdepappers- och valutahandel".

Kvittning av finansiella tillgångar och skulder

Nordea Bank Abp kvittar finansiella tillgångar och skulder i balansräkningen om laglig rätt till kvittning föreligger, i den löpande verksamheten och i händelse av fallissemang, konkurs eller insolvens hos Nordea eller dess motparter, och om avsikten är att nettoreglera posterna eller avyttra tillgången samtidigt som skulden regleras.

Börsnoterade derivat bokas bort från balansräkningen på daglig basis när likvid betalas eller erhålls och instrumentet justeras till rådande marknadsvillkor. Derivatillgångar, derivatsskulder, kontantsäkerhetsfordringar och kontantsäkerhetsskulder gentemot centrala motparter för clearing kvittas i balansräkningen om transaktionsvalutan respektive den centrala motparten för clearing är densamma. Derivatillgångar, derivatsskulder, kontantsäkerhetsfordringar och kontantsäkerhetsskulder avseende bilaterala OTC-derivat kvittas däremot inte i balansräkningen.

Ut- och inlåning i repor och omvända repor som görs med en central motpart kvittas i balansräkningen om tillgångarna och skulderna avser samma centrala motpart, regleras i samma valuta och har samma löptid. Ut- och inlåning i repor och omvända repor som görs i enlighet med Global Master Repurchase Agreement (GMRA) kvittas i balansräkningen om tillgångarna och skulderna avser samma motpart, regleras i samma valuta, har samma löptid och regleras via samma institut.

M1. Redovisningsprinciper, forts.

Emitterade skuld- och eget kapital-instrument

Ett finansiellt instrument emitterat av Nordea Bank Abp klassificeras antingen som en finansiell skuld eller som eget kapital. Emitterade finansiella instrument klassificeras som en finansiell skuld om avtalsförhållandena innebär att Nordea Bank Abp har en befintlig förpliktelse att antingen erlägga kontanter eller annan finansiell tillgång, eller ett variabelt antal eget kapital-instrument, till innehavaren av instrumentet. Om så inte är fallet är instrumentet vanligtvis ett eget kapital-instrument och klassificeras som eget kapital, med avdrag för transaktionskostnader. För finansiella instrument som innehåller både en skuld- och en eget kapital-del, redovisas dessa delar separat.

14. Utlåning till allmänheten/kreditinstitut

Tillämpningsområde

Nedskrivning till följd av kreditrisk ska tillämpas för finansiella instrument som klassificerats i kategorin Upplupet anskaffningsvärde eller Verkligt värde via övrigt totalresultat. Här ingår tillgångar som redovisats i balansräkningen som "Kassa och tillgodohavanden hos centralbanker", "Skuldbrev belåningsbara i centralbanker", "Utlåning till kreditinstitut", "Utlåning till allmänheten" samt "Räntebärande värdepapper". Dessa balansposter innefattar också tillgångar som klassificerats i kategorin Verkligt värde via resultaträkningen, vilka inte omfattas av någon prövning av nedskrivningsbehovet. För ytterligare information, se avsnitt 13 ovan och not M42 "Klassificering av finansiella instrument".

Åtaganden utanför balansräkningen, eventalförpliktelser och kreditåtaganden ska också prövas för nedskrivningsbehov.

Redovisning och presentation

Tillgångar värderade till upplupet anskaffningsvärde redovisas brutto, med en separat reservering för förväntade kreditförluster om förlusten inte betraktas som definitiv. Reserverna presenteras netto i balansräkningen, men presenteras separat i not M17 "Utlåning och osäkra lånefordringar". Förändringar av reserveringar redovisas i resultaträkningen under posten "Kreditförluster, netto".

Om nedskrivningen anses vara definitiv redovisas den som en konstaterad kreditförlust, och det redovisade värdet på lånet jämte tillhörande reservering för kreditförluster tas bort från balansräkningen. En nedskrivning anses vara definitiv när konkursansökan inleds mot låntagaren och konkursförvaltaren har presenterat den ekonomiska utgången av konkursförfarandet, eller när Nordea Bank Abp efterskänker sina fordringar genom rekonstruktion på antingen rättslig eller frivillig grund eller när Nordea Bank Abp av andra skäl bedömer återvinning av fordran som osannolik.

Avsättningar för poster utanför balansräkningen klassificeras som "Avsättningar" i balansräkningen, med förändringar i avsättningar klassificerade som "Kreditförluster, netto". För ytterligare information, se not M34 "Avsättningar".

Tillgångar klassificerade som Verkligt värde via övrigt totalresultat redovisas till verkligt värde i balansräkningen. Nedskrivningar beräknade i enlighet med IFRS 9 redovisas i resultaträkningen och klassificeras som "Nedskrivning av övriga finansiella tillgångar". Eventuella justeringar till verkligt värde redovisas under eget kapital.

Prövning av nedskrivningsbehov

Nordea Bank Abp klassificerar alla lånefordringar i olika kategorier på individuell basis. Kategori 1 inkluderar tillgångar utan betydande ökning av kreditrisken sedan första redovisningstillfället, kategori 2 inkluderar tillgångar med betydande ökning av kreditrisken och kategori 3 inkluderar osäkra fordringar. Nordea Bank Abp följer upp om det finns indikationer på kreditförsämring (kategori 3) genom att identifiera hän-

delser med negativ inverkan på beräknade framtida kassaflöden (förlusthändelse). Nordea Bank Abp tillämpar samma definition på fallissemang som i kapitaltäckningsförordningen. Mer information om identifiering av förlusthändelser finns i not M2 "Risk- och likviditetshantering". Lånefordringar som inte har individuellt beräknade reserver ingår i prövningen av nedskrivningsbehovet baserat på statistiska modeller.

För lånefordringar med betydande värde där ett individuellt nedskrivningsbehov har identifierats beräknas nedskrivningsbeloppet på individuell nivå. Det redovisade värdet på lånefordringen jämförs med den nuvärdesberäknade summan av förväntade framtida kassaflöden. Om det redovisade värdet är högre redovisas skillnaden som en nedskrivningsförlust. De förväntade kassaflödena diskonteras med den ursprungliga effektiva räntan och innefattar verkligt värde för säkerheter och andra kreditförstärkningar. Nuvärdesberäkningen baseras på tre olika framåtblickande scenarier som är sannolikhetsviktade.

För lånefordringar som inte är betydande där ett individuellt nedskrivningsbehov har identifierats beräknas nedskrivningsbeloppet utifrån den kollektiva modell som beskrivs nedan, men med hänsyn till att lånefordringarna redan är fallerade.

Prövning av nedskrivningsbehov för lån värderade enligt statistiska modeller

För lånefordringar där inget nedskrivningsbehov identifierades i den individuella prövningen används en kollektiv modell för beräkning av nedskrivningsbehov. Reserveringar beräknas som lånefordringen vid fallissemang gånger sannolikheten för fallissemang gånger förlusten i händelse av fallissemang. För tillgångar i kategori 1 baseras beräkningen endast på de kommande 12 månaderna, medan den för tillgångar i kategori 2 och 3 baseras på tillgångens förväntade löptid.

Reserveringar för lånefordringar där det inte skett någon betydande ökning av kreditrisken sedan första redovisningstillfället baseras på förväntade kreditförluster under kommande 12 månader (kategori 1). Reserveringar för lånefordringar där det har skett en betydande ökning av kreditrisken sedan första redovisningstillfället, men där ingen nedskrivning har gjorts, baseras på förväntade kreditförluster under hela den återstående löptiden (kategori 2). Detta gäller även för osäkra fordringar som inte är betydande i kategori 3.

Nordea Bank Abp använder två olika modeller för att fastställa om det har skett en betydande ökning av kreditrisken eller inte. Förändringen i interna rating- och scoringuppgifter används för att fastställa om det skett en betydande ökning av kreditrisken eller inte. Interna rating-/scoringuppgifter används för att bedöma risken hos kunderna, och en försämrad rating/scoring för en kund tyder på att kreditrisken har ökat. Nordea har dragit slutsatsen att det inte är möjligt att beräkna PD vid kreditgivning för den återstående löptiden utan bedömningar i efterhand av tillgångar som redan redovisas i balansräkningen vid övergången. Förändringar i PD för den återstående löptiden används som utlösande faktor för tillgångar redovisade efter övergången.

För tillgångar som bedöms utifrån PD för den återstående löptiden använder Nordea en blandning av absoluta och relativa förändringar i PD som kriterium för överföringen:

- Retail-kunder med ett ursprungligt tolv månaders PD under 1 procent:
Exponeringar med en relativ ökning i livstids PD över 100 procent och en absolut ökning av tolv månaders PD över 45 punkter överförs till kategori 2.
- Retail-kunder med ett ursprungligt tolv månaders PD över eller lika med 1 procent:
Exponeringar med en relativ ökning i livstids PD över 100 procent eller en absolut ökning av tolv månaders PD över 300 punkter överförs till kategori 2.

M1. Redovisningsprinciper, forts.

- Företags- och institutskunder med ett ursprungligt tolv-månaders PD under 0,5 procent:
Exponeringar med en relativ ökning i livstids PD över 150 procent och en absolut ökning av tolv-månaders PD över 20 punkter överförs till kategori 2.
- Företags- och institutskunder med ett ursprungligt tolv-månaders PD över eller lika med 0,5 procent:
Exponeringar med en relativ ökning i livstids PD över 150 procent eller en absolut ökning av tolv-månaders PD över 400 punkter överförs till kategori 2.

För tillgångar där rating- och scoringmodeller används kalibreras rating-/scoringförändringen för att matcha den betydande ökningen av kreditrisken utifrån PD för den återstående löptiden. Dessutom överförs kunder som omfattas av förmildrande åtgärder och kunder som är mer än 30 dagar sena med sina betalningar till kategori 2, såvida inte ett nedskrivningsbehov redan har identifierats (kategori 3). Lånefordringar där kunderna är mer än 90 dagar sena med sina betalningar klassificeras normalt i kategori 3, men denna klassificeringen ändras om det finns bevis för att kunden inte har fallerat. Sådana lånefordringar klassificeras i kategori 2.

Nordea Bank Abp använder sig inte av undantaget "låg kreditrisk" i bankverksamheten.

Vid beräkningen av reserveringar, inklusive kategoriindelningen, används sannolikhetsviktad, framåtblickande information. Nordea använder tre makroekonomiska scenarier för att ta hänsyn till de icke-linjära aspekterna av förväntade kreditförluster. De olika scenarierna används för att justera de aktuella parametrarna för beräkning av förväntade kreditförluster, och ett sannolikhetsviktat genomsnitt av de förväntade förlusterna enligt respektive scenario redovisas som reserveringar. Modellen använder sig av data som samlats in före balansdagen, vilket innebär att Nordea måste identifiera händelser som påverkar reserveringarna efter datainsamlingen. Ledningen utvärderar dessa händelser och justerar reserveringarna, om detta bedöms nödvändigt.

Avskrivningar

Avskrivningar innebär att lån eller kundfordringar avförs från balansräkningen samtidigt som motsvarande kreditförlusterreservering realiserar. När fordringar bedöms vara omöjliga att driva in ska de snarast möjligt skrivas av, oavsett om det rättsliga anspråket kvarstår eller inte. En avskrivning kan göras innan eventuella rättsliga åtgärder mot låntagaren, för att återvinna skulden, har slutförts. Även om en fordran som inte kan drivas in skrivs av eller avförs från balansräkningen har kunden en rättslig skyldighet att betala den utestående skulden. Vid bedömningen av huruvida osäkra lånefordringar kan återvinnas och om avskrivningar krävs, är det framför allt lånefordringar med följande egenskaper som står i fokus (listan inte uttömmande):

- Lånefordringar där kunderna är mer än 90 dagar sena med betalningen. Om en lånefordring, eller del av den, efter den här bedömningen anses vara omöjlig att driva in, skrivs den av.
- Lånefordringar som omfattas av insolvensförfarande och har låg säkerhetstäckning.
- Lånefordringar där juridiska kostnader förväntas förbruka behållningen från konkursförfarandet, med låga återvinningsvärden som följd.
- Delavskrivning kan vara befogad när det finns rimliga ekonomiska belägg för att låntagaren inte kan återbetala hela beloppet, det vill säga en avsevärd del av skulden kan inte på rimliga grunder sägas vara återvinningsbar, till följd av förmildrande åtgärder eller att säkerheter realiserar.
- Rekonstruktionsfall.

Diskonteringsränta

Diskonteringsräntan som används för värdering av osäkra lånefordringar motsvarar den ursprungliga effektiva räntan för lån hänförliga till en enskild kund eller, i förekommande fall, till en grupp av lånefordringar. Om så anses lämpligt kan diskonteringsräntan beräknas med en metod som resulterar i en nedskrivning som utgör en rimlig uppskattning av vad en beräkning grundad på effektivräntemetoden skulle ge.

Omstrukturerade lånefordringar och modifieringar

Med en omstrukturerad lånefordran avses i detta sammanhang en lånefordran där Nordea Bank Abp har beviljat låntagaren eftergifter till följd av dennes finansiella svårigheter och där dessa eftergifter har gett upphov till en kreditförlust för Nordea Bank Abp. Efter en omstrukturering betraktas lånefordran vanligen inte längre som osäker om åtagandena fullföljs i enlighet med de nya villkoren. I det fall en återvinning sker redovisas betalningen som en återvinning av kreditförluster.

Modifiering av de avtalsmässiga kassaflödena för lån till kunder med ekonomiska svårigheter (förmildrande åtgärder) minskar det redovisade lånebeloppet, brutto. Normalt är denna minskning mindre än den befintliga reserveringen, och ingen förlust redovisas i resultaträkningen till följd av modifiering. Om de är betydande, minskas bruttobeloppen (lån och reservering).

Tillgångar övertagna för skyddande av fordran

I en finansiell omstrukturering kan långivaren komma att avstå från lånefordringar till förmån för låntagaren och i utbyte mot denna eftergift ta över tillgångar som lämnats som säkerhet för lånen, aktier som emitterats av låntagaren eller andra tillgångar. En tillgång övertagen för skyddande av fordran redovisas i balansräkningen tillsammans med liknande tillgångar som redan innehas av Nordea Bank Abp. En övertagen fastighet som inte innehas för eget utnyttjande redovisas till exempel tillsammans med andra förvaltningsfastigheter.

Alla tillgångar som övertagits för skyddande av fordran redovisas vid första redovisningstillfället till verkligt värde och eventuell skillnad mellan lånets redovisade värde och det verkliga värdet för den övertagna tillgången redovisas under posten "Kreditförluster, netto". Det verkliga värdet på redovisningsdagen blir tillgångens anskaffningsvärde eller upplupna anskaffningsvärde, beroende på vad som är tillämpligt. Under efterföljande perioder värderas tillgångar som övertagits för skyddande av fordran i enlighet med gällande värderingsprinciper för tillgångsslaget. Förvaltningsfastigheter värderas då till verkligt värde. Övertagna finansiella tillgångar klassificeras generellt i kategorin Verkligt värde via resultaträkningen och värderas till verkligt värde. Värdeförändringar i dessa poster redovisas i resultaträkningen under "Nettore-sultat av värdepappers- och valutahandel".

Eventuella värdeförändringar, efter den övertagna tillgångens första redovisningstillfälle, redovisas i resultaträkningen i enlighet med principerna för presentation av tillgångsslaget. Posten "Kreditförluster, netto" i resultaträkningen påverkas följaktligen inte av nya värderingar av den övertagna tillgången efter första redovisningstillfället.

15. Leasing Leasing

Leasing redovisas inte i Nordea Bank Abp:s balansräkning. Leasingavgifterna redovisas som kostnader i resultaträkningen linjärt fördelade över leasingperioden, såvida inte något annat systematiskt sätt bättre återspeglar Nordeas ekonomiska nytta över tiden. Leasingperioderna är normalt på mellan 3 och 25 år. Leasing är främst hänförlig till för verksamheten normala avtal avseende kontorslokaler och kontorsutrustning. Framtida minimileaseavgifter för icke uppsägningsbara leasingavtal redovisas i not M26 "Leasing".

M1. Redovisningsprinciper, forts.

16. Aktier och andelar i koncernföretag, intresseföretag och joint ventures

Moderföretagets innehav i koncernföretag, intresseföretag och joint ventures redovisas till anskaffningsvärde. Alla innehav i koncernföretag, intresseföretag och joint ventures prövas per varje balansdag med avseende på indikationer på nedskrivningsbehov. Om sådana indikationer finns görs en analys för att bedöma huruvida de respektive innehavens redovisade värde är fullt återvinningsbart. Återvinningsvärdet är det högre av det verkliga värdet, efter avdrag för försäljningskostnader, och nyttjandevärdet. Eventuell nedskrivningskostnad beräknas som skillnaden mellan det redovisade värdet och återvinningsvärdet, och redovisas i resultaträkningen under posten "Nedskrivning av övriga finansiella tillgångar".

Moderföretaget tillämpar säkring av verkligt värde för valutarisken relaterad till innehav i dotterföretag. Innehav i dotterföretag omvärderas per varje balansdag med avseende på den säkrade risken, med en motsvarande bokning under posten "Nettoresultat av värdepappers- och valutahandel". Samtidigt redovisas förändringen i verkligt värde på säkringsinstrumenten i resultaträkningen under "Nettoresultat av säkringsredovisning".

17. Immateriella tillgångar

Immateriella tillgångar är identifierbara, icke-monetära tillgångar som saknar fysisk beskaffenhet. Tillgångarna står under Nordea Bank Abp:s kontroll, vilket innebär att Nordea Bank Abp har möjlighet och rätt att erhålla de framtida ekonomiska fördelarna hänförliga till den underliggande tillgången. Nordea Bank Abp:s immateriella tillgångar utgörs främst av goodwill, IT-utvecklingsprojekt och programvaror.

Goodwill och immateriella tillgångar redovisas till anskaffningsvärde med avdrag för avskrivningar och eventuella nedskrivningar. Dessa tillgångar skrivs av linjärt under nyttjandeperioden, vilket normalt är 5–10 år för goodwill och 3–5 år för IT-utvecklingsprojekt och programvaror, och i vissa fall för strategisk infrastruktur upp till maximalt 10 år. Nyttjandeperioden för tillgångar omprövas årligen. Av- och nedskrivningar av immateriella tillgångar redovisas i resultaträkningen under "Av- och nedskrivningar av materiella och immateriella tillgångar".

Goodwill redovisas normalt när Nordea Bank Abp förvärvar en tillgång eller verksamhet, eller i samband med fusion av ett dotterföretag.

IT-utvecklingsprojekt och programvaror

Kostnader hänförliga till underhåll av programvaror kostnadsförs löpande. Utgifter direkt hänförliga till större investeringar i utveckling av programvara redovisas som immateriella tillgångar om de förväntas generera framtida ekonomiska fördelar. Dessa utgifter omfattar personalkostnader för programutveckling och indirekta kostnader för att färdigställa tillgången för avsedd användning. Programkostnader omfattar också förvärvade programlicenser som inte är hänförliga till funktionen hos en materiell tillgång.

IT-utvecklingsprojekt som ännu inte tagits i bruk skrivs inte av, men prövas årligen med avseende på eventuellt nedskrivningsbehov. Prövningen görs oftare om något tyder på att ett nedskrivningsbehov föreligger. Nedskrivningskostnaden beräknas som skillnaden mellan redovisat värde och återvinningsvärde.

Alla immateriella tillgångar med begränsad nyttjandeperiod, inklusive IT-utvecklingsprojekt som har tagits i bruk, prövas per varje balansdag med avseende på indikationer på nedskrivningsbehov. Om sådana indikationer finns görs en analys för att bedöma huruvida de immateriella tillgångarnas redovisade värde är fullt återvinningsbart.

18. Materiella tillgångar

Materiella tillgångar omfattar fastigheter för egen användning, förbättringsutgifter på annans fastighet, IT-utrustning, möbler och annan utrustning. Materiella tillgångar redovisas till anskaffningsvärde minskat med ackumulerade av- och nedskrivningar. Anskaffningsvärdet för en materiell tillgång utgörs av dess inköpspris samt eventuella kostnader direkt hänförliga till att sätta tillgången i brukbart skick för avsedd användning. Om olika delar av samma materiella tillgång har olika nyttjandeperioder redovisas de som separata poster.

Materiella tillgångar skrivs av linjärt över den beräknade nyttjandeperioden. Den beräknade nyttjandeperioden för materiella tillgångar omprövas årligen. För närvarande används följande nyttjandeperioder:

Byggnader	30–75 år
Inventarier	3–5 år
Förbättringsutgifter på annans fastighet	För förändringar inom byggnader det kortare av 10 år och återstående hyresperiod. För nybyggnation det kortare av redovisningsprinciperna för ägda byggnader och återstående hyresperiod. För fast inredning i leasade fastigheter gäller det kortare av 10–20 år och återstående hyresperiod.

Varje balansdag prövar Nordea om det finns indikationer på nedskrivningsbehov för en materiell tillgång. Om sådana indikationer finns görs en bedömning av tillgångens återvinningsvärde och eventuell nedskrivning görs.

Nedskrivningar återförs om återvinningsvärdet ökar. Det redovisade värdet ökas då till återvinningsvärdet, men kan inte överstiga vad det redovisade värdet varit om en nedskrivning inte redovisats.

19. Förvaltningsfastigheter

Förvaltningsfastigheter är huvudsakligen fastigheter som innehåller i syfte att generera hyresinkomster och/eller värdestegring. Nordea Bank Abp använder verkligt värde-modellen för värdering av förvaltningsfastigheter. Bästa beviset på verkligt värde är normalt noterade priser på en aktiv marknad för liknande fastigheter med samma läge och i samma skick. Då noterade priser på en aktiv marknad oftast saknas, används även modeller baserade på diskonterade kassaflödesprognoser som bygger på tillförlitliga uppskattningar av framtida kassaflöden.

Driftsnetto, reavinster och reaförluster liksom justeringar till verkligt värde redovisas direkt i resultaträkningen som "Nettoresultat av förvaltningsfastigheter".

20. Tillgångar och inlåning i placeringsportföljer och fondförsäkringsavtal

Inlåning i placeringsportföljer och fondförsäkringsavtal är avtal med kunder och försäkringstagare där all risk tas av kunderna och försäkringstagarna. Inlåningsmedlen investeras i olika typer av finansiella tillgångar till förmån för kunderna och försäkringstagarna. Fondförsäkringsavtal inkluderar finansiella avtal utan garantier och som inte medför tillräcklig försäkringsrisk för att klassificeras som försäkringsavtal. Eftersom tillgångarna och skulderna juridiskt sett tillhör Nordea Bank Abp redovisas dessa i balansräkningen.

Inlåning i placeringsportföljer och fondförsäkringsavtal redovisas under respektive balanspost. Tillgångar och inlåning i dessa avtal redovisas och värderas till verkligt värde i enlighet med avsnitt 13 "Finansiella instrument" ovan.

M1. Redovisningsprinciper, forts.

21. Skatter

Posten "Skatt" i resultaträkningen omfattar aktuell och uppskjuten inkomstskatt. Inkomstskatten redovisas i resultaträkningen, såvida den inte avser poster som förs direkt mot eget kapital. I dessa fall förs även skatten mot tillämplig post under eget kapital.

Aktuell skatt är den förväntade skattekostnaden på årets beskattningsbara inkomst, beräknad enligt beslutade eller i praktiken beslutade skattesatser per balansdagen, jämte justering av aktuell skatt från tidigare år.

Uppskjutna skattefordringar och skatteskulder redovisas, i enlighet med balansräkningsmetoden, för temporära skillnader mellan redovisade respektive skattemässiga värden på tillgångar och skulder. Uppskjutna skattefordringar redovisas för outnyttjade skattemässiga förluster och skatteavdrag.

Uppskjuten skatt beräknas enligt de skattesatser som väntas gälla för de temporära skillnaderna när de återförs, med utgångspunkt från antagna eller i praktiken antagna lagar per balansdagen. Uppskjutna skattefordringar och skatteskulder diskonteras inte. Uppskjutna skattefordringar redovisas endast i den utsträckning det är sannolikt att framtida beskattningsbar vinst kommer att finnas tillgänglig, mot vilken temporära skillnader, underskottsavdrag och outnyttjade skatteavdrag kan utnyttjas. Uppskjutna skattefordringar granskas varje balansdag, och minskas i den mån det inte längre är sannolikt att avdragsrätten kan utnyttjas.

Nordeas skattepositioner granskas regelbundet för att identifiera fall där berörda skattemyndigheter sannolikt inte godkänner behandlingen i skattedeklarationen. Osäkra skattepositioner beaktas var för sig eller som grupp, beroende på vilken metod som bäst förutser utfallet av osäkerheten. Vid en bedömning att skattemyndigheten sannolikt inte godtar en osäker skattemässig behandling tar Nordea hänsyn till effekten av osäkerheten när beskattningsbar vinst (skattemässig förlust), skatteunderlag, outnyttjade skattemässiga förluster, outnyttjade skattekrediter eller skattesatser fastställs. Detta görs genom att använda antingen det mest sannolika beloppet eller det förväntade värdet, beroende på vilken metod som bäst förutser utfallet av osäkerheten. Osäker skattemässig behandling kan påverka både aktuell skatt och uppskjuten skatt.

Aktuella skattefordringar och aktuella skatteskulder kvittas när en legal rätt till kvittning föreligger, och Nordea Bank Abp avser att antingen nettoreglera dessa skatteposter eller återvinna skattefordran samtidigt som skatteskulden regleras. Uppskjutna skattefordringar och uppskjutna skatteskulder kvittas generellt i den mån det är legalt tillåtet att kvitta aktuella skattefordringar och aktuella skatteskulder.

22. Ersättningar till anställda

All form av ersättning från Nordea Bank Abp till anställda, som kompensation för utförda tjänster, utgör ersättning till anställda. Kortfristiga ersättningar till anställda ska regleras inom tolv månader efter utgången av den rapportperiod då tjänsterna utförts. Ersättningar efter avslutad anställning är ersättningar som kommer att betalas ut efter anställningens upphörande. Ersättningar efter avslutad anställning i Nordea Bank Abp omfattar endast pensioner. Avgångsvederlag blir normalt aktuellt när en anställning avslutas före pensionsdagen eller om en anställd accepterar ett erbjudande om frivillig avgång.

Kortfristiga ersättningar till anställda

Kortfristiga ersättningar till anställda består främst av fast och rörlig lön. Både fast och rörlig lön kostnadsförs i den period då de anställda utfört tjänster till Nordea Bank Abp. Nordea har även ställt ut aktierelaterade incitamentsprogram,

vilka beskrivs vidare i avsnitt 26 "Aktierelaterade ersättningar".

För ytterligare information om kortfristiga ersättningar, se not M9 "Personalkostnader".

Ersättningar efter avslutad anställning Pensionsplaner

Nordea Bank Abp har olika pensionsplaner, både förmånsbestämda och avgiftsbestämda, i enlighet med nationell praxis och de villkor som gäller i de länder där Nordea Bank Abp verkar. Förmånsbestämda pensionsplaner används huvudsakligen i Sverige, Norge och Finland. De större förmånsbestämda pensionsplanerna är fonderade planer som täcks av tillgångar i pensionskassor/pensionsstiftelser. Om verkligt värde på förvaltningstillgångar hänförliga till en specifik pensionsplan är lägre än nuvärdet, brutto, av den förmånsbestämda förpliktelsen fastställt enligt Projected Unit Credit Method, redovisas nettobeloppet som en skuld ("Pensionsförpliktelser"). I det omvända fallet redovisas nettobeloppet som en tillgång ("Pensionstillgångar"). Icke-fonderade pensionsplaner redovisas som "Pensionsförpliktelser". Samtliga förmånsbestämda pensionsplaner är stängda för nya deltagare.

De flesta pensioner i Danmark, men även i andra länder, baseras på avgiftsbestämda pensionsplaner som inte medför något pensionsåtagande för Nordea.

Pensionskostnader

Förpliktelser enligt avgiftsbestämda pensionsplaner redovisas som en kostnad i den takt de intjänas genom att de anställda utför tjänster åt företaget och avgifterna för dessa tjänster förfaller till betalning. Nordeas nettoförpliktelse för förmånsbestämda pensionsplaner beräknas separat för varje plan genom en uppskattning av det ersättningsbelopp som de anställda har intjänat under innevarande period och tidigare perioder i utbyte mot sina tjänster. Ersättningsbeloppet diskonteras för att fastställa dess nuvärde. Aktuariella beräkningar, bland annat Projected Unit Credit Method, används för att fastställa nuvärdet av förmånsbestämda förpliktelser och kostnader hänförliga till dessa. Beräkningarna baseras på ett antal aktuariella och finansiella antaganden (se not M35 "Pensionsförpliktelser").

Vid beräkningen av förpliktelsens nuvärde och eventuella förvaltningstillgångars verkliga värde kan omvärderingseffekter uppstå, till följd av ändrade aktuariella antaganden och erfarenhetsmässiga avvikelser (verkligt utfall jämfört med antaganden). Dessa omvärderingseffekter redovisas direkt mot eget kapital via verkligt värde-reserven.

När beräkningen resulterar i ett överskott begränsas det redovisade värdet på tillgången till nuvärdet av framtida återbetalningar från eller minskade inbetalningar till planen.

Särskild löneskatt och socialförsäkringsavgifter beräknas och redovisas baserat på redovisat nettoöverskott eller nettounderskott per plan och ingår i balansräkningen som "Pensionsförpliktelser" eller "Pensionstillgångar".

Diskonteringsränta i förmånsbestämda planer

Diskonteringsräntan baseras på företagsobligationer med höga kreditbetyg, där en tillräckligt djup marknad existerar för sådana obligationer. Säkerställda hypoteksobligationer anses i detta sammanhang vara företagsobligationer. I länder där en dylik marknad inte existerar baseras diskonteringsräntan på statsobligationer. I Sverige, Norge och Danmark baseras diskonteringsräntan på hypoteksobligationer och i Finland på företagsobligationer. I Sverige, Norge och Danmark härleds spreaden på säkerställda hypoteksobligationer över swappkurvan från de mest likvida obligationerna med längre

M1. Redovisningsprinciper, forts.

löptid och extrapoleras till samma duration som pensions-skulden med hjälp av relevanta swappkurvor. I Finland extrapoleras spreaden i företagsobligationer över statsobligationer till samma duration som pensions-skulden med hjälp av statsobligationskurvan.

Avgångsvederlag

Som ovan nämnts blir avgångsvederlag normalt aktuellt när en anställning avslutas före pensionsdagen eller om en anställd accepterar ett erbjudande om frivillig avgång. Avgångsvederlag utgår inte om medarbetaren ska fortsätta utföra sina tjänster och betalningen kan anses utgöra normal ersättning för dessa tjänster.

Avgångsvederlag kostnadsförs när Nordea Bank Abp har en skyldighet att göra betalningen. En skyldighet uppstår när det finns en formell plan som beslutats på lämplig organisatorisk nivå och när det inte finns en realistisk möjlighet för Nordea Bank Abp att dra sig ur, vilket normalt anses uppfyllt när planen har kommunicerats till berörda medarbetare eller deras representanter.

Avgångsvederlag kan innefatta både kortfristiga ersättningar, till exempel ett antal månadslöner, och ersättningar efter avslutad anställning, normalt i form av förtidspensionering. I not M9 "Personalkostnader" presenteras kortfristiga ersättningar som "Löner och arvoden" och ersättningar efter avslutad anställning som "Pensionskostnader".

23. Eget kapital

Innehavare av övrigt primärkapital

Nordea Bank Abp har emitterat eviga efterställda instrument där räntebetalningarna till innehavarna beslutats diskretionärt av Nordea Bank Abp och inte ackumuleras. Vissa av dessa instrument innefattar också ett krav på Nordea Bank Abp att betala ränta om instrumenten inte längre tillåts ingå i primärkapitalet. Om instrumentet innefattar ett krav på räntebetalning, beroende på om en framtida osäker händelse bortom både emittentens och innehavarens kontroll inträffar eller inte inträffar, ska instrumentet klassificeras som en finansiell skuld. Vilka efterställda skulder som får räknas in i primärkapitalet bestäms av tillsynsmyndigheterna och är därmed bortom Nordeas och innehavarnas kontroll. Nordea Bank Abp klassificerar instrumenten som finansiella skulder. Instrument som inte omfattas av sådana klausuler klassificeras som eget kapital eftersom det inte finns något krav att Nordea ska betala ränta eller kapitalbelopp till innehavarna.

Nordea behandlar betalningar på finansiella instrument klassificerade som eget kapital (det vill säga primärkapitaltillskott) som vinstutdelning, och därför redovisas sådana betalningar som utdelningar. De skattemässiga konsekvenserna av dessa betalningar redovisas i resultaträkningen.

Investerat fritt eget kapital

Investerat fritt eget kapital utgörs av teckningskursen för aktierna i Nordea Bank Abp:s aktie- eller nyemission som inte har redovisats under Aktiekapital. Avdrag görs för transaktionskostnader, netto efter skatt, i samband med emissionen.

Övriga reserver

Övriga reserver utgörs av omvärderingsreserven och verkligt värde-reserven.

Verkligt värde-reserven omfattar reserveringar för kassaflödessäkringar, värdering till verkligt värde av finansiella tillgångar som klassificerats i kategorin Finansiella tillgångar

värderade till verkligt värde via övrigt totalresultat, ackumulerade omvärderingar av förmånsbestämda pensionsplaner och förändringar i den egna kreditrisken avseende skulder värderade till verkligt värde genom verkligt värde-optionen, samt en reservering för omräkningsdifferenser.

Balanserade vinstmedel

Balanserade vinstmedel utgörs av ej utdelade vinstmedel från tidigare år.

Utdelning

Utdelning till Nordea Bank Abp:s aktieägare redovisas efter bolagsstämans godkännande som en skuld.

Egna aktier

Egna aktier redovisas inte som tillgångar. Förvärv av egna aktier redovisas i balansräkningen som en minskning av "Balanserade vinstmedel". Även egna aktier i tradingportföljer klassificeras som egna aktier. Försäljning av egna aktier redovisas som en ökning av "Balanserade vinstmedel".

Kontrakt på Nordeaaktier som kan kontantavräknas, det vill säga derivat såsom optioner och warranter eller motsvarande, redovisas som antingen finansiella tillgångar eller finansiella skulder. Sådana kontrakt påverkar resultatet per aktie efter utspädning endast i de fall där den genomsnittliga kursen på stamaktier under perioden är högre än lösenkursen för optionerna eller warranterna (det vill säga om de har ett realvärde).

24. Avsättningar

Avsättningar (som redovisas som en skuld) görs när Nordea har en aktuell förpliktelse (rättslig eller informell) till följd av en inträffad händelse om det är troligt (det vill säga mer sannolikt än inte) att ett utflöde av resurser som utgör ekonomiska fördelar kommer att krävas för att reglera förpliktelsen och att en tillförlitlig uppskattning av beloppet kan göras.

Det belopp som redovisas som en avsättning är den bästa uppskattningen av kostnaden för att reglera den aktuella förpliktelsen vid rapportperiodens slut.

Avsättningar som avser ersättningar till anställda beskrivs närmare i avsnitt 22 och avsättningar för finansiella garantiavtal och kreditlöften beskrivs i avsnitt 25.

25. Finansiella garantiavtal och kreditlöften

Erhållna premier i emitterade finansiella garantiavtal och kreditlöften redovisas vid första redovisningstillfället som förutbetalda intäkter i balansräkningen. Därefter värderas garantierna och de återkalleliga kreditlöftena och redovisas i balansräkningen som en avsättning, till det högre av erhållen avgift minus avskrivning och ett belopp beräknat i enlighet med IFRS 9. Förändringar i avsättningar redovisas i resultaträkningen under posten "Kreditförluster, netto".

Som framgår av avsnitt 5 "Redovisning av rörelseintäkter" fördelas erhållna premier för finansiella garantiavtal över garantiperioden och redovisas i resultaträkningen som "Avgifts- och provisionsintäkter". Erhållna premier för kreditlöften fördelas normalt över åtagandeperioden. Garanti- och löftesbeloppen redovisas utanför balansräkningen netto efter avdrag för eventuella avsättningar. Finansiella garantier redovisas under posten "Eventualförpliktelser" och återkalleliga kreditlöften under posten "Åtaganden".

M1. Redovisningsprinciper, forts.

26. Aktierelaterade ersättningar

Program som regleras med eget kapital-instrument

Nordea har årligen ställt ut långsiktiga incitamentsprogram 2007 till 2012. Anställda som deltar i programmen tilldelas aktierelaterade rättigheter som regleras med eget kapital-instrument, dvs. rättigheter att vederlagsfritt erhålla aktier eller att förvärva aktier i Nordea till en väsentligt lägre kurs än den vid tilldelningstidpunkten. Värdet av sådana rättigheter kostnadsförs. Kostnaden baseras på det beräknade verkliga värdet för varje rättighet vid tilldelningstidpunkten. Det sammanlagda verkliga värdet för dessa rättigheter fastställs utifrån koncernens uppskattning av antalet rättigheter som slutligen kommer att intjänas, vilket omvärderas per varje balansdag. Det verkliga värdet kostnadsförs linjärt över intjänandeperioden. Intjänandeperioden är den period som de anställda måste förbli i tjänst hos Nordea för att kunna utnyttja sina rättigheter. Förändrade marknadsvillkor för Prestationsaktie II återspeglas i form av en sannolikhetsjustering av den ursprungliga beräkningen av verkligt värde vid utgivning. Ingen justering (trueup) görs för skillnader mellan förväntad och faktisk intjänning.

Sociala avgifter periodiseras också över intjänandeperioden. Avsättningen för sociala avgifter omvärderas vid varje balansdag för att säkerställa att den baseras på rättighetenas verkliga värde på balansdagen.

För ytterligare information, se not M9 "Personalkostnader".

Kontantreglerade program

Enligt tillsynsmyndigheternas bestämmelser och allmänna riktlinjer i Norden måste Nordea skjuta upp betalningar av rörliga ersättningar, och detta gäller Nordeas incitamentsprogram för utvalda chefer och nyckelpersoner (Executive Incentive Programme, EIP). De uppskjutna beloppen är i viss utsträckning beroende av Nordeas totalavkastning (Summa Shareholders' Return, TSR) och dessa "program" klassificeras som aktierelaterade ersättningar som regleras med kontanter. Programmen är fullt intjänade när betalningarna av de rörliga ersättningarna för första gången redovisas som uppskjutna, och det verkliga värdet på förpliktelsen omvärderas kontinuerligt. Omvärderingarna redovisas, tillsammans med tillhörande sociala avgifter, i resultaträkningen under posten "Nettoresultat av värdepappers- och valutahandel".

För ytterligare information, se not M9 "Personalkostnader".

27. Transaktioner med närstående

Nordea Bank Abp definierar närstående parter som:

- Koncernföretag
- Intresseföretag och joint ventures
- Nyckelpersoner i ledande positioner
- Övriga närstående parter, inklusive aktieägare med betydande inflytande

Alla transaktioner med närstående görs enligt armlängdsprincipen, förutom utlåning till anställda och vissa andra åtaganden till nyckelpersoner i ledande positioner, se not M9 "Personalkostnader" och not M40 "Eventualförpliktelser".

Information om transaktioner mellan Nordea Bank Abp och dess dotterföretag, intresseföretag och joint ventures liksom med övriga närstående parter finns i not M47 "Transaktioner med närstående".

Koncernföretag

Med koncernföretag avses dotterföretagen till moderföretaget Nordea Bank Abp. Ytterligare information om företag som ägs av Nordea Bank Abp finns i not M21 "Aktier och andelar i koncernföretag".

Transaktioner mellan Nordea Bank Abp och dess dotterföretag görs enligt armlängdsprincipen, i enlighet med OECD:s krav gällande internprissättning.

Intresseföretag och joint ventures

Med intresseföretag och joint ventures avses moderföretaget Nordea Bank Abp:s intresseföretag och joint ventures.

Ytterligare information om intresseföretag och joint ventures finns i not M20 "Aktier och andelar i intresseföretag och joint ventures".

Nyckelpersoner i ledande positioner

Nyckelpersoner i ledande positioner omfattar:

- Styrelsen för Nordea Bank Abp
- Koncernchefen
- Koncernledningen

För information om ersättningar och pensioner till, samt övriga transaktioner med, dessa befattningshavare, se not M9 "Personalkostnader".

Övriga närstående parter

Övriga närstående parter innefattar aktieägare med betydande inflytande, det vill säga aktieägare som har rätt att delta i beslut som rör Nordea Bank Abp:s finansiella och operativa strategier, men som inte har ett bestämmande inflytande över dessa.

Övriga närstående parter utgörs av nära anhöriga till nyckelpersoner i ledande positioner. Övriga närstående parter utgörs också av företag som står under bestämmande inflytande av nyckelpersoner i ledande positioner i Nordea Bank Abp liksom företag som står under bestämmande inflytande av nära anhöriga till dessa befattningshavare. Dessutom omfattar Övriga närstående parter Nordeas pensionsstiftelser.

28. Valutakurser

	jan–dec 2019	jan–dec 2018
EUR 1 = SEK		
Resultaträkning (genomsnitt)	10,5848	10,2608
Balansräkning (vid periodens slut)	10,4563	10,2330
EUR 1 = DKK		
Resultaträkning (genomsnitt)	7,4661	7,4533
Balansräkning (vid periodens slut)	7,4717	7,4672
EUR 1 = NOK		
Resultaträkning (genomsnitt)	9,8499	9,6033
Balansräkning (vid periodens slut)	9,8463	9,9470

M2. Risk- och likviditetshantering

Att upprätthålla riskmedvetenheten i organisationen är en del i Nordeas affärsstrategier. Nordea har tydliga styrdokument för sin risk-, likviditets- och kapitalhantering med bland annat policyer och instruktioner för olika typer av risk, kapitaltäckning och kapitalstruktur.

Ramverk för intern kontroll

Ramverket för intern kontroll omfattar hela koncernen och fastställer koncernstyrelsens och högsta ledningens ansvar i fråga om intern kontroll, alla koncernfunktioner och affärsområden, inklusive verksamhet genom uppdragsavtal och distributionskanaler. Enligt ramverket är det respektive affärsområde, koncernfunktion och enhet som ansvarar för att hantera riskerna i den egna verksamheten och ha kontroller som säkerställer att Nordea lever upp till interna och externa krav. Som en del av ramverket för intern kontroll har Nordea inrättat kontrollfunktioner på koncernnivå, som i lämplig och tillräcklig utsträckning har de befogenheter, det oberoende och den tillgång till koncernstyrelsen som krävs för att utföra sitt uppdrag. I ramverket ingår även styrdokumentet för riskhantering.

Ramverket för intern kontroll säkerställer yttre och inre effektivitet i verksamheten, fullgod identifiering, mätning och begränsning av risker, en aktsam affärsverksamhet, sunda administrations- och redovisningsrutiner, tillförlitlighet i finansiell och icke-finansiell information (både intern och extern) samt efterlevnad av gällande lagar, förordningar, standarder, myndighetskrav och koncernens interna regler.

Internkontrollen utförs av de styrande organen, riskhanteringsfunktionerna, ledningen och annan personal i Nordea. Internkontrollen har fem huvudkomponenter: kontrollmiljö, riskbedömning, kontrollaktiviteter, information och kommunikation samt uppföljning. Den har utformats så att det i hela organisationen ska finnas förutsättningar att bidra till den interna kontrollens effektivitet och höga kvalitet genom bland annat tydliga definitioner, fördelning av roller och ansvarsområden samt gemensamma verktyg och rutiner.

Styrande organ för risk-, likviditets- och kapitalhantering

Koncernstyrelsen, styrelsens riskkommitté (BRIC), Nordea Bank Abp:s verkställande direktör och Nordeas koncernchef i koncernledningen, Asset and Liability Committee (ALCO) och riskkommittén (RC) är viktiga beslutsfattande organ för Nordeas risk-, likviditets- och kapitalhantering. Därutöver är CEO Credit Committee, Executive Credit Committee och kreditkommittéer i affärsområdena viktiga instanser för kreditbeslut.

Styrelsen och styrelsens riskkommitté

Koncernstyrelsen har följande övergripande ansvar för riskhanteringen.

- Den beslutar om koncernens riskstrategi och risktolerans, inklusive riskförklaringar, med åtminstone årliga uppföljningar och ytterligare uppdateringar när så behövs.
- Den beslutar om och följer upp lämpliga och effektiva styrdokument för riskhantering och utvärderar regelbundet om koncernen har effektiva och lämpliga kontroller för hantering av riskerna.

Koncernstyrelsen beslutar om koncerndirektivet Group Board Directive on Capital, där även utdelningspolicyn ingår. Direktivet säkerställer att koncernen fortlöpande och framåtblickande har tillräckliga kapitalnivåer, som är förenliga med Nordeas affärsmodell, risktolerans liksom lagkrav och förväntningar.

Styrelsens riskkommitté (BRIC) biträder koncernstyrelsen i dess tillsyn över hanteringen och kontrollen av risker och risksystem liksom kontroller och processer avseende Nordeakoncernens verksamhet, bland annat gällande kredit-, marknads-, likviditets-, affärs- och livförsäkringsrisk och oper-

ativ risk samt uppförande- och regelefterlevnadsrisk, med tillhörande styrdokument och processer.

Verkställande direktör och koncernchef

Koncernchefen ansvarar inför koncernstyrelsen för den övergripande förvaltningen av koncernens verksamhet och risker. Bland annat ska koncernchefen säkerställa att den riskstrategi och riskhantering som beslutats av koncernstyrelsen genomförs, att nödvändiga praktiska åtgärder vidtas och att riskerna följs upp och begränsas. Koncernchefen arbetar tillsammans med affärsområdescheferna och vissa koncernfunktionschefer i koncernledningen. Dessa stödjer koncernchefen i dennes beslut.

Särskilda koncernkommittéer har inrättats för att främja samordningen inom koncernen, och på så sätt säkerställa åtagande och ägarskap för koncernens prioriteringar, beslut och genomförande. Kommittéernas sammansättning och ansvarsområden har fastställts i koncerndirektiv eller koncerninstruktioner för respektive kommitté.

Asset and Liability Committee

Asset and Liability Committee (ALCO) är underställd koncernchefen i koncernledningen och leds av Chief Financial Officer (CFO). ALCO beslutar om förändringar i den finansiella verksamheten och riskprofilen i balansräkningen, inklusive förvaltningen av tillgångar och skulder, hanteringen av balansräkningen och likviditetshanteringen. ALCO beslutar också om vissa emissioner och kapitaltillskott för alla helägda koncernföretag. ALCO har bildat underordnade kommittéer för sitt arbete och beslutsfattande inom specifika riskområden.

Riskkommittén

Riskkommittén (RC) är underställd koncernchefen i koncernledningen och leds av Chief Risk Officer (CRO). Den har inrättats för att sköta den övergripande riskhanteringen liksom förbereda och ge vägledning om förslag till koncernchefen i koncernledningen och/eller berörd styrelse i viktiga frågor som rör Nordeas styrdokument för riskhantering. Utifrån den risktolerans som fastställts av styrelsen, beslutar RC om fördelning av risklimiterna mellan de risktagande enheterna och om åtgärder för hanteringen av samtliga risker. Första försvarslinjen ska säkerställa att limiter fördelas vidare och införs i verksamheten. RC har bildat underordnade kommittéer för sitt arbete och beslutsfattande inom specifika riskområden.

Instanser för kreditbeslut

De styrande organen för kreditrisk och styrdokumentet för kreditriskhantering är koncernstyrelsen och BRIC. Koncernstyrelsen och de lokala styrelserna delegerar kreditbeslut i enlighet med de befogenheter som beskrivs i koncerndirektivet Group Board Directive for Risk:

- CEO Credit Committee leds av koncernchefen, och här ingår medlemmarna i Executive Credit Committee.
- Executive Credit Committee leds av chefen för Group Credit Management, och kommitténs medlemmar utses av BRIC.
- Executive Credit Committee inrättar kreditkommittéer för respektive affärsområde utifrån behoven i organisationen och kundsegmenteringen.

BRIC granskar beslut som fattats i CEO Credit Committee och Executive Credit Committee, liksom andra strategiska kreditpolicyärenden och kreditportföljens utveckling. BRIC bekräftar branschstrategier som godkänts av RC.

Alla kreditlimiters i Nordeakoncernen grundas på kreditbeslut eller bemyndiganden från instanser med det yttersta beslutsansvaret för respektive limit. Kreditbeslut innefattar

M2. Risk- och likviditetshantering, forts.

bland annat prissättning, riskhantering och villkor gällande limiten eller förväntat utnyttjande. Kreditbeslut syftar också till att delegera beslutsfattandet inom den godkända limiten till lägre instanser, såvida inte beslutet uttryckligen säger annat.

Styrning i dotterföretagen

På dotterföretagsnivå är det den lokala styrelsen som godkänner limiter för risktoleransen och kapitalåtgärder. Förslagen tas fram gemensamt av dotterföretagets ledning och berörda koncernfunktioner.

Dotterföretagets styrelse ansvarar för tillsyn över hanteringen och kontrollen av risker, styrdokumentet för riskhantering liksom processerna i dotterföretagets verksamhet. Det finns också riskhanteringsfunktioner som ansvarar för styrdokument och processer för riskhantering i dotterföretaget.

Dotterföretagets vd deltar i besluten på dotterföretagsnivå och ansvarar för den dagliga verksamheten.

Styrning av riskhantering och regelefterlevnad

Group Risk & Compliance (GRC) utgör Nordeas oberoende andra försvarslinje. GRC övervakar införandet av bankens policyer för finansiell och icke-finansiell risk, och övervakar och kontrollerar utifrån ett riskbaserat arbetssätt styrdokumentet för riskhantering, inklusive regelefterlevnadsrisk. Vidare följer funktionen upp att risker som Nordea är eller skulle kunna bli exponerad för kartläggs, bedöms, följs upp, hanteras och rapporteras. GRC är indelat i divisioner, med enskilt ansvar för olika risktyper.

Risk- och kapitalhanteringsprocesser

Styrdokumentet för riskhantering säkerställer konsekventa processer för att kartlägga, bedöma och mäta risker, liksom reagera på och begränsa, kontrollera och övervaka samt rapportera risker för att möjliggöra välgrundade beslut om risktagande. De omfattar alla risker som Nordea är eller skulle kunna vara exponerad för, inklusive risker utanför balansräkningen och risker i ett stressat scenario. Detaljerade rapporter om samtliga risker och kapitaltäckningen lämnas regelbundet till riskkommittén, koncernledningen, BRIC och koncernstyrelsen. Vidare lämnas rapporter om Nordeas regelefterlevnad till koncernledningen och koncernstyrelsen. Koncernstyrelsen och verkställande direktören i de enskilda Nordeabolagen får regelbundna riskrapporter som rör lokala förhållanden.

Processen för kartläggning och väsentlighetsbedömning av risker inleds med att identifiera risker som Nordea är eller skulle kunna vara exponerad för. Riskerna bedöms för att fastställa relevans, klassificeras sedan och registreras i den gemensamma risktaxonomin.

Alla risker i Nordea gemensamma risktaxonomi måste, i risk- och kapitalhanteringssyfte, klassificeras som väsentliga eller icke-väsentliga. Väsentliga risker är risker som bedöms ha en väsentlig inverkan på Nordeas aktuella och framtida finansiella ställning, på dess kunder och övriga intressenter. Dessa risker kan normalt, men inte alltid, hänföras till en högre nivå i risktaxonomin, som inrymmer ett antal underliggande risker där förlusterna har en gemensam nämnare.

Risktolerans

Styrdokumentet för risktolerans bidrar till effektiv riskhantering och en sund riskkultur genom att möjliggöra välgrundade beslut om risktagande. Syftet är att säkerställa att riskerna i verksamheten håller sig inom bankens risktolerans och att framväxande risker identifieras och begränsas i tid.

Kapacitet för risktagande är den maximala risken som Nordea bedöms kunna ta, med hänsyn till sitt kapital (kapitalbas), sin riskhanterings- och kontrollkapacitet och gällande

regleringsbegränsningar. Risktolerans är den sammanlagda nivån för alla typer av risk som Nordea är villig att acceptera, inom sin kapacitet för risktagande och i linje med sin affärsmodell, för att nå sina strategiska mål. Riskförklaringarna är koncernstyrelsens formulering av godkänd risktolerans och utgörs av kvalitativa förklaringar och kvantitativa limiter och trösklar per huvudsaklig risktyp som anses lämpliga för att kunna bedriva verksamheten med en konservativ riskprofil.

Kreditrelaterad koncentrationsrisk mäts på exempelvis sektor- och regionnivå för att fastställa storlek och betydelse. För kredit-, marknads- och likviditetsrisk används olika mått från stresstester för att säkerställa en framåtblickande riskhantering. Måtten för operativ risk omfattar både kvarstående risknivåer och krav på riskbegränsande åtgärder liksom limiter för incidenter och förluster.

Processer för risktolerans

Styrdokumentet för risktolerans innehåller alla processer och kontroller för att fastställa, följa upp och kommunicera Nordeas risktolerans:

- Fastställande av kapacitet för risktagande utifrån kapitalposition: En gång per år anpassas koncernens övergripande kapacitet för risktagande till finans- och kapitalplaneringen, baserat på Nordeas riskstrategi. Kapaciteten för risktagande fastställs utifrån Nordeas kapitalposition, och innefattar förmågan att absorbera chocker.
- Fördelning av risktolerans per risktyp: Risktoleransen anger limiter för de huvudsakliga risktyperna som Nordea är eller skulle kunna vara exponerad för enligt risktaxonomin. Även trösklar fastställs för dessa huvudsakliga risktyper. De ska fungera som tidiga indikatorer för viktiga beslutsfattare om att riskprofilen för en viss risktyp närmar sig limiten för Nordeas risktolerans.
- Fastställande av risklimiter: Mätbara risklimiter upprättas och fastställs på lämpliga nivåer för att effektivt hantera risktagandet. Limiterna fastställs av koncernstyrelsen. Dessa utgör underlag för risklimiterna som upprättas och godkänns av lägre beslutsinstanser i Nordea, bland annat riskkommittén och dess underordnade kommittéer. Dotterföretagens risklimiter ska fastställas av behörig beslutsinstans i enlighet med nationella lagkrav och i överensstämmelse med koncernens risklimiter.
- Kontroll och övervakning av risk i förhållande till risklimiter: Riskerna kontrolleras och följs regelbundet upp mot risklimiterna för att säkerställa att de håller sig inom risktoleransen.
- Process för hantering av överträdelser av limiter för risktolerans: GRC ser till att eventuella överträdelser av risklimiter eskaleras till riskkommittén och BRIC. GRC rapporterar varje månad om eventuella överträdelser av risktolerans till koncernstyrelsen och andra berörda styrande organ, inklusive en uppföljning av de åtgärder som ska vidtas, till dess att risken återigen är inom toleransen. Rapporten innehåller en statusindikator som anger aktuell risknivå i förhållande till limiten för alla risktyper som omfattas av styrdokumentet för risktolerans.

Införliva risktoleransen i affärsprocesserna

Hela processen för risktolerans har kopplats till andra strategiska processer, bland annat den interna kapitalutvärderingen (IKU), den interna likviditetsutvärderingen (ILU) och återhämtnings- och resolutionsplaneringen.

Risktoleransen har dessutom införlivats i affärsprocesserna och kommunicerats i organisationen i syfte att uppnå Nordeas mål om att upprätthålla en sund riskkultur. Detta ska säkerställa en stark koppling mellan den fastställda risktoleransen och affärsplanerna och budgetarna, kapital- och likviditetspositionerna, den systemiska riskprofilen/bedömnin-

M2. Risk- och likviditetshantering, forts.

garna av möjligheterna till återhämtning och resolution samt incitamentsstruktur och ersättningar.

Upplysningskrav enligt kapitaltäckningsförordningen – Nordeas kapital- och riskhanteringsrapport 2019

Ytterligare upplysningar om risk- och kapitalhantering finns i Nordeas kapital- och riskhanteringsrapport för 2019 (Capital and Risk Management Report 2019), i enlighet med kapitaltäckningsförordningen (CRR), som i sin tur bygger på Basel III-reglerna, utfärdade av Baselkommittén för banktillsyn. Rapporten kan hämtas på nordea.com.

Kreditriskhantering

Krediter i Nordea beviljas enligt de gemensamma principer som fastställts för koncernen. Nordea strävar efter att ha en väldiversifierad kreditportfölj som anpassats till strukturen på koncernens hemmamarknader.

Huvudprinciperna för hanteringen av Nordeas kreditrisk är följande:

- de tre försvarslinjerna, enligt beskrivningen i Nordeas policy för intern kontroll (Policy for Internal Control in the Nordea Group)
- oberoende, det vill säga kontrollfunktionen ska vara oberoende i förhållande till den verksamhet man kontrollerar
- riskbaserat förhållningssätt, det vill säga kontrollfunktionen ska vara anpassad efter verksamhetens art, omfattning och komplexitet, och därmed säkerställa att de åtgärder som vidtas står i proportion till riskerna.

Group Credit Management utgör den första försvarslinjen och ansvarar för styrdokumenterna för kreditprocessen liksom för anvisningarna och standardrutinerna för operativ kreditrisk. Group Credit Risk Control utgör den andra försvarslinjen och ansvarar för styrdokumenterna för kreditrisk, som utgörs av policyer och instruktioner för koncernen. Group Credit Risk Control ansvarar också för att kontrollera och övervaka kvaliteten i kreditportföljen och kreditprocessen.

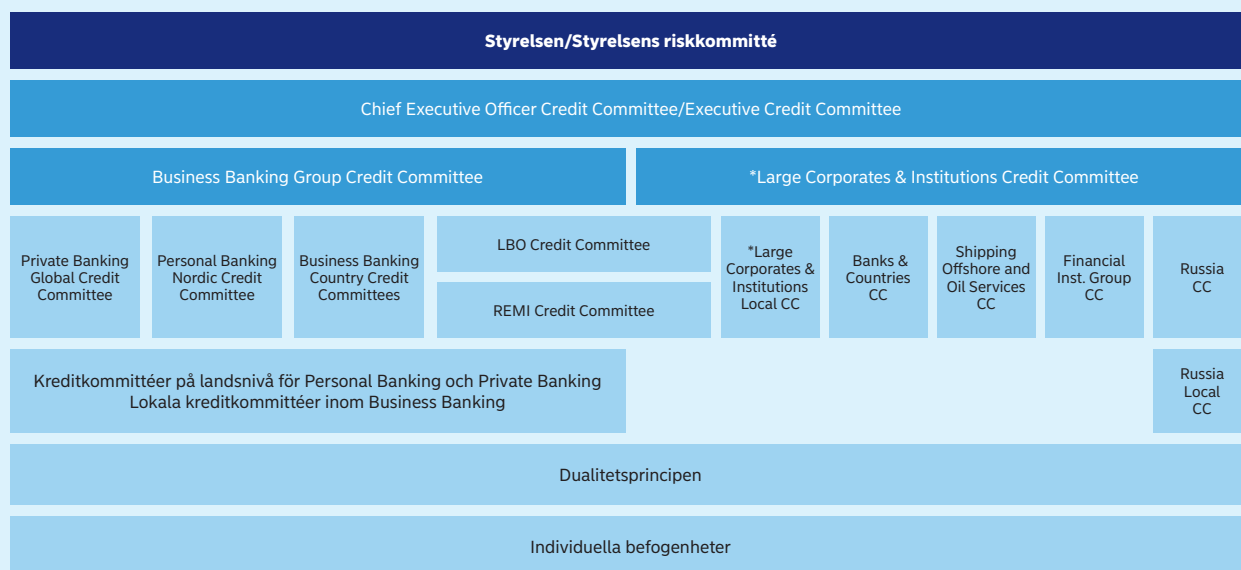
Grunden för hantering av kreditrisk i Nordea är limiter till kunder och grupper av kunder som läggs samman och fördelas på enheter som ansvarar för den löpande uppföljningen. Limiter tilldelas också för koncentrationsrisk utifrån bransch, segment, produkter eller regioner, och även dessa läggs samman och fördelas på enheter som ansvarar för uppföljningen som ska säkerställa att limiterna inte överskrids. Varje division/enhet har huvudansvaret för hantering av kreditrisk i sin respektive verksamhet, inom tillämpliga ramar och limiter, med bland annat identifiering, kontroll och rapportering av risker.

Beslutsfattande kreditinstanser på olika nivåer i organisationen fastställer interna kreditrisklimiter inom ramen för de befogenheter som styrelsen tilldelat. Dessa kreditrisklimiter motsvarar Nordeas maximala risktolerans gentemot kunden i fråga. Individuella kreditbeslut inom godkända kreditrisklimiter fattas av den kundansvariga enheten. Kundens riskkategori och samlade kreditexponering avgör på vilken nivå kreditbeslutet tas. Ansvar för en kreditrisk ligger hos den kundansvariga enheten. Kunderna riskklassas med hjälp av en rating eller scoring i enlighet med Nordeas riktlinjer på området. Riskklassningen syftar till att fastställa sannolikheten för fallissemang, vilket innebär att kunderna rankas utifrån risken för fallissemang. Rating och scoring ingår i kreditriskhanteringen och beslutsprocessen. Oberoende representanter från kreditorganisationens första försvarslinje godkänner ratingen.

Definition och identifiering av kreditrisk

Kreditrisk definieras som risken för förlust om en låntagare inte kan fullgöra sina betalningsskyldigheter för ett lån i enlighet med avtalade villkor. För att minska förlustrisken används olika metoder för riskhantering. Kreditrisk uppkommer huvudsakligen genom olika typer av utlåning, men också genom garantier och rembursar, och innefattar motpartskreditrisk, transfereringsrisk och avvecklingsrisk. Nordeas kreditportfölj är också uppdelad efter segment, bransch och region. Branschspecifika kreditpolicyer finns för de branscher som utgör en betydande andel av portföljen och som antingen är

Kreditkommittéstruktur

*Speglar namnändring per 1 januari 2020

Det finns för närvarande också en kreditkommitté för Baltikum på nivå 4. Den här kommittén hanterar ärenden som är kvar efter avknoppningen av Luminor. Kommittén finns kvar så länge det finns kunder kvar att hantera eller tills annat beslut fattas.

M2. Risk- och likviditetshantering, forts.

väldigt konjunkturkänsliga/volatila eller kräver specifika branschkunskaper.

Kreditbesluten fattas efter en bedömning av kreditrisken utifrån principer som fastställts på ett konsekvent sätt för hela koncernen. Dessa principer betonar behovet att anpassa bedömningens detaljnivå och omfattning efter risken. Samma kreditriskbedömning används som underlag för den interna riskklassificeringen. Kreditbesluten i Nordea speglar koncernens syn på både kundrelationen och kreditrisken.

Alla kreditbedömningar i Nordea ska på ett korrekt sätt ta hänsyn till relevanta risker avseende miljö, socialt ansvar och bolagsstyrning och överensstämja med Nordeas hållbarhetspolicy. Den samlade kreditriskbedömningen ska spegla risken gällande såväl låntagarens återbetalningskapacitet som koncernens möjligheter till återvinning. Slutsatsen ska vara tillräckligt framåtblickande i förhållande till kundens riskprofil och lånets löptid.

Förutom kreditriskbedömningen i samband med ny eller förändrad exponering gentemot en kund görs också en års-

föredragning alternativt kontinuerlig kreditgranskning. Denna granskning är en viktig del av den löpande kreditanalysen.

Om en svaghet upptäcks i en kundexponering klassificeras kunden som "högriskkund" och hålls under särskild uppsikt med tätare granskning. Utöver den fortlöpande kontrollen fastställs en åtgärdsplan som anger hur den eventuella kreditförlusten ska minimeras. Om så krävs inrättas ett särskilt team som ska stödja den kundansvariga enheten.

Begränsning av kreditrisken

Begränsning av kreditrisken görs inom ramen för kreditbesluten. I varje kreditbeslut och kreditgranskning beaktas värdet av säkerheter och eventuella kovenanter samt andra riskbegränsande åtgärder. Ställande av säkerhet är grundläggande för riskbegränsningen i banken, och säkerhet begärs alltid, när så är rimligt och möjligt, i syfte att minimera risken för kreditförlust. Säkerhetens värde ska alltid beaktas i samband med kreditbeslut och årsföredragningen.

Maximal exponering för kreditrisk

Mn euro	Not	31 dec 2019		31 dec 2018	
		Upplupet anskaffningsvärde och Vekligt värde via övrigt totalresultat	Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen	Upplupet anskaffningsvärde och Vekligt värde via övrigt totalresultat	Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen
Lån till centralbanker och kreditinstitut	M16, M42	74 851	6 110	61 160	3 612
Lån till allmänheten	M17, M42	120 687	23 390	133 546	20 873
Räntebärande värdepapper	M15, M18, M42	28 950	36 962	32 362	42 205
Derivat	M22, M42	0	39 371	–	37 221
Garantier/åtaganden	M40, M41	124 083	–	130 129	–
Total		348 571	105 833	357 197	103 911

Reserver för kreditrisk

Mn euro	Not	31 dec 2019	31 dec 2018
Lån till centralbanker och kreditinstitut	M17	14	15
Lån till allmänheten	M17	1 907	1 815
Räntebärande värdepapper värderade till verkligt värde över övrigt totalresultat eller upplupet anskaffningsvärde	M19	1	2
Garantier/åtaganden	M17, M34	208	201
Summa		2 130	2 033

Inom företagsutlåningen utgörs säkerheterna främst av fastigheter, företagsinteckningar och leasingobjekt. Säkerhetstäckningen ska generellt vara högre för finansiellt svagare kunder än för de som är finansiellt starkare. Oberoende av säkerhetstäckningen så är återbetalningskapaciteten utgångspunkten i kreditbedömningen och fördelningen av kreditlimiter. För stora krediter används huvudsakligen syndikering av lån som metod för att hantera koncentrationsrisk, medan kreditderivat endast används i begränsad omfattning. Kovenanter i kreditavtal är ett viktigt komplement till både säkerställda och icke säkerställda krediter. De flesta krediter av betydande storlek och komplexitet omfattar lämpliga kovenanter. Finansiella kovenanter utformas så att de fångar upp tidiga varningssignaler och följs upp noggrant.

Säkerhetens värde ska alltid baseras på marknadsvärdet. Marknadsvärdet definieras som det beräknade värdet till vilket en villig säljare skulle överlåta tillgången eller skulden

till en i förhållande till säljaren oberoende köpare på värderingsdagen efter lämplig marknadsföring där båda parterna har agerat med insikt, försiktighet och utan tvång. Från detta marknadsvärde görs ett avdrag för att beräkna säkerhetsvärdet. Avdraget är en procentsats med vilken tillgångens marknadsvärde minskas för att ha en marginal i händelse av förlust. Marginalen speglar de justeringar som måste göras vid bedömningen av kontantersättningen i samband med tvångsförsäljning av säkerheten. För varje säkerhetskategori finns ett minsta avdrag från marknadsvärdet.

Samma beräkningsprinciper ska användas för alla krediter. För högrisk kunder kan värdet vid bedömning av reserveringsbehov av en tillgång vara ett annat än det högsta säkerhetsvärdet och ska baseras på en realistisk bedömning av tillgången i fråga vid den aktuella tidpunkten. Risköverföring till annan kreditvärdig part via garantier och försäkringar ska ske med juridiskt bindande handlingar.

M2. Risk- och likviditetshantering, forts.

Fördelning av säkerheter

Tabellen nedan visar fördelningen av säkerheter. Huvuddelen av säkerheterna var i bostadsfastigheter och kommersiella fastigheter. Andelarna för finansiella säkerheter och kundfordringar minskade något under 2019. Andelen för bostadsfastigheter minskade också något medan andelen för kommersiella fastigheter ökade.

Fördelning av säkerheter

	31 dec 2019	31 dec 2018
Finansiella säkerheter	2,5 %	2,8 %
Fordringar	0,8 %	1,0 %
Bostadsfastigheter	37,5 %	49,0 %
Affärsfastigheter	40,3 %	31,8 %
Övriga fysiska säkerheter	18,9 %	15,4 %
Total	100,0 %	100,0 %

Tillgångar övertagna för skyddande av fordran¹

Tabellen nedan visar övertagna tillgångar per tillgångsslag. Mark och byggnader utgjorde 100 procent av de övertagna tillgångarna i slutet av december 2019. Under 2019 minskades tillgångarna med 60 procent. Övertagna tillgångar ligger sedan flera år på en låg nivå.

Egendom övertagen för skyddande av fordran¹

Mn euro	31 dec 2019	31 dec 2018
Omsättningstillgångar, redovisat värde:		
Mark och byggnader	2	5
Aktier och övriga andelar	0	–
Övriga tillgångar	–	–
Summa	2	5

1) I enlighet med Nordeas riktlinjer för egendom övertagen för skyddande av fordran, som följer bankrörelselagen i de länder där Nordea verkar. Tillgångar som används som säkerhet för lånet övertas normalt när kunden inte längre kan fullgöra sina skyldigheter gentemot Nordea. Övertagna tillgångar avyttras senast när full återvinning har uppnåtts.

Belåningsgrad

Belåningsgraden anses vara ett bra mått för att bedöma säkerhetens kvalitet. Den beräknas genom att dividera kreditexponeringen med säkerhetens marknadsvärde. Tabellen visar hypoteksexponeringar som omfattas av IRK-modeller, fördelade på olika intervall av belåningsgrad.

Belåningsgrad

	31 dec 2019		31 dec 2018	
Bolåneexponering mot privatkunder (retailportföljen)	Md euro	%	Md euro	%
<50 %	13,0	84,0	23,2	81,9
50–70 %	1,7	10,8	3,5	12,7
70–80 %	0,4	2,6	0,9	3,1
80–90 %	0,2	1,3	0,4	1,3
>90 %	0,2	1,3	0,3	1,0
Total	15,5	100,0	28,3	100,0

Individuell och gruppvis prövning av nedskrivningsbehov

Nedskrivningskraven anges i IFRS 9 och baseras på en modell för förväntade kreditförluster.

Vid prövning av nedskrivningsbehovet (individuellt och modellbaserat) används tre framåtblickande och viktade scenarier. Tillgångar vars nedskrivningsbehov ska prövas delas in i tre kategorier, beroende på graden av kreditförsämring. Kategori 1 omfattar tillgångar där det inte har skett en väsentlig ökning av kreditrisken, kategori 2 omfattar tillgångar där det skett en väsentlig ökning av kreditrisken och kategori 3 omfattar fallerade tillgångar. Alla tillgångar kategoriseras individuellt. För betydande tillgångar i kategori 3 prövas och beräknas nedskrivningsbehovet individuellt. För tillgångar i kategori 1 och kategori 2, och för tillgångar av obetydligt värde i kategori 3, görs modellbaserade nedskrivningar.

Nordea granskar kontinuerligt kreditportföljens kvalitet i syfte att identifiera och begränsa nedskrivningsbehovet. Svaga och osäkra fordringar övervakas noga och granskas minst en gång per kvartal med avseende på aktuell finansiell ställning, framtidsutsikter, framtida återbetalningsförmåga samt eventuellt behov av reserveringar.

Nordea redovisar endast vissa specifika kreditriskjusteringar. Specifika kreditriskjusteringar omfattar individuella och modellbaserade reserveringar. Specifika kreditriskjusteringar under året redovisas som kreditförluster i resultaträkningen. I balansräkningen redovisas de som avsättningar och reserveringar.

Individuella reserveringar

Individuella reserveringar görs om det enligt kredithändelser är troligt att kundens framtida kassaflöde påverkas negativt i sådan utsträckning att full återbetalning (med säkerheter inräknade) inte längre är sannolik.

Fordringar med individuella reserveringar räknas som fallerade. Reserveringens storlek motsvarar den förväntade förlusten, det vill säga skillnaden mellan det redovisade värdet av den utestående fordran och det diskonterade värdet av förväntade framtida kassaflöden, inklusive värdet av pantsatt egendom.

Fallsissemang

Kunder som har förfallna fordringar som inte betalats inom 90 dagar eller som är föremål för konkurs, eller av andra skäl sannolikt inte kan betala, betraktas som fallerade. Fordringarna kan avse antingen lån där kunderna fortfarande betalar (reglerade) eller lån där kunderna ej betalar (oreglerade).

Om en kund återhämtar sig från fallsissemang anses kunden vara återställd. Det här inträffar om kunden lyckas skapa balans i sina finanser. För att anses vara återställd ska återhämtningen omfatta kundens samtliga skulder. Det ska också finnas en tillfredsställande återbetalningsplan och en bedömning som säger att återhämtningen har inletts.

Modellbaserade reserveringar

Modellbaserade reserveringar görs kvartalsvis och bedöms för varje företag/filial. En viktig faktor som påverkar reserveringar är tröskelvärde för överföring av tillgångar från kategori 1 till kategori 2. För tillgångar som redovisats från 1 januari 2018 används förändringar i sannolikheten för fallsissemang (PD) för den återstående löptiden som den utlösande faktorn. Dessutom överförs också kunder som omfattas av förmildrande åtgärder och kunder som är mer än 30 dagar sena med sina betalningar till kategori 2. I kategori 1 motsvarar reserveringarna förväntade kreditförluster under kommande 12 månader. I kategori 2 och 3 motsvarar reserveringarna den förväntade kreditförlusten under hela den återstående löptiden. Resultatet kompletteras med en expertanalys för att säkerställa tillräcklig reservering. Fallerade kunder utan individuella reserveringar omfattas av modellbaserade reserveringar.

M2. Risk- och likviditetshantering, forts.

Eftergifter

Eftergifter omfattar mildare villkor eller omstrukturering till följd av att låntagaren har eller är på väg att få ekonomiska svårigheter. Avsikten med eftergifter under en begränsad tidsperiod är att säkerställa full återbetalning av det utestående lånebeloppet. Exempel på mildare villkor är förändringar i amorteringsprofil, återbetalningsplan, kundmarginal samt lättnad gällande finansiella kovenanter. Eftergifter görs selektivt och på individuell basis, godkända enligt gällande befogenheter, med efterföljande prövning av nedskrivningsbehovet. Fordringar med eftergifter kan vara antingen reglerade eller oreglerade. Reserveringar för individuella kreditförluster görs vid behov.

Eftergifter

Mn euro	31 dec 2019	31 dec 2018
Lån med eftergifter	2 678	3 061
- varav fallerade	1 907	2 040
Reserver för individuellt värderade osäkra lånefordringar och lån med eftergifter	675	709
- varav fallerade	660	690

Nyckeltal	31 dec 2019	31 dec 2018
Andel lån med eftergifter ¹	1 %	1 %
Täckningsgrad för lån med eftergifter ²	25 %	23 %
- varav fallerade	35 %	34 %

1) Lån med eftergifter / Lån före reserveringar

2) Individuella reserver / Lån med eftergifter

Kreditportfölj

Den samlade kreditriskexponeringen, inklusive poster i och utanför balansräkningen, uppgick vid årsskiftet till 413 md euro (422 md euro förra året). Kreditrisken mäts, följs upp och segmenteras på olika sätt. Utlåning i balansräkningen omfattar utlåning till verkligt värde och utlåning till upplupet anskaffningsvärde, och utgör huvuddelen av kreditportföljen. Utlåning till upplupet anskaffningsvärde bildar underlag för osäkra lånefordringar, reserveringar och kreditförluster. Kreditrisken i utlåningen mäts och redovisas som kapitalbeloppet av fordringar i balansräkningen, dvs utlåning till kreditinstitut och till allmänheten, och som ansvarsförbindelser och åtaganden gentemot kunder och motparter, netto efter reserveringar. Kreditriskexponeringen omfattar också risken hänförlig till derivatkontrakt och värdepappersfinansiering.

Nordeas utlåning till allmänheten minskade under 2019 med 6,6 procent, till 146 md euro (156 md euro 2018). Den övergripande kreditkvaliteten är stabil, med hög kreditvärdighet bland kunderna. Av utlåningen till allmänheten avsåg 65,7 procent (59,5 procent) företag, 19,0 procent (27,8 procent) privatpersoner och 2,1 procent (1,9 procent) den offentliga sektorn. Utlåningen till centralbanker och kreditinstitut ökade och uppgick vid utgången av 2019 till 81 md euro (65 md euro).

M2. Risk- och likviditetshantering, forts.

Utlåning till allmänheten, värderad till upplupet anskaffningsvärde och verkligt värde¹

31 dec 2019, mn euro	Danmark	Finland	Norge	Sverige	Ryssland	Utanför Norden	Summa	Varav utlåning värderad till verkligt värde
Finansinstitut	4 929	3 788	1 993	7 543	–	662	18 915	1 820
Åkerbruk, med mera	575	154	18	28	–	7	782	–
Boskapsuppfödning	408	102	8	56	–	–	574	–
Fiske och vattenbruk	32	6	1 163	1	–	–	1 202	–
Papper, skogsbruk och gruvdrift	65	512	89	682	–	69	1 417	–
Olje-, gas- och offshore-verksamhet	449	70	844	246	–	320	1 929	–
Dagligvaror (livsmedel och hälsovård)	1 021	602	460	568	–	84	2 734	–
Media, fritid och telekom	264	738	526	1 179	–	0	2 707	–
Konsumentkapitalvaror	130	239	88	695	–	159	1 311	–
Detaljhandel	354	832	276	873	–	18	2 353	–
Marktransport och IT	310	584	404	602	–	100	2 000	0
Råvaror	168	314	214	626	–	5	1 327	–
Kapitalvaror	457	1 090	126	520	–	135	2 328	–
Producenttjänster	1 979	840	2 767	2 871	–	274	8 731	47
Byggindustri	427	784	2 708	517	–	60	4 496	22
Partihandel	1 437	761	321	1 227	–	53	3 799	–
Sjöfart	88	218	4 841	104	–	2 113	7 364	–
El, vatten och gas samt offentliga tjänster	245	1 737	940	3 047	–	56	6 025	2 113
Kommersiella fastigheter	1 162	3 677	7 488	5 356	–	707	18 390	89
Bostadsfastigheter	1 080	2 415	1 529	943	–	–	5 967	–
Övriga branscher	181	20	0	94	–	–18	277	–
Summa företag	15 761	19 483	26 803	27 778	–	4 804	94 628	4 091
Bolån	–	6 271	4 528	0	–	–	10 799	–
Lån mot säkerhet	7 098	4 266	274	1 131	–	0	12 769	244
Lån utan säkerhet	941	435	208	2 161	–	0	3 745	0
Privatkunder	8 039	10 972	5 010	3 292	–	0	27 313	244
Offentlig sektor	1 131	1 090	28	832	–	–	3 081	–
Omvända repor	–	19 055	–	–	–	442	19 055	19 055
Utlåning till allmänheten, per land	24 931	50 600	31 841	31 901	–	4 804	144 077	23 390
Exkl. omvända repor	24 931	31 545	31 841	31 901	–	4 804	125 022	4 335

1) Utifrån hemvist för det Nordea-företag som beviljat lånen.

M2. Risk- och likviditetshantering, forts.

Utlåning till allmänheten, värderad till upplupet anskaffningsvärde och verkligt värde¹

31 dec 2018, mn euro	Danmark	Finland	Norge	Sverige	Ryssland	Utanför Norden	Summa	Varav utlåning värderad till verkligt värde
Finansinstitut	4 764	3 414	2 005	7 285	–	386	17 854	2 914
Åkerbruk, med mera	669	135	14	15	–	8	841	–
Boskapsuppfödning	580	99	10	59	–	–	748	–
Fiske och vattenbruk	21	7	1 088	7	–	–	1 123	–
Papper, skogsbruk och gruvsdrift	79	521	127	863	–	30	1 620	–
Olje-, gas- och offshore-verksamhet	489	78	483	435	–	359	1 844	99
Dagligvaror (livsmedel och hälsovård)	613	565	419	607	–	45	2 249	–
Media, fritid och telekom	207	745	488	904	–	10	2 354	–
Konsumentkapitalvaror	126	284	72	641	–	159	1 282	–
Detaljhandel	496	850	310	757	–	18	2 431	–
Marktransport och IT	382	395	491	589	–	114	1 971	–
Råvaror	150	398	232	696	–	4	1 480	–
Kapitalvaror	381	654	73	657	–	36	1 801	–
Producenttjänster	2 082	934	1 933	2 507	–	261	7 717	28
Byggindustri	418	613	2 103	538	–	74	3 746	–
Partihandel	1 861	714	384	1 479	–	28	4 466	–
Sjöfart	97	303	4 873	130	–	2 583	7 986	–
El, vatten och gas samt offentliga tjänster	511	2 028	823	2 261	–	144	5 767	1 018
Kommersiella fastigheter	1 124	3 723	7 225	5 312	–	852	18 236	70
Bostadsfastigheter	1 003	2 332	1 810	1 233	–	–	6 378	–
Övriga branscher	0	0	0	0	–	0	0	0
Summa företag	16 053	18 792	24 963	26 975	–	5 111	91 894	4 129
Bolån	–	8 844	16 649	0	–	–	25 493	–
Lån mot säkerhet	7 326	4 544	242	1 019	–	0	13 131	30
Lån utan säkerhet	1 003	436	78	2 736	–	–	4 253	0
Privatkunder	8 329	13 824	16 969	3 755	–	0	42 877	30
Offentlig sektor	1 514	650	30	740	–	–	2 934	–
Omvända repor	–	16 714	–	–	–	–	16 714	16 714
Utlåning till allmänheten, per land	25 896	49 980	41 962	31 470	–	5 111	154 419	20 873
Exkl. omvända repor	25 896	33 266	41 962	31 470	–	5 111	137 705	4 159

1) Utifrån hemvist för det Nordea-företag som beviljat lånen.

Utlåning till allmänheten, värderad till upplupet anskaffningsvärde, geografisk fördelning¹

31 dec 2019, mn euro	Brutto			Avsättningar			Netto
	Kategori 1	Kategori 2	Kategori 3	Kategori 1	Kategori 2	Kategori 3	
Danmark	22 750	1 354	771	48	174	472	24 181
Finland	27 091	1 771	823	13	35	260	29 377
Norge	26 078	924	861	19	33	449	27 362
Sverige	22 385	680	355	9	33	183	23 195
Ryssland	490	0	44	0	0	40	494
USA	1 818	13	3	2	1	0	1 831
Övrigt	13 193	313	877	25	20	91	14 247
Summa	113 805	5 055	3 734	116	296	1 495	120 687

1) Utifrån kundens hemvist.

M2. Risk- och likviditetshantering, forts.

Utlåning till allmänheten, värderad till upplupet anskaffningsvärde, geografisk fördelning¹

31 dec 2018, mn euro	Brutto			Avsättningar			Netto
	Kategori 1	Kategori 2	Kategori 3	Kategori 1	Kategori 2	Kategori 3	
Danmark	23 702	1 548	1 154	28	115	630	25 631
Finland	28 394	2 366	843	15	46	269	31 273
Norge	35 005	2 589	781	13	21	235	38 106
Sverige	21 319	964	174	8	16	55	22 378
Ryssland	513	0	47	18	0	30	512
USA	1 537	82	5	2	1	0	1 621
Övrigt	12 175	1 277	886	33	33	247	14 025
Summa	122 645	8 826	3 890	117	232	1 466	133 546

1) Utifrån kundens hemvist.

Utlåning till allmänheten, värderad till upplupet anskaffningsvärde, per bransch

31 dec 2019, mn euro	Brutto			Avsättningar			Netto
	Kategori 1	Kategori 2	Kategori 3	Kategori 1	Kategori 2	Kategori 3	
Finansinstitut	16 776	279	126	9	20	57	17 095
Åkerbruk, med mera	702	66	54	2	9	29	782
Boskapsuppfödning	441	62	189	1	9	108	574
Fiske och vattenbruk	1 150	16	37	0	0	0	1 203
Papper, skogsbruk och gruvarbete	1 343	56	39	1	2	17	1 418
Olje-, gas- och offshore-verksamhet	1 465	16	747	1	0	298	1 929
Dagligvaror (livsmedel och hälsovård)	2 630	93	29	2	4	11	2 735
Media, fritid och telekom	2 567	129	46	2	5	29	2 706
Konsumentkapitalvaror	1 184	110	45	1	6	22	1 310
Detaljhandel	2 143	189	84	2	16	46	2 352
Marktransport och IT	1 857	119	55	1	6	24	2 000
Råvaror	1 263	49	92	3	5	69	1 327
Kapitalvaror	2 170	138	101	1	8	72	2 328
Producenttjänster	8 312	224	251	7	14	83	8 683
Byggindustri	4 229	230	96	4	10	67	4 474
Partihandel	3 470	300	85	3	19	34	3 799
Sjöfart	6 776	160	703	24	22	229	7 364
El, vatten och gas samt offentliga tjänster	3 882	30	5	2	1	3	3 911
Fastighetsförvaltning	23 434	729	215	14	14	80	24 270
Övrigt	285	3	2	6	7	0	277
Summa företag	86 079	2 998	3 001	86	177	1 278	90 537
Bolån	9 934	608	278	1	3	17	10 799
Lån mot säkerhet	11 440	966	347	17	45	166	12 525
Lån utan säkerhet	3 273	478	108	12	68	34	3 745
Privatkunder	24 647	2 052	733	30	116	217	27 069
Offentlig sektor	3 079	4	0	0	2	0	3 081
Utlåning till allmänheten, per land	113 805	5 054	3 734	116	295	1 495	120 687
Exkl. omvända repor	113 805	5 054	3 734	116	295	1 495	120 687

M2. Risk- och likviditetshantering, forts.

Utlåning till allmänheten, värderad till upplupet anskaffningsvärde, per bransch

31 dec 2018, mn euro	Brutto			Avsättningar			Netto
	Kategori 1	Kategori 2	Kategori 3	Kategori 1	Kategori 2	Kategori 3	
Finansinstitut	14 386	353	285	19	9	57	14 939
Åkerbruk, med mera	712	82	91	1	6	38	840
Boskapsuppfödning	520	128	248	1	7	140	748
Fiske och vattenbruk	1 103	19	1	0	0	0	1 123
Papper, skogsbruk och gruvdrift	1 544	66	38	7	3	17	1 621
Olje-, gas- och offshore-verksamhet	1 281	71	555	8	0	153	1 746
Dagligvaror (livsmedel och hälsovård)	2 122	108	53	1	3	29	2 250
Media, fritid och telekom	2 242	101	37	1	3	21	2 355
Konsumentkapitalvaror	1 185	80	35	1	2	15	1 282
Detaljhandel	2 100	287	136	2	11	79	2 431
Marktransport och IT	1 703	253	47	5	7	20	1 971
Råvaror	1 161	323	51	5	19	30	1 481
Kapitalvaror	1 597	182	110	1	4	84	1 800
Producenttjänster	7 151	336	285	5	10	68	7 689
Byggindustri	3 327	392	104	3	9	65	3 746
Partihandel	4 120	283	154	3	10	78	4 466
Sjöfart	6 506	995	674	16	18	155	7 986
El, vatten och gas samt offentliga tjänster	4 704	44	4	2	2	0	4 748
Fastighetsförvaltning	23 599	826	230	10	10	93	24 542
Övrigt	49	111	2	3	6	152	1
Summa företag	81 112	5 040	3 140	94	139	1 294	87 765
Bolån	23 203	1 998	337	3	15	27	25 493
Lån mot säkerhet	11 841	1 114	315	11	36	121	13 102
Lån utan säkerhet	3 668	560	98	9	41	24	4 252
Privatkunder	38 712	3 672	750	23	92	172	42 847
Offentlig sektor	2 821	114	–	0	1	0	2 934
Utlåning till allmänheten, per land	122 645	8 826	3 890	117	232	1 466	133 546
Exkl. omvända repor	122 645	8 826	3 890	117	232	1 466	133 546

M2. Risk- och likviditetshantering, forts.

Osäkra lånefordringar (kategori 3), per land och bransch

31 dec 2019, mn euro	Danmark	Finland	Norge	Sverige	Ryssland	Utanför Norden	Summa lån värderade till upplupet anskaffningsvärde	Fallerade lån värderade till verkligt värde
Finansinstitut	91	16	5	14	–	–	126	9
Åkerbruk, med mera	52	2	0	–	–	–	54	79
Boskapsuppfödning	177	12	0	0	–	–	189	215
Fiske och vattenbruk	0	0	37	–	–	–	37	–
Papper, skogsbruk och gruvdrift	17	16	6	0	–	–	39	6
Olje-, gas- och offshore-verksamhet	–	–	308	79	–	360	747	–
Dagligvaror (livsmedel och hälsovård)	4	17	4	4	–	–	29	2
Media, fritid och telekom	4	28	3	11	–	–	46	0
Konsumentkapitalvaror	37	5	0	3	–	–	45	–
Detaljhandel	38	24	4	18	–	–	84	6
Marktransport och IT	8	12	29	3	–	3	55	1
Råvaror	2	43	5	42	–	0	92	6
Kapitalvaror	17	70	1	13	–	–	101	2
Producenttjänster	24	17	52	78	–	80	251	2
Byggindustri	20	55	16	5	–	–	96	3
Partihandel	43	25	13	4	–	–	85	1
Sjöfart	47	6	405	0	–	245	703	–
El, vatten och gas samt offentliga tjänster	2	1	0	2	–	–	5	0
Fastighetsförvaltning	60	95	58	2	–	–	215	86
Övriga branscher	2	–	–	–	–	–	2	–
Summa företag	645	444	946	278	–	688	3 001	418
Bolån	–	232	47	–	–	–	279	304
Lån mot säkerhet	182	158	2	4	–	–	346	–
Lån utan säkerhet	39	9	6	54	–	–	108	–
Privatkunder	221	399	55	58	–	0	733	304
Offentlig sektor	0	–	–	–	–	–	0	–
Omvända repor	–	–	–	–	–	–	0	–
Utlåning till allmänheten, per land	866	843	1 001	336	–	688	3 734	722
Exkl. omvända repor	866	843	1 001	336	–	688	3 734	722

M2. Risk- och likviditetshantering, forts.

Osäkra lånefordringar (kategori 3), per land och bransch

31 dec 2018, mn euro	Danmark	Finland	Norge	Sverige	Ryssland	Utanför Norden	Summa lån värderade till upplupet anskaffningsvärde	Fallerade lån värderade till verkligt värde
Finansinstitut	195	8	64	18	–	–	285	164
Åkerbruk, med mera	90	1	0	–	–	–	91	–
Boskapsuppfödning	240	6	1	0	–	–	247	–
Fiske och vattenbruk	0	0	1	–	–	–	1	–
Papper, skogsbruk och gruvdrift	21	17	0	0	–	–	38	–
Olje-, gas- och offshore-verksamhet	–	–	182	–	–	373	555	–
Dagligvaror (livsmedel och hälsovård)	4	43	1	4	–	–	52	–
Media, fritid och telekom	7	19	4	7	–	–	37	–
Konsumentkapitalvaror	23	9	0	3	–	–	35	–
Detaljhandel	93	22	5	16	–	–	136	–
Marktransport och IT	11	11	26	0	–	0	48	–
Råvaror	3	41	5	0	–	2	51	–
Kapitalvaror	14	86	1	9	–	–	110	–
Producenttjänster	84	18	49	53	–	82	286	–
Byggindustri	38	42	19	5	–	–	104	–
Partihandel	72	23	9	49	–	1	154	–
Sjöfart	50	6	347	1	–	270	674	–
El, vatten och gas samt offentliga tjänster	2	1	1	0	–	–	4	–
Fastighetsförvaltning	82	81	65	2	–	–	230	–
Övriga branscher	2	–	–	0	–	–	2	–
Summa företag	1 031	434	780	167	–	728	3 140	164
Bolån	–	262	74	–	–	32	368	–
Lån mot säkerhet	148	163	1	3	–	12	327	–
Lån utan säkerhet	34	9	5	51	–	–44	55	–
Privatkunder	182	434	80	54	–	0	750	0
Offentlig sektor	–	–	–	–	–	–	0	–
Omvända repor	–	–	–	–	–	–	0	–
Utlåning till allmänheten, per land	1 213	868	860	221	–	728	3 890	164
Exkl. omvända repor	1 213	868	860	221	–	728	3 890	164

M2. Risk- och likviditetshantering, forts.

Utlåning värderad till upplupet anskaffningsvärde

31 dec 2019, mn euro	Netto kredit- förluster ¹	Kredit- förlust- relation, pkt	Osäkra låne- fordringar kategori 3	Andel osäkra fordringar	Reser- veringar summa ¹	Reser- verings- kvot, %	Reser- veringar (kategori 3) ¹	Reser- veringar (kategori 1 och 2) ¹	Utlåning värderad till upp- lupet anskaff- ningsvärde
Finansinstitut	27	16	126	73	99	78	72	27	17 095
Åkerbruk, med mera	17	221	54	648	51	94	35	16	782
Boskapsuppfödning	23	400	189	2 635	144	76	126	18	574
Fiske och vattenbruk	0	1	37	309	1	3	0	1	1 202
Papper, skogsbruk och gruvarbete	-3	-22	39	274	24	60	19	5	1 417
Olje-, gas- och offshore-verksamhet	135	698	747	3 349	300	40	299	1	1 929
Dagligvaror (livsmedel och hälsovård)	-4	-15	29	107	21	70	12	9	2 735
Media, fritid och telekom	17	61	46	166	40	87	30	10	2 707
Konsumentkapitalvaror	14	105	45	336	31	68	23	8	1 311
Detaljhandel	3	12	84	345	73	88	51	23	2 353
Marktransport och IT	13	63	55	269	35	64	25	10	2 000
Råvaror	-7	-51	92	655	79	86	70	8	1 327
Kapitalvaror	7	28	101	421	84	83	71	13	2 328
Producenttjänster	35	40	251	285	115	46	88	27	8 683
Byggindustri	10	22	96	211	89	92	70	19	4 474
Partihandel	4	12	85	219	62	74	36	26	3 799
Sjöfart	61	83	703	919	282	40	233	49	7 364
El, vatten och gas samt offentliga tjänster	3	7	5	12	0	0	0	0	3 912
Fastighetsförvaltning	4	2	215	88	126	59	92	34	24 269
Övrigt	9	315	2	59	35	1 885	0	35	276
Summa företag	368	41	3 001	325	1 691	56	1 352	339	90 537
Bolån	-7	-7	278	257	29	10	22	7	10 799
Lån mot säkerhet	36	28	347	271	263	76	196	67	12 525
Lån utan säkerhet	66	178	108	277	145	135	34	111	3 745
Privatkunder	95	35	733	266	437	60	252	185	27 069
Offentlig sektor	1	4	0	0	3	0	0	3	3 081
Omvända repor	-	0	-	0	-	0	-	-	-
Utlåning till allmänheten, per land	464	38	3 734	304	2 131	57	1 604	527	120 687
Exkl. omvända repor	464	38	3 734	304	2 131	57	1 604	527	120 687

1) Inklusive reserveringar för exponeringar utanför balansräkningen.

M2. Risk- och likviditetshantering, forts.

Utlåning värderad till upplupet anskaffningsvärde

31 dec 2018, mn euro	Netto kredit-förluster ¹	Kredit-förlust-relation, pkt	Osäkra låne-fordringar kategori 3	Andel osäkra fordringar	Reserveringar summa ¹	Reserverings-kvot, %	Reserveringar (kategori 3) ¹	Reserveringar (kategori 1 och 2) ¹	Utlåning värderad till upplupet anskaffningsvärde
Finansinstitut	-7	-19	285	188	193	68	138	55	14 939
Åkerbruk, med mera	-6	-294	91	1 020	53	58	46	7	841
Boskapsuppfödning	4	205	247	2 719	162	65	152	9	748
Fiske och vattenbruk	1	18	2	15	1	68	1	0	1 123
Papper, skogsbruk och gruvarbete	-3	-75	38	232	30	79	19	11	1 620
Olje-, gas- och offshore-verksamhet	-1	-29	554	2 906	164	30	154	9	1 746
Dagligvaror (livsmedel och hälsovård)	-14	-248	52	229	36	69	30	6	2 250
Media, fritid och telekom	-4	-71	37	155	28	76	22	6	2 354
Konsumentkapitalvaror	0	13	35	269	19	54	15	4	1 282
Detaljhandel	52	875	136	535	101	75	86	16	2 431
Marktransport och IT	-2	-47	48	237	32	67	19	13	1 971
Råvaror	-5	-139	51	332	57	113	33	25	1 480
Kapitalvaror	4	80	110	580	89	82	82	7	1 800
Producenttjänster	11	55	286	366	120	42	101	19	7 689
Byggindustri	-6	-63	104	271	95	91	79	16	3 746
Partihandel	-1	-5	154	336	101	66	80	22	4 466
Sjöfart	-20	-98	673	822	218	32	171	46	7 986
El, vatten och gas samt offentliga tjänster	23	190	4	8	2	63	0	2	4 749
Fastighetsförvaltning	2	4	230	93	136	59	114	22	24 544
Övrigt	-15	0	2	404	46	0	46	0	0
Summa företag	13	6	3 139	351	1 683	54	1 388	295	87 765
Bolån	-3	-5	368	144	51	14	30	21	25 493
Lån mot säkerhet	-13	-40	327	246	203	62	153	50	13 102
Lån utan säkerhet	15	143	55	127	94	171	29	66	4 252
Privatkunder	-1	-1	750	174	348	46	212	137	42 847
Offentlig sektor	0	-1	-	0	1	0	0	1	2 934
Omvända repor	-	0	-	0	-	0	-	-	-
Utlåning till allmänheten, per land	12	4	3 889	287	2 032	52	1 600	433	133 546
Exkl. omvända repor	12	4	3 889	287	2 032	52	1 600	433	133 546

1) Inklusive reserveringar för exponeringar utanför balansräkningen.

M2. Risk- och likviditetshantering, forts.

Osäkra fordringar och nyckeltal

	2019	2018
Osäkra fordringar, brutto, koncern, mn euro	3 734	3 889
- varav reglerade	2 108	1 977
- varav oreglerade	1 626	1 912
Andel osäkra lånefordringar (kategori 3), brutto, punkter	189	198
Andel osäkra lånefordringar (kategori 3), netto, punkter	113	123
Kollektiva reserveringar i relation till utlåning i kategori 1 och 2, punkter	21	19
Total reserveringsgrad (kategori 1, 2 och 3), punkter	97	93
Reserver i relation till osäkra lånefordringar (kategori 3), %	40	38

För definitioner, se 'Ordlista' på sid 61

Kreditförluster och nyckeltal

	2019	2018
Kreditförluster, mn euro	464	12
Kreditförlustrelation netto, upplupet anskaffningsvärde, koncernen, punkter	38	4
- varav kategori 3	30	15
- varav kategori 1 och 2	8	-11
Kreditförlustrelation netto, inklusive hypotekslån till verkligt värde, koncernen, punkter	38	3
Kreditförlustrelation netto, inklusive hypotekslån till verkligt värde, Personal Banking, punkter	37	-11
Kreditförlustrelation netto, inklusive hypotekslån till verkligt värde, Business Banking, punkter	23	44
Kreditförlustrelation netto, inklusive hypotekslån till verkligt värde, Large Corporates & Institutions, punkter	57	-11

Utlåning till företagskunder

Utlåningen till företagskunder uppgick vid utgången av 2019 till 96 md euro (94 md euro). Den bransch som ökade mest under året var Kapitalvaror, medan Boskapsuppfödning minskade mest. De två största branscherna (Kommersiella Fastigheter och Finansinstitut) svarar tillsammans för cirka 39 procent av den samlade utlåningen till företag. Fastigheter (bostads- och affärsfastigheter) är fortsatt den största branschen i Nordeas kreditportfölj, med 24 md euro (24 md euro).

Som framgår av tabellen nedan är utlåningen till företagskunder väl diversifierad sett till lånens storlek. Cirka 54 % (56 %) av företagsutlåningen avser lån på upp till 50 mn euro per kund.

Utlåning till företagskunder, efter lånets storlek

Lånets storlek i mn euro	31 dec 2019		31 dec 2018	
	Utlåning mn euro	%	Utlåning mn euro	%
0–10	24 673	25,6	26 308	28,0
10–50	27 573	28,6	26 643	28,4
50–100	16 693	17,3	15 532	16,5
100–250	16 812	17,5	14 165	15,1
250–500	3 089	3,2	4 321	4,6
500–	7 502	7,8	6 939	7,4
Summa	96 342	100,0	93 908	100,0

Utlåning till privatkunder

Utlåningen till privatkunder minskade under 2019 till 27 md euro (43 md euro). Hypotekslånen minskade till 11 md euro (25 md euro) p.g.a. att bolåneportföljer flyttats till Nordea Hypoteksbankerna i Finland och Norge. Konsumtionslånen var oförändrade på 17 md euro (17 md euro). Hypotekslånens andel av utlåningen till privatkunder sjönk till 40 procent (59 procent).

Geografisk fördelning

Kunder i Norden står för 97 procent (97 procent) av Nordeas utlåning till allmänheten. Portföljen är geografisk diversifierad med 35 procent av utlåningen i Finland.

Kundklassificering

Ett sätt att bedöma kreditkvaliteten är att analysera fördelningen mellan ratingklasserna för företagskunder och institut med rating, och mellan riskklasserna för privatkunder och små företagskunder med scoring, dvs. privatlåneportföljen. Majoriteten av utlåningen till företag låg i ratingklass 4+ och 4. Majoriteten av privatkundsexponeringen låg i riskklass A+.

Lånekategorier

Kreditportföljen utgörs av två kategorier: lån värderade till upplupet anskaffningsvärde motsvarande 121 md euro och lån värderade till verkligt värde motsvarande 23 md euro. För ytterligare information om lån värderade till verkligt värde, se not M42. Lån värderade till upplupet anskaffningsvärde bildar underlag för osäkra lånefordringar, reserveringar och kreditförluster.

Osäkra lånefordringar (kategori 3)

Koncernens osäkra fordringar, brutto, minskade något till 3 734 mn euro (3 889 mn euro), vilket motsvarar 189 punkter av den samlade utlåningen. 56 % av de osäkra fordringarna, brutto, utgörs av lån där kunderna fortfarande betalar (reglerade) och 44 % är lån där kunderna ej betalar (oreglerade). Osäkra fordringar netto efter reserveringar för fordringar i kategori 3 uppgick till 2 229 mn euro, vilket motsvarar 113 punkter av den samlade utlåningen. Reserverna för fordringar i kategori 3 uppgick till 1 505 mn euro. Reserverna för fordringar i kategori 1 och 2 uppgick till 416 mn euro. Den samlade reserveringskvoten var 51 procent, och för fordringar i kategori 1 och 2 var reserveringsgraden 21 punkter. Minskningen av osäkra fordringar avsåg huvudsakligen Finansindustrin. Den största andelen osäkra fordringar återfanns bland privatkunder samt i sektorerna Olje-, gas- och offshore-verksamhet och Sjöfart.

M2. Risk- och likviditetshantering, forts.

Rating/scoring information för lån värderade till upplupet anskaffningsvärde

Mn euro Rating/scoring-klass	Genomsnittligt PD, (%)	Redovisat värde före reserver, 31 dec 2019			Summa	Reserver
		Kategori 1	Kategori 2	Kategori 3'		
7	0 %	7 820	3	–	7 823	2
6 / A	0 %	19 735	94	4	19 833	7
5 / B	1 %	35 175	300	42	35 517	26
4 / C	1 %	44 515	1 031	16	45 562	75
3 / D	5 %	9 220	1 782	49	11 051	110
2 / E	15 %	1 466	1 122	21	2 609	109
1 / F	41 %	572	677	35	1 284	81
Standardmetoden/Utan rating	2 %	1 466	21	0	1 487	13
0 (fallerade)	100 %	176	71	3 567	3 814	1 498
Internt	–	68 479	–	–	68 479	–
Summa		188 624	5 101	3 734	197 459	1 921

Mn euro Rating/scoring-klass	Genomsnittligt PD, (%)	Redovisat värde före reserver, 31 dec 2018			Summa	Reserver
		Kategori 1	Kategori 2	Kategori 3'		
7	0 %	8 772	113	–	8 885	1
6 / A	0 %	27 140	269	4	27 413	7
5 / B	0 %	36 313	911	5	37 229	47
4 / C	2 %	44 189	1 643	9	45 841	59
3 / D	5 %	8 675	3 257	36	11 968	85
2 / E	15 %	2 062	1 775	86	3 923	94
1 / F	38 %	603	763	48	1 414	69
Standardmetoden/Utan rating	2 %	2 949	28	0	2 977	33
0 (fallerade)	100 %	119	98	3 702	3 919	1 435
Internt	–	52 967	–	–	52 967	–
Summa		183 788	8 857	3 890	196 535	1 830

1) Kategori-indelningen och beräknade reserver för varje exponering baseras på situationen i slutet av oktober 2019, medan exponeringsbelopp och rating klasser baseras på situationen i slutet av december 2019. Vissa exponeringar som är fallerade enligt rating klasserna i slutet av december var inte fallerade i oktober, vilket reflekteras i kategori-indelningen.

Rating/scoring information för garantier/åtaganden

Mn euro Rating/scoring klass	Nominella belopp, 31 dec 2019			Summa	Avsättningar
	Kategori 1	Kategori 2	Kategori 3		
7	4 344	–	–	4 344	2
6 / A	13 803	5	0	13 808	4
5 / B	27 104	7	1	27 112	12
4 / C	22 823	1 536	2	24 361	23
3 / D	3 720	1 517	6	5 243	39
2 / E	339	368	5	712	18
1 / F	41	185	2	228	12
Standardmetoden/Utan rating	262	296	2	560	1
0 (fallerade)	–	–	576	576	97
Internt	47 139	–	–	47 139	–
Summa	119 575	3 914	594	124 083	208

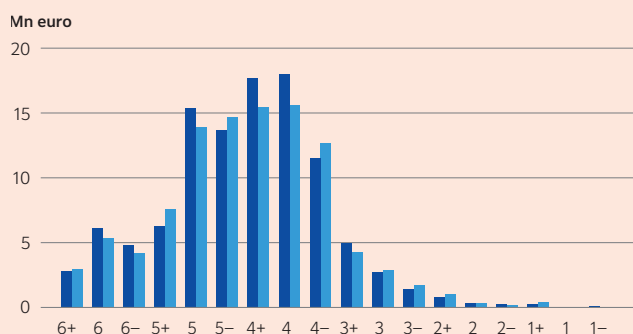
M2. Risk- och likviditetshantering, forts.

Rating/scoring information för garantier/åtaganden, forts.

Mn euro Rating/scoring klass	Nominella belopp, 31 dec 2018				Avsättningar
	Kategori 1	Kategori 2	Kategori 3	Summa	
7	5 182	–	–	5 182	0
6 / A	14 808	17	0	14 825	3
5 / B	27 498	132	0	27 630	17
4 / C	19 546	676	1	20 223	15
3 / D	2 780	1 640	6	4 427	24
2 / E	351	465	4	821	10
1 / F	69	160	1	230	8
Standardmetoden/Utan rating	638	337	0	975	0
0 (fallerade)	–	0	599	597	124
Internt	55 218	–	–	55 218	–
Summa	126 090	3 427	611	130 128	201

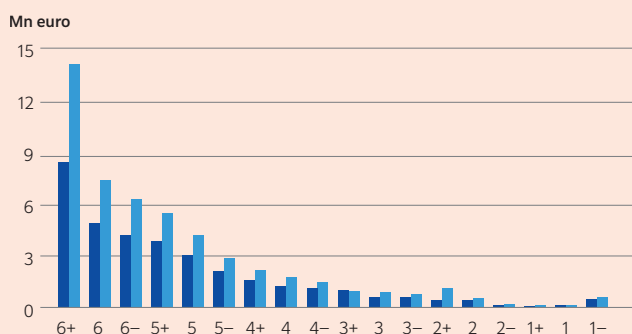
Ratingfördelning, IRK företagskunder

● 2019 ● 2018

Fördelning mellan riskklasser, IRK privatkunder

● 2019 ● 2018

Förfallna lånefordringar

Förfallna lånefordringar (6 dagar eller mer) bland företagsskunder uppgick till 554 mn euro (485 mn euro), och förfallna lånefordringar bland privatkunder uppgick till 687 mn euro vid årets slut (1 163 mn euro).

Tabellen visar förfallna lånefordringar (6 dagar eller mer), uppdelade på företags- och privatkunder. En förfallen lånefordran uppstår när borgenären inte erhåller återbetalning på ett lån på förfallodagen.

Mn euro	31 dec 2019		31 dec 2018	
	Företagskunder	Privatkunder	Företagskunder	Privatkunder
6–30 dagar	173	266	131	701
31–60 dagar	115	91	44	104
61–90 dagar	25	28	18	37
>90 dagar	241	302	292	321
Summa	554	687	485	1,163
Förfallna lån (inkl osäkra fordringar) dividerat med utlåning till allmänheten efter reserver, %	0,4	2,5	0,3	2,7

Kreditförluster

Kreditförlusterna ökade till 464 mn euro (12 mn euro 2018). Det motsvarar en kreditförlustrelation, inklusive hypotekslån som redovisas till verkligt värde, på 38 punkter (3 punkter). Ökningen jämfört med 2018 beror främst på kreditförluster på 307 mn euro som redovisades under tredje kvartalet 2019 efter en dialog med ECB om resultatet av deras granskning av kvaliteten på Nordeas tillgångar (kallad AQR). Detta speglade mer dämpade utsikter för vissa sektorer. Även uppdateringar av IFRS 9-modellen påverkade kreditförlustnivån.

Exklusive dessa engångsposter uppgick kreditförlusterna till 157 mn euro, vilket motsvarar en kreditförlustrelation på 13 punkter för den samlade utlåningen, inklusive hypotekslån som redovisas till verkligt värde.

Av kreditförlusterna avsåg 368 mn euro (13 mn euro) företagsskunder och 95 mn euro (-1 mn euro) privatkunder. Kreditförlusterna på företagssidan härrörde främst från sektorerna Olje-, gas- och offshore-verksamhet och Sjöfart.

Motpartskreditrisk

Motpartskreditrisken består i att Nordeas motpart i ett valuta-, ränte-, råvaru-, aktie- eller kreditderivatkontrakt fallerar före förfallodagen och att Nordea vid den tidpunkten har en fordran på motparten. Motpartskreditrisk kan också finnas i återköpsavtal och andra transaktioner avseende värdepappersfinansiering. Den aktuella nettoexponeringen (efter nettningsavtal och säkerheter) uppgår till 7,1 md euro, varav 29 procent hänför sig till finansinstitut.

M2. Risk- och likviditetshantering, forts.

Redovisat värde för lån värderade till upplupet anskaffningsvärde, före reserver

Mn euro	Centralbanker och kreditinstitut				Allmänheten				Summa			
	Kategori 1	Kategori 2	Kategori 3	Summa	Kategori 1	Kategori 2	Kategori 3	Summa	Kategori 1	Kategori 2	Kategori 3	Summa
Ingående balans per 1 jan 2019	61 143	31	–	61 174	122 646	8 826	3 889	135 361	183 789	8 857	3 889	196 535
Nya eller förvärvade lånefordringar	17 980	0	–	17 980	24 068	424	301	24 793	42 048	424	301	42 773
Överföringar mellan kategori 1 och 2, netto	3	–2	–	1	513	–513	–	0	516	–515	0	1
Överföringar mellan kategori 2 och 3, netto	–	–	–	0	–	–102	102	0	0	–102	102	0
Överföringar mellan kategori 1 och 3, netto	2	–	–	2	–247	–	248	1	–245	0	248	3
Återbetalda eller sålda lånefordringar	–7 362	–16	–	–7 378	–43 279	–2 824	–515	–46 618	–50 641	–2 840	–515	–53 996
Bortskrivna lånefordringar	–	–	–	0	–	–	–373	–373	0	0	–373	–373
Övriga förändringar	3 052	34	–	3 086	10 105	–756	81	9 430	13 157	–722	81	12 516
Valutakursdifferenser	–	–	–	0	–	–	0	0	0	0	0	0
Utgående balans per 31 dec 2019	74 818	47	–	74 865	113 806	5 055	3 733	122 594	188 624	5 102	3 733	197 459

Mn euro	Centralbanker och kreditinstitut				Allmänheten				Summa			
	Kategori 1	Kategori 2	Kategori 3	Summa	Kategori 1	Kategori 2	Kategori 3	Summa	Kategori 1	Kategori 2	Kategori 3	Summa
Ingående balans per 21 sep 2017	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Genom fusioner	66 484	71	–	66 555	129 036	9 043	4 164	142 243	195 520	9 114	4 164	208 798
Nya eller förvärvade lånefordringar	3 413	2	–	3 415	11 534	3	48	11 585	14 947	5	48	15 000
Överföringar mellan kategori 1 och 2, netto	–6	8	–	2	–1 087	1 137	–	50	–1 093	1 145	0	52
Överföringar mellan kategori 2 och 3, netto	–	–	–	–	–	–86	169	83	0	–86	169	83
Överföringar mellan kategori 1 och 3, netto	8	–	–	8	113	–	4	117	121	0	4	125
Återbetalda eller sålda lånefordringar	–8 817	–50	–	–8 867	–15 991	–1 171	–373	–17 535	–24 808	–1 221	–373	–26 402
Bortskrivna lånefordringar	–	–	–	–	–	–	–105	–105	0	0	–105	–105
Övriga förändringar	–	–	–	–	–	–	–	0	0	0	0	0
Valutakursdifferenser	61	–	–	61	–959	–100	–18	–1 077	–898	–100	–18	–1 016
Utgående balans per 31 dec 2018	61 143	31	–	61 174	122 646	8 826	3 889	135 361	183 789	8 857	3 889	196 535

M2. Risk- och likviditetshantering, forts.

Förändring av reserver för lån värderade till upplupet anskaffningsvärde

Mn euro	Centralbanker och kreditinstitut				Allmänheten				Summa			
	Kategori 1	Kategori 2	Kategori 3	Summa	Kategori 1	Kategori 2	Kategori 3	Summa	Kategori 1	Kategori 2	Kategori 3	Summa
Ingående balans per 1 jan 2019	-5	-7	-3	-15	-117	-232	-1 466	-1 815	-122	-239	-1 469	-1 830
Nya eller förvärvade lånefordringar	-1	0	-	-1	-12	-4	-	-16	-13	-4	0	-17
Överföringar från kategori 1 till kategori 2	0	0	-	0	5	-73	-	-68	5	-73	0	-68
Överföringar från kategori 1 till kategori 3	-	-	-	0	1	-	-72	-71	1	0	-72	-71
Överföringar från kategori 2 till kategori 1	0	0	-	0	-4	43	-	39	-4	43	0	39
Överföringar från kategori 2 till kategori 3	-	-	-	0	-	11	-173	-162	0	11	-173	-162
Överföringar från kategori 3 till kategori 1	-	-	-	0	-1	-	12	11	-1	0	12	11
Överföringar från kategori 3 till kategori 2	-	-	-	0	-	-4	23	19	0	-4	23	19
Förändringar i kreditrisk utan överföringar mellan kategorier	1	0	-5	-4	-3	-6	-114	-123	-2	-6	-119	-127
Återbetalda eller sålda lånefordringar	1	7	0	8	19	26	32	77	20	33	32	85
Bortskrivna lånefordringar med minskning av reserver	-	-	-	0	-	-	289	289	0	0	289	289
Förändringar pga uppdateringar av institutets beräkningsmetodologi, netto	-	-	-	-	-4	-57	-17	-78	-4	-57	-17	-78
Övriga förändringar	-	-	-	0	-	-	-	0	0	0	0	0
Valutakursdifferenser	0	0	-2	-2	0	0	-9	-9	0	0	-11	-11
Utgående balans per 31 dec 2019	-4	0	-10	-14	-116	-296	-1 495	-1 907	-120	-296	-1 505	-1 921

Mn euro	Centralbanker och kreditinstitut				Allmänheten				Summa			
	Kategori 1	Kategori 2	Kategori 3	Summa	Kategori 1	Kategori 2	Kategori 3	Summa	Kategori 1	Kategori 2	Kategori 3	Summa
Ingående balans per 21 sep 2017	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Genom fusioner	-4	-5	-9	-18	-128	-257	-1 500	-1 885	-132	-262	-1 509	-1 903
Nya eller förvärvade lånefordringar	0	0	-	0	-5	0	-1	-6	-5	0	-1	-6
Överföringar från kategori 1 till kategori 2	0	0	-	0	6	-38	-	-32	6	-38	0	-32
Överföringar från kategori 1 till kategori 3	-	-	-	-	0	-	-8	-8	0	0	-8	-8
Överföringar från kategori 2 till kategori 1	-	-	-	-	-3	19	-	16	-3	19	0	16
Överföringar från kategori 2 till kategori 3	-	-	-	-	-	10	-50	-40	0	10	-50	-40
Överföringar från kategori 3 till kategori 1	-	-	-	-	-1	-	3	2	-1	0	3	2
Överföringar från kategori 3 till kategori 2	-	-	-	-	-	-3	7	4	0	-3	7	4
Förändringar i kreditrisk utan överföringar mellan kategorier	-1	-2	3	0	7	27	-3	31	6	25	0	31
Återbetalda eller borttagna lånefordringar	0	0	3	3	7	10	9	26	7	10	12	29
Bortskrivna lånefordringar med minskning av reserver	-	-	-	-	-	-	66	66	0	0	66	66
Övriga förändringar	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Valutakursdifferenser	0	0	0	0	0	0	11	11	0	0	11	11
Utgående balans per 31 dec 2018	-5	-7	-3	-15	-117	-232	-1 466	-1 815	-122	-239	-1 469	-1 830

Tabellerna visar förändringarna i exponering/avsättningar under året för varje kategori. Om en exponering överförs från kategori 1 till kategori 2, görs en återföring för kategori 1 och en ökning för kategori 2.

M2. Risk- och likviditetshantering, forts.

Förändring i avsättningar för garantier/åtaganden

Mn euro	Kategori 1	Kategori 2	Kategori 3	Summa
Ingående balans per 1 jan 2019	19	51	131	201
Nya eller förvärvade exponeringar	5	2	0	7
Överföringar från kategori 1 till kategori 2	-1	23	-	22
Överföringar från kategori 1 till kategori 3	0	-	2	2
Överföringar från kategori 2 till kategori 1	1	-9	-	-8
Överföringar från kategori 2 till kategori 3	-	0	3	3
Överföringar från kategori 3 till kategori 1	0	-	-1	-1
Överföringar från kategori 3 till kategori 2	-	0	-4	-4
Förändringar i kreditrisk utan överföringar mellan kategorier	7	18	-24	1
Återbetalda eller sålda lånefordringar	-3	-3	0	-6
Bortskrivna lånefordringar med minskning av reserver	-	-	-9	-9
Valutakursdifferenser	0	0	0	0
Utgående balans per 31 dec 2019	28	82	98	208

Mn euro	Kategori 1	Kategori 2	Kategori 3	Summa
Ingående balans per 21 sep 2017	-	-	-	-
Genom fusioner	27	49	156	232
Nya eller förvärvade exponeringar	1	1	0	2
Överföringar från kategori 1 till kategori 2	-1	7	-	6
Överföringar från kategori 1 till kategori 3	0	-	1	1
Överföringar från kategori 2 till kategori 1	0	-4	-	-4
Överföringar från kategori 2 till kategori 3	-	0	5	5
Överföringar från kategori 3 till kategori 1	0	-	0	0
Överföringar från kategori 3 till kategori 2	-	0	0	0
Förändringar i kreditrisk utan överföringar mellan kategorier	-6	-2	-21	-29
Återbetalda eller sålda lånefordringar	-2	0	0	-2
Bortskrivna lånefordringar med minskning av reserver	-	-	-9	-9
Valutakursdifferenser	0	0	-1	-1
Utgående balans per 31 dec 2018	19	51	131	201

M2. Risk- och likviditetshantering, forts.

Marknadsrisk

Marknadsrisk är risken för förluster hänförliga till Nordeas innehav i antingen handelslagret eller övrig verksamhet till följd av förändringar i marknadskurser och parametrar som påverkar marknadsvärdet eller räntenettet. Marknadsrisken finns oavsett vilken redovisningsmetod som används för innehaven.

Koncernens toleransnivå för marknadsrisk fastställs i styrelsens riskförklaringar. Riskförklaringarna omfattar handelslagret och övrig verksamhet.

Den andra försvarslinjen säkerställer att riskkommittén på ett korrekt sätt omvandlar risktoleransen till specifika risklimiter för affärsområdena och Group Treasury & ALM (TALM).

I enlighet med de övergripande styrdokumenterna för risktolerans används holistiska och särskilt anpassade stresstester för att mäta toleransen för marknadsrisk och kalibrera limiter för att följa upp och kontrollera alla väsentliga marknadsriskfaktorer som banken påverkas av.

Handelsrelaterad marknadsrisk

Handelsrelaterad marknadsrisk härrör huvudsakligen från kunddriven handel och avser säkringar gjorda i Nordea Markets som ingår i Large Corporates & Institutions.

Nordea Markets affärsmodell medför marknadsrisk i samband med att enheten erbjuder företag och institutionella kunder en rad olika ränte-, aktie- och valutaprodukter samt strukturerade produkter. Dessa marknadsrisker innefattar ränterisk, kreditspreadrisk, aktierisk, valutarisk, råvarurisk och inflationsrisk.

Vidare är Nordea en av de största bolånegivarna och marknadsgaranterna för företags- och statsobligationer i Norden. För att kunna erbjuda likviditet på andrahandsmarknaden är ett eget handelslager ett måste. Nordeas affärsmodell medför därför en koncentration inom nordiska bostads- och företagsobligationer och inom lokala valutor.

Övrig marknadsrisk

Övrig marknadsrisk uppstår i huvudsak i Nordeas kärnverksamhet, genom risksäkring av densamma samt genom krav i lagar och andra externa bestämmelser (t ex likviditetsbuffert).

TALM ansvarar för den heltäckande riskhanteringen av all övrig marknadsrisk i koncernens balansräkning. För öppenhet och en tydlig ansvarsfördelning inom TALM har den heltäckande riskhanteringen delats in i flera delar – var och en med ett tydligt riskmandat och specifika limiter och kontroller.

Nordeas övriga marknadsrisker omfattar ränterisk, kreditspreadrisk, valutarisk (både strukturell och icke-strukturell) och aktierisk.

Ränterisken i övrig verksamhet är den befintliga eller framtida risken i Nordeas kapital och resultat som är hänförlig till ogynnsamma ränteförändringar. Affärsområdena överför sina exponeringar i övrig verksamhet till TALM via ett system för internprissättning. Marknadsriskerna hanteras sedan centralt och innefattar gaprisk, spreadrisk, basrisk, kreditspreadrisk, betederisk och icke-linjär risk. Dessa risker fördelas också per valuta.

Till följd av utlåningsstrukturen på Nordeas hemmamarknader utgörs de flesta avtalade räntorna av rörlig ränta. Därför byts även räntebetalningarna på upplåningen till rörlig ränta via swappar. Den omprissättningsränterisk som uppstår hanteras på aggregerad nivå för varje valuta och, i tillämpliga fall, för varje juridisk enhet (huvudsakligen bolåneföretagen). Den direkta ränterisken, netto, hänförlig till omprissättningskillnader, tillsammans med den begränsade fastränterisken, säkras med ränteswappar (IRS) och så kallade overnight index swaps (OIS).

Likvida tillgångar hanteras i enlighet med styrdokumenterna för likviditetsbuffert och säkerheter. Huvuddelen av ränte-

förändringsrisken hänförlig till obligationsinnehav säkras med löptidsmatchade IRS-avtal (betalarswappar) och i mindre utsträckning med OIS-avtal (betalarswappar). Räntesäkringsavtal (FRA:er) och börsnoterade terminsavtal används också för att säkra kreditspread- och räntefastställelserisk.

Nordea använder sig också av säkring av extrema riskhändelser (så kallad tail hedging), med en portfölj av risksäkringar bestående av börsnoterade aktieterminer/-optioner, större kreditindex, ränteswappar och ränteoptioner. Till följd av säkringstypens särskilda egenheter används asymmetriska säkringsstrukturer som naturliga komponenter i denna risksäkring. Säkring av extrema riskhändelser används inom övrig verksamhet i hela Nordea, för bland annat de likvida obligations- och derivatportföljerna, strategiska aktieplaceringarna och strukturella riskerna.

Mätning av marknadsrisk

Nordea använder flera kvantitativa mätmetoder för handelsrelaterad marknadsrisk: value-at-risk (VaR), stresstester, känslighetsanalyser, parametriska metoder och Monte Carlo-simulering.

VaR baseras på historiska scenarier och är det huvudsakliga måttet för marknadsrisk, kompletterat med stresstester. Nordea beräknar VaR med hjälp av historisk simulering. Den aktuella portföljen omvärderas utifrån historiska dagliga förändringar i marknadspriser, räntor och andra marknadsriskfaktorer som observerats under de senaste 500 handelsdagarna och som översätts till förändringar i aktuella marknadsriskfaktorer. Nordea använder absoluta, relativa och blandade översättningsmetoder för olika riskkategorier. Omvärderingen av den aktuella portföljen görs för varje innehav med hjälp av antingen linjär approximering eller fullständig omvärdering, beroende på innehavets art.

Parametriska metoder används för att mäta risken för aktiehändelser, inklusive falllissehang gällande aktierelaterade innehav (en särskild typ av aktierisk).

Monte Carlo-simulering används i modellen för kapitalkrav för ytterligare risk (incremental risk measure) och modellen för samlat riskkapitalkrav (comprehensive risk measure) för att mäta risken för falllissehang och försämd kreditkvalitet.

Modellerna för value-at-risk, value-at-risk med stressscenario, aktiehändelserisk, kapitalkrav för ytterligare risk och samlat riskkapitalkrav har alla godkänts av bankens tidigare tillsynsmyndighet, svenska Finansinspektionen, för användning vid beräkning av kapitalbaskrav för marknadsrisk med hjälp av interna modeller. Samma modeller, med samma kalibrering och inställningar som för kapitalkravet enligt regelverket, används för den interna riskhanteringen.

Schablonmetoden används för beräkna marknadsrisker som inte omfattas av de interna modellerna. Hit hör exempelvis risker avseende råvarurelaterade produkter, specifik för bostads- och statsobligationer, företagscertifikat, hybridinstrument och kreditspreadoptioner, liksom för aktierisk avseende aktieindex och primär- och supplementärkapitaltillskott.

Nordea Bank Abp är det enda företaget i koncernen som använder den här modellen. Sedan flytten till Finland i oktober 2018 har Nordea ett tillfälligt tillstånd från ECB att fortsätta använda sina befintliga interna modeller som godkänts av den svenska Finansinspektionen. ECB:s tillfälliga tillstånd förutsätter att Nordea lämnar in modellansökningar till ECB för ett permanent godkännande, något som banken nu håller på att ta fram.

Ränterisken i övrig verksamhet mäts, kontrolleras och hanteras med hjälp av tre viktiga mått:

- ekonomiskt värde
- verkligt värde
- strukturell räntenettorisik.

M2. Risk- och likviditetshantering, forts.

De tre olika riskmåttan används för att bedöma olika aspekter av hur ränterisken yttrar sig. Måtten beskrivs närmare nedan.

Stresstester avseende ekonomiskt värde av eget kapital tar hänsyn till förändringen i ekonomiskt värde på tillgångar, skulder och räntebärande derivatinstrument i övrig verksamhet till följd av ränteförändringar, oberoende av redovisningsmässig klassificering och utan avseende på kreditspreadar och affärsmarginaler. Modellberäkningen görs utifrån en balansräkning under avveckling och omfattar beteendemodellering för all inlåning utan avtalad löptid och förtidsinbetalningar. Förändringar i ekonomiskt värde av eget kapital i övrig verksamhet mäts med hjälp av de sex standardscenarierna som fastställts av Baselkommittén för banktillsyn plus ett antal interna parallellchocker. Limiten för exponeringar enligt ekonomiskt värde ställs mot det sämsta utfallet från de sex Basel-scenarierna. Basel-scenarierna för ekonomiskt värde beräknas dagligen som ledningsinformation, och fullständiga beräkningar och uppföljningar mot limiterna för risktolerans görs månadsvis. Stresstester avseende verkligt värde tar hänsyn till den potentiella omvärderingsrisken avseende positioner som redovisas till verkligt värde. Verkligt värde-känsligheten i övrig verksamhet kontrolleras mot fem allvarliga men rimliga marknadsstressscenarierna. Scenarierna kalibreras för att spegla allvarliga händelser som ska pröva specifika exponeringar som finns eller kan finnas enligt godkänt mandat. Risken mäts dagligen, och en limit för risktoleransen fastställs för det värsta utfallet bland de fem scenarierna. Scenarierna för verkligt värde används för portföljerna i både övrig verksamhet och handelslagret, och styrelsens limit för risktolerans omfattar den kombinerade effekten. Stressmättet för verkligt värde kontrolleras dagligen.

Det resultatrelaterade riskmättet, som mäter förändringen i räntenettot i förhållande till ett grundscenario, ger en strukturell räntenettorisk (SIIR) på ett års sikt. Modellen har ett antagande om en konstant balansräkning, implicita termräntor och beteendemodellering för all inlåning utan avtalad löptid och förtidsinbetalningar. Precis som för ekonomiskt värde mäts SIIR, som ledningsinformation, med hjälp av sex standardscenarierna som fastställts av Baselkommittén för banktillsyn plus ett antal interna parallellchocker. Limiten för risktolerans gällande SIIR fastställs för en parallellchock på +/- 50 punkter. Resultatmättet SIIR kontrolleras varje månad.

Beräkningen av ränterisken i övrig verksamhet är beroende av viktiga antaganden i modellerna. De mest väsentliga antagandena avser beteendemodelleringen för både tillgångar och skulder. De olika beteendena som Nordeas lånekunder kan uppvisa i fråga om förtidsinlösen av lån bedöms med hjälp av modeller för förtidsinlösen. På skuldsidan har Nordea möj-

lighet att ändra inlåningsräntan, och kunderna har möjlighet att när som helst ta ut inlåning utan avtalad löptid. Båda dessa möjligheter bedöms med hjälp av modeller för inlåning utan avtalad löptid. Beräkningarna görs utifrån historiska genomsnitt för de viktigaste tillgångs- och skuldklasserna. Tillgångar och skulder grupperas utifrån viktiga egenskaper såsom produkttyp, region och kundsegment. Antagandena grundas på historiska värden. Modellernas tillförlitlighet säkerställs genom regelbundna tester i efterhand och modellkontroller för både modeller för förtidsinlösen och modeller för inlåning utan avtalad löptid.

Kapitalallokeringarna för ränterisken i övrig verksamhet enligt pelare 2 har två komponenter: verkligt värde-risk och resultatrelaterad risk. Verkligt värde-risken avser effekten på bankens egna kapital till följd av negativa förändringar i marknadsvärdet på positioner redovisade till verkligt värde via antingen resultaträkningen eller övrigt totalresultat. Den resultatrelaterade risken avser effekten av ränteförändringar på den framtida lönsamheten, och hur detta påverkar nivån på de interna kapitalbuffertarna.

Nordea är exponerat för strukturell valutarisk, vilket definieras som bristande överensstämmelse i valutasammansättningen mellan kärnprimärkapitalet och riskexponeringsbeloppen. Kärnprimärkapitalet har huvudsakligen euro som valuta. De enda större beloppen i andra valutor än euro avser hypoteksdotterföretagen och Nordea Bank Russia. Valutakursförändringar kan därför påverka Nordeas kärnprimärkapitalrelation negativt.

Marknadsriskanalys

Marknadsrisken i Nordeas handelslager redovisas i tabellen nedan.

Marknadsrisken (VaR) uppgick till ett genomsnittligt utnyttjande på 14,8 mn euro under 2019 (genomsnittligt 13 mn euro 2018), och drevs främst av ränterelaterat VaR. VaR med stressscenario uppgick till ett genomsnittligt utnyttjande på 46,6 mn euro, vilket är högre än 2018 (33 mn euro), främst till följd av ränterelaterat VaR och i viss mån kreditspreadrelaterat VaR. De högsta VaR-talen noterades under kv3 och kv4, medan de högsta talen för VaR med stressscenario noterades under kv1 och kv4. VaR och VaR med stressscenario påverkas främst av marknadsrisken i norra Europa och Norden.

Kapitalkravet vid ytterligare risk (IRC) var vid utgången av 2019 betydligt lägre än för 2018. Minskningen berodde främst på minskade fallissemangsvolymer och förbättrad kvalitet i kreditportföljen. Lägst var IRC under tredje kvartalet 2019, och högst under det första. Genomsnittligt IRC minskade med 8,7 mn euro jämfört med föregående år, framför allt till följd av lägre fallissemangsvolymer.

Marknadsrisk i handelslagret¹

Mn euro	31 dec 2019	2019 högst	2019 lägst	2019 snitt	31 dec 2018
Samlad VaR	21,1	22,5	10,1	14,8	18,3
Ränterisk	18,1	20,6	8,4	14,0	16,4
Aktierisk	6,1	9,6	1,4	3,4	2,5
Kreditspreadrisk	4,3	10,5	3,1	5,1	6,5
Valutarisk	1,6	6,3	0,7	2,9	1,9
Inflationsrisk	1,8	2,8	1,4	2,0	2,2
Diversifieringseffekt	34,1	58,1	34,1	45,7	37,9
Samlad VaR, stressscenario	66,8	86,1	27,9	46,6	61,9
Kapitalkrav vid ytterligare risk (IRC)	21,3	41,2	7,3	16,1	34,8
Samlat riskkapitalkrav (CRC)	16,5	29,0	9,3	19,6	28,7

M2. Risk- och likviditetshantering, forts.

Det samlade riskkapitalkravet (CRC) var vid utgången av 2019 lägre än för 2018, till följd av återköp och minskade ränteskillnader. Lägst var CRC under fjärde kvartalet 2019, och högst under det första. Genomsnittligt CRC för 2019 minskade med 5,6 mn euro jämfört med 2018.

Strukturell räntenettorisik (SIIR)/ekonomiskt värde (EV)

Vid årets slut återfanns den största förlusten enligt de sex Basel-scenarierna för SIIR i Steepener Basel-scenariet, där förlusten uppgick till 1 030 mn euro (att jämföra med 1 176 mn euro för 2018, även då enligt Steepener shock-scenariet). Dessa siffror visar att räntenettet skulle minska om de korta räntorna sjönk, samtidigt som de långa räntorna steg.

Den största effekten enligt Basel-scenarierna för EV återfanns i Flatten shock-scenariet, där förlusten beräknades till 263,9 mn euro vid utgången av 2019.

Andra marknadsrisker – pensionsrisk

Pensionsrisk (inklusive marknads- och livsfallsrisk) uppstår i samband med förmånsbestämda pensioner för Nordeas tidigare och nuvarande medarbetare. Pensionsplanernas förmåga att klara de planerade pensionsutbetalningarna upprätthålls genom placeringar och löpande inbetalning till planerna.

Som pensionsrisker räknas stigande värde på skulderna eller sjunkande värde på tillgångarna. Dessa risker rapporteras och följs upp regelbundet och innefattar även olika delkomponenter av marknadsrisken, till exempel ränte-, inflations-, kreditspread-, fastighets- och aktierisk. I syfte att begränsa Nordeas risker finns limiter för potentiella förluster under allvarliga men rimliga stresshändelser och limiter för kapitalutnyttjande. Dessutom görs regelbundna granskningar av planernas strategiska tillgångsfördelning för att säkerställa att placeringsinriktningen speglar Nordeas risktolerans. För ytterligare information se not M35.

Operativ risk

Operativ risk definieras i Nordea som risken för förlust till följd av brister eller fel hänförliga till interna processer, eller till människor, system eller externa händelser, och innefattar legal risk.

Operativa risker finns i all verksamhet i Nordea. Det innebär att chefer i hela Nordea ansvarar för de operativa riskerna inom ramen för sina befogenheter, och för att hantera dessa risker inom de risklimiter och den risktolerans som anges i styrdokumentet för hantering av operativ risk.

Group Operational Risk (GOR) inom Group Risk & Control (GRC) utgör den andra försvarslinjen för kontroll av operativ risk och ansvarar för att ta fram och underhålla de övergripande styrdokumentet för hantering av operativ risk samt för att övervaka och kontrollera den första försvarslinjens hantering av operativ risk. GOR övervakar och kontrollerar att de operativa riskerna identifieras, bedöms och begränsas på lämpligt sätt, jämför risknivån mot risktoleransen och bedömer lämpligheten och effektiviteten i styrdokumentet för hantering av operativ risk liksom deras införande.

Fokusområdena för GOR:s kontrollarbete beslutas i en årlig planering som omfattar affärsområden, viktiga riskområden och operativa riskprocesser. GOR ansvarar för att regelbundet ta fram rapporter om alla väsentliga risker, inklusive utnyttjad del av risklimiterna och incidenter, och skicka dessa till Chief Risk Officer (CRO), som sedan rapporterar till koncernchefen i koncernledningen, koncernstyrelsen och berörda kommittéer.

Risikförklaringen för operativ risk fastställer följande:

- nivå på den kvarvarande risk som strider mot risktoleransen samt krav på riskbegränsande åtgärder
- totalt förlustbelopp från incidenter samt hantering av incidenter.

Hantering av operativ risk

Hantering av operativ risk innefattar allt som syftar till att identifiera, bedöma och mäta, reagera på och begränsa, kontrollera och följa upp samt rapportera risker. För riskhanteringen finns ett antal stödprocesser, bland annat för utvärdering av risker och kontroller i den egna verksamheten, riskhantering och godkännande vid förändringar, incidenthantering, scenarioanalys, kontinuitets- och krishantering, hantering av informationssäkerhet, hantering av tredjepartsrisker samt särskilt viktiga operativa processer.

En del av dessa beskrivs nedan och ytterligare information om processer för hantering och kontroll av operativa risker finns i Nordeas kapital- och riskhanteringsrapport.

Utvärdering av risker och kontroller i den egna verksamheten

Processen för utvärdering av risker och kontroller i den egna verksamheten (RCSA) ger en bild av de operativa riskerna och regelefterlevnadsriskerna i hela Nordea. Processen ökar riskmedvetenheten och gör det möjligt att effektivt bedöma, kontrollera och begränsa risker. För de risker som identifieras bedöms risknivån och vilka kontroller som finns för att begränsa riskerna. Om åtgärder krävs för att minska risken ska dessa fastställas och vidtas.

Riskhantering och godkännande vid förändringar

Syftet med Nordeas ramverk för riskhantering och godkännande vid förändringar (CRMA) är att säkerställa full kännedom om både finansiella och icke-finansiella risker när förändringar genomförs. Riskerna ska hanteras på lämpligt sätt i enlighet med Nordeas riskstrategi, risktolerans och motsvarande risklimiter innan en förändring godkänns eller genomförs.

Förändringar som omfattas av CRMA är bland annat nya produkter, tjänster och IT-system eller betydande förändringar i desamma.

Incidenthantering

Syftet med incidenthanteringen är att säkerställa lämplig hantering av upptäckta incidenter för att minimera konsekvenserna för Nordea och dess kunder, förhindra att de inträffar igen och minska effekten av framtida incidenter. Dessutom ska incidenthanteringen bidra till att korrekt och fullständig information finns tillgänglig i rätt tid för intern och extern rapportering och kapitalmodellering samt att rapportering till berörda tillsynsmyndigheter sker inom utsatt tid.

Kontinuitets- och krishantering

Syftet med kontinuitets- och krishanteringen är att skydda Nordeas medarbetare, kunder, övriga intressenter och tillgångar genom att se till att banken har, upprätthåller och testar förmågan att fortsätta med och återställa prioriterade verksamheter och tillgångar om en extraordinär händelse eller kris skulle inträffa. Krishanteringen ska säkerställa att extraordinära händelser eller krissituationer identifieras, eskaleras och hanteras för att minimera konsekvenserna.

M2. Risk- och likviditetshantering, forts.

Risk i den finansiella rapporteringen

Risk i den finansiella rapporteringen definieras som risken för felaktigheter i den externa finansiella rapporteringen och kaptäckningsrapporteringen. Risken kan hänföras till felaktig tolkning och tillämpning av redovisningsstandarder, användningen av bedömningar i rapporteringen samt till otillräckliga processer för styrning och kontroll gällande värdering och finansiell rapportering. Hanteringen av risker i den finansiella rapporteringen sker i enlighet med styrdokumentet för AKC (Accounting Key Control), som bygger på det så kallade COSO-ramverket (Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission). De ger en struktur och anvisningar för hur systemet för intern kontroll av den finansiella rapporteringen ska utformas, skötas och utvärderas i hela koncernen. Det är genom styrdokumentet för AKC som ledningen ger sin försäkran på de finansiella rapporterna. Kontrollfunktion för risker i den finansiella rapporteringen är GRC, som ansvarar för den oberoende uppföljningen, bedömningen och kontrollen av riskerna och koncernens införande av styrdokumentet för AKC. GRC rapporterar till revisionskommittén varje kvartal.

Regelefterlevnadsrisk

Nordea definierar regelefterlevnadsrisk som risken att inte lyckas efterleva gällande lagar, förordningar, standarder, myndighetskrav och motsvarande interna bestämmelser som reglerar banken i de länder där Nordea är verksam.

Nordeas etiska riktlinjer och företagsvärderingar förstärker bankens kultur och slår fast hur medarbetarna ska agera. Alla Nordeas medarbetare ska varje år genomföra obligatorisk utbildning om våra etiska riktlinjer. På så sätt säkerställs den medvetenhet och kunskap som behövs om de etiska principerna.

Under 2019 fortsatte Nordea sitt utvecklingsarbete för att säkerställa att bankens kultur och agerande är i linje med värderingarna och att värdet för kunderna ligger på en rimlig nivå under kundrelationens alla faser. Kvaliteten i placeringssrådgivningen följs upp regelbundet för att garantera kundskyddet, och de senaste resultaten tyder på förbättringar. Detta tack vare förändringar som gjorts i rådgivningsverktyget, instruktionerna och kurserna för rådgivare. Det är också viktigt att hantera intressekonflikter gällande produkter och tjänster. Under 2019 gjordes förbättringar i processen för regelbunden granskning och godkännande av produkter. Hanteringen av klagomål har under de senaste åren utvecklats och en ny process har införts, med tydlig och regelbunden rapportering, en stark återkopplingskultur, analys av underliggande orsaker samt införande av begränsande åtgärder.

Nordeas process för rapportering av misstänkta förseelser (visselblåsning) ser till att koncernens medarbetare, kunder och externa intressenter känner sig trygga i att slå larm om de upptäcker eller misstänker tjänstefel eller oetiskt beteende. Det finns olika sätt att rapportera misstänkt oetiskt beteende eller misstänkta överträdelse av interna eller externa regler. Rapporteringen kan göras öppet, i förtroende eller anonymt av den som anmäler. Det finns också regler och rutiner för hur dessa ärenden ska utredas.

Nordea stärkte under året ytterligare sin förmåga att bekämpa ekonomisk brottslighet. Betydande förbättringar inom regelefterlevnad uppnåddes på följande områden: i) styrning, ii) IT-stöd i processerna för kundkännedom, iii) deltagande i utvecklingen av ett nordiskt KDK-verktyg (samarbete mellan banker för central insamling av data för kundkännedom), iv) systemen för transaktionsbevakning och sanktionskontroller (uppgifter, fler automatiska processer och snabbare rapportering av misstänkta transaktioner), v) uppdatering av policyer utifrån ändrade regelverk och vi) förbättringar i Nordeas program för bekämpning av mutor och korruption.

Chefer i hela Nordea ansvarar för regelefterlevnadsrisk-

erna inom ramen för sina befogenheter, och för att hantera dessa i enlighet med styrdokumentet för hantering av regelefterlevnadsrisk.

Group Compliance (GC) inom Group Risk and Compliance (GRC) är Nordeas regelefterlevnadsfunktion och ansvarar för att ta fram och underhålla styrdokumentet för hantering av regelefterlevnadsrisk. Funktionen ska också vägleda verksamheten i deras införande och tillämpning av styrdokumentet.

Aktiviteterna på regelefterlevnadsområdet presenteras för koncernchefen och koncernstyrelsen i form av en årlig översiktsplan för regelefterlevnad. Den årliga översiktsplanen för regelefterlevnad ger en heltäckande bild av aktiviteterna på området i Nordea, inklusive GC:s övergripande strategi för viktiga riskområden. Planen stöds av mer detaljerade planer i varje affärsområde, koncernfunktion, konsoliderat dotterföretag och filial till Nordea Bank Abp, och för varje riskområde.

GC ansvarar också för den löpande rapporteringen till koncernstyrelsen, koncernchefen i koncernledningen, filialledningen och berörda kommittéer, minst en gång per kvartal.

Risikförklaringen för regelefterlevnadsrisk fastställer nivån på den kvarvarande risk som strider mot risktoleransen samt krav på riskbegränsande åtgärder. Risikförklaringen för uppföranderisk innehåller mått gällande de etiska riktlinjerna liksom utfall för kunderna och marknadsintegritet.

Mer information om viktiga processer för hantering och kontroll av regelefterlevnadsrisker finns Nordeas kapital- och riskhanteringsrapport.

Nordea omfattas av olika lagar och regler, bland annat från Norden, EU och USA. De tillsynsmyndigheter och statliga myndigheter som övervakar att dessa lagar och regler efterlevs ställer regelbundet frågor kring och genomför utredningar av Nordeas regelefterlevnad, bland annat inom områdena placeringsrådgivning, bekämpning av penningtvätt och ekonomiska sanktioner, skatt, konkurrens samt styrning och kontroll. Resultatet av dessa frågor och utredningar har ännu inte meddelats och tidpunkten är oklar, och därmed kan det inte uteslutas att dessa frågor och utredningar leder till kritik mot banken, förlorat anseende, böter, sanktioner, tvister och/eller stämningar.

I juni 2015 genomförde danska finansinspektionen en utredning av hur Nordea Bank Denmark A/S följt reglerna för bekämpning av penningtvätt. Slutrapporten resulterade i kritik och ärendet har i enlighet med dansk administrativ praxis överlämnats till polisen för ytterligare utredning och eventuella sanktioner. Som tidigare meddelats räknar Nordea med böter i Danmark för våra tidigare svaga processer och rutiner för bekämpning av penningtvätt, och en avsättning har gjorts för pågående penningtvättsärenden.

Det finns en risk att eventuella myndighetsböter kan bli högre (eller lägre) än den aktuella avsättningen och detta kan också påverka bankens finansiella resultat. Några av dessa utredningar kan också leda till stämningar. Givet denna osäkerhet håller vi fast vid den aktuella nivån för avsättningar för pågående penningtvättsrelaterade ärenden samtidigt som vi fortsätter vår dialog med danska myndigheter kring tidigare svagheter i arbetet mot penningtvätt.

Nordea har gjort betydande investeringar för att åtgärda de brister som framkommit vid utredningarna. Bland annat startades under 2015 ett särskilt program för att bekämpa finansiell brottslighet (Financial Crime Change Programme) och Nordea har stärkt den del av organisationen som arbetar med bekämpning av penningtvätt och sanktionshantering. Nordea har också inrättat en kommitté för affäretik och värderingar, Business Ethics and Values Committee, och sjösat ett särskilt program för att införliva starkare etiska normer i vår företagskultur. Vidare investerar Nordea i förbättrade

M2. Risk- och likviditetshantering, forts.

standarder, processer och resurser vad gäller regelefterlevnad i både första och andra försvarslinjen.

Danska skattemyndigheten har stämt Nordea och kräver ersättning på cirka 900 miljoner danska kronor för den assistans som Nordea gav en utländsk bank i samband med att denna bank krävde återbetalning av utdelningsskatt för en av sina kunders räkning. Vår bedömning är att Nordea inte kan hållas ansvarigt för återbetalningen och Nordea bestrider kravet.

Hantering av likviditetsrisk

Nordea fortsatte under 2019 att dra nytta av sin konservativa likviditetsriskhantering. Genom sin diversifierade och starka finansieringsbas hade koncernen tillgång till alla relevanta finansmarknader och kunde aktivt utnyttja alla sina upplåningsprogram. Nordea emitterade cirka 6,2 md euro i långfristiga skuldinstrument. Nordea uppfyllde under hela 2019 kravet gällande likviditetstäckningsgrad (LCR) enligt Europeiska bankmyndighetens delegerade förordning i alla valutor tillsammans.

Definition och identifiering av likviditetsrisk

Likviditetsrisk är risken att Nordea inte kan fullgöra sina kassaflödesåtaganden vid förfall, eller inte kan fullgöra dem utan avsevärt högre finansieringskostnad. Nordea är exponerad för likviditetsrisk inom utlåning, placeringar, upplåning, åtaganden utanför balansräkningen och annan verksamhet som ger underskott i kassaflödet. Underskott i kassaflödet kan uppstå vid dagens slut eller under dagen.

Ledningsprinciper och kontroll

Likviditetsrisk i Nordea hanteras utifrån tre försvarslinjer:

Första försvarslinjen utgörs av Group Treasury & Asset Liability Management (TALM) och affärsområdena. TALM ansvarar för den dagliga hanteringen av koncernens likviditetspositioner, likviditetsbuffertar, extern och intern finansiering, med bland annat förflyttning av kontanta medel inom koncernen, samt internprissättning.

Den andra försvarslinjen, Group Risk & Compliance, ansvarar för en oberoende kontroll och prövning av den första försvarslinjen.

Den tredje försvarslinjen utgörs av Group Internal Audit (GIA), som har ett oberoende kontrollansvar för första och andra försvarslinjen.

Styrelsen definierar risktoleransen på likviditetsområdet genom att fastställa gränsvärden för olika likviditetsmått. Det viktigaste måttet är likviditetshorisonten under stress, som anger risktoleransen genom att fastställa en överlevnadsperiod på minst 90 dagar under Nordeaspecifika och marknadssamfattande stressscenarier, och med definierade riskbegränsande åtgärder.

Nordea har styrdokument med limiter och kontrollmått för att säkerställa att banken håller sig inom olika riskparametrar, bland annat risktoleransen.

Det finns också ett system för internprissättning som tar hänsyn till att likviditet är en knapp och dyrbar resurs. Likviditeten och finansieringskostnaderna (och -fördelarna) kvantifieras och allokeras till respektive affärsområde på ett sätt som främjar korrekt agerande och korrekta strategiska beslut.

Strategi för hantering av likviditetsrisk

Nordeas strategi för likviditetsriskhantering bygger på riskprinciper som i sin tur resulterar i olika åtgärder, limiter och rutiner för likviditetsrisk.

Riskprinciperna anger att Nordeas likviditetshantering ska präglas av en konservativ hållning till likviditetsrisk. Nordea strävar efter diversifierad finansiering och försöker bygga upp och underhålla relationer med investerare för att säkerställa tillgång till marknaden. Nordeas breda och diversifierade finansieringsbas speglar koncernens starka ställning på de fyra hemmamarknaderna, med en stark och stabil kundbas inom retail och en mängd olika finansieringsprogram. Finansieringsprogrammen är både kortfristiga (amerikanska och europeiska företagscertifikat, och bankcertifikat) och långfristiga (säkerställda obligationer, European Medium Term Notes, Medium Term Notes) och omfattar flera olika valutor.

Förtroende är grundläggande på upplåningsmarknaden, och därför publicerar Nordea fortlöpande information om koncernens likviditetssituation. Vidare genomför Nordea regelbundna stresstester på likviditetspositionen och har tagit fram beredskapsplaner för hantering av likviditetskriser.

Mätning av likviditetsrisk

Nordea har en likviditetsbuffert för att säkerställa finansiering i situationer där koncernen är i tvingande behov av kontanta medel och de normala finansieringskällorna inte räcker till. Likviditetsbufferten utgörs av högljudda värdepapper av god kreditkvalitet som centralbankerna godtar som säkerhet liksom av tillgodohavanden hos centralbanker. Dessa tillgångar kan snabbt säljas eller användas som säkerhet vid finansiering.

Riskhanteringen är inriktad på både kortsiktig och strukturell långsiktig likviditetsrisk. Likviditetsrisken begränsas av styrelsen med hjälp av mått för intern likviditetstäckning och likviditetshorisont under stress som anger att likviditetsbufferten ska vara tillräcklig för att täcka stora ackumulerade utflöden vid finansiell stress under de första nittio dagarna om Nordea utsätts för en marknadsomfattande stress liknande den som många banker genomgick 2007–08; och en Nordeaspecifik stress motsvarande en sänkning av kreditbetyget med tre steg. Dessa mått bildar underlag för Nordeas tolerans med avseende på likviditetsrisk, och de granskas och godkänns av styrelsen minst en gång om året.

Dessutom mäts den kortfristiga finansieringsrisken med hjälp av likviditetstäckningsgraden (LCR) och ett mått för finansieringsbehovet. Finansieringsbehovet motsvarar det maximalt förväntade dokumenterade behovet av likvida medel under de närmaste 30 dagarna. Finansieringsbehovet mäts och begränsas för varje enskild valuta och för alla valutor sammanlagt.

Den strukturella likviditetsrisken i Nordea mäts med hjälp av många olika mått, varav två väldigt viktiga är den stabila nettofinansieringskvoten (NSFR) och nettobalansen av stabil upplåning (NBSF). Dessutom följs kvoten för utlåning/inlåning upp noga, tillsammans med Nordeas upplåningsprofil och externa kreditbetyg.

M2. Risk- och likviditetshantering, forts.

Analys av likviditetsrisk

Nordea fortsätter att ha en tydlig och konservativ likviditetsriskprofil, med en stark upplåningsbas. Vid utgången av 2019 uppgick utnyttjad volym i de kortfristiga programmen till 44,3 md euro (46,8 md euro), med en genomsnittlig återstående löptid på 0,3 år (0,3 år). Volymen i de långfristiga programmen uppgick till 43,3 md euro (44,8 md euro), med en genomsnittlig återstående löptid på 2,7 år (3,5 år). Nordeas finansieringskällor framgår av tabellen nedan.

Likviditetsriskpositionen förblev robust under hela 2019. Likviditetshorisonten under stress var >3 år i slutet av 2019 (227 dagar i slutet av 2018), med ett årsgenomsnitt på 858 dagar (268 dagar).

Årsgenomsnittet för finansieringsbehovet uppgick till +28,8 md euro (+26,5 md euro under 2018). Nordeas likviditetsbuffert uppgick under 2019 till mellan 76,7 och 99,4 md euro (78,4 och 97,4 md euro), med ett genomsnitt på 86,6 md euro (87,2 md euro).

Den kombinerade likviditetstäckningsgraden (LCR), som mäter likviditetsrisken enligt Europeiska bankmyndighetens delegerade akt, uppgick till 157 procent för Nordea Bank Abp vid utgången av 2019 (191 procent), och årsgenomsnittet uppgick till 182 procent (225 procent). Vid utgången av 2019 uppgick LCR i euro till 216 procent (237 procent) och i dollar till 146 procent (214 procent). Årsgenomsnittet uppgick till 187 procent (183 procent) respektive 188 procent (207 procent).

Nettobalans av stabil upplåning

Md euro	31 dec 2019	31 dec 2018
Stabila skulder och eget kapital		
Primärkapital och supplementärt kapital	38	39
Säkerställd/icke-säkerställd upplåning >1 år	26	38
Stabil inlåning från privatkunder	67	65
Mindre stabil inlåning från privatkunder	8	16
Inlåning från företag <1 år	72	73
Summa stabila skulder	211	231
Stabila tillgångar		
Utlåning till företag och privatkunder >1 år	74	103
Långfristig utlåning till banker och finansiella företag	45	33
Övriga illikvida tillgångar	16	16
Summa stabila tillgångar	135	152
Poster utanför balansräkningen	2	2
Nettobalans av stabil upplåning (NBSF)	74	77

Finansieringskällor, 31 december 2019

Typ av skuld	Räntebas	Snitt löptid (år)	Mn euro
Skulder till kreditinstitut			
Kortare än 3 månader	Euribor etc.	0,1	43 340
Längre än 3 månader	Euribor etc.	0,5	1 450
In- och upplåning från allmänheten			
Avistainlåning	Administrativ	0,0	149 071
Övrig inlåning	Euribor etc.	0,1	26 215
Emitterade värdepapper			
Bankcertifikat	Euribor etc.	0,4	22 094
Företagscertifikat	Euribor etc.	0,2	22 192
Säkerställda hypoteksobligationer	Fast ränta, marknadsbaserad	0,0	0
Övriga obligationslån	Fast ränta, marknadsbaserad	2,5	33 484
Derivativinstrument		–	43 311
Övriga icke räntebärande skulder		–	22 008
Efterställda skulder			
Förlagslån som ingår i supplementärt kapital	Fast ränta, marknadsbaserad	4,6	7 380
Förlagslån som ingår i kärnprimärkapital (eviga)	Fast ränta, marknadsbaserad	–	2 409
Eget kapital			28 025
Summa			400 979

M3. Segmentrapportering

Rörelsesegment

Värdering av rörelsesegmentens prestation

Nordea Bank Abp granskar affärsverksamheten baserat på rörelsesegment på samma sätt som i koncernen. Värderingsprinciper och allokeringar mellan rörelsesegmenten följer den information som rapporteras till Group Leadership Team.

Identifiering av rörelsesegment

Jämfört med årsredovisningen 2018 har inga förändringar i segmenten skett. Affärsområdet Commercial & Business Banking har dock ändrat namn till Business Banking och affärsområdet Wholesale Banking har bytt namn till Large Corporates & Institutions. Finansiellt resultat presenteras för de tre huvudsakliga affärsområdena Personal Banking, Business Banking, Large Corporates & Institutions samt för rörelsesegmentet Group Finance & Treasury. Koncernfunktioner, eliminerings- och resultat som inte i sin helhet allokeras till något av rörelsesegmenten visas separat som övrig och avstämningsposter.

Personal Banking hjälper Nordeas privatkunder på nordiska marknader via olika kanaler och erbjuder dem ett heltäckande utbud av finansiella tjänster och lösningar. Affärsområdet innefattar rådgivning, kundservice, olika kundkanaler, produktenheter, back-office och IT, och har en gemensam strategi, verksamhetsmodell och styrning på samtliga marknader.

Business Banking och Business Banking Direct arbetar med en relationsbaserad servicemodell med ett kundcentrerat värdeerbjudande till Nordeas företagskunder. Affärsområdet omfattar även Transaction Banking inkluderande Cards, Trade Finance och Cash Management. Dessa enheter inriktar sig på både privat- och företagskunder i alla delar av Nordea koncernen.

Large Corporates & Institutions erbjuder banktjänster och andra finansiella lösningar till stora privata och offentliga företag och institutioner i och utanför Norden. Kundenheten Corporate & Institutional Banking betjänar Nordeas största globala företagskunder. Enheten är även ansvarig för Nordeas kunder inom den finansiella sektorn, och erbjuder enskilda produkter såsom fonder och finansiella instrument- samt rådgivande tjänster inom fondförsäljning och placering av tillgångar. Capital Markets oallokerat är det resterande resultatet som inte allokeras till de huvudsakliga affärsområdena.

Group Finance huvudsakliga syfte är att hantera koncernens finansiering samt stödja ledningen och kontrollen av Nordeakoncernen. Den största inkomstkällan inom Group Finance är Group Treasury & ALM (TALM).

Resultaträkning

Jan–dec 2019, mn euro	Personal Banking	Business Banking	Large Corporates & Institutions	Group Finance	Summa rörelsesegment	Ovrigt och avstämning	Summa moderföretaget
Räntenetto	788	731	742	–121	2 140	235	2 375
Avgifts- och provisionsnetto	1 220	560	439	–1	2 218	–409	1 809
Nettoresultat av poster till verkligt värde	172	203	296	161	832	12	844
Övriga rörelseintäkter	156	56	1	1 830	2 043	329	2 372
Summa rörelseintäkter	2 336	1 550	1 478	1 869	7 233	167	7 400
Personalkostnader	–588	–336	–332	–125	–1 381	–1 163	–2 544
Övriga administrationskostnader	–1 224	–614	–479	56	–2 261	576	–1 685
Av- och nedskrivningar av materiella och immateriella tillgångar	–68	11	–11	–59	–127	–1 001	–1 128
Summa rörelsekostnader	–1 880	–939	–822	–128	–3 769	–1 588	–5 357
Resultat före kreditförluster	456	611	656	1 741	3 464	–1 421	2 043
Kreditförluster, netto	–139	–60	–258	1	–456	–8	–464
Nedskrivning av övriga finansiella tillgångar				–8	–8	–8	–16
Rörelseresultat	317	551	398	1 734	3 000	–1 437	1 563
Skatt					0	–125	–125
Årets resultat	317	551	398	1 734	3 000	–1 562	1 438

Balansräkning 31 dec 2019, md euro

Utlåning till allmänheten	24	46	68	6	144	0	144
In- och upplåning från allmänheten	76	40	36	8	160	15	175

Okt–dec 2018 ¹ , mn euro	Personal Banking	Commercial & Business Banking	Large Corporates & Institutions	Group Finance & Treasury	Summa rörelse-segment	Ovrigt och avstämning	Summa moder-företaget
Räntenetto	223	183	204	–34	576	66	642
Avgifts- och provisionsnetto	301	124	106	–7	524	–97	427
Nettoresultat av poster till verkligt värde	40	72	28	28	168	–16	152
Övriga rörelseintäkter	62	21	12	1 170	1 265	–4	1 261
Summa rörelseintäkter	626	400	350	1 157	2 533	–51	2 482
Personalkostnader	–181	–86	–116	–33	–416	–200	–616
Övriga administrationskostnader	–278	–174	–89	8	–533	159	–374
Av- och nedskrivningar av materiella och immateriella tillgångar	–40	–2	–26	–17	–85	–30	–115
Summa rörelsekostnader	–499	–262	–231	–42	–1 034	–71	–1 105
Resultat före kreditförluster	127	138	119	1 115	1 499	–122	1 377
Kreditförluster, netto	–21	–15	14	0	–22	–11	–33
Rörelseresultat	106	123	133	1 115	1 477	–133	1 344
Skatt	–	–	–	–	–	–211	–211
Årets resultat	106	123	133	1 115	1 477	–344	1 133

Balansräkning 31 dec 2018, md euro							
Utlåning till allmänheten	111	58	64	4	236	–82	154
In- och upplåning från allmänheten	74	39	40	2	156	15	171

1) Nordea Bank Abp:s räkenskapsperiod startade den 21 september 2017, dock utan affärsverksamhet fram till 1 oktober 2018.

Avstämning mellan summa rörelsesegment och finansiella rapporter

	Summa rörelseintäkter, mn euro	Rörelseresultat, mn euro	Utlåning till allmänheten, md euro	In- och upplåning från allmänheten, md euro
	Jan–dec 2019	Jan–dec 2019	31 dec 2019	31 dec 2019
Summa rörelsesegment	7 233	3 000	144	160
Elimineringar	167	–1 437	0	15
Summa	7 400	1 563	144	175

	Summa rörelseintäkter, mn euro	Rörelseresultat, mn euro	Utlåning till allmänheten, md euro	In- och upplåning från allmänheten, md euro
	Okt–dec 2018 ¹	Okt–dec 2018 ¹	31 dec 2018	31 dec 2018
Summa rörelsesegment	2 533	1 477	236	156
Elimineringar	–51	–133	–82	15
Summa	2 482	1 344	154	171

1) Nordea Bank Abp:s räkenskapsperiod startade den 21 september 2017, dock utan affärsverksamhet fram till 1 oktober 2018.

Rörelseintäkter fördelade på produktgrupper

	Summa rörelseintäkter, mn euro	
	Jan–dec 2019	Okt–dec 2018 ¹
Bankingprodukter	6 672	2 341
Kapitalmarknadsprodukter	728	141
Summa	7 400	2 482

Geografisk information

	Summa rörelseintäkter, mn euro		Tillgångar, md euro	
	Jan–dec 2019	Okt–dec 2018 ¹	31 dec 2019	31 dec 2018
Sverige	2 013	1 109	107	102
Finland	1 895	562	51	110
Norge	1 243	342	69	64
Danmark	1 877	388	137	114
Övriga	372	81	37	19
Summa	7 400	2 482	401	409

Banking produkter består av två olika produkttyper. Konto-produkter inkluderar kontobaserade produkter såsom lån, inlåning, kort och nätbanks-tjänster. Transaktionsprodukter består av kontanthantering, handel och projektfinansiering. Kapitalmarknadsprodukter innefattar finansiella instrument,

eller uppsättning av finansiella instrument, som är tillgängliga på den finansiella marknaden, såsom valutor, råvaror, aktier, obligationer etc.

Nordeas huvudsakliga geografiska marknad utgörs av de Nordiska länderna.

M4. Räntenetto

Ränteintäkter

Mn euro	Jan–dec 2019	Okt–dec 2018 ¹
Ränteintäkter från användande av effektivräntemetoden	4 756	1 140
Övriga ränteintäkter	174	62
Summa ränteintäkter	4 930	1 202

Mn euro	Jan–dec 2019	Okt–dec 2018 ¹
Kassa och tillgodohavanden hos centralbanker	64	8
Skuldbrev belåningsbara i centralbanker	358	125
Utlåning till kreditinstitut	978	185
Utlåning till allmänheten	3 190	840
Räntebärande värdepapper	91	6
Derivatinstrument	-11	-12
Övriga ränteintäkter	260	50
Summa ränteintäkter	4 930	1 202
- Varav negativ räntejustering	601	86

Räntekostnader

Mn euro	Jan–dec 2019	Okt–dec 2018 ¹
Skulder till kreditinstitut och centralbanker	-570	-131
In- och upplåning från allmänheten	-433	-85
Emitterade värdepapper	-1 463	-374
Derivatinstrument	351	129
Efterställda skulder	-416	-92
Övriga räntekostnader ²	-24	-7
Summa räntekostnader	-2 555	-560
- Varav negativ räntejustering	-601	-86
Räntenetto	2 375	642

1) Nordea Bank Abp:s räkenskapsperiod startade den 21 september 2017, dock utan affärsverksamhet fram till 1 oktober 2018. Jämförelsetalen har omräknats för att motsvara presentationen av negativ ränta för år 2019.

2) Räntenettet från derivatinstrument, som värderas till verkligt värde och är kopplade till Nordea:s upplåning. Det kan ha både positiv och negativ påverkan på övriga räntekostnader, för mer information se not M1 "Redovisningsprinciper".

Räntor från kategorier av finansiella instrument

Mn euro	Jan–dec 2019	Okt–dec 2018 ¹
Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via övrigt totalresultat	240	67
Finansiella tillgångar värderade till upplupet anskaffningsvärde	4 527	1 085
Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen (relaterade till säkringsinstrument)	-11	-12
Ränteintäkter från användande av effektivräntemetoden	4 756	1 140
Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen	174	62
Övriga ränteintäkter	174	62
Ränteintäkter	4 930	1 202
Finansiella skulder värderade till upplupet anskaffningsvärde	-2 812	-672
Finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen	257	112
Räntekostnader	-2 555	-560

1) Nordea Bank Abp:s räkenskapsperiod startade den 21 september 2017, dock utan affärsverksamhet fram till 1 oktober 2018.

Ränta på osäkra lånefordringar utgjorde en obetydlig andel av ränteintäkter.

M5. Avgifts- och provisionsnetto

Mn euro	Jan–dec 2019	Okt–dec 2018 ¹
Provisioner från kapitalförvaltning	429	105
- varav intäkter	435	107
- varav kostnader	-6	-2
Livförsäkring & Pensioner	24	5
- varav intäkter	24	5
- varav kostnader	-	-
Inlåningsprodukter	23	6
- varav intäkter	23	6
- varav kostnader	-	-
Courtage, värdepappersemissioner och företagsfinansiering	158	52
- varav intäkter	368	101
- varav kostnader	-210	-49
Depå- och emissionstjänster	49	17
- varav intäkter	79	27
- varav kostnader	-30	-10
Betalningar	315	75
- varav intäkter	416	108
- varav kostnader	-101	-33
Kort	183	41
- varav intäkter	309	70
- varav kostnader	-126	-29
Utlåningsprodukter	330	85
- varav intäkter	336	87
- varav kostnader	-6	-2
Garantier och dokumentbetalningar	256	46
- varav intäkter	268	56
- varav kostnader	-12	-10
Övrigt	42	-5
- varav intäkter	95	17
- varav kostnader	-53	-22
Summa	1 809	427

1) Nordea Bank Abp:s räkenskapsperiod startade den 21 september 2017, dock utan affärsverksamhet fram till 1 oktober 2018.

Avgifts- och provisionsintäkter från finansiella tillgångar och skulder som inte värderas till verkligt värde via resultaträkningen och som inte ingår i beräkningen av effektiv ränta uppgår till 359 mn euro (93 mn euro).

Avgifts- och provisionsintäkter från förvaltningsverksamhet som resulterar i innehav eller placering i tillgångar för kunders räkning och som inte ingår i beräkningen av effektiv ränta uppgår till 827 mn euro (214 mn euro). Motsvarande belopp för avgifts- och provisionskostnader är -247 mn euro (-61 mn euro).

M6. Nettoresultat av poster till verkligt värde, nettoresultat från säkringsinstrument och valutakursförändringar

Denna not innefattar specification till resultaträkningsposterna "Nettoresultat från värdepappershandel och valutahandel", "Nettoresultat av poster till verkligt värde som redovisas via fonden för verkligt värde" och "Nettoresultat av säkringsredovisning".

Jan–dec 2019, mn euro	Summa	Varav orealiserade	Varav realiserade	Via fonder för verkligt värde
Nettoresultat av poster till verkligt värde, nettoresultat från säkringsinstrument och valutakursförändringar				
Aktierelaterade instrument ¹	730	110	620	1
Ränterelaterade instrument	–90	–460	370	77
Valutakursförändringar	147	–1 218	1 365	–
Övriga finansiella instrument (inklusive krediter och råvaror)	102	133	–31	–
Summa	889	–1 435	2 324	78
-varav finansiella instrument för handel	615	–63	678	
Nettoresultat från säkringsinstrument				
Finansiella instrument under säkringsredovisning	2	16	–14	–14
- varav nettoresultat från säkringsinstrument	582	596	–14	–14
- varav nettoresultat från säkrade poster	–580	–580	0	–
Nettoresultat från kategorier av finansiella instrument				
Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via totalresultat	78	–	78	
Finansiella skulder redan från början värderade till verkligt värde via resultaträkningen	–988	–435	–553	
Finansiella tillgångar och skulder obligatoriskt värderade till verkligt värde via resultaträkningen	2 211	834	1 377	
Finansiella tillgångar värderade till upplupet anskaffningsvärde	34	–23	57	
Finansiella skulder värderade till upplupet anskaffningsvärde	–557	–557	0	
Valutakursförändringar, exklusive valutasäkringar	100	–1 265	1 365	
Icke finansiella tillgångar och skulder	11	11	–	
Summa	889	–1 435	2 324	
1) Av vilken 148 mn euro (10 mn euro) är utdelning från trading aktier. Utdelning från aktier värderade till verkligt värde via fonden för verkligt värde, är 0 mn euro.				
Okt–dec 2018 ¹ , mn euro	Summa	Varav orealiserade	Varav realiserade	Via fonder för verkligt värde
Nettoresultat av poster till verkligt värde, nettoresultat från säkringsinstrument och valutakursförändringar				
Aktierelaterade instrument ²	57	321	–264	0
Ränterelaterade instrument	–9	–12	3	8
Valutakursförändringar	119	–199	318	
Övriga finansiella instrument (inklusive krediter och råvaror)	–15	–75	59	0
Summa	152	35	116	8
-varav finansiella instrument för handel	–190	–751	561	0
Nettoresultat från säkringsinstrument				
Finansiella instrument under säkringsredovisning	0	145	–144	–1
- varav nettoresultat från säkringsinstrument	129	274	–145	–1
- varav nettoresultat från säkrade poster	–129	–129	0	–
Nettoresultat från kategorier av finansiella instrument				
Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via totalresultat	8	–	8	
Finansiella skulder redan från början värderade till verkligt värde via resultaträkningen	209	701	–492	
Finansiella tillgångar och skulder obligatoriskt värderade till verkligt värde via resultaträkningen	–39	–305	265	
Finansiella tillgångar värderade till upplupet anskaffningsvärde	–26	–43	17	
Finansiella skulder värderade till upplupet anskaffningsvärde	–86	–86	0	
Valutakursförändringar, exklusive valutasäkringar	63	–255	318	
Icke finansiella tillgångar och skulder	23	23	–	
Summa	152	35	116	

1) Nordea Bank Abp:s räkenskapsperiod startade den 21 september 2017, dock utan affärsverksamhet fram till 1 oktober 2018

2) Av vilken 10 mn euro är utdelning från trading aktier. Utdelning från aktier värderade till verkligt värde via övrigt totalresultat är 0 mn euro.

M7. Intäkter från egetkapitalinstrument

Mn euro	Jan–dec 2019	Okt–dec 2018 ¹
JSC Nordea Bank	2	–
LLC Promyshlennaya Kompaniya Vestkon	31	–
Nordea Asset Management Holding	157	–
Nordea Kredit Realkreditatieselskab	186	213
Nordea Eiendomskreditt AS	36	–
Nordea Finans Danmark A/S	20	–
Nordea Finans Finland Ab	72	64
Nordea Finans Norge AS	0	21
Nordea Funds Ab	11	159
Nordea Investment Funds S.A	160	–
Nordea Life Holding	375	–
Nordea Hypoteksbank Abp	200	–
Nordea Privatmeglerne AS	1	–
Tomteutvikling Norge AS	0	–
Utdelningar från koncernföretag	1 251	457
Visa Sweden	0	30
Utdelningar från intresseföretag och gemensamt styrda företag	0	30
Nordea Hypotek AB	377	305
Nordea Investment Management AB	0	185
Nordea Finans Sverige AB	118	178
Valutakursdifferenser från koncernbidrag	–	–2
Koncernbidrag	495	666
Summa	1 746	1 153

1) Nordea Bank Abp:s räkenskapsperiod startade den 21 september 2017, dock utan affärsverksamhet fram till 1 oktober 2018.

M8. Övriga rörelseintäkter

Mn euro	Jan–dec 2019	Okt–dec 2018 ¹
Vinster från försäljning av koncernföretag och intresseföretag	198	14
Intäkter från fastigheter	22	0
Övriga operationella tjänster	62	12
Övrigt	299	82
Summa	581	108

1) Nordea Bank Abp:s räkenskapsperiod startade den 21 september 2017, dock utan affärsverksamhet fram till 1 oktober 2018

M9. Personalkostnader

Nordea Bank Abp:s räkenskapsperiod startade den 21 september 2017, dock utan affärsverksamhet fram till 1 oktober 2018. Jämförelsetalen i not M9 "Personalkostnader" hänförs till perioden 1 oktober 2018 – 31 december 2018. Nyckelpersoner i ledande befattningar i det tidigare moderföretaget i Nordea Group har fortsatt som nyckelpersoner i ledande befattningar i Nordea Bank Abp.

Mn euro	Jan–dec 2019	Okt–dec 2018 ¹
Löner och arvoden (specifikation nedan) ²	–2 061	–508
Pensionskostnader (specifikation nedan)	–236	–58
Sociala avgifter	–405	–95
Övriga personalkostnader ³	158	45
Summa	–2 544	–616

Löner och arvoden:

Till ledande befattningshavare ⁴		
- Fast ersättning och förmåner	–10	–2
- Prestationsbaserad ersättning	–2	–2
- Avsättningar för vinstandel	0	0
Summa	–12	–4
Till övriga anställda	–2 049	–504
Summa	–2 061	–508

1) Nordea Bank Abp:s räkenskapsperiod startade den 21 september 2017, dock utan affärsverksamhet fram till 1 oktober 2018.

2) Avsättning för vinstandel Jan–dec 2019 uppgår till 8 mn euro (Okt–dec 10 mn euro).

3) Innefattande kapitalisering av IT-projekt med 166 mn euro (45 mn euro).

4) Ledande befattningshavare inkluderar styrelse (inklusive suppleanter), koncernchef, vice koncernchef, vice verkställande direktörer och koncernledning i moderföretaget. Tidigare styrelseledamöter (inklusive suppleanter), koncernchefer, vice koncernchefer, verkställande direktörer samt vice verkställande direktörer, i moderföretaget är också inkluderade. Ledande befattningshavare uppgår till 21 individer.

Pensionskostnader²

Mn euro	Jan–dec 2019	Okt–dec 2018 ¹
Förmånsbestämda pensionsplaner ³ (not M35)	–30	–4
Avgiftsbestämda pensionsplaner	–206	–54
Summa	–236	–58

1) Nordea Bank Abp:s räkenskapsperiod startade den 21 september 2017, dock utan affärsverksamhet fram till 1 oktober 2018.

2) Pensionskostnader avseende samtliga ledande befattningshavare, definierade i fotnot 3 ovan, uppgår till 2 mn euro (0) mn euro och pensionsförpliktelser till 17 mn euro (6 mn euro)+A29.

3) Inklusive sociala avgifter. Belopp inklusive sociala avgifter uppgår till –38 mn euro (–6 mn euro).

Ersättningar till styrelse, koncernchef och koncernledning

Styrelsearvode

Årsstämman 2019 fastställde styrelsens årsarvode enligt följande: ordföranden 300 000 euro, vice ordföranden 145 000 euro och övriga ledamöter 95 000 euro.

Därutöver utgår årsarvode för arbete i styrelsens drifts- och hållbarhetskommitté, revisionskommitté och riskkommitté motsvarande 60 000 euro för kommittéernas ordförande och 30 000 euro för övriga ledamöter. Arvodet för arbete i styrelsens ersättningskommitté uppgår till 42 000 euro för kommitténs ordförande och 26 000 euro för övriga ledamöter.

Separat arvode betalas inte till styrelseledamöter som är anställda i Nordeakoncernen.

Nordea betalar eller ersätter styrelseledamöterna för alla direkta kostnader som uppstår i samband med styrelsearbetet, inklusive resor, logistik och boende.

Per den 31 december 2019 förelåg inga åtaganden om

avgångsvederlag, pension eller annan ersättning till styrelseledamöterna.

Ersättning till styrelsen¹

Mn euro	Jan–dec 2019	Okt–dec 2018 ¹
Styrelseordförande:		
Torbjörn Magnusson ⁶	267 000	–
Björn Wahlroos ⁴	80 088	80 088
Vice styrelseordförande:		
Kari Jordan ⁵	128 250	–
Lars G Nordström ⁴	42 725	42 725
Övriga styrelseledamöter²:		
Pernille Erenbjerg	146 638	30 388
Nigel Hinshelwood	181 300	42 550
Petra von Hoeken ⁵	116 250	–
Robin Lawther	134 750	32 000
Torbjörn Magnusson ⁶	30 388	30 388
John Maltby ⁵	116 250	–
Sarah Russell	151 400	35 150
Silvija Seres ⁴	30 388	30 388
Birger Steen	173 900	35 150
Maria Varsellona	124 138	30 388
Summa	1 723 465	389 215

1) Styrelsearvodet utgörs av ett fast årligt arvode samt ett fast årligt arvode för kommittéarbete. Arvodena fastställdes i euro och utbetalades med fyra lika stora belopp.

2) Nordea Bank Abp:s räkenskapsperiod startade den 21 september 2017, dock utan affärsverksamhet fram till 1 oktober 2018.

3) Omfattar inte arbetstagarrepresentanter.

4) Avgick som styrelseledamot vid årsstämman 2018.

5) Avgick som styrelseledamot vid årsstämman 2019.

6) Valid till styrelseordförande vid årsstämman 2018.

Långsiktiga incitamentsprogrammet (LTIP) 2012

LTIP 2012 hade i maj 2015 kostnadsförts i sin helhet. Samtliga aktier enligt LTIP 2012 är fullt intjänade och därmed inte villkorade. 60 procent av de intjänade aktierna omfattades av uppskjutanderegler, med möjlighet till nedjustering av uppskjuten ersättning i enlighet med gällande föreskrifter, och tilldelades under en femårsperiod, med start i maj 2015. För ytterligare information, se avsnittet Ersättningar på sidan 56. Antalet utestående aktier redovisas per 31 december 2019.

Ingen av de befintliga medlemmarna i koncernledningen har några utestående aktier enligt LTIP.

Long Term Incentive Programmes (LTIP) 2019

Antal utestående aktier	LTIP 2012
Tidigare koncernchef:	
Christian Clausen	15 075
Casper von Koskull	10 620
Tidigare Group Chief Operating Officer och ställföreträdande koncernchef:	
Torsten Hagen Jørgensen	9 848
Summa	35 543

Löner och förmåner

Styrelsens ersättningskommitté förbereder ändringar i ersättningsnivåerna och utfallet av GLT Executive Incentive Programme (GLT EIP), liksom andra ändringar i ersättningsavtalen för koncernchefen, tillförordnade vice verkställande direk-

M9. Personalkostnader, forts.

tören och övriga medlemmar i koncernledningen, för beslut av styrelsen.

Utfallet från GLT EIP 2019, som baseras på särskilda mål, kunde som högst uppgå till 100 procent av den fasta lönen. I enlighet med gällande föreskrifter om ersättningar utbetalas 40 procent av GLT EIP 2019 under 2020, medan 30 procent skjuts upp till 2023 och 30 procent till 2025. I linje med gällande föreskrifter ges 50 procent av utfallet från GLT EIP 2019 i form av Nordeaaktier som omfattas av förfoganderestriktioner under 12 månader efter uppskjutandeperiodens slut.

Förmånerna utgjordes huvudsakligen av bil-, skatterådgivnings- och bostadsförmån.

Medlemmarna i koncernledningen hålls skadeslösa för utgifter i samband med juridisk rådgivning för att försvara sig emot eller bestrida vissa stämningar eller utredningar från tredje part, dock med undantag för brott eller handlingar som begåtts uppsåtligt eller av grov oaktsamhet. Ersättningen för respektive medlem i koncernledningen kan som högst uppgå till totalt 37,5 mn euro, såvida inte styrelsen från fall till fall beslutar annat. Ersättning ges endast för sådant som annat försäkringsskydd inte täcker.

Koncernchefen från 5 september 2019

Frank Vang-Jensen utsågs till koncernchef den 5 september 2019. Koncernchefens ersättning utgjordes av tre komponenter:

ter: Fast lön, GLT Executive Incentive Programme (GLT EIP) och förmåner.

Koncernchefens fasta årslön fastställdes till 1 250 000 euro per den 5 september 2019.

GLT EIP 2019 baserades på särskilda mål och kunde som högst uppgå till 100 procent av den fasta lönen. För 2019, som koncernchef, blev utfallet från GLT EIP 158 416 euro.

Förmånerna för 2019 uppgick till 7 844 euro och utgjordes huvudsakligen av bilförmån.

Den intjänade ersättningen för 2019, som koncernchef, uppgick för de tre komponenterna till 574 574 euro (exklusive pensionsförmån).

Koncernchefen fram till 5 september 2019

Casper von Koskull utsågs till koncernchef den 1 november 2015 och avgick den 5 september 2019. Koncernchefens ersättning fram till den 5 september 2019 utgjordes av tre komponenter: Fast lön, GLT Executive Incentive Programme (GLT EIP) och förmåner.

Koncernchefens fasta årslön fastställdes till 1 354 462 euro per den 1 januari 2019.

GLT EIP 2019 baserades på särskilda mål och kunde som högst uppgå till 100 procent av den fasta lönen. För 2019 blev utfallet från GLT EIP 229 145 euro. Utfallet har beräknats proportionellt för perioden fram till 5 september 2019.

Ersättning till koncernchefen och koncernledningen

Euro	Fast lön ¹		GLT Executive Incentive Programme ²		Förmåner ¹		Summa	
	Jan-dec 2019	Okt-dec 2018	Jan-dec 2019	Okt-dec 2018	Jan-dec 2019	Okt-dec 2018	Jan-dec 2019	Okt-dec 2018
Koncernchef:								
Frank Vang-Jensen ³	408 314	–	158 416	–	7 844	–	574 574	–
Casper von Koskull ⁴	958 339	380 510	229 145	191 982	50 509	67 085	1 237 993	639 577
Tillförordnad vice verkställande direktör:								
Jussi Koskinen ⁵	131 729	–	59 905	–	4 414	–	196 048	–
Group Chief Operating Officer och ställföreträdande koncernchef:								
Torsten Hagen Jørgensen ⁶	877 633	313 882	214 972	325 887	43 921	14 566	1 136 526	654 335
Koncernledning:								
9 (9) personer exklusive koncernchef och tillförordnad vice verkställande direktör ⁷	5 232 982	1 425 680	1 454 983	1 175 071	86 786	18 878	6 774 751	2 619 629
Summa	7 608 997	2 120 072	2 117 421	1 692 940	193 474	100 529	9 919 892	3 913 541
Tidigare koncernchef:								
Casper von Koskull	417 852	–	109 470	–	18 649	–	545 971	–
Tidigare Group Chief Operating Officer och ställföreträdande koncernchef:								
Torsten Hagen Jørgensen	302 702	–	–	–	833	–	303 535	–
Summa⁸	8 329 551	2 120 072	2 226 891	1 692 940	212 956	100 529	10 769 398	3 913 541

1) Fast lön betalas i lokala valutor och omräknas till euro till årets genomsnittskurs. Den fasta lönen innefattar semesterersättning och biltillägg, i förekommande fall. Förmåner har medräknats till det skattepliktiga värdet efter eventuellt löneavdrag.

2) Fram till utgången av 2012 erbjöds koncernchefen och medlemmarna i koncernledningen en rörlig lönedel och ett aktiebaserat långsiktigt incitamentsprogram (LTIP). Sedan 2013 har ett Executive Incentive Programme (GEM EIP, nu GLT EIP) erbjudits. Utfallet från GLT EIP 2019 har kostnadsförts i sin helhet under 2019, men utbetalas under en femårsperiod, med möjlighet till nedjustering av uppskjuten ersättning i enlighet med gällande föreskrifter. Delar av det uppskjutna utfallet från GLT EIP 2019 betalas i Nordeaaktier (exklusive utdelning), med förfoganderestriktioner under 12 månader efter uppskjutandeperiodens slut.

3) Frank Vang-Jensens fasta årslön som koncernchef var 1 250 000 euro för 2019. Förmånerna innefattade främst bilförmån, vilken uppgick till 7 293 euro. Frank Vang-Jensen tillträdde befattningen som koncernchef den 5 september 2019.

4) Casper von Koskulls fasta årslön som koncernchef var 1 354 462 euro för 2019. Förmånerna innefattade främst bostadsförmån och skatterådgivning, vilken uppgick till 45 370 euro. Casper von Koskull avgick som koncernchef den 5 september 2019.

5) Jussi Koskinens fasta årslön som tillförordnad vice verkställande direktör var 450 000 euro för 2019. Förmånerna innefattade främst bilförmån, vilken uppgick till 4 059 euro. Jussi Koskinen tillträdde befattningen som tillförordnad vice verkställande direktör den 10 september 2019.

6) Torsten Hagen Jørgensens fasta årslön som Group COO och ställföreträdande koncernchef var 8 560 000 danska kronor för 2019 (eller 1 146 516 euro). Därutöver betalades bil- och semesterersättning till ett belopp motsvarande 608 053 danska kronor (81 442 euro). Förmånerna innefattade främst bostadsförmån, vilken uppgick till 41 846 euro. Torsten Hagen Jørgensen avgick som Group COO och ställföreträdande koncernchef den 10 september 2019.

7) Ersättning till övriga medlemmar i koncernledningen medräknas för den tid som de innehaft sin befattning och omfattats av GLT EIP 2019. Två medlemmar i koncernledningen lämnade Nordea under 2019 – en den 8 maj 2019 och en den 10 september 2019. Två nya medlemmar i koncernledningen utsågs den 17 december 2019.

8) Åtaganden om avgångsvederlag under 2019 till de fem ledande befattningshavare som lämnar Nordea uppgår till 2 427 212 euro, varav 0 euro avser den tidigare koncernchefen. Ersättning som ska betalas under uppsägningstiden 2020, till de fem ledande befattningshavarna efter att de lämnat Nordea, uppgår till 3 547 455 euro, varav 1 540 425 euro avser den tidigare koncernchefen och innehåller fast lön, pensionskostnad och förmåner. Dessa belopp har inte medräknats i tabellen ovan.

M9. Personalkostnader, forts.

Förmånerna för 2019 uppgick till 50 509 euro och utgjordes huvudsakligen av bostadsförmån och skatterådgivning.

Den intjänade ersättningen för 2019, som koncernchef, uppgick för de tre komponenterna till 1 237 993 euro (exklusive pensionsförmån).

Koncernchefen deltog i de tidigare LTIP-programmen fram 2010 till 2012.

Tillförordnade vice verkställande direktören från 10 september 2019

Jussi Koskinen utsågs till tillförordnad vice verkställande direktör den 10 september 2019. Tillförordnade vice verkställande direktörens ersättning utgjordes av tre komponenter: Fast lön, GLT Executive Incentive Programme (GLT EIP) och förmåner.

Tillförordnade vice verkställande direktörens fasta årslön uppgick till 450 000 euro, inklusive semesterersättning, från och med den 10 september 2019.

GLT EIP 2019 baserades på särskilda mål och kunde som högst uppgå till 100 procent av den fasta lönen. För 2019 blev utfallet från GLT EIP 59 905 euro.

Förmånerna för 2019 uppgick till 4 414 euro och utgjordes huvudsakligen av bilförmån.

Den intjänade ersättningen för 2019, som tillförordnad vice verkställande direktör, uppgick för de tre komponenterna till 196 048 euro (exklusive pensionsförmån).

Group Chief Operating Officer (Group COO) och ställföreträdande koncernchefen fram till 10 september 2019

Torsten Hagen Jørgensen utsågs till Group COO och ställföreträdande koncernchef den 1 november 2015 och avgick den 10 september 2019. Group COO och ställföreträdande koncernchefens ersättning utgjordes av tre komponenter: Fast lön, GLT Executive Incentive Programme (GLT EIP) och förmåner.

Group COO och ställföreträdande koncernchefens fasta årslön för 2019 fastställdes till 8 560 000 danska kronor (1 146 516 euro).

GLT EIP 2019 baserades på särskilda mål och kunde som högst uppgå till 100 procent av den fasta lönen. För 2019 blev utfallet från GLT EIP 214 972 euro. Utfallet har beräknats proportionellt för perioden fram till 10 september 2019.

Förmånerna för 2019 uppgick till 43 921 euro och utgjordes huvudsakligen av bostadsförmån.

Den intjänade ersättningen för 2019, som Group COO och ställföreträdande koncernchef, uppgick för de tre komponenterna till 1 136 526 euro (exklusive pensionsförmån).

Group COO och ställföreträdande koncernchefen deltog i de tidigare LTIP-programmen fram till 2012.

Tidigare koncernchefen från 5 september 2019

Den tidigare koncernchefens ersättning utgjordes av tre komponenter: Fast lön, GLT Executive Incentive Programme (GLT

Pensionskostnad och pensionsskuld

EUR	2019		2018	
	Pensionskostnad ¹	Pensionsförpliktelser ²	Pensionskostnad ¹	Pensionsförpliktelser ²
Koncernchef:				
Frank Vang-Jensen	122 494	–	–	–
Casper von Koskull	74 620	–	27 411	357 936
Group Chief Operating Officer och ställföreträdande koncernchef:				
Torsten Hagen Jørgensen	238 857	–	86 137	–
Koncernledningen:				
9 (9) personer exklusive koncernchef och tillförordnad vice verkställande direktör ³	905 302	1 004 303	239 464	777 583
Styrelseledamöter:⁴				
Lars G Nordström	–	–	–	312 465
Summa	1 341 273	1 004 303	353 012	1 447 984
Tidigare styrelseordförande, koncernchef och ställföreträdande koncernchef:				
Vesa Vainio ⁵	–	5 118 594	–	4 844 682
Lars G Nordström ⁶	–	313 010	–	–
Casper von Koskull ⁶	35 026	399 536	–	–
Torsten Hagen Jørgensen ⁷	96 893	–	–	–
Summa	1 473 192	6 835 443	353 012	6 292 666

1) Pensionskostnader utgörs av under året betalda pensionspremier i avgiftsbestämda pensionsplaner och under året intjänade pensionsrätter i förmånsbestämda pensionsplaner (kostnader avseende tjänstgöring innevarande år och kostnader avseende tjänstgöring tidigare år samt regleringar, definierade i IAS 19). Av de totala pensionskostnaderna avser 1 436 414 euro (1 471 537 euro) avgiftsbestämda pensionsplaner. Premier till det lagstadgade finska pensionssystemet redovisas som del av sociala avgifter och är således exkluderade från ovan upplysning.

2) Pensionsförpliktelser (värdet av skulderna för förmånsbestämda pensionsplaner) beräknas i enlighet med IAS 19. Dessa förpliktelser påverkas av förändringar i aktuella antaganden, och skillnaderna mellan åren kan vara betydande. IAS 19 innehåller ett antagande om framtida löneökningar, vilket innebär att redovisade pensionsförpliktelser motsvarar intjänade pensionsrätter beräknade med hjälp av förväntade lönenivåer vid pensionering. Pensionsplanerna är fonderade, vilket innebär att förpliktelserna täcks av förvaltningstillgångar vars verkliga värde i huvudsak motsvarar värdet av förpliktelserna.

3) Medlemmarna i koncernledningen medräknas under den tid som de har innehaft sin befattning. Pensionsförpliktelserna är värdet av pensionsskulder till tre svenska medlemmar i koncernledningen per den 31 december 2019.

4) Omfattar inte arbetstagarrepresentanter. För en svensk styrelseledamot är pensionsförpliktelser i överensstämmelse med det svenska kollektivavtalet BTP2 och intjänad under anställningstiden.

5) Pensionsförpliktelserna härrör främst från förmånsbestämda pensionsrätter intjänade i, och finansierade av, de banker som bildat Nordea. Ökningen jämfört med 2018 beror huvudsakligen på de lägre räntor som tillämpats i värderingen.

6) Pensionsförpliktelserna är i överensstämmelse med det svenska kollektivavtalet BTP2 och intjänade från 5 september till 31 december 2019.

7) Pensionspremierna är i överensstämmelse med avtalade villkor för perioden 10 september till 31 december 2019.

M9. Personalkostnader, forts.

EIP) och förmåner. Den intjänade ersättningen för 2019, som tidigare koncernchef, uppgick för de tre komponenterna till 545 971 euro (exklusive pensionsförmån).

Tidigare Group COO och ställföreträdande koncernchefen från 10 september 2019

Den tidigare Group COO och ställföreträdande koncernchefens ersättning utgjordes av tre komponenter: Fast lön, GLT Executive Incentive Programme (GLT EIP) och förmåner. Den intjänade ersättningen för 2019, som tidigare Group COO och ställföreträdande koncernchef, uppgick för de tre komponenterna till 303 535 euro (exklusive pensionsförmån).

Pensioner

Koncernchefen från 5 september 2019

Koncernchefen omfattas av en avgiftsbestämd pensionsplan från den 5 september 2019. Pensionspremierna uppgick till 30 procent av den fasta grundlönen.

Koncernchefen fram till 5 september 2019

Under perioden 1 januari 2019 till 5 september 2019 omfattades koncernchefen av det lagstadgade finska pensionssystemet. Han hade därutöver en avgiftsbestämd pensionsplan motsvarande 8,5 procent av den fasta lönen. Enligt de lagstadgade pensionsreglerna ska den del av utfallet från GLT EIP 2019 som betalas eller hålls inne under 2020 medräknas i pensionsgrundande lön.

Tillförordnade vice verkställande direktören från 10 september 2019

Tillförordnade vice verkställande direktören omfattas av det lagstadgade finska pensionssystemet. Enligt de lagstadgade pensionsreglerna ska den del av utfallet från GLT EIP 2019

som betalas eller hålls inne under 2020 medräknas i pensionsgrundande lön.

Group COO och ställföreträdande koncernchefen fram till 10 september 2019

Group COO och ställföreträdande koncernchefen hade en avgiftsbestämd pensionsplan. Pensionspremierna uppgick till 30 procent av den fasta grundlönen.

Tidigare koncernchefen från 5 september 2019

Under perioden 5 september 2019 till 31 december 2019 omfattades den tidigare koncernchefen av det lagstadgade finska pensionssystemet. Han hade därutöver en avgiftsbestämd pensionsplan motsvarande 8,5 procent av den fasta lönen.

Tidigare Group COO och ställföreträdande koncernchefen från 10 september 2019

Under uppsägningstiden har Group COO och ställföreträdande koncernchefen en avgiftsbestämd pensionsplan. Pensionspremierna uppgår till 30 procent av den fasta grundlönen.

Koncernledningen

Pensionsplanerna för de övriga sju medlemmarna i koncernledningen ser olika ut beroende på de nationella förhållandena. Pensionsplanerna är avgiftsbestämda eller en kombination av avgiftsbestämda och förmånsbestämda pensionsplaner.

Per den 31 december 2019 hade tre medlemmar pensionsplaner i enlighet med svenska kollektivavtal, en i BTP1 (avgiftsbestämd pension) och två i BTP2 (förmånsbestämd pension), med kompletterande avgiftsbestämda pensionsplaner utöver kollektivavtalet. Pensionspremierna uppgick sammanlagt till 30 procent av den fasta lönen.

Långsiktiga insatementsprogram

	2019			2018		
	Matschnings-aktie	Prestations-aktie I	Prestations-aktie II	Matschnings-aktie	Prestations-aktie I	Prestations-aktie II
Rättigheter LTIP 2012						
Utesräende vid årets början	49,608	148,824	49,608	–	–	–
Genom fusion	–	–	–	49,608	148,824	49,608
Tilldelade ¹	4,954	14,862	4,954	–	–	–
Förverkade	–	–	–	–	–	–
Erhållna	–27,281	–81,843	–27,281	–	–	–
Utesående vid årets slut²	27,281	81,843	27,281	49,608	148,824	49,608
- varav inslösningsbara	–	–	–	–	–	–
Rättigheter LTIP 2011						
Utesräende vid årets början	31,563	52,736	14,203	–	–	–
Genom fusion	–	–	–	31,563	52,736	14,203
Tilldelade ¹	3,150	5,264	1,418	–	–	–
Förverkade	–	–	–	–	–	–
Erhållna	–34,713	–58,000	–15,621	–	–	–
Utesående vid årets slut²	0	0	0	31,563	52,736	14,203
- varav inslösningsbara	–	–	–	–	–	–

1) Tilldelade rättigheter är kompensation för utdelning på den underliggande Nordea-aktien under året.

2) Tilldelade rättigheter är uppskjutna till följd av uppskjutande- och förfoganderestriktioner under de nordiska finansinspektionerna regleringar. De uppskjutna rättigheterna har inte något lösenpris

M9. Personalkostnader, forts.

En medlem hade en avgiftsbestämd pensionsplan i enlighet med dansk praxis. Pensionspremierna uppgick sammanlagt till 30 procent av den fasta grundlönen.

Två medlemmar saknar pensionsavtal med Nordea.

Uppsägningstid och avgångsvederlag

I enlighet med anställningsavtalet har koncernchefen en uppsägningstid på 12 månader och Nordea en uppsägningstid på 12 månader. Koncernchefen har ett avgångsvederlag på 12 månadslöner, vilket minskas av lön från eventuell annan anställning under dessa 12 månader.

Tillförordnade vice verkställande direktören och sju medlemmar i koncernledningen har en uppsägningstid på 6 månader och Nordea en uppsägningstid på 12 månader. Ett avgångsvederlag på 12 månader lämnas, vilket minskas av lön från eventuell annan anställning under dessa 12 månader.

Ytterligare information om ersättningar

Förvaltningsberättelsen innehåller ett separat avsnitt om ersättningar, på sidan 56. Ytterligare information om samtliga Nordeamedarbetare publiceras i en separat rapport på nordea.com senast en vecka för den ordinarie bolagsstämman den 25 mars 2020.

Utlåning till nyckelpersoner i ledande positioner

Utlåning till nyckelpersoner i ledande positioner, beskrivet i not M1 avsnitt 27 uppgår till 2 mn euro (5 mn euro). Ränteintäkter på dessa lån uppgår till 0 mn euro (0 mn euro).

Nyckelpersoner i ledande positioner som är anställda av Nordea erhåller samma kreditvillkor som övriga anställda. I Finland motsvarar personalräntan Nordeas inlåningskostnad med en marginal på 0,30 procentenheter. I Danmark är personalräntan för lån rörlig och uppgick den 31 december 2019 till 2,25 procent. I Norge är personalräntan för lån rörlig och uppgick den 31 december 2019 till 2,30 procent. I Sverige är personalräntan på lån med fast eller rörlig ränta 2,15 procentenheter lägre än motsvarande ränta för externa kunder (med en nedre gräns på 50 baspunkter). Per idag finns en begränsning på 50 svenska prisbasbelopp, både för lån med fast ränta och för lån med rörlig ränta. Lån överstigande de fastslagna begränsningarna ges till samma villkor som för förmånskunder. Lån till familjemedlemmar till nyckelpersoner i ledande positioner och till nyckelpersoner i ledande positioner som ej är anställda av Nordea ges till normala marknadsvillkor.

Garantier och andra åtaganden utanför balansräkningen

Medlemmarna i koncernledningen hålls skadeslösa för utgifter i samband med juridisk rådgivning för att försvara sig emot eller bestrida vissa stämningar eller utredningar från tredje part, dock med undantag för brott eller handlingar som begåtts uppsåtligt eller av grov oaktsamhet. Ersättningen för respektive medlem i koncernledningen kan som högst uppgå till totalt 37,5 mn euro, såvida inte styrelsen från fall till fall beslutar annat. Ersättning ges endast för sådant som annat försäkringsskydd inte täcker.

Nordea Bank Abp har inte ställt några säkerheter för eller utfärdat några eventalförpliktelser till nyckelpersoner i ledande ställning.

Styrelsen, koncernchefen och koncernledningen innehav av Nordea aktier

I slutet av år 2019 hade styrelsen ett innehav av Nordea aktier till ett antal av 173 984 (177 855) samt koncernchefen och koncernledningen till ett antal av 110 380 (299 518). Totalt uppgick antalet aktierna till 284 364 (477 373), 0,007 (0,011 %) av totala antalet aktier. Nyckelpersoner i ledande positioner har inget innehav i aktieoptioner eller konvertibla skuldebrev emitterade av Nordea.

Aktierelaterad ersättning

Nordea tillämpar uppskjuten aktierelaterad ersättning på delar av den rörliga ersättningen till vissa kategorier av medarbetare. Som index används Nordeas totalavkastning (TSR) och ersättningen tilldelas medarbetaren antingen i sin helhet efter tre år, eller i lika delar årligen under, den tre- till femåriga uppskjutandeperioden. Sedan 2011 tillämpar Nordea också TSR-relaterad ersättning med förfoganderestriktioner på delar av den rörliga ersättningen till vissa kategorier av medarbetare. Eftersom beslut om fördelningen av rörlig ersättning inte fattas under innevarande räkenskapsår avser uppskjuten ersättning i nedanstående tabell under året rörlig ersättning intjänad under föregående år.

Dessutom införde Nordea under 2013 ett incitamentsprogram för utvalda chefer och nyckelpersoner, Executive Incentive Programme (EIP), som syftar till att stärka Nordeas möjligheter att behålla och rekrytera de bästa talangerna. Målet är vidare att stimulera de chefer och nyckelpersoner vilkas insatser har en direkt påverkan på Nordeas resultat, lönsamhet och långsiktiga värdetillväxt. EIP erbjuds för att belöna uppfyllelsen av i förväg överenskomna mål på koncernnivå, affärsenhetsnivå och individuell nivå. Hur resultatet påverkas på lång sikt ska beaktas när målen beslutas. Utfallet från EIP ska inte överstiga den fasta lönen. EIP för 2018 och tidigare år ska betalas i form av kontant ersättning och vara föremål för indexering till Nordeas totalavkastning, uppskjutande, justering av uppskjuten ersättning och förfoganderestriktioner i enlighet med gällande föreskrifter om ersättningar. Upp till 400 chefer och andra nyckelpersoner i Nordeakoncernen erbjöds att delta i programmet. Dock omfattades inte koncernledningen, som istället erbjöds GLT EIP (ytterligare information om GLT EIP finns i avsnittet Ersättningar i förvaltningsberättelsen). EIP erbjöds berörda medarbetare istället för Nordeas långsiktiga incitamentsprogram (LTIP) och rörlig lönedel. Tilldelningen enligt EIP 2019 beslutas under våren 2020. 50% av EIP som skjutits upp 2020 kommer betalas ut kontant och 50% kommer tilldelas i form av aktier i Nordea. Delar av kontanter och aktier kommer skjutas upp i upp till sex år. Det finns inga intjäningsvillkor för programmet, men förverkande och återtag kan göras under vissa villkor. En avsättning på 20 mn euro, exkl. sociala avgifter, har gjorts för 2019 för den kontantreglerade delen. Samma belopp har kostnadsförts i resultaträkningen och ökat eget kapital i balansräkningen för den aktiereglerade delen.

Tabellen nedan omfattar endast uppskjuten ersättning som indexerats med Nordeas TSR. EIP inkluderas från och med 2014, då uppskjuten. Ytterligare information om samtliga uppskjutna belopp finns i den separata rapport om ersättningar som publiceras på Nordeas hemsida (www.nordea.com).

Uppskjuten aktierelaterad ersättning		
Mn euro	31 dec 2019	31 dec 2018 ¹
Vid årets början	77	–
Genom fusion	–	138
Uppskjuten/intjänad under året	37	–
TSR-indexering under året	–10	–20
Betalningar under året	–39	–40
Omräkningdifferenser	0	–1
Vid årets slut	65	77

¹ Nordea Bank Abp:s räkenskapsperiod startade den 21 september 2017, dock utan affärsverksamhet fram till 1 oktober 2018.

M9. Personalkostnader, forts.

Medel antal anställda

	Summa		Män		Kvinnor	
	Jan–dec 2019	Okt–dec 2018	Jan–dec 2019	Okt–dec 2018	Jan–dec 2019	Okt–dec 2018
Medel antal anställda						
Finland	5 743	5 712	2 187	2 141	3 556	3 571
Sweden	6 112	6 254	3 006	3 098	3 106	3 156
Denmark	7 198	7 478	4 127	4 253	3 071	3 225
Norway	2 390	2 493	1 286	1 348	1 104	1 145
Poland	4 006	3 363	2 274	1 875	1 732	1 488
Övriga länder	715	596	277	230	438	366
Summa genomsnitt	26 164	25 896	13 157	12 945	13 007	12 951

Antal anställda

	31 dec 2019	31 dec 2018	Förändring
Fast heltidsanställda	23 164	23 071	93
Fast deltidsanställda	1 342	1 224	118
Visstidsanställda	1 455	1 656	–201
Totalt antal anställda (omräknat till heltidstjänster) vid årets slut	25 961	25 951	10

Fördelning efter kön, ledande befattningshavare

Fördelning efter kön, ledande befattningshavare i moderföretagets styrelse, var 50 procent män och 50 procent kvinnor. I styrelserna för Nordeakoncernens bolag var 78 procent män och 22 procent kvinnor. Arbetstagarrepresentanter är exkluderade.

M10. Övriga administrationskostnader

Mn euro	Jan–dec 2019	Okt–dec 2018 ¹
Övriga personalkostnader	–85	–24
Resekostnader	–59	–19
Informationsteknologi	–502	–121
Marknadsföring och representation	–45	–21
Porto-, transport-, telefon- och kontorskostnader	–54	–16
Övrigt ²	–211	–73
Summa	–956	–274

1) Nordea Bank Abp:s räkenskapsperiod startade den 21 september 2017, dock utan affärsverksamhet fram till 1 oktober 2018.

2) Inkluderar arvoden och ersättning till revisorer enligt nedanstående fördelning.

Revisionsarvoden

Mn euro	Jan–dec 2019	Okt–dec 2018
PricewaterhouseCoopers		
Revisionsuppdrag	–6	–3
Revisionsverksamhet utöver revisionsuppdraget ¹	0	0
Skatterådgivning	–	0
Övriga uppdrag ¹	–1	0
Summa	–7	–3

1) Vilka avser Revisionsverksamhet utöver revisionsuppdraget 0,1 mn euro (0 mn euro) och Övriga uppdrag 0,4 mn euro (0 mn euro) för PricewaterhouseCoopers Ab.

M11. Övriga rörelsekostnader

Mn euro	Jan–dec 2019	Okt–dec 2018 ¹
Hyses-, lokal- och fastighetskostnader	–327	–79
Avgifter till myndigheter ²	–261	–10
Övrigt	–141	–11
Summa	–729	–100

1) Nordea Bank Abp:s räkenskapsperiod startade den 21 september 2017, dock utan affärsverksamhet fram till 1 oktober 2018.

2) Inkluderar avgifter till insättningsgarantier, resolutionsavgifter, tillsynsavgifter, bidrag till den gemensamma resolutionsnämnden och avgifter till Finansbranschens Centralförbund.

M12. Av- och nedskrivningar av materiella och immateriella tillgångar

Av- och nedskrivningar

Mn euro	Jan–dec 2019	Okt–dec 2018
Fastigheter och inventarier (not M24)		
Inventarier	–61	–22
Fastigheter	–1	–
Summa	–62	–22

Immateriella tillgångar (not M23)

Goodwill	–67	–17
Programvara	–238	–44
Övriga immateriella tillgångar	–31	–7
Summa	–336	–68

Nedskrivningar

Mn euro	Jan–dec 2019	Okt–dec 2018
Fastigheter och inventarier (not M24)		
Inventarier	–10	0
Fastigheter	0	0
Summa	–10	0

Nedskrivningar

Mn euro	Jan–dec 2019	Okt–dec 2018 ¹
Immateriella tillgångar (not M23)		
Programvara	–720	–23
Övriga immateriella tillgångar	0	–2
Summa	–720	–25
Summa av- och nedskrivningar	–1 128	–115

1) Nordea Bank Abp:s räkenskapsperiod startade den 21 september 2017, dock utan affärsverksamhet fram till 1 oktober 2018.

M13. Kreditförluster, netto

Jan–dec 2019, mn euro	Utlåning till kreditinstitut ²	Utlåning till allmänheten ²	Poster utanför balansräkningen ³	Summa
Kreditförluster, netto kategori 1	2	0	–8	–6
Kreditförluster, netto kategori 2	5	–64	–31	–90
Kreditförluster, icke fallerade, netto	7	–64	–39	–96

Kategori 3, fallerade

Kreditförluster, netto, individuellt värderade, modellbaserade ¹	1	–8	2	–5
Konstaterade kreditförluster	–	–372	–9	–381
Minskning av avsättningar som tagits i anspråk för att täcka konstaterade kreditförluster	–	289	9	298
Återföringar av tidigare konstaterade kreditförluster	1	15	–	16
Ny/ökad avsättning	–	–513	–42	–555
Återföring av avsättningar	–	197	62	259
Kreditförluster, fallerade, netto	2	–392	22	–368
Kreditförluster, netto	9	–456	–17	–464

Okt–dec 2018 ⁴ , mn euro	Utlåning till kreditinstitut ²	Utlåning till allmänheten ²	Poster utanför balansräkningen ³	Summa
Kreditförluster, netto kategori 1	–1	11	8	18
Kreditförluster, netto kategori 2	–2	25	–3	20
Kreditförluster, icke fallerade, netto	–3	36	5	38

Kategori 3, fallerade

Kreditförluster, netto, individuellt värderade, modellbaserade ¹	6	7	–3	10
Konstaterade kreditförluster	–	–106	–10	–116
Minskning av avsättningar som tagits i anspråk för att täcka konstaterade kreditförluster	–	66	10	76
Återföringar av tidigare konstaterade kreditförluster	0	8	–	8
Ny/ökad avsättning	–	–126	–15	–141
Återföring av avsättningar	–	82	31	113
Kreditförluster, fallerade, netto	6	–69	13	–50
Kreditförluster, netto	3	–33	18	–12

1) Inkluderar individuellt identifierade tillgångar där avsättningarna har beräknats med en statistisk modell.

2) Avsättningarna inkluderade i not M17 "Utlåning och osäkra lånefordringar".

3) Avsättningarna inkluderade i not M2 "Risk och likviditetshantering".

4) Nordea Bank Abp:s räkenskapsperiod startade den 21 september 2017, dock utan affärsverksamhet fram till 1 oktober 2018.

Jan–dec 2019, mn euro	Kreditförluster, individuellt värderade	Kreditförluster, gruppvis värderade	Återföring av avsättningar	Återföringar av tidigare konstaterade kreditförluster	Bortskrivna lånefordringar	Summa
Kreditförluster, netto						
Utlåning till kreditinstitut	1	7	–	1	–	9
Utlåning till allmänheten	–232	–64	197	15	–372	–456
Garantier och övriga poster utanför balansräkningen	–31	–39	62	–	–9	–17
Övrigt	–	–	–	–	–	–
Summa	–262	–96	259	16	–381	–464

Nedskrivning av övriga finansiella tillgångar

Kreditförluster, netto, från utlåning klassificerade till verkligt värde via fonden för verkligt värde	–	0	–	–	–	0
Nedskrivning på aktier och andelar i koncernföretag och intresseföretag	–	–	–	–	–16	–16
Summa	–	0	–	–	–16	–16

M13. Kreditförluster, netto, forts.

Okt–dec 2018 ¹ , mn euro	Kredit- förluster, individuellt värderade	Kredit- förluster, gruppvis vär- derade	Återföring av avsättningar	Återföringar av tidigare konstaterade kredit- förluster	Bortskrivna låne- fordringar	Summa i resultat- räkning
Kreditförluster, netto						
Utlåning till centralbanker och kreditinstitut	6	-3	-	0	-	3
Utlåning till allmänheten	-53	36	82	8	-106	-33
Garantier och övriga poster utanför balansräkningen	-9	5	32	0	-10	18
Övrigt	-	-	-	-	-	-
Summa	-56	38	114	8	-116	-12
Nedskrivning av övriga finansiella tillgångar						
Kreditförluster, netto, från utlåning klassificerade till verkligt värde via fonden för verkligt värde	-	0	-	-	-	0
Nedskrivning på aktier och andelar i koncernföretag och intresseföretag	-	-	-	-	-21	-21
Summa	-	0	-	-	-21	-21

1) Nordea Bank Abp:s räkenskapsperiod startade den 21 september 2017, dock utan affärsverksamhet fram till 1 oktober 2018.

M14. Skatter

Skattekostnad

Mn euro	Jan–dec 2019	Okt–dec 2018 ¹
Aktuell skatt	-614	-134
Uppskjuten skatt	489	-77
Summa	-125	-211

Skatten på rörelseresultat skiljer sig på följande sätt från det teoretiska belopp som kan beräknas med hjälp av skattesatsen i Finland.

Mn euro	Jan–dec 2019	Okt–dec 2018 ¹
Resultat före skatt	1 563	1 344
Skatt beräknad med en skattesats om 20,0 procent	-313	-269
Effekt av andra skattesatser i övriga länder	-22	-27
Ej skattepliktiga intäkter	301	94
Ej skattemässigt avdragsgilla kostnader	-65	7
Skatter relaterade till tidigare perioder	-10	-11
Utnyttjande och etablering av oredovisade skattefordringar	-58	0
Påverkan av skillnader i skattebas mellan skattejurisdiktioner	49	0
Övrigt	-7	-5
Skattekostnad	-125	-211
Genomsnittlig effektiv skattesats	8 %	16 %

1) Nordea Bank Abp:s räkenskapsperiod startade den 21 september 2017, dock utan affärsverksamhet fram till 1 oktober 2018

Uppskjuten skatt

Mn euro	Uppskjutna skattefordringar		Uppskjutna skatteskulder	
	31 dec 2019	31 dec 2018	31 dec 2019	31 dec 2018
Uppskjuten skatt relaterad till:				
Skattemässiga underskott	105	90	-	-
Utlåning till allmänheten	57	20	12	-
Derivatinstrument	125	-2	14	319
Materiella tillgångar	9	7	8	8
Immateriella tillgångar	-	-	69	40
Säkring av nettoinvesteringar i utländska dotter- bolag	-	-	-	1
Pensionstillgångar/ förpliktelser	119	32	40	25
Skulder/ avsättningar	146	63	-	-
Avräkningsbar utländsk skatt	225	101	193	-
Övrigt	2	1	13	12
Kvittning av uppskjutna skattefordringar och skulder	-335	-182	-335	-182
Summa²	453	130	14	223

2) Uppskjutna skattefordringar bokade via fonden för verkligt värde uppgår till 75 mn euro (51 mn euro). Uppskjutna skatteskulder bokade via fonden för verkligt värde uppgår till 36 mn euro (57 mn euro).

M15. Skuldebrev belåningsbara i centralbanker

Mn euro	31 dec 2019	31 dec 2018
Statsskuldsförbindelser	17 305	16 719
Övrigt	43 913	55 958
Summa	61 218	72 677

M16. Utlåning till kreditinstitut

Mn euro	Redovisat värde		Betalbara vid anfordran		Övriga	
	31 dec 2019	31 dec 2018	31 dec 2019	31 dec 2018	31 dec 2019	31 dec 2018
Centralbanker	9 159	7 272	4 826	2 429	4 333	4 843
Kreditinstitut	71 802	57 500	1 336	1 759	70 466	55 741
Summa	80 961	64 772	6 162	4 188	74 799	60 584

M17. Utlåning och osäkra lånefordringar

Mn euro	31 dec 2019	31 dec 2018
Utlåning värderad till verkligt värde via resultaträkningen	29 500	24 486
Utlåning värderad till upplupet anskaffningsvärde som inte är osäkra (kategori 1 och 2)	193 725	192 646
Osäkra lånefordringar (kategori 3)	3 734	3 889
- varav reglerade	2 108	1 977
- varav oreglerade	1 626	1 912
Utlåning före reserver	226 959	221 021
- varav centralbanker	9 159	7 272
- varav kreditinstitut	71 816	57 515
Reserver för osäkra lånefordringar (kategori 3)	-1 505	-1 469
- varav reglerade	-766	-657
- varav oreglerade	-739	-812
Reserver för utlåning som inte är osäker (kategori 1 och 2)	-416	-361
Reserver	-1 921	-1 830
- varav centralbanker	0	0
- varav kreditinstitut	-14	-15
Utlåning , redovisat värde	225 038	219 191

Reserver och avsättningar

Mn euro	Kreditinstitut		Allmänheten		Summa	
	31 dec 2019	31 dec 2018	31 dec 2019	31 dec 2018	31 dec 2019	31 dec 2018
Reserver för poster i balansräkningen	-14	-15	-1 907	-1 815	-1 921	-1 830
Avsättningar för poster utanför balansräkningen ¹	-	-	-208	-201	-208	-201
Summa reserver och avsättningar	-14	-15	-2 115	-2 016	-2 129	-2 031

1) Inkluderade i not M34 Avsättningar som "Garantier".

M17. Utlåning och osäkra lånefordringar, forts.

Nyckeltal¹

Mn euro	31 dec 2019	31 dec 2018
Andel osäkra lånefordringar (kategori 3), brutto, punkter	189	198
Andel osäkra lånefordringar (kategori 3), netto, punkter	113	123
Total reserveringsgrad (kategori 1, 2 och 3), punkter	97	93
Reserver i relation till osäkra lånefordringar (kategori 3), %	40	38
Kollektiva reserveringar i relation till utlåning i kategori 1 och 2, punkter	21	19

1) För definitioner, se "Ordlista" i Förvaltningsberättelsen.

Utlåning till allmänheten

Mn euro	31 dec 2019	31 dec 2018
Betalbara vid anfordran	7 531	8 105
Övriga	136 546	146 314
Summa	144 077	154 419
- varav efterställda skulder	1 266	1 106

31 dec 2019, mn euro	Lån före reserver	Reserver	Lån till redovisat värde
Icke-finansiella företag	16 483	-259	16 224
Finansiella företag (inkl. försäkringsföretag)	1 247	-1	1 246
Offentlig sektor	1 038	-1	1 037
Hushåll	10 684	-39	10 645
Hushållens ideella organisationer	299	-2	297
Utlandet	116 233	-1 605	114 628
Summa	145 984	-1 907	144 077

31 dec 2018, mn euro	Lån före reserver	Reserver	Lån till redovisat värde
Icke-finansiella företag	16 227	-258	15 969
Finansiella företag (inkl. försäkringsföretag)	782	-1	781
Offentlig sektor	591	-	591
Hushåll	13 383	-68	13 315
Hushållens ideella organisationer	321	-2	319
Utlandet	124 930	-1 486	123 444
Summa	156 235	-1 815	154 419

M18. Räntebärande värdepapper

Denna not innehåller både specifiering av balansräkningsposterna "Räntebärande värdepapper" och "Skuldbrev belåningsbara i centralbanker".

Mn euro	Redovisat värde	
	31 dec 2019	31 dec 2018
Räntebärande värdepapper, emitterade av offentliga organ	14 589	16 054
- varav värderade till verkligt värde via resultaträkningen	13 024	15 621
- varav för handel	2 812	2 765
Räntebärande värdepapper, emitterade av offentliga organ värderade till verkligt värde via fonden för verkligt värde ²	1 565	432
Räntebärande värdepapper, emitterade av andra låntagare	51 324	58 513
- varav värderade till verkligt värde via resultaträkningen	23 938	26 583
- varav för handel	12 581	12 618
Räntebärande värdepapper, emitterade av andra låntagare, värderade till verkligt värde via fonden för verkligt värde	27 147	31 680
Räntebärande värdepapper, emitterade av andra låntagare värderade till upplupet anskaffningsvärde via resultaträkningen ¹	238	250
Summa	65 913	74 567
-varav noterade	20 151	27 923
-varav onoterade	45 762	46 644
-varav skuldbrev belåningsbara i centralbanker	61 218	72 677
-varav efterställda fordringar	207	296

1) Räntebärande värdepapper, värderad till upplupet anskaffningsvärde, som inte är osäkra (kategori 1) 238 mn euro (250 mn euro).

2) Räntebärande värdepapper, värderad till verkligt värde via fonden för verkligt värde, som inte är osäkra (kategori 1) 23 302 mn euro (31 572 mn euro) och reserver 1 mn euro (2 mn euro).

M19. Aktier och andelar

31 dec 2019, mn euro	Noterade	Onoterade	Redovisat värde
Aktier	4 318	1 172	5 490
- varav värderade till verkligt värde via resultaträkningen	4 318	1 172	5 490
- varav för handel	2 394	-	2 394
Summa	4 318	1 172	5 490
- varav under värdepapperslån	-	-	166
- varav i kreditinstitut	-	-	181

31 dec 2018, mn euro	Noterade	Onoterade	Redovisat värde
Aktier	4 034	779	4 813
- varav värderade till verkligt värde via resultaträkningen	4 034	779	4 813
- varav för handel	2 402	-	2 402
Summa	4 034	779	4 813
- varav under värdepapperslån	-	-	-
- varav i kreditinstitut	-	-	177

Inlånade aktier 1 522 mn euro (2 258 mn euro) redovisas ej i balansräkningen och ingår därmed inte i siffrorna.

M20. Aktier och andelar intresseföretag och joint ventures

31 dec 2019, mn euro		31 dec 2018, mn euro ¹	
Anskaffningsvärde vid årets början	1 049	Anskaffningsvärde	–
Årets inköp/kapitaltillskott	26	Genom fusion	1 041
Årets försäljningar	–979	Årets inköp/kapitaltillskott	12
Omräkningsdifferenser	0	Årets försäljningar	–1
Nedskrivning under året	–9	Omräkningsdifferenser	–2
Anskaffningsvärde vid årets slut	87	Omklassificeringar	–1
- varav noterade aktier	–	Anskaffningsvärde vid årets slut	1 049
- varav i kreditinstitut	42	-varav noterade aktier	–
		-varav i kreditinstitut	48

1) Nordea Bank Abp:s räkenskapsperiod startade den 21 september 2017, dock utan affärsverksamhet fram till 1 oktober 2018.

Intresseföretag

	Organisationsnummer	Säte	Redovisat värde		Aktieinnehav, %
			2019, mn euro	2018, mn euro	
Eksportfinans ASA	816521432	Oslo	42	42	23
Eiendomsverdi AS	881971682	Oslo	12	12	25
Suomen Luotto-osuuskunta	0201646-0	Helsingfors	3	3	27
LR Realkredit A/S	26045304	Köpenhamn	–	6	–
Automatia Pankkiautomaatit Oy	0974651-1	Helsingfors	5	5	33
Bankomat AB	556817-9716	Stockholm	6	6	20
Mondido Payments AB	556960-7129	Stockholm	4	–	14
P27 Nordic Payments Platform AB	559198-9610	Stockholm	11	–	17
Nordic KYC Utility AB	559210-0779	Stockholm	2	–	17
Subaio Aps	37766585	Aalborg	2	–	25
Övriga			0	2	
Summa			87	76	

Joint ventures

	Organisationsnummer	Säte	Redovisat värde		Aktieinnehav, %
			2019, mn euro	2018, mn euro	
Luminor Group AB	559072-8316	Stockholm	–	973	–

M21. Aktier och andelar i koncernföretag

Mn euro	31 dec 2019	31 dec 2018 ¹
Anskaffningsvärde vid årets början	13 425	–
Genom fusion	–	13 544
Årets inköp/kapitaltillskott under året ²	2 190	–
Omvärdering vid säkringsredovisning	69	–96
Årets försäljningar	–236	–29
Omklassificeringar	–218	7
Anskaffningsvärde vid årets slut	15 230	13 425
Akkumulerade nedskrivningar vid årets början	–1 250	–
Genom fusion	–	–1 229
Omklassificeringar	218	–
Nedskrivningar under året	–8	–21
Akkumulerade nedskrivningar vid årets slut	–1 040	–1 250
Summa	–14 190	12 175
- varav noterade aktier	–	–
- varav kreditinstitut	9 369	8 630

1) Nordea Bank Abp:s räkenskapsperiod startade den 21 september 2017, dock utan affärsverksamhet fram till 1 oktober 2018.

2) Innefattar anskaffning av Gjensidige Bank ASA, förändring av ägarskap i Nordea samt kapitaltillskott. För mer information gällande anskaffning av Gjensidige Bank ASA, se Förvaltningsberättelsen.

M21. Aktier och andelar i koncernföretag, forts.

Specifikation

Denna specifikation omfattar alla direktägda koncernföretag samt större koncernföretag till dessa.

	Organisationsnummer	Säte	Antal aktier	Redovisat värde 31 dec 2019 mn euro	Redovisat värde 31 dec 2018 mn euro	Ägarandel %	Röstandel %
Nordea Kredit RealKreditaktieselskab	15134275	Köpenhamn	17 172 500	2 950	2 946	100,0	100,0
Nordea Hypotek AB (publ)	556091-5448	Stockholm	100 000	2 293	2 305	100,0	100,0
Nordea Eiendomskreditt AS	971227222	Oslo	15 336 269	1 809	1 232	100,0	100,0
Fionia Asset Company A/S	31934745	Köpenhamn	148 742 586	1 185	1 184	100,0	100,0
Nordea Finans Finland Ab	0112305-3	Helsingfors	1 000 000	1 067	1 066	100,0	100,0
Nordic Baltic AB	559220-4688	Stockholm	1 000	1 001	–	100,0	100,0
Nordea Hypoteksbank Abp	2743219-6	Helsingfors	257 700 000	731	731	100,0	100,0
Nordea Life Holding AB	556742-3305	Stockholm	1 000	720	719	100,0	100,0
Gjensidige Bank ASA	990323429	Oslo	876 000	406	–	100,0	100,0
LLC Promyshlennaya Kompaniya Vestkon ¹	1027700034185	Moskva	4 601 942 680	317	311	100,0	100,0
Nordea Bank S.A. ²	B-14157	Luxembourg	–	–	237	–	–
Nordea Finans Norge AS	924507500	Oslo	63 000	686	424	100,0	100,0
Nordea Funds Ab	1737785-9	Helsingfors	3 350	385	385	100,0	100,0
Nordea Asset Management Holding AB	559104-3301	Stockholm	500	243	234	100,0	100,0
Nordea Finans Danmark A/S	89805910	Høje Taastrup	20 006	188	188	100,0	100,0
Nordea Finans Sverige AB (publ)	556021-1475	Stockholm	1 000 000	114	113	100,0	100,0
Nordea Essendropsgate Eiendomsforvaltning AS	986610472	Oslo	7 500	38	39	100,0	100,0
Nordea Markets Holding Company INC	36-468-1723	New York	1 000	22	20	100,0	100,0
Nordic Baltic Holding (NBH) AB	556592-7950	Stockholm	1 000	20	21	100,0	100,0
Privatmegleren	986386661	Oslo	12 000 000	10	10	100,0	100,0
Tomteutvikling Norge AS	999222862	Oslo	300	2	2	100,0	100,0
Danbolig A/S	13186502	Köpenhamn	1	0	0	100,0	100,0
Structured Finance Servicer A/S	24606910	Köpenhamn	2	1	1	100,0	100,0
Nordea Hästen Fastighetsförvaltning AB	556653-6800	Stockholm	1 000	0	0	100,0	100,0
Nordea Putten Fastighetsförvaltning AB	556653-5257	Stockholm	1 000	0	0	100,0	100,0
Nordea do Brasil Representações Ltda	51.696.268/0001-40	São Paulo	116 215	0	0	100,0	100,0
First Card AS	963215371	Oslo	200	0	0	100,0	100,0
Bohemian Wrappsody AB	556847-8399	Stockholm	14 658 539	2	7	47,9	55,4
Tordarius AB ³	559107-6871	Stockholm	100	–	0	–	–
Nordea Vallila Fastighets Förvaltning Ab	1880368-8	Helsingfors	1 000	0	0	100,0	100,0
Summa				14 190	12 175		

1) Kombinerat ägarskap, Nordea Bank AB direkt (7,2 %) och indirekt (92,8 %) genom Join Stock Company Nordea Bank.

2) Bolaget i likvidation och inte längre klassificerat som koncernföretag.

3) Bolaget såldes 2019.

M22. Derivatinstrument och säkringsredovisning

Nordea använder derivatinstrument i handels- och riskhanterings- syfte. Nordea kan ta positioner med förväntning om att göra en vinst på gynnsamma förändringar i aktie- eller valutakurser, räntor eller index. Handelsportföljen hanteras som handelsrisk i riskhanterings- syfte. Derivatinstrument som innehåller i riskhanterings- syfte innefattar dels säkringar som uppfyller kriterierna för säkringsredovisning, dels så kallade ekonomiska säkringar, som inte uppfyller kriterierna för säkringsredovisning. Tabellen nedan visar derivatinstrumentens verkliga värde och nominella belopp. De nominella beloppen anger utestående transaktionsvolym vid årets slut och ger inte någon indikation om vare sig marknadsrisk eller kreditrisk.

31 dec 2019, mn euro	Verkligt värde		Summa nom. belopp
	Positivt	Negativt	
Derivat som inte används för säkringsredovisning	37 213	42 956	6 723 544
Säkring av verkligt värde ¹	1 139	235	88 880
Kassaflödessäkringar ¹	1 019	120	22 253
Summa derivatinstrument	39 371	43 311	6 834 677

31 dec 2018, mn euro	Verkligt värde		Summa nom. belopp
	Positivt	Negativt	
Derivat som inte används för säkringsredovisning	35 146	40 008	6 743 740
Säkring av verkligt värde ¹	947	259	91 096
Kassaflödessäkringar ¹	1 128	324	18 433
Summa derivatinstrument	37 221	40 591	6 853 269

1) En del valutaränteswappar (CIRS) och ränteswappar (IRS) är uppdelade på säkring av verkligt värde samt kassaflödessäkringar och det nominella värdet är då inkluderat i båda raderna. Det totala nominella värdet på valutaränteswappar uppgår per 31 december 2019 till 22 656 mn euro.

Derivat som inte används för säkringsredovisning

	Verkligt värde		Summa nom. belopp
31 dec 2019, mn euro	Positivt	Negativt	
Räntederivat			
Ränteswappar	20 270	21 409	3 673 059
FRAs	7	17	1 352 921
Terminer	21	21	128 115
Optioner	5 484	6 069	405 963
Övriga	–	–	–
Summa	25 782	27 516	5 560 058
- varav interna transaktioner	258	1 088	107 383
Aktiederivat			
Aktieswappar	68	93	6 399
Terminer	1	2	725
Optioner	221	459	10 325
Summa	290	554	17 449
- varav interna transaktioner	0	–	–
Valutaderivat			
Valuta- och ränteswappar	5 757	8 216	420 943
Valutaterminer	4 272	5 518	561 716
Optioner	96	106	16 939
Summa	10 125	13 840	999 598
- varav interna transaktioner	15	186	2 778
Övriga derivat			
Kreditderivat (CDS)	1 011	1 026	140 992
Råvaruderivat	0	0	5 284
Övriga derivat	5	20	163
Summa	1 016	1 046	146 439
- varav interna transaktioner	–	–	–
Summa derivat som inte används för säkringsredovisning	37 213	42 956	6 723 544
- varav interna transaktioner	273	1 274	110 161

	Verkligt värde		Summa nom. belopp
31 dec 2018, mn euro	Positivt	Negativt	
Räntederivat			
Ränteswappar	17 633	18 573	3 958 802
FRAs	26	8	1 036 172
Terminer	19	29	144 285
Optioner	5 341	6 042	384 585
Övriga	0	7	5 724
Summa	23 019	24 659	5 529 568
- varav interna transaktioner	138	991	102 292
Aktiederivat			
Aktieswappar	192	138	10 886
Terminer	4	2	1 255
Optioner	303	638	15 273
Summa	499	778	27 414
- varav interna transaktioner	–	–	–
Valutaderivat			
Valuta- och ränteswappar	6 156	9 414	410 046
Valutaterminer	4 817	4 284	625 256
Optioner	108	116	19 879
Summa	11 081	13 814	1 055 181
- varav interna transaktioner	133	143	4 067
Övriga derivat			
Kreditderivat (CDS)	537	755	130 921
Råvaruderivat	0	0	92
Övriga derivat	10	2	564
Summa	547	757	131 577
- varav interna transaktioner	–	–	–
Summa derivat som inte används för säkringsredovisning	35 146	40 008	6 743 740
- varav interna transaktioner	271	1 134	106 359

M22. Derivatinstrument och säkringsredovisning, forts.

Riskhantering

Nordea hanterar marknadsrisk i enlighet med de styrdokument och den strategi för riskhantering som beskrivs i marknadsavsnittet i not M2 "Risk- och likviditetshantering".

Nordea klassificerar sin exponering för marknadsrisk som antingen handelsportfölj (handelslagret) eller icke-handelsportfölj (övrig verksamhet), och dessa hanteras separat.

Handelslagret utgörs av alla finansiella instrument som Nordea innehar i handelssyfte eller i syfte att risksäkra instrument som innehas i handelssyfte. Instrument som innehas "i handelssyfte" är de som innehas kortfristig för senare försäljning eller där avsikten är att dra fördel av faktiska eller förväntade kortsiktiga skillnader i köp- och säljkurser, eller av andra kurs- eller ränteförändringar.

Övrig verksamhet innefattar alla innehav utanför handelslagret. Alla säkringar som uppfyller kriterierna för säkringsredovisning utförs inom övrig verksamhet. Säkringsinstrumenten och de säkrade riskerna beskrivs närmare nedan, per risk och säkringsförhållande.

Ränterisk

Nordeas huvudsakliga affärsmodell går ut på att använda bankens inlåning till att erbjuda sina kunder lån och andra finansieringsprodukter och skuldinstrument. Ränterisk är den inverkan som ränteförändringar kan få på Nordeas marginaler, resultat och eget kapital. Ränterisk uppstår genom bristande överensstämmelse i räntor på räntebärande skulder respektive tillgångar, såsom inlåning, emitterade skuldinstrument, värdepapper och lån.

Som en del i Nordeas riskhanteringsstrategi har styrelsen fastställt limiter gällande räntekänslighet och ränteskillnader inom övrig verksamhet. Dessa limiter överensstämmer med Nordeas risktolerans, och Nordea anpassar sina mål med säkringsredovisningen för att hålla exponeringarna inom dessa limiter. Nordea har som policy att övervaka positioner på daglig basis.

För säkringsförhållanden gällande ränterisken är den säkrade posten referensräntan. Säkringskvoten är 1:1 och uppnås genom att matcha derivatinstrumentens nominella belopp med kapitalbeloppet i den säkrande posten.

Referensräntan fastställs som förändringen i nuvärdet av det framtida kassaflödet, beräknad med hjälp av referensräntans diskonteringskurvor. Referensräntan kan identifieras separat och värderas på ett tillförlitligt sätt, och den utgör normalt den största delen av förändringen i verkligt värde eller kassaflöde.

Säkring av verkligt värde

För att minska eller eliminera förändringar i verkligt värde på finansiella tillgångar och skulder till följd av ränteförändringar tillämpar Nordea säkring av verkligt värde enligt beskrivningen i not M1, avsnitt 9. Nordea använder ränteswappar med betalning av fast och erhållande av rörlig ränta för att säkra sina skuldinstrument och lån som löper med fast ränta, och ränteswappar med betalning av rörlig och erhållande av fast ränta för att säkra sina skulder som löper med fast ränta.

Det finns ett ekonomiskt förhållande mellan den säkrade posten och säkringsinstrumentet eftersom villkoren i säkringsinstrumenten är desamma som villkoren för den hedgade posten (det vill säga nominellt belopp, löptid och justeringsdagar).

Tabellen nedan visar ackumulerade justeringar av verkligt värde från fortlöpande säkringsförhållanden, oavsett om det under året har skett någon förändring av säkringens klassificering eller inte.

Säkrade poster

Mn euro	Ränterisk	
	31 dec 2019	31 dec 2018
Säkring av verkligt värde		
Redovisat värde för säkrade tillgångar ¹	31 248	29 422
- varav ackumulerade justeringar av säkring av verkligt värde ³	70	72
Redovisat värde för säkrade skulder ²	61 624	38 819
- varav ackumulerade justeringar av säkring av verkligt värde ³	1 140	536

1) Presenteras i balansräkningen under posterna Tillgodohavanden hos centralbanker, Skuldbrev belåningsbara i centralbanker, Utlåning till kreditinstitut, Utlåning till allmänheten, Räntebärande värdepapper och Förändringar av verkligt värde för räntesäkrade poster i säkringsportföljer.

2) Presenteras i balansräkningen under posterna Skulder till kreditinstitut och centralbanker, In- och upplåning från allmänheten, Emitterade värdepapper och Förändringar av verkligt värde för räntesäkrade poster i säkringsportföljer.

3) Varav allt är hänförligt till pågående säkringsportföljer avseende ränterisk.

Tabellen nedan innehåller upplysningar om vilka säkringsinstrument som ingår i balansposten Derivatinstrument:

Säkringsinstrument

	Verkligt värde		Summa nom. belopp
31 dec 2019, mn euro	Positivt	Negativt	
Säkring av verkligt värde			
Ränterisk	1 139	235	88 880
- varav interna transaktioner	7	48	3 544

	Verkligt värde		Summa nom. belopp
31 dec 2018, mn euro	Positivt	Negativt	
Säkring av verkligt värde			
Ränterisk	947	259	91 096
- varav interna transaktioner	14	10	1 132

Tabellen nedan visar förändringarna i verkligt värde för säkrade poster och förändringarna i verkligt värde för säkringsinstrumenten som används för redovisning av säkringsineffektivitet. Dessa förändringar redovisas i resultaträkningen under posten "Nettoresultat av säkringsredovisning".

Säkringens ineffektivitet

Mn euro	Ränterisk	
	2019	2018
Säkring av verkligt värde		
Förändringar i verkligt värde för säkringsinstrument	595	71
Förändringar i verkligt värde för säkrade poster som används för redovisning av säkringsineffektivitet	-580	-78
Säkringsineffektivitet redovisad i resultaträkningen ¹	15	-7

1) Redovisat under posten Nettoresultat av säkringsredovisning.

M22. Derivatinstrument och säkringsredovisning, forts.

Kassaflödessäkringar

I Nordeas kassaflödessäkringar avser risksäkringen variationen i framtida räntebetalningar till följd av förändringar i marknadsräntorna. För att minska eller eliminera variationen i framtida räntebetalningar använder Nordea huvudsakligen ränteswappar och valutaränteswappar som säkringsinstrument i enlighet med Nordeas policyer och riskhanteringsstrategi.

Det finns ett ekonomiskt förhållande mellan den säkrade posten och säkringsinstrumentet eftersom villkoren i säkringsinstrumenten är densamma som villkoren för framtida kassaflöden (det vill säga nominellt belopp och förväntad justeringsdag).

Tabellen nedan innehåller uppgifter om säkringsinstrumenten liksom om utfallet från de kassaflödessäkringar som avser ränterisk, inklusive säkringsinstrumentens nominella och redovisade belopp samt de förändringar i verkligt värde som används för beräkning av säkringsineffektivitet, med uppgift om effektiv och ineffektiv del:

Säkringsinstrument

	Verkligt värde		Summa nom. belopp
	Positivt	Negativt	
31 dec 2019, mn euro			
Kassaflödessäkringar			
Ränterisk	304	0	10 767
- varav interna transaktioner	–	–	–
	Verkligt värde		Summa nom. belopp
	Positivt	Negativt	
31 dec 2018, mn euro			
Kassaflödessäkringar			
Ränterisk	10	2	190
- varav interna transaktioner	–	–	–

Tabellen nedan visar justeringar av verkligt värde från fortlöpande säkringsförhållanden, oavsett om det under året har skett någon förändring av säkringens klassificering eller inte.

Säkringens ineffektivitet

Mn euro	Ränterisk	
	2019	2018
Kassaflödessäkringar		
Förändringar i verkligt värde för säkringsinstrument	–	1
Förändringar i verkligt värde för säkrade poster som används för redovisning av säkringsineffektivitet	–	–1
Säkringsineffektivitet redovisad i resultaträkningen ^{1 2}	–	0
Vinster/förluster från säkringar som redovisats via fonden för verkligt värde	–	1

1) Redovisat under posten Nettoresultat av poster till verkligt värde som redovisats via övrigt totalresultat.

2) Vid uppgift om säkringens ineffektivitet, har värderingsjusteringar (CVA, DVA och FVA) inte beaktats.

Reserv för kassaflödessäkring

Mn euro	Ränterisk	
	2019	2018 ¹
Balans 1 jan	1	–
Genom fusion	–	1
Kassaflödessäkringar:		
- Värdeförändringar under året	–	1
- Skatt på värdeförändringar under året	–	0
- Omklassificerat till resultaträkningen under året	–1	–1
- Skatt på omklassificerat till resultaträkningen under året	0	0
Fonder för verkligt värde	–1	0
Totalt via reserv för kassaflödessäkringar	–1	0
Balans 31 dec	0	1
-varav fortlöpande säkringar för vilka säkringsredovisning tillämpas	0	0
-varav säkringsförhållanden för vilka säkringsredovisning inte längre tillämpas	–	0

1) Nordea Bank Abp:s räkenskapsperiod startade den 21 september 2017, dock utan affärsverksamhet fram till 1 oktober 2018.

Löptidsprofilen för Nordea Bank Abp:s säkringsinstrument som används för att säkra ränterisk (både säkring av verkligt värde och kassaflödessäkring) följer nedan:

Löptidsprofil för nominella belopp i säkringsinstrument

31 dec 2019, mn euro	Betalbara vid anfordran	Högst 3 månader	3–12 månader	1–5 år	Över 5 år	Summa
Instrument för säkring av ränterisk	–	3 976	13 199	47 620	25 396	90 191
Summa	–	3 976	13 199	47 620	25 396	90 191
31 dec 2018, mn euro	Betalbara vid anfordran	Högst 3 månader	3–12 månader	1–5 år	Över 5 år	Summa
Instrument för säkring av ränterisk	–	1 691	10 894	59 491	16 590	88 666
Summa	–	1 691	10 894	59 491	16 590	88 666

Genomsnittlig ränta för instrument som säkrar ränterisk

Den genomsnittliga räntan för det fasta benet av instrument som säkrar ränterisk är 0,92 % per december 2019.

M22. Derivatinstrument och säkringsredovisning, forts.

Valutarisk

Valutarisk är risken att värdet på ett finansiellt instrument varierar till följd av valutakursförändringar. Valutarisken från handel begränsas med hjälp av en VaR-limit, medan valutarisken från strukturella exponeringar, enligt beskrivningen nedan, begränsas med hjälp av en förlustlimit för valutakursrörelsernas effekt på kärnprimärkapitalrelationen i ett allvarligt men ändå möjligt stressscenario.

Nordeas utlåning och upplåning kan vara uttryckt i låntagarens eller investerarens valuta. Upplåning, placeringar och utlåning görs inte alltid i samma valuta, vilket medför en valutarisk för Nordea. Skillnader i exponering mot enskilda valutor som finns mellan olika transaktioner matchas huvudsakligen genom att ingå valutaränteswappar. Valutakomponenten hanteras som en kassaflödessäkring av valutarisk och räntekomponenten som en verkligt värde-säkring av ränterisk.

Dessutom är Nordea exponerat för strukturell valutarisk genom sina utländska verksamheter som har en annan funktionell valuta än Nordeas rapporteringsvaluta euro (det vill säga omräkningsrisk). Avistakursrörelser får Nordeas redovisade nettoinvesteringar i utländska verksamheter att förändras och kärnprimärkapitalrelationen att variera på grund av bristande valutaöverensstämmelse mellan eget kapital och riskexponeringsbelopp (REA). Nordea tillämpar säkringsredovisning vid säkring av sina investeringar i fullt konsoliderade utländska verksamheter som har en annan funktionell valuta än euro.

För säkringsförhållanden gällande valutarisk är den säkrade posten valutakomponenten. Säkringskvoten är 1:1 och uppnås genom att matcha derivatinstrumentens nominella belopp mot kapitalbeloppet i den säkrade posten.

Valutakomponenten fastställs som förändringen i nuvärdet av det framtida kassaflödet, beräknad med hjälp av valutakurvor. Valutakomponenten kan identifieras separat och värderas på ett tillförlitligt sätt, och den utgör normalt den största delen av förändringen i verkligt värde eller kassaflöde.

Säkring av kassaflöden

Tabellerna nedan innehåller upplysningar om säkringsinstrumenten liksom om utfallet från de säkringar av kassaflöden som avser valutarisk, inklusive säkringsinstrumentens nominella och redovisade belopp samt de förändringar i verkligt värde som används för beräkning av säkringsineffektivitet, med uppgift om effektiv och ineffektiv del.

Säkringsinstrument

	Verkligt värde		Summa nom. belopp
31 dec 2019, mn euro	Positivt	Negativt	
Kassaflödessäkringar			
Valutarisk	715	120	11 486
Summa derivat som används för säkringsredovisning	715	120	11 486
- varav interna transaktioner	–	–	–
	Verkligt värde		Summa nom. belopp
31 dec 2018, mn euro	Positivt	Negativt	
Kassaflödessäkringar			
Valutarisk	1 118	322	18 243
Summa derivat som används för säkringsredovisning	1 118	322	18 243
- varav interna transaktioner	–	–	–

Tabellen nedan visar ackumulerade justeringar av verkligt värde från fortlöpande säkringsförhållanden, oavsett om det under året har skett någon förändring av säkringens klassificering eller inte.

Säkringsineffektivitet

Mn euro	Valutarisk	
	2019	2018
Kassaflödessäkringar		
Förändringar i verkligt värde för säkringsinstrument	-26	549
Förändringar i verkligt värde för säkrade poster som används för redovisning av säkringsineffektivitet	26	-549
Säkringsineffektivitet redovisad i resultaträkningen ^{1 2}	0	-
Vinster/förluster från säkringar som redovisats via fonden för verkligt värde	-26	549

1) Redovisat under posten Nettoresultat av poster till verkligt värde som redovisats via övrigt totalresultat.

2) När upplysning lämnas om säkringsineffektivitet har inte värderingsjusteringarna CVA, DVA and FVA beaktats.

Reserv för kassaflödessäkring

Mn euro	Valutarisk	
	2019	2018 ¹
Balans 1 jan	-9	-
Justering av öppningsbalans	-	-
Kassaflödessäkringar:		
Värdeförändringar under perioden	-26	549
Skatt på värdeförändringar under året	6	-130
Omklassificerat till resultaträkningen under året	-9	-523
Skatt på omklassificerat till resultaträkningen under året	2	124
Fonden för verkligt värde	-27	20
Totalt via reserv för kassaflödessäkringar	-27	20
Balans 31 dec	-36	-9
- varav fortlöpande säkringar för vilka säkringsredovisning tillämpas	-36	-9
- varav säkringsförhållanden för vilka säkringsredovisning inte längre tillämpas	-	-

1) Nordea Bank Abp:s räkenskapsperiod startade den 21 september 2017, dock utan affärsverksamhet fram till 1 oktober 2018.

M22. Derivatinstrument och säkringsredovisning, forts.

Löptidsprofil för nominella belopp i säkringsinstrument

31 dec 2019, mn euro	Betalbara vid anfordran	Högst 3 månader	3–12 månader	1–5 år	Över 5 år	Summa
Instrument för säkring av valutarisk	–	108	4 478	13 115	3 243	20 944
Summa	–	108	4 478	13 115	3 243	20 944

31 dec 2018, mn euro	Betalbara vid anfordran	Högst 3 månader	3–12 månader	1–5 år	Över 5 år	Summa
Instrument för säkring av valutarisk	–	1 987	3 296	12 911	2 669	20 863
Summa	–	1 987	3 296	12 911	2 669	20 863

Genomsnittliga kurser för instrumentet som säkrar valutarisk

De genomsnittliga framtida valutaväxlingskurserna för instrument som säkrar valutarisk per 31 december 2019 framgår av tabellen nedan.

31 Dec 2019, EUR	NOK	SEK	USD	RUB
Instrument hedging foreign exchange risk	10,08	10,68	1,10	71,53

IBOR-reformen

IBOR-reformen är en global reform av interbankräntorna (IBOR), med stora konsekvenser för finanssektorn. Den kommer att påverka en mängd olika finansiella tjänster och därmed även individer, företag och institut. Reformen kommer att påverka produkter, marknadslikviditet, riskhantering, data- och IT-infrastruktur samt finansiella rapporter. Interbankräntor används i många olika finansiella instrument, bland annat lån, hypotekslån, obligationer, handelsprodukter och derivatkontrakt.

Enligt nuvarande förväntningar kommer vissa interbankräntor att ersättas, medan andra kan finnas kvar men enligt nya metoder. Det är i dagsläget osäkert när och hur övergången ska göras för de olika interbankräntorna, och huruvida vissa befintliga interbankräntor ska finnas kvar eller inte. EONIA (för EUR) och LIBOR för exempelvis USD, GBP och CHF kommer inte längre att finnas efter 2021, medan EURIBOR och de nordiska interbankräntorna i dagsläget förväntas publiceras även efter 2021, i ett nytt format. Osäkerheten förväntas bestå tills berörda kontraktstyper har gått över till nya interbankräntor.

Nordea har startat IBOR Transition Programme, som sponsras av CFO och Group Treasurer. Syftet med programmet är att förbereda och samordna koncernens arbete med att hantera de operativa effekterna och finansiella riskerna i samband med övergången från befintliga interbankräntor (IBOR) till alternativa nästan riskfria referensräntor. IBOR Transition Office ansvarar för att samordna arbetet i hela kon-

cernen inför övergången och rapporterar till en styrgrupp med representanter från högsta ledningen i affärsområden och koncernfunktioner, i syfte att säkerställa en gemensam strategi i Nordea liksom styrning och kontroll av högsta ledningen. Affärsområdena och koncernfunktionerna ansvarar för, och är de som driver, genomförandet av de förändringar som krävs för en lyckad övergång till alternativa nästan riskfria referensräntor.

Som framgår av not M1 har Nordea börjat tillämpa ändringarna i IAS 7 och IAS 39 i förtid, och använder sig av lätt-nadsreglerna i årsredovisningen. I tabellen nedan redovisas nominella belopp för de säkringsinstrument som omfattas av lätt-nadsreglerna.

Säkringingsderivat med rörligt ben

31 Dec 2019, mn euro	Summa nominellt värde
CIBOR	7 972
STIBOR	18 299
NIBOR	12 788
EURIBOR	54 831
LIBOR	16 098
Övrigt	1 146
Summa	111 134

M23. Immateriella tillgångar

Mn euro	31 dec 2019	31 dec 2018 ¹
Immateriella tillgångar		
Goodwill	125	194
Programvara	1 535	2 099
Övriga immateriella tillgångar	89	38
Summa	1 749	2 331
Förändringar av goodwill		
Anskaffningsvärde vid årets början	318	–
Genom fusioner	–	318
Omräkningsdifferenser	–2	–
Anskaffningsvärde vid årets slut	316	318
Akkumulerade avskrivningar vid årets början	–124	–
Genom fusioner	–	–107
Årets avskrivningar enligt plan	–67	–17
Akkumulerade nedskrivningar vid årets slut	–191	–124
Redovisat värde	125	194
Förändringar av programvara		
Anskaffningsvärde vid årets början	2 652	–
Genom fusioner	–	2 505
Årets inköp	422	154
Årets försäljningar/utrangeringar	–440	–1
Årets överföringar/omklassificeringar	–8	0
Omräkningsdifferenser	–18	–6
Anskaffningsvärde vid årets slut	2 608	2 652
Akkumulerade avskrivningar vid årets början	–502	–
Genom fusioner	–	–460
Årets avskrivningar enligt plan	–238	–44
Akkumulerade avskrivningar på tillgångar som sålts/utrangerats under året	198	1
Årets överföringar/omklassificeringar	1	–
Omräkningsdifferenser	7	1
Akkumulerade avskrivningar vid årets slut	–534	–502

Mn euro	31 dec 2019	31 dec 2018 ¹
Akkumulerade nedskrivningar vid årets början	–51	–
Genom fusioner	–	–26
Akkumulerade nedskrivningar på tillgångar som sålts/utrangerats under året	242	–2
Nedskrivningar under året	–720	–23
Omräkningsdifferenser	–10	–
Akkumulerade nedskrivningar vid årets slut	–539	–51
Redovisat värde	1 535	2 099
Förändringar av övriga immateriella tillgångar		
Anskaffningsvärde vid årets början	228	–
Genom fusioner	–	227
Årets inköp	81	2
Årets försäljningar/utrangeringar	–1	–
Omräkningsdifferenser	–1	–1
Anskaffningsvärde vid årets slut	307	228
Akkumulerade avskrivningar vid årets början	–189	–
Genom fusioner	–	–182
Akkumulerade nedskrivningar på tillgångar som sålts/utrangerats under året	1	–
Årets avskrivningar enligt plan	–31	–7
Omräkningsdifferenser	2	0
Akkumulerade avskrivningar vid årets slut	–217	–189
Akkumulerade nedskrivningar vid årets början	–1	–
Akkumulerade nedskrivningar på tillgångar som sålts/utrangerats under året	–	0
Nedskrivningar under året	–	–1
Akkumulerade nedskrivningar vid årets slut	–1	–1
Redovisat värde	89	38

1) Nordea Bank Abp:s räkenskapsperiod startade den 21 september 2017, dock utan affärsverksamhet fram till 1 oktober 2018

Under tredje kvartalet då koncernens nya affärsplan uppdaterades innefattande även nya finansiella mål beslöts även att en nedskrivning av IT system var nödvändig. Den förväntade nyttjandetiden av vissa IT system vara betydligt kortare än vad som tidigare antagits vilket innebär att fördelarna inte kan realiseras fullt ut. I några fall har man beslutat att stoppa utvecklingsarbetet eller användning av nya funktioner. Som följd därav har en nedskrivning om 709 mn euro redovisats i resultaträkningen i Nordea Bank Abp. Nedskrivningen redovisas under "Övrigt och avstämning" i segmentnoten M3 i Nordea Bank Abp.

M24. Fastigheter och inventarier

Mn euro	31 dec 2019	31 dec 2018 ¹
Materiella tillgångar	296	338
- varav fastigheter i eget bruk	3	2
Summa materiella tillgångar	296	338
Förändring av materiella tillgångar		
Anskaffningsvärde vid årets början	978	–
Årets inköp	45	3
Genom fusioner	0	983
Årets försäljningar/utrangeringar	–31	–4
Årets överföringar/omklassificeringar	–12	0
Omräkningsdifferenser	–3	–4
Anskaffningsvärde vid årets slut	977	978
Akkumulerade avskrivningar vid årets början	–639	–
Akkumulerade avskrivningar på tillgångar som sålts/utrangerats under året	17	5
Årets avskrivningar enligt plan	–61	–23
Genom fusioner	0	–623
Årets överföringar/omklassificeringar	10	0
Omräkningsdifferenser	2	2
Akkumulerade avskrivningar vid årets slut	–671	–639
Akkumulerade nedskrivningar vid årets början	–3	–
Akkumulerade nedskrivningar på tillgångar som sålts/utrangerats under året	–	0
Genom fusioner	–	–3
Nedskrivningar under året	–10	0
Akkumulerade nedskrivningar vid årets slut	–13	–3
Redovisat värde	293	336
Förändring av fastigheter		
Anskaffningsvärde vid årets början	3	0
Årets inköp	3	2
Genom fusioner	0	3
Årets försäljningar/utrangeringar	0	–2
Årets överföringar/omklassificeringar	–	0
Omräkningsdifferenser	0	–
Anskaffningsvärde vid årets slut	6	3
Akkumulerade avskrivningar vid årets början	–1	–
Akkumulerade avskrivningar på tillgångar som sålts/utrangerats under året	0	0
Årets avskrivningar enligt plan	–1	0
Genom fusioner	–	–1
Årets överföringar/omklassificeringar	–	0
Omräkningsdifferenser	–1	–
Akkumulerade avskrivningar vid årets slut	–3	–1
Akkumulerade nedskrivningar vid årets början	0	0
Akkumulerade nedskrivningar på tillgångar som sålts/utrangerats under året	–	–
Nedskrivningar under året	–	–
Akkumulerade avskrivningar vid årets slut	0	–
Redovisat värde fastigheter	3	2
Redovisat värde materiella tillgångar	296	338

1) Nordea Bank Abp:s räkenskapsperiod startade den 21 september 2017, dock utan affärsverksamhet fram till 1 oktober 2018.

M25. Förvaltningsfastigheter

Mn euro	31 dec 2019	31 dec 2018
Redovisat värde vid årets början	4	–
Genom fusioner	–	4
Årets inköp	1	1
Årets försäljningar	–4	–1
Justeringar till verkligt värde	1	0
Årets överföringar/omklassificeringar	–	0
Omräkningsdifferenser	0	0
Redovisat värde vid årets slut	2	4

Metoden som används vid beräkning av verkligt värde är avkastningsmetoden, baserad på interna modeller. Som ett komplement till dessa värden, har värderingar även erhållits från oberoende värderingsmän på delar av förvaltningsfastigheterna.

Ca 75 % av förvaltningsfastigheterna har värderats med hjälp av interna modeller baserade på avkastningsmetoden. De resterande 25 % av förvaltningsfastigheterna har värderats med hjälp av externa oberoende värderingsmän.

Belopp redovisade i resultaträkningen är oväsentliga.

M26. Leasing

Nordea Bank Abp som leasetagare

Framtida minimileaseavgifter för icke uppsägningsbara operationella leasingavtal uppgår till och fördelas enligt följande:

Mn euro	31 dec 2019
2020	184
2021	147
2022	121
2023	100
2024	62
Senare år	770
Summa	1 384

Framtida minimileaseavgifter för icke uppsägningsbara avtal avseende objekt som vidareuthyrts uppgår till 10 mn euro.

Mn euro	31 dec 2018
2019	186
2020	156
2021	124
2022	99
2023	80
Senare år	718
Summa	1 363

Framtida minimileaseavgifter för icke uppsägningsbara avtal avseende objekt som vidareuthyrts uppgick till 12 mn euro.

Nordea verkar i hyrda utrymmen. Dessa utrymmen kan delas in i huvudkontor, bankfilialer och övriga kontrakt. Huvudkontorskontrakten i den olika nordiska länderna har vanligtvis en fast hyresperiod på 10–25 år. Vanligtvis har dessa kontrakt antingen förlängningsoptioner eller så fortsätter de automatiskt om man inte säger upp dem separat vid slutet av hyresperioden.

Bankfilialkontrakt har vanligen antingen en fast hyresperiod på 1–10 år eller så gäller de tills vidare med en rätt att säga upp kontraktet. Uppsägningstiden är vanligen 6–24 månader. Huvudprincipen är att fastighetskontrakten inte innehåller köpoptioner. Bilkontrakten har vanligtvis en fast hyresperiod på mindre än 5 år.

M27. Övriga tillgångar

Mn euro	31 dec 2019	31 dec 2018
Betalningsförmedling	364	144
Fondlikvidfordringar	1 282	2 753
Ställda marginalsäkerheter relaterade till derivatinstrument	10 014	10 220
Övriga	1 480	2 564
Summa	13 140	15 681

M28. Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter

Mn euro	31 dec 2019	31 dec 2018
Upplupna ränteintäkter	302	222
Övriga upplupna intäkter	260	175
Förutbetalda kostnader	640	714
Summa	1 202	1 111

M29. Skulder till kreditinstitut och centralbanker

Mn euro	31 dec 2019	31 dec 2018
Centralbanker	11 409	16 456
Kreditinstitut	33 381	34 971
- Betalbara på anfordran	7 572	7 878
- Övriga	25 810	27 093
Summa	44 790	51 427

M30. In- och upplåning från allmänheten

Mn euro	Redovisat värde		Betalbara vid anfordran		Övriga	
	31 dec 2019	31 dec 2018	31 dec 2019	31 dec 2018	31 dec 2019	31 dec 2018
Inlåning ¹	172 988	166 372	149 071	144 431	23 917	21 940
Övriga skulder	2 298	4 730	–	–	2 298	4 730
Summa	175 286	171 102	149 071	144 431	26 215	26 670

1) Inlåning avseende individuellt pensionssparande (IPS) ingår också.

M31. Emitterade värdepapper

Mn euro	Böckföringsvärde		Nominellt värde	
	31 dec 2019	31 dec 2018	31 dec 2019	31 dec 2018
Bankcertifikat	22 094	29 693	21 970	29 692
Företagscertifikat	22 192	17 078	22 217	17 110
Obligationer	33 445	35 849	33 044	35 699
Övriga	39	47	39	47
Summa	77 770	82 667	77 270	82 548
- varav nedskrivningsbara skulder enligt Lag om resolution av kreditinstitut och värdepappersföretag	2 732	2 440	2 726	2 473

Definiton av obligationer fördelat enligt instrument typ

Obligationer är överlåtbara skuldebrev som normalt ges ut inom ramen för ett emissionsprogram. Löptiden för en obligation kan vara allt från ungefär en månad upp till flera år. Obligationen visar att emittenten (låntagaren) har en skuld till investeraren (långivaren). Investeraren har normalt rätt till en kontantbetalning från emittenten på förfallodagen. Under obligationens löptid görs vanligen kupongbetalningar vid fastställda tidpunkter, men en obligation kan också emitteras som en "nollkupongare" eller med andra villkor som avtalas mellan emittenten och investeraren. Obligationer brukar noteras för handel på en börs. Det finns prioriterade obligationer och efterställda obligationer. Om en emittent skulle falla, ska emittenten betala innehavare av prioriterade obligationer och fullgöra alla sina skyldigheter till övriga fordringsägare innan eventuella betalningar avseende efterställda obligationer kan göras. En obligation kan vara säkerställd eller icke säkerställd.

Bankcertifikat (CD) är överlåtbara skuldebrev som visar att emittenten har en skuld till investeraren och att investeraren har rätt till en kontantbetalning från emittenten på förfallodagen. Bankcertifikat ges inte ut inom ramen för något emissionsprogram och börsnoteras inte. Löptiden för ett bankcertifikat kan vara allt från en vecka upp till tre år eller längre. Bankcertifikat kan ges ut med eller utan kupongbetalningar. Bankcertifikat är icke säkerställda.

Företagscertifikat (CP) är överlåtbara skuldebrev som ges ut inom ramen för ett emissionsprogram. Löptiden för ett företagscertifikat kan vara från någon dag upp till ungefär ett år. Företagscertifikatet visar att emittenten har en skuld till investeraren och att investeraren har rätt till en kontantbetalning från emittenten på förfallodagen. Vanligen ges företagscertifikat ut som "nollkupongare", det vill säga utan kupongbetalningar under certifikatets löptid. Företagscertifikat brukar inte börsnoteras. Företagscertifikat är oftast icke säkerställda.

M32. Övriga skulder

Mn euro	31 dec 2019	31 dec 2018
Fondlikvidskulder	817	1 557
Sålda ej innehavda värdepapper	9 111	13 223
Betalningsförmedlingsskulder	2 362	2 312
Leverantörsskulder	71	67
Erhållna marginalsäkerheter relaterade till derivatinstrument	4 676	4 290
Övriga	1 057	–192
Summa	18 094	21 257

M33. Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter

Mn euro	31 dec 2019	31 dec 2018
Upplupna kostnadsräntor	8	6
Övriga upplupna kostnader	988	1 122
Förutbetalda intäkter	148	202
Summa	1 144	1 330

M34. Avsättningar

Mn euro	31 dec 2019	31 dec 2018
Omstruktureringskostnader	317	150
Garantier/åtaganden ¹	208	201
Övriga	120	1
- varav AML relaterade avsättningar	95	–
Summa	645	352

1) För mer information avseende garantier/åtagande se not 2.

Mn euro	Omstruktureringskostnader		Övriga	
	2019	2018	2019	2018
Vid årets början	150	–	2	–
Genom fusion	–	144	–	4
Nya avsättningar	262	24	119	–1
Utnyttjat	–100	–27	–1	–1
Återfört	0	9	0	0
Omklassificeringar	7	–	0	–
Omräkningsdifferenser	–2	0	0	0
Vid årets slut	317	150	120	2

Nya avsättningar för omstruktureringskostnader redovisades till 262 mn euro (24 mn euro). Reserven är hänförlig till bankens nya affärsplan och inkluderar nya finansiella mål. Merparten av reserven förväntas till stor del bli utnyttjad under 2020, men som för alla reserver finns en osäkerhet kring timing och belopp. Denna osäkerhet förväntas minska allt eftersom planen exekveras. För ytterligare information se Förvaltningsberättelsen.

Nedskrivningar av individuellt värderade garantier och andra åtaganden uppgår till 208 mn euro (201 mn euro). Mer information om dessa reserver återfinns i not M2 "Risk- och likviditetshantering".

Utöver AML relaterade avsättningar, avser övriga avsättningar till största delen underhållsskyldigheter för huvudkontorens lokaler.

M35. Pensionsförpliktelser

Mn euro	31 dec 2019	31 dec 2018
Pensionstillgångar	172	243
Pensionsförpliktelser	375	349
Nettoskuld(-)/tillgång(+)	-203	-106

Nordea Bank Abp har både avgiftsbestämda och förmånsbestämda pensionsplaner. De större pensionsplanerna i respektive land är fonderade planer som täcks av tillgångar i pensionskassor/pensionsstiftelser.

Pensionsplanerna är uppbyggda i enlighet med nationella lagar och bestämmelser, nationell praxis och, i tillämpliga fall, kollektivavtal. Nordeas största förmånsbestämda pensionsplaner i Sverige, Norge och Finland grundas alla på slutlön och tjänsteår och ger pensionsförmåner utöver lagstadgade system. Samtliga förmånsbestämda planer är finansierade av arbetsgivaren och stängda för nya deltagare. Dessa erbjuds istället avgiftsbestämda pensionsplaner. De förmånsbestämda planerna i Sverige erbjuds huvudsakligen i enlighet med kollektivavtal och följer bestämmelserna i Tryggandelagen. Förvaltningstillgångarna förvaltas i en fristående pensionsstiftelse. De förmånsbestämda planerna i Norge erbjuds i enlighet med Nordeas tjänstepensionsplan för Norge och följer Foretakspensjonsloven (norsk tjänstepensionslag). Även i Norge förvaltas förvaltningstillgångarna i en fristående pensionskassa. I Finland erbjuder Nordea extra pensionsförmåner utöver det lagstadgade systemet i enlighet med Nordeas

tjänstepensionsplan för Finland, och den följer bestämmelserna i lagen om pension för arbetstagare. Förvaltningstillgångarna förvaltas normalt i en fristående pensionsstiftelse. Lägsta fonderingskrav varierar för olika planer, men när kraven baseras på kollektivavtal eller interna riktlinjer gäller normalt att pensionsförpliktelserna, beräknade enligt nationella krav, ska vara helt täckta av förvaltningstillgångar eller av nationellt reglerade fonderingskrav/kapitalkrav. Vissa pensionsplaner omfattas inte av fonderingskrav och är vanligtvis ofonderade. Varje kvartal görs beräkningar för att säkerställa rätt nivå på framtida tillskott.

Förmånsbestämda planer kan påverka Nordea Bank Abp via förändringar i nuvärdet av nettoförpliktelserna och/eller förändringar i marknadsvärdet på förvaltningstillgångarna. Förändringar i förpliktelserna drivs huvudsakligen av förändrade antaganden gällande diskonteringsränta (räntor och kreditspreadar), löneökningar, personalomsättning och livslängd, samt relevanta erfarenhetsbaserade justeringar där faktiskt utfall avviker från antaganden. Tillgångarna investeras i diversifierade portföljer enligt nedan, med innehav i obligationer som begränsar ränterisken i förpliktelserna och en rimlig andel realtillgångar (inflationsskyddade) för att minska den långsiktiga inflationsrisken i skulderna.

Pensionsberäkningar och antaganden

Beräkningar för större planer utförs av externa aktuariar och baseras på olika aktuariella antaganden.

Antaganden¹

31 dec 2019	Sve	Nor	Fin	Dan	Eng
Diskonteringsränta ²	1,39 %	2,20 %	0,60 %	0,76 %	1,82 %
Löneökning	2,75 %	2,75 %	1,75 %	2,25 %	–
Inflation	1,75 %	1,75 %	1,25 %	– ³	2,50 %
Dödlighet	DUS14	FNH-K2013	Gompertz	FSA	S2PMA-L/S2PFA ⁴
31 dec 2018	Sve	Nor	Fin	Dan	Eng
Diskonteringsränta ²	2,17 %	2,82 %	1,58 %	1,80 %	2,56 %
Löneökning	3,00 %	2,75 %	1,75 %	2,25 % ³	–
Inflation	2,00 %	1,75 %	1,25 %	– ³	2,50 %
Dödlighet	DUS14	FNH-K2013	Gompertz	FSA	S2PMA-L/S2PFA ⁴
1 okt 2018	Sve	Nor	Fin	Dan	Eng
Diskonteringsränta ²	2,23 %	2,88 %	1,50 %	1,83 %	2,46 %
Löneökning	2,75 %	2,75 %	1,75 %	2,25 %	–
Inflation	2,00 %	1,75 %	1,25 %	–	2,50 %
Dödlighet	DUS14	FNH-K2013	Gompertz	FSA	S2PMA-L/S2PFA ⁴

1) Antagandena som anges för 31 dec 2019 har en inverkan på skuldberäkningen vid slutet av 2019, medan antagandena som anges för 31 dec 2018 används för beräkning av pensionskostnaden 2019. Antagandena som anges för 31 dec 2018 hade en inverkan på skuldberäkningen vid slutet av 2018, medan antagandena som anges för 1 okt 2018 användes för beräkning av pensionskostnaden under perioden okt–dec 2018.

2) Mer information om diskonteringsränta finns i not M1 "Redovisningsprinciper", avsnitt 22. Känsligheten för förändringar i diskonteringsräntan anges nedan.

3) Alla pensioner i Danmark är löneindexerade. Inflationen har därav ingen inverkan på pensionsförpliktelserna.

4) Med CMI_2018 projektioner i 2019 och med CMI_2017 projektioner i 2018.

M35. Pensionsförpliktelser, forts.

Känsligheter – inverkan på pensionsförpliktelse, %

	Sve	Nor	Fin	Dan	Eng
Diskonteringsränta – ökning 50 pkt	-11,0	-8,0	-6,4	-5,1	-9,0
Diskonteringsränta – minskning 50 pkt	12,8	9,0	7,1	5,5	10,3
Löneökning – ökning 50 pkt	3,7	0,3	0,4	4,9	–
Löneökning – minskning 50 pkt	-2,7	-0,3	-0,4	-4,6	–
Inflation – ökning 50 pkt	11,0	8,4	5,3	–	1,7
Inflation – minskning 50 pkt	-9,8	-8,0	-4,9	–	-1,6
Dödlighet – ökning 1 år	5,2	3,7	-4,8	6,3	4,8
Dödlighet – minskning 1 år	-5,1	-4,9	-4,7	-6,1	-4,6

Känslighetsanalysen utförs genom att ett aktuariellt antagande ändras medan de andra antagandena hålls oförändrade. Detta är en förenklad princip då de aktuariella antagandena vanligtvis är korrelerade. Dock möjliggör den att man kan isolera en effekt från en annan. Metoden som använts för att beräkna effekten på pensionsförpliktelserna är densamma som den som använts för beräkning av den redovisade pensionsförpliktelserna. Känslighetsanalyser inkluderar effekten av skulder för framtida löneskatt eller socialförsäkringsavgifter i Sverige respektive Norge.

Då alla pensioner i Danmark är löneindexerade har inflationen ingen inverkan på pensionsförpliktelserna i Danmark.

Nettoskuld/tillgång

	Sve	Nor	Fin	Dan	Eng	Summa	Summa
Mn euro	2019	2019	2019	2019	2019	2019	2018
Pensionsförpliktelser	1 836	730	765	102	108	3 541	3 275
Förvaltningstillgångar	1 591	667	821	126	133	3 338	3 169
Nettoskuld(-)/tillgång (+)	-245	-63	56	24	25	-203	-106
- varav pensionsskulder	-245	-124	-3	-3	–	-375	-349
- varav pensionstillgångar	–	61	59	27	25	172	243

Förändringar i förpliktelserna

Mn euro	Sve	Nor	Fin	Dan	Eng	Summa
Ingående balans den 1 jan 2019	1 703	685	700	95	92	3 275
Kostnader avseende tjänstgöring under innevarande år	26	3	3	0	0	32
Räntekostnader	35	19	11	2	2	69
Utbetalda pensioner	-65	-35	-39	-6	-4	-149
Kostnader avseende tjänstgöring tidigare år samt regleringar	2	-7	1	0	0	-4
Omvärdering från förändringar i demografiska antaganden	0	0	0	-1	-1	-2
Omvärdering från förändringar i finansiella antaganden	170	60	90	10	14	344
Omvärdering från erfarenhetsbaserade justeringar	-37	-10	-2	2	-1	-48
Omräkningsdifferenser	-6	15	1	0	6	16
Förändring av avsättning för särskild löneskatt och socialförsäkringsavgifter ¹	8	0	–	–	–	8
Utgående balans per 31 dec 2019	1 836	730	765	102	108	3 541
- varav hänförlig till aktiva deltagare	14 %	24 %	9 %	–	–	14 %

1) Avser förändring i avsättning för särskild löneskatt och socialförsäkringsavgifter i Sverige och Norge.

M35. Pensionsförpliktelser, forts.

Förändringar i förpliktelserna, forts.

Mn euro	Sve	Nor	Fin	Dan	Eng	Summa
Ingående balans den 21 sep 2017	–	–	–	–	–	–
Genom fusioner	1 670	713	713	94	93	3 283
Kostnader avseende tjänstgöring under innevarande år	6	1	1	–	–	8
Räntekostnader	9	5	3	0	1	18
Utbetalda pensioner	–16	–7	–10	–1	0	–34
Kostnader avseende tjänstgöring tidigare år samt regleringar	–4	–2	–1	–	1	–6
Omvärdering från förändringar i demografiska antaganden	–	–	–	1	–1	0
Omvärdering från förändringar i finansiella antaganden	19	–34	–6	0	–3	–24
Omvärdering från erfarenhetsbaserade justeringar	3	42	0	1	2	48
Omräkningsdifferenser	4	–32	–	0	–1	–29
Förändring av avsättning för särskild löneskatt och socialförsäkringsavgifter ¹	12	–1	–	–	–	11
Utgående balans per 31 dec 2018	1 703	685	700	95	92	3 275
- varav hänförlig till aktiva deltagare	16%	9%	10%	–	–	13%

1) Avser förändring i avsättning för särskild löneskatt och socialförsäkringsavgifter i Sverige och Norge.

Förpliktelsernas genomsnittliga löptid är 20 (18) år i Sverige, 15 (14) år i Norge, 14 (12) år i Finland, 11 (11) år i Danmark och 20 (22) år i England, baserat på diskonterade kassaflöden. Det faktum att alla förmånsbestämda pensionsplaner är stängda för nya deltagare ger en lägre duration. Ökningen under året i den genomsnittliga löptiden beror på förändrade antaganden.

Förändringar i förvaltningstillgångarnas verkliga värde

Mn euro	Sve	Nor	Fin	Dan	Eng	Summa
Ingående balans den 1 jan 2019	1 494	640	802	122	111	3 169
Ränteintäkter (beräknade med diskonteringsräntan)	31	18	13	2	3	67
Utbetalda pensioner	–	–22	–39	–5	–4	–70
Tillskott av arbetsgivare	–	3	–29	1	–	–25
Omvärdering (faktiskt avkastning minus ränteintäkter)	82	14	74	6	17	193
Omräkningsdifferenser	–16	14	–	0	6	4
Utgående balans per 31 dec 2019	1 591	667	821	126	133	3 338

Mn euro	Sve	Nor	Fin	Dan	Eng	Summa
Ingående balans den 21 sep 2017	–	–	–	–	–	–
Genom fusioner	1 509	673	829	126	115	3 252
Ränteintäkter (beräknade med diskonteringsräntan)	8	5	3	0	1	17
Utbetalda pensioner	–	–4	–10	–1	0	–15
Omvärdering (faktiskt avkastning minus ränteintäkter)	–28	–1	–20	–2	–3	–54
Omräkningsdifferenser	5	–33	0	–1	–2	–31
Utgående balans per 31 dec 2018	1 494	640	802	122	111	3 169

Tillgångsfördelning

Under året 2019 var avkastningen på tillgångarna sammantaget 7,8 procent. Året karaktäriserades av en hög avkastning inom alla tillgångsslag, främst avseende aktier, bostadsobligationer och företagsobligationer. Vid årets slut utgjorde aktieinnehaven 19 procent (24 procent) av tillgångarna i Nordea Bank Abp's pensionskassor/pensionsstiftelser.

M35. Pensionsförpliktelser, forts.

Tillgångsfördelning i fonderade planer, %

%	Sve 2019	Nor 2019	Fin 2019	Dan 2019	Eng 2019	Summa 2019	Summa 2018
Obligationer	83	68	58	85	84	74	66
- statsobligationer	43	43	29	53	84	41	36
- säkerställda obligationer	23	19	9	32	–	18	18
- företagsobligationer	16	6	20	–	–	14	11
- av vilket utgivna av Nordeabolag	2	4	–	–	–	2	1
- av vilket med publicerade prisnoteringar på en aktiv marknad	83	68	58	85	84	74	66
Aktier	16	17	26	15	16	19	24
- inhemska	4	4	8	15	5	5	7
- europeiska	4	4	6	–	2	4	6
- amerikanska	4	5	6	–	6	5	7
- tillväxtmarknader	4	4	6	–	3	4	5
- Nordeaaktier	–	–	–	–	–	–	–
- av vilket med publicerade prisnoteringar på en aktiv marknad	16	17	26	15	16	19	24
Fastigheter ¹	–	15	15	–	–	6	7
- av vilket nyttjade av Nordea	–	–	5	–	–	1	1
Likvida medel	1	0	1	–	–	1	3

1) Fastigheternas geografiska läge är kopplat till pensionsplanerna i respektive land.

Koncernen räknar med att betala 3 miljoner euro till sina förmånsbestämda pensionsplaner under 2020.

Kostnader för förmånsbestämda pensionsplaner

Årets pensionskostnad, netto, hänförlig till förmånsbestämda pensionsplaner, uppgift i moderföretages resultaträkning (inkluderad i personalkostnader) uppgår till 38 mn euro (6 mn euro). Totala pensionskostnader utgörs av kostnader för förmånsbestämda pensioner liksom kostnader hänförliga till avgiftsbestämda pensioner (se specifikation i not M9 "Personalkostnader").

Redovisat i resultaträkningen

Jan–dec 2019, mn euro	Sve	Nor	Fin	Dan	Eng	Summa
Kostnader avseende tjänstgöring under innevarande år	26	3	3	–	–	32
Räntenetto	4	1	–2	0	–1	2
Kostnader avseende tjänstgöring tidigare år samt regleringar	2	–7	1	–	–	–4
Särskild löneskatt och socialförsäkringsavgifter ²	8	0	–	–	–	8
Kostnad för förmånsbestämda pensionsplaner (kostnader+, intäkter–)	40	–3	2	0	–1	38

Okt–dec 2018 ¹ , mn euro	Sve	Nor	Fin	Dan	Eng	Summa
Kostnader avseende tjänstgöring under innevarande år	6	1	1	–	–	8
Räntenetto	2	0	0	0	0	2
Kostnader avseende tjänstgöring tidigare år samt regleringar	–4	–2	–1	–	1	–6
Särskild löneskatt och socialförsäkringsavgifter ²	2	0	0	–	–	2
Kostnad för förmånsbestämda pensionsplaner (kostnader+, intäkter–)	6	–1	0	0	1	6

1) Nordea Bank Abp:s räkenskapsperiod startade den 21 september 2017, dock utan affärsverksamhet fram till 1 oktober 2018.

M35. Pensionsförpliktelser, forts.

Redovisat via reserven för verkligt värde, mn euro

Jan–dec 2019, mn euro	Sve	Nor	Fin	Dan	Eng	Summa
Omvärdering från förändringar i demografiska antaganden	–	–	–	–1	–1	–2
Omvärdering från förändringar i finansiella antaganden	170	60	90	10	14	344
Omvärdering från erfarenhetsbaserade justeringar	–37	–10	–2	2	–1	–48
Omvärdering av förvaltningstillgångar (faktisk avkastning minus ränteintäkter)	–82	–14	–74	–6	–17	–193
Särskild löneskatt och socialförsäkringsavgifter ²	11	7	–	–	–	18
Kostnad för förmånsbestämda pensionsplaner (kostnader+, intäkter–)	62	43	14	5	–5	119

Okt–dec 2018 ¹ , mn euro	Sve	Nor	Fin	Dan	Eng	Summa
Omvärdering från förändringar i demografiska antaganden	–	–	–	1	–1	0
Omvärdering från förändringar i finansiella antaganden	19	–34	–6	0	–3	–24
Omvärdering från erfarenhetsbaserade justeringar	3	42	0	1	2	48
Omvärdering av förvaltningstillgångar (faktisk avkastning minus ränteintäkter)	28	1	20	2	3	54
Särskild löneskatt och socialförsäkringsavgifter ²	12	2	–	–	–	14
Kostnad för förmånsbestämda pensionsplaner (kostnader+, intäkter–)	62	11	14	4	1	92

1) Nordea Bank Abp:s räkenskapsperiod startade den 21 september 2017, dock utan affärsverksamhet fram till 1 oktober 2018.

2) Kostnader hänförliga till särskild löneskatt i Sverige och socialförsäkringsavgifter i Norge.

Planer som omfattar flera arbetsgivare

2010 beslutade norska parlamentet att revidera AFP (Avtale-festet Pensjon) i Norge från 2011. Förändringen gav upphov till en ny förmånsbestämd pensionsplan som omfattar flera arbetsgivare. Då Nordeas andel av skulderna och pensionskostnaderna i planen inte är tillgängliga från Fellesordningen (administratören) kan inte planen beräknas som en förmånsbestämd plan. Det innebär att den nya AFP-planen måste redovisas som en avgiftsbestämd plan i enlighet med IAS 19. Information om över- eller undervärden i planen finns inte tillgänglig.

Den nya AFP-planen ger berörda medarbetare ett livslångt tillägg till den normala pensionen från 62 års ålder. Enligt den nya planen har medarbetarna också rätt att fortsätta arbeta samtidigt som de erhåller AFP, utan att detta påverkar deras pensionsrätter. Planen bygger på ett trepartssamarbete mellan arbetsgivarorganisationer, arbetstagarorganisationer och norska staten. Staten täcker en tredjedel av pensionskostnaderna i AFP-planen, medan medlemsföretagen gemensamt täcker de återstående två tredjedelarna. Den premie som medlemsföretagen betalar till planen fastställs så att den täcker aktuella pensionskostnader och samtidigt bidrar till att bygga upp en pensionsfond. Syftet med pensionsfonden är att säkerställa förmågan att täcka förväntade framtida pensionsförpliktelser.

Premien för 2019 var 2,5 procent av de anställdas löner mellan 1 och 7,1 gånger det genomsnittliga basbeloppet enligt den norska lagen om folketrygd. Premien baseras på genom-

snittliga löner och basbelopp från föregående år. Anställda över 61 år omfattas inte. För 2019 uppgick betalda premier till 3 mn euro och betalningarna till planen omfattade 2 500 medarbetare. Premien för 2020 kommer att uppgå till 2,5 procent av de anställdas löner mellan 1 och 7,1 gånger det genomsnittliga basbeloppet enligt den norska lagen om folketrygd. Premierna för 2020 förväntas uppgå till 3 mn euro.

De anställda som uppfyller kraven för AFP är garanterade AFP-betalningar, oavsett arbetsgivarens betalningsförmåga. Detta innebär att de deltagande arbetsgivarna har gemensamt ansvar för två tredjedelar av pensionerna till de arbetstagarare som vid var tidpunkt uppfyller kraven för AFP. Eventuellt underskott eller överskott vid avvecklingen av planen eller företags utträde ur planen har inte någon inverkan på Nordea.

Nyckelpersoner i ledande positioner

Nordea Bank Abp:s samlade pensionsförpliktelser gällande nyckelpersoner i ledande positioner uppgick vid årets slut till 7 mn euro (1 mn euro). Dessa åtaganden täcks till stor del av förvaltningstillgångar. Kostnaderna för förmånsbestämda pensioner (kostnader avseende tjänstgöring innevarande år, kostnader avseende tjänstgöring tidigare år samt regleringar, definierade i IAS 19) gällande nyckelpersoner i ledande positioner uppgick 2019 till 0 mn euro. Utförlig information om nyckelpersoner i ledande positioner återfinns i not M9 "Personalkostnader".

M36. Efterställda skulder

Mn euro	31 dec 2019	31 dec 2018
Sekundärkapitallån	7 380	6 773
Primärkapitallån	2 409	2 384
Summa	9 789	9 157

Förlagslån är efterställda i förhållande till övriga skulder. Daterade förlagslån berättigar innehavaren till betalning före

innehavare av odaterade förlagslån och hybridkapitallån. Inom respektive grupp gäller lånen med lika rätt. Redovisat värde vid årets slut avseende förändringar i verkligt värde för den säkrade delen i efterställda skulder inkluderas i "Förändring i verkligt värde för räntesäkrade poster i säkringsportföljen" under "Skulder" och uppgår till 274 mn euro (463 mn euro).

Nyckelvillkoren för efterställda skulder specificeras nedan.

31 dec 2019, mn euro

Klassificering i kapitaltäckning	Nominella belopp	Redovisat värde	Av vilket använts för kapitaltäckning	Ränte (kupong)	Ränte %	Valuta	Ursprunglig förfallodag	Den första valfritt Inlösedatum
Supplementärkapitallån	1 000	1 034	47	Fast	4,50 %	EUR	26 mar 2020	–
Supplementärkapitallån	1 000	1 000	997	Fast	Fast 1.00 %, till första inlösendagen, därefter fast 5-års mid swap +1.25 %	EUR	7 sep 2026	7 sep 2021
Supplementärkapitallån	750	772	186	Fast	4,00 %	EUR	29 mar 2021	–
Supplementärkapitallån	750	751	749	Fast	Fast 1.88 %, till första inlösendagen förtidsinlösen, därefter fast 5-år mid swap +1.70 %	EUR	10 nov 2025	10 nov 2020
Supplementärkapitallån	300	300	299	Fast	Fast 1.00 %, till första inlösendagen, därefter fast 5-årig mid swap +1.30 % per år	EUR	27 jun 2029	27 jun 2024
Supplementärkapitallån	20 000	166	164	Fast till rörlig	Fast USD 3.75 %, till första inlösendagen, därefter rörlig 6-månaders japansk inlåningsränta +1.20 % per år	JPY	04 mar 2040	4 mar 2035
Supplementärkapitallån	15 000	123	123	Fast	1,16 %	JPY	06 okt 2025	–
Supplementärkapitallån	10 000	83	82	Fast till rörlig	Fast USD 3.84 %, till första inlösendagen, därefter rörlig 6-månaders japansk inlåningsränta +1.20 % per år	JPY	12 okt 2040	12 okt 2035
Supplementärkapitallån	10 000	82	82	Fast till rörlig	Fast USD 4.51 % till inlösendagen, därefter rörlig ränta motsvarande 6-månaders japansk inlåningsränta +1.10 % per år	JPY	26 feb 2034	26 feb 2029
Supplementärkapitallån	500	51	51	Rörlig	Rörlig 3-månaders NIBOR +1.40 % per år	NOK	26 sep 2028	26 sep 2023
Supplementärkapitallån	2 300	221	220	Fast	Fast 1.935 %, till första inlösendagen, därefter fast 5-årig mid swap +1.50 % per år	SEK	17 sep 2025	17 sep 2020
Supplementärkapitallån	1 750	167	167	Rörlig	Rörlig 3-månaders STIBOR +1.40 % per år	SEK	26 sep 2028	26 sep 2023
Supplementärkapitallån	1 700	163	162	Rörlig	Rörlig 3-månaders STIBOR +1.50 % per år	SEK	17 sep 2025	17 sep 2020
Supplementärkapitallån	1 250	1 119	304	Fast	4,88 %	USD	13 maj 2021	–
Supplementärkapitallån	1 000	899	484	Fast	4,25 %	USD	21 sep 2022	–
Supplementärkapitallån	500	450	444	Fast	Fast 4.625 %, till första inlösendagen, därefter fast 5-årig mid swap +1.69 % per år	USD	13 sept 2033	13 sep 2028
Primärkapitallån	1 250	127	127	Rörlig	Rörlig 3-månaders NIBOR +3.10 % per år	NOK	Ingen förfallodag	12 mar 2020
Primärkapitallån	2 250	215	215	Rörlig	Rörlig 3-månaders STIBOR +3.10 % per år	SEK	Ingen förfallodag	12 mar 2020
Primärkapitallån	1 250	1 121	1 105	Fast	Fast 6.625 %, till första inlösendagen, därefter fast 5-årig US Treasury +4.11 % per år	USD	Ingen förfallodag	26 mar 2026
Primärkapitallån	550	494	489	Fast	Fast 5.25 %, till första inlösendagen, därefter fast 5-årig mid swap +3.244 % per år	USD	Ingen förfallodag	13 sep 2021
Primärkapitallån	500	451	444	Fast	Fast 6.125 %, till första inlösendagen, därefter fast 5-årig mid swap +3.388 % per år	USD	Ingen förfallodag	23 sep 2024

Ett primärkapital lån som kan konverteras till aktier har emitterats under år 2019. Det totala nominella beloppet för detta lån är 1 250 mn USD.

M37. Eget kapital

Mn euro	Bundet eget kapital						
	Övriga bundna fonder						Förändringar i egen kreditrisk hänförlig till skulder klassificerade som verkligt värde-optionen
	Fond för verkligt värde						
	Aktiekapital¹	Uppskrivningsfond	Omräkning utländsk verksamhet	Kassaflödessäkringar²	Värdering av finansiella tillgångar till verkligt värde	Förmånsbestämda pensionsplaner	
Balans per 1 jan 2019	4 050	–154	–15	–9	58	–38	8
Årets resultat	–	–	–	–	–	–	–
Valutakursdifferenser under året	–	–1	1	–	–	–	–
Nettotillgångar i utländska verksamheter:							
Värdeförändringar under året	–	–	6	–	–	–	–
Skatt på värdeförändringar under året	–	–	1	–	–	–	–
Värdering av finansiella tillgångar till verkligt värde:							
Värdeförändringar under året	–	–	–	–	19	–	–
Skatt på värdeförändringar under året	–	–	–	–	–4	–	–
Omklassificerat till resultaträkningen under året	–	–	–	–	–35	–	–
Skatt på omklassificerat till resultaträkningen under året	–	–	–	–	7	–	–
Kassaflödessäkringar:							
Värdeförändringar under året	–	–	–	–26	–	–	–
Skatt på värdeförändringar under året	–	–	–	6	–	–	–
Omklassificerat till resultaträkningen under året	–	–	–	–9	–	–	–
Skatt på omklassificerat till resultaträkningen under året	–	–	–	2	–	–	–
Förändringar i egen kreditrisk hänförlig till skulder klassificerade som verkligt värde-optionen:							
Värdeförändringar under året	–	–	–	–	–	–	–15
Skatt på värdeförändringar under året	–	–	–	–	–	–	2
Förmånsbestämda pensionsplaner:							
Omvärdering av förmånsbestämda pensionsplaner under året	–	–	–	–	–	–132	–
Skatt hänförlig till omvärdering av förmånsbestämda pensionsplaner under året	–	–	–	–	–	31	–
Aktierelaterade ersättningar	–	–	–	–	–	–	–
Betald ränta på övrigt primärkapital	–	–	–	–	–	–	–
Utdelning för 2018	–	–	–	–	–	–	–
Försäljning/Köp av egna aktier²	–	–	–	–	–	–	–
Övriga förändringar	–	–24	–	–	–	–	–
Balans per 31 dec 2019	4 050	–179	–7	–36	45	–139	–5

1) Aktiekapitalet uppgår till 4 049 951 919 euro vilket motsvarar det totala antalet aktier i bolaget. Nordea aktien har inget nominellt värde. Alla aktier är stamaktier och medför rösträtt vilket motsvarar en röst per aktie vid bolagsstämman. Nordea får inte rösta för innehav av egna aktier vid bolagsstämmor.

Primärkapitallånet som emitterades 2019 konverteras automatiskt till aktier ifall Nordeas kärnprimärkapitalrelation på solo nivå eller på koncernnivå sjunker under en specifik förutbestämd nivå. Nordea har inte emitterat några konvertibla företagslån med optioner som skulle medföra innehavarna rätt till aktier i Nordea. Den ordinarie bolagsstämman 2019 beslutade att Nordea före slutet av den ordinarie bolagsstämman 2020, kan överlåta egna aktier inom ramen för värdepappersrörelsen med avvikelse från aktieägarnas företrädesrätt genom en riktad aktieemission. Antalet egna aktier som överläts får inte överstiga 175 000 000 aktier, vilket motsvarar ungefär 4.32 % av bolagets aktier. För information om aktiebaserade incitamentsprogram se not M9 "Personal kostnader" och för information gällande styrelsens bemyndiganden se Finansiell översikt 2019, "Styrelsens bemyndigande" i Förvalningsberättelsen.

Nordea hade cirka 580 000 registrerade aktieägare i slutet av år 2019. För tilläggsinformation se kapitlet "Nordeaaktien och kreditbetyg" i Förvalningsberättelsen.

2) Hänförs sig till förändring av egna aktier relaterade till det Långsiktiga incitamentsprogrammet, tradingportföljen och Nordeaaktier i de danska kundernas investeringsportföljer. Antalet egna aktier var 10.8 miljoner och anskaffningsvärdet var 20,7 mn euro. Totala antalet egna aktier relaterade till LTIP var 9,2 miljoner. Mera information om egna aktier här under.

3) För mer detaljerad information, se not M22.

M37. Eget kapital, forts.

Mn euro	Fritt eget kapital			Summa	Innehavare av övrigt primärka- pital	Summa eget kapital
	Investerat fritt eget kapital	Övriga fria reserver	Balanserade vinstmedel			
Balans per 1 jan 2019	1 080	2 762	20 990	28 732	750	29 482
Årets resultat	–	–	1 438	1 438	–	1 438
Valutakursdifferenser under året	–	–	13	13	–	13
Nettotillgångar i utländska verksamheter:						
Värdeförändringar under året	–	–	–	6	–	6
Skatt på värdeförändringar under året	–	–	–	1	–	1
Värdering av finansiella tillgångar till verkligt värde:						
Värdeförändringar under året	–	–	–	19	–	19
Skatt på värdeförändringar under året	–	–	–	–4	–	–4
Omklassificerat till resultaträkningen under året	–	–	–	–35	–	–35
Skatt på omklassificerat till resultaträkningen under året	–	–	–	7	–	7
Kassaflödessäkringar:						
Värdeförändringar under året	–	–	–	–26	–	–26
Skatt på värdeförändringar under året	–	–	–	6	–	6
Omklassificerat till resultaträkningen under året	–	–	–	–9	–	–9
Skatt på omklassificerat till resultaträkningen under året	–	–	–	2	–	2
Förändringar i egen kreditrisk hänförlig till skulder klassificerade som verkligt värde-optionen:						
Värdeförändringar under året	–	–	10	–5	–	–5
Skatt på värdeförändringar under året	–	–	–2	0	–	0
Förmånsbestämda pensionsplaner:						
Omvärdering av förmånsbestämda pensionsplaner under året	–	–	–	–132	–	–132
Skatt hänförlig till omvärdering av förmånsbestämda pensionsplaner under året	–	–	–	31	–	31
Aktierelaterade ersättningar	–	–	19	19	–	19
Betald ränta på i övrigt primärkapital	–	–	–26	–26	–	–26
Utdelning för 2018	–	–	–2 788	–2 788	–	–2 788
Försäljning/Köp av egna aktier ²	–	–	29	29	–	29
Övriga förändringar	–	–	23	–1	–2	–3
Balans per 31 dec 2019	1 080	2 762	19 706	27 277	748	28 025

1) Aktiekapitalet uppgår till 4 049 951 919 euro vilket motsvarar det totala antalet aktier i bolaget. Nordea aktien har inget nominellt värde. Alla aktier är stamaktier och medför röst-rätt vilket motsvarar en röst per aktie på bolagsstämman. Nordea får inte rösta för innehav av egna aktier vid bolagsstämmor.

Primärkapitallånet som emitterades 2019 konverteras automatiskt till aktier ifall Nordeas kärnprimärkapitalrelation på solo nivå eller på koncernnivå sjunker under en specifik för-utbestämd nivå. Nordea har inte emitterat några konvertibla företagslån med optioner som skulle medföra innehavarna rätt till aktier i Nordea. Den ordinarie bolagsstämman 2019 beslutade att Nordea före slutet av den ordinarie bolagsstämman 2020, kan överlåta egna aktier inom ramen för värdepappersrörelsen med avvikelse från aktieägarnas före-trädesrätt genom en riktad aktieemission. Antalet egna aktier som överläts får inte överstiga 175 000 000 aktier, vilket motsvarar ungefär 4,32 % av bolagets aktier. För information om aktiebaserade incitamentsprogram se not M9 "Personal kostnader" och för information gällande styrelsens bemyndiganden se Finansiell översikt 2019, "Styrelsens bemyndi-gande" i Förvaltningsberättelsen. Nordea hade cirka 580 000 registrerade aktieägare i slutet av år 2019. För tilläggsinformation se kapitlet "Nordeaaktien och kreditbetyg" i Förvalt-ningsberättelsen.

2) Hänfö sig till förändring av egna aktier relaterade till det Långsiktiga incitamentsprogrammet, tradingportföljen och Nordeaaktier i de danska kundernas investeringsportföljer. Antalet egna aktier var 10,8 miljoner och anskaffningsvärdet var 20,7 mn euro. Totala antalet egna aktier relaterade till LTIP var 9,2 miljoner. Mera information om egna aktier här under.

3) För mer detaljerad information, se not M22.

M37. Eget kapital, forts.

Mn euro	Hänförligt till aktieägare i Nordea Bank Abp						
	Övriga bundna fonder						Förändringar i egen kreditrisk hänförlig till skulder klassificerade som verkligt värde-optionen
	Fond för verkligt värde						
	Aktiekapital ¹	Uppskrivningsfond	Omräkning utländsk verksamhet	Kassaflödessäkringar ³	Värdering av finansiella tillgångar till verkligt värde	Förmånsbestämda pensionsplaner	
Ingående balans per 21 sep 2017	–	–	–	–	–	–	–
Aktieteckning	5	–	–	–	–	–	–
Genom fusioner	4 045	–159	–9	–29	84	165	–
Årets resultat	–	–	–	–	–	–	–
Valutakursdifferenser under året	–	5	0	–	–	–	–
Nettotillgångar i utländska verksamheter:							
Värdeförändringar under året	–	–	–5	–	–	–	–
Skatt på värdeförändringar under året	–	–	–1	–	–	–	–
Värdering av finansiella tillgångar till verkligt värde:							
Värdeförändringar under året	–	–	–	–	–37	–	–
Skatt på värdeförändringar under året	–	–	–	–	8	–	–
Omklassificerat till resultaträkningen under året	–	–	–	–	3	–	–
Skatt på omklassificerat till resultaträkningen under året	–	–	–	–	0	–	–
Kassaflödessäkringar:							
Värdeförändringar under året	–	–	–	550	–	–	–
Skatt på värdeförändringar under året	–	–	–	–130	–	–	–
Omklassificerat till resultaträkningen under året	–	–	–	–524	–	–	–
Skatt på omklassificerat till resultaträkningen under året	–	–	–	124	–	–	–
Förändringar i egen kreditrisk hänförlig till skulder klassificerade som verkligt värde-optionen:							
Värdeförändringar under året	–	–	–	–	–	–	10
Skatt på värdeförändringar under året	–	–	–	–	–	–	–2
Förmånsbestämda pensionsplaner:							
Omvärdering av förmånsbestämda pensionsplaner under året	–	–	–	–	–	–257	–
Skatt hänförlig till omvärdering av förmånsbestämda pensionsplaner under året	–	–	–	–	–	56	–
Försäljning/Köp av egna aktier ²	–	–	–	–	0	–	–
Övriga förändringar	–	–	–	–	0	–2	–
Utgående balans per 31 dec 2018	4 050	–154	–15	–9	58	–38	8

1) Totalt antal registrerade aktier var 4 050 miljoner. För mer detaljerad information, se avsnitt Nordeaaktien och kredibetyg i Förvaltningsberättelsen.

2) Hänförligt till förändring av egna aktier relaterade till det Långsiktiga incitamentsprogrammet, tradingportföljen och Nordeaaktier i de danska kundernas investeringsportföljer. Antalet egna aktier var 15,2 miljoner. Totala antalet egna aktier relaterade till LTIP var 9,6 miljoner. Mera information om egna aktier här under.

3) För mer detaljerad information, se not M22.

M37. Eget kapital, forts.

Mn euro	Fritt eget kapital			Summa	Innehavare av övrigt primär- kapital	Summa eget kapital
	Investerat fritt eget kapital	Övriga fria reserver	Balanserade vinstmedel			
Ingående balans per 21 sep 2017	–	–	–	–	–	–
Aktieteckning	–	–	–	5	–	5
Genom fusioner	1 080	2 762	19 804	27 743	750	28 493
Årets resultat	–	–	1 133	1 133	–	1 133
Valutakursdifferenser under året	–	–	–27	–22	–	–22
Nettotillgångar i utländska verksamheter:						
Värdeförändringar under året	–	–	–	–5	–	–5
Skatt på värdeförändringar under året	–	–	–	–1	–	–1
Värdering av finansiella tillgångar till verkligt värde:						
Värdeförändringar under året	–	–	–	–37	–	–37
Skatt på värdeförändringar under året	–	–	–	8	–	8
Omklassificerat till resultaträkningen under året	–	–	–	3	–	3
Skatt på omklassificerat till resultaträkningen under året	–	–	–	0	–	0
Kassaflödessäkringar:						
Värdeförändringar under året	–	–	–	550	–	550
Skatt på värdeförändringar under året	–	–	–	–130	–	–130
Omklassificerat till resultaträkningen under året	–	–	–	–524	–	–524
Skatt på omklassificerat till resultaträkningen under året	–	–	–	124	–	124
Förändringar i egen kreditrisk hänförlig till skulder klassificerade som verkligt värde-optionen:						
Värdeförändringar under året	–	–	–	10	–	10
Skatt på värdeförändringar under året	–	–	–	–2	–	–2
Förmånsbestämda pensionsplaner:						
Omvärdering av förmånsbestämda pensionsplaner under året	–	–	–	–257	–	–257
Skatt hänförlig till omvärdering av förmånsbestämda pensionsplaner under året	–	–	–	56	–	56
Försäljning/Köp av egna aktier ²	–	–	–13	–13	–	–13
Övriga förändringar	–	–	93	91	–	91
Utgående balans per 31 dec 2018	1 080	2 762	20 990	28 732	750	29 482

1) Totalt antal registrerade aktier var 4 050 miljoner. För mer detaljerad information, se avsnitt Nordeaaktien och kredibetyg i Förvaltningsberättelsen.

2) Hänför sig till förändring av egna aktier relaterade till det Långsiktiga incitamentsprogrammet, tradingportföljen och Nordeaaktier i de danska kundernas investeringsportföljer. Antalet egna aktier var 15,2 miljoner. Totala antalet egna aktier relaterade till LTIP var 9,6 miljoner. Mera information om egna aktier här under.

3) För mer detaljerad information, se not M22.

M37. Eget kapital, forts.

Nordea aktier

Nordea Bank Abp har handlat med egna aktier som en del av normala handelsaktiviteter som specificeras i tabellen under.

Köp¹

2019 månad	Antal	Medelpris, eur	Summa, teur
Januari	3 487 706	7,60	26 501
Februari	39 285 904	7,96	312 907
Mars	12 772 686	7,76	99 105
April	3 098 196	7,24	22 424
Maj	6 787 443	6,79	46 088
Juni	6 898 312	6,47	44 649
Juli	10 603 125	6,39	67 705
Augusti	10 642 434	5,64	59 973
September	14 409 721	6,42	92 518
Oktober	9 782 867	6,63	64 882
November	10 592 249	6,62	70 087
December	5 824 278	6,76	39 362
Summa	134 184 921		946 201

Försäljning¹

2019 månad	Antal	Medelpris, eur	Summa, teur
Januari	-7 832 384	7,84	-61 403
Februari	-35 224 570	7,96	-280 388
Mars	-7 896 024	7,82	-61 754
April	-5 644 932	7,28	-41 109
Maj	-4 462 158	6,78	-30 244
Juni	-9 530 638	6,50	-61 987
Juli	-13 094 740	6,35	-83 213
Augusti	-10 639 438	5,74	-61 071
September	-16 055 708	6,30	-101 101
Oktober	-11 234 381	6,57	-73 860
November	-10 708 543	6,59	-70 554
December	-5 875 508	6,81	-39 990
Summa	-138 199 024		-966 674

1) Exklusive aktier relaterade till värdepapperstån.

Köp¹

2018 månad	Antal	Medelpris, eur	Summa, teur
Oktober	7 044 559	8,03	56 576
November	4 089 747	7,87	32 180
December	6 843 449	7,63	52 245
Summa	17 977 755		141 001

Försäljning¹

2018 månad	Antal	Medelpris, eur	Summa, teur
Oktober	-7 093 218	8,01	-56 805
November	-3 872 216	7,91	-30 626
December	-3 487 945	7,69	-26 835
Summa	-14 453 379		-114 266

1) Exklusive aktier relaterade till värdepapperstån.

Transaktionerna har en obetydlig effekt på aktieinnehavet och rösträtten i Nordea Bank Abp. Vid 2019 års slut hade Nordea Bank Abp ett innehav av 10,8 (15,2) miljoner egna aktier (inklusive egna aktier relaterade till LTIP).

M38. För egna skulder ställda säkerheter

Mn euro	31 dec 2019	31 dec 2018
För egna skulder ställda säkerheter		
Värdepapper m.m. ¹	26 114	24 611
Utlåning till allmänheten	0	10 418
Övriga ställda säkerheter	9 987	329
Summa	36 101	35 358
Ovanstående säkerheter avser följande skulder		
Skulder till kreditinstitut	13 839	14 519
In- och upplåning från allmänheten	5 569	2 402
Derivat	4 676	4 290
Övriga skulder	277	304
Summa	24 361	21 515

1) Avser endast värdepapper som är redovisade i balansräkningen. Inlånade värdepapper och värdepapper förvärvade med återköpsklausuler redovisas ej i balansräkningen och ingår därmed inte i siffrorna. Upplysningarna om sådana transaktioner finns i not M45 "Överförda tillgångar och erhållna säkerheter".

För egna skulder ställda säkerheter omfattar värdepapper som har pantsatts i samband med återköpsavtal och värdepapperslån. Transaktionerna genomförs enligt standardavtal

som används av parterna på den finansiella marknaden. Motparter i dessa transaktioner är kreditinstitut och allmänheten. Transaktionerna är huvudsakligen kortfristiga med en löptid på mindre än tre månader.

Resterande del av övriga ställda säkerheter avser ett bankcertifikat som pantsatts av Nordea i enlighet med myndighetskrav.

Nordea Bank Abp har inte givit några panter eller inteckningar för Nordeas kunders räkning.

M39. Övriga ställda säkerheter

Övriga ställda säkerheter avser huvudsakligen värdepapper, däribland räntebärande värdepapper pantsatta för betalningsreglering gentemot centralbanker och clearinginstitut. Värdet på dessa uppgick till 3 919 mn euro (4 788 mn euro). Enligt villkoren krävs dagliga säkerheter som avser intradagslikviditeten. Ställda säkerheter för andra poster än bolagets egna skulder, till exempel för tredje mans räkning eller för bolagets egna eventualförpliktelser, redovisas också under denna post.

Ställda säkerheter för dotterbolags räkning uppgick till 0 mn euro (0 mn euro) samt för intresseförtretagens räkning 0 mn euro (0 mn euro).

Nordea Bank Abp har inte ställt några säkerheter för nyckelpersoner i ledande ställning eller till revisorers räkning.

M40. Eventualförpliktelser

Mn euro	31 dec 2019	varav för koncernföretagens räkning	31 dec 2018	varav för koncernföretagens räkning
Garantier				
- Kreditgarantier	33 758	31 009	35 948	33 677
- Övriga garantier	14 776	967	14 079	181
Remburser	1 119	2	1 403	0
Övriga eventualförpliktelser	1	–	3	–
Summa	49 654	31 978	51 433	33 858
- varav för intresseförtretagens räkning	–		1	

Inom ramen för den normala affärsverksamheten utfärdar Nordea olika former av garantier till förmån för Nordeas kunder. Kreditgarantier ges till kunder för att garantera åtaganden i andra kredit- och pensionsinstitut. Övriga garantier utgörs främst av kommersiella garantier såsom anbudsgarantier, garantier avseende retskottsbetalningar, garantier under ansvarstiden och exportrelaterade garantier. Eventualförpliktelser omfattar också outnyttjade oåterkalleliga importremburser och bekräftade exportremburser. Dessa transaktioner ingår i Nordeas tjänster och är till stöd för bankens kunder. Garantier och remburser är poster utanför balansräkningen, såvida det inte föreligger behov av reservering för att täcka en sannolik kreditförlust som uppstår på grund av att bedömningen är att gottgörelse ej kommer att erhållas. I tabellen ovan inkluderas alla garantier, även sådana där sannolikheten för ett utflöde av resurser är ytterst liten.

Nordea Bank Abp har gentemot vissa personer åtagit sig att under vissa förutsättningar svara för eventuell betalningskyldighet som har uppkommit mot dem i deras egenskap av verkställande direktörer eller styrelseledamöter i dotterbolag till Nordea Bank Abp.

En begränsad andel av de anställda har rätt till avgångsvederlag om de avskedas före deras normala pensionsålder. För ytterligare upplysningar, se not M9 "Personalkostnader".

Nordea Bank Abp har avtalat om att medlemmarna i koncernledningen ska hållas skadelösa för utgifter i samband med juridisk rådgivning för att försvara sig emot eller bestrida vissa stämningar eller utredningar från tredje part, dock med undantag för brott eller handlingar som begåtts uppsåtligt eller av grov oaktsamhet. Ersättningen för respektive medlem i koncernledningen kan som högst uppgå till 37,5 mn euro, såvida inte styrelsen från fall till fall beslutar annat. Ersättningen ges endast för sådant som annat försäkringsskydd inte täcker.

Krav i civilrättsliga processer samt eventuella bötesförelägganden

Inom ramen för den normala affärsverksamheten är Nordea föremål för ett antal krav i civilrättsliga stämningar och tvister, varav de flesta rör relativt begränsade belopp. Ingen av de pågående tvisterna bedöms för närvarande komma att medföra någon väsentlig negativ effekt på Nordea eller dess finansiella ställning. Som tidigare meddelats räknar Nordea med böter i Danmark för tidigare svaga processer och rutiner för bekämpning av penningtvätt, och en avsättning har gjorts för pågående penningtvätt. Nordea kan inte utesluta risken för böter som skulle kunna vara betydande. Se även not M2 "Risk- och likviditetshantering" och not M34 "Avsättningar".

M41. Åtaganden

Mn euro	31 dec 2019	varav till förmån för koncernföretag	31 dec 2018	varav till förmån för koncernföretag
Kreditlöften	40 692	5 495	44 628	11 929
Outnyttjad räkningskredit	34 857	9 364	35 474	9 403
Summa	75 549	14 859	80 102	21 332
- varav till förmån till intresseföretag	21		241	

Omvända återköpsavtal redovisas i balansräkningen på likviddagen. Nordea har per 31 december 2019 tecknat omvända återköpsavtal som ännu inte har likvidavräknats och som därmed inte redovisas i balansräkningen. På likviddagen kommer dessa omvända återköpsavtal till största delen ersätta existerande omvända återköpsavtal som ännu inte bokats bort från balansräkningen per 31 december 2019. Nettoeffekten i balansräkningen är begränsad. Dessa instrument har inte redovisats som åtaganden.

För ytterligare information, se not M1 "Redovisningsprinciper", avsnitt 25 om kreditåtaganden, not M22 "Derivatinstrument och säkringsredovisning" om derivatinstrument, not M45 "Överförda tillgångar och erhållna säkerheter" om omvända repor.

Nordea har dessutom ingått avtal att förvärva SG Finans för en överenskommen köpeskilling om 575 mn euro, avhängigt sedvanliga tillstånd. Se Förvaltningsberättelsen för ytterligare information.

M42. Klassificering av finansiella instrument

Tillgångar

31 dec 2019, mn euro	Upplupet anskaffningsvärde (AC)	Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen		Verkligt värde via övrigt totalresultat (FVOCI)		Summa
		Obligatoriska	Derivatinstrument för säkring	Obligatoriska	Icke finansiella tillgångar	
Kassa och tillgodohavanden hos centralbanker	33 483	–	–	–	–	33 483
Utlåning till kreditinstitut	74 851	6 110	0	–	–	80 961
Utlåning till allmänheten	120 687	23 390	–	–	–	144 077
Räntebärbärande värdepapper ¹	238	36 962	0	28 713	–	65 913
Aktier och andelar	–	5 490	0	–	0	5 490
Aktier och andelar i intresseföretag och joint ventures	–	–	–	–	87	87
Aktier och andelar i koncernföretag	–	–	–	–	14 190	14 190
Derivatinstrument	–	37 213	2 158	0	–	39 371
Förändringar av verkligt värde för räntesäkrade poster i säkringsportföljer	71	–	–	–	–	71
Immateriella tillgångar	–	–	–	–	1 749	1 749
Fastigheter och inventarier	–	–	–	–	296	296
Förvaltningsfastigheter	–	–	–	–	2	2
Uppskjutna skattefordringar	–	–	–	–	453	453
Aktuella skattefordringar	–	–	–	–	322	322
Pensionstillgångar	–	–	–	–	172	172
Övriga tillgångar	936	10 795	–	–	1 410	13 140
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	942	0	0	0	260	1 202
Summa	231 208	119 960	2 158	28 713	18 941	400 979

M42. Klassificering av finansiella instrument, forts.**Skulder**

31 dec 2019, mn euro	Finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen					Summa
	Upplupet anskaffnings- värde (AC)	Obligatoriska	Från början värderade till verkligt värde via resultaträk- ningen (verkligt värde-optionen)	Derivatin- strument för säkring	Icke finansiella skulder	
Skulder till kreditinstitut och centralbanker	35 817	8 974	0	0	–	44 790
In- och upplåning från allmänheten	166 210	4 698	4 378	0	0	175 286
Emitterade värdepapper	74 989	0	2 781	0	0	77 770
Derivatinstrument	–	42 956	0	355	–	43 311
Förändringar av verkligt värde för räntesäkrade poster i säkringsportföljer	1 140	–	–	–	0	1 140
Aktuella skatteskulder	–	–	–	–	596	596
Övriga skulder	3 263	14 154	0	–	677	18 094
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	156	–	–	–	988	1 144
Uppskjutna skatteskulder	–	–	–	–	14	14
Avsättningar	–	–	–	–	645	645
Pensionsförpliktelser	–	–	–	–	375	375
Efterställda skulder	9 789	–	–	–	0	9 789
Summa	291 364	70 782	7 158	355	3 294	372 954

1) Inkluderar balansräkningsposten "Skuldebrev belåningsbara i centralbanker" vars belopp uppgår till 61 218 mn euro.

Tillgångar

31 dec 2018, mn euro	Upplupet anskaffningsvärde (AC)	Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen		Vekligt värde via övrigt totalresultat (FVOCI)		Icke finansiella tillgångar	Summa
		Obligatoriska	Derivatinstru- ment för säkring	Obligatoriska			
Kassa och tillgodohavanden hos centralbanker	39 562	–	–	–	–	–	39 562
Utlåning till kreditinstitut	61 159	3 612	–	–	–	–	64 772
Utlåning till allmänheten	133 546	20 873	–	–	–	–	154 419
Räntebärande värdepapper ¹	250	42 205	–	32 112	–	–	74 567
Aktier och andelar	–	4 813	–	–	–	–	4 813
Aktier och andelar i intresseföretag och joint ventures	–	–	–	–	–	1 049	1 049
Aktier och andelar i koncernföretag	–	–	–	–	–	12 175	12 175
Derivatinstrument	–	35 146	2 075	–	–	–	37 221
Förändringar av verkligt värde för räntesäkrade poster i säkringsportföljer	72	–	–	–	–	–	72
Immateriella tillgångar	–	–	–	–	–	2 331	2 331
Fastigheter och inventarier	–	–	–	–	–	338	338
Förvaltningsfastigheter	–	–	–	–	–	4	4
Uppskjutna skattefordringar	–	–	–	–	–	130	130
Aktuella skattefordringar	–	–	–	–	–	234	234
Pensionstillgångar	–	–	–	–	–	243	243
Övriga tillgångar	750	12 490	–	–	–	2 441	15 681
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	936	–	–	–	–	175	1 111
Summa	236 275	119 139	2 075	32 112		19 121	408 722

M42. Klassificering av finansiella instrument, forts.

Skulder

31 dec 2018, mn euro	Upplupet anskaffnings- värde (AC)	Finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen				Summa
		Obligatoriska	Från början vär- derade till verk- ligt värde via resultaträkning- en (verkligt vär- de-optionen)	Derivatin- strument för säkring	Icke finansiella skulder	
Skulder till kreditinstitut och centralbanker	42 941	8 486	–	–	–	51 427
In- och upplåning från allmänheten	160 613	6 525	3 964	–	–	171 102
Emitterade värdepapper	79 464	–	3 204	–	–	82 667
Derivatinstrument	–	40 008	–	583	–	40 591
Förändringar av verkligt värde för räntesäkrade poster i säkringsportföljer	536	–	–	–	–	536
Aktuella skatteskulder	–	–	–	–	249	249
Övriga skulder	858	18 556	–	–	1 843	21 257
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	209	–	–	–	1 121	1 330
Uppskjutna skatteskulder	–	–	–	–	223	223
Avsättningar	–	–	–	–	352	352
Pensionsförpliktelser	–	–	–	–	349	349
	9 157	–	–	–	–	9 157
Summa	293 777	73 575	7 168	583	4 137	379 240

1) Inkluderar balansräkningsposten "Värdepapper skuldebrev belåningsbara i centralbanker" vars belopp uppgick till 72 677 mn euro.

Finansiella skulder redan från början värderade till verkligt värde (verkligt värde-optionen)

31 dec 2019, mn euro	Skulder där förändring i kreditrisk presenteras i fonder för verkligt värde	Skulder där förändring i kreditrisk presenteras i resultat- räkningen	Summa	31 dec 2018, mn euro	Skulder där förändring i kreditrisk presenteras i fonder för verkligt värde	Skulder där förändring i kreditrisk presenteras i Resultat- räkningen	Summa
Redovisat värde	2 781	4 378	7 158	Redovisat värde	3 204	3 964	7 168
Belopp att betala vid förfall	2 781	4 378	7 158	Belopp att betala vid förfall	3 364	–	3 364
Förändring i verkligt värde till följd av förändring i egen kreditrisk, under året	–15	–	–15	Förändring i verkligt värde till följd av förändring i egen kreditrisk, under året	10	–	10
Förändring i verkligt värde till följd av förändring i egen kreditrisk, ackumulerat	–5	–	–5	Förändring i verkligt värde till följd av förändring i egen kreditrisk, ackumulerat	10	–	10

Finansiella skulder som från början värderats till verkligt värde via resultaträkningen utgörs per 31 december 2019 av emitterade strukturerade obligationer i Markets verksamhet, 2 781 mn euro (3 204 mn euro) och inlåning kopplad till avkastning på separata tillgångar 4 378 mn euro (3 964 mn euro). För emitterade strukturerade obligationer i Markets redovisas förändring i verkligt värde till följd av förändring i den egna kreditrisken via reserven för verkligt värde och Nordea beräknar förändringen i den egna kreditrisken utifrån förändringen i riskpremien på Nordeas upplåning genom att anta att likviditetspremien för emissionen är konstant över tid. Förändring i riskpremien uppskattas genom att jämföra värdet på affärerna med hjälp av den ursprungliga riskpre- mien för upplåning vid emissionstidpunkten och den verkliga riskpremien för upplåning vid rapporteringstidpunkten. Denna modell bedöms ge den bästa uppskattningen av den egna kreditriskens inverkan.

M43. Tillgångar och skulder till verkligt värde

Verkligt värde på finansiella tillgångar och skulder

Mn euro	31 dec 2019		31 dec 2018	
	Redovisat värde	Verkligt värde	Redovisat värde	Verkligt värde
Finansiella tillgångar				
Kassa och tillgodohavanden i centralbanker	33 483	33 483	39 562	39 562
Utlåning ¹	225 109	224 209	219 263	220 214
Räntebärande värdepapper ²	65 913	65 913	74 567	74 567
Aktier och andelar	5 490	5 490	4 813	4 813
Derivatinstrument	39 371	39 371	37 221	37 221
Övriga tillgångar	12 673	12 673	14 175	14 175
Summa	382 038	381 139	389 601	390 552

Mn euro	31 dec 2019		31 dec 2018	
	Redovisat värde	Verkligt värde	Redovisat värde	Verkligt värde
Finansiella skulder				
Skulder till kreditinstitut och centralbanker	44 790	44 790	51 427	51 427
In- och upplåning från allmänheten	176 426	176 714	171 638	171 960
Emitterade värdepapper	77 770	77 770	82 667	82 667
Derivatinstrument	43 311	43 311	40 591	40 591
Övriga skulder	17 573	17 573	19 623	19 623
Efterställda skulder	9 789	9 789	9 157	9 157
Summa	369 659	369 947	375 103	375 423

1) Inkluderar balansräkningsposterna "Utlåning till kreditinstitut", "Utlåning till allmänheten" och "Förändringar av verkligt värde för räntesäkrade poster i säkringsportföljen".

2) Inkluderar balansräkningsposten "Skuldebrev belåningsbara i centralbanker" vars belopp uppgår till 61 218 mn euro (72 677 mn euro).

För information om värdering av poster redovisade till verkligt värde i balansräkningen, se not M1 och avsnittet "Fastställande av verkligt värde för poster som redovisats till verkligt värde i balansräkningen" nedan. För information om värdering av poster inte redovisats till verkligt värde i balansräkningen, se avsnittet "Finansiella tillgångar och skulder som inte redovisas till verkligt värde i balansräkningen" nedan.

Tillgångar och skulder till verkligt värde i balansräkningen

Fördelning i hierarkin för verkligt värde

	Instrument med publicerade prisnoteringar på en aktiv marknad (nivå 1)	Värderings-metod baserad på observerbara marknadsdata (nivå 2)	Värderings-metod baserad på icke observerbara marknadsdata (nivå 3)	Summa
31 dec 2019, mn euro				
Tillgångar till verkligt värde i balansräkningen¹				
Utlåning ²	–	29 499	–	29 499
Räntebärande värdepapper ^{3,4}	20 152	45 340	184	65 675
Aktier och andelar	4 318	3	1 169	5 490
Derivatinstrument	37	37 970	1 363	39 371
Övriga tillgångar	5	10 791	0	10 796
Summa	24 512	123 603	2 716	150 831
Skulder till verkligt värde i balansräkningen¹				
Skulder till kreditinstitut och centralbanker	0	8 974	–	8 974
In- och upplåning från allmänheten	–	9 076	–	9 076
Emitterade värdepapper	–	512	2 269	2 781
Derivatinstrument	59	42 026	1 226	43 311
Övriga skulder	3 587	10 566	2	14 154
Summa	3 646	71 153	3 496	78 295

1) Samtliga poster värderas till verkligt värde vid slutet av varje rapportperiod.

2) Inkluderar balansräkningsposterna "Utlåning till kreditinstitut", "Utlåning till allmänheten" och "Förändringar av verkligt värde för räntesäkrade poster i säkringsportföljen".

3) Varav 17 570 mn euro (13 870 mn euro) avser Pantsatta finansiella instrument.

4) Inkluderar balansräkningsposten "Skuldebrev belåningsbara i centralbanker" vars belopp uppgår till 61 218 mn euro (72 677 mn euro).

M43. Tillgångar och skulder till verkligt värde, forts.

Fördelning i hierarkin för verkligt värde, forts.

31 dec 2018, mn euro	Instrument med publicerade prisnoteringar på en aktiv marknad (nivå 1)	Värderings-metod baserad på observerbara marknadsdata (nivå 2)	Värderings-metod baserad på icke observerbara marknadsdata (nivå 3)	Summa
Tillgångar till verkligt värde i balansräkningen¹				
Utlåning ²	–	24 485	–	24 485
Räntebärande värdepapper ^{3, 4}	29 429	44 564	324	74 317
Aktier och andelar	4 038	1	775	4 813
Derivatinstrument	69	36 110	1 041	37 221
Övriga tillgångar	4	12 458	28	12 490
Summa	33 540	117 618	2 168	153 326
Skulder till verkligt värde i balansräkningen¹				
Skulder till kreditinstitut och centralbanker	–	8 486	–	8 486
In- och upplåning från allmänheten	3 964	6 525	–	10 489
Emitterade värdepapper	–	577	2 627	3 204
Derivatinstrument	42	39 500	1 049	40 591
Övriga skulder	7 221	11 320	15	18 556
Summa	11 227	66 408	3 691	81 326

1) Samtliga poster värderas till verkligt värde vid slutet av varje rapportperiod.

2) Inkluderar balansräkningsposterna "Utlåning till kreditinstitut", "Utlåning till allmänheten" och "Förändringar av verkligt värde för räntesäkrade poster i säkringsportföljen"

3) Varav 17 570 mn euro (13 870 mn euro) avser Pantsatta finansiella instrument.

4) Inkluderar balansräkningsposten "Skuldebrev belåningsbara i centralbanker" vars belopp uppgår till 61 218 mn euro (72 677 mn euro).

Fastställande av verkligt värde för poster som redovisats till verkligt värde i balansräkningen

För tillgångar och skulder som redovisas till verkligt värde sker en uppdelning på de tre nivåerna i IFRS hierarki för verkligt värde. Hierarkin ger högst prioritet till noterade priser (ojusterade) på aktiva marknader för identiska tillgångar och skulder (nivå 1) och lägsta prioritet till ej observerbara indata (nivå 3). Klassificeringen av dessa instrument baseras på den lägsta nivå indata som är väsentlig för verkligt värde värderingen i sin helhet.

I nivå 1 i hierarkin för verkligt värde återfinns tillgångar och skulder som värderats med hjälp av ojusterade noterade priser på aktiva marknader för identiska tillgångar och skulder. En aktiv marknad för en tillgång eller skuld är en marknad där transaktioner för tillgången eller skulden inträffar tillräckligt ofta och med tillräcklig volym för att ge löpande prisinformation. Denna kategori omfattar noterade derivat, noterade aktier, statsobligationer i utvecklade länder och de mest likvida bostadsobligationerna och företagsobligationerna som har direkta prisnoteringar för handel.

I nivå 2 i hierarkin för verkligt värde återfinns tillgångar och skulder som inte har noterade marknadspriser direkt tillgängliga från aktiva marknader. Verkligt värde baseras på noterade priser för liknande tillgångar eller skulder på aktiva marknader, eller noterade priser på identiska eller liknande tillgångar eller skulder på marknader som inte är aktiva. Verkligt värde kan också beräknas med hjälp av värderingsmetoder eller värderingsmodeller som baseras på marknadspriser eller indata på balansdagen, om eventuella ej observerbara indata har haft en obetydlig inverkan på de verkliga värdena. Bland dessa instrument återfinns huvuddelen av Nordeas OTC-derivat, köpta/sålda värdepapper enligt återförsäljnings-/ återköpsavtal, lånade/utlånade värdepapper och andra instrument där inputdata i värderingsmetoden eller värderingsmodellen baseras på uppgifter från en aktiv marknad.

I nivå 3 i hierarkin för verkligt värde återfinns de tillgångar och skulder för vilka verkliga värde inte kan erhållas direkt

från noterade marknadspriser eller indirekt via värderingsmetoder eller värderingsmodeller som bygger på observerbara marknadspriser eller indata. Hit hör vanligen investeringar i onoterade värdepapper, private equity-fonder, hedgefonder, fastigheter, mer komplexa OTC-derivat där ej observerbara marknadsdata har en betydande inverkan på de verkliga värdena, vissa komplexa eller strukturerade instrument och illikvida räntebärande värdepapper. Komplicerade värderingsmodeller kännetecknas ofta av att de bygger på modellspecifika och ej observerbara indata.

Alla värderingsmodeller, både komplexa och enkla, använder sig av marknadspriser och indata, bland annat räntor, implicit volatilitet och korrelation. Vissa marknadspriser och indata är observerbara, medan andra inte är det. För de flesta vanliga valutor är räntorna observerbara, och de implicita volatilitets- och korrelationstalen för dessa valutor och räntor är observerbara upp till en viss löptid. Implicita volatilitets- och korrelationstal är också observerbara för de mest likvida aktieinstrumenten på kort sikt. För mindre likvida aktieinstrument är optionsmarknaden tillräckligt illikvid, och därför är de implicita volatilitets- och korrelationstalen inte observerbara. För varje instrument mäts känsligheten för ej observerbara data. Om ej observerbara data har en betydande inverkan på värderingen klassificeras instrumentet som tillhörande nivå 3 i hierarkin för verkligt värde.

För räntebärande värdepapper görs uppdelningen i de tre nivåerna med hjälp av en intern prissättningsmetod. Dessa värdepapper kan antingen vara noterade på en aktiv marknad (nivå 1) eller värderade med hjälp av en metod där priset baseras på observerbara marknadsdata (nivå 2). Nivå 3-obligationer kännetecknas av låg likviditet.

För OTC-derivat används värderingsmodeller för att fastställa verkligt värde. Modellerna har vanligtvis utvecklats internt och baseras på antaganden om beteenden hos de underliggande tillgångarna och statistiska scenarionalyser. De flesta OTC-derivat hänförs till nivå 2 i hierarkin för verkligt värde, vilket betyder att alla väsentliga indata och modellparametrar kan observeras på aktiva marknader.

M43. Tillgångar och skulder till verkligt värde, forts.

Värderingen av private equity-fonder och onoterade aktier är till sin karaktär mer osäker än värdering av mer aktivt handlade aktieinstrument. Nordea lägger vikt vid ett konsekvent tillvägagångssätt både när det gäller olika tillgångar och över tiden. Metoderna som tillämpas följer anvisningarna i "International Private Equity and Venture Capital Valuation Guidelines", som utfärdats av IPEV Board. Dessa anvisningar används som bästa praxis i private equity-branschen. För USA-baserade fonder används liknande metoder.

Verkligt värde på finansiella tillgångar och skulder beräknas vanligen som det teoretiska nuvärdet av de enskilda instrumenten. Denna beräkning kompletteras med justeringar på portföljnivå.

Vid värderingen av derivat till verkligt värde gör Nordea justeringar i form av så kallade credit value adjustments (CVA) och debt value adjustments (DVA). CVA och DVA speglar hur motpartens kreditrisk respektive Nordeas egen kreditvärdighet påverkar derivatets verkliga värde. Beräkningarna baseras på uppskattningar av exponering vid fallissemang, sannolikhet för fallissemang och återvinningsgrad, för varje enskild motpart. För CVA och DVA baseras exponering vid fallissemang vanligen på förväntad exponering och fastställs genom simulering av underliggande riskfaktorer. När så är möjligt hämtas information om sannolikhet för fallissemang från CDS-marknaden. För motparter där sådan information inte är direkt tillgänglig fastställs sannolikhet för fallissemang med hjälp av en regressionsmodell.

Effekten av upplåningskostnader och upplåningskostnadsminskningar på värderingen av derivatinstrument utan säker-

het eller med obalanserad säkerhet redovisas som en verkligt värdejustering för finansieringskostnad (funding fair value adjustment, FFVA). Därutöver inkluderar Nordea justeringar för prisskillnaden mellan köp- och säljpris samt justeringar för modellrisk i verkligt värde.

Nordea har under 2019 ändrat principen för uträknandet av effekten av upplåningskostnader och upplåningskostnadsminskningar på värdering av derivatinstrument utan säkerhet eller med obalanserad säkerhet (FFVA) i avsikt att adressera och identifiera dubbel bokning jämfört CVA.

Överföringar mellan nivå 1 och nivå 2

Nordea Bank Abp har under året också överfört räntebärande värdepapper (inklusive pantsatta finansiella instrument) till ett värde av 4 197 mn euro (5 954 mn euro) från nivå 1 till nivå 2 och 701 mn euro (2 799 mn euro) från nivå 2 till nivå 1 i verkligt värde hierarkin. Nordea har också överfört derivatskulder till ett värde av 3 mn euro från nivå 2 till nivå 1. Därutöver har Nordea även överfört 1 426 mn euro från övriga skulder från nivå 1 till nivå 2 och 1 mn euro från nivå 2 till nivå 1. Orsaken till dessa överföringar från nivå 1 till nivå 2 var att instrumenten upphörde att handlas aktivt under året och verkligt värde har nu beräknats med värderingsmetoder baserade på observerbar marknadsdata. Orsaken till överföringarna från nivå 2 till nivå 1 var att instrumenten handlades aktivt under perioden och tillförlitliga prisnoteringar fanns tillgängliga på marknaden. Överföringar mellan nivåerna anses ha skett vid årets slut.

Förändringar i nivå 3

31 dec 2019, mn euro	Balans per 1 jan 2019	Vinst/förlust som redovisats till verkligt värde i resultaträkningen/verkligt värde fonden under året		Köp/emissioner	Försäljningar	Avräkningar/likvider	Emissioner	Överföringar till nivå 3	Överföringar från nivå 3	Omräkningsdifferenser	31 dec 2019
		Realiserade	Orealiserade								
Räntebärande värdepapper	324	-1	0	30	-179	1	-	8	-	0	184
Aktier och andelar	775	80	78	322	-199	0	-	94	-	18	1 169
Derivatinstrument (netto)	-8	-121	153	0	0	121	-	0	-7	0	138
Övriga tillgångar	28	-	0	-	-	-28	-	-	-	0	0
Emitterade värdepapper	2 627	46	-232	-	-	-634	461	-	-	-	2 269
Övriga skulder	15	-	0	0	-14	-	-	-	-	-	2

31 dec 2018, mn euro	Balans per 21 sep 2017	Genom fusionen	Vinst/förlust som redovisats till verkligt värde i resultaträkningen/verkligt värde fonden under året		Köp/emissioner	Försäljningar	Avräkningar/likvider	Emissioner	Överföringar till nivå 3	Överföringar från nivå 3	Omräkningsdifferenser	31 dec 2018
			Realiserade	Orealiserade								
Räntebärande värdepapper	-	163	-2	2	169	-9	2	-	-	-	1	324
Aktier och andelar	-	654	46	54	208	-198	-	-	-	-	11	775
Derivatinstrument (netto)	-	441	-264	-440	-	18	246	-	-	-10	1	-8
Övriga tillgångar	-	-	-	-	-	-	-	-	28	-	-	28
Emitterade värdepapper	-	4 012	-23	-585	-	-	-1 216	437	1	-	-	2 627
Övriga skulder	-	-	-	-	-	-	-	-	14	-	1	15

Orealiserade vinster och förluster avser de tillgångar och skulder som innehas vid årets slut. Orsaken till överföringen från nivå 3 var att observerbara marknadsdata blev tillgängliga. Orsaken till överföringen till nivå 3 var att observerbara marknadsdata inte längre fanns tillgängliga. Överföringar från en nivå till en annan anses ha skett i slutet av året. Vinster och förluster redovisade i resultaträkningen under året ingår i posten "Nettoresultat från värdepappershandel och

valutahandel" (se not M6). Tillgångar och skulder avseende derivatinstrument redovisas netto.

Processen för värdering till verkligt värde Finansiella instrument

Värderingsprocessen i Nordea utgörs av flera steg. Första steget är att ta fram medelpriset vid dagens slut. Det är affärsområdena som ansvarar för att fastställa korrekta priser för

M43. Tillgångar och skulder till verkligt värde, forts.

värderingsprocessen. Dessa priser är antingen internt fastställda av en tradingenhet eller inhämtade från externa källor. Värderingspriserna och värderingsmetoderna kontrolleras och testas därefter av en kontrollenhet i första försvarslinjen som är oberoende från de risktagande enheterna i front office. Allra viktigast i kontrollprocessen är den oberoende kontrollen av priser. Här kontrolleras riktigheten i värderingarna med hjälp av data från oberoende källor. Slutligen analyseras resultatet av värderingskontrollen och värderingarna, och eventuella noteringar eskaleras. Kontrollen av riktigheten i priser och andra parametrar utförs som minimum på månadsbasis och för många produkter dagligen. Information från tredje man, såsom prisnoteringar och annan prisinformation

från mäklare, används som jämförelseuppgifter vid kontrollen. Jämförelseuppgifternas kvalitet bedöms regelbundet.

Justeringar till verkligt värde och uppskjutna dag 1-resultat från nivå 3-transaktioner beräknas och rapporteras månadsvis. Den faktiska bedömningen av instrument i hierarkin för verkligt värde utförs kontinuerligt.

Specialiserade team inom enheten Balance Sheet Risk Control (BSRC) är ansvariga för att se över och oberoende bedömma de värderingar som utförs av affärsområdena. Dessa team är ansvariga för översyn av värderingar inom den andra försvarslinjen, med oberoende rapporteringsansvar till Chief Risk officer och Board Audit Committee.

Värderingsmetoder och indata som används vid värderingen till verkligt värde i nivå 3

31 dec 2019, mn euro	Verkligt värde	Värderingsmetoder	Ej observerbara indata	Intervall för verkligt värde
Räntebärande värdepapper				
Kreditinstitut ¹	180	Diskonterade kassaflöden	Kreditspread	-18/18
Företag	4	Diskonterade kassaflöden	Kreditspread	-0/0
Summa	184			
Aktier och andelar				
Onoterade aktier	391	Andelsvärde ²		-24/24
Private equity-fonder	344	Andelsvärde ²		-34/34
Hedgefonder	5	Andelsvärde ²		-0/0
Kreditfonder	254	Andelsvärde ²		-25/25
Övriga fonder	174	Andelsvärde ²		-17/17
Övrigt	1	-		-0/0
Summa	1 169			
Derivatinstrument				
Räntederivat	196	Optionsmodell	Korrelationer, Volatilitet	-31/35
Aktiederivat	23	Optionsmodell	Korrelationer, Volatilitet, Utdelning	-9/6
Valutaderivat	-16	Optionsmodell	Korrelationer, Volatilitet,	-0/0
Kreditderivat	-69	Kreditderivatmodell	Korrelationer, Volatilitet, Återvinningsgrad	-24/26
Övrigt	4	Optionsmodell	Korrelationer, Volatilitet	-0/0
Summa	138			
Övriga tillgångar				
Kreditinstitut	0	-	Kreditspread	-0/0
Summa	0			
Emitterade värdepapper				
Emitterade strukturerade obligationer	2 269	Kreditderivatmodell	Korrelationer, Volatilitet, Återvinningsgrad	-11/11
Summa	2 269			
Övriga skulder	2	-		-0/0
Summa	2			

1) Varav 155 mn euro prissätts utifrån en kreditspread (skillnaden mellan diskonteringsräntan och LIBOR) på 1,45 procent, och en rimlig förändring av denna kreditspread skulle inte påverka det verkliga värdet med tanke på återköpsmöjligheten.

2) Verkligt värde baseras på kurser och andelsvärden som erhållits av externa leverantörer/förvaltare. Dessa kurser fastställs utifrån värdeutvecklingen i de underliggande tillgångarna. Den allra vanligaste värderingsmetoden för private equity-fonder hos leverantörer/förvaltare överensstämmer med anvisningarna i International Private Equity and Venture Capital Valuation (IPEV), som utfärdats av Invest Europe (tidigare kallad EVCA). De redovisade värdena för dessa ligger i intervallet 5 till 100 procent jämfört med de värden som erhållits från leverantörer/förvaltare.

M43. Tillgångar och skulder till verkligt värde, forts.

31 dec 2018, mn euro	Verkligt värde	Värderingsmetoder	Ej observerbara indata	Intervall för verkligt värde
Räntebärande värdepapper				
Kreditinstitut ¹	323	Diskonterade kassaflöden	Kreditspread	–32/32
Företag	1	Diskonterade kassaflöden	Kreditspread	–0/0
Summa	324			–32/32
Aktier och andelar				
Onoterade aktier	120	Andelsvärde ²		–7/7
Private equity-fonder	288	Andelsvärde ²		–29/29
Hedgefonder	19	Andelsvärde ²		–1/1
Kreditfonder	222	Andelsvärde ²		–22/22
Övriga fonder	110	Andelsvärde ²		–11/11
Övrigt	16	–		–2/2
Summa	775			–72/72
Derivatinstrument				
Räntederivat	237	Optionsmodell	Korrelationer, Volatilitet	–13/14
Aktiederivat	–25	Optionsmodell	Korrelationer, Volatilitet, Utdelning	–12/8
Valutaderivat	–13	Optionsmodell	Korrelationer, Volatilitet,	–0/0
Kreditderivat	–212	Kreditderivatmodell	Korrelationer, Volatilitet, Återvinningsgrad	–34/33
Övrigt	5	Optionsmodell	Korrelationer, Volatilitet	–0/0
Summa	–8			–59/55
Övriga tillgångar				
Kreditinstitut	28		Kreditspread	–3/3
Summa	28			–3/3
Emitterade värdepapper				
Emitterade strukturerade obligationer	2 627	Credit derivative model	Korrelationer, Volatilitet, Återvinningsgrad	–13/13
Summa	2 627			–13/13
Övriga skulder	15			–1/1
Summa	15			–1/1

1) Varav 155 mn euro prissätts utifrån en kreditspread (skillnaden mellan diskonteringsräntan och LIBOR) på 1,45 procent, och en rimlig förändring av denna kreditspread skulle inte påverka det verkliga värdet med tanke på återköpsmöjligheten.

2) Verkligt värde baseras på kurser och andelsvärden som erhållits av externa leverantörer/förvaltare. Dessa kurser fastställs utifrån värdeutvecklingen i de underliggande tillgångarna. Den allra vanligaste värderingsmetoden för private equity-fonder hos leverantörer/förvaltare överensstämmer med anvisningarna i International Private Equity and Venture Capital Valuation (IPEV), som utfärdats av Invest Europe (tidigare kallad EVCA). De redovisade värdena för dessa ligger i intervallet 5 till 100 procent jämfört med de värden som erhållits från leverantörer/förvaltare.

Tabellerna ovan visar, för varje tillgångs- och skuldklass som hänförs till nivå 3, det verkliga värdet, värderingsmetoderna som använts för beräkning av verkligt värde, väsentliga ej observerbara data som använts i värderingsmodellerna samt, för finansiella tillgångar och skulder, det verkliga värdets känslighet för förändringar i viktiga antaganden.

Kolumnen "intervall för verkligt värde" i tabellen ovan visar känsligheten i verkligt värde för nivå 3-instrument vid förändringar i viktiga antaganden. När exponeringen för en ej observerbar parameter kvittas mellan olika instrument redovisas endast nettoeffekten i tabellen. Redovisat intervall är sannolikt större än den faktiska osäkerheten i verkligt värde för dessa instrument, eftersom det i praktiken är osannolikt att alla ej observerbara parametrar samtidigt skulle vara i utkanten av sina intervall för rimligt möjliga alternativ. Redovisningen är varken förutsäggande eller indikativ för framtida förändringar i verkligt värde.

För att beräkna känsligheten (intervallet) i verkligt värde för derivat tillämpas en rad olika modeller för att fastställa ett osäkerhetsintervall kring det redovisade verkliga värdet. De olika modellerna är inriktade på olika aspekter av prissättningen av derivat. Två gemensamma komponenter i model-

lerna för derivatvärdering är volatiliteten i underliggande riskfaktorer och korrelationen mellan de relevanta riskfaktorerna. Hänsyn tas till båda dessa genom att olika antaganden om indata och/eller valet av modell tillämpas. Förutom dessa gemensamma faktorer omfattar analysen även ett antal faktorer som är specifika för tillgångsklassen, bland annat förväntad aktieutdelning, återvinningsantaganden för kreditderivat och inflationsförväntningar. Det verkliga värdet på derivat redovisas som nettot av tillgångar och skulder.

För att beräkna känsligheten (intervallet) i verkligt värde för aktier och andelar och räntebärande värdepapper ökades och minskades det verkliga värdet med 2–10 procentenheter, beroende på osäkerheten i värderingen och underliggande antaganden. Större intervall tillämpas på instrument med större osäkerhet i värderingen jämfört med aktivt handlade instrument och underliggande osäkerheter i individuella antaganden.

Förändringar i uppskjutna dag 1-resultat

Transaktionspriset för finansiella instrument överensstämmer i vissa fall inte med verkligt värde vid första redovisningstillfället (enligt använd värderingsmodell). Skälet är huvudsakli-

M43. Tillgångar och skulder till verkligt värde, forts.

gen att transaktionspriset inte har kunnat fastställas på en aktiv marknad. Om väsentliga ej observerbara data används i värderingsmetoden (nivå 3) redovisas det finansiella instrumentet till transaktionspriset, och den eventuella skillnaden mellan transaktionspriset och det verkliga värdet vid första redovisningstillfället, enligt använd värderingsmodell (dag 1-resultat), skjuts upp. För ytterligare information, se not M1 "Redovisningsprinciper". Tabellen nedan visar den totala skillnaden som kvarstår att periodisera i resultaträkningen vid periodens början och slut, samt en avstämning av hur detta skillnadsbelopp har förändrats under året (förändring i uppskjutna dag 1-resultat).

Uppskjutna dag 1-resultat – derivat, netto

Mn euro	2019	2018 ¹
Belopp vid årets början	81	–
Genom fusion	0	58
Uppskjutna resultat från nya transaktioner	85	62
Redovisat i resultaträkningen under året	–41	–39
Belopp vid årets slut	125	81

1) Nordea Bank Abp:s räkenskapsperiod startade den 21 september 2017, dock utan affärsverksamhet fram till 1 oktober 2018

Finansiella tillgångar och skulder som inte redovisas till verkligt värde i balansräkningen

Mn euro	31 dec 2019		31 dec 2018		Nivå i hierarkin för verkligt värde
Tillgångar som inte redovisas till verkligt värde i balansräkningen	Redovisat värde	Verkligt värde	Redovisat värde	Verkligt värde	
Kassa och tillgodohavanden hos centralbanker	33 483	33 483	39 562	39 562	3
Utlåning	195 609	194 737	194 777	195 728	3
Räntebärande värdepapper	238	238	250	250	2
Övriga tillgångar	936	936	751	751	3
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	942	942	936	936	3
Summa	231 208	230 336	236 275	237 227	
Skulder som inte redovisas till verkligt värde i balansräkningen					
Inlåning och skuldinstrument	278 156	278 444	283 553	283 875	3
Övriga skulder	3 263	3 263	858	858	3
Efterställda skulder	9 789	9 789	9 157	9 157	3
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	156	156	209	209	3
Summa	291 364	291 652	293 777	294 099	

Kassa och tillgodohavanden hos centralbanker

Verkligt värde på "Kassa och tillgodohavanden hos centralbanker" antas, till följd av dess kortfristiga natur, vara samma som det redovisade värdet och hänförs därför till nivå 3 i hierarkin för verkligt värde.

Utlåning

Det verkliga värdet på "Utlåning till kreditinstitut" och "Utlåning till allmänheten" har beräknats genom att diskontera de förväntade framtida kassaflödena med en antagen kundränta som skulle ha används på marknaden om lånen hade emitterats vid värderingstidpunkten. Den antagna kundräntan beräknas som referensräntan plus den genomsnittliga marginalen på nyutlåning i Personal Banking, Business Banking respektive Large Corporate and Institutions.

Värderingen till verkligt värde har hänförs till nivå 3 i hierarkin för verkligt värde.

Räntebärande värdepapper

Värderingsprinciperna är desamma som för liknande instrument som redovisas till verkligt värde i balansräkningen.

Övriga tillgångar samt förutbetalda kostnader och upplupna intäkter

Balansposterna "Övriga tillgångar" och "Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter" utgörs av kortfristiga fordringar, huvudsakligen upplupna ränteintäkter. Det verkliga värdet anses därför vara detsamma som det redovisade värdet och har hänförs till nivå 3 i hierarkin för verkligt värde.

Inlåning och skuldinstrument

Det verkliga värdet på "Skulder till kreditinstitut och centralbanker", "In- och upplåning från allmänheten", "Emitterade värdepapper" och "Efterställda skulder" har beräknats som det redovisade värdet justerat för förändringar i verkligt värde gällande ränterisk och egen kreditrisk. Det verkliga värdet har hänförs till nivå 3 i hierarkin för verkligt värde. Förändringarna i verkligt värde hänförliga till ränterisk baseras på förändringar i berörda räntor jämfört med motsvarande nominell ränta i portföljerna. Förändringarna i verkligt värde hänförliga till kreditrisk beräknas som skillnaden mellan kreditspreaden i de nominella räntorna och aktuell kreditspread på marknaden. Beräkningen utförs på aggregerad nivå för all långfristig upplåning som redovisas under balansposterna "Emitterade värdepapper" och "Efterställda skulder". Eftersom den avtalade löptiden är kort för "Skulder till kreditinstitut och centralbanker" och "In- och upplåning från allmänheten" antas förändringarna i Nordeas egen kreditrisk hänförliga till dessa poster vara obetydliga. Detsamma gäller kortfristig upplåning som redovisas under balansposterna "Emitterade värdepapper" och "Efterställda skulder".

Övriga skulder samt upplupna kostnader och förutbetalda intäkter

Balansposterna "Övriga skulder" och "Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter" utgörs av kortfristiga skulder, huvudsakligen fondlikvidskulder. Det verkliga värdet anses därför vara detsamma som det redovisade värdet och har hänförs till nivå 3 i hierarkin för verkligt värde.

M44. Tillgångar och skulder i EUR och utländska valuta

31 Dec 2019, mn euro	EUR	Utländska valutor	Total	Motpart inom samma koncern	Ägarintresse- företag
Utlåning till kreditinstitut	44 013	70 431	114 444	63 966	0
Utlåning till allmänheten	46 744	97 333	144 077	4 513	95
Räntebärande värdepapper ¹	7 737	58 176	65 913	3 535	0
Derivatinstrument	21 609	17 762	39 371	280	3
Övriga tillgångar	27 596	9 578	37 174	1 971	64
Summa tillgångar	147 699	253 280	400 979	74 266	162
Skulder till kreditinstitut och centralbanker	14 731	30 059	44 790	12 550	0
In- och utlåning från allmänheten	57 032	118 254	175 286	4 454	8
Emitterade värdepapper	25 666	52 104	77 770	215	0
Derivatinstrument	23 611	19 700	43 311	1 322	8
Övriga skulder	17 667	14 130	31 797	110	0
Summa skulder	138 707	234 247	372 954	18 651	16

31 Dec 2018, mn euro	EUR	Utländska valutor	Total	Motpart inom samma koncern	Ägarintresse- företag
Utlåning till kreditinstitut	79 428	24 906	104 334	47 190	1 856
Utlåning till allmänheten	19 863	134 556	154 419	3 874	0
Räntebärande värdepapper ¹	7 421	67 146	74 567	3 076	0
Derivatinstrument	13 914	23 307	37 221	278	7
Övriga tillgångar	26 429	11 752	38 181	2 503	127
Summa tillgångar	147 055	261 667	408 722	56 921	1 990
Skulder till kreditinstitut och centralbanker	17 596	33 831	51 427	9 065	100
In- och utlåning från allmänheten	53 266	117 836	171 102	2 904	1
Emitterade värdepapper	23 495	59 172	82 667	223	0
Derivatinstrument	21 879	18 712	40 591	1 144	8
Övriga skulder	33 088	365	33 453	1 012	0
Summa skulder	149 324	229 916	379 240	14 348	109

1) Inkluderande skuldebrev belåningsbara i centralbanker 61 218 mn euro (72 677 mn euro).

M45. Överförda tillgångar och erhållna säkerheter

Överförda tillgångar som fortsatt redovisas i balansräkningen samt hänförliga skulder

Tillgångar anses vara överförda från Nordea ifall Nordea antingen överför den kontraktssliga rättigheten att erhålla kassaflöden från tillgången eller behåller rättigheten men har en kontraktsslig skyldighet att betala kassaflödena till ett eller flera företag.

Alla tillgångar som överförts redovisas fortsatt i balansräkningen om Nordeas exponering för förändringar i verkligt värde för tillgången kvarstår. Så är fallet vid återköpsavtal och värdepapperslån.

Återköpsavtal är en form av inlåning mot säkerhet där Nordea säljer värdepapper med ett avtal om att till ett fast pris återköpa dessa vid ett senare datum. Likvida medel som erhållits redovisas som inlåning (skuld). Värdepapper som har lämnats enligt återköpsavtal bokas inte bort från balansräkningen.

Utlåning av värdepapper är transaktioner där Nordea lånar ut innehavda värdepapper till en motpart och erhåller en avgift.

Eftersom både återköpsavtal och värdepapperslån innebär att värdepappren återlämnas till Nordea kvarstår alla risker och rättigheter förknippade med de överförda instrumenten hos Nordea även om de inte är tillgängliga för Nordea under den period då de är överförda. Motparten i transaktionen innehåller värdepappren som säkerhet men har inte någon rätt till andra tillgångar i Nordea.

De värdepapper som fortsatt redovisas i balansräkningen samt hänförliga skulder värderas till verkligt värde.

Mn euro	31 dec 2019	31 dec 2018
Återköpsavtal¹		
Skuldebrev belåningsbara i centralbanker	1 704	3 430
Räntebärande värdepapper	15 866	10 439
Summa	17 570	13 869

1) Vid återköpsavtal och värdepapperslån överförs icke-kontanta tillgångar som säkerhet. Om den mottagande parten har rätt att sälja eller i sin tur pantsätta tillgången omklassificeras den i balansräkningen till posten Pantsatta finansiella instrument.

Skulder hänförliga till tillgångarna

Mn euro	31 dec 2019	31 dec 2018
Återköpsavtal		
Skulder till kreditinstitut och centralbanker	1 704	3 427
In- och upplåning från allmänheten	12 492	8 540
Summa	14 196	11 967
Netto	3 374	1 902

M45. Överförda tillgångar och erhållna säkerheter, forts.

Erhållna säkerheter som kan säljas eller pantsättas på nytt

Nordea erhåller säkerheter enligt omvända återköpsavtal och avtal om värdepapperslån vilka kan säljas eller pantsättas på nytt i enlighet med avtalsvillkoren. Transaktionerna genomförs enligt standardavtal som används av parterna på den finansiella marknaden. Vanligtvis så kräver avtalen ytterligare säkerheter om värdet på värdepapper sjunker under en förutbestämd nivå. Enligt standardavtalen för de flesta återköpsavtal så har mottagaren av säkerheten ovillkorlig rätt att sälja eller återpantsätta säkerheten förutsatt att likvärdiga värdepapper överförs vid likvidtillfället. Det verkliga värdet på erhållna säkerheter enligt omvända återköpsavtal och avtal om värdepapperslån upplyses om nedan.

Mn euro	31 dec 2019	31 dec 2018
Omvända återköpsavtal		
Erhållna säkerheter som kan säljas eller pantsättas på nytt	36 218	35 515
- varav sålda eller pantsatta på nytt	15 791	19 662
Avtal om värdepapperslån		
Erhållna säkerheter som kan säljas eller pantsättas på nytt	5 680	5 648
- varav sålda eller pantsatta på nytt	2 612	2 980
Summa	41 898	41 163
Tillgångar relaterade till återköpsavtal		
Utlåning till kreditinstitut	10 038	8 866
Utlåning till allmänheten	19 055	16 711
Summa	29 093	25 577

M46. Löptidsanalys för tillgångar och skulder

31 dec 2019, mn euro	Inom 3 månader	3–12 månader	1–5 år	5–10 år	Över 10 år	Summa
Skuldebrev belåningsbara i centralbanker	2 726	9 857	40 086	6 462	2 087	61 218
Utlåning till kreditinstitut	55 318	11 978	46 405	743	0	114 444
Utlåning till allmänheten	46 820	14 243	53 987	11 850	17 177	144 077
Räntebärande värdepapper	466	497	2 425	447	860	4 695
Derivatinstrument	4 460	2 652	6 519	7 847	17 893	39 371
Övriga tillgångar	19 237	39	3 062	31	14 805	37 174
Summa tillgångar	129 027	39 266	152 484	27 380	52 822	400 979
Skulder till kreditinstitut och centralbanker	43 572	521	137	560	0	44 790
In- och upplåning från allmänheten	163 491	2 505	4 828	1 085	3 377	175 286
Emitterade värdepapper	23 921	27 789	20 399	5 510	151	77 770
Efterställda skulder	1 377	1 135	5 251	1 780	246	9 789
Derivatinstrument	6 000	3 017	10 654	7 611	16 029	43 311
Övriga skulder	20 935	233	440	25	375	22 008
Summa skulder	259 296	35 200	41 709	16 571	20 178	372 954

M46. Löptidsanalys för tillgångar och skulder, forts.

31 dec 2018, mn euro	Inom 3 månader	3–12 månader	1–5 år	5–10 år	Över 10 år	Summa
Skuldebrev belåningsbara i centralbanker	4 272	11 804	50 345	4 247	2 009	72 677
Utlåning till kreditinstitut	62 148	9 879	31 538	718	51	104 334
Utlåning till allmänheten	54 454	10 817	42 425	13 791	32 932	154 419
Räntebärande värdepapper	659	0	345	629	257	1 890
Derivatinstrument	4 933	2 656	29 075	264	293	37 221
Övriga tillgångar	22 205	22	2 696	1 020	12 238	38 181
Summa tillgångar	148 671	35 178	156 424	20 669	47 780	408 722
Skulder till kreditinstitut och centralbanker	43 900	1 238	5 711	578	–	51 427
In- och upplåning från allmänheten	163 728	2 136	5 182	39	17	171 102
Emitterade värdepapper	36 086	18 365	23 496	4 660	60	82 667
Efterställda skulder	125	886	6 825	1 003	318	9 157
Derivatinstrument	4 441	3 802	31 830	390	128	40 591
Övriga skulder	23 968	12	293	14	9	24 296
Summa skulder	272 248	26 439	73 337	6 684	532	379 240

M47. Transaktioner med närstående

Informationen nedan presenteras ur Nordea Bank Abp:s perspektiv, d.v.s. den visar hur Nordea Bank Abp:s siffror har påverkats av transaktioner med närstående parter. Mer information om definitioner, se not M1 "Redovisningsprinciper", avsnitt 27.

Mn euro	31 dec 2019			31 dec 2018		
	Koncernföretag	Intresseföretag och joint ventures	Övriga närstående parter ²	Koncernföretag	Intresseföretag och joint ventures	Övriga närstående parter ²
Tillgångar						
Skuldebrev belåningsbara i centralbanker	3 463	–	41	3 007	–	98
Utlåning till kreditinstitut	63 966	–	–	47 190	1 876	16
Utlåning till allmänheten	4 513	95	4	3 874	136	4
Räntebärande värdepapper	72	–	50	69	57	0
Aktier och andelar	–	–	4	–	–	4
Aktier och andelar i intresseföretag och joint ventures	–	87	–	–	1 049	–
Aktier och andelar i koncernföretag	14 190	–	–	12 175	–	–
Derivatinstrument	280	3	51	278	149	116
Övriga tillgångar	1 354	64	3	1 981	127	7
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	617	–	0	522	0	–
Summa tillgångar	88 455	249	153	69 096	3 394	245

M47. Transaktioner med närstående, forts

Mn euro	31 dec 2019			31 dec 2018		
	Koncernföretag	Intresseföretag och joint ventures	Övriga närstående parter ²	Koncernföretag	Intresseföretag och joint ventures	Övriga närstående parter ²
Skulder						
Skulder till kreditinstitut och centralbanken	12 550	0	495	9 065	101	697
In- och upplåning från allmänheten	4 454	8	29	2 904	21	63
Emitterade värdepapper	215	–	–	223	25	–
Derivatinstrument	1 322	8	10	1 144	188	19
Övriga skulder	71	–	1	988	0	1
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	39	–	–	24	0	–
Avsättningar	0	0	–	0	0	–
Summa skulder	18 651	16	535	14 348	335	780
Poster utanför balansräkningen¹	267 922	336	1 284	155 821	19 594	4 638

Mn euro	Jan–dec 2019			Jan–dec 2018		
	Koncernföretag	Intresseföretag och joint ventures	Övriga närstående parter ²	Koncernföretag	Intresseföretag och joint ventures	Övriga närstående parter ²
Resultaträkning						
Ränteintäkter	395	2	2	29	2	3
Räntekostnader	–433	–1	0	–133	0	0
Avgifts- och provisionsnetto	523	2	0	131	1	0
Nettoresultat av poster till verkligt värde	–58	8	–12	–164	3	51
Övriga rörelseintäkter	351	6	0	83	2	0
Summa rörelsekostnader	–71	0	–	–21	0	–
Resultatet innan kreditförluster	707	17	–10	–75	8	54

1) Inkluderade nominella värden på derivat.

2) Aktieägare med väsentligt inflytande och nära anhöriga till nyckelpersoner i ledande positioner i Nordea bank Abp, samt bolag som kontrolleras av nyckelpersoner i ledande positioner i Nordea Bank Abp eller av nära anhöriga till dessa nyckelpersoner räknas som närstående parter till Nordea Bank Abp. Sampo Oyj inklusive dotterbolag till Sampo Oyj tillhör denna grupp av närstående parter med ett betydande inflytande på Nordea Bank Abp. Skulder till Sampo Oyj inklusive dess dotterbolag består huvudsakligen av depositioner och långfristiga investerings obligationer emitterade av Nordea. Transaktionerna med Sampo Oyj och dess övriga närstående parter inkluderar ett antal aktuella derivatkontrakt. Övriga närstående parter inkluderar Nordeas pensionsstiftelser.

Alla transaktioner med närstående är gjorda på likvärdiga villkor som för externa parter i liknande ställning, förutom utlåning till anställda och vissa övriga åtaganden till nyckelpersoner i ledande positioner, se not M9 "Personalkostnader och not M40 "Eventualförpliktelser".

Nyckelpersoner i ledande positioner

Kompensationer och lån till nyckelpersoner i ledande ställning liksom även vissa övriga åtaganden presenteras i not MP9 "Personalkostnader" och not M40 "Eventualförpliktelser".

M48. Kundtillgångar som förvaltas

Mn euro	31 dec 2019	31 dec 2018
Kapitalförvaltning	96 345	84 468
Förvaltade tillgångar	711 134	685 255
Summa	807 479	769 723

Kundernas långfristiga sparande (PS sparande) var 4 mn euro (4 mn euro) den 31 december 2019. Totalsumman av PS investeringar är 60 mn euro (47 mn euro).

Undertecknande

Styrelsens förslag till disposition av vinsten

Nordea Bank Abp:s utdelningsbara balanserade vinstmedel, inklusive årets resultat, uppgick till 18 166 606 378,45 euro och annat fritt eget kapital uppgick till 4 590 425 994,62 euro den 31 december 2019. Styrelsen föreslår till Nordea Banks Abp:s ordinarie bolagsstämman den 25 mars 2020 att en dividend på 0,40 euro per aktie utbetalas utgående från balansräkningen som fastställs för räkenskapsåret som utgick den 31 december 2019.

Bolaget har 4 049 951 919 aktier. Den totala utdelningen för 2019, exklusive innehav av egna aktier, skulle då bli 1 615 656 843,60* euro, och betalas från balanserade vinstmedel. Efter utbetalningen av utdelningen överförs

16 550 949 534,85* euro i ny räkning som utdelningsbara balanserade vinstmedel.

Inga väsentliga förändringar har skett i bolagets ekonomiska ställning efter räkenskapsperiodens slut och bolagets likviditet äventyras inte av den föreslagna utdelningen.

Nordea Bank Abp är moderbolag i Nordeakoncernen och har sitt säte i Helsingfors, Finland. Exemplar av verksamhetsberättelsen och bokslutet hålls tillgängliga på Aleksis Kivis gata 7, 00500 Helsingfors eller på Nordeas webbplats www.nordea.com.

Underteckning av bokslutet och verksamhetsberättelsen

Helsingfors, 20 februari 2020

Torbjörn Magnusson
Ordförande

Kari Jordan
Vice ordförande

Dorrit Groth Brandt
Styrelseledamot¹

Pernille Erenbjerg
Styrelseledamot

Nigel Hinshelwood
Styrelseledamot

Petra van Hoeken
Styrelseledamot

Robin Lawther
Styrelseledamot

John Maltby
Styrelseledamot

Gerhard Olsson
Styrelseledamot¹

Hans Christian Riise
Styrelseledamot¹

Sarah Russell
Styrelseledamot

Birger Steen
Styrelseledamot

Maria Varsellona
Styrelseledamot

Frank Vang-Jensen
Verkställande direktör och koncernchef

Revisionsanteckning

Över utförd revision har idag avgetts berättelse.

Helsingfors, 26 februari 2020

PricewaterhouseCoopers Oy
Revisionssammanslutning

Juha Wahlroos
CGR

¹) Arbetstagarrepresentant.

* Den totala utdelningen och beloppet som överförs i ny räkning som utdelningsbara balanserade vinstmedel efter utbetalad utdelning, justeras enligt antalet egna aktier som innehas av Nordea Bank Abp på avstämningsdagen för utdelningen.

Revisionsberättelse

Till Nordea Bank Abp:s bolagsstämma

Revision av bokslutet

Uttalande

Enligt vår uppfattning

- ger koncernbokslutet en rättvisande bild av koncernens ekonomiska ställning och av resultatet av dess verksamhet och kassaflöden för året i enlighet med internationella redovisningsstandarder (IFRS), så som de antagits av EU
- ger bokslutet en rättvisande bild av moderbolagets ekonomiska ställning samt av resultatet av dess verksamhet i enlighet med i Finland ikraftvarande stadganden gällande upprättande av bokslut och det uppfyller de lagstadgade kraven. Våra uttalanden i denna rapport är förenliga med innehållet i den kompletterande rapport som överlämnats till moderbolagets revisionsutskott.

Revisionens omfattning

Vi har utfört en revision av bokslutet för Nordea Bank Abp (fo-nummer 2858394-9) för räkenskapsperioden som slutar 31.12.2019. Bokslutet omfattar:

- koncernens balansräkning, resultaträkning, rapport över totalresultat, rapport över förändringarna i eget kapital, kassaflödesanalys och noter till bokslutet inklusive en sammanfattning av betydelsefulla redovisningsprinciper
- moderbolagets balansräkning, resultaträkning, kassaflödesanalys och noter till bokslutet.

Grund för uttalandet

Vi har utfört vår revision i enlighet med god revisionssed i Finland. Vårt ansvar enligt god revisionssed beskrivs närmare i avsnittet Revisorns ansvar för revisionen av bokslutet.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

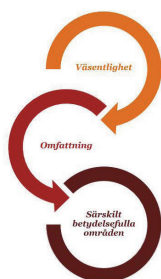
Oberoende

Vi är oberoende i förhållande till moderbolaget och koncernföretagen enligt de etiska krav i Finland som gäller den av oss utförda revisionen och vi har i övrigt fullgjort vårt yrkesetiska ansvar enligt dessa.

Andra tjänster än revisionstjänster som tillhandahållits moderbolaget och koncernbolagen följer enligt vår bästa kunskap och övertygelse bestämmelserna om sådana tjänster i Finland. Vi har inte tillhandahållit sådana förbjudna tjänster som avses i artikel 5.1 i revisionsförordningen 537/2014. De andra tjänster än revisionstjänster som vi tillhandahållit framgår av not K9 Övriga administrationskostnader/Revisionsarvoden till koncernbokslutet.

Vår revisionsansats

Översikt

- För koncernbokslutet tillämpad väsentlighet: € 200 miljoner, vilket är 0,65 % av eget kapital.
- Revisionen av koncernbokslutet omfattar samtliga väsentliga koncernbolag och dessutom ett antal mindre koncernbolag i de nordiska länderna. Revisionen täcker merparten av intäkterna, tillgångarna och skulderna.
- Nedskrivning av lån till kunder
- Värdering av finansiella instrument som innehas till verkligt värde
- Aktuariella antaganden relaterade till affärsområdet Life
- IT-system som stödjer processer för finansiell rapportering.

Vi utformade vår revision genom att fastställa väsentlighetsnivån och bedöma risken för väsentligt fel i bokslutet som helhet. Vi beaktade speciellt de områden där ledningen gjort subjektiva bedömningar. Till dessa hör exempelvis betydande redovisningsmässiga uppskattningar som baserar sig på antaganden och prognoser om framtida händelser med inneboende osäkerhet.

Väsentlighet

Revisionens omfattning och inriktning baserades på vår bedömning av väsentlighet. Revisionens mål är att uppnå en rimlig grad av säkerhet om huruvida bokslutet som helhet innehåller väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel. Fel anses vara väsentliga om de enskilt eller tillsammans rimligen kan förväntas påverka de ekonomiska beslut som användarna fattar på basis av bokslutet.

Baserat på vårt professionella omdöme fastställde vi vissa kvantitativa gränsvärden för att bestämma den väsentlighetsnivå som tillämpats för koncernbokslutet som helhet enligt tabellen här nedan. Med hjälp av dessa gränsvärden och kvalitativa överväganden fastställde vi revisionens inriktning och omfattning samt karaktär, tidpunkt och omfattning av våra granskningsåtgärder. Vidare användes väsentlighetsnivån för att bedöma effekten av enskilda och sammantagna felaktigheter på bokslutet som helhet.

Koncernens väsentlighet	€ 200 miljoner
Hur vi fastställt väsentligheten	0,65 % av eget kapital
Motivering av valet av väsentlighet	Vi valde eget kapital som referenspunkt eftersom detta enligt vår uppfattning är det nyckeltal som användarna för det mesta använder vid bedömning av koncernens kapitalresurser. Eget kapital är ett allmänt accepterat nyckeltal. Vi valde 0,65 %, som ligger inom ramen för gränsvärdena för accepterad kvantitativ väsentlighet i revisionsstandarderna.

Revisionens inriktning och omfattning

Vi beaktade Nordea koncernens struktur, redovisningsprocesser samt interna kontroller och den industri där koncernen verkar då vi utformade revisionens omfattning.

Vi fastställde vilken typ av arbete som krävdes i koncernbolagen av oss, i egenskap av det centrala koncernrevisionsteamet, eller av revisorer för koncernbolagen från andra företag inom PwC i enlighet med våra anvisningar. I de fall då arbetet utfördes av revisorer för koncernbolagen gav vi dem specifika anvisningar som inkluderade vår riskanalys, väsentlighet och metoderna för testning av de centraliserade systemen. Revision utfördes i de koncernbolag som ansågs vara väsentliga antingen på grund av sin väsentlighet som separat bolag eller till följd av bolagets specifika natur. Revisionen täcker majoriteten av koncernens intäkter, tillgångar och skulder.

Genom att vidta de nämnda åtgärderna hos koncernbolagen och vidta ytterligare åtgärder på koncernnivå har vi inhämtat tillräckliga och ändamålsenliga revisionsbevis avseende den finansiella informationen för koncernen som helhet för att göra ett uttalande avseende koncernbokslutet.

Särskilt betydelsefulla områden för revisionen

Särskilt betydelsefulla områden för revisionen är de områden som enligt vår professionella bedömning var de mest betydelsefulla för räkenskapsperiodens revision. Dessa områden behandlades inom ramen för revisionen av, och i vårt ställningstagande till bokslutet som helhet, men vi ger inga separata uttalanden om dessa områden.

Liksom vid alla revisioner beaktade vi också risken för att ledningen åsidosätter den interna kontrollen, och har bland annat övervägt om det finns belägg för systematiska avvikelser som givit upphov till risk för väsentliga felaktigheter till följd av oegentligheter.

Särskilt betydelsefullt område för revisionen av koncernbokslutet

Nedskrivning av lån till kunder

Se not K1 till koncernbokslutet – Redovisningsprinciper (Kritiska bedömningar och osäkerhet i uppskattningar), not K11 – Kreditförluster, netto och not K14 – Utlåning och osäkra lånefordringar.

Vid bedömning av nedskrivning av lån till kunder ingår kritiska bedömningar och uppskattningar. För individuellt bedömda lån ingår uppskattningar i bedömningen av huruvida en kredithändelse har inträffat och vid bedömningen av storleken på nedskrivningen av lån till kunder.

Förväntade kreditförluster är beräknade som en funktion av sannolikheten för fallissemang, exponeringen vid fallissemang, förlusten vid fallissemang samt tidpunkten för fallissemang.

Nordea delar in lån i tre kategorier beroende på graden av kreditförsämring för varje enskilt lån. För lån utan väsentlig ökning av kreditrisken, kategori 1, beräknas kreditförluster för förväntade fallissemang inom 12 månader. För lån med väsentlig ökning av kreditrisken, kategori 2, eller lån i fallissemang, kategori 3, beräknas kreditförluster för inträffade och förväntade fallissemang under lånets uppskattade löptid.

Nordea redovisar justeringar till de modellberäknade förväntade kreditförlusterna för att ta hänsyn till begränsningar i nedskrivningsmodellen och trender på marknaden.

Detta utgör också ett särskilt betydelsefullt område för revisionen av moderbolagets årsredovisning.

Hur vår revision beaktade det särskilt betydelsefulla området

Vår revision utfördes genom en kombination av testning av intern kontroll avseende den finansiella rapporteringen och substansgranskning.

Vi har skapat en förståelse för processen för låneutgivning, kreditriskhanteringen och nedskrivning av utlåning till kunder.

Vi har haft ett särskilt fokus på uppdateringar av nedskrivningsmodellen och utvecklingen av kreditrisk för stora kunder.

Baserat på risk för individuellt bedömda lån har vi stickprovsvis testat dokumentation i kreditakter och bedömningen av kreditrisk.

För nedskrivningsmodeller har vi involverat våra modellexperter för att utvärdera metodiken, utmana underliggande antaganden och för att oberoende kontrollberäkna ett urval av av lån.

Vi har utvärderat bolagets bedömning av justeringar till de modellberäknade förväntade kreditförlusterna och granskat att dessa har godkänts enligt bolagets instruktioner.

Vi har granskat upplysningarna hänförliga till nedskrivning av lån.

Värdering av finansiella instrument som innehas till verkligt värde

Se not K1 till koncernbokslutet – Redovisningsprinciper (Kritiska bedömningar och osäkerhet i uppskattningar), not K19 – Derivatinstrument och säkringsredovisning, not K40 – Klassificering av finansiella instrument och not K41 – Tillgångar och skulder till verkligt värde.

Givet nuvarande volatilitet och makroekonomisk osäkerhet, fortsätter värdering av finansiella instrument att vara ett område med inneboende risk. I värderingen av finansiella instrument i Nivå 2 och Nivå 3 används observerbara respektive ej observerbara indata för återkommande beräkningar av verkligt värde. Betydande portföljer av finansiella instrument värderas baserat på modeller och vissa antaganden som inte är observerbara för tredje part.

Viktiga områden för värdering av finansiella instrument som innehas till verkligt värde är:

- riktlinjer och policys för modeller och värdering,
- interna kontroller av hierarkin för verkligt värde, justeringar av verkligt värde, pristester samt kontroll och styrning av modeller, och
- upplysningar om finansiella instrument.

Detta utgör också ett särskilt betydelsefullt område för revisionen av moderbolagets årsredovisning.

Vi bedömde utformningen och testade effektiviteten för kontrollerna avseende:

- identifiering, beräkning och övervakning av värderingen av finansiella instrument,
- hierarkin för verkligt värde, justeringar av verkligt värde och oberoende prisverifiering,
- kontroll och styrning av modeller.

Vi granskade koncernens processer för oberoende prisverifiering, validering och godkännande av modeller. Därutöver testades kontroller av dataflöden och datainput för värdering samt koncernens styrnings- och rapporteringsprocesser.

För de värderingar som är beroende av ej observerbara indata eller som kräver en högre grad av bedömningar, utgick vi från de antaganden, metoder och modeller som koncernen använde. Vi gjorde dessutom en oberoende värdering av ett urval positioner.

När det gäller justeringar av verkligt värde, särskilt credit value adjustment, debt value adjustment och funding fair value adjustment (CVA, DVA och FFVA) bedömde vi den metod som använts, underliggande modeller samt koncernens antaganden och jämförde detta med vår kunskap om nuvarande praxis i branschen. Vi testade kontroller över datainput till de underliggande modellerna och testade ett urval av underliggande transaktioner.

Aktuariella antaganden relaterade till affärsområdet Life

Se not K1 till koncernbokslutet – Redovisningsprinciper (Kritiska bedömningar och osäkerhet i uppskattningar) och not K29 – Skulder till försäkringstagare.

Värderingen av försäkringstekniska avsättningar innefattar bedömningar om osäkra framtida händelser. Värderingen baseras på modeller där väsentliga bedömningar tillämpas för att fastställa ekonomiska antaganden, aktuariella antaganden liksom antaganden om kundbeteenden. Förändringar i dessa antaganden kan väsentligt påverka värderingen av försäkringstekniska avsättningar.

Vi bedömde utformningen och testade effektiviteten för kontrollerna avseende processer för att beräkna försäkringstekniska avsättningar inom affärsområdet Life.

Vår granskning omfattade också bedömningar av tillämpade metoder, modeller och antagande som används i beräkningarna av avsättningarna. Vi har stickprovsvis utfört kontrollberäkningar av åtagandet med hjälp av PwC:s aktuarier.

IT-system som stödjer processer för finansiell rapportering

Ett väsentligt antal transaktioner hanteras inom koncernens finansiella rapportering vilken är starkt beroende av IT-system med stöd för automatisk redovisning och avstämning. För att säkerställa fullständiga och korrekta räkenskaper krävs att kontroller över behörigheter till program, programutveckling och programförändringar är ändamålsenligt utformade och fungerar effektivt.

Detta utgör också ett särskilt betydelsefullt område för revisionen av moderbolagets årsredovisning.

Vi bedömde utformningen och testade effektiviteten för de IT-system som är väsentliga för den finansiella rapporteringen. Vår granskning har omfattat åtkomst till program och data samt programutveckling och programförändringar.

För åtkomst till program och information omfattade vår granskning test av upplägg, borttag och övervakning av åtkomsträttigheter samt lämplig fördelning av arbetsuppgifter. Andra områden som testades omfattade övervakning av IT-system och kontroll över ändringar i IT-system.

Det förekommer inga betydande risker för väsentliga felaktigheter i enlighet med Artikel 10(2c) i förordning (EU) nr 537/2014 avseende informationen i årsredovisningen för koncernen eller moderbolaget.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar för bokslutet

Styrelsen och verkställande direktören ansvarar för upprättandet av bokslutet och för att koncernbokslutet ger en rättvisande bild enligt internationella redovisningsstandarder (IFRS), så som de antagits av EU och för att bokslutet ger en rättvisande bild i enlighet med i Finland ikraftvarande stadganden gällande upprättande av bokslut samt uppfyller de lagstadgade kraven. Styrelsen och verkställande direktören ansvarar även för den interna kontroll som de bedömer är nödvändig för att upprätta ett bokslut som inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel.

Vid upprättandet av bokslutet ansvarar styrelsen och verkställande direktören för bedömningen av moderbolagets och koncernens förmåga att fortsätta verksamheten. De upplyser, när så är tillämpligt, om förhållanden som kan påverka förmågan att fortsätta verksamheten och att använda antagandet om fortsatt drift. Antagandet om fortsatt drift tillämpas dock inte om man avser att likvidera moderbolaget eller koncernen, upphöra med verksamheten eller inte har något annat realistiskt alternativ än att göra något av dessa.

Revisorns ansvar för revisionen av bokslutet

Våra mål är att uppnå en rimlig grad av säkerhet om huruvida bokslutet som helhet innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel, och att lämna en revisionsberättelse som innehåller våra uttalanden. Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men är ingen garanti för att en revision som utförs enligt god revisionssed alltid kommer att upptäcka en väsentlig felaktighet om en sådan finns. Felaktigheter kan uppstå på grund av oegentligheter eller fel och anses vara väsentliga om de enskilt eller tillsammans rimligen kan förväntas påverka de ekonomiska beslut som användare fattar med grund i bokslutet.

Som del av en revision enligt god revisionssed använder vi professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Dessutom:

- identifierar och bedömer vi riskerna för väsentliga felaktigheter i bokslutet, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel, utformar och utför granskningsåtgärder bland annat utifrån dessa risker och inhämtar revisionsbevis som är tillräckliga och ändamålsenliga för att utgöra en grund för våra uttalanden. Risken för att inte upptäcka en väsentlig felaktighet till följd av oegentligheter är högre än för en väsentlig felaktighet som beror på fel, eftersom oegentligheter kan innefatta agerande i maskopi, förfalskning, avsiktliga utelämnanden, felaktig information eller åsidosättande av intern kontroll.

- skaffar vi oss en förståelse av den del av bolagets interna kontroll som har betydelse för vår revision för att utforma granskningsåtgärder som är lämpliga med hänsyn till omständigheterna, men inte för att uttala oss om effektiviteten i den interna kontrollen.
- utvärderar vi lämpligheten i de redovisningsprinciper som används och rimligheten i ledningens uppskattningar i redovisningen och tillhörande upplysningar.
- drar vi en slutsats om lämpligheten i att styrelsen och verkställande direktören använder antagandet om fortsatt drift vid upprättandet av bokslutet. Vi drar också en slutsats, med grund i de inhämtade revisionsbevisen, om huruvida det finns någon väsentlig osäkerhetsfaktor som avser sådana händelser eller förhållanden som kan leda till betydande tvivel om bolagets förmåga att fortsätta verksamheten. Om vi drar slutsatsen att det finns en väsentlig osäkerhetsfaktor, måste vi i revisionsberättelsen fästa uppmärksamheten vid upplysningarna i bokslutet om den väsentliga osäkerhetsfaktorn eller, om sådana upplysningar är otillräckliga, modifiera vårt uttalande. Våra slutsatser baseras på de revisionsbevis som inhämtas fram till datumet för revisionsberättelsen. Dock kan framtida händelser eller förhållanden göra att ett bolag eller en koncern inte längre kan fortsätta verksamheten.
- utvärderar vi den övergripande presentationen, strukturen och innehållet i bokslutet, däribland upplysningarna, och om bokslutet återger de underliggande transaktionerna och händelserna på ett sätt som ger en rättvisande bild.
- inhämtar vi tillräckliga och ändamålsenliga revisionsbevis avseende den finansiella informationen för enheterna eller affärsaktiviteterna inom koncernen för att göra ett uttalande avseende koncernbokslutet. Vi ansvarar för styrning, övervakning och utförande av koncernrevisionen. Vi är ensamt ansvariga för vårt uttalande.

Vi kommunicerar med dem som har ansvar för bolagets styrning avseende, bland annat, revisionens planerade omfattning och inriktning samt tidpunkten för den, samt betydelsefulla iakttagelser under revisionen, däribland eventuella betydande brister i den interna kontrollen som vi identifierat under revisionen.

Vi förser också dem som har ansvar för bolagets styrning med en bekräftelse om att vi har följt relevanta yrkesetiska krav avseende oberoende, och kommunicerar alla relationer och andra förhållanden som rimligen kan påverka vårt oberoende samt i tillämpliga fall tillhörande motåtgärder.

Av de frågor som kommuniceras med dem som har ansvar för bolagets styrning fastställer vi vilka frågor som varit de mest betydelsefulla för räkenskapsperiodens revision och som därför utgör de för revisionen särskilt betydelsefulla områdena. Vi beskriver dessa områden i revisionsberättelsen såvida inte lagar eller andra författningar förhindrar upplysning om frågan eller när, i ytterst sällsynta fall, vi bedömer att en fråga inte ska kommuniceras i revisionsberättelsen på grund av att de negativa konsekvenserna av att göra det rimligen skulle väntas vara större än allmänintresset av denna kommunikation.

Övriga rapporteringsskyldigheter

Uppgifter om revisionsuppdraget

Vårt revisionsuppdrag gäller en hel period med oavbrutet åtagande under två räkenskapsår.

Övrig information

Styrelsen och verkställande direktören ansvarar för den övriga informationen. Den övriga informationen omfattar verksamhetsberättelsen och informationen i årsredovisningen, men inkluderar inte bokslutet eller vår revisionsberättelse avseende dessa.

Vårt uttalande om bokslutet täcker inte övrig information.

Vår skyldighet är att läsa den övriga informationen i samband med revisionen av bokslutet och i samband med detta göra en bedömning av om det finns väsentliga motstridigheter mellan den övriga informationen och bokslutet eller den uppfattning vi har inhämtat under revisionen eller om den i övrigt verkar innehålla väsentliga felaktigheter. För verksamhetsberättelsens del är det ytterligare vår skyldighet att bedöma om verksamhetsberättelsen har upprättats enligt gällande bestämmelser om upprättande av verksamhetsberättelse.

Enligt vår uppfattning

- är uppgifterna i verksamhetsberättelsen och bokslutet enhetliga
- har verksamhetsberättelsen upprättats i enlighet med gällande bestämmelser om upprättande av verksamhetsberättelse.

Om vi utgående från vårt arbete på den övriga informationen, drar slutsatsen att det förekommer en väsentlig felaktighet i den övriga informationen, bör vi rapportera detta. Vi har ingenting att rapportera gällande detta.

Övriga uttalanden

Vi tillstyrker att bolagsstämman fastställer resultaträkningen och balansräkningen. Styrelsens förslag till distribution av vinsten följer bestämmelserna i aktiebolagslagen. Vi tillstyrker att styrelsemedlemmarna och moderbolagets verkställande direktör beviljas ansvarsfrihet för den av oss granskade räkenskapsperioden.

Helsingfors den 26 februari 2020

PricewaterhouseCoopers Oy
Revisionssammanslutning

Juha Wahlroos
CGR

Styrelse

Torbjörn Magnusson, ordförande

Magisterexamen och teknologie licentiatexamen
Styrelseledamot sedan 2018¹ och ordförande sedan 2019
Född 1963
Nationalitet: Svensk
Andra uppdrag: Verkställande direktör och koncernchef för Sampokoncernen sedan 1 januari 2020
Verkställande direktör och medlem i högsta ledningen, Sampo Abp
Styrelseordförande i If Skadeförsäkring Holding AB (publ)

Tidigare befattningar:

2002–2019 Vd och koncernchef, If Skadeförsäkring Holding AB (publ)
2001–2002 Chef för Commercial Business Division, If Skadeförsäkring Holding AB (publ)
1999–2001 Chef för Commercial Products, If Skadeförsäkring Holding AB (publ)
1998–1999 Chef för P&C Support och chefaktuarie, Försäkringsaktiebolaget Skandia
1996–1997 Chefcontroller, Försäkringsaktiebolaget Skandia
1995–1996 Chefaktuarie skadeförsäkring, Mercantile & General Insurance
1994–1995 Vice chefaktuarie skadeförsäkring, Mercantile & General Insurance
1990–1993 Aktuarie sakförsäkring, Skandia International
1988–1989 IT-konsult, Arthur Andersen & Company

Aktieinnehav i Nordea: 13 984.²

Pernille Erenbjerg

Magisterexamen i ekonomi och revision
Styrelseledamot sedan 2017¹
Född 1967
Nationalitet: Danska
Andra uppdrag: Vice styrelseordförande i Millicom International Cellular SA
Styrelseledamot i Genmab A/S

Tidigare befattningar:

2015–2018 Vd och koncernchef, TDC A/S
2011–2015 Group Chief Financial Officer, TDC A/S
2003–2010 Flertal chefsbefattningar, TDC A/S
2002–2003 Partner, Deloitte Touche Tohmatsu
1987–2002 Revisor, Arthur Andersen

Aktieinnehav i Nordea: 0.²

Nigel Hinshelwood

HCIMA-examen (Management)
Styrelseledamot sedan 2018¹
Född 1966
Nationalitet: Britt
Andra uppdrag: Ledamot i Franchise Board, Lloyd's of London
Styrelseledamot i Lloyds Bank plc
Styrelseledamot i Bank of Scotland plc

Tidigare befattningar:

2016–2017 Chef Storbritannien och vice verkställande direktör, HSBC Bank plc
2015–2016 Group General Manager & Global Head of Operations, HSBC Group Holdings
2011–2015 Group General Manager & Chief Operating Officer för Europa, Mellanöstern och Afrika, HSBC Group Holdings
2010–2011 Global Head, HSBC Insurance Holdings
2008–2010 Global Chief Operating Officer, HSBC Group Holdings
2005–2007 Group Head of Programme Management and Business Transformation, HSBC Group
2003–2005 Vice President & General Manager, chef för Global Banking and Insurance Services, Asien och Stillahavsområdet, Unisys Corporation
2000–2003 Verkställande direktör, Sydostasien, och styrelseledamot Asien och Stillahavsområdet, Capgemini
1997–2000 Partner, Ernst & Young
1996–1997 Försäljningschef Australien, Sequent Computer Systems
1990–1996 Chief Operating Officer Asien och Stillahavsområdet, samt Head of Sales and Marketing, Policy Management Systems Corporation

Aktieinnehav i Nordea: 0.²

Kari Jordan, vice ordförande

Magisterexamen i nationalekonomi
Styrelseledamot och vice ordförande sedan 2019¹
Född 1956
Nationalitet: Finländare
Andra uppdrag: Styrelseordförande i Outokumpu Oyj
Styrelseledamot i Nokian Tyres Plc
Styrelseledamot i ett flertal ideella organisationer, bl.a. Finnish Business and Policy Forum EVA/ETLA

Tidigare befattningar:

2006–2018 Vd och koncernchef, Metsäkoncernen, tidigare Metsäliittokoncernen
2004–2017 Verkställande direktör, Metsäliitto Cooperative
1998–2004 Flertal chefsbefattningar, Nordeakoncernen
1995–2000 Flertal chefsbefattningar, Merita Bank Abp
1994–1995 Vice verkställande direktör, Kansallis-Osake-Pankki
1987–1994 Medlem i högsta ledningen, OKOBANK
1986–1987 Vice President, Citicorp Investment Bank Limited
1981–1985 Flertal befattningar, Citibank Plc

Aktieinnehav i Nordea: 100 000.²

Petra van Hoeken

Magisterexamen i civilrätt
Styrelseledamot sedan 2019¹
Född 1961
Nationalitet: Nederländska
Andra uppdrag: Chief Risk Officer, Intertrust Group
Styrelseledamot i Oranje Fonds
Styrelseledamot i Nederlandse WaterschapsBank NV

Tidigare befattningar:

2018–2019 Styrelseledamot, De Lage Landen, DLL
2016–2019 Styrelseledamot, Utrecht-America Holdings, Inc
2016–2019 Chief Risk Officer, Coöperatieve Rabobank U.A.
2012–2016 Chief Risk Officer, NIBC Bank NV
2008–2012 Chief Risk Officer EMEA, The Royal Bank of Scotland Plc
1986–2008 Flertal chefsbefattningar och andra befattningar, ABN AMRO Bank NV

Aktieinnehav i Nordea: 0.²

Robin Lawther

Kandidatexamen (Honours) i nationalekonomi, magisterexamen i redovisning och finansiering
Styrelseledamot sedan 2014¹
Född 1961
Nationalitet: Amerikanska och brittiska
Andra uppdrag: Styrelseledamot i Oras Invest Ltd, Ashurst LLP och M&G Plc
Styrelseledamot i UK Government Investments

Tidigare befattningar:

2007–2011 Chef för Nordic Investment Bank, Storbritannien, J.P. Morgan
2005–2007 Chef för Mergers & Acquisitions Execution, European Financial Institutions, Storbritannien, J.P. Morgan
2003–2005 Chef för Commercial Banking Group, Storbritannien, J.P. Morgan
1994–2005 Verkställande direktör för Financial Institutions Investment Banking, Storbritannien, J.P. Morgan
1990–1993 Vice President för Mergers & Acquisitions, Storbritannien, J.P. Morgan
1985–1990 International Capital Markets, USA, J.P. Morgan

Aktieinnehav i Nordea: 50 000.²

John Maltby

Kandidatexamen (ingenjörsvetenskap)
Styrelseledamot sedan 2019¹
Född 1962
Nationalitet: Britt
Andra uppdrag: Styrelseordförande i Allica och Pepper Money (utsedd)
Styrelseledamot i Simplyhealth Group
Styrelseledamot i National Citizens Service (NCS) Trust

Tidigare befattningar:

2015–2019 Styrelseledamot, Bank of Ireland UK
2012–2019 Styrelseordförande, Good Energy Group Plc
2015–2018 Styrelseledamot, Tandem Bank
2015–2017 Styrelseordförande, BlueStep Bank AS
2014–2014 Verkställande direktör, Williams & Glyn
2012–2013 Senior rådgivare, Corsair Capital
2007–2012 Group Director, Commercial, Lloyds Banking Group
2000–2007 Verkställande direktör, Kensington Group Plc
1998–2000 Verkställande direktör, First National Group, Abbey National Plc
1994–1998 Verkställande direktör, Lombard Tricity, Natwest Group Plc
1992–1994 Deputy Director, Barclays Bank Plc
1989–1992 Managementkonsult, Price Waterhouse Consultancy
1983–1989 Manager, Andersen Consulting

Aktieinnehav i Nordea: 0.²

Sarah Russell

Magisterexamen i tillämpad ekonomi och finans
Styrelseledamot sedan 2010¹
Född 1962
Nationalitet: Australiska
Andra uppdrag: Medlem i supervisory board i The Currency Exchange Fund NV

Tidigare befattningar:

2015–2019 Ledamot i Supervisory Board, Nederlandse Investeringsinstelling NV
2015–2019 Vice ordförande i Supervisory Board; ledamot i Appointment and Compensation Committee, La Banque Postale Asset Management SA
2010–2019 Verkställande direktör, Aegon Asset Management Holdings BV
2006–2008 Senior Executive Vice President och vd, ABN AMRO Asset Management Holdings NV
2004–2005 Vd och CFO för Wholesale Clients Business Unit, ABN AMRO
2002–2004 Global chef för Financial Markets Research och Financial Markets Infrastructure Support samt medlem i Financial Markets Executive Committee, ABN AMRO
2000–2002 Business Manager till Senior Executive Vice President för Global Financial Markets, ABN AMRO
1998–2000 Director, chef för Corporate Sales, Australien och Nya Zeeland, ABN AMRO
1997–1998 Director, chef för Commodities i Sydney, ABN AMRO
1994–1997 Associate Director och Director, Treasury Sales i Sydney, ABN AMRO
1981–1994 Flertal befattningar inom Financial Markets, Toronto Dominion Australia Ltd

Aktieinnehav i Nordea: 0.²

Birger Steen

MBA och magisterexamen (industri teknik, datavetenskap)
Styrelseledamot sedan 2015¹
Född 1966
Nationalitet: Norrman
Andra uppdrag: Principal, Summa Equity AB
Styrelseordförande i Nordic Semiconductor ASA och Pagero AB
Styrelseledamot i Schibsted ASA och Cognite AS
Styrelseledamot i National Nordic Museum i Seattle, USA

Tidigare befattningar:

2010–2016 Verkställande direktör, Parallels, Inc.
2009–2010 Vice verkställande direktör för Worldwide SMB & Distribution, Microsoft Corporation
2004–2009 General Manager, Microsoft Russia
2002–2004 General Manager, Microsoft Norge
2000–2002 Verkställande direktör, Scandinavia Online AS
1996–1999 Vice President, Business Development, Schibsted ASA
1993–1996 Konsult, McKinsey & Company
1992–1993 Oljehandlare och verkställande direktör, Norwegian Oil Trading AS

Aktieinnehav i Nordea: 10 000.²

Maria Varsellona

Juristexamen (Juris Doctor)
Styrelseledamot sedan 2017¹
Född 1970
Nationalitet: Italienska
Andra uppdrag: Chefsjurist och medlem i koncernledningen, ABB Ltd.

Tidigare befattningar:

2018–2019 President, Nokia Technologies
2015–2019 Chefsjurist, Nokia Corporation
2016–2018 Styrelseledamot, Nokia Shanghai Bell – tidigare Alcatel Lucent Shanghai Bell
2013–2014 Chefsjurist, Networks – tidigare Nokia Siemens Networks
2011–2013 Chefsjurist och medlem av Global Leadership Team, Tetra Pak, Tetra Laval-koncernen
2009–2010 Chefsjurist och medlem av Global Leadership Team, Sidel, Tetra Laval-koncernen
2008–2009 Adjungerad professor och föreläsare, Università degli Studi di Firenze, Italien
2006–2009 Senior bolagsjurist för Commercial Operations, GE Oil & Gas, Italien
2005–2006 Senior bolagsjurist, Hertz Europe, Storbritannien
2001–2004 Senior bolagsjurist för Global Services, GE Oil & Gas, Italien
1998–2001 Advokat – italiensk jurist, Pini, Bingham & Partners
1994–1998 Jurist, The Greco Law Firm, Italien

Aktieinnehav i Nordea: 0.²

- 1) Anger när personen blev styrelseledamot i Nordeakoncernens moderföretag, oavsett om det var i Nordea Bank Abp, Nordea Bank AB (publ) eller annat företag.
- 2) Aktieinnehav per den 31 december 2019; innefattar även familjemedlemmars och närstående bolags eventuella innehav.

Arbetsgärrerrepresentanter

Kari Ahola

Datanom (Institute of Information Technology)
Styrelseledamot sedan 2006¹
(suppleant fram till 25 mars 2020)
Född 1960
Aktieinnehav i Nordea: 0.²

Dorrit Groth Brandt

Finance Diploma Programme, Finansrådet, och diverse andra omfattande bankrelaterade utbildningar under tiden i Nordea
Styrelseledamot sedan 2018¹
Född 1967
Aktieinnehav i Nordea: 605.²

Gerhard Olsson

MBA och kandidatexamen i nationalekonomi
Styrelseledamot sedan 2016¹
Född 1978
Aktieinnehav i Nordea: 0.²

Hans Christian Riise

MBA
Styrelseledamot sedan 2013¹
Född 1961
Aktieinnehav i Nordea: 0.²

Koncernledning

Koncernledning (från vänster till höger): Jussi Koskinen, Erik Ekman, Christina Gadeberg, Martin Persson, Frank Vang-Jensen, Christopher Rees, Sara Mella, Snorre Storset och Matthew Elderfield.

Frank Vang-Jensen

Verkställande direktör och koncernchef
Född 1967

Medlem i koncernledningen sedan 2018

Utbildning: Executive Programme, Harvard Business School, USA. Management Programme, INSEAD, Frankrike/Singapore. Organization & Leadership, Handelshögskolan i Köpenhamn, Danmark. Finance & Credit, Handelshögskolan i Köpenhamn, Danmark.

Aktieinnehav i Nordea: 46 354.¹

Tidigare befattningar:

- 2018–2019 Chef för Personal Banking, Nordea Bank Abp
- 2017–2018 Chef för Personal Banking Danmark, landschef och filialchef i Danmark, Nordea Bank Abp
- 2015–2016 Verkställande direktör och koncernchef, Svenska Handelsbanken AB
- 2014–2015 Chef för Handelsbanken Sverige, Svenska Handelsbanken AB
- 2007–2014 Verkställande direktör för Handelsbanken Danmark, Svenska Handelsbanken AB
- 2005–2007 Verkställande direktör, Stadshypotek AB
- 2001–2005 Regionchef, Handelsbanken Danmark
- 2001–2005 Kontorschef, Handelsbanken Köpenhamn City

Jussi Koskinen

Chief Legal Officer
Född 1973

Medlem i koncernledningen sedan 2018

Utbildning: Magisterexamen i juridik (LLM), Åbo universitet, Finland. Executive Education, Global Business Consortium, London Business School, Storbritannien. Gästforskare, Louis D Brandeis School of Law, University of Louisville, USA. Specialisering i marin juridik, Nordisk Institutt for Sjørett, Oslo universitet, Norge.

Aktieinnehav i Nordea: 1 000.¹

Christopher Rees

Group CFO och chef för Group Finance
Född 1972

Medlem i koncernledningen sedan 2018

Utbildning: Magisterexamen i redovisning och finansiering, och kandidatexamen i nationalekonomi, London School of Economics. Université Paul Valéry, Montpellier, Frankrike.

Aktieinnehav i Nordea: 20 000.¹

Sara Mella

Chef för Personal Banking

Född 1967

Medlem i koncernledningen sedan 2019

Utbildning: Magisterexamen i nationalekonomi, Tammerfors universitet, Finland. Strategic Leader, Nordea Leadership Pipeline, London Business School, Storbritannien. Inter Alpha Programme, INSEAD Fontainebleau, Frankrike. Orchestrating Winning Performance, IMD Lausanne, Schweiz. Riksomfattande försvarskurs, Finland.

Aktieinnehav i Nordea: 18 606.¹

Erik Ekman

Chef för Business Banking fram till 31 december 2019 och chef för Group Business Support från 1 januari 2020

Född 1969

Medlem i koncernledningen sedan 2015

Utbildning: Doktorsexamen i nationalekonomi, Uppsala universitet, Sverige.

Aktieinnehav i Nordea: 0.¹

Martin A Persson

Chef för Large Corporates & Institutions

Född 1975

Medlem i koncernledningen sedan 2016

Utbildning: Kandidatexamen i företagsekonomi med inriktning redovisning och finansiering, Stockholms universitet. Kandidatexamen i företagsekonomi, med inriktning redovisning och finansiering, Blekinge Tekniska Högskola. Kandidatexamen i företagsekonomi, med inriktning nationalekonomi, Lunds universitet.

Aktieinnehav i Nordea: 10 000.¹

Snorre Storset

Chef för Asset & Wealth Management

Född 1972

Medlem i koncernledningen sedan 2015

Utbildning: Magisterexamen i nationalekonomi och företagsekonomi, Norska handelshögskolan i Bergen, Norge.

Aktieinnehav i Nordea: 12 300.¹

Christina Gadeberg

Chief People Officer

Född 1970

Medlem i koncernledningen sedan 2019

Utbildning: Diplomutbildning med inriktning finans, Finanssektorens Uddannelsescenter, Copenhagen Business School, Danmark. HD-utbildning i administration, organisation och ledarskap, Copenhagen Business School, Danmark.

Aktieinnehav i Nordea: 2 120.¹

Matthew Elderfield

Chief Risk Officer och chef för Group Risk and Compliance

Född 1966

Medlem i koncernledningen sedan 2016

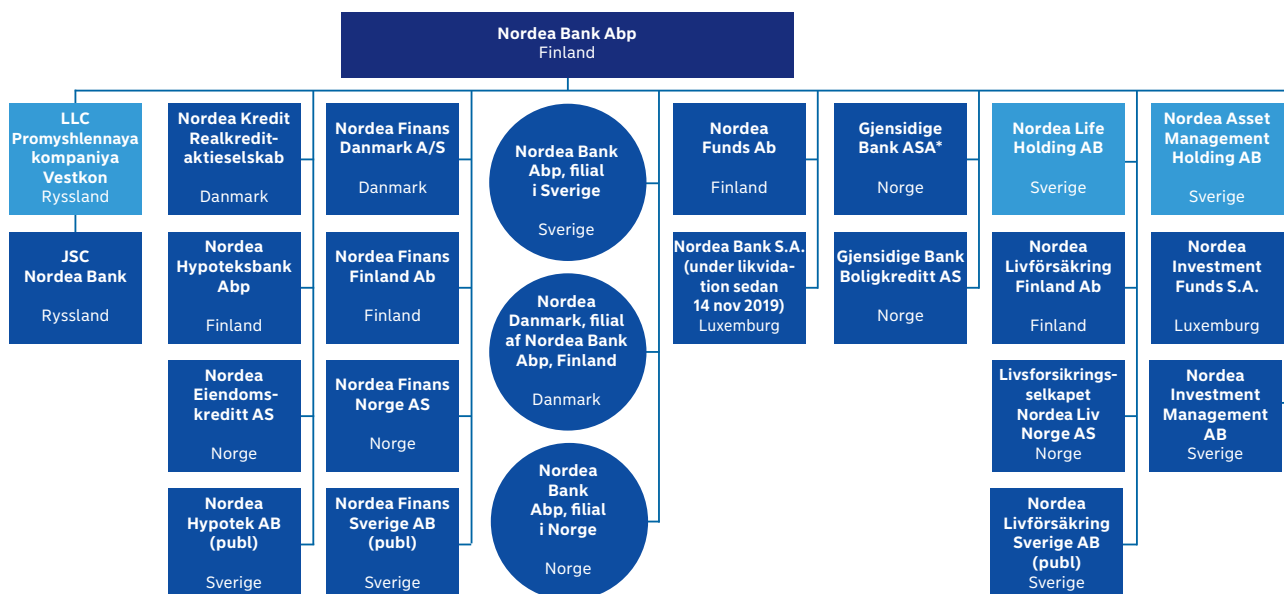
Utbildning: Corporate Finance Programme, London Business School, Storbritannien. Magisterexamen i internationella relationer, Trinity Hall, Cambridge University, Storbritannien. B.S. in Foreign Service, School of Foreign Service, Georgetown University, USA.

Aktieinnehav i Nordea: 0.¹

1) Aktieinnehav per den 31 december 2019; innefattar även familjemedlemmars och närstående bolags eventuella innehav.

Huvudsaklig koncernstruktur

Per den 31 december 2019

● Filial – Nordea Bank Abp har även filialer i Estland, Polen, Frankfurt, London, New York, Shanghai och Singapore.

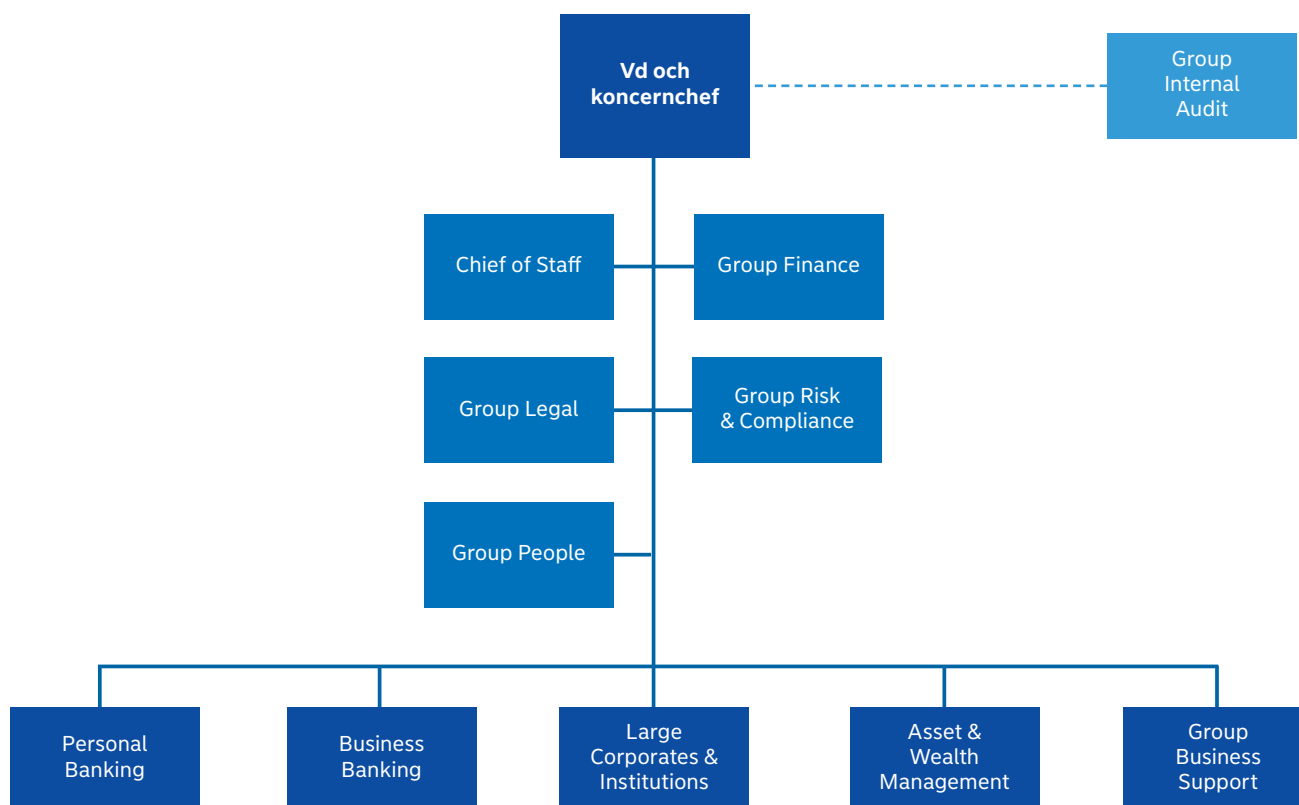
■ Bolag

■ Holdingbolag

*) Nordea Bank Abp och Gjensidige Bank ASA undertecknade en fusionsplan den 12 juni 2019. Fusionen mellan Gjensidige Bank ASA och Nordea Bank Abp väntas bli genomförd under första halvåret 2021. Genomförandet av fusionen förutsätter godkännande från berörda myndigheter.

Nordeas organisation

Per den 1 januari 2020

Ordinarie bolagsstämma 25 mars 2020

Nordeas ordinarie bolagsstämma 2020 hålls onsdagen den 25 mars 2020 i Messukeskus Helsingfors, Mässplatsen 1, 00520 Helsingfors, klockan 13.00 (lokal tid).

Anmälan om deltagande etc.

Aktieägare som önskar delta i den ordinarie bolagsstämman ska vara införd i bolagets aktieägarförteckning som förs av Euroclear Finland Oy i Finland, Euroclear Sweden AB i Sverige eller VP Securities A/S i Danmark per den 13 mars 2020 och anmäla sitt deltagande i enlighet med tillämpliga instruktioner och tidsfrister som anges i kallelsen till bolagsstämma i Nordea.

Deltagare med aktier registrerade hos Euroclear Finland Oy i Finland

Anmälan till bolagsstämman ska göras senast den 19 mars 2020 per post på adress Computershare AB, "Nordeas ordinarie bolagsstämma 2020", Alexandergatan 15B, 6 vån, 00100 Helsingfors, Finland, eller per telefon +358 942 721 429 (vardagar mellan klockan 09.00 och 16.00 lokal tid), eller på bolagets webbplats, nordea.com.

Deltagare med aktier registrerade hos Euroclear Sverige AB i Sverige

Anmälan till bolagsstämman ska göras senast den 16 mars 2020 per post på adress Computershare AB, "Nordeas ordinarie bolagsstämma 2020", Box 5267, 102 46 Stockholm, Sverige,

eller per telefon +46 8 518 01 553 (vardagar mellan klockan 09.00 och 16.00 lokal tid), eller på bolagets webbplats, nordea.com.

Deltagare med aktier registrerade hos VP Securities A/S i Danmark

Anmälan till bolagsstämman ska göras senast den 16 mars 2020 per post på adress Computershare A/S, "Nordeas ordinarie bolagsstämma 2020", Lottenborgvej 26 D, DK-2800 Kgs. Lyngby, Danmark, eller per telefon +45 45 46 09 97 (vardagar mellan klockan 09.00 och 16.00 lokal tid).

Förvaltarregistrerade aktier

Aktieägare som har sina aktier förvaltarregistrerade måste tillfälligt låta omregistrera aktierna till den av Euroclear Finland Oy i Finland förda aktieägarförteckningen senast den 20 mars 2020, klockan 10.00 (lokal tid). Aktieägare som har sina aktier förvaltarregistrerade i Sverige måste uppdraga åt förvaltaren att omregistrera aktierna i aktieägarens eget namn, i den aktieägarförteckning som förs av Euroclear Sweden AB i god tid före den 13 mars 2020. Aktieägare som har sina aktier förvaltarregistrerade i Danmark måste uppdraga åt förvaltaren att omregistrera aktierna i aktieägarens eget namn, i den aktieägarförteckning som förs av VP Securities A/S i god tid före den 13 mars 2020.

Finansiell kalender

Finansiell kalender 2020

Ordinarie bolagsstämma	25 mars
Första dag för handel exklusive utdelning	26 mars
Avstämningsdag	27 mars
Utbetalning av utdelning ¹⁾	3 april
Delårsrapport, första kvartalet	29 april
Delårsrapport, andra kvartalet	17 juli
Delårsrapport, tredje kvartalet	23 oktober

Kontaktpersoner

Christopher Rees,
Group CFO

Investor Relations

Rodney Alfvén, chef för investerarrelationer
Carolina Brikho
Maria Caneman
Anna Gabrán
Michel Karimunda
Andreas Larsson
Axel Malgerud

105 71 Stockholm
Tel.: +46 10 157 1000

¹⁾ Som tidigast

Webbplats

Alla rapporter, pressmeddelanden och börsmeddelanden finns tillgängliga på internet, på adress nordea.com. Finansiella rapporter från Nordeakoncernen kan beställas på vår webbplats och från Investor Relations.

Nordeas kapital- och riskhanteringsrapport, enligt uppläsningskraven i pelare 3 och EU:s kapitalkravsförordning, finns på nordea.com.

Årsredovisning 2019

Denna årsredovisning omfattar Nordea Bank Abp och avser verksamheten i Nordeakoncernen, vars koncernstruktur presenteras på sidan 292. Originalversionen av årsredovisningen är på svenska. Det finns även en engelsk version. Vid bristande överensstämmelse mellan versionerna gäller den svenska versionen. En engelsk version kan erhållas på begäran.

I årsredovisningen presenteras Nordeakoncernens resultaträkningar och andra finansiella data uttryckta i euro.